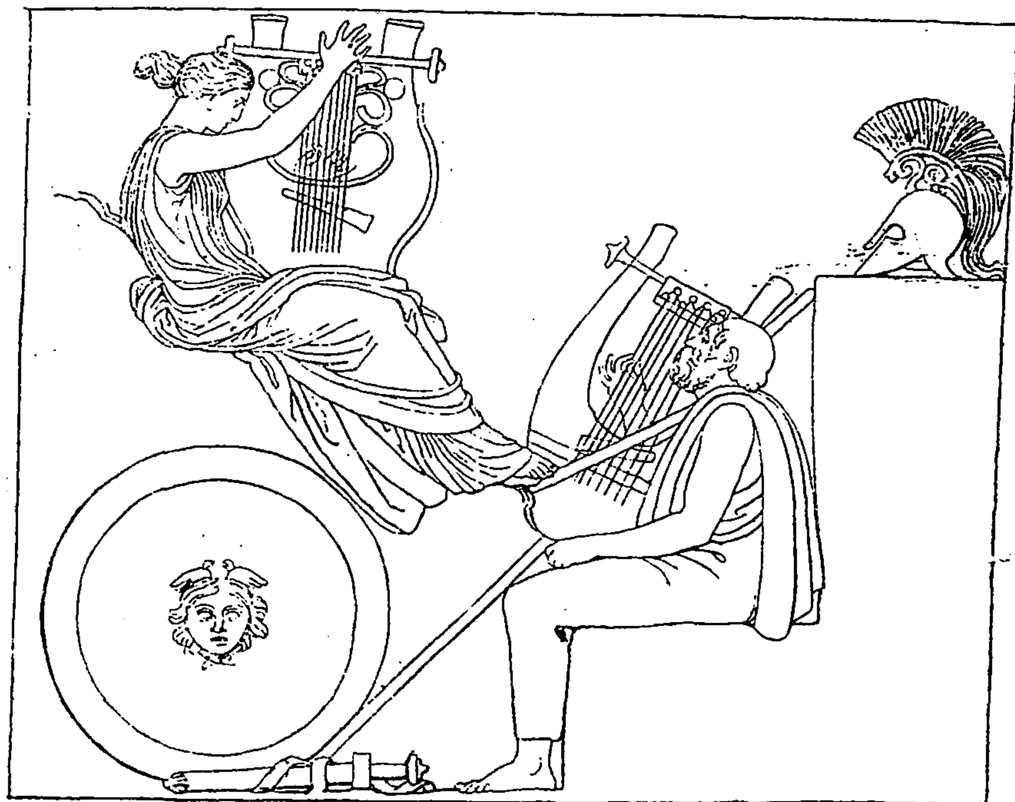

HOMERO ILIJADA

Vertė J. RALYS ir S. ČIURLIONIENĖ-KYMANTAITĖ
P. ŽADEIKIS ir J. TALMANTAS

Redagavo ir įvadą parašė
Prof. V. ŠILKARSKIS

KAUNAS 1930
Vytauto Didžiojo metais

ŠVIETIMO MINISTERIJOS KNYGŲ LEIDIMO KOMISIJOS LEIDINYS, 157 Nr.

HOMERO

ILIJADA

Vertė

J. RALYS ir S. ČIURLIONIENĖ-KYMANTAITĖ,
P. ŽADEIKIS ir J. TALMANTAS

Redagavo ir įvadą parašė
Prof. V. ŠILKARSKIS

KAUNAS 1930 – VYTAUTO DIDŽIOJO – METAIS

SPAUDĖ AKCINĖ „RYTO“ BENDROVĖ KLAIPĖDOJE

„Ilijadą“ iki XV giesmės 592 eilutės išvertė daktaras *J. Ralys*. Nesuskubęs net juodraščio ištaisyti, tas, didžiai nusipelnęs Lietuvių literatūrai savo „Odisėjos“ vertimu, vyras pasimirė. Šviet. Ministerija įdavė likusias giesmes išversti kun. *P. Žadeikiui*, visam vertimui redaguoti pakvietė žemiau pasirašiusį. Vertimą redaguojant pasirodė, kad jame yra labai daug taisytinų vietų. Tam darbui Ministerija pakvietė p. *S. Čiurlionienę* (I—XIV giesmės) ir p. J. Talmantą (XV—XXIV giesmės). Belyginant su tekstu ir betaisant kalbą tiek padaryta pakeitimų, kad galutiną vertimo tekstą reikia laikyti *Ralio, Žadeikio, Čiurlionienės* ir *Talmanto* bendru darbu.

Komentarą sustatė p. *J. Dumčius*.

Pirmykštis Ralio ir Žadeikio vertimo tekstas atiduotas Lietuvos Universiteto Bibliotekai ir yra visiems prieinamas.

V. Šilkarskis.

HOMERAS IR ILIJADA

Wolff hat den Homer zerstört, doch dem Gedichte hat er nichts anhaben können; denn dies Gedicht hat die Wunderkraft der Helden Walhallas, die sich des Morgens in Stücke hauen und Mittags sich wieder mit heilen Gliedern zu Tische setzen. Goethe.

Didieji devynioliktojo ir dvidešimtojo šimtmečių archeologai, kurių tarpe pirmoje vietoje reikia paminėti Schliemann'ą ir Evans'ą, atskleidė prieš mus liekanas savotiškos ir turtingos kultūros, kuri plėtojosi salose ir ant Aigėjų jūros krantų maždaug nuo trečiojo tūkstančio metų prieš Kristų iki paskutiniųjų antrojo tūkstančio šimtmečių. Geriausiai žinomi tos Aigėjų kultūros centrai yra šiandien Kretos sala, Troja Mažosios Azijos šiaurės krante, Mikėnai ir Tirintas pietų Graikijoje. Iš daugelio iškasenų galime sudaryti sau bendrą vaizdą apie milžiniškus rūmus ir šventyklas, lobynus kraute prikrautus aukso, sidabro ir brangiųjų akmenų. Labai aukštą laipsnį pasiekia dekoracijos menas, kurio pavyzdžius galima dar šiandien matyti ant namų sienų, o ypatingai ant kasdien vartojamų daiktų: daugiausia pasiliko keramikos (puodininkystės)kūrinių. Aigėjų menas su ypatingu pamėgimu grįžta prie religinių temų: religinius simbolius randame ant mūrų, indų ir išpiaustytų akmenų, o Knoso rūmų Kretoje griuvėsiuose pasiliko koplytėlė su mažomis statulomis ir kulto indais; gausingos yra mažesnės ir didesnės aukurų liekanos. Visa tai liudija apie tai, kad Aigėjų kultūrai vaduovaujama rolė priklausė šventikams. Šventikų kasta žinojo rašto paslaptį: pirmus jo mėginimus randame jau ant molio plokščių buvusių Knoso rūmuose, sugriautuose kokį tūkstantį šeši šimtai metų prieš Kristų; rūmuose, pastatytuose artimiausiame amžiuje po to, randame raštą jau šiek tiek primenantį graikiškas raides.

Antrojo tūkstančio metų antroje pusėje Aigėjų kultūros pasaulyje prasideda ilga maišatis. Apie tūkstantis ketvirtą šimtą metų valstybių, susibūrusių apie Kretą, sąjunga išyra, laikinai

viršų paima pietų Graikijos valstybėlės su Mikėnais priešakyje. Karų bangos, daužančios Aigėjų jūros krantus ir salas, naikina, kad ir iš lėto, visą jų senobinę kultūrą. Maždaug tos smukimo epochos gale, t. y. viename iš paskutiniųjų antro metų tūkstančio amžių, žygiuoja Europos Graikai, Mikėnų valdovų vedami, prieš Troją. Padavimai, kurie apie tuos karo žygius susipynė, ėjo iš kartos į kartą ir gyvavo graikų atmintyje: gyvas ir nepertraukiamas tradicijos siūlas jungia tuos padavimus su poemomis, kurias senovė vienu balsu tarė esant Homero kūriniu.

Būklė, kuri susidarė Aigėjų kultūrą sunaikinus, daug kuo primena santykius Europoje, kai, germanams spaudžiant, žlugo Romos imperija. Ilgai dar Aigėjų jūros pakrantėse ir salose nenutyla grobščių Graikų tautelių karai ir kovos. Kiek karo bangų persivertė per tuos kraštus, pasakyti negalime. Vis dėlto pagaliau ateina laikai, kai sujudusi jūra pradeda rimti. Kai Graikijos pietus užėmė Dorėnai, kraštuose, kur kadaise viešpatavo Aigėjų kultūra, atsiranda jėgų pusiausvyros, ir santykiai darosi pastovesni. Nudegintuose žemės plotuose, kur teriogsojo Mikėnų griuvėsiai, dirvoje, primirkusioje karžygių kraujo ir prakaito, pradeda palengva ir kur nekur dygti naujo kultūros gyvenimo daigų.

Daigai tie iš karto vos pastebimi tėra: žemės sluoksniuose, susikrovusiuose nuo vienuolikto lig septinto amžiaus prieš Kristų, tesutinkame statybą visai paprastą, nieku neprimenančią puikių praėjusio laikotarpio trobėsių. Nebėra rūmų, šventyklų ir lobynų, dingo auksas, sidabras ir brangieji akmenys; tapytojai nebepuošia namų sienų; indai, rykai, pabūklai daromi paprasčiausiai ir beveik neišdailinami. Savo gyvybei ir turtui apsiginti Graikų gentys statosi ant kalnelių stiprias pilis, palengva pavirstančias miestais. Miesto valdžioje yra mažesnis ar didesnis plotas artojų ir galvijų ganytojų gyvenamas. Visuomenės santvarka daugelių atžvilgiu primena socialius santykius, kurie susidėjo Vakarų Europoj nuo devinto iki dvylikto amžiaus po Kristaus. Turėdamas tą panašumą galvoje, garsus istorikas Eduardas M e y e r pavadino laikotarpį, kai išaugo ir subrendo Graikų epinė poezija, „Graikų viduramžių". Visą gentį valdo „karalius" (basileus), apsuptas aristokratiškų šeimų atstovų, su kuriais dalijasi savo valdžia. Karalius tai visų pirma savo valstybės ginkluotų pajėgų v a d a s; paskui savo valdinių t e i s ė j a s visais tais atsitikimais, kur namų ar padermės teismai neįstengia ginčo išspręsti; pagaliau — karalius savo tautai a t s t o v a s s a n t y k i u o s e s u d i e v a i s.

Tas atstovavimas remiasi tuo bendru šio laikotarpio tikėjimu, kad genties valdovo gyslose srovena kraujas dievaičio, tos padermės tėvo. Graikai žiūrėjo į iškilmingą dievams auką greičiau kaip į bendrą dievų ir žmonių puotą, į kurią karaliai sukviesdavo savo tarybos narius, o kartais ir visus piliečius. Aukojant, senobiniu papratimu, dainuodavo dainius, garbindamas dievų ir didvyrių žygius. Dainuoti tegalėdavo tik gerai nusimanąs dainos technikos ir šalies tradicijų atžvilgiu. Tų tikybinių ir poetinių tradicijų ugdytojais ir laikytojais buvo rūmų dainininkai-aoidai. Tačiau ne tik tose iškilmėse, per kurias buvo aukojama dievams, dalyvaudavo aoidai. Graikai tarė dainą gražiausią kiekvienos puotos puošmena esant, ypač jei ji pasisėmusi turinio iš tautos padavimų lobyno. Turėdama savo rankoj tuos turtus ir gerai nusivokianti dainos technika, aoidų korporacija palengva užima graikų viduramžio visuomenėje aukštą ir garbingą vietą. Visa tautos išmintis, sukaupta ilgų amžių prityrime, prabyla jų žodžiais. Jų dainuojami didvyriai ir šių žygiai pasidaro paveikslais, kurie turi didžiausios įtakos moralės ir teisės visuomenės sąvokoms. Pagaliau aoidų kūryboj iškyla, aiškėja ir kristalizuojasi ir pačios Graikų tautos religinės pažiūros. Šventikai, kurie vadovavo nežinomoms tautelėms, sukūrusioms Aigėjų jūros kultūrą, Graikų visuomenėj vaidina visai nežymią rolę: galima pasakyti, kad jų funkcijas perėmė iš vienos pusės padermių vadai, atlieką visokias religines apeigas, — iš kitos pusės aoidai, kurie išlaiko savo atmintyje visus padavimus apie dievus ir herojus, juos tvarko, ugdo ir platina taip galiūnų kaip ir liaudies tarpe.

Dainos, kol buvo dainuojamos iš atminties, negalėjo būti labai ilgos: atskiros dainos tegalėdavo trukti daugiausia valandą. Klausytojams panorus, dainius užtraukdavo antrą ir trečią dainą, kiekviena ją būdavo sau-daina, su kitomis dažniausiai nesujungta. Tos palaidos dainos buvo, be abejo, dar prieš Homero epą: Ilijados autorius pats aiškiausiai tariasi paveldėtoju sukrautų jose lobių, kadangi savo poemą pradeda žodžiais:

Mūza, dabar tu rūstybę Achilo Pelydo dainuoki.

Tačiau tarp epo ir pirma buvusių palaidų dainų iškyla du ryškūs skirtumai: 1. Homero epas niekad nebuvo dainuojamas — graikiškas hekzametras su savo nepastovia cezūra dainuoti netinka, — tai tipingas sakomasis eilėraštis; 2. Homero epas sudaro vienumą, kurios dalys aiškiai surištos vienos su kitomis. Taigi

tarp palaidų pirmykščių dainų ir Homero epopejos turime įsivaizduoti pereinamąjį laikotarpį, kur daina palengva užleidžia vietą recitavimui, dainius pameta kankles, kuriomis pritardavo savo dainoms, dabar jis ne kankles, bet lazdą, papuoštą lauro pluoštu, ima į rankas, ir ta lazda (rabdos) pasidaro jo veikimo simbolis: nuo jos vardo epinių poemų sakytojas ir gauną rapsodo vardą. Hekzametras duoda jam naujos ir puikios formos poezijos vaizdams dėstyti ir turtus, iš šalies tradicijų pasemtus, padeda į vieną didesnę pynę pinti. To plėtojimos viršūnė tai Homero epas. Kaip toje viršūnėje atsidurta? Ar ten pakilo vienas kūrėjas, kuriam jo genijaus galybė leido iš plytų ir akmenų, jau kitų iš dalies nutašytų, pastatyti stebuklingąjį savo poezijos rūmą? Ar gal palengva ištisų rapsodų kartų krauti epinės poezijos turtai patys išaugo lig tos aukštybės, kuria stebimės nemirtingose poemose?

Atsakymą į tą klausimą tyrinėtojai visų pirma stengiasi rasti pačiose poemose. Tie tyrinėjimai sukasi tarytum apie dvi ašis, apie Homero kūrinio du pagrindinius ypatumus: pirmasis — tai poemų vidujinė vienuma: antrasis — daug jose iškylančių prieštaravimų.

Meskime iš karto žvilgsnį į Ilijados vienumą.

Ilijada prasideda aprašymu, kaip vyriausias Achajų vadas Agamemnonas įžeidė tų pačių Achajų kilniausią didvyrį Achilą. Įžeistas herojus atsisako kariauti drauge su Achajų vadu prieš Troją ir prašo savo motiną Tetidą, kad ši įprašytų Dzeusą leisti apgultiesiems Trojėnams paimti viršų. Dzeusas žada patenkinti Tetidos prašymą. Po ilgų kovų Achajai smarkiai įveikti. Mylimasis Achilo draugas Patroklas matydamas, kad Trojėnams tiek laimėjusiems belieka uždegti Achajų laivus ir tuo jiems perkirsti kelią grįžti tėvynėn, išmeldžia iš įnirtusio herojaus, kad jam leistų užsidėjus jo šarvus atstumti priešą nuo laivų. Achilas sutinka, nesitikėdamas, kad brangusis jo bičiulis bus vyriausiojo Trojėnų karžygio Hektoro nukautas. Patroklą nukovus, Achilas įsipila nelaimėje; herojus žino, kad Hektorui žuvus ir jo mirtis čia pat, tačiau tai nesulaiko jo keršto ir jo baisūs smūgiai nudeda Hektorą. Paskutiniojoj knygoj buvo, tikriausia, Achilo žuvimas aprašytas, kaip jį Paris ir Apolonas nukovė prie Skaijiškių vartų. Mūsų tekste tos dalies nebėra, o jos vietoje aprašyta, kaip Hektoro tėvas Prijamas ateina naktį į Achilo palapinę ir melsdamas maldaudamas atgauna sūnaus kūną.

Achilo rūstybė ir tos rūstybės išdavos tai mūsų epopejos kamienas, kuris sudaro jos gilią vidujinę vienumą. Tą pagrindinę temą, perkėlęs į platesnį lauką, poetas išplečia tokiu būdu, kad iš Achilejidos, arba dainos apie Achilą ir jo rūstybę, padaro Ilijadą: sukauptame pasakojime, kur išdėstoma kelių dešimčių dienų įvykiai, poetas moka parodyti visą karą prie Ilijono sienų: čia nupasakojama ir dėl ko jis iškilo ir kokie įvykiai į jį buvo įsipynę. Gaunam pažinti visus žymius to karo dalyvius. Matome prieš save Heleną, nenoromis pirmąją karo kibirkštį metusią, jaučiame visą jos nesulyginamą, nuostabų grožį, matome ją suviliojusį Parį ir matom jį kaujantis dvikovoj su Helenos vyru Menelaju, žiūrime su šiurpu širdy į Achajų su Trojėnais kovas. Kartu su Trojėnais pažvelgiame ir į Trojos tvirtovę, gaunam pažinti narsų ir taurų jos gynėją, Hektorą. Jo žmonos Andromachos asmenyje pasirodo mums Graikų moters idealas. Iškyla prieš mus tiek ir tiek didvyriškų asmenų, tokių gyvų, nupieštų su nuostabia plastika ir teisybe. Kaip tik tai ir parodo — Aristotelio nuomone — nesulyginamą, dievišką Homero genijų ir išskiria jį iš visų kitų epikų, kad jis aprašo ne visą Trojos karą, bet tik jo uždarytą savyje dalį: Achilo rūstybę ir tos rūstybės vaisius, — bet tą dalį taip tobulai papildo atskirais epizodais, kad gauname aiškų visumos vaizdą.

Šalia didvyrių pasaulio iškyla prieš mus visiškai pilnas ir Graikų dievų pasaulis. Poetas parodo juos su grynai žmogiškais ypatumais: tie patys jausmai, tos pačios aistros jaudina Olimpiečius, jokia yda ir moralis luošumas jiems nesvetimas, tik jų galybė kur kas didesnė už žmonių ir toji galybė padaro juos žemės ir jos gyventojų valdovais. Laimėjimas kare beveik visai nepareina nuo kariaujančių jėgų ir narsumo: visa priklauso nuo dievų sprendimo. Įvesdamas Olimpiečius betarpiškai į įvykių sukūrį, poetas parodo mums pirmutines priežastis karo laimėjimų, kurs sverdėja tarp dviejų kovojančių pusių, parodo pagrindinius visų įvykių veiksnius. — Hera, Atena ir Afroditė kadaise buvo atsilankiusios Prijamo pilyje ir pareikalavusios iš jo sūnaus Pario, kad išspręstų ginčą, kuri iš jų gražiausia. Norėdama padaryti jį palankų, Hera žadėjo jam galybę, Atena — išmintį, Afroditė — pačią gražiausią iš moterų. Paris nutarė Afroditę esant gražiausią, o už tai amžinai ant jo supyko Hera ir Atena, ant jo ir ant visos Prijamo pilies. Afroditė duoda Pariui Heleną. Pariui Heleną pasigrobus, Achajai pakyla kariauti su Troja. Herojams

kovojant prie Trojos sienų, vieni iš dievų, kaip Poseidonas, padeda Herai ir Atenai, kiti vėl, kaip Apolonas, stoja su Afrodite ginančia Trojėnus. Dievai susiskaidę į būrelius vaidijasi, apgaudinėja vieni kitus ir intriguoja įnirtę. Dzeusas iš pradžių dvejoja, kuriai pusei suteikti laimėjimo. Prižadėjimas duotas Tetidai, verčia jį leisti Trojėnams spausti ir naikinti priešą lig valandos, kol Achajai patenkins Achilą. Agamemnonui atsilyginus Achilui už padarytą jam skriaudą, „dievų ir žmonių tėvas" leidžia Achajams nugalėti Trojėnus ir išgriauti jų pilį. Šita dangaus ir žemės įvykių pynė supinta taip meniškai tobulai, kad yra tai vienas iš rimčiausių įrodymų, kad tiktai vienas poetinis genijus iš tokios įvairios medžiagos tegalėjo harmoningą veikalą sukurti.

Stebėdamiesi ta harmonija, negalime nepripažinti, kad aprašomi Ilijadoje įvykiai dažnai nesutaikinami vieni su kitais, o kartais net aiškiai vieni kitiems prieštarauja. Štai keletas pavyzdžių. Susitinkame su kariais, kurie vieną kartą nukauti, vėl atsiranda poemoje ir vėl nukaujami: tiesa, tai yra vis nežymūs vardai. Vienuoliktoje knygoje Achilas siunčia Patroklą sužinoti apie sužeistąjį Achajų karžygį, kurį Nestoras kaip tik veda iš kovos lauko: Patroklas skubinasi kuogreičiausiai padaryti kaip įsakytas, bet toliau per keturias knygas matome Patroklą ramiai sėdintį ir kalbantį vieno Graikų vado palapinėje; šešioliktoje knygoje jis grįžta pas Achilą, bet apie įsakymą nebeatsimena nei Patroklas, nei pats Achilas, nei Ilijados autorius. Tryliktoje knygoje aprašinėjamas dviem skirtingais būdais tas pats įsikišimas Poseidono į kovą. Kad ir pats Dzeusas tą pačią dieną vieną kartą nusako apie artimiausią ateitį vienaip, o kitą kartą — kitaip. — Kaip gi galima suderinti tokius prieštaravimus su Ilijados vienuma? Ar galima manyti, kad ji iš vieno autoriaus rankų išėjusi? Ir jeigu galima, tai kokiu būdu įsiskverbė į mūsų poemą tiek nenuoseklumų ir prieštaravimų? —

Pažvelkime, kaip stengiasi išspręsti tuos klausimus žymiausieji Homero kritikos atstovai:

Senovė neabejojo, kad Ilijada vieno didelio poeto veikalas. Atikos tragedijos kūrėjas, Aischilas, vadina savo dramas „didžiųjų Homero puotų nuotrupomis", vadinas, neabejoja, kad ne tik Ilijada, bet ir visas epas, kurį tarė esant Homero sukurtą — tikrai išėjo iš jo rankų. Teksto prieštaravimai neprasmuko pro senovės atsidėjusių tyrinėtojų akis, bet jie mokėjo tai išaiškinti tokiu būdu, kad pirmykščios poemos tekstas kiek atsimainęs:

pirmučiausia dėl ištisų gabalų įterptų vėliau ir neturinčių nieko bendra su Homero dvasia. Čia bus nusikaltę vėlesnieji rapsodai ir leidėjai. Didieji antro ir trečio amžiaus prieš Kristų Aleksandrijos mokslo vyrai Efeso Zenodotas, Aristofanas iš Bizantiono ir Samoso Aristarchas, rūpindamiesi naujais Homero teksto leidimais, braukė visa, kas jiems atrodė nesutinka su Homero dvasia, arba užteršia poemos vieningumą. Homerą — žmogų, kurs savo genijaus galybe sukūrė gražiausį pasaulio epą, niekas iš senovės kritikų neišdrįso neigti.

Naujoji Homero kritika prasideda nuo pastangų tą tvirtąjį senovės įsitikinimą sugriauti. Tą naująją kritiką įkūręs Abbé d'Aubignac pasirodo septyniolikto amžiaus antroje pusėje su tvirtinimu, kad Ilijada esanti palaidų dalių lipdinys, neturintis aiškiai užbrėžto plano ir vidujinės vienumos. Homero vardas reiškiąs neregį: rapsodija Homero, tai ne kas kita, kaip „neregio dainų rinkinys", galiūnų rūmuose aklų dainininkų dainuojamų. Atsitiktinas redaktorius sudėstęs tas dainas tokia tvarka, kuri jam pasirodžiusi tinkamiausia šiokiai tokiai visumai sudaryti. Sudėstydamas šį tą apkarpęs, pakeitęs kai kurias vietas, kurios perdaug aiškiai kliudė surišti jas vienas su kitomis, pagaliau šen ir ten įbrukęs naujas eilutes, šiuo būdu nustatydamas tam tikrą, kad ir išorinį ryšį tarp savo kompiliacijos dalių kūrinio. Prieš Homerą sakančios ir įvairios kitos aplinkybės. Raštas tada, kai atsirado Ilijada, buvęs nežinomas, išlaikyti gi atmintyje keliolika tūkstančių eilių — neįmanoma. Tikruoju Ilijados kūrėju buvęs ne didelis poetas, bet kompiliatorius, kuris užrašė atskiras dalis, pagal savo norą jas sujungė ir tuo būdu suteikė tam atsitiktinam rinkiniui formą, paskui jau visų priimtą. Neaiškus atsiminimas apie tą redaktorių-rinkėją pasilikęs mums senovės padavime, kad Peisistratas surinko išsklaidytas garsiųjų poemų dalis ir tuo būdu galutinai nustatė jų turinį. Ne atstatymas pirmykščios tvarkos buvęs to redaktoriaus darbas: jisai pirmas sudaręs iš disiecta membra žinomą mums visumą. — Į pagalbą d'Aubignac'ui atėjo Herderio ir Vico idėjos apie liaudies poezijos kolektyvų charakterį ir kai aštuoniolikto amžiaus pabaigoje Friderikas Augustas Wolff pakartojo naujosios Homero kritikos įkūrėjo įrodymus, nė žodžio nepaminėdamas apie tą, iš kurio visus juos susiėmęs, disekcinė teorija, suskaldanti Homero kūrinį į atskiras dalis, jau ilgesnį laiką įsigalėjo moksle. Įžymiausias jos skelbėjas devynioliktame amžiuje buvo garsus vo-

kiečių filologas Lachmann, kurs sukūrė savo „dainų teoriją" (Liedertheorie), paremtą ne tik smulkmeniška Homero poemos analiza, bet ir analogijomis, kurių atsiranda betyrinėjant germanų epo kilmę ir tarpimą. Dar ir mūsų laikais, teorija atsisakanti nuo vieno Homero epo kūrėjo, randa, kad ir ne kiek, pritarėjų: trumpoje Graikų epiškosios poezijos apžvalgoje, kurią paduoda Eduardas Meyer savo garsioje „Senovės istorijoje", Homeras nyksta visiškai pirmojo tūkstančio pirmųjų keturių amžių prieš Kristų kolektyvinėj kūryboje.

Disekcinės srovės neabejotinas nuopelnas — tai tyrinėtojų dėmesio nukreipimas į palaidas, buvusias prieš epo atsiradimą dainas, pagrindinė gi jos yda tai užsispyrimas tarti esanti tai mechaniška kompiliacija, kuri iš pirmykščių visiškai nesurištų dalių sukūrė stebuklingą menišką visumą. — Bandymas tai vienumai gelbėti, o drauge išaiškinti neabėjotinus netobulumus buvo Pra-Ilijados teorija. Ta teorija visų pirma surišta su vardu Gottfriedo Hermann'o, su kuriuo vokiečiai pratę rišti rimto filologijos mokslo pradžią savo krašte. Prie tos nuomonės artinasi mažiau ar daugiau ir kiti, jei paminėsiu čia tiktai kelių žymių mokslininkų vardus: vokiečių Niese, Lörcher ir Cauer, anglų Jebb, prancūzų Valeton ir lenkų Tadas Zieliński. Aštuntame amžiuje — kaip mano paskutinis garsus tos teorijos šalininkas Erichas Bethe — atsirado mažas, nes tik kokio pusantro tūkstančio eilučių epas, apsakantis Achilo rūstybę: tą branduolį sukūrė neprasimanytas asmuo — Homeras. Dar per du amžius tas branduolis vis traukė prie savęs ir lyg želte žėlė taip giminingomis kaip ir visiškai nepriklausomis dalimis; tos dalys buvo visaip keičiamos ir taikinamos tai prie branduolio, tai prie aukščiau prisijusių dalių; pagaliau šeštame amžiuje labai gabus redaktorius-menininkas, kuris tačiau nebuvo savarankiškas kūrėjas, vis augantį ir augantį veikalą galutinai sutvarkė.

Pra-Ilijados teorija neprieštarauja nei vidujinei vienumai, nei atmeta individualaus genijaus kūrybą poemai kuriantis, tik taria tą individualų genijų sukurusį užuomazgą, prie kurios prisijo visokiausi atskiri eiliuoti gabalai, dažnai nė kiek tarp savęs vidujiniai nesurišti. Jei tokia hipotezė išaiškina kiek poemos plyšius ir prieštaravimus, tai vienuma, kuri joje iškyla plyšių nei prieštaravimų nenustelbta, vis tiek nesuprantama ir verčia tyrinėtojus susimąstyti, ar senovė, kuri tarė vieną poetą visą Iliadą sukūrus, ir tik braukė velybesnius priedus ir priemaišas,

nebuvo artimesnė teisybės, negu tie naujų laikų tyrinėtojai, kurie per medžius nematė girios.

Disekcinė teorija, tvirtinanti, kad Homero nebuvo ir jo veikalas vidujinės vienumos neturįs, rėmėsi, kaip matome, daugiausia išoriniais įrodymais. Taigi svarbiausiąjį iš tų įrodymų išgriauna jaunas epigrafikos mokslas, pastūmėdamas rašto pradžią Graikijoj atgal kelis amžius nuo laiko, kurį nustatė d'Aubignac ir Wolff. Esame minėję, kad rašto paslaptis buvo žinoma jau Kretos šventikams antrajam tūkstančiui metų įpusėjus prieš Kristų. Aigėjų kultūra žlugo, bet būtų labai keista, jeigu ją sunaikinusios Graikų tautelės nebūtų paveldėjusios ir išplėtojusios jos didžiausiojo laimėjimo: ir, iš tikrųjų, kaip įrodė Gercke, Jonenų alfabetas susidarė jau devintame amžiuje prieš Kristų. Taigi išsisklaido rimti pagrindai abejoti, ar Homeras galėjo parašyti ir tuo būdu išlaikyti būsimoms kartoms savo poemas. Atkrenta taipogi argumentas, neva Peisistratas pirmas surinkęs palaidas Homero dainas: Eidamas Grote'o ir Bergko pėdomis Wilamowitz-Moellendorff labai gilios šaltinių analizės keliu išsklaido padavimą, neva Peisistratas pirmasis tas poemas raštu sudėstęs.

Daugiausia pritarėjų teorijai, tariančiai Ilijadą esant palaidų dalių rinkinys, randame Vokietijoj. Prancūzų, Italų ir Anglų moksle vyrauja Homero tikrumos ir jo veikalo vienumos gynėjai: *užtenka čia paminėti tokius mokslininkus kaip* Bougot *ir* Terret, Comparetti ir Fracarolli, Lang ir Ridgeway, kurie karštai įsitikinę įrodinėja ,kad, kaip Temistoklas savo statybai vartojo akmenis stačiai iš senų kapų paminklų, taip ir Homeras naudojosi nežinomų aoidų ir rapsodų dainomis, įkvėpdamas joms naujos dvasios ir kurdamas niekur pirma nesutinkamą didžiulę ir harmoningą visumą. Tą pačią nuomonę skelbia ir lenkų bei rusų mokslininkai: Morawski, Witkowski, Sinko ir Sokolow. Bet ir vokiečių mokslo pastaraisiais laikais aiškiai vyrauja unitarinė teorija. Tam įrodyti užtenka išvardinti čionai Rothe, Drerupą, Fins1erą ir Wilamowitzą-Moellendorffą. Žymiausias iš tų tyrinėtojų yra be abėjo paskutinis. Puikiam savo veikale „Die Ilias und Homer“ didis tyrinėtojas įveda mus į Graikų epikos pasaulį, kuris pasiekia savo išsiplėtojimo viršūnės aštuntame amžiuje. Palaidų dainų laikotarpis tai jau tolima praeitis. Jau nebedainuojama, bet sakoma — recituojama. Kalba, eiliavimas, poezijos technika pasiekė

pastebėti, jo ginamoji unitarinė teorija vis dėlto nėra visus tyrinėtojus nulenkusi. Pažiūros atimančios iš Homero, ar tai visą jo veikalą, ar žymiausiąją jo dalį vis dar randa pritarėjų, vis dar nebaigta kova „vienumos piemenų" (Einheitshirte) su „mažųjų dainų medžiotojais" (Kleinliedjaeger), kaip ironiškai vadina vieną kitą besiginčijančios pusės. Matyt, gindami tą ar kitą teoriją, Graikų poeto tyrinėtojai yra vedami ne tiek mokslo sumetimų, kiek savo pačių sugebėjimo tą poemos vienumą nuvokti: vienam dėl perdidelio jautrumo prieštaravimų atžvilgiu nyksta iš akių harmoninga epopejos statyba ir tai jį stumia pritarti disekcinei teorijai, kitą vėl taip stebina vidujinė veikalo vienuma, kad ją garbindamas darosi unitaristas. Tarp tų priešingų nusistatymų galimi įvairūs perėjimai, ir didesnis ar mažesnis vienas kitam nusileidimas, tačiau galutinas tos ar kitos srovės nugalėjimas guli už filologijos mokslo sienų.

Tai, jog trūksta visų pripažintų įrodymų, kad Homeras buvo gyvas asmuo, kuris sukūrė nemirtingąjį veikalą, nieko, žinoma, mums nekliudo nenuilstamai grožėtis puikiausiąja pasaulio poema. Tas, kuris išplaukė į tą poezijos jūrą, nenustos nieko iš jos grožio ir galybės, jei daug krypčių išplaukiojęs, įsitikins pagaliau, kad ir tikriausieji tyrinėjimai niekuomet neapims visų jos erdvių. Juo dažniau ant tų vilnių supuosimės, jų gelmes nardysim, juo daugiau gėrėsimės Graikų poezijos stebuklu, — juo geriau tarnaus Homero kūrinys tam, kas yra kiekvieno tikrojo meno tikslas: žmogaus dvasiai augti ir tarpti.

V. Šilkarskis.

Literatūra

Aubignac, F. H. d'. Conjectures académiques ou dissertation sur l'Iliade, 1664. I édition 1715.
Baehrens, W. A. Zur Enstehung der Ilias. 1920.
Bechtel, Fr. Lexilogus zu Homer. Etymologie und Stammbildung homerischer Wörter. 1914.
Bekker, J. Homerische Blätter. 2 Bde. 1863—72
— —. Scholia in Homeri Iliadem rec. Bekker J. 2 voll. 1825.
Belzner, E. Homerische Probleme. Tl. I. Mit Nachwort v. A. Roemer. 1911.
Bertrin, G. La question homerique. 1897.
Bethe, E. Homer. Dichtung u. Sage. 3 Bde. (I: Ilias. — II: Odyssee. — III: Die Sage vom Troischen Krieg). 1914—27.
Bonitz, H. Ueber den Ursprung der Homerischen Gedichte. 5. A. v. R. Neubauer. 1881.
Bougot, A. Étude sur l'Iliade d'Homère. 1888.
Buchholz, E. Die homerischen Realien. 3 Bde. 1871—85.
Cauer, P. Grundfragen der Homerkritik. III A. hrsgb. v. E. Bruhn. 1923.
Chadwick, M. The heroic age. 1912.
Christ, W. Homeri Iliadis carmina seiuncta, discreta, emendata, prolegomenis et apparato critico instructa. 1884.
Cwiklinski. Homer i Homerycy. Lwów. 1881. (K. Morawski'o rec. „Czas" 22/23. X. 1881 Nr. 267/8).
— —. Schliemann i jego odkrycia naukowe (Biblioteka Warszawska 1891).
Dahms, R. Ilias u. Achilleis. Untersuchungen über die Komposition der Ilias. 1924.
Dörpfeld, W. Troja und Ilion. 1902.
Dörpfeld, W. v. und **Rüter,** H. Die Wiederherstellung des ursprünglichen Epos nach dem Tageplan. 2 Bde. 1925.
Dörpfeld, W. Alt-Ithaka. Ein Beitrag zur Homer-Frage. 2 Bde. 1927.
Drerup, E. Die Anfänge der hellenischen Kultur. Homer. 1903.
— —. Das fünfte Buch der Ilias. Grundlagen e. homerischen Poetik. 1913.
Drerup, E. und **Stürmer,** F. Homerische Poetik. I: Das Homerproblem der Gegenwart, von E. Drerup.
Dussaud, P. Les civilisations préhelléniques dans le bassin de la mer Égée. 1910.
Ebeling, H. Lexicon Homericum. 2 voll. 1880—85.
Erhardt, L. Die Entstehung der homerischen Gedichte. 1894.
Eustathius. Commentarii in Homeri Iliadem. Gr. et lat. rec. A. Politus. Acc. notae A. M. Salvini. 3 tomi. 1730—35.
Evans. The palace of Minos. I. 1921.
Fimmen, D. Die kretisch-mikenische Kultur. 1921.

Finsler u. **Tièche.** Homer. 2 Tle. in 3 Bden. (I. Der Dichter und seine Welt. 3. A. — II. Inhalt u. Aufbau der Gedichte. 2. A.). 1918—24.
Fischl, H. Ergebnisse und Aussichten der Homeranalyse. 1919.
Ganszyniec, R. Homer i Odysseja (na końcu przekładu Odyssei J. Wittlina. Lwów. 1924).
— —. Katabasis. Pauly-Wissowa Realencyklopädie des klassischen Altertums.
— —. De necyiae Homericae fontibus et compositione. (Charisteria K. Morawski. 1922).
Glotz, G. La civilisation Egéenne. 1923.
Grote, G. History of Greece. 1846—1856. Vol. II.
Heck, K. Homer i Troja. (Kwartalnik historyczny. 1895).
Helbig, W. Das homerische Epos aus den Denkmälern erklärt. Archäologische Untersuchungen. 2. A. 1887.
Henke, O. Vademecum für die Homerlektüre. 1914.
Hermann, G. und **Creuzer,** F. Briefe über Homer und Hesiodus vorzüglich über die Theogonie. 1818.
Jebb, R. C. Homer. An introduction to the Iliad and the Odyssey. 1887. (Vokiškas vertimas E. Schlesinger'io 1893). (K. Morawski'o recenzija Przegląd Polski XXIII (1888/9) t. IV 206—208).
Jezienicki, M. Najnowsze wykopaliska na Krecie (Eos X, 1, 1901).
Iwanowitsch, G. Opiniones Homeri et tragicorum Graecorum de inferis per comparationem excussae. 1894.
Kammer, E. Die Einheit der Odyssee nach Widerlegung der Ansicht von Lachmann, Steinthal, Koechly, Hennings u. Kirchhoff. Mit Anhang: Homerische Blätter von Lehrs. 1873.
— —. Ein ästhetischer Kommentar zu Homers Ilias. 2 A. 1901.
Kayser, K. L. Homer. Abhandlungen. Hrsg. v. H. Usener. 1881.
Kirchhoff, A. Die homerische Odyssee und ihre Entstehung. 2. A. 1879.
Lachmann, K. Betrachtungen über Homers Ilias. Mit Zusätzen von M. Haupt. 2. A. 1865.
Lang, A. Homer and his age. 1906.
— — The World of Homer. 1910.
Leeuwen, J. van. Commentationes Homericae. 1891.
La Roche. Homerische Untersuchungen. 2 Tle. Lpz. 1869—1893.
Landien. In der Werkstätte Homers. 1917.
Laurand, L. A propos d'Homère. Progrès et recul de la critique. 1913.
Lehrs. De Aristarchi studiis Homericis. Ed. II. 1865.
Lichtenberg, R. Die ägäische Kultur. 2. Ausg. 1920.
Meyer, Ed. Geschichte von Troas. 1877.
— — Geschichte des Altertums. Bd. II. 1893.
Meyer, Elard Hugo. Homer und die Ilias. 1887.
Meyer, P. Die Götterwelt Homers. 1907.
Morawski, K. Wstęp do Iliady Homera w tłomaczeniu Czubka. 1923.
Naegelsbach. Homerische Theologie. III. A. bearb. v. G. Autenrieth. 1861.
Niese, B. Die Entwickelung der homerischen Poesie. 1882.
Nitzsch, G. W. Die Sagenpoesie der Griechen. 1852.
— — Beiträge zur Geschichte der epischen Poesie der Griechen. 1862.

Peters, H. Zur Einheit der Ilias. 1922.

Petersen, E. Homers Zorn des Achilleus und der *Homeriden Ilias. 1920.*

Poehlmann, R. Zur geschichtlichen Beurteilung Homers. 1894.

Ritschl, F. Die alexandrinischen Bibliotheken unter den ersten Ptolemäern und die Sammlung der homerischen Gedichte durch *Peisistratos. 1838.*

Robert, C. Studien zur Ilias. Mit Beiträgen von Fr. Bechtel. 1901.

Roemer, A. Homerische Aufsätze. Lpz. 1914.

— — Die Homerexegese Aristarchs in ihren *Grundzügen. Hrsg.* v. E. Belzner. 1925.

Rothe. Die Ilias als Dichtung. Paderb. 1910.

Sainte-Croix. Réfutation d'un paradoxe littéraire de M. *Fréd. Aug.* Wolf sur les poesis d'Homère. 1798.

Scheifer, T. Homer und seine Zeit. 1925.

Sheppard, J. T. The Pattern of the Iliad. 1922.

Sinko, T. Homer zmartwychwstaly. 1911.

— — Diapejra Agamemnoma i Chodkiewicza Eos XXIV. 1920.

— — Wstęp do Iliady Homera w przekladzie F. K. Dmochowskiego. (K. Morawski'o rec. Czas 31. III. 1922. Nr. 74).

Schwarz, E. Zur Entstehung der Ilias. 1918.

Scott, J. A. The unity of Homer. 1921.

Sokolov, F. F. Gomerovskij vopros. 1868.

Steintal, H. Das Epos. 1868.

Sybel, L. v. Die *Mythologie* der Ilias. 1877.

Terret, V. Homère. 1899.

Valeton, M. De Iliadis fontibus et compositione. 1915.

Volkmann, R. Geschichte u. Kritik d. Wolfschen Prolegomena zu Homer. 1874.

Wecklein, N. Studien zur Ilias.

Wilamowitz Moellendorff, U. Die Ilias u. Homer. 1916. II A. 1920.

Wirth, H. Homer u. Babylon. 1921.

Witkowski, S. Homer i Troja. (Ateneum 1895).

— — De carminibus Homeri scripturae ope ortis (Charisteria Morawski. Kraków, 1923).

Wolf, F. A. Prolegomena ad Homerum. (Ed. I 1495). Ed. nova J. B e k k e r i. 1872.

— — Vorlesungen üb. die vier ersten Gesänge von Homers Ilias. Hrsg. v. L. U s t e r i. 2 Bde. 1830—31.

— — Briefe an Herrn Hofrat Heyne. Beilage zu den neuesten Untersuchungen über den Homer. 1797.

Zielinski, T. *Die Behandlung gleichzeitiger Ereignisse im antiken Epos* Philologus. 1901. Supplementband VIII, 3.

Geriausieji Iliados kritiški leidimai: A. **Ludwicho** Vol. I—VI. Leipzig. 1889 — 1907 ir **D. B. Monro** and **T. W. Allen** Oxford, 1902—1912.

Geriausiai komentuoti leidimai: vokiečių kalba Ameis—Heinze—Cauer Bd. I—VIII, *1913 ir tol.; prancūzų — Pierron, Vol. I—II. Paris, 1869* —1875.

TURINYS

Pirmoji giesmė

Maras stovykloje. Achilo pyktis.

Mūza, dabar tu rūstybę Achilo Pelydo dainuoki,
Baisią rūstybę, kur suteikė skausmo Achajams be galo:
Sielų daugybę geriausiųjų vyrų į Hado valstybę
Tamsią išvarė, o kūnus šunims ištąsyti paliko
Ir vanagams sudraskyti — valia tokia buvo, mat, Dzeuso!
Tai prasidėjo nuo to, kai tik jie susipyko vyrijoj,
Vadas vyriausias Atrydas ir tauras Achilas Pelydas.
Kas gi iš tarpo dievų juos supykinęs vaidą sukėlė?
Dzeuso sūnus ir Lėtojos: jisai ant Atrydo supykęs,
Ligą baisiausią stovykloj paleido — ir žuvo kareivos,
Todėl, kad Chriso šventiko maldaujant neklausė Atrydas.
Chrisas atvyko stovyklon greituoju laivu ir maldavo
Dukterį jam atiduot. Išpirkimą brangiausią jis siūlė.
Rankoj turėjo ant aukso lazdelės iškėlęs vainiką
Siekiančio savo strėle taip toli Apolono ir meldė
Vyrų Achajų, labiausiai gi brolių Atrydų valdovų:
„Šviesūs Atrydai! Ir karžygiai jūs, gražiaauliai Achajai!
Aukšto Olimpo valdovai dievai tegu duoda laimingai
Pilį Prijamo sugriauti ir grįžti namo į tėvynę!
Dukterį mielą tik man atiduokit sau dovį paėmę.
Dzeuso pagerbkite sūnų, garsiausiąjį šaulį mūs Foibą.“
Tuokart Achajai maldavimo jo išklausyti sutiko:
Reikia pagerbti šventiką, jo dovanas brangias priėmus.
Tik Agamemnonui, sūnui Atrėjaus, toksai nutarimas
Tai nepatiko: pavarė šventiką, be to dar išbaręs:
„Seni! žiūrėk, kad tavęs prie laivų ruimingų nesutikčiau,
Nei štai užtrukus dabar, nei atvykus iš naujo dar kartą.
Nieko negelbės tuomet tau lazda ir vainikas dievaičio!
Tavo dukters neatleisiu: pasens ji anksčiau mano rūmuos
Staklėse man ausdama ir į patalą man atsigulus.

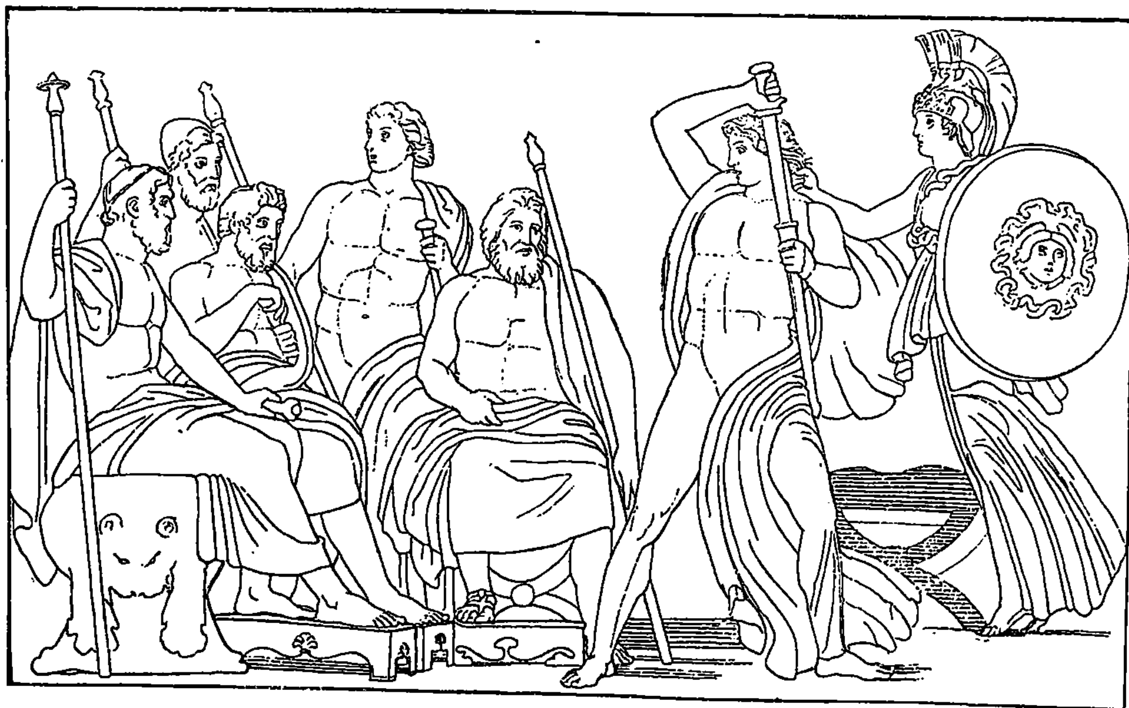
Eik sau, nepykink manęs! Tai sveikesnis galėsi pagrįžti"
Taip jisai tarė. Pabūgęs senelis jo žodžio paklausė.
Tyliai nuėjo kraštu jis nerimstančiai ūžiančių jūrų.
Ir pasitraukęs tolyn, ėmė dievą karščiausiai maldauti,
Foibą galingą karalių, Lėtojos gražplaukės gimdytą.
„Sidabralanki tu, Chrisos galingas ir tvirtas gynėjau,
Kilos globėjau, karaliau Tenedo, išgirsk mano maldą,
Smintėjau! Jeigu dėl tavo garbės aš nors stogą šventyklos
Tavo kada pataisiau, arba tau kada kulšis riebiausias
Deginau jaučių, ožkų, tai tą maldą išgirdęs — išpildyk!
Ašaras mano Danajams tegu tavo strėlės užmoka!"
Taip jisai tarė maldaudams. Maldos Apolonas išklausė.
Tuoj pasikėlė jisai nuo Olimpo viršūnių supykęs,
Permetęs lanką per petį ir šūtį strėlių pasiėmęs
Ėjo, o šūty rūstingojo dievo tos strėlės žvangėjo,
Jam bežygiuojant. O ėjo jisai lyg naktis kuotamsiausia.
Sėdos toli nuo laivų, atsisėdęs strėles ėmė leisti.
Garsiai nuo to suskambėjo sidabro jo lankas galingas.
Pirmu šūviu jis pataikė mulus ir šunis greitakojus,
O jau paskui ir į žmones paleido karčiąsias strėles jis:
Greitai stovykloj numirėlių daugel laužų suliepsnojo.
Taip per devynias dienas po stovyklą dievaičio tos strėlės
Lakstė. Dešimtą tik dieną Achilas vyriją užsakė.
Herai rūpėjo Danajų nelaimė, pamačius juos žūvant,
Įkvėpė jam galingoji baltrankė dievaitė tą mintį,
Vos tiktai jie susirinko ir buvo suėję visi jau,
Tarpe jų stojęs Achilas greitkojis pradėjo kalbėti:
„Aš tai, Atryde, manau, bene reiks, pasibasčius po jūras,
Grįžt mums atgal, jeigu dar nors gyvi mes iš šičia ištrūksim,
Jeigu kova ir tas maras visų neišklos čia Achajų.
Taigi dabar atsiklauskim mes žynio, ar kokio šventiko,
Arba kas sapną suprasti išmano — sapnai juk iš Dzeuso! —
Lai jis išaiškin, už ką užsirūstino Foibas galingas?
Ar už neatliktus apžadus kokius, ar gal hekatombas?
Gal nebepyks jis, pajutęs malonų sau kvapą, jo garbei
Degančių kulšių avių ir ožkų kuogeriausių, gal jis jau
Teiksis rūstybę užmiršti ir baisųjį marą pašalint?"
Taip jisai taręs nutilo ir sėdos. Tuomet atsistojo
Burti mokėjęs iš paukščių skridimo Testoro Kalchantas,
Dabartį visą suprato ir ateitį matė aiškiausiai.

Jis tatai vedė Achajų laivus į šį tolimą kraštą
Savo gudriais patarimais, kur įkvėpė jam Apolonas.
Jis, išmintingai galvodams, kalbėti pradėdamas tarė:
„Tu man liepi, o Achilai, augintini Dzeuso, išaiškint
Priežastį dangiško Šaulio, šviesaus Apolono, rūstybės?
Aš tai išaiškint galiu. Tiktai tu pamąstyk ir prisiek man,
Jog visuomet tu tvirtai mane žodžiais ir rankomis ginsi.
Aš, mat, bijau, kad užrūstinsiu vyrą, kuris viešpatauja
Vienas Argėjams visiems, ir priklauso visi jam Achajai;
Visa ką gali karalius, supykęs ant vyro menkesnio!
Jeigu tą dieną jis savo rūstybę atrodo nutildęs,
Bet gi paskui, atsimindamas, pyksta, pakol ji nubaudžia.
Taigi dabar pagalvok, ar galėsi mane tu užstoti?“
Jam atsakydamas tarė greitkojis skaistusis Achilas:
„Drąsiai tark dievišką žodį, kurį įkvėpimas tau liepia.
Aš gi, vardan Apolono, Kronido sūnaus to, kuriam tu
Pats pranašaudams Danajams meldiesi, sakau tau, Kąlchante:
Esant gyvam man ir šitą pasaulį akims tebematant,
Niekas Danajų visų čia stovykloj pakelti negali
Rankų sunkių ant tavęs, Agamemnoną nors paminėtum
Patį, kursai štai didžiuojas vyriausiu vadu pastatytas“.
Tuokart, įgavęs drąsos, tas neklystantis pranašas tarė:
„Ne už neatliktus apžadus kokius, arba hekatombas,
Rūstauja taip Apolonas, o vien už paniekintą savo
Seną šventiką, kurį Agamemnonas įžeidė skaudžiai,
Neatidavęs dukters, išpirkimo brangaus nepriėmęs.
Štai už ką tokią nelaimę užleido mums Foibas ir leis dar.
Ir neankščiau jisai teiksis nelaimę tą baisią pašalint,
Kai švytriaakę merginą grąžinsime tėvui be jokio
Jos išpirkimo, ir patys į Chrisos šventyklą nuvešim
Dar hekatombą gražiausią. Tik taip išmaldausim malonės!“
Taip jiems pasakęs, jisai atsisėdo. Iš vietos pakilo
Pats Agemenonas vadas, plačiai viešpataująs valdovas,
Pilnas rūstybės. Jam apmaudas tamsiąją širdį užpylė;
Akys jam degė liepsna, lyg šviesieji žibintai patamsiais.
Baisiai pažvelgęs į pranašo pusę, jis tarė Kalchantui:
„O tu nelaimių skelbėjau! Nesi dar man gero pranešęs.
Tavo širdis tave gundo nelaimes žmonėms pramanyti:
Gero ir doro nesi dar nė karto sumanęs, ar sakęs.
Štai ir dabar tu Danajams čionai pranašaudamas skelbi,

Mums tą nelaimę užleidęs pataikąs toli Apolonas,
Nes jis, neva, užsirūstinęs, kad nenorėjau priimti
Už Chrisejidą brangaus išpirkimo, norėdamas jąją
Sau pasilikti. Labjau aš ją branginu už Klitaimnestrą,
Pačią ir draugę jaunystės, ana neatrodo geresnė:
Nei iš stuomens, nei iš veido, nepraneša galva, nė darbu,
Bet, jeigu taip, tai aš ją atiduosiu, kad reikalas gyvas:
Noriu geriau aš matyti kariuomenę sveiką, nežūvant.
Tik jūs *man nuostolį mano tuoj turit atlygint, kitaip tai*
Vienas ašai be dalies pasilikčiau — taip nepriderėtų!
Patys jūs matot: dalis man iš rankų išsprūsta bežiūrint!"
Jam atsakydamas tarė greitkojis skaistusis Achilas:
„O garbingiausias Atryde, visų besočiausias tu gobše!
Kaip gi tau gali Achajai iš naujo vėl dovaną duoti?
Sandėlio jokio nėra juk, kad būtų ten turto prikrauta:
Vis, ką laimėdavom pilį išgriovę, dalindavom lygiai.
Kaip gi atimsi dabar tu seniai kam paskirtąjį daiktą?
Foibui pagerbti grąžink savo dalį. Achajų herojai
Triskart ir keturis tau užmokėsim, kai Dzeusas mus laimins
Trojos tvirtovę galingą įveikti ir ją sunaikinti."
Jam Agamemnonas vadas vyriausias sakydamas tarė:
Nors tu kilnus ir labi išmintingas lyg dievas, Achilai,
Bet nesukčiauk čia gudriai, nemanyk įkalbėt, ar apgauti:
Nori, kad tau dovana pasiliktų, o aš, jos netekęs,
Tyliai sėdėčiau! Merginą man patari laisvą paleisti!
Dovaną kitą tegu man Achajai atranda ir tokią
Širdžiai patinkamą, kaip ir pirmoji kad buvo patikus.
Jeigu neduos — aš ir pats pasiimsiu nuėjęs: ar tavo,
Arba Ajanto, ar gal Odisėjaus — paimsiu ir vesiuos!
Žinoma, pyks labai tas, pas kurį aš ateit sumanysiu,
Bet apie tai mes galėsime dar pakalbėti iš naujo;
Nūn gi greičiau reikia juodąjį laivą nuleisti į jūrą,
Reikiamą skaičių paskirt irklininkų, sudėt hekatombą,
Ir Chrisejidą gražveidę tenai įsodinti; paskirti
Vadą iš vyrų tarybos: Ajantą, ar Idomenėjų,
Ar Odisėjų išminčių, ar gal tave patį, Achilai,
Karžygi mūsų baisiausias, kad mūsų aukas jis nuvežęs
Ten išmaldautų iš dangiško Šaulio ant mūsų nerūstaut".
Jam, pažiūrėjęs baltom, greitakojis Achilas atsakė:
„O begėdystėj paskendęs, besoti, šykštuoli, sakyk man,

Kas iš Achajų po to savo noru klausyt tave gali?
Kas panorės ar keliauti, kur siųstas, ar stoti į kovą?
Čia atvykau ne dėl vyrų Trojėnų, garsių ietininkų,
Kautis su jais, nes man niekad nėr nieko jie blogo padarę:
Jaučių nėra man pagrobę, nėra nė arklių man pavogę,
Vaisių ir derliaus jie Ftijoj derlingoj, galiūnų tėvynėj,
Niekad nėr trypę, nes skiria miglotų kalnų mus aukštybės
Ir begalinė platybė nerimstančiai ūžiančių jūrų.
Mes dėl tavęs tik, didžiausias begėdi, visi čia atvykom
Tavo širdies tik palinksminti. Garbei grąžint Menelajui
Šič su Trojėnais kovojam — suprask tu, šunaki, nors kartą!
Bet viso to neįvertini tu ir nenori suprasti,
Mes visiškai tau nerūpim, laikai mus pamynęs.
Maža to: tu dar grūmoji iš mano dalies ką pasimsiąs,
Ką esu sunkiai nupelnęs, ir man pripažino Achajai!
Aš su tavim neturėdavau lygaus sau pelno nė karto,
Jeigu pavykdavo miestą Trojėnų Achajams išgriauti.
Niekad! Nors visad sunkiausiąją naštą kovos verksmingosios
Mano pakeldavo rankos. Dalyboms atėjus, Achajai
Tau kuobrangiausiąją pelno mūs dalį paskirdavo, aš gi
Gavęs nedidžią, bet brangiai pelnytą turėdavau grįžti,
Jokio piktumo nerodęs, triukšmingoj kovoj tiek privargęs.
Nūn aš važiuoju į Ftiją; manau, kad taip bus man geriausia,
Grįšiu namo riestanosiais laivais: nes, paniekintas šitaip,
Liktis ašai nebenoriu tau dauginti turtų ir pelno!"
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, sakydamas tarė:
„Bėk, jei širdis tavo bėgti panūdo, o aš nemanau čia
Melsti tave dėl manęs pasilikti. Paliks su manim dar
Tie, kurie gerbia mane, — pagaliau aš pasitikiu Dzeusu! —
Tu iš visų nelabiausias karalių, kur Dzeusas augino:
Barniai ir ginčai, muštynės ir kovos širdies tavo džiaugsmas.
Tu pagarsėjęs narsus, — bet juk dievas tau suteikė šitą.
Savo laivais tu sugrįžęs namo ir draugus parsivedęs,
Tarp Mirmidonų savų viešpatauk ten — nedaug man tai rūpi.
Paisyti tavo rūstybės nepaisau. Rimtai bet gi tau aš grūmoju:
Foibas aukščiausias štai atima man Chrisejidą. Valia jo!
Savo laivu ir su savo draugais palydovais ją siųsiu,
Tėvui grąžinsiu. Už tai Brisejidą gražveidę paimsiu
Pats tavo būstan atėjęs, nors tau ją Achajai paskyrė,
Vien, kad žinotumei tu, kiek esu už tave galingesnis:

Lai ir kiti pabijos tartis lygūs esą su manim jie!“
Taip jisai tarė. Pelydui ir kvapą užspaudė sunkumas,
Širdį jam draskė tvirtoj ir gauruotoj krūtinėj dvejonė:
'Ar, iš makščių kalaviją galingą ir aštrų ištraukus,
Pult ir, išblaškius draugus, Agamemnoną vietoj nudėti,
Arba, piktumą suvaldžius, ramint savo širdį užgautą.
Taip širdyje savo svarstė jisai ir jau buvo pradėjęs
Traukt iš makščių kalaviją galingą, — atvyko Atena
Stačiai iš aukšto Olimpo, nes siuntė baltrankė ją Hera:
Rūpinos Hera abiem jais, abudu ji lygiai mylėjo.
Stvėrė Atena Achilą už jo garbinių geltonųjų,
Jam pasirodžius vienam: o kiti — nieks nematė dievaitės.
Baisiai Achilas nustebo ir, vos tik atgal atsisuko,
Dievę Ateną pažino. Bet akys jo baisiai žaibavo.
Žodį jai tardams sparnuotą, Atenos paklausė Achilas:
„Ko tu čia, dukter aigidvaldžio Dzeuso, sukiesi tarp mūsų?
Gal pamatyti norėjai begėdžio Atrydo puikybę?
Tau aš dabar pasakysiu, jog tas mirtingasis valdovas
Greit palydės savo galvą už tokią prakeiktą puikybę!“
Jam atsakydama tarė šviesakė dievaitė Atena:
„Tavo rūstybės sušvelnint, tik tu panorėk paklausyti,
Aš atvykau iš dangaus čia. Įsakė man Hera baltrankė:
Judu abudu vienodai širdy ji globoja ir myli.
Taigi pabaik tu tą ginčą ir nebesigriebk kalavijo.
Žodžiais skaudžiausiais tu jį užgaulioti gali, jei dar nori.
Štai ką aš tau pasakysiu ir tai išsipildys tikriausiai:
Bus tau netrukus triskart dovanų tiek gražiausių grąžinta
Vien už tą kartą, — tiktai tu valdykis ir mums nesipriešink!“
Jai atsakydamas tarė greitkojis skaistusis Achilas:
„Reikia, dievaite, daryt, kaip liepi, nors man širdį
Apmaudo degin ugnis, bet prie galo geriausiai tam būna,
Kas pasiduoda ir klauso dievų, tą dievai ir užstoja“.
Tarė. Ir ranką prie rankenos tarsi nurimęs sustabdė,
Stūmė atgal kalaviją į makštį, Atenos paklausęs.
Dievė sugrįžo atgal į Olimpo aukštybę, kur Dzeusas
Amžinas rūmuos gyvena kartu su dievais laimingaisiais.
Vėl tad Pelydas pradėjo Atrydą dar žodžiais piktesniais
Barti, vis savo piktumo užmiršt negalėdamas keikė:
„Vyno siurbėjau, tau akys šunies, o širdis tai kaip stirnos!
Tu niekuomet dar į kovą šarvus užsidėjęs su vyrais

Atena sulaiko Achilą, norintį pulti Agamemnoną. (I, 201)

Eit nedrįsai, arba iš pasalų su herojais rinktiniais
Priešą kur pulti: mirties kaip bailys tu bijodavai visad!
Žinoma, daug atsargiau ir lengviau pasivalkiot stovykloj
Mūsų Achajų plačiojoj, ir tam, kas išdrįso tau priešais
Žodį netinkamą tarti, tuoj pulti jam dovaną plėšti.
Žmones ryji tu, karaliau rijike, ir niekšų karaliau
Jeigu kitaip — paskutinė jau tavo šunybė būt buvus.
Aš tiktai tau pasakysiu ir priesaiką duosiu didžiausią:
Šituo skeptru aš prisiekiu, kursai nei šakų jau nei lapų
Niekad nebgali išleist, nes kalnuos pasiliko jo šaknys
Ir nebžydės niekuomet, nes aštriuoju variu jam nupjautos
Šakos ir lapai seniai, o dabar jau jį rankoj nešioja
Sūnūs Achajų, kurie teisdariais pašaukti ir kur žiūri
Žmones, kad šitie laikytų įstatymus Dzeuso aukščiausio.
Šitas tai skeptras tebūnie akivaizdoj vyrų Achajų
Priesaika mano didžiausia: netrukus prireiks jums Achilo.
Šauksis visi jo Achajai ik vieno, o tu, ir norėdamas,
Nieko negelbėsi jiems, kuomet žus jie iš rankų galingo
Hektoro vyrų žudytojo. Tuokart tu krimsies ir keiksi
Savo puikybę, paniekinęs vyrą, didžiausią herojų."
Taręs taip skeptrą jis savo, auksinėms vinims padabintą,
Trenkė į žemę, o pats atsisėdo tuoj tarpe karalių.
Prieš jį sėdėdamas siuto ir smarkiai karščiavos Atrydas.
Nestoras saldžiabylys, garsingasis kalbėtojas Pilo,
Tuokart pakilo. Jo balsas ir žodžiai saldžiau net už medų
Plaukė srove jam iš lūpų. Jisai dvi kartas pragyvenęs
Sau vienalaikių žmonių trumpaamžių; dabar jau trečioji
Buvo užaugus karta, ir tarp jos jis Pile viešpatavo.
Jis, jiems norėdamas gero, prabilęs pradėjo kalbėti:
„Vargas! Didžiausia nelaimė ateina bedaliams Achajams!
Tai apsidžiaugs bent Prijamas ir sūnus Prijamo narsieji,
Taip gi Trojėnai nudžiugs ir atgaus sau nuliūdusią širdį,
Kai tik išgirs, kad čia puolate judu viens antrą supykę!
Judu, kurie ir Danajų taryboj ir karui pakilus
Esat pirmi tarp kitų. Tik mane paklausykite judu:
Kur už mane jaunesni jūs. Senovėj esu dar aš matęs
Daug gudresnių ir už judu herojų. Su jais draugavau aš.
Jie nepaniekino niekad manęs! Nebmatau aš ir niekad
Didvyrių tokių neteks man matyti, kaip buvo anuomet
Toks Peiritojas, ar tokis Driantas, kareivų valdovas,

Toksai Kainėjas, Eksadijas ar Polifemas lyg dievas.
Tokį panašų į dievą mačiau Aigejidą Tėzėjų.
Buvo tai vyrai galiūnai—žmonėms trumpaamžiams paveikslas!
Buvo galiūnai didi — ir kovot su galiūnais turėjo:
Gaudė ir žudė kalnų baidykles, su jomis jie kovojo.
Tai su tokiais susitikdavau aš, nukeliavęs iš Pilo.
Jie tat mane parsikviesdavo, karui baisiajam užėjus.
Ten aš su jais, kiek jėgų man užteko, kovoti padėjau.
Priešais juos, žinoma, niekas, iš tų kur dabar čia gyvena
Vyrų, kariaut negalėtų visai ir nedrįstų pradėti.
Tai ir tokie mane kalbant mielai paklausydavo visad,
Žodžio neniekino mano. Ir judu geriau paklausykit,
Nes jei klausysit vienam ir antram tatai eis tik į gerą.
Tu Agamemnonai, nors ir galingas, iš jo neatimki
Tai, ką jo daliai yra jam Achajai paskyrę ir davę,
Bet vėl ir tujen, Achilai, nedrįsk prieš karalių taip rėkti:
Pats atsimink, jog nė vienas nešiotojas skeptro karalius
Nėr tiek turėjęs garbės čia, kiek jos Agamemnonas turi
Tu už kitus galingesnis, nes motina tavo — dievaitė.
Bet, juk yra jis vyresnis, nes valdo tautų jis daugybę.
Taigi, Atrydai, užmiršk tu rūstybę, — maldauju — ir liaukis
Pykęs ant tvirto Achilo: jis mums parama galingoji
Šitam kare nelaimingam, Achajų pradėtam su Troja".
Jam atsakydamas tarė plačiai viešpataująs Atrydas:
„Visa, seneli, iš tikro, gudriai ir teisingai sakai tu!
Bet šitas vyras nor būt už visus čia vyriausias tarp mūsų,
Nori valdyti visus, tarp visų viešpatauti tik vienas,
Vienas įsakymus duoti, bet jų nemanau aš klausyti!
Jeigu jį kartą dievai amžinieji mums leido galingą,
Tai tik ne tam, kad galėtų kitus užgaulioti be baimės!"
Pertraukęs kalbą, jam šitaip atsakė skaistusis Achilas:
„Niekšą ir bailį didžiausiąjį esant mane pasakytų,
Jei nusilenkčiau visad ir visur, kaip tu teiksies man liepti,
Liepk tu kitiems, ką tu nori, o man nemėgink to daryti!
Dar aš ką tau pasakysiu, o tu įsidėk sau į širdį:
Rankomis aš nekovosiu už savo mergaitę, jei imsit,
Nei prieš tave, nei prieš kitą — atimkit, jei norit, ką davę!
Bet jau ko kito, kas mano greitajam juodajam laive yr—
To nemanyk nusinešti paėmęs be mano leidimo:
Nes, jei mėgintum — žinok, ir kiti čia visi tegu žino:

Tuoj tavo tamsųjį kraują paleisiu ietim galingąja!“
Taip jie sau priešingais žodžiais skaudžiais susibarę pikčiausiai,
Stoję atleido vyriją, kur buvo surinkę stovykloj.
Tuokart Pelydas prie savo laivų ir savų palapinių
Grįžo kart su Menoitijo sūnum būryje palydovų,
O Agamemnonas vadas įsakė, kad greitąjį laivą.
Tuoj ant vandens nuvarytų ir dvidešimt vyrų parinko.
Bandą aukojamą siuntė į laivą ir ten pasodino
Dukterį Chriso gražveidę, vadu Odisėjų paskyrė.
Jie, susisėdę į laivą, išvyko į šlapią kelionę.
Vyrams tuo tarpu įsakė Atrydas stovyklą valyti.
Metė į jūrą Achajai sutras iš visur suvalytas,
Dar ir aukų paaukojo šviesiam Apolonui galingam,
Karvių riebiausių, ožkų prisiskerdę tuščiajam pajūry.
Kvapas aukų susimaišęs su dūmais į dangų iškilo.
Taip jie darbavos stovykloj. Tačiau Agamemnonas vadas
To neužmiršo, ką buvo Achilui grūmojęs supykęs.
Taigi dabar jis Taltibijui ir Euribatui, kuriuodu
Buvo skelbikai ir ištikimieji tarnai jo, įsakė:
„Eikite į palapinę Achilo. Už rankų paėmę
Šič Brisejidą gražveidę atveskit. O jeigu neduotų —
Pats aš atėjęs paimsiu su vyrų daugybės pagalba.
Jam tai turės būt blogiau, nes ateisiu su didele jėga
Taip jiems įsakęs atleido, rūstingu žodžiu palydėjęs.
Nederlinguoju kraštu jūrų ėjo abu jie nuliūdę.
Greit jie atrado laivus Mirmidonų ir jųjų stovyklą.
Patį Achilą pamatė ties savo laivu palapinėj.
Liūdnas sėdėjo jisai ir pamatęs juos nė nepradžiugo.
Juodu tuotarp susigėdę ir gerbdami liūdną karalių,
Tyliai stovėjo šaly ir nekalbino jo ir neklausė.
Pats jis įspėjo vienok širdyje ir jiems tarė prabilęs:
„Būkit skelbikai sveiki, nes jūs dievo ir vyrų siųstieji!
Eikit arčiau! Prieš mane nekalti jūs, tik vienas Atrydas,
Judu kur *siuntė atimt nuo manęs Brisejidą merginą.*
Mielas Patroklai, augintini Dzeuso! Išvedęs merginą,
Duok tu jiems vestis. O laikui atėjus jūs liudykit patys;
Greit pamatys ir dievai amžinieji, ir žmonės mirtingi
Ir nedorasis karalius, jog greitai turės atsirasti
Toks padėjimas, kad šauksitės mano pagalbos ir ginklo,
Nes jis nemoka į priekį žiūrėti, atgal atsižvelgti

Ir apsvarstyti rimtai, kas naudinga 'Achajams kariaujant,
Kad prie juodųjų laivų čia mažiau jų težūtų niekingai"
Taip jisai tarė. Patroklas paklausė tuoj mylimo draugo
Ir, Brisejidą gražveidę išvedęs, tiems padavė vyrams.
Juodu, paėmę, nusivedė ją į Atrydo stovyklą
Varoma ėjo nenorom mergaitė. O likęs Achilas,
Tuoj' nuo draugų pasitraukęs šalin, atsisėdo ant kranto —
Jūros pilkos ir, žiūrėdams į josios beribę platybę,
Šaukės, ištiesęs rankas, savo motiną melsdams atvykti.
„Motina mano! Kadangi mane pagimdei trumpaamžį,
Tai nors garbės man turėjo suteikti Olimpo valdovas,
Aukštas Perkūnvaldis Dzeusas.Tuo tarpu jam gaila mažiausios:
Štai Agamemnonas, didžią tarp mūsų turėdamas galią,
Įžeidė baisiai mane: mano dovaną valdo atėmęs!"
Taip jisai verkdamas šaukės, išgirdo galinga jo močia,
Jūrų gilioj sietuvoj pas Nerėjų sėdėdama rūmuos,
Greit iš putojančios jūros išnėrė, migla apsisupus,
Ir atsisėdo prie savo beliejančio ašaras vaiko,
Glostė maloniai ranka ir vardu jį vadindama tarė:
„Kogi, vaikuti, verki? Ar koks vargas suspaudė tau širdį?
Viską sakyk atvirai, kad žinočiau aš sielvartą tavo!"
Jai atsidusęs giliai greitakojis Achilas taip tarė:
„Tu juk žinai. Kam bereikia tau, žinančiai visą, sakyti?
Buvome Tebę užpuolę, tvirtovę turtingą ir garsią.
Nuveikėm ją ir išplėšę parsivežėm visą čia turtą.
Pasidalinom teisingai Achajų vaikai ką laimėję.
Vadui Atrydui paskyrė jie dukterį Chriso gražveidę.
Tėvas jos Chrisas, aukščiausiojo Šaulio taurasis šventikas,
Buvo atvykęs stovyklon laivų variarūbių 'Achajų
Savo išpirkti dukters, atsinešęs brangaus išpirkimo.
Rankoj turėjo ant aukso lazdelės iškėlęs vainiką
Siekiančio savo strėle taip toli Apolono ir meldė
Vyrų Achajų, labjausiai gi brolių Atrydų, vadų mūs.
Tuokart Achajai maldavimo jo išklausyti sutiko;
Reikia pagerbti šventiką, jo dovanas brangias priėmus.
Tik 'Agamemnonui, sūnui Atrėjaus, toksai nusprendimas
Tai nepatiko, pavarė šventiką, be to dar išbaręs.
Įžeistas tėvas turėjo sugrįžti. Jam meldžiant išgirsti
Teikėsi jį 'Apolonas, kadangi senelį mylėjo.
Svaidyt pradėjo jisai pražūtingas strėles mūs Argėjams:

Žuvo kareivos būriais, o jo strėlės tik siautė stovykloj
Vyrų Achajų plačiojoj, o mūsų paklaustas žinovas,
Pranašas tikras, išaiškino Šaulio aukščiausio piktumą.
Pirmas ėmiau reikalauti nutildyti dievo rūstybę.
Tad Agamemnonas, baisiai užpykęs, pašoko grūmodams.
Jau jis grūmojimą savo išpildė! Švytrakiai Achajai
Veža greituoju laivu Chrisejidą pas tėvą, taipogi
Dievui užrūstintam veža aukas. Tad skelbikai atvykę
Atėmė mano merginą, kur buvo man davę Achajai.
Taigi, jei ką tu gali, užsistok už mane, savo sūnų!
Eik į Olimpą, maldauki ten Dzeuso, jei tu jam kuo norint
Kartais žodžiu arba darbu esi patarnavus iš tikro.
Dar pas senelį bebūdams esu aš dažnai tai girdėjęs,
Girdavais, jog nuo tamsių debesų varinėtojo Dzeuso
Didžią nelaimę prašalinus tuokart, kada susitarę
Aukšto Olimpo dievai surakinti jį amžiams norėję:
Hera, Atena Palada su joms Poseidonas galingas.
Taigi pas jį tu nuėjus, dievaite, išgelbėjus gyreis
Jį nuo apkaustymo pančiais, pas jį šimtarankį atvedus
Padarą, Aigaijonu jį žmonės vadina, dievai Briarėju.
Tas atsisėdęs greta su Kronidu galia pasikliaudams,
Jo išsigandę laimingi dievai ir Kronido nebkaustę.
Tai jam priminus, prie jo tu pripulki, kelius apkabinki,
Gal jisai teiksis tuo tarpu Trojėnų sustiprint galybę,
Taip, kad galėt Achajus jie nuvyti iki jų stovyklų
Ir ties laivais juos įveiktų — tesidžiaug Achajai karalium!
Ir kad patsai Agamemnonas, vadas galingas, suprastų
Klaidą, nesa jis užgavo Achajų garsiausiąjį vyrą!“
Jam atsakydama tarė Tetida raudodama graudžiai:
„Mano vaikeli! Ir kam pagimdžiau aš tave vargui vargti?
O kad galėtum be ašarų, skausmo, vargų nepatyręs
Likti ramus! Tavo amžius neilgas ir artimas galas!
Mirsi taip greitai, o kęsti turi tiek, kiek niekas nekenčia:
Tėvo galingojo rūmuos vargams pagimdžiau tave vargšą!
Vis dėlto eisiu prašyti perkūnvaldžio Dzeuso nuvykus
Ten, ant snieguoto Olimpo viršūnių — gal pasigailės jis!
Čia tu sėdėdams prie savo greitųjų laivų atsisėdęs
Pyk ant Achajų, kiek nori, kovot bet nebeik prieš Trojėnus,
Vakar išvyko, mat, Dzeusas už jūrų plačių Okeano,
Pas Aitijopus viešėti, — su juo ir dievai iškeliavo.

Dvyliktoj grįš jie dienoj į Olimpą atgal ir tuomet aš
Eisiu pas jį, į varinį jo rūmą, jam pulsiu po kojų
Ir išmaldauti tikiuosi iš jo, ko maldausiu karščiausiai."
Taip jam įsakius dievaitė nuo jo pasitraukė palikus
Pykstantį jį už atimtąją jam gražiajuostę merginą,
Kur jam per prievartą išvedė. O Odisėjus tuo tarpu,
Brangias aukas susidėjęs į laivą, nuvyko į Chrisą.
Laivą įvedę į prieplauką gilią, nuleido bures jie,
Dailiai sudėjo į laivą, o stiebą nuleidę į vietą
Virvėmis greitai pririšo. Jau irklais paskui prisiįrę
Inkarus tvirtus suleido, laivus gi su virvėm pririšo.
Patys išlipo ant kranto nerimstančiai ūžiančių jūrų
Ir Apolonui šviesiam hekatombą ant kranto iškėlė.
Chriso duktė tuoj išlipo iš greitojo laivo skrajūno.
Ją nusivedęs pas aukurą Foibo gudrus Odisėjus
Įteikė stačiai jos tėvui brangiam ir prabilęs pareiškė:
„Chrisai! Čia siuntė mane mūs kariuomenės vadas vyriausias,
Pats Agamemnonas, dukterį tau sugrąžinti atvežus.
Foibui šviesiajam aukas jis įsakė aukot iškilmingai,
Dievo rūstybei malšinti, nes teikės jisai mūs Achajams
Skaudžią ir tokią verksmingą nelaimę užleisti supykęs",
Taip prakalbėjęs jam įteikė mylimą vaiką, ją džiaugdamos
Priėmė tėvas. Tuojau hekatombą tą brangią pradėjo
Dievui aukoti, prie aukuro stoję į eilę aplinkui,
Ėmė, rankas nusiplovę, barstyti druska ją ir miežiais.
Chrisas tuo tarpu iškėlęs rankas iškilmingai maldavo:
„Teikis mūs sidabralanki galingas, tos Chrisos gynėjau,
Kilos užstove; Tenedo karaliau, maldos išklausyti:
Tu ir pirma ,mano maldą išklausęs, teikeisi man duoti
Garbę didžiausią, Danajų kariuomenę sunkiai nubaudęs.
Tai ir dabar, mano maldą išgirdęs, išpildyti teikis:
Sunkiąją ligą Danajų stovykloj netrūk panaikinti!"
Taip jis maldaudamas tarė. Išklausė jo Foibas aukščiausias.
Maldą pabaigę, druska jie su miežiais kaip reikiant pabarstę,
Gyvulius, galvas užvertę jiems, pjovė, papjovę nulupo.
Kulšis atkirto nuo jų ir per dukart taukais jas apdėję,
Dar ir kitas ant jų viršaus uždėjo dalis. Tuomet senis
Degino jas ant ugnies, karts po karto užlaistydams vyno.
O jaunikaičiai aplink su penkdantėmis šakėms stovėjo.
Kulšims sudegus, saldžių vidurių paragavę, jie kitką

Nedidelioms sukapojo dalims ir iešmais pasimovę
Iškepė viską gražiai ir sau paruošė viską, kaip prider.
Darbą pabaigę linksmai jie pradėjo ten pokylį puikų.
Nieko netrūko jų gražiajai puotai, be galo gausingai.
Alkį prisotinus ir numalšinus didžiulį troškimą,
Jiems jaunikaičiai iš naujo atskiestojo vyno kratero
Vėl išnešiojo taures, ir vis iš dešiniosios pradėję.
Taip visą dieną dainuodami garbino dievą galingą;
Gražų pajaną Achajų jaunikiai giedojo pagerbti
Šauliui aukščiausiajam. Dievas, girdėdamas visa tat, džiaugės.
Saulei visai nusileidus ir tamsai apsupus jau žemę,
Sugulė jie tad visi arti pririšto laivo pajūry.
Vos iš miglotojo patalo kilo Aušra raudonpirštė,
Grįžo atgal jie į didžią stovyklą herojų Achajų.
Vėją patogų jiems leido aukščiausias šaulys Apolonas.
Jie pasistatę sau stiebą, bures užsitraukė baltąsias.
Vėjas tuoj įtempė vidurį burių, paraudusios bangos
Ūžė tik skirstomos greitojo laivo. O laivas tik lėkė,
Savo skubėdams keliu. Ties Achajų stovykla atvykę,
Juodąjį laivą išvilko ant kranto, iš jūros per smėlį
Traukė, ant rąstų storų pasistatę, kad jis sau riedėtų.
Viską pabaigę, po savo laivus ir būstus išsiskirstė.
Vien tik Achilas, Pelėjaus sūnus, užsirūstinęs pyko,
Tebesėdėdams prie savo erdviųjų laivų greitakojis.
Nei į tarybą, kur vyrams suteikia garbės, nebeėjo,
Nei besikišo į kovą — jis savo širdy tesikrimto,
Nieko nedirbdams, nors geidė širdis jo kovų triukšmingųjų.
Šviesiajai aušrai jau dvyliktą kartą atlankius padangę,
Grįžo į aukštą Olimpą dievai amžinieji iš vaišių
Vienu kartu, patsai Dzeusas juos vedė. Tetida nebuvo
Savo sūnaus dar užmiršus maldos. Iš bangų išsinėrus,
Rytą anksti su migla į Olimpą pakilo ir dangų.
Rado vismatantį Dzeusą tolyn nuo kitų pasitraukus,
Vieną besėdint aukščiausioj daugkalnio Olimpo viršūnėj'
Sėdos prieš jį ir, kelius su kairiąja ranka apkabinus,
Su dešiniąja paliaukį paglosčiusi Dzeuso Kronido,
Ėmė maldauti karštai ir dievų ir žmonių jį valdovą:
„Dzeusai mūs tėve! Jei tau aš kuomet esu buvus naudinga,
Ar tai žodžiu, ar tai darbu — įvykdyk maldavimą mano!
Duok mano sūnui garbės, kurios trokšta, nes jam težadėtas

Amžius toks trumpas. Dabar štai Atrydas, jų vadas aukščiausias,
Įžeidė jį, jam atimdamas dovaną jo ir užvaldęs.
Taigi atkeršyk už jį, visagalis pasaulio valdove!
Trojos kariautojams duok tiek stiprybės, idant, susizgribę
Vyrai Achajų man sūnų pagerbtų, atlygintų skriaudų.“
Taip ji maldavo, bet jai neatsakė iš karto valdovas.
Ilgai tylėjo jisai, o Tetida kaip buvo kelius jo
Savo suspaudus ranka, taip ir laikė maldaudama vis jo:
„Man prižadėk neatmainomai šitą ir galvą palenk man,
Ar atsakyk — nepažįsti juk baimės! — tegu jau žinosiu,
Kad už visus aš dievus pas tave pastatyta žemiausiai!“
Sunkiai dūsaudamas jai debesų Varinėtojas tarė:
„Uždavinys čia sunkus, nes su Hera bus daugel kivirčų;
Žodžiais skaudžiais užgaulios ji mane tą dalyką išgirdus:
Jau ir dabar susirinkus dievams jinai šaukia, neva aš
Karui sužvangus Trojėnus užstoju, Achajų negelbiu.
Taigi dėl to tu sau eik, kad mūs Hera čionai nematytų.
Aš pasirūpinsiu tuo ir įvyks tai tikriausiai — matysi.
Štai aš tau linkteriu galva, kad tu įsitikint galėtum.
Mano didžiausias tai ženklas, kurį amžiniesiems aš rodau.
Žodžio tuomet nebeimsiu atgal, nenuilsiu ir niekad
Jis nepaliks neįvykintas, jeigu aš palenkiau galvą“.
Ir visagalis Kronidas pajudino antakius savo:
Jo garbiniai kvepiantieji ant jojo galvos amžinosios
Suplevėsavo — staiga daugiakalnis Olimpas sudrebo.
Taip susitarę, jie skyrėsi greitai, sau ėjo kiekvienas.
Dievė tuojau nuo Olimpo šviesaus nusileido į jūrą;
Dzeusas pagrįžo namo. Ir dievai atsistojo visi tad,
Kas tik sėdėjo, pamatę ateinantį tėvą. Nė vienas
Jų neišdrįso sėdėdams sutikti — pakilo visi jie.
Tuokart ir jis atsisėdo į sostą. O Hera jau buvo
Mačius, kaip sutartį darė jisai su dieve, su Tetida,
Jūros senelio, galingo Nerėjaus, dukra baltkojė,
Taigi aštriais, pykdama, jinai žodžiais prakalbino Dzeusą:
„Kas tai dabar, gudraminti, slapta iš dievų tenai lankės?
Tau visuomet maloniau, nuo manęs pasitraukus į šalį
Viską manyt ir nutarti vienam. Niekuomet dar geruoju
Noromis tu man nesi pasisakęs sumanymų savo!“
Jai atsakydamas tarė žmonių ir dievų visų tėvas:
„Hera! Ir niekad, sakau, netikėkis žinoti visas tu

Mano mintis: jos tau būtų persunkios, nors tu ir pati man,
Kas tau žinoti paskirta, tai niekas anksčiau už tave to
Nei tarp dievų, nei žmonių trumpaamžių negaus sužinoti.
Bet, nuo dievų atsiskyręs pats vienas, jei ką aš galvoju, —
To nemėgink tu patirti ir veltui manęs nesiklauski!“
Jam atsakydama tarė jautakė tad Hera valdovė:
„O, rūstingasis Kronide! Štai kokius žodžius tu sakai man!
Niekad tave aš neklausiu ir niekad ištirti nenoriu:
Tu visuomet kuoramiausiai svarstai, sumanyt ką norėdams.
Šiandien tik aš pabijojau, kad ko tau nebūt įkalbėjus
Dievė baltkojė Tetida, duktė jūrų senio galingo.
Šįryt, mačiau, apkabinusi tavo kelius ji sėdėjo;
Aš ir manau, kad tai tu sutikai, pažadėjęs Achilo
Garbę iškelti, daugybę Achajų nusmerkęs pražūti.“
Jai debesų Varinėtojas, šitą išklausęs, atsakė:
„Aš tik stebiuosi! Visur tu sekioji, visur pamatai tu!
Nieko tik tu neįveiksi. Mane nuo savęs dar atstumsi —
Tau bus blogiau! Jei žadėjau, tai man taip patiko, tur būti!
Taigi tylėk ir sėdėk, paklausyk mano žodžio geriausiai!
Arba kitaip — neišgelbės tavęs nė visi Olimpiečiai,
Jeigu, pakilęs, aš tau nenuveikiamą ranką uždėsiu!“
Taip jisai tarė, tad jo ir pabūgo garbinga dievaitė,
Soste ji tyliai sėdėjo, suvaldžiusi apmaudą savo.
Rūmuose Dzeuso nuliūdę tylėjo dievai Uraniečiai.
Tarpe jų pirmas prabilo garsusis Hefaistas kūrėjas.
Ėmė kalbėti paguosdamas mylimą motiną Herą:
„Nedovanotinas ir nepakenčiamas būtų dalykas,
Jeigu taip judu dėl žemės gyventojų imtumėt pyktis
Tarpe dievų čia pakeldamu triukšmą: nė pokylis mūsų
Džiaugsmo mums tyro neduotų, nes jį tuoj piktumas suterštų.
Motina miela! Kentėk ir valdyk savo širdį, kaip norint!
Man kad netektų išvysti tave, tokią brangią ir mielą,
Tėvo užgautą. Tuomet, kad ir kaip aš norėčiau, padėti
Tau negalėsiu: sunku visagalinčiam priešintis Dzeusui.
Vieną jau kartą senovėj, tave užsistot kai norėjau,
Stverė už kojos ir trenkė nuo šventojo slenksčio į žemę.
Ištisą dieną lėkiau aš. Tik leidžiantis saulei apsvaigęs
Vos nukritau aš Lemne. Ir mažai mano dvasios bebuvo.
Vyrai Sintiečiai mane atgaivinę aprūpino viskuo.“
Taip jis kalbėjo. Prasijuokė Hera baltrankė ir taurę

Ėmė į ranką iš savo sūnaus. O Hefaistas toliau dar
Nektarą saldų, pasemdams iš aukso kratero, dalijo
Pats laimingiesiems dievams ir vis iš dešiniosios pradėdams.
Nebsusivaldomai juoktis pradėjo dievai laimingieji,
Šlubį Hefaistą pamatę vikriai sukinėjantis rūmuos.
Visą tą dieną lig leidžiantis saulei puotavo laimingai.
Nieko netrūko tai šviesiajai puotai pagražint ir linksmint:
Kanklėmis skambino garsiai, gražiai Apolonas šviesusis,
Protarpiais mūzos skambiaisiais balsais, jam nutilus, dainavo.
Saulės gaivinančiai šviesai užgesus, dievai užsimanę
Poilsio, grįžo kiekvienas į savo puikiausiąjį rūmą.
Rūmai tie vienas nuo kito arti pastatyti jiems buvo
Šlubo kūrėjo geriausio Hefaisto sumanymu aukštu.
Dzeusas, žaibų ir perkūnų valdovas, į patalą savo
Gulės, kur visad ilsėdavos, saldžiojo apimtas miego.
Čia atsigulęs šalia auksasostės pačios jis užmigo.

Antroji giesmė

Agamemnono sapnas. Laivų sąrašas.

Taigi visi: ir dievai Olimpiečiai ir vyrai žirgvaldžiai
Naktį miegojo. Tik Dzeusas ramiai negalėjo užmigti.
Rūpinos savo širdy, kaip reikės tam Achilui herojui
Garbę grąžinti, pražudžius daugybę herojų Achajų.
Jam toks atrodė sumanymas būsiąs geriausias:
Vadui didžiam Agamemnonui Sapną pasiųst apgaulingą.
Tą pavadinęs, Kronidas žodžius jam sparnuotus prabilo:
„Lėk man tuojau, apgaulingas Sapne, į laivyną Achajų.
Būstan atvykęs garsaus Agamemnono, vado vyriausio,
Viską tu jam, nepraleisdamas nieko, praneški, ką liepsiu.
Liepk jam ginkluotis ir tuos Achajus garbiniuotus į kovą,
Vesti smarkiausiai pačiam, nes dabar jisai tur užkariauti
Miestą platgatvį Trojėnų. Tarp tų, kas Olimpo aukštybės
Turi namus, nebeliko skirtumo — visus juosius Hera
Savo meldimais sujungė, o Trojai — nelaimės žadėtos!“
Taip jisai tarė. Nuskrido tuoj Sapnas jo žodžių išklausęs.
Greit atsidūrė stovykloj laivų garbiniuotų Achajų.
Būstan įskrido Atrėjaus sūnaus, Agamemnono. Rado
Gulintį savo pastogėj, saldžiausiojo apimtą miego.
Stojos galvūgaly jo, pasivertęs į sūnų Nelejaus
Nestorą senį, kurį Agamemnonas gerbė labjausiai,
Jį apgaulingai prakalbinęs tarė jam dieviškas Sapnas:
„Tu, štai, užmigęs, herojaus Atrėjaus sūnau galingasis!
Vyrui tarybos per naktį ramiai taip miegoti neprider:
Pavesta jam tiek žmonių, ir dar tiek jisai rūpesčio turi.
Greitai klausyk, ką sakau! Aš nuo Dzeuso čia siųstas kalbėsiu:
Jis tavim rūpinas, būdams iš tolo, tavęs pagailėjęs
Liepė ginkluotis ir tuos Achajus garbiniuotus į kovą
Vesti smarkiausiai pačiam, nes dabar tu turi užkariauti
Miestą platgatvį Trojėnų. Tarp tų, kas Olimpo auktšybės

Turi namus, nebeliko skirtumo — visus dabar Hera
Savo meldimais sujungė, o Trojai — nelaimės žadėtos.
Dėkis į galvą ir to neužmirški, kas tau pasakyta,
Kai tu pabusi ir miegas saldusis nuskris į padanges.
Taip pakalbėjęs pradingo. Begulintį vadą paliko
Ir begalvojantį apie tatai, kas įvykt neturėjo:
Tarėsi jau tą pat dieną Prijamo tvirtovę sugriausiąs!
Jis nežinojo, beprotis, ką buvo Kronidas sumanęs.
Geidė pats skausmo ir verksmo Trojėnų herojams
Vyrams kartu su Danajais smarkiausioj žudynėj atnešti.
Šoko iš miego ūmai: vis dar dangišką balsą girdėdams,
Sėdosi greitai ir minkštą chitoną jis vilktis pačiupo
Gražų ir naują, paskui dar apsiaustą užsimetė šiltą.
Avės gražiausiais sandalais, prie kojų baltųjų juos rišo,
Dar per pečius kalaviją užsimetė brangų dabintą.
Rankon paėmęs tėvų savo amžiais nedilstantį skeptrą,
Jis nukeliavo stovyklon laivų variarūbių Achajų.
Dievė Aušra tik dar kilo į aukštą Olimpą atnešti
Dzeusui šviesos ir kitiems laimingiesiems dievams amžiniesiems,
O jau Atrydas įsakė skelbikams didbalsiams, kad šauktų
Rinktis vyrijon visus garbiniuotus Achajų herojus.
Šaukė skelbikai uoliai ir Achajai gan greit susirinko.
Pats jis pirma suvadino tarybą senųjų gudriausių
Būstinėj Nestoro seno, garbingojo Pilo karaliaus.
Juos ten surinkęs visus, rūpestingai jis tarės su jaisiais:
„Vyrai, klausykit draugai! Aš šią tamsiąją naktį miegodams
Nuostabų sapną regėjau: labjausiai į Nestorą gudrų
Rodėsi man panašus ir iš veido, ir ūgio ir visko.
Stojos galvūgaly mano ir žodžiais sparnuotais prabilo:
„Tu, štai, užmigęs, herojaus Atrejaus sūnau galingasis!
Vyrui tarybos per naktį ramiai taip miegoti neprider:
Pavesta tiek jam žmonių ir dar tiek jisai rūpesčio turi!
Greitai įklausyk, ką sakau! Aš tau siųstas nuo Dzeuso esu čia.
Jis tavim rūpinas, būdams iš tolo, pagailo tavęs jam.
Liepė ginkluotis ir vest Achajus garbiniuotus į kovą.
Vesti smarkiausiai visus, nes dabar tu gali užkariauti
Miestą platgatvį Trojėnų. Tarp tų, kas Olimpo aukštybės'
Turi namus, nebeliko skirtumo — visus dabar Hera
Savo meldimais sujungė, o Trojai nelaimės žadėtos.
Dėkis į galvą ir to neužmirški, kas tau pasakyta"

Tarė ir dingo. Mane gi apleido tuoj miegas saldusis.
Taigi dabar pagalvokim, kas gal Achajus taip nuteikti.
Aš išmėginsiu iš pradžių juos žodžiais, kaip daro išminčiai:
Jiems aš patarsiu, kad bėgtų laivais jie daugirkliais tėvynėn.
Jūs gi visi, kiek galėdami, juos sustabdyt pasistenkit".
Taip jis pasakęs atgal atsisėdo. Pakilo jų tarpe
Nestoras senas karalius smiltingojo šventojo Pilo.
Jis, jiems norėdamas gero, kalbėti pradėjo ir tarė:
„Vyrai — draugai! Jūs Argėjų vadai, patarėjai protingi!
Jeigu kas kitas Achajų būt tokį mums sapną apsakęs —
Būtum, už melą priėmę, visi mes nuo jo atsimetę.
Sapną sapnavo geriausias iš mūsų Achajuose vyras:
Reikia draugai pamąstyti, kas gal Achajus taip nuteikti!"
Taip jiems pasakęs jis pirmas išėjo sau lauk iš tarybos
Tad ir kiti skeptravaldžiai karaliai sutiko priimti
Nuomonę vado Atrydo. Tuo tarpu kariai greitai rinkos.
Lygiai, kad bičių būriai nesuskaitomi išlek iš plyšio
Aukšto uolos ir, ore sukinėdamos spiečiais didžiausiais,
Užgul gėles, tartum vynuogių kekės pavasario dieną,
Vienos nutupdamos čia, ir kitur susimesdamos kitos, —
Taip nesuskaitoma vyrų minia, iš laivų, palapinių
Pakraštį jūrų užplūdo, būriais į vyriją tat traukė.
Tarpe jų gandas lakiojo, jog atsiųstas Dzeuso kažin kas
Sakė į kovą skubėti. Ir rinkosi vyrų baisybė,
Ūžė, siūbavo ir blaškės, net žemė drebėjo nuo trenksmo,
Šič susirinkusių vyrų ir triukšmas pakilo baisiausias.
Vos devyni jų garsiausi skelbikai balsais kuodidžiausiais,
Kiek numalšinti įstengė, surikę, kad šitie klausytų karalių,
Dzeuso augintinių žodžio. Ir kai tiktai vyrai susėdo,
Triukšmas aptilo šiek tiek, Agamemnonas vadas pakilo:
Rankoje skeptrą turėdams, kurs buvo Hefaisto darytas.
Skeptrą Hefaistas tą buvo Kronidui padaręs, bet Dzeusas
Jį dovanojo Hermėjui, skelbikui, kurs Argą nužudė.
Davė Hermėjas žirgų numalšintojui vadui Pelopui.
Vadui narsiajam Atrėjui Pelopas atidavė skeptrą.
Mirdams Atrėjus paliko avių savininkui Tijestui.
Tik jau Tijestas nešiot Agamemnonui skeptrą paliko,
Tam, kurs daugybę salų valdė ir viešpatavo turtingas.
Tuo pasiremdams skeptru Agamemnonas vyrams kalbėjo:
„Vyrai, herojai Danajai, tarnai jūs narsieji Arėjo!

Dzeusas įpainiojo aiškiai mane į nelaimę sunkiausią:
Jis, kietaširdis, pirma man tikrai pažadėjęs juk buvo,
Kad Ilijoną galingą išgriovęs pagrįšiu tėvynėn.
Nūn, apgaulingą sumanęs gudrybę jis liepia keliauti
Man be garbės į tėvynę, pražudžius kareivų daugybę.
Tokia, matyt, visagalinčio Dzeuso Kronido valia bus,
Jis jau sutrynė daugybės tvirtovių viršūnes galingas.
Daug dar sutrins, nėsa Dzeuso galybė yra begalinė!
Taip! Bet ir gėda kokia bus ateinančiai kartai išgirsti,
Jog taip galinga kariuomenė mūsų drąsuolių Danajų
Karo užbaigt negalėjo, kovodama priešais menkesnį
Skaičiumi būrį, vargų savo vaisiaus sulaukt negalėjo.
Jeigu sutartum Achajai ir Trojos piliečiai savitarp,
Santaiką tvirtą padarę, paskui suskaityti, kiek liko
Vyrų šalių abiejų, ir Trojėnai visi susirinktų,
Mes gi po dešimt sustoję, Achajai, pradėtume imti
Dešimčiai vieną Trojėną mums vynui pripilstyt bevalgant,
Daugelis mūs dešimčių tad vynu neaprūpintų liktų!
Tiek tatai kartų Achajų daugiau yr kaip jų ten Trojėnų.
Jie tiktai daug turi savo draugų iš kraštų tolimiausių,
Vyrų stiprių ietininkų, kurie mane atmuš, kai noriu
Aš Ilijono turtingąją pilį užpuolęs išgriauti.
Jau devyni štai sueina pas Dzeusą galingąjį metai,
Jau ir laivų mūsų sienos papuvo ir virves sutrūko;
Mūs namuose mūsų žmonos ir mūsų vaikučiai brangiausi
Laukia pasilgę, o mes be vilties šičia vargstam ir vargstam,
Savo dalyko, kurio dėl atvykę, užbaigti negalim.
Taigi, draugai, aš sakau, o visi jūs manęs paklausykit:
Reikia mums bėgti laivais kuogreičiausiai į brangią tėvynę.
Trojos platgatvės, matyt, nepavyks niekuomet mums išgriauti!'
Taip jisai tarė, kietųjų krūtinių tuoj širdys sujudo
Tosios minios, kur nebuvo girdėjus, kaip tarės karaliai.
Vyrai nerimti pradėjo, lyg didelės jūroje bangos,
Jeigu jas Euras ir Notas sušiaušia Ikarijo jūroj,
Iš debesų tėvo Dzeuso tamsiųjų ištrūkę prieš audrą.
Tartum Dzefiras linguoja užėjęs javų platų lauką,
Pūsdamas smarkiai, o varpos prinokusios blaškos ir linksta —
Taip vyrija čia sujudo ir, riksmą baisiausią pakėlus,
Puolė prie savo laivų. Pasikėlė tik debesys dulkių.
Vienas tik ragino kitą greičiausiai laivų įsikibę

Vilkti į vandenį juos. Ir griovius jau pradėjo valyti.
Riksmas jų siekė dangaus užsigeidus tėvynėn skubėti.
Jau po laivų apačios riedamuosius rąstus jie padėjo.
Taip nežadėtas Argėjams namo sugrįžimas galėjęs
Būtų įvykti, kad Hera nebūtų Atenai įsakius:
„Vargas! Aigidvaldžio Dzeuso tu, dukter' galinga, klausyki:
Metę kariavę, namų išsiilgę į tėviškę brangią
Bėga Achajai laivais štai per jūrų platybę be krašto,
Džiaugsmą Prijamui palikę ir Trojoj Heleną pametę,
Tą, dėl kurios tiek Achajų pražuvo toli nuo tėvynės!
Lėk, meldžiamoji, greičiau variarūbių Achajų stovyklon,
Savo žodžiu maloniuoju prakalbinki vyrą kiekvieną,
Juos atkalbėk, kad netrauktų į jūrą laivų jie greitųjų".
Taip ji bylojo. Pelėdakė dievė Atena sutiko.
Greit pasileido ji skristi nuo aukšto Olimpo viršūnių
Greitai atskrido dievaitė Achajų laivyno stovyklon.
Ten Odisėjų sutiko, dievaičiams protu savo lygų.
Viens jis stovėjo šaly ir gerai sutaisytojo laivo
Savo nejudino juodo, nes skausmas jam širdį suspaudė.
Jam prisiartinus tarė pelėdakė dievė Atena:
„Dzeuso augintini, seno Laerto sūnau, Odisėjau!
Argi namo dabar, savo tėvynėn, jūs bėgsit suvirtę,
Kas kaip įpuolęs į savo daugirklius laivus, o Prijamui
Didelę garbę užleisit, Trojėnams Heleną palikę,
Tą dėl kurios tiek Achajų pražuvo toli nuo tėvynės?!
Eik gi greičiau tu į būrį Achajų, uoliausiai darbuokis
Žodžiais karštais pasistenki išaiškint, kuriam tik galėsi,
Tegu neleidžia laivų jie nuo kranto į jūrą nuvilkti".
Taip jinai tarė. Tuojau jis pažino, kad dievės tai balsas.
Greitai nubėgo, net nepastebėjo apsiaustą pametęs,
Tą Euribatas *skelbikas pakėlė paskui jo bebėgdams.*
Tuoj Odisėjus sutikęs Atrydą jo skeptrą nustvėrė,
Seną, nedilstantį niekad, kurį visi vyrai pažino.
Rankose skeptrą turėdams atbėgo Achajų stovyklon.
Ką tik karalių sutiko, ar kokį šaunesnį herojų,
Žodžiais karštais jisai kalbino tokį arti prisistojęs:
„Vyre kilnusis! tik tau nepritinka, kaip niekšui taip baimei
Greit pasiduoti! Sustok ir stabdyk savo vyrus netrukęs!
Tu nežinai dar gerai, Agamemnonas ką yr sumanęs:
Jis dabar bando, paskui jisai bausmę paskirs dar Achajams.

Mes ne visi tegirdėjome, ką jis taryboj kalbėjo,
Kartais užpykęs, kad jis nenubaustų skaudžiausiai Achajų!
Aukštas sumanymas būna augintinio Dzeuso karaliaus:
Jo juk garbė tai iš Dzeuso pareina, dangaus mūs valdovo."
Paprastas vyras jei bėgdamas šaukė, tai tokį sustabdęs,
Drožė skeptru jam ir žodžiais griausmingais grūmodamas sakė:
„Laukis, kvaily! ir tylėdams klausykis, ką bus tau pasakęs
Kas uz tave protingesnis. O tu ir bailus ir bejėgis,
Nei tu kovoj nežymus, nei taryboj tu nieko nereiški!
Argi visi viešpatauti čionai mes galėsim Achajai?
Gero nebus daugvaldybei įvykus! Valdovas tik vienas,
Vienas karalius, kuriam išmintingojo Krono sūnus yr
Skeptrą suteikęs, įstatymus davęs, išmokęs valdyti."
Taip jisai, veikdams uoliausiai, suvaldė kariuomenę visą.
Vėl ėmė rinktis vyrijon visi iš laivų, palapinių,
Ūžė lyg bangos nerimstančios jūros, kai audra užeina,
Griūna ant kranto ir gaudžia ir sukelia atbalsį jūroj.
Vėl susitvarkė visi ir ramiai savo vietos sėdėjo.
Vien tik Tersitas, žmogus tuščiakalbis, neliovėsi rėkęs.
Jis sumanydavo daug ir kalbų negražiausių ir žodžių.
Ypač jisai karalius kuo galėdamas stengės įgelti,
Viską pavelydams sau, jei tik buvo juokinga Achajams.
Vyras bjauriausias, kažin kaip jisai čia pas Troją atvyko:
Žvairas visai ir abipusiai šlubas, dar spaudė kupra jį,
Priešais pečiai mažne visiškai buvo susėję, o galvą jis
Smailią turėjo, gauruotą, lopais ta pati dar praplikus,
Priešas didžiausias jis buvo Achilo, taip pat Odisėjaus.
Keikdavo juos visuomet. O dabar Agamemnoną skaistų
Spiegdamas keikė bjauriausiai. Achajai bjaurėdamies pyko.
Jis gi tuotarp, kiek išrėkdamas keikė Atrydą karalių:
„Ko Agamemnon, iš naujo pyksti, pasakyk ko pritrūko?
Tu palapinę sau vario prigrūdai. Merginų daugybę
Sūnūs Achajų vargingi tau duodam gražiausių, rinktinių,
Dalį geriausią tu gauni, kai miestą išgriauname kokį
Gal negana tau dar aukso, kurio tie garsieji Trojėnai
Neša tau, kai iš nelaisvės skaudžiosios išpirkti sau nori
Sūnų, kurį arba aš, arba kitas Achajų sugaunam?
Nori naujos moteriškės, vis meilės jungtuvių tu nori,
Savo pastogėj su ja pasislėpęs? Sakau, negražu taip,
Būnant karalium, visus Achajus mus į prapultį traukti!

Bailūs jūs esat, menki — Achajietės greičiau, ne Achajai!
Grįžkim namo sau laivais, o jisai tegu sėdi pas Troją,
Lai pamėgina ieškotis jis pelno be mūsų. Matys tad,
Ar mes padėjom kovoti, ar mūsų niekinga pagalba?
Štai ir dabar jis Achilą, kur vyras už jį daug vertesnis,
Įžeidė juk: pasiėmęs, išplėšęs jo dovaną valdo.
Maža piktumo teturi Achilas, neverda jam kraujas! —
Nes jei kitaip, tai Atryde, tau būt paskutinis laimikis!“
Taip jisai rėkė vis keikdams Atrydą, vyriausiąjį vadą.
O Odisėjus šaunus, prisiartinęs greit prie Tersito,
Pažvelgė rūsčiai į jį ir balsu jam grūmojamu tarė:
„Tu kvailaminti, nors taip tu kalbėtojas geras, matyti!
Liaukis! Daugiau nebedrįsk tu karalių piktai užgaulioti,
Nes aš sakau: niekingiausias esi tu ir kito nėr tokio
Tarpe Achajų atvykusių čia su Atrydais pas Troją.
Keiki visur karalius ir visokių turi tu užgaulių
Jiems prasimanęs ir gundai herojus begėdiškai grįžti!
Bet juk dalykas visai dar neaiškiai atrodo ir svarstant,
Ar būt gerai, kad mes grįžtume, sūnūs Achajų, ar bloga.
Tu Agamemnoną keiki sėdėdams, mūs skaistųjį vadą,
Kam daug jam duoda dalies variarūbiai Danajai herojai.
Štai tau dabar pasakau — ir turės tai tikriausiai įvykti,
Jeigu tave kur užtiksiu taip bjauriai besiuntant, kaip šičia,
Lai Odisėjaus galvos ant pečių jo galingų neblieka,
Lai nebebūsiu nuo tos štai dienos Telemacho aš tėvas,
Jeigu tave aš nutvėręs ir tavo numetęs apsiaustą,
Rūbą ir marškinius tau nenuplėšiu, kur pridengia gėdą,
Ir tave rėkiantį aš neišginsiu atgal į laivyną,
Skaudžiai primušęs viešai ir išmetęs šalin iš vyrijos!“
Taip jisai taręs skeptru jam sudrožė per kuprą ir petį.
Tas susitraukė, ir ašaros stambios pradėjo jam birti.
Mėlynas gumbas iškilo tuojau, kur užgauta jam buvo
Aukso skeptru, o jis pats atsisėdęs drebėjo iš baimės.
Skausmą kentėdams jis vaipėsi biauriai ir ašaras šluostės.
Vyrai kiti, nors labai susirūpinę buvo, smagiausiai
Juokės matydami tai ir kalbėjo vieni su kitais jie:
„Daug yr be galo garbus Odisėjus sunkiausių dalykų
Naudai Achajų atlikęs, patardams ir vesdams kovon juos.
Bet štai dabar jis Argėjams didžiausiai yra patarnavęs:
Rėksnį, prakeiktą lojiką, jis mūsų vyrijoj suvaldė.

Tas nebnorės pikta savo gerkle taip beloti ir keikti
Mūsų vadus tokiais žodžiais bjauriais, negirdėtais ik šioliai.“
Taip sau kalbėjo minioj. Odisėjus tuotarp atsistojo
Miestų griovėjas galingas, skeptru pasirėmęs. Šalia jo
Stojo Atena dievaitė gražiu skelbiku pasivertus,
Liepė tylėti visiems ji, kad lygiai girdėti galėtų
Ir paskutinėj eilėj ir pirmojoj susėdę Achajai.
Jis, jiems norėdamas gero, pradėjo kalbėti ir tarė:
„O Agamemnonai vade! Dabar tau štai sūnūs Achajų
Nori didžiausią negarbę užtraukti prieš visą pasaulį:
Duotojo žodžio nebnori laikyti, juk jie tau žadėjo,
Išvykdami iš žirgais pagarsėjusio Argo derlingo,
Jog tiktai mūrus tvirtuosius išgriovę nuo Trojos tegrįšią.
O gi dabar, kaip vaikai nesuaugę, ar moterys našlės,
Viens priešais kitą jie verkia ir geidžia namučių pargrįžti.
Žinoma, karas sunkus, išsiilgęs sugrįžti norėtų!
Matom dažnai mes, keleivis, ir mėnesį vieną užtrukęs,
Savo nebtekęs žmonos, aimanuoja prie laivo stovėdams,
Jeigu tą laivą sulaiko kur audros ar priešingas vėjas.
Mums devinti štai jau baigiasi metai, kaip šičia mes vargstam.
Todėl aš pykt negaliu ant Achajų, kad jie aimanuoja
Ties riestanosiais laivais, išsiilgę tėvynės. Tačiau juk
Gėda mums šičia stovėt nelaimėjus, ar grįžti be nieko.
Vyrai! Ištverkim ik galo — tuomet pamatysim: ar tiesą
Mums pranašavęs Kalchantas, ar, gal būti, melas tai buvo?
Tą pranašystę atsimenat puikiai visi jūs, herojai,
Ko nepakirpo dar Kėrės, mirties sopulingos tarnaitės.
Vakar ar užvakar skrido daugybė laivų į Aulidą
Mūsų Achajų, prisiekusių prapulti Trojai Prijamo.
Mes susirinkę prie aukuro buvom arti nuo šaltinių,
Melsdamies deginom auką — dievams amžiniems hekatombą,
Jovaro seno paunksny. Tenai iš šaknų prasimušęs
Tyras čiurkšleno vanduo. Čia pamatėm stebuklą didžiausią!
Slibinas, tokis raudonas kaip kraujas, baisus ir didžiulis,
Tokį tiktai Olimpietis pasiųst tegalėjo stebuklui,
Iš po akmens tas išlindęs į jovarą įšliaužė greitai.
Ten, ant aukščiausios šakutės, lizdely sukrautame buvo
Žvirblio vaikai aštuoni, geltonsnapiai plikučiai po lapų
Jovaro to paslėpti, devinta gi jų motina buvo.
Slibinas tuoj juos surijo, nors čirpė jie baisiai, vargšeliai.

Šokęs į aukštą ūmai jis už sparno ir močią paukštelių
Stverė. *Ji lakstė aplinkui lizdelio vaikų savo ginti.*
Vos žvirblyčius tik surijo tas slibinas raudonnugaris,
Didį stebuklą parodė mums dievas, kurs slibiną siuntė:
Pavertė jį akmenim gudramintis sūnus Krono Dzeusas.
Mes tai matydami visa, nutirpę stebėjomės baugiai:
Tokis stebuklas baisus hekatombas šventąsias aukojant!
Bet mums stebuklą Kalchantas beaiškindams šitaip pasakė:
„Ko, garbiniuotieji sūnūs Achajų stebuklo pabūgot?
Jums tatai žinią suteikia dangaus sumanytojas Dzeusas!
Įvykį rodo vėlyvą, vėlai užsibaigsiantį, betgi
Per amžių amžius garbė šito įvykio nenustelbta bus:
Lygiai kaip slibinas šitas mažus paukštyčius tuos surijo,
Juosius aštuonis, o ją dar devintą, jų motiną vargšę —
Taip ir Achajai mes čia tiek pat metų kariaujam ir vargstam,
Bet dešimtaisiais jau metais įveiksim platgatvę tvirtovę!“
Taip jis kalbėjo. Ir turi dabar išsipildyt jo žodžiai.
Taigi palaukime dar, gražiaauliai Achajai herojai,
Ilgai netrukus paimsim tvirtovę Prijamo turtingą!“
Taip jisai tarė: Argėjai griausmingai suriko iš karto:
Jūra ir jųjų laivai sudrebėjo nuo triukšmo ir riksmo,
Taip jie karštai Odisėjaus dievaitiško priėmė kalbą.
Tuokart ir Nestoras senas Gerenijos didvyris tarė:
Dzeuse galingas! Vyrijoje sau šnekučiuojam, vaikai lyg
Dar nesuaugę, kurie nepažįsta nei karo, nei vargo!
Kur gi pradingo visi nutarimai ir priesaikos mūsų?
Gal jau į ugnį nueis ir sumanymai mūs ir Achajų
Vyrų vargai, ir nulaistymai vyno ir sukeistos rankos?
Žodžiais tik mes bekariaujam, už tai neįveikiame nieko,
Nors čia ir vargstam seniai. Agamemnone, vade mūs tvirtas.
Tu pastovus, nesvyruojamo būdo, tai veski Argėjus,
Jų kovose nepameski. O tuos — ar jų vienas, ar du gal,
Kas nesutink su mumis, tegu bėga, pavelyk, kur nori:
Noras bailių teįvyksta! Kiti mes, Achajai, negrįšim
Savo tėvynėn anksčiau, neg ištirsim aigidvaldžio Dzeuso
Priežadus: ar apgaulingi jie mums, ar teisingi ten buvo?
Pats aš aiškiausiai menu, kaip mus laimino Dzeusas galingas
Tądien, kai mes į greituosius laivus savo sėdom keliauti,
Mirtį ir pražūtį Trojai prisiekę ir Trojos piliečiams.
Tuokart iš dešinio šono žaibavo Kronidas mūs laimei!

Taigi tegu nė nemano kas grįžti namo, kol negavęs
Lovoj Trojėno ilsėtis su žmona jo miela dėl keršto
Jiems už Argietės Helenos vargus ir jos ašaras karštas.
Ir jeigu kas, nesiklausęs, namo pasitraukti mėgintų
Ir palytėtų tam tikslui šarvuotąjį laivą, tegu tas
Pirmas sau pražūtį skaudžiąją randa toli nenuplaukęs!
Betgi, valdove, nors išmintingiausiai mąstytum pats vienas,
Teikis svarstyti, kiti ką pasako. Štai ką aš patarsiu:
Tu sustatyk taip karius padermėm, šeimomis, kaip jie kilę,
Lai kovoje vienas kitą užstoja ir teikia pagalbos.
Jeigu tu taip padarysi, Achajai į kovą eis drąsiai,
Matoma bus, kas jų vadas menkesnis, kas silpnas kareiva,
Ir kas pagirtinas vyras: jiems teks už savuosius kariauti.
Tuokart matysi, ar pranašas klydo, ar viskas sugedo,
Dėl nedorųjų kareivų ir jų neišmanymo karo".
Jam atsakydamas tarė Atrydas, karalius galingas:
„Visad, visus Achajus tu seneli protu mūs vyrijoj
Pralenki aiškiai! O Dzeuse galings, Apolone, Atena!
Jeigu turėčiau aš dešimtį tokių protingų tarėjų,
Greitai į mūsų rankas mums pakliūtų platgatvė tvirtovė
Seno Prijamo ir būt išdraskyta ik pamato savo.
Bet man aigidvaldis Dzeusas Kronidas pats kliūtį sudaro,
Leisdamas mus tokioje būti būklėj, kur riejasi broliai,
Štai, kaip ir aš su Achilu dėl vergės jaunos susipykom,
Žodžiais skaudžiais susibarę — ir aš tą piktumą pradėjau.
Jeigu tik mes su heroju anuo susitaikinsim vėliai,
Tuokart tai Trojai žūtis neišvengiama greitai ateitų.
Nūn paskubėkit pietų: papietavę į kovą išeisim.
Ietį kiekvienas galąsim ir skydą gerai apžiūrėsim.
Karo dviračius labai atsidėję prirenkite kovai:
Nes visą dieną Arėjo lauke mes turėsim kovoti.
Poilsio jokio verksmingoj kovoj nebelaukit nė vienas,
Jei bent tamsioji naktis tik įnirtusius priešus atskirtų.
Diržas, kurs skydą per petį mums laiko ir saugo herojų,
Prakaito karšto primirks, o petys nuo ieties bus nusmilkęs.
Karo dviračiuos bus apsiputoję žirgai, nusilakstę.
Jeigu tik ką pamatysiu toli nuo kovos gūžinėjant,
Kur ties laivais riestanosiais ir ten išsisukti benorint —
Toks neišbėgs nuo šunų, sudraskys vanagai jį plėšrieji."
Taip jisai tarė. Achajai balsu, jam pritarę, suriko.

Lygiai taip gaudžia banga, atsimušus į aukštąją uolą,
Kur ją užvarė galingasai Notas, atšokti neduodams,
Nes ten susimuša bangos visokių užvaromos vėjų, —
Greit jie pakilo iš vietų, tarp savo laivų išsiskirstė.
Dūmai pakilo prie jų palapinių, laivų riestanosių,
Rengėsi valgį, aukojo aukas savo dievui globėjui,
Meldės kiekvienas apgint nuo mirties ir nuo smūgių Arėjo.
Vyrų valdovas Atrydas penkmetę riebiausiąją karvę
Aukai paskyrė daugalinčiam Dzeusui, pakvietęs herojus,
Vyrus tarybos geriausius, gudriuosius tarėjus Achajų:
Nestorą gudrų senelį ir Idomenėjų karalių,
Dar ir Ajantu abudu ir sūnų Tidėjaus galingą,
Ir Odisėjų karalių, protu kurs dievaičiui prilygo.
Nekviestas pats Menelajas, herojus didbalsis, atėjo:
Savo širdy nusimanė, kiek broliui jis vargo padaręs.
Karvę apstoję visi, apibarstė druska ją su miežiais.
Maldą pradėjo tarp jų Agamemnonas, vadas galingas:
„Viešpatie Dzeuse aukščiausias, galingas, aitere gyvenąs!
Teikis neleisti, kad saulė užtemtų ir vakars ateitų,
Koliai surosime aukštąjį rūmą Prijamo nugriauti,
Degantį žemėj išmėtyt, vartus jo liepsna sunaikinti,
Hektoro rūbą varinį ant jo galingosios krūtinės
Koliai pralaušiu aš savo galinga ietim jį pataikęs,
Kol jo aplinkui daugybė draugų štai ant dulkėto kelio
Žemę ims graužti dantims, prispirti iš pasaulio keliauti".
Taip jisai meldės. Bet jojo maldos neišklausė Kronidas:
Auką priėmęs iš jo, jam tik vargą žadėjo Aukščiausias.
Maldą užbaigus, druska jie su miežiais pabarstę, kaip prider,
Užvertė galvą aukos, ją papjovė ir kailį nulupo.
Kulšis atkirto nuo jos ir dar dukart riebumais apdėję,
Dar ir kitas ant jų viršaus sukrovė dalis. Ir tą viską
Degino jie rūpestingai ant laužo šakų susidėję.
Dalį saldžių vidurių jie išsikepė valgyt, pamovę.
Kulšims sudegus, keptų vidurių paragavę, jie viską
Skirstė į gabalus ir sukapoję ant iešmų sumaustė,
Iškepė greitai gražiai ir pasiruošė valgį sau gardų.
Savo tą darbą pabaigę, jie pokylį gražų padarė:
Nieko netrūko toj puotoj gražioj ir turtingoj Achajams.
Alkį prisotinus ir numalšinus didžiulį troškimą,
Kalbą pradėjo Gerenijos raitelis Nestors garsusis:

„O garbingiausias Atryde, karaliau tautų Agamemnon!
Daug nebereikia kalbėti dėl mūsų aiškiausio dalyko,
Kur mums dievai amžinieji stebuklais parodę įsakė,
Taigi paliepki skelbikams, kad tuoj variarūbiams Achajams
Lieptų surikę pas savo laivus susirinkti greičiausiai.
Trauksim visi mes per plačią stovyklą narsiųjų Achajų,
Kad tik greičiau mūs herojai sukiltų į kovą Arėjo“.
Taip jie pasakė. Paklausė galingas Atrydas jo žodžio.
Tuoj jis didbalsiams įsakė skelbikams greičiausiai, kad šauktų
Stoti kovon garbiniuotus herojus Achajų galingus.
Šaukti pradėjo skelbikai. Achajai bežiūrint subėgo.
Dzeuso augintiniai, šviesūs karaliai, apleidę Atrydą,
Skubinos savo kareivių tvarkyti — su jais ir Atena,
Rankos aigidą turėdama brangią, nedilstamą amžiais:
Šimtas kutų ją gražiausių dabino — vis aukso gryniausio,
Puikiai sukti jie visi, o vertės — šimto jaučių kiekvienas!
Lakstė kaip vėjas dievaitė, aigida jos rankoj plasnojo,
Šaukė į karą, ir jėgos visų tuoj pakilo be galo;
Širdys užsidegė noru kariauti ir vargo nebojo.
Kautis dabar štai geriau jiems patiko, kaip tėviškėn grįžti.
Tartum naikinanti viską liepsna, atsiradusi girioj,
Bėga nuo kalno viršūnių, pašvaiste nušviečia ir klonį —
Taip ir Achajai, pakilę kariauti, jie nušvietė dangų
Žvilgančiais smarkiai šarvais žalvariniais per vaiskų aiterą,
Tartum, kaip rudenį paukščių visokių, pajutusių žiemą,
Lėkt susibaudusių: gervių, žąsų arba gulbių riestkaklių,
Baisūs būriai kad susirenk Asijo laukuos ir nutūpę
Ties mėlynųjų Kajistro srovių, kur jos maudos ir žaidžia,
Savo sparnais vandeny beplasnodamos linksmos ir laisvos,
Šaukdamos laksto ir nutūpia vėliai prie kito dar būrio,
Taip ir Achajų tautų įvairiausių herojai, išėję
Iš palapinių, laivų riestanosių, užplūdo pakalnę.
Žemė drebėjo ir linko nuo žingsnių pėsčių ir važiuotų.
Žydinčioj pievoj Skamandro sustojo jų tūkstančiai baisūs,
Tiek, kiek gėlių gali būti, ar lapų pavasario metą.
Musės taip spiečiais ir zvimbia ir laksto kaimiečio trobelėj,
Pieno pajutusios pilnus indus, kai jau saulė juos šildo,
Laksto aplinkui — tai tiek prieš Trojėnus sukilo įniršusių
Vyrų Achajų, kiekvienas kurių pražudyt juos norėjo.
Piemens išginę bandas kuodidžiausias ožkų, ir avelių

Tarpe jų sukas ir lengvai pažįsta, savas suvadina,
Taip ir Achajų vadai į būrius ir kuopas juos rikiavo
Kovai. O tarp tų vadų Agamemnonas buvo kilniausias.
Veidu ir savo akim panašus į perkūnvaldį Dzeusą,
Stuomeniu tvirtu — į dievą Arėją, pečiais — Poseidoną.
Tartumei jautis stambus bandoje jau iš tolo matyti,
Jis visa nugara praneša karves, stiprus pažiūrėti,
Taip Agamemnoną stambų tai dienai Kronidas parodė,
Žymų didžiausioj minioj, visa galva aukštesnį už vyrus.
Man apsakykite, Mūzos, gyventojos aukšto Olimpo,
Dievės jūs esat, visur jūsų pilna ir žinote viską, —
Mes tik jei gandą girdėjom, o tikro tai nieko nežinom,
Kas vadovavo Danajams ir kas jų valdovai galingi?
Čia neminėsiu vardais paprastųjų Achajų kareivų:
Reiktų man dešimt liežuvių turėti ir tiek pat burnų tam,
Balsą neilstantį niekad ir širdį varinę krūtinėj —
Jei bent jūs, Mūzos dievaitės, Aigidvaldžio dukters valdovo,
Vienos atminti galėtut, kiek jų Ilijonan atvyko.
Aš tik laivų vadovus ir vien skaičių laivų paminėsiu.
Vyrus Bojotijos vedė Lejitas taip pat Penelėjus,
Arkesilajas ir dar Protoėnoras, Klonijas vadas
Tų, kur gyveno Hirijoj, Aulidoj ir Schoine,
Skole, taip pat Eteone giringam Tespėjoj ir Grajoj,
Ir Mikaleso platklonio, gyventojų Harmo Eileso,
Tų, kur Eritroj gyveno, aplink Eleoną ir Hilą
Ir Peteoną, taip pat Okalėją, taip pat Medeoną,
Kopų gražiausiąją pilį, Eitresę, karvelių turtingą,
Tisbę ir dar Koronėją pievingą ir dar Haliartą;
Tų kur Platajoj gyveno, Glisante, kas arė ir sėjo,
Kas Hypotebos, puikiausioj pily ten gyveno, Oncheste,
Kur Poseidono šventykla ir šventas jo šilas, ir tų dar,
Kas tiktai Arnėj gyveno, kur vynuogių kekės didžiulės,
Kas ir Midėjoj ir Nisoje ir Antedono pasieny' —
Dešimtys penkios laivų čia atvyko. Laive kiekvienam jų
Buvo po šimtą ir dvidešimt vyrų galingų prisėdę.
Kas Aspledone gyveno, taip pat Orchomene Minijų —
Atvedė tuos Askalafas ir Ialmen's, — abudu Arėjo
Sūnūs tikri. O pagimdė juos Aktoro rūmuos puikiuosius
Jo nekaltoji duktė Astiochė: aukštojoje menėj
Meile su ja paslapčiom susijungė galingas Arėjas.

Jų tai giliųjų laivų šičion trisdešimt lygiai atvyko.
Vyrus Fokėjos čia atvedė Schedijas ir Epistrofas,
Sūnūs Ifito galingo, o ainiai Naubolo karaliaus.
Kas Kiparise gyveno, taip pat ir uolingam Pitone,
Žydinčioj Krisoj, Daulidoje ir Panopėjuj ir kas tik
Anemorėjoj, Hiampolėj, kas pakraščiais dar Kefiso,
Upės šventosios gyveno ir kas tik Lilajoj, Kefiso
Upės pradžioj — tai tų keturiasdešimt laivų čia atvyko.
Šituos vadai taip Fokėjų eilių sutvarkydami statė,
Juos ir kovoj ir stovykloj prie dešinio sparno Bojotų.
Lokrus čia vedė Ajantas, sūnus Oilėjaus greitkojis
Buvo mažesnis, netoks kaip Ajantas, sūnus Telamono,
Daug dar mažesnis, nedrūtas, šarvais jis lininiais, betgi jis
Buvo garsus ietininkas Heladoj ir Arge plačiajam.
Kas tik gyveno Kine, Opoente ir kas Kaliare,
Bėsoj ir Skarfoj, linksmosios Augėjos ir Trony, kur vandens
Šviesūs Boagrijo tyro liuliuoja — visi tie atvyko
Keturiasdešimt prisėdę laivų — tai vis Lokrai drąsuoliai,
Kur už Eubojos šventosios toliau dar tėvynę turėjo.
Vyrus Eubojos, Abantus, kare karštesnius ir už ugnį,
Lygiai ir tuos, kur Chalkidoje Eiretrijoje gyvena,
Tuos kur vynynais garsioj Histiajoj, Kerinte pajūrio,
Ir ant kalnų susikūrusiam Dije, taipogi Kariste,
Stiruos gyvenančius — vedė visus Elefenoras vadas,
Atžala dievo Arėjo, sūnus Chalkodonto karaliaus.
Jam tai priklausė Abantai, pakaušy auginą tik plaukus,
Svaidyti uosio ietis taip įgudę, tuo garsūs patapę,
Jogei ant priešo krūtinės šarvus laužė storus storiausius.
Keturiasdešimt juodųjų laivų Elefenoras vedė.
Tuos kur gyveno Atenų pily, taip gražiai įtaisytoj
Žemėj garsaus Erechtejaus, kurį užaugino Atena,
Dzeuso duktė, — o pagimdžius jį buvo derlingoji Žemė —
Ir užauginus pastatė Atenuos, senolių šventovėj,
Kur ir dabar tebegarbin ją jaučių aukoms ir avelių,
Metams sukakus seniems, o naujiems beprasidedant vėliai,
Atvedė tuos Pėteojas, sūnus Menestėjaus galingas
Jam negalėjo prilygti nė vienas pasaulio herojų,
Taip jis mokėjo rykiuoti skyduotuosius vyrus ir žirgus.
Nestoras jei bent tiek ir nusimanė — senesnis daug buvo.
Jo penkiasdešimt juodųjų laivų su kareivoms atvyko.

Iš Salamino Ajantas atsivedė dvylika šičia
Karo laivų ir sustojo prie šono Atenų falangų,
Kas tiktai Arge gyveno, Tirinte tvirtam, o taipogi
Ir Hermionoj, Azinoj, kur žinomos uostais geriausiais,
Kas Troidzenoj, Eijonos, vynynais garsiam Epidaure,
Kas iš Achajų jaunųjų Aiginoj, Masėte gyveno —
Jiems stiprabalsis tasai Diomedas visiems vadovavo,
Dar ir Štenelas, sūnus Kapanėjaus, herojaus garbingo.
Trečias dar vadas jų buvo Eurijalas, vyras lyg dievas,
Ainis Talajono vado, sūnus Mekistėjaus senelio,
Tarp jų trijų Diomedas didbalsis vyriausiasis buvo;
Aštuoniasdešimts laivų jie trise iš tėvynės pristatė,
Tie, kas gyveno Mikenos pily pastatytoj gražiausiai,
Ir kas turtingam Korinte, arba kas tvarkinguos Kleonuos,
Arba Arnėjose, Araitirėjoj linksmoj, Sikione,
Kur viešpatavo senovėj Adrestas garsusis karalius,
Kas Hiperesijoj, kas uolingoj Gonoėsoj, Pelenėj,
Kas dar aplink Aigijoną gyveno, kur jūrų pakrantės,
Kas Aigijale ir kas iš Helikės plačiųjų dirvonų —
Tuos, susirinkęs į šimtą laivų, Agamemnonas vedė,
Didžio Atrėjaus sūnus. Jo kareivų čia buvo daugiausia,
Vyrų geriausių. Šarvais jisai blizgančio vario dėvėjo,
Tarpe herojų didžiavos: pirmasis esąs jis herojus,
Nes galingiausias jis buvo, kariuomenės vadas didysis.
Kas Lakedaimono, glūdinčioj tarpe kalnų pilyje atsisėdęs,
Fary ir Spartoj karvelių turtingoje Mesoj gyveno,
Kas tik Brizėjų laukuos ir šviesiųjų Augėjų darbavos,
Kas tik Amiklos gyveno ir Helo pajūry plušėjo,
Kas tik Laane gyveno, arba kas aplinkui Oitelą —
Tuos Menelajas didbalsis, narsus Agamemnono brolis,
Čia tat atsivedė kautis: šešias jisai dešimtys Trojon
Karo laivų atsivarė, bet pats atsiskyręs kovojo
Apsuptas savo rinktinių ir ištikimųjų kareivų.
Jis širdyje tai labiausiai karščiavos atkeršyt Trojėnams
Ir už verksmus ir už liūdesį savo Helenos brangiosios.
Tuos, kurie Pilo mieste ir linksmojoj Arenėj gyveno,
Trijo mieste, kur Alfėjo brasta, ir turtingam Aipijuj,
Kiparissentoj ir Amfigenėjoje džiaugės gyveną
Kas Pteleone, Hele, Dorione, tenai kur senovėj
Mūzos, sutikusios dainių Tamirį Trakietį, iš vargšo

Atėmė dovaną brangią dainų, nes Tamiris, sugrįždams
Iš Oichalijos karaliaus Eurito, pradėjo be proto
Girtis, daina jis galįs dainininką kiekvieną nuveikti,
Nors būtų pačios tai mūzos, Aigidvaldžio mylimos dukros,
Mūzos, užpykusios, šviesą akių jam aptemdė ir brangią
Dainą jos atėmė jam ir mokėjimą skambinti kanklėms. —
Tuos visus vyrus čia vedė Gerenijos raitelis Nestors:
Devyniasdešimt laivų su kareivomis atplaukė šičia.
Tuos, kur gyveno Arkadijoj, kalno Kilenės pašlaičiais,
Ten, kur prie kapo Aipito vis vyrai tvirti rungtininkai,
Kas Feneone gyveno, arba Orchomene avingam,
Ripeje, Stratijej, arba vėjuotoj Enispėj, kas valdė
Pilį Tegėją ir kas Mantinėjoj linksmojoj gyveno,
Stimfele ir Parasijoj — visus tuos čia vedė Ankajo
Tvirtas sūnus Agapenors, laivų šešiasdešimt pririnkęs:
Jų kiekvienam buvo vyrų narsių Arkadiečių daugybė.
Šituos gerai sutvarkytus laivus Agamemnonas davė,
Plaukti už jūrų į Troją, savų, matai, jie neturėjo.
Tuos, kurie Buprasijone užgimę, šventojoj Elidoj —
Vyrai visų tų sričių, kur Hirminoj, pasienio Mirsine,
Ir tarp Olenijos skardžio bei Aleisijono gyveno,
Tuos visus vedė vadai keturi ir kiekvienas iš jųjų
Dešimts laivų, prisodintų Epėjų atsivedė šičia.
Tarpe vadų Amfimachas ir Talpijas — brolių dviejų jie
Sūnūs: jų vienas Kteato gimdytas, antrasis Eurito herojaus,
Amarinkėjaus sūnus trečias vadas Dioras, ketvirtas
Vadas skaistus Polikseinas, sūnus Agatėno Augydo.
Tuos, kur iš Dulichijono, salų Echinadų šventųjų,
Tų, kur toliausiame užukampy jūrų yra prieš Elidą, —
Tuosius čia vedė Megetas, tolygus Arėjui dievaičiui.
Buvo sūnus jis Filėjaus, dievų mylimiausio herojaus,
Kario, kursai susipykęs jaunystėj su tėvu, pabėgęs
Dulichijono sustojo saloj. O Megetas čia vedės
Keturiasdešimt juodųjų laivų su kareivoms į Troją.
Vyrus drąsius Kefalėnus atsivedė čia Odisėjus:
Kas tik gyveno Itakoj, ties kalnu miškuotu Nerito,
Kas Krokilėjoj, arba Aigilipoj uoluotoj sėdėjo,
Kas dar Dzakinto saloj arba priešais žemyne gyveno —
Vedė visus Odisėjus, — tolygus dievams gudramintis.
Buvo jam dvylika karo laivų, raudonai nudažytų.

Vadas Toantas, sūnus Audraimono, 'Aitolus čia vedė
Kas tik Pleurone gyveno, Olenone, arba pajūry Pilenoj
Turtais garsingoj Chalkidoj ir kas Kalidone uolingam —
Tie su Toantu atvyko, nes jau nebgyveno nei vienas
Didžio Oinėjaus sūnų; buvo miręs ir pats jis, taipogi
Ir Meleagras šviesus, garbiniuotas seniai buvo miręs.
Nūn viešpatavo Toantas. Laivų jisai keturiasdešimt
Trojon atsivedė vyrų kareivų drąsių prisodinęs
Idomenėjus, garsus ietininkas, Kretiečius čia vedė:
Kas tiktai Knose gyveno, Gortonos tvirtovėj mūrinėj,
Likte, Milete, Likaste, baltų akmenų sustatytam,
Faiste ir Rite, didžiuliuose miestuos turtinguos ir daug dar
Vyrų kitų, šimtapilės gyventojų Kretės plačiosios —
Tuos visus vedė sutvarkęs čia Idomenėjus garsusis
Ir Merijonas tolygus Arėjui, žudytojui vyrų,
Jiedu iš viso čia aštuoniasdešimt laivų atsivarė.
Vadas Heraklo sūnus Tlepolemas, garsingas stipruolis
Trojon atvyko laivais devyniais su Rodiečiais didingais:
Rodo saloj į šakas tris dalinosi jie, ir turėjo
Tris sau pilis tenai: Lindą, Jelisą ir baltą Kameirą.
Bet Tlepolemas garsus ietininkas tik vienas juos vedė.
Astiocheja jį buvo pagimdžius Heraklui galingam;
Astiocheją Heraklas parsivedė sau iš Efiros,
Nuo Seleento šviesaus vandenų, kur daugybę pilių jis
Tuokart sugriovė jaunųjų galiūnų, augintinių Dzeuso.
Šis Tlepolemas, užaugęs Heraklo aukštajame rūme,
Mylimą dėdę Heraklo nužudė, senelį Likimną,
Ainį dievaičio Arėjo. Greičiausiai laivų pasigavęs,
Vyrų ginkluotų surinkęs būrius, jis išbėgo į jūrą,
Keršto bijodams visos padermės ir Heraklo šeimynos,
Vargo kelionėj prikentę galop jie į Rodą atvyko.
Šič, parsiskyrę į tris jie dalis, įsikūrė gyventi.
Dzeusas valdovas žmonių ir dievų, juos palaimino šičia,
Suteikė jiems neapsakomą turtą Kronidas aukščiausias.
Dar ir Nirėjus atvyko iš Simos: atsivedė tas tris
Karo laivus. Jisai buvo Aglajos sūnus ir Charopo.
Buvo gražiausias tai vyras Danajų stovykloj, neskaitant,
Žinoma, dieviško vyro, greitkojo Achilo beydžio.
Tik nenarsus jisai buvo ir maža kareivų turėjo.
Tuos, kas gyveno Nisire, Krapate, Kase ir taipogi

Koso gražioj saloje, iš Kalidnų salų — išrinktieji
Vedė: Feidipas, su broliu Antifu — abu juodu sūnūs
Ainio Heraklo Tesalo, galingo valdovo karaliaus.
Vyrus, kurie tik gyveno Pelasgijos Argo srity ten:
Aloj, Alopėj, kur arė Trachino laukuos, o taipogi
Tuos, kurie Ftijoj, Heladoj, šaly moteriškių gražuolių,
Tuos kur vadinami yr Mirmidonais, Helenais, Achajais —
Juos, penkiasdešimt laivų prisodinęs, čia vedė Achilas.
Tik šitie vyrai tuo tarpu į kovą triukšmingą neėjo:
Vado nebuvo, kas jųjų eiles sutvarkytų ir vestų.
Savo laive greitakojis, skaistusis Achilas ilsėjos,
Rūstaudams už Brisejidą, išplėštą šviesplaukę merginą.
Buvo jis ją parsivedęs, kai Lirneso pilį išgriovė,
Didelio vargo padėjęs prie sienų galingųjų Tebes.
Tuokart du sūnu Eueno karaliaus, Selepijo ainiu —
Minetą ir Epistrofą, baisius ietininkus nužudė.
Tos Brisejidos gailėjos nustojęs, į kovą netraukė.
Bet neilgai jam žadėta ilgėtis: pakils jis galingas.
Tuos, kurie valdė Filakę, Pirasą gėlių turtingiausią,
Mylimą kraštą Demetros, Itoną, avelių tėvynę,
Gražų pajūrio *Antroną, Ptelėją su pievų daugybe* —
Protesilajas, tas gerbiamas draugas Arėjo, juos vedė,
Gyvas dar būdams. Dabar jau juodojoje žemėj ilsėjos,
Jo nelaiminga žmona pasiliko Filakėj raudoti
Nebaigtuose dar statyti namuos. O čionai jį nukovė
Vyras herojus Dardanas iš laivo bešokantį pirmą.
Bet jo kariuomenė vis tik neliko be vado, nors jo ir gedėjo:
Tvirto Ifiklo sūnus, didžiabandžio Filako jis ainis.
Tvirto Ifiklo sūnus, o ainys didžiabandžio Filako.
Buvo jis Protesilajo galingojo brolis jaunesnis.
Protesilajas vyresnis, kartu ir stipresnis, mat, buvo,
Draugas Arėjo gerasis. Kareivoms netrūko tat vado,
Jie tik gailėjosi pirmojo vado galingo nebtekę.
Jųjų atvyko laivų čionai keturiasdešimt juodųjų.
Feros gyventojus ir Boibejidos apylinkio vyrus,
Boibos, Glafirų, Jaolko gražrūmio karius kietarankius,
Tuos į vienuoliką karo laivų susodinęs Eumelas
Mielas Admeto sūnus čią atsivedė Trojon. Admetui
Buvo pagimdžius Eumelą gražioji žmona jo Alkestis
Veido gražaus ir tarp dukrų Pelijo šauniausia ji buvo.

Tuos, ką Metonoj gyveno, Taumakiją valdė, taipogi
Tuos Olidzono kur arė uolingus laukus Melibojoj —
Vedė šaulys Filoktetas garsingas, surinkęs septynis
Karo laivus. Kiekvienam — pusė šimto kareivų sėdėjo,
Pratusių kautis galingų šaulių. O Filoktetas vadas
Lemno salelėj susirgęs gulėjo, Achajų apleistas,
Hidra nuodinga įkando, jis sopulius kentė baisiausius.
Greitai tačiau pasizgesti herojai turėjo, netekę
Garsiojo savo karaliaus Filokteto, mielojo vado.
Nors jie be vado nebuvo pas Troją, bet jo vis geidavo.
Tvarkė ir vedė kovon juos Medontas, sūnus pavainikis
Vado garsaus Oilėjaus, kuriam jisai gimė iš Renės.
Tuos, kurie Trikėj gyveno, aukštoj ir uolotoj Itomoj,
Kur Oichalijoj, pily Oichaliečio Eurito gyveno —
Tuos šičia vedė du broliu, Asklepijo dangiško sūnu
Gydyt įpratę: tai Podaleirijas irgi Machaonas.
Jie čia atsivedė trisdešimt karo laivų kuogeriausių.
Tuos, kurie valdė Asteriją, baltas Titano viršūnes —
Tuos Euripilas čia vedė, Enaimono vaikas garsingas.
Keturiasdešimt laivų jų juodųjų atvyko į Troją.
Tuos, kur gyveno Argisoj, kas dirbo Girtonės dirvonus,
Ortoj, Helonės pily, baltarūmiame Oloosone —
Tuos Polipoitas čia vedė, karys nenuilstamos rankos,
Hipodamėja gražioji pagimdė jį Pejiritojui
Dzeuso malonės vaikelį, kursai į pasaulį atėjo,
Tądien, kai Peiritojas, gauruotus kentaurus nuveikęs,
Vijo iš kalno Pelijo miškų, juos žudydams ik sienos.
Tolimo krašto Aitikų. Kovoj jam padėjo baisiojoj
Kitas herojus, garsus Leontėjus, Arėjo gentainis,
Tvirtas Korono sūnus, o vaikaitis Kainėjaus galingo.
Keturiasdešimt laivų Polipoito juodųjų atvyko.
Kifo valdovas Gunėjus čia dvidešimt du atsivarė
Karo laivų: Enienai, kovojant pasiutę, Peraibai
Buvo su juo. Jie Dodonos šaltosios apylinkių žemę
Arė, gyveno pakrantėmis upės linksmos Titareso,
Varančio tyrąją bangą į baltąją upę Penėjo.
Bet jo srovė su Penėjo bangoms nesijungia: ji plaukia
Tartumei būtų srovė tai aliejaus paviršium pakilus.
Eina srovė toj nuo Stikso, baisiausiųjų priesaikų upės.
Vyrus Magnetus čia vedė Protojas, sūnus Tendredono.

Žemė jų buvo arti prie Penėjo srovių ir taipogi
Kalno miškuoto Pelijo. Greitasis jų vadas Protojas
Keturiasdešimt juodųjų laivų jų atsivedė Trojon.
Štai ir visi jau valdovai, vadai variarūbių Achajų.
Kas jų geriausias ten buvo — sakyk tu man, Mūza dievaite!
Ir kas gražiausius ten žirgus turėjo kariauti atvykęs?
Žirgus geriausius turėjo Eumelas Fereto sūnus. Jis
Tokius greitus pasirinko, kaip paukščiai, vienodo didumo,
Plauko, ir meto ir galios, Pierijoj šviesaus Apolono augintus,
Išgasčiui skleisti Arėjo — tarp priešų į karą atlėkus.
Iš visų vyrų puikiausias — Ajantas, sūnus Telamono
Buvo, kol pyko Achilas ir nėjo kovoti su priešais.
Buvo Achilas už jį daug vertesnis ir pats ir žirgai jo,
Kai jis išlėkdavo vyrų žudyti kariams besikaujant.
Bet jis dabar prie laivų riestanosių jūrinių sėdėjo,
Neveikė nieko tik priešais Atrydo; vien apmaudą giežė;
Jūros kraštais jo kariai zvimbinėjo ir svaidėsi diskais,
Tai jie strėles iš lankų laidinėjo. Žirgai riestakakliai
Visą tą laiką stovėjo kiekvienas prie savo dviračių,
Loto žoles krimsdami ir sėlyno, kur pelkėse auga.
Gražūs pakinktai ir smulkiosios dalys dviračių tvarkingai
Buvo vadovų žinioj sudėti. Ir visi tiktai laukė
Mylimo vado, tuotarp nepatenkinti bastės stovykloj.
Kovai pakilus kariuomenė lauką užpylė kaip liepsnos,
Žemė pradėjo dundėti, lyg Dzeusui perkūnsvaidžiui griaunant,
Kai jo rūstybės diena pasirodo ir savo žaibais jis
Pliekia Arimų viršūnes, kur esama guolio Tifono.
Taip tatai žemė drebėjo po kojomis bėgančių vyrų:
Greitai skubėjo tą lygumą plačią prabėgti kareivos.
Trojon atvyko tada pranešėja greitoji Irida,
Dzeusui aigidvaldžiui siuntus, pranešti jiems baisią naujieną.
Vyrai tuo tarpu Trojėnai pas rūmą Prijamo karaliaus
Buvo susėję drauge į vyriją jaunieji ir seniai.
Jiems prisiartinus tarė greitoji dievaitė Irida:
Atroda savo, balsu panaši pasidarė į sūnų
Seno Prijamo, Politą, kurs buvo žvalgu ir sėdėjo
Visad ant aukštojo kapo, supilto seneliui Aisvetui.
Kojų greitų jis tikėjos atbėgt Achajus vos pajutęs,
Rengiantis Troją iš savo stovyklos netyčia užpulti.
Jo prisiėmus pavidalą tarė greitkojė Irida:

„Tėve! Kaip visad nebaigiamas prakalbas mėgsti kalbėti,
Juk ne taika viešpatauja aplinkui. Kovos neišvengsim,
Kyla jos liepsnos. Karų aš nemaža esu jau regėjęs,
Bet tiek aš vyrų galingų be skaičiaus nematęs esu dar:
Tiek jų, kiek lapų pavasario metą, ar smėlio pajūry,
Renkas prieš miestą ir siaučia iš visur užpult susitarę.
Hektore! Tau aš patarčiau geriausiai, štai, kaip padaryti:
Daug yr visokių kareivų Prijamo plačiojoj pily mūs,
Įvairiakalbių ir svetimo krašto žmonių prisigrūdę.
Reikia paskirti vadus kiekvienos tautos būriui vis savo,
Lai jie prižiūri kareivų tvarkos ir lai jiems vadovauja kovojant".
Taip jinai tarė. Ir Hektoras josios žodžius įsidėjo.
Tuoj jis paleido vyriją. Prie ginklų visi išbėgiojo.
Trojos tuojau atsidarė didžiausieji vartai, kariai jų,
Vyrai važiuoti, pėsti vis ginkluoti tik pylės iš vartų.
Triukšmas pakilo didžiausias, kai tieka kareivų sukruto.
Stovi prieš Trojos tvirtovę piliakalnis aukštas, didžiulis,
Lygumoj lauko, nuo miesto atstu, bet aplinkui apeinams.
Žmonės nuo amžių Batėja vadin jį, Dievai amžinieji
Mena, jog esąs tat kapas greitosios Mirinės valdovės.
Šič ir sustojo skyrium ir Trojėnai ir jų talkininkai.
Vedė Trojėnų karalius, tas Hektoras vadas skaistšalmis,
Seno Prijamo sūnus. O prie jo kuogeriausių daugybė
Vyrų herojų stovėjo, karių išmėgintų per karą,
Būrį Dardanų kovoj sutvarkydamas vedė skaistusis
Vadas Ainėjas, sūnus Afroditės ir vyro Anchiso:
Idos miške ta dievaitė ilsėjos su žemišku vyru.
Dar su Ainėjumi buvo vadai du — Antenoro sūnūs:
Viens Archelochas, o kits Akamantas, įpratę kovoti.
Vyrus iš Dzelijos krašto, prie skardžių kalnuotosios Idos,
Turtais garsius, kurie geria Aisepo čia vandenį tamsų,
Gimines Trojos piliečių čia vedė sūnus Likaono
Pandaras, kurs nuo paties Apolono sau lanką turėjo.
Tuos, kur gyven Adrestejoj, sodžiuos Apajiso, taipogi
Kas Pitijėjoj ir kąs aplink skardųjį kalną Terėjos —
Vedė Adrestas ir Amfijas. Šarvas jų buvo lininis.
Buvo jie sūnūs Meropo, Perkosijos pranašo didžio.

Jis nenorėjo išleisti sūnų į kraujingąjį karą.
Tėvo neklausė: likimas juos traukė į pražūtį tamsią.
Tuos, kur gyvena Perkotėj, kur Praktijo žemę išdirba
Tuos, kur gyveno Seste, ar Abide, šventojoj Arisbėj —
Tuosius Hirtako sūnus čia Asijas, kareivių vadovas,
Vedė. Žirgai jo sarti ir karšti, kaip tas žaibas padangių,
Nuo Seleento krantų tolimosios Arisbės jį nešė.
Atvedė čia Hipotojas būrius ietininkų Pelasgų,
Tų, kur kalnuotos Larisos derlingus laukus apgyvenę.
Vedė čionai Hipotojas ir ainis Arėjo Pilajas,
Sūnūs jie Leto abudu, ainiai Pelasgiečio Teutamo.
Vedė Trakus Akamantas ir antras Peirojas narsusis,
Jie susirinkę iš krašto kur audringosios Hellesponto
Greitos, nerimstančiai ūžiančios, srovės apeina aplinkui.
Vyrus Kikonus, garsius ietininkus, čia vedė Eufemas,
Dzeuso augintas sūnus Troidzeno, o ainis Keado.
Vadas Piraichmas būrius kreivalankių Pajonų sutvarkęs
Atvedė iš Amidono nuo Aksijo upės plačiosios,
Šviesūs ir skaidrūs jos vandenys sotin ištroškusią žemę.
Vadas Pilaimenas, vyras drąsiausias, surinkęs Enetos,
Vedė čionai Paflagonus turtingus būrių asilėnų,
Tuos, kur Kitore gyvena, Sesame, taipogi Partenjoj
Upės pakrantės namus įsikūrę turtingus turėjo,
Tuos, kurie Kromnoj, kurie Aigiale, kalnuos Eritinų.
O Alidzonų būrius čia Odijas ir dar Epistrofas
Vedė iš krašto Alibės, kur buvo sidabro kasyklų
Misų vadais buvo Chromis ir Ennomas paukščių būrėjas,
Bet, ir žinodamas paslaptis paukščių ženklų, jisai žuvo:
Žuvo gi upėj iš rankos greitkojo jis ainio Ajako,
Kai, pasivijęs Trojėnus, daugybę karių jų išžudė.
Forkis drauge su Askaniju vedė Frigiečių būrius čia,
Iš tolimosios Askanijos, karo baisaus išsiilgę.
Mestlis drauge su Antifu Meonijos vyrus čia vedė,
Sūnūs Talaimeno, jie prie Gigaijos ežero gimė,
Vyrus Meonų surinko apylinkėj aukštojo Tmolo.
Nastis čia vedė Karus, kur Helenų kalbos nemokėjo.
Karai gyveno Milėte, kalnai tenai Ftiro miškuoti,
Upės Majandro krantais, kur skardieji Mikalės atšlaimai

Du jų vadai šičia buvo: tai Nastis ir dar Amfimachas,
Sūnūs skaistuoliai garbingo Nomijono seno valdovo.
Tas Amfimachas, kurs eidams į kovą dabindavos auksu
Tartum mergaitė. Mažprotis! Juk neišvadavo nė auksas
Jo iš baisiosios mirties, nes jį ainis greitakojis Ajako
Kart su kitais ten nuvijo į upę ir auksą nuplėšė.
Likijos vyrus čionai Sarpedonas ir Glaukas sutvarkę,
Atvedė iš tolimosios šalies, sukuringojo Ksanto.

Trečioji giesmė

Priesaika. — Achajų kariuomenės žiūrėjimas. — Pario ir Menelajo dvikova.

Vos tik kariuomeni dvi su vadais susiėjo į kovą,
Riksmą ir triukšmą pakėlė Trojėnai, lyg paukščiai sujudę.
Tartum, kad gervės padangėse klykia pakilusios lėkti,
Ilgo rudens ir žiemos begalinės pabūgusios šalčio;
Šalto lietaus nepakęsdamos lekia jos per Okeaną,
Karą ir pražūtį skelbia Pigmajų neužaugų vyrams;
Puola paskui iš aukštybių vargingus Pigmajus ir žudo.
Vyrai Achajai tylėdami žengė, rūstybe kvėpavo,
Savo širdy nusistatę ik galo stovėt už kits kitą.
Tartumei Notas ant kalno viršūnės, kad miglą užvaro,
Baisiai nemielą kalnų piemenims, o vagiliams patogią,
Tokio tirštumo, jog tiek tematyti, kiek akmenį mestum,
Dulkių toksai debesis pasikėlė nuo žingsnių kareivų,
Ėjusių greitai, skubėjusių pereiti lygumą plačią.
Tik atsidūrė kariuomenės prieš vieną antrą sustoję,
Tuoj iš Trojėnų eilių Aleksandras, tas pusdievis tikras
Žengė, norėdamas kovą pradėti. Ant nugaros barso jam
Tysojo kailis, o lankas prie šono ir dar kalavijas.
Ietis galingas su ančgaliais vario kratydamas rankoj
Šaukė Danajų garsiausią, kas nori su juo čia išėjęs
Kautis lig paskutinosios be gailesčio vienas su vienu.
Jį Menelajas, Arėjo galingojo draugas, pažino,
Vos tiktai tas, iš minios atsiskyręs, didingai žingsniuodams,
Priešais Achajų eilių iš Trojėnų išėjo kovoti.
Lygiai kaip liūtas išalkęs sau gerą laimikį pajutęs,
Elnią raguotą ar ožką miškinę užklydusią radęs,
Puola ir godžiai ją ryja, nors skalija šunes aplinkui
Ir jį medžiotojai laiko, apsiautę — aplinkui apstoję,
Taip Menelajas nudžiugo pamatęs arti Aleksandrą:
Tarėsi jis atmokėsiąs grobikui pavogusiam pačią.

Puolė ūmai, nuo dviračių su ginklais nušokęs ant žemės.
Vos Aleksandras, tas pusdievis jį besisiūlant pamatė,
Širdį suspaudė jam baimė ir ėmė jam keliai drebėti;
Greitai būrin palydovų paspruko, mirties pabijojęs.
Tartum keleivis, uolotam tarpukalny staiga pamatęs
Slibiną baisų, atšoksta atgal ir nublanksta jo veidas —
Taip į Trojėnų gausingas eiles, išsigandęs Atrydo,
Puolė ūmai Aleksandras herojus. Pamatęs jį Hektors
Taip išsigandusį žodžiais skaudžiais tuoj jį barti pradėjo:
„Niekšai! Gražveidi, viliotojau tu moteriškių ištvirkęs!
O kad tu būtum geriau nė negimęs, ir žuvęs nevedęs!
To tau geidžiu! Ir turėtų tau būti geriau taip pabaigti,
Neg susilaukus visų prakeikimo išniekintam susti!
Mat garbiniuoti kaip juokias Achajai, kad jie patikėję
Trojos pirmuoju kariu tave esant dėlto, kad gražus tu,
Veido skaistaus, o bejėgės širdies ir bailaus prigimimo.
Argi toksai tu buvai, kai laivais pasileidai į jūrą,
Daug prisirinkęs draugų sau ir, svetimą žmoną prigavęs,
Ją iš šalies tolimosios parsivedei, šeimą suteršęs
Vyro garsaus ietininko, užtraukdamas tėvui ir miestui
Ir nelaimingai tėvynei tą sunkų, kaip akmenį vargą,
Priešų mūs džiaugsmui, o gėdos tu amžiams tuo sau prisidirbai!
Kogi dabar Menelajo, Arėjo tu draugo, pabūgai?
Čia tu pažintumei, kokio tu vyro pasivogei pačią:
Nieko negelbėtų kanklės nei dovanos tau Afroditės,
Ar garbiniuoti plaukai, arba veidas skaistus, kad pargriuvęs
Krimstumei žemę dantims. Tik Trojėnai, matau aš, perbailūs:
Būtum seniai užsivilkęs akmens tu chitoną, nelemtas
Kruvino vargo ir mūsų nelaimių visų kaltininke!“
Jam Aleksandras, tas pusdievis taip atsakydamas tarė:
„Hektor! Barei tu mane teisingiausiai ir melo nėra čia:
Tavo krūtinėj širdis, tartum kirvis gelžinis tvirčiausias:
Smenga lengvai jis per medį iš rankos tvirtos darbininko,
Dirbant jam laivą, ir padeda pats jam paskubindams darbą —
Taip štai ir tavo krūtinėj jausmai vis pastovūs gyvena,
Bet ir saldžiųjų šviesios Afroditės nepeik dovanų tu:
Nėr nė vienos peiktinos dovanos laimingųjų dievaičių.
Duoda jas patys dievai, o neduodamas pats nepaimsi.
Na, o dabar, jei tu nori, kad imčiau kariauti ir kautis,
Liepki nurimti visiems ir Trojėnams ir vyrams Achajų.

Tuokart mane ir kartu Menelają tą narsų
Leiskite vienudu *kautis už gražią* Heleną ir turtą.
Tas, kurs laimės ir parodys didesnę galybę kovodams,
Tas pasiėmęs turtus ir Heleną namo tegu vedas.
Taiką padarę ir priesaikas tvirtas atlikę, ramiai tad
Trojoj gyventi galėsit derlingoj, o priešai į Argą
Grįš sau, turtingą arklių ir Achają — gražių moteriškių!"
Taip jisai tarė. Ir Hektoras džiugo nudžiugo išgirdęs.
Žengęs į tarpą jisai, pasiėmęs galingąją ietį,
Skersą pridėjęs atstūmė Trojėnų falangas atgal dar.
Buvo iš karto betaiką į jį garbiniuoti Achajai
Savo strėlėms ir jau akmenis kėlė. Tačiau Agamemnons,
Šitą pamatęs, suriko didžiausiu balsu savo vyrams:
„Liaukitės vyrai, nemėtykit nieko, narsieji Achajai!
Hektoras nori kažką mums sakyt, skaisčiašalmis herojus!"
Šiaip jisai tarė. Ir jie susilaikę nurimo aplinkui.
Hektoras, tarpe eilių atsistojęs, pradėjo kalbėti:
„Sūnūs Achajų, taip pat ir Trojėnų, meldžiu paklausyti:
Siūlo dabar Aleksandras, kurio dėliai karas iškilo,
Kad ir Trojėnai visi ir Achajai gražauliai sudėtų
Savo ginklus ant derlingos penėtojos žemės ir leistų
Jam tik vienam pasitikt Menelają, kare tiek galingą,
Kad vienudu jie galėtų kovot už Heleną ir turtą:
Kurs jų laimės ir parodys galybę kovodams didesnę,
Tas pasiėmęs turtus ir Heleną drauge tegu vedas.
Mes gi kiti padarysime taiką ir priesaikas duosim".
Taip jisai tarė. Visiems tad Achajams patiko kalba jo,
Tik Menelajas didbalsis, išgirdęs tą kalbą, atsakė:
„Taigi dabar ir mane paklausykit. Širdis mano skausmą
Kenčia didžiausią. Vienok jau seniai aš norėjau surasti
Būdą sutaikinti mūs Achajus su Trojėnais, nes daug jau
Vargo kentėjot per mano nelaimę, o Pario kaltybę.
Taigi dabar, kam iš mūsų žadėta pražūti — težūnie!
Jūs gi greičiausiai darykite taiką. Atneškit tam tikslui
Baltą jėriuką ir juodą avelę — tai Saulei ir Žemei,
Dzeusui aukosim ką kitą. Tiktai pavadinkit Prijamą,
Lai jisai pats mūsų sutartį daro, dėlto, kad jo sūnūs
Žody nestovi, tuštybės pilni ir bijau aš, kad kartais,
Priesaikos Dzeusui ištvirkėlis kokis nelaužtų padūkęs:
Širdys jaunųjų lengvai atsimaino, nėra jos pastovios.

Senis, tarp jųjų pakliuvęs, žiūrės rūpestingai į priekį,
Ir, atsižvelgs jis atgal, — kad išeitų visiems kuogeriausiai."
Taip jisai tarė. Nudžiugo Trojėnai ir sūnūs Achajų:
Tarės pabaigsią jau kartą tą kruviną, baisųjį karą.
Žirgus sustatę į eilę greit jie iš dviračių iššoko
Vienas nuo kito arti: tarp kariuomenių maža bebuvo
Vietos palikę. O Hektoras du skelbiku kuogreičiausiai
Siuntė į miestą avių atgabent ir Prijamo pakviesti.
Ir Agamemnonas savo Taltibiją siuntė, paliepęs
Bėgti avių nuo laivų atvaryti. Skelbikas nubėgo.
Žinią baltrankei Helenai Irida suskubo pranešti,
Helikaono jinai pasivertusi žmona atbėgo,
Jai pasirodžius kalbėjo kaip svainė, graži Laodikė,
Rado ją rūmuos: ji staklėse audė apmetusi puikią
Purpuro dvilinką skraistę, toj skraitstėj vaizdavo aiškiausiai
Didvyrių Trojos ir tų variarūbių Achajų kovas, kur
Jie štai turėjo kovoti dėl jos susirėmę Arėjo lauke čia.
Stojus arti prie Helenos greitkojė Irida jai tarė:
„Eikime, svaine brangioji, žiūrėti nebūtų dalykų!
Trojos kariai ir drauge variarūbiai Danajai parodys.
Nešė ik šioliai jie vienas kitam tik Arėjo nelaimes,
Kur susitikę, kovos verksmingosios ieškojo apsvaigę,
Štai jie dabar, susisėdę taikingai, jau nebekariauja:
Stovi kareivos, skydais pasirėmę, jų įsmeigtos ietys
Žemėn. Dabar Aleksandras tik su Menelaju narsiuoju
Savo galingom ietim susirems už tave tarp savęs čia.
To, kas nuveiks, tu turėsi palikti žmona mylimoji".
Taip pakalbėjus dievaitė pažadino užmirštą meilę
Pirmojo vyro, brangiųjų tėvelių ir gimtojo krašto.
Baltu šydu, kaip sidabro migla susisupsčius, Helena,
Žengė iš rūmo, nubraukusi ašarą graudžią nuo skruosto,
Paskui ją sekė tarnaitės dvi, rūpintis jąja paskirtos:
Aitrė, Pitėjaus duktė ir šviesakė skaisčioji Klimenė.
Greitai atvyko į vietą, kur Skaijiški vartai didieji.
Šičia atrado Prijamą, Pantoją, Timoitą ir Lampą,
Klitiją, Hiketaoną, Arėjo vaikaitį drauge dar
Ukalegoną, Antenorą — vyrus didžios išminties, ir
Daug dar kitų ten tarėjų senų, susirinkusių bokšte
Skajiškių vartų. Visi dėl senumo kariaut nebgalėjo.
Bet iškalbingi, skardžiais dar balsais, kaip cikados, kur sėdi

Medžiuos aukštai ant šakų ir ten skambančiais gieda balse-
Taip ir valdytojai Trojos sėdėjo visi tame bokšte. [liais —
Bokštan ateinant Heleną pamatę, tie seniai pradėjo
Tyliai kukždėtis ir taip tarp savęs susikišę kalbėjo:
„Nėr ko stebėtis, kad šitaip Trojėnai ir vyrai Achajai
Vargsta taip ilgai kariaudami štai dėl tokios moteriškės:
Dieve tikra, kaip sau norit žiūrėkit, gražesnės nematėt.
Bet, kad ir tokia skaisti ta gražuolė, lai plaukia laivais ji
Ten, kur jos kraštas, o mums ir vaikams lai neteikia nelaimių.“
Taip jie kalbėjo. Balsu pasišaukęs Prijamas Heleną,
Tarė: „Vaikeli tu mano, arčiau prie manęs atsisėski,
Čia pamatysi tu buvusį vyrą ir gimines savo.
Tu nekalta prieš mane, nes dievai šita visa padarė.
Jie tai man karą verksmingą iš pusės Achajų užleido.
Tu pasakyk, kuo vardu nuostabus šitas vyras galingas,
Kas tas karys toks gražus augalotas, kur stovi štai pirmas?
Tiesą pasakius, matau tarp Achajų už jį aukštesnių dar,
Tokio bet vyro kilnaus ir garbingo nesu dar regėjęs
Niekur ir niekad: atrodo jis man galingiausiu karalium!“
Jam atsakydama tarė Helena, ši žemės dievaitė:
„Mielas šešūrai, gerbiu aš tave, bet podraug ir bijausi!
Bučiau geriau pasirinkusi sunkiąją mirtį, negu kad
Vyrą pametus, su tavo sūnum čia atvykus į Troją,
Dukterį savo ir savo vienmečių draugystę apleidus.
Bet pasidarė kitaip. Ir turiu dabar verkti dėl šito.
Tau apsakysiu aš viską, ko klausi ir nori žinoti.
Tas tai Atrydas yra, Agamemnonas, vadas didžiausias.
Jis pagarsėjęs valdovas protu, ietininkas galingas.
Buvo begėdei man dieveris, kol aš verta to buvau dar.“
Baisiai stebėdamos iš Agamemnono tarė senelis:
„O, laimingiausias Atryde, užgimęs tik džiaugsmui ir laimei!
Kiek tai Achajų jaunų tu po savo valdžia štai turi čia!
Kitą kart Frigijoj teko man būti, vynynų turtingoj;
Ten aš mačiau begalinę kariuomenę Frigų važiuotų;
Teko matyti Otrėjaus pulkus ir Migdono karaliaus:
Buvo kariuomenė jųjų Sangarjo krantais sustatyta,
Pats aš jos tarpe buvau, jųjų sąjungoj, jaunas bebūdams,
Tuokart kaip buvo užplūdusios mus Amadzonės galingos,
Bet tik ir jų ten nebuvo taip daug, kaip Achajų švytrakių.“
Dar bežiūrėdams toliau, Odisėjų pamatęs, paklausė:

„Šitas, vaikeli, sakyk man, kas toks atkilus sukinėjas?
Galva visa jis žemesnis už vadą vyriausią Atrydą,
Bet platesnių jis pečių ir tvirtesnės krūtinės atrodo.
Guli šalia jo ir ginklai ant žemės penėtojos mūsų,
Pats jis, kaip avinas, vaikšto tarp vyrų kareivų:
Visiškai man panašus jis į aviną vilnoms ilgiausioms,
Kurs dideliausiam būry šviesiavilnių avių vaikštinėja.“
Jam atsakydama tarė Helena, Kronido gentainė:
„Tas yr Laerto sūnus Odisėjus, garsus gudramintis,
Gimęs ir augęs Itakėj, kur žemė uolinga. Yra jis
Pirmas žinovas visokių gudrybių, protingas tarėjas.“
Jai Antenoras išminčius, išgirdęs jos kalbą, atsakė:
„Žmona, tiesa! Tavo žodžiai yra tai gryniausia teisybė!
Buvo ir šič aną metą atvykęs gudrus Odisėjus.
Su Menelaju narsiuoju jie buvo tavęs atvažiavę
Gauti iš mūsų. Aš vaišinau juos pas save ir mylėjau.
Juodu abu pažinau: ir jų jėgas ir proto gabumą.
Štai kuomet jie į Trojėnų tarybą abudu atėjo,
Tai Menelajas atrodė stambesnis, pečių platesnių tik,
Kol jie stovėjo, betgi susisėdus — rimčiau Odisėjus
Mums ten atrodė. Kalbėti ir ginčytis ėmus vyrijoj —
Greit Menelajas kalbėjo, trumpai, lyg skubėdams, nors aiškiai,
Garsiai ištardamas žodį kiekvieną: nebuvo daugkalbis.
Bet, kai kalbėt Odisėjus gudruolis pradėdavo, stojęs
Mūsų vyrijoj, tai jis ir stovėdavo tykiai ir žemėn
Savo įbedęs akis, su skeptru nesišvaistė kalbėdams,
Bet kuoramiausiai jį laikė, lyg vyras jis paprastas būtų.
Žiūrint, atrodė jisai ar supykęs, ar koks mažaprotis,
Bet, kada garsų jis balsą iš savo krūtinės paleidęs,
Žodžiais pradėjo mums žerti, pūga lyg kad žeria piktoji
Žiemą sniegais — tarp žmonių neberastum lygaus Odisėjui.
Mes jį matydami nesistebėjome ta jo galybe“.
Trečią herojų išvydęs, Ajantą, senelis paklausė:
„Kas gi vėl šitas Achajas didžiulis ir vyras galingas?
Praneša galva visus Danajus ir pečių jis plačiausių.“
Jam ilgarūbė Helena, ta žemės dievaite, atsakė:
„Šitas — Ajantas baisusis. Uola jis Achajų tvirčiausia!
Idomenėjus toliau, tarpe būrio Kretiečių kareivų
Stovi. Aplinkui Kretiečių vadai susirinkę žymiausi.
Tekdavo rūmuose jam Menelajo narsuolio viešėti,

Jį aplankyti atvykstant iš Kretės salos šimtapilės.
Šič Achajus švytraakius visus pamačiau, kur pirmiau aš
Mačius buvau ir pažinus — vardus jų galiu pasakyti.
Dviejų garsių tik vadų nematau čia kariuomenės prieky:
Kastoro, didvyrio didžio ir dar Polideuko galiūno,
Kumščių muštynėj baisaus: jie tikri mano broliai abudu,
Nes iš vienos esam motinos gimę. Ar būtų jie likę
Lakedaimono pily mylimojoj, šventavietėj mūsų,
Šičia, gal būti, atvykę laivais, jie nenor' dalyvauti,
Šitoj kovoj, nes jie bijo tos gėdos, kurią užsitraukiau."
Taip ji kalbėjo. O motina viso, penėtoja žemė
Buvo į savo priėmusi glėbį juos Lakedaimone šventajam.
Nešė per Troją skelbikai, ko priesaikai reikė tvirčiausiai:
Porą avelių ir dvasią gaivinamo vyno, derlingos
Žemės mums duotą į oženos maišą pripylę. Idajas,
Pirmas skelbikas, dar aukso taures pasiėmęs į ranką,
Stojosi priešais Prijamą ir tarė žodžius jam sparnuotus:
„Laomedonto sūnau! Atsistok! Tave kviečia atvykti
Didvyriai mūsų Trojėnų taip pat variarūbių Achajų
Ten į pakalnę: sumanė jie priesaiką tvirtą daryti,
Nes Aleksandras ir vadas narsus Menelajas sutiko
Stoti į dvikovą dėliai žmonos ir ginklu susiremti.
O nugalėtojas tegu pasiima žmoną ir turtą
Taiką padarę ir priesaikas tvirtas atlikę: ramiai tad
Trojoj turtingoj gyventi galėsim: Achajai atgal grįš
Argan — turtingan arklių ,ir Achajon — gražių moteriškių."
Taip jisai tarė. Pabūgo senelis, bet liepė kinkyti
Žirgus dviračiuosna. Kas įsakyta padarė tarnaičiai,
Stojęs į savo dviračius Prijamas vadžias nusitvėrė,
O Antenoras prie jo atsistojo iš šono lydėti.
Aukštus vartus pravažiavę, jie žirgus paleido per lauką.
Greitai atvyko, kur buvo Trojėnai ir jų talkininkai.
Siena galinga sustoję prieš sieną narsiųjų Achajų.
Jie iš dviračių iššoko ant žemės penėtojos viso
Ir į kariuomenės tarpą Trojėnų ir priešų įėjo.
Jų pasitikti išėjo valdovas tautų Agamemnonas
Ir Odisėjus gudrus. O skelbikai įpratę aukas tuoj
Priesaikai jųjų patvirtint akivaizdoj Dzeuso, pastatė,
Vyną praskiedė inde, o karaliams ant rankų jie vandenį
Pylė ir šlakstė. Tuomet Agamemnonas pats išsitraukęs

Didelį peilį, kur jam vis kabojo šalia kalavijo
Kairiojo šono makšty, nuo galvų tų avelių po pluokštą
Vilnų nupjovė. Skelbikai tą vilną po lygiai paskirstė
Trojos didiesiems vadams ir Achajų herojams pirmiesiems.
Tuokart į dangų iškėlęs rankas Agamemnonas tarė:
„Tėve mūs Dzeuse, nuo Idos viršūnių apmatąs pasaulį,
Viešpatie viso didžiausias! O, Helijau—Saule, kurs viską
Visad matai ir girdi mus pasauly! O upės ir žemė!
Pragaro tamsios galybės, jūs žmones kankinate tokius,
Kur savo priesaikos sutarto šventojo žodžio nelaiko!
Liudykit patys ir būkit sargai šitos priesaikos mūsų!
Jei Menelają Prijamo sūnus Aleksandras nuveiks čia,
Lai sau tad laikos Heleną ir josios turtus tegu valdo,
Mes gi greitaisiais laivais savo grįšim tėvynėn už jūrų.
Bet jeigu čia Aleksandrą nuveiks Menelajas šviesusis —
Turi Trojėnai grąžint mums Heleną ir visą jos turtą,
Dar pabaudos primokėję Argėjams, kiek reikalas rodys,
Kad tą dalyką ir būsimos kartos atmintų ilgiausiai,
Bet jeigu man pabaudos nei Prijamas, nei sūnūs Prijamo,
Žuvus kovoj Aleksandrui, mokėti vistiek nenorėtų,
Tuokart kariausiu toliau nepaliaudams, kol jie atsilygins,
Kol tik to karo sunkaus pageidaujamo galo sulauksiu."
Tarė. Ir vario žiauriuoju peiliu avinų jisai kaklą
Pjovė, o tie išsitiesę ant žemės virpėjo ir gaišo.
Taip jų gyvybė ir baigės, nes varis dienas jų pakirto.
Aukso taurėm iš kratėro sau vyno kariai pasisėmę,
Laistė ir vienkart maldavo dievų amžinųjų palaimos:
Štai kaip Trojėnų herojai su vyrais Achajų ten meldės:
„Dzeuse daugalis, tu viešpatie mūsų! Dievai amžinieji!
To tegu smegenys, kurs iškilmingą tą priesaiką mūsų
Pirmas sulaužys, ištykšta ant žemės, kaip vynas iš taurės,
Smegenys jų ir vaikų, o pačias svetimi tegu valdo!"
Taip jie maldavo. Bet tųjų maldų neišklausė Kronidas.
Senas Prijamas, Dardanų valdovas, užbaigus prabilo:
„Jūs gražiaauliai Achajai, klausykit manęs ir Trojėnai!
Grįšiu dabar aš į aukštąjį mūs Ilijoną: netektų
Mano jėgų, jeigu priverstas bučiau žiūrėti, kaip kausis
Mylimas vaikas su mielu Arėjui šviesiu Menelaju.
Dzeusas čia vienas težino, dievai amžinieji taipogi,
Kam iš jų dviejų kovojant yra pražūtis pažadėta."

Tarė. Ir savo avis susidėjęs į aukštą vežimą,
Senis tasai lygiadievis tuojau įsistojo važiuoti,
Ėmęs vadžias, o su juo Antenoras senasis jo draugas.
Greitai atgal Ilijonan seneliai iš lauko sugrįžo.
Hektoras vadas Trojėnų, su juo Odisėjus skaistusis,
Vietą pirmiausia tai kovai parinko. Paskui jie du burtu
Dėjo į šalmą, tenai juos sukratę norėjo žinoti,
Kam iš jų dviejų pirmajam teks greitąją ietį paleisti.
Meldės tuo tarpu Trojėnai, kartu su Achajais į dangų
Kėlė rankas jie. Ir daugelis jų taip kalbėjo:
„Tėve galingasai Dzeuse, nuo Idos viršūnių apžiūrįs
Visą pasaulį, tu viešpatie mūsų garbingas, galingas,
Kas šito kruvino karo iš jų kaltininkas tikrasis,
Lai jisai žūva nukautas ir Hado tamsybėn keliauja!
Mes, kaip sutarę, geruoju gyvensim, stovėsime žody."
Taip jie maldaudami šaukė, o Hektoras tas skaisčiašalmis
Burtus sukratė šalme, nusisukęs į šalį žiūrėdams.
Pario štai burtas, pakračius, iššoko iš šalmo ant žemės,
Eilės kareivų susėdo ant žemės toj vietoj, kur buvo
Jų greitakojai žirgai ir jų ginklai žvilgą tokie brangūs.
Tik Aleksandras, dabartinis vyras gražplaukės Helenos,
Ėmė šarvuotis gražiausiais šarvais ir jau rengtis į kovą:
Jis prisirišo prie staibių aulus varinius, sukabintus
Gryno sidabro sagtims. Ant krūtinės—krūtinsargį tvirtą
Dėjos pritinkamą, iš Likaono paveldėjęs buvo
Tikrojo brolio, o dar kalaviją per petį kabinos
Blizgančio vario, sidabro raštu imantriai padabintą.
Skydą pasiėmė didį ir tvirtą. Prisidengė galvą
Savo galingą tvirčiausiu šalmu ašutais padabintu:
Karčiai ant jo plevėsavo lyg ta skiauterė iškiliojį.
Saujon pasiėmė ietį galingą, pritinkamą rankai.
Lygiai taip pat Menelajas garsusis pasirengė kovai.
Ir kai abudu savųjų būry atsistojo šarvuoti,
Žengė tuojau į tą tarpą, kur kovai iš anksto paskirtas.
Akys žaibavo jiems baisiai: stebėjos pabūgę žiūrovai —
Didvyriai garsūs Trojėnų ir narsūs gražauliai Achajai.
Stojos abudu herojai arti, jiems nurodytoj vietoj,
Rūsčiai kratydami ietį, įpykę labai ant kits kito.
Paris pirmasis tad sviedė galingąją ietį į priešą,
Tiesiai pataikė Atrydui į vidurį skydo ginklu tuo,

Bet nepramušo varinio jo skydo ietis galingoji:
Vario galūnė sulinko į tvirtąją trenkusi odą.
Tad Menelajas Atrydas, iškėlęs galingąją ietį,
Šauktis pradėjo Kronido aukščiausio galingos pagalbos:
„Viešpatie Dzeuse! Man leiski nubausti tą žmogų, kur pirmas
Įžeidė sunkiai mane — tegu tat Aleksandras skaistuolis
Žūna iš mano čia rankos, idant pabijotų kiekvienas
Ir tolimiausioj kartoj tokį blogą daryti tam žmogui,
Kurs jį priėmęs maloniai, gražiausias jam vaišes iškėlė."
Tarė. Paėmęs galingąją ietį ir jąją pakratęs
Leido. Pataikė jis sūnui Prijamo į vidurį skydo.
Kiaurai pramušo galinga ietis jojo blizgantį skydą
Ir, jo krūtinsargį kiaurai pradaužus pakrūty, prakirto
Jam dar chitoną. Vikriai tik atšokęs mirties beišvengė.
O Menelajas tuojau iš makščių kalaviją ištraukęs,
Kurs padabintas sidabro vinelėms prie šono kabojo,
Kirto iš aukšto per šalmą; ir jo kalavijas nuo smūgio,
Trūkęs keliais gabalais čia iškrito iš rankų ant žemės.
Tuokart Atrydas pradėjo į dangų pažvelgęs taip šaukti:
„Tėve mūs Dzeuse! Esi tarp dievų tu patsai nedorasis:
Štai aš tariausi nubausiąs prakeiktąjį tą Aleksandrą,
O kalavijas sutrūko man rankoj jam smūgį besmogiant!
Veltui ir ietį išleidau iš rankų — jo vis nenudėjau!"
Taręs tą žodį, jisai Aleksandrą nutvėrė už šalmo,
Jam įsikibęs už jo ašatų skiauterės jau pradėjo
Vilkt į gražaulių Achajų eiles. Aleksandrui tuo tarpu
Kaklą užsmaugė po žiaunomis surištas diržas tvirtasis.
Būt Menelajas nutempęs jį pusėn savųjų ir būtų
Amžiną garbę sau pelnęs, jei Dzeuso duktė Afroditė
Būt nepamačius staiga ir nebūtų nutraukus tą diržą
Odos nudėtojo jaučio. Ir štai Menelajo galingoj
Rankoj beliko tik šalmas jo tuščias. Iškėlęs į aukštą
Nusviedė šalmą Atrydas apsukęs Achajų eilėsna,
Kur mylimieji draugai jį suradę pasiėmė greitai.
Pats atsisukęs vėl puolė skubėdams ietim jį nudurti.
Bet Afroditė, dievaitė galinga staiga jį pagrobus,
Pridengė, tirštą užleidusi miglą, ir stačiai į rūmų
Gulimą kambarį, kvapo saldaus pilnutėlį, padėjo.
Tuoj jam Helenos parvesti išėjo dievaitė. Atrado
Bokšte aukštam ją būry ilgarūbių Trojiečių besėdint

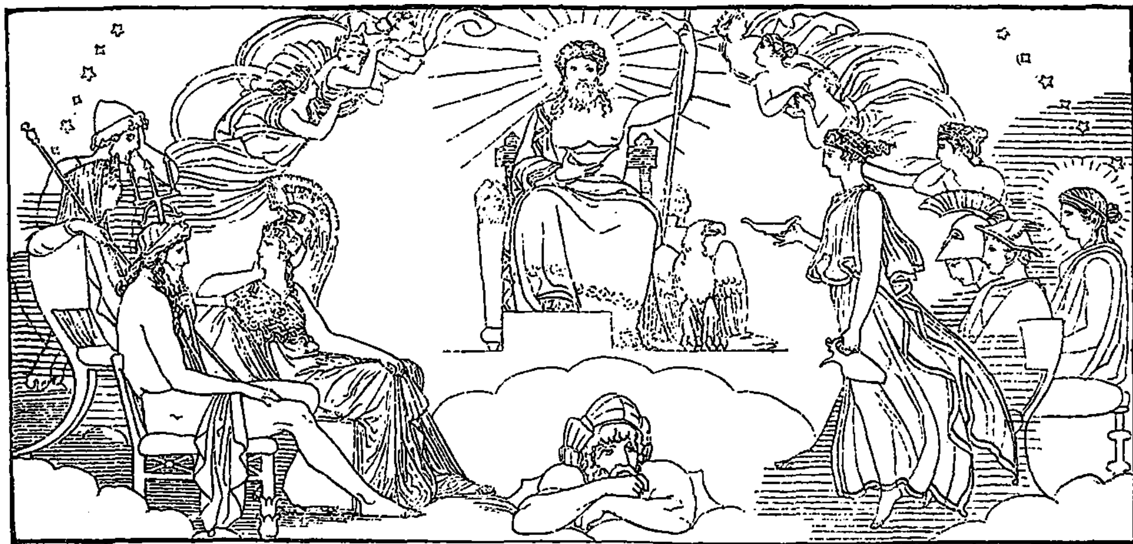
Tykiai patraukusi ją už jos kvepiančio rūbo dievaitė,
Stojo prieš ją kaip verpėja, senutė pražilus, surukus,
Lakedaimone šventajam ji verpdavo vilnas puikiausiai,
Ištikima buvo jai begaliniai: tai ta pasivertus,
Šič Afroditė atvykusi tarė Helenai baltrankei:
„Eikš! Aleksandras vadina tave, kad pareitum į rūmą.
Jis miegamajam: jau tekintoj lovoj jis guli ir laukia,
Žibantis visas grožiu ir parėdais. Pažint negalėsi,
Jog tavo vyras jaunasis iš dvikovos grįžo, kur kovės
Su Menelaju narsiuoju: atrodo lyg eidams į šokį,
Arba iš šokių pagrįžęs, čia sėdos po jų pailsėti.“
Taip jinai tarė. Širdy sudrebėjo nustebus Helena,
Bet ji pamatė staiga baltą kaklą dievaitės sušvitus,
Geidulio pilnas krūtis, geidulingai jos blizgantį žvilgsnį
Ir sudrebėjusi tarė, prabilusi žodžiais į jąją:
„O, tu beširdė! Iš naujo tu nori mane suklaidinti!
Gal kur toliau sumanei tu mane pavilioti į kokią
Puikiai gyvenamą pilį gal Frigijos ar Meonijos,
Jeigu tenai tau gyvena koks mylimas vyras trumpamžis,
Ypač dabar, Menelajui nuveikus kovoj Aleksandrą
Ir pasiryžus mane, nusidėjėlę vėl atsiimti?
Gal tiktai tam čia atvykus esi su viliojimais savo?
Eik sau pati pas tą mylimą tavo, užmiršus dievystę!
Aukšto Olimpo daugiau nebemindžioki tu savo kojom,
Dūsaudama tik nuolat šalia jo sau sėdėk ir slaugyk jį,
Kol jis tave pasirinks savo žmona, ar verge jo liksi!
Aš ten nebeisiu daugiau! — nes didžiausia man gėda tai būtų –
Niekšo pabėgėlio patalą šildyt: Trojietės už tai man
Visos prikaišiot galėtų. Gana turiu skausmo be to dar!“
Jai užsirūstinus tarė skaisti Afroditė dievaitė:
„Tu, minkštaprotė, nerūstink manęs, nes galiu aš supykus
Tiek nebekęsti tavęs, kiek dabar tave myliu: ir tuokart
Priešais tave ir Trojėnų ir vyrus Danajų sukelsiu.
Tad neišvengiama tau pražūtis nuo jų būtų ir galas.“
Taip jinai tarė. Pabūgo Helena, Kronido gentainė.
Eiti turėjo uždengusi veidą skraiste sidabruota.
Tyliai praėjo, nematant Trojietėms, nes pravedė dievė.
Vos tik atvyko jos į Aleksandro puikiausiąjį rūmą,
Vikrios tarnaitės prie savo darbų išbėgiojo greičiausiai.
Dieviško grožio žmona štai į miegamą kambarį aukštą

Greitai įėjo; šypsodamos meiliai jai kedę Kiprida
Prieš Aleksandrą pastatė atnešus pati. Atsisėdus
Kedėn Helena, aigidvaldžio Dzeuso gentainė, nukreipus
Veidą į šalį, tą vyrą begėdį pradėjo taip plūsti:
„Tei iš kovos pagrįžai! O, kad būtum ten galą sau radęs!
Būtumei žuvęs, stipresnio nukautas, kurs vyras man buvo.
Kiek tu man gyreisi kartų, kad tu Menelają narsuolį
Jėga nuveikti galįs, savo rankom ginkluotom nutvėręs.
Grįžk gi dabar ir iš naujo pašauk Menelają kovoti.
Tik aš patarčiau neblįsti tau prieš Menelają šviesplaukį
Ir nebedrįsti kariauti: beprotiškos būtų imtynės,
Galą tu gautumei jo dešinės galingosios nudėtas.“
Jai Aleksandras maloniai į tai atsakydams prabilo:
„Liaukis, pati, tu man širdį sunkiais užgauliojusi žodžiais!
Šiandien tiesa, jog viršus Menelajo ir dievės Atenos.
Kitą kart mano jis bus: juk ir mus amžinieji užstoja!
Taigi geriau atsigulę palinksminkim širdį sau meile!
Nes niekuomet mano širdį nebuvo taip meilė užtvinus:
Dargi tą dieną, kai iš Menelajo tave pasigrobęs,
Bėgau laivais iš šviesaus Lakedaimono miesto per jūrą
Ir, atsidūręs Kranajos saloj, patale tavo meilės
Pirmąjį kartą patyriau — toksai geidulys mane degin.“
Taip jisai taręs į patalą žengė. Paskui jo žmona jau.
Tekintoj lovoj sumigo abudu namuos Aleksandro.
Tartum miškinis žvėris koks taip blaškės, bėgiojo Atrydas,
Bene atras jis kur nors tarp karių Aleksandrą skaistveidį.
Nieks iš Trojėnų ar jų talkininkų garsingų daugybės
Jam Aleksandro parodyt tačiau negalėjo tuo tarpu.
Jo tai nebūtų paslėpę iš meilės, jei būtų kas matęs:
Buvo įgrisęs viesiems jis labjau, kaip mirtis sopulinga.
Tuokart prabilęs valdovas tautų Agamemnonas tarė:
„Matote, kovą laimėjo dabar Menelajas narsuolis!
Taigi dabar atiduokit Argietę Heleną su turtais
Ir užmokėkite pabaudą tokią, kokia čia pritinka:
Reikia, kad ją atsimintų ateinančios kartos ilgiausiai.“
Taip Agamemnonas tarė. Jam pritarė narsūs Achajai.

Ketvirtoji giesmė

Priesaikos sulaužymas. — Agamemnonas žiūri kariuomenę.

Rūmuose Dzeuso, kur grindys auksinės, dievai susirinkę
Tarės, ką veikti. Jiems nektarą pilstė skaisčiausioji Hebė.
Vienas kitam jie pagerbti iš taurių auksinių brangiųjų
Dangiško nektaro gėrė, į Troją iš aukšto žiūrėjo.
Dzeusas sumanė papykinti Herą, jautakę valdovę.
Ir užgaulingaisiais žodžiais pradėjo jis tyčia kalbėti:
„Šitoj kovoj Menelają dvi dievės galingos užstoja:
Hera Argietė ir Alalkomenų Palada Atena.
Bet jos iš tolo tik sėdi sau, žiūri ir džiaugias kažin ko.
O Afroditė, šypsodama meiliai, visur Aleksandrą
Lydi, dažnai ji jam mirtį prašalina: šiandien juk matėm,
Ji tik išgelbėjo jį, kursai tarės visai jau prapuolęs.
Aišku visiems, jogei dvikovą yr Menelajas laimėjęs.
Reikia dabar mums aptarti, toliau ką daryti pritinka?
Ar mes iš naujo vėl karą ir kruviną kovą verksmingą
Leisim pradėti, ar taiką ir meilę jų tarpe įvesim?
Jeigu visiems taip patiktų dievams Olimpiečiams, galėtų
Vėl kaip žydėjus žydėti Prijamo karaliaus tvirtovė,
O Menelajas atgautų atgal sau Heleną su turtais."
Taip jis kalbėjo. Atena ir Hera abi nesitvėrė.
Apmaudo pilnos. Abidvi sėdėjo greta ir Trojėnams
Jiedvi iš vieno tik geidė ko blogo užtraukt, ar suteikti.
Bet nutylėjo Atena, netarus nė žodžio prieš tėvą:
Nors ir didžiausio piktumo širdy jausdama — susivaldė.
Hera, tačiau, nesuvaldė krūtinėje apmaudo, tarus:
„O tu, baisiausias Kronide! Ką vėl čia pradėjai kalbėti?
Argi tu nori ir prakaitą mano ir darbą į niekąą
Versti, palikdams be vaisiaus, nors tiek darbavaus ir šilaus aš,
Žirgus visai nuvariau, belakstydama rinkti kareivų,
Kad jie įveiktų Prijamą, visus jo vaikus išnaikintų!

Dievų susirinkimas Olimpe. Dzeusas vidury. (IV, 2)

Ryžkis, kaip nori! Tiktai ne visi mes dievai tesutinkam."
Jai, atsidusęs giliai, debesų Varinėtojas tarė:
„Ką, nelaboji, Prijamas ir jo tau vaikai yr padarę
Blogo, kad tu taip be galo pyksti ir geidauji, kad Trojos
Žydintis miestas platgatvis bematant sudegęs sugriūtų?
Tu, kad galėtum, tai, puolus pro Trojos vartus ir galingas
Sienas tvirtovės, surytum Prijamą, vaikus jo ir Trojos
Žmones visus ir tuomet nepasotintum savo piktumo!
Ryžkis, kaip nori! Tegu tasai ginčas tarp mūsų nebūnie
Didžio piktumo pradžia ateity. Aš tiktai pasakysiu —
Tu įsidėk sau į širdį tai. Jeigu kuomet užsirūstinęs
Tavo miestus, kur gyvena tau brangūs kariai, panorėsiu
Degint, naikinti — tu tuokart žinoki ir mano rūstybės
Nepanorėk numalšint, nesipriešink sumanymui mano!
Taigi dabar aš užleidžiu tau pilį, nors priešingas būdams.
Kiek tik pasauly yra, ir žvaigždėtas dangus tur pridengęs
Miestų visokių, žmonių trumpaamžių gyvenamų tankiai,
Šventąją Troją pamilęs gerbiu iš visų jų labjausiai,
Seną Prijamą ir tautą garbaus variaiečio Prijamo,
Aukurui mano tenai nepritrūksta aukų kuogeriausių,
Vaiskiojo vyno ir kvepiančio dūmo — tas viskas yr mano."
Jam atsakydama tarė jautakė mūs Hera valdovė:
„Trys man yra maloniausios už viską pasaulyje pilys:
Argas, kalnuotoji Sparta, platgatvė Mikėnė. Jei nori —
Jas panaikink, jeigu širdžiai jos tavo kuomet įkyrėtų,
Jų prieš tave neužstosiu, ir tau nesipriešinsiu tuokart,
Nes ir labjausiai gailėdamos, jas užsistot įsigeidus,
Juk neįveiksiu, nors pykčiau: esi už mane galingesnis.
Reikia, tačiau, kad ir mano neveltui būt trūsas nuėjęs:
Aš irgi dievė esų. Prigimties su tavim esu lygi.
Krono dangaus gudraminčio vyriausia dukra aš esu juk.
Taigi dvejopai: dėl aukšto gimimo, dėl to, kad žmona tau,
Reik man didžiuotis, nes tu juk dievų amžinųjų valdovas,
Taigi paliaukime pykę, geriau nusileiskim abudu
Vienas antram, o dievai pasielgs pagal pavyzdį mūsų.
Liepki Atenai greičiau, kad nuvyktų į kruviną lauką,
Ten kur Trojėnai kovoja ir vyrai Achajų drąsieji.
Lai pasistengia sugundyt, kad kas iš Trojėnų užgautų
Pirmas kurį iš Achajų didingų, kad jie susikovę.
Tuo padarytų tai sutarčiai galą ir priesaikai jųjų",

Tarė tuoj Dzeusas Atenai trumpai savo žodį sparnuotą:
„Greitai nulėk, kur kariuomenės stovi Trojėnų — Achajų:
Ten pasistenki sugundyt, kad kas iš Trojėnų užgautų
Pirmas kurį iš Danajų didingų, kad jie susikovę
Ir padarytų tai sutarčiai galą ir priesaikai jųjų."
Tarė ir tuo dar paskatino geidžiančią to tik Ateną.
Puolė jinai nuo viršūnių Olimpo, kaip viesulas smarkiai
Tartum kad šviesiąją žvaigždę pasiunčia kur Dzeusas Kronidas
Jūrų keleiviams, ar vyrų kariuomenėms rodydams ženklą,
O nuo žvaigždės tos daugybė šviesių kibirkščių išsisklaido —
Taip ir Atena Palada šviesioji ant žemės nukrito,
Stačiai į tarpą Trojėnų drąsių ir Achajų. Pagavo
Baimė žirgų jodinėtojus vyrus Trojėnų, kaip lygiai
Ir Achajus garbiniuotus. Pradėjo visi jie kalbėtis:
„Gal mes iš naujo pradėsime karą ir kruviną kovą!
Gal tat ir būti, kad Dzeusas mums siunčia taikos savo ženklą,
Jis, kur aukščiausias teisėjas kovų ir taikos mirtingųjų."
Taip tat kalbėjo kai kas iš Achajų ir Trojos kareivių.
Dievė į būrį Trojėnų įėjo kariu pasivertus,
Antenoridu, stipriu Laodoku, garsiuoju kareiva.
Klausti pradėjo ieškodama Pandaro, dieviško šaulio.
Sūnų jinai Likaono atrado galingą, beydį,
Stovintį vyrų Likijų skyduotų būry dideliausiam;
Juos atsivedęs čia buvo iš Aisepo upės pakalnių.
Dievė priėjus prie jo tad sparnuotais užkalbino žodžiais:
„Ar paklausysi manęs tu, protingas sūnau Likaono?
Ar tu turėsi drąsos Menelajui tą strėlę paleisti?
Trojos piliečiai visi tau didžiausią padėką išreikštų,
O už visus kuolabjausiai dėkingas tau būt Aleksandras.
Būk įsitikinęs, jog iš jo pirmo tu brangiąją dovaną gautum,
Jei pamatytų jisai, kaip narsus Menelajas Atrydas,
Tavo strėlės nužudytas, ant laužo sudegint užkeltas.
Taigi pašauk Menelają, kuris taip didžiuojas laimėjęs;
Tik pasimelski pirma Apolonui, aukščiausiajam šauliui,
Kurs yra gimęs Likijoj, žadėk hekatombą puikiausią
Jam avinų pirmagimių sugrįžęs į savo tėvynę,
Dzelijos šventąjį miestą, turtingą karališką rūmą,"
Taip jam Atena kalbėjo. Beprotis jis jos ir paklausė.
Tuoj nusitvėrė jis lanką iš poros ragų padarytą
Ožio greitkojo miškinio, kurį jis nušovęs pats buvo,

Slaptėje jo susilaukęs pataikė į pačią krūtinę
Tuokart, kai šitas ožys nuo uolos nusileisti norėjo,
Bet į krūtinę pašautas aukštielninkas žemėn nuvirto;
Ožio to buvo ragai po šešioliką plaštakų ilgio.
Tuos pasiėmęs ragus, lankdirbys įmantriai surakino,
Lanką padaręs, jį visą nušveitęs, pagražinęs auksu.
Šitą galingąjį lanką šaulys pasistatęs ant žemės,
Liepė draugams jį uždengti skydais, kad narsieji Achajai
Nepamatytų anksčiau, kol jisai susiras Menelają.
Pats išsitraukė iš šūties jis strėlę, nešiotoją skausmo.
Greitai pritaikė jos kotą prie lanko stygos, pasimeldęs
Šauliui, Likijoj užgimusiam Foibui aukščiausiam, žadėdams
Jam hekatombą brangiausią aukot avinų pirmagimių,
Kai į tėvynę sugrįšiąs, į Dzelijos šventąją pilį.
Tempti pradėjo strėlės jisai plunksną ir stygą prie lanko.
Stygą pritraukė jis sau prie krūtinės, o strėlę prispaudė.
Kumpąjį lanką įtempus, galingi ragai sugirgždėjo,
Garsiai suskambo styga, ir, ištrūkus iš rankos kareivos,
Žaibu nuskrido baisioji strėlė į pat būrį Achajų.
Bet Menelajau, tavęs neužmiršę dievai tebebuvo,
O kuolabjausiai laimikio dalintoja dievė Atena.
Ji, atsistojusi priešais, tave nuo strėlės štai apgynė:
Ji šitą strėlę apstabdė prieš kūną, kaip motina musę
Baido nuo savo užmigusio vaiko. Ji kryptį jai kitą
Suteikė lekiant, kad smigtų, kur sagtys auksinės ir storos,
Kur jį krūtinsargis dvilinkas dengė. Strėlė ta atlėkus
Smarkiai įsmigo į sąsagą tvirtą ir kiaurai pramušo
Sagtį ir diržą jo margą, krūtinsargį šviesiai dabintą,
Raištį varinį, kurį po krūtinsargio dar jis nešiojo
Kūnui pridengt nuo strėlių, ir dažnai tas naudingas jam buvo,
Kiaurai prakirto ir tą, baltą odą sužeidus, kai trenkė
Vario smailigaliu: kraujas tamsus iš žaizdos pasirodė.
Dramblio taip baltąjį kaulą nudažo dažais raudonaisiais
Moters Meonjos ir Karjos žirgų greitakojų pakinktams;
Guli paskui brangus daiktas namie, nors daug kas ir norėtų
Vyrų herojų jo sau išprašyti: karaliui toks daiktas
Vien tepritinka — papuošalas žirgui, garbė savininkui. —
Taip, Menelajau, ir tau nusidažė krauju tavo šlaunys,
Keliai ir kojos, ir vario aulai, ir jų sagtys iš viršaus.
Baisiai pabūgo galings Agamemnonas, vadas vyriausias,

Kraują pamatęs iš brolio žaizdos pasipylusį tamsų.
Pats išsigando taip pat Menelajas, kovoj toks galingas,
Bet, kai pamatė strėlės tos barzdas ir jos riešą su kotu,
Dar nesusmigusius, tuoj atsigavo širdis jo krūtinėj.
Sunkiai tada sudėjavęs kilnus Agamemnonas brolį
Ėmęs už rankų, pradėjo kalbėti, raudojant draugams jo:
„Broli mieliausias! pražūti tau sutartį šitą padarėm,
Už Danajus tave vieną pastatę kovot prieš Trojėnus!
Štai ir pašovė Trojėnai tave, savo žodį sulaužę!
Bet juk niekais nenueis mūsų priesaikos, kraujas aukų mūs,
Tai kad vynu mes jas laistėm, rankas kaip bičiuliai paspaudę,
Jeigu dabar Olimpietis tos mūs' sutarties neįvykins —
Jis ją įvykins paskui! Ir Trojėnai gaus pabaudą baisią,
Galvas padės ir pačias ir vaikus atiduos mums vergauti,
Tai aš žinau širdyje kuoaiškiausiai, tvirtai aš tikiu tuo:
Būs ta diena, kad pražus Ilijono šventoji tvirtovė,
Senas Prijamas pražus ir tauta variaiečio Prijamo.
Dzeusas Kronidas, aitero valdovas, nuo aukštojo sosto
Pats pakratys ant Trojėnų galvų savo baisią aigidą,
Rūstaudams už negirdėtą sulaužymą žodžio. Įvyks tai!
Bet neapsakomą sopulį mano krūtinėj paliksi
Tu, Menelajau brangus, jei numirsi, gyvenimą baigęs!
Grįšiu su gėda didžiausia į mūsų taip trokštamą Argą:
Nes užsigeis tuomet grįžti Achajai į brangią tėvynę.
Tuokart turėsim garbės čia Prijamui ir priešams palikti,
Jiems dovanoti Argietę Heleną. Laukuos Ilijono
Tavo čia kaulai supus, neužbaigus pradėtojo darbo.
Dar kas Trojėnų puikybės pilnų užsišokęs ant tavo
Kapo apleisto, šviesus Menelajau, šaipysis ir juoksis:
„Dzeuse, duok visad rūstybės tik tiek Agamemnonui rodyt,
Štai, kaip dabar: atsivedęs kariuomenę didžią Achajų,
Gavo sugrįžti į brangią tėvynę čia nieko nepešęs,
Grįžo tuščiais sau laivais, Menelają narsuolį palikęs!"
Taip gal sakyti kas. Žemė mane jau geriau tepraryja!"
Jį suramindamas tarė šviesus Menelajas jo brolis:
„Broli! Neliūsk ir kariuomenę mūsų Achajų negąsdink!
Ne pavojingą man vietą strėlė ta aštrioji užgavo:
Ji atsimušo į diržo sagtis padabintas, sulaikė
Dar ją šarvų apačia ir iškaustytas raištis varinis."
Jam atsakydamas tarė tuomet Agamemnonas vadas:

„Kad tai iš tikro taip būtų, kaip man, Menelajau, sakaisi.
Žaizdą, kas gydyt išmano, tuoj tur apžiūrėt ir pridėti
Vaisto, baisiajam tam skausmui malšinti, kurį štai kenti tu."
Tarė. Ir greitąjį savo skelbiką Taltibiją siuntė:
„Bėk, kaip galėdams, Taltibijau, čia Machaoną atvesti,
Sūnų Asklepijo, gydyti pirmą pasauly mokovą.
Lai jisai žaizdą apžiūr Menelajo garsingojo vado,
Žaizdą, kurią jam padarė šaulys gerai lanką vartojąs,
Gal jis Trojietis, o gal jis Likijas — vistiek mums nelaimė!"
Taip jisai tarė. Įsakymą tą jo skelbikas išgirdęs
Vykint suskubo. Pro vyrų eiles variarūbių Achajų
Bėgo ieškodams akim Machaoną, garbingą herojų.
Radęs bestovint pažino. Aplink jį skyduotųjų vyrų
Eilės tvirčiausios stovėjo, kur buvo su juo čia atvykę
Iš tolimosios jų Trikės, žirgais pagarsėjusios žemės.
Jam jis pribėgęs arti tarė žodžiais sparnuotais prabilęs:
„Asklepijadai, skubėk! Agamemnonas šaukia karalius,
Reik Menelajo, narsingojo vado, sutvarstyti žaizdą,
Žaizdą, kurią jam padarė šaulys, gerai lanką vartojąs,
Gal jis Trojietis, o gal jis Likijas — vistiek mums nelaimė!"
Taip jisai tarė. Išgąsdino širdį jisai Machaono.
Tuoj jie nuėjo pro plačią kariuomenę vyrų Achajų,
Greitai atvyko į vietą, kur jų jau šviesus Menelajas
Sužeistas laukė. Aplinkui garsiausi vadai susirinkę,
Baisiai nuliūdę stovėjo, tarp jų Menelajas didbalsis.
Tuoj Machaonas iš gražiojo diržo sagties pamėgino
Strėlę ištraukti, bet laikės užlinkę danteliai jos stipriai,
Tuokart jam atsegė žibantį diržą, atrišo varinį
Raištį ir pamušą šarvo, kur variakaliai jam iškaustė.
Žaizdą atradęs, karčiosios strėlės padarytą herojui,
Kraują išspaudė iš jos, o paskui jau švelniųjų žolelių
Užbėrė, mokė taip gydyt Cheironas, jo tėvo bičiulis,
Dar tebetvarstant Danajams žaizdas Menelajo didbalsio,
Pulti pradėjo jau juosius grandinės skyduotų Trojėnų,
Tad ir Danajai subruzdo skubėti ginkluotis ir gintis.
Tuokart galėjai matyti, jog ir Agamemnonas veikė:
Nė jis į būrį kur lindo, norėdamas smūgio išvengti,
Jis kuokarščiausiai skubėjo į kovą garbės sau ieškoti.
Savo variu padabintus dviračius ir žirgus šviesiuosius
Liepė į šalį važiuoti, tuo tarpu juos šniokščiančius laikė

Eurimedontas, sūnus Ptolemajo, Peirajo vaikaitis.
Liepta jam buvo laikytis arti, jeigu kartais pavargtų
Vadas bevaikščiodams daug ir kareivų rikes berikiuodams.
Taigi jis pėsčias tad lankė būrius garsingųjų Achajų.
Ir kur tiktai jisai matė uoliai besitaisant kovoti
Tvirtus važiuotus, ar pėsčius herojus, priėjęs arti jų
Drąsino stoti į kruviną kovą šiais vyriškais žodžiais:
„Vyrai Argėjai! tikiuosi jums audringo narso užtenkant!
Dzeusas negali juk būti globėjas klastingų melagių:
Tų, kur begėdiškai priesaiką peržengė šventą pirmieji,
Kūnus draskys vanagai vidur lauko negyvus atradę.
Mums teks jų mylimos žmonos, visus jų vaikus pasiimsim
Ir parsivešim namo, jų tvirtovę prakeiktą suardę!“
Bet kur užtikęs karius neguviai besiruošiančius pulti
Kovą pradėti, jau tokius tai barė rūstybės pagautas:
„Vyrai Argėjai! Jūs, niekšai ginkluoti, neturite gėdos?
Ko čia sustojot nuliūdę, kaip ožkos laukinės jauniklės:
Jos, kai privargsta palaksčiusios greitai po platųjį lauką,
Stovi krūvoj, o širdy jų drąsos neatrasi, žinoki,
Taip štai ir jūs čia sustojot ir bijote eiti į kovą —
Gal būti, laukiat Trojėnų ateinant artyn į pajūrį,
Ten, kur puikieji laivai sustatyti prie jūrų putotų,
Mat, įsitikinti norit, ar Dzeusas netiesia jums rankos“.
Taip betvarkydams būrius jis aplankė kariuomenę visą,
Ir prie Kretiečių jis buvo nuėjęs, kuopas belankydams;
Idomenėjų galingąjį buvo aplinkui apstoję
Ruošdamies kautis. Kaip šernas galingas ten Idomenėjus
Stojo į pirmas eiles, Merijonas kitas susitvarkė.
Juosius pamatęs, pradžiugo Atrydas, kariuomenių vadas.
Idomenėjų pasveikino, žodžiais kalbėdams sparnuotais:
„Idomenėjau! aš didvyrių tarpe Achajų labjausiai
Gerbti pripratęs tave ir kovoj ir ką kitą bedirbant.
Pokyly, kai susirinkę Danajų vadai savo vyno
Tamsiai raudono krateruose skiedžia su vandeniu gerti —
Geria visi tad vadai garbiniuotų Achajų lig saiko:
Tau tik vienam, kaip ir man, stovi taurė pilna nesaikėta,
Tiek kad galėtume gerti, kiek mūsų širdis įsigeidžia.
Ženk tai kovoti, kovoj pasirodyk mums didvyris tikras.“
Idomenėjus, Kretiečių jam vadas, į šitą atsakė:
„O Agamemnon! Aš amžinas draugas buvau tau ir būsiu,

Nes tau aš pirmas žadėjau pagalbą ir tam dar prisiekiau.
Eik ir paragink kitus Achajus garbiniuotus, tegu jau
Greit prasidėtų kova, nes Trojėnai pirmi, mat, sulaužė
Priesaikos šventąjį žodį: vargai, pražūtis juos telaukia,
Kam jie begėdiškai suteršė mūsų tą sutartį šventą."
Taip jisai tarė. Atrydas nuėjo palinksminta širdžia.
Ir pas Ajantus jis buvo nuėjęs būrius aplankydams.
Broliai į kovą jau ruošės pirmieji, karių apsupti jie.
Tartum nuo aukštojo kalno ožkų prižiūrėtojas kartais
Debesį juodą pamato Dzefiro sukeltą iš jūrų —
Juodas tasai debesis, kaip degutas iš tolo atrodo,
Smarkiai jis eina per jūrą ir vedasi baisiąją audrą, —
Kai jį pamato, tai baimę pajunta ir gyvulius varos, —
Taip su Ajantais dievų užaugintų jaunuolių falangos
Tamsios ir tirštos, skydais ir ietims pasišiaušusios traukė
Karo laukan. Agamemnonas, vadas vyriausias, pamatęs
Šitą, nudžiugo širdy ir taip žodžiais prabilo sparnuotais:
„O, variarūbių Argėjų vadu, du galingu Ajantu!
Judviem — neduodu įsakymų ragint kareivų į kovą.
Jums to nereikia: puikiausiai jūs patys sutvarkėte būrį,
Duotų tik Dzeusas galingas, Atena, šviesus Apolonas
Vyrams Achajų, vadams ir visiems tiek drąsos šitai kovai —
Greitai Prijamo karaliaus tvirtovė nugriūtų ant žemės,
Mūsų narsiųjų herojų iš pat pamatų išdraskyta."
Taip pakalbėjęs, palikęs juos vietoj, tolyn nukeliavo.
Nestorą, gražbylį Pilo karalių, atrado netrukęs,
Jau berikiuojant būrius ir beraginant žodžiais į kovą.
Čia Pelagontą, Alastorą, Chromiją rado bestovint,
Aimoną, garsų karalių, Bijantą, kareivų vadovą.
Raitelius Nestoras statė į priekį su jais ir važiuotus,
Pėsčius geriausius už didelio būrio, už nugarų, statė:
Šie turi pamatas būti kovojant — bloguosius į vidurį
Varė, kad tie ir nenoroms, kitų priversti, eitų kautis.
Pirmą pamokymą davė raitiems, įsakydamas žirgus
Lygia turėti eile, nesigrūsti kovojant į krūvą:
„Niekas iš jūs tenemano mėginti, pats pasitikėdams
Žirgu ir savo jėgom susikirsti skyrium su Trojėnais,
Niekas tegu atsiskyręs nebėga: save paržudysit.
Vyras važiuotas stovėdams dviračiuos, jei priešą sutinka,
Turi jau ietį turėt pasirengęs — geriausia netrukti!

Tokiu būdu mūsų sentėviai griovė pilis ir jų sienas;
Griauti užteko drąsos jiems krūtinėj ir proto miklumo,"
Taip tat juos mokė senelis, karų laukuose toks prityręs.
Džiaugės girdėdamas tai Agamemnonas, vadas galingas.
Sveikindams jį prakalbėjo sparnuotais jam žodžiais sakydams:
„Tėve, kad taip, kaip drąsioji širdis tau tarnauja ik šioliai,
Kojos ir jėgos tarnautų, kaip reikiant! Deja, tos senatvės.
Niekas negali išvengti, tave ji slogina prispaudus,
Lai kiti sensta, tu būk tarp jaunųjų ir jiems vadovauki."
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„Pats dar norėčiau toks būti, koks tuokart buvau kai nukoviau
Pusdievį Ereutaljoną, galingą ir garsų herojų.
Bet gi nesuteikia viso dievai trumpaamžiams ant žemės:
Tuokart jaunuolis buvau, o dabar jau sukaustė senatvė.
Bet, kad ir senas, su raiteliais josiu drąsos jų pakelti
Žodžiais ir mokslu: tai seniams paguoda, kai žmonės jų klauso,
Ietį telaido jauni, kurie gali savim pasikliauti."
Taip jisai tarė. Atrydas nuėjo tolyn apsidžiaugęs.
Greitai užėjo Petejo jis sūnų Menestėjų garsų,
Karo lauke čia bestovint be darbo būry su kareivoms,
Vyrais Atenų galingais, laimėjusiais kovą ne vieną.
Ir Odisėjus gudrusis stovėjo būry Kefalėnų,
Vyrų kovoj neblogų. Jie visi sau ramiausiai stovėjo:
Dar jie nebuvo išgirdę pakilusio šauksmo į kovą,
Nes neseniai dar tebuvo pradėję žygiuoti ir pulti
Trojos raitieji kariai garbiniuotų Achajų falangas.
Laukė sustoję, kad kitas dar bokštas Achajų pradėtų,
Puolęs Trojėnus, kaip reikiant su jaisiais kovoti ir kautis.
Juos taip atradęs, tuoj bart Agamemnonas vadas pradėjo,
Ir prakalbėdams į juosius sparnuotus žodžius jiems pasakė:
„O, tu Petejo, kurs Dzeuso augintas, sūnau nedorasis,
Ir Odisėjau, piktojoj gudrybėj paskendęs, saumeili!
Ko jūs čia stovit kovos vengdami ir dar laukiat kažin ko,
Judviem pritiktų geriausia pirmoj eilėje atsistojus,
Beregint šokti į kovą, juk jus aš pirmuosius kviečiu vis,
Pokylį kilnų surengęs garbingiems svečiams pamylėti.
Tuokart mėsos jūs ik sočiai gardžios pasivalgyti gaunat
Ir atsigert pilnomis taurėmis mūs raudonojo vyno.
Čia jums žiūrėti smagu, mat, kaip puola dešimtas būrys jau
Ginklais ir savo didžiąja drąsa jums takų padaryti."

Jam, pažiūrėjęs baltom, paniūrai Odisėjus atsakė:
„Kokis tau žodis, Atryde, pro užtvarą lūpų prasprūdo?
Kaip tu sakai, kad mes vengiam kovos. Jei tiktai mes Achajai,
Priešais Trojėnų garsių ietininkų sukelsim rūstingą
Kovą Arėjo — tuomet pamatysi, jei tik panorėsi.
Jei berūpės tau žiūrėti, kaip štai Telemacho
Tėvas kovos su pirmąja eile kuonarsiausių Trojėnų.
Žodžiai, kuriuos tu tarei ,man atrodo tušti ir negudrūs."
Vos Odisėjų pamatė užpykus, Atrydas maloniai
Nusišypsojęs jam, ėmė kitaip jau apversdams kalbėti:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau, Odisėjau gudrusis!
Aš nemanau iš tikrųjų čia bartis, ar ką įsakyti.
Puikiai žinau, kad tu pats savo aukštu protu išmanai vis.
Esame mudu vienminčiai. Dabar jau nustokim kalbėti.
Jei kas netaip pasakyta čia buvo — paskui pataisysim.
Mums tegu padeda užmiršti tą kalbą dievai galingieji."
Taip pakalbėjęs nuo jų atsitraukė kitų aplankyti.
Sūnų Tidėjaus užėjo jisai, Diomedą karalių,
Stovintį ten, kur žirgai jo, prie karo puikiųjų dviračių,
Gret jo Stenėlas stovėjo, sūnus Kapanėjaus garbingo.
Bart Diomedą pradėjo vyriausiasis vadas Atrydas.
Kalbą pradėjęs sparnuotais prabilo jis žodžiais papeikdams:
„Gėda! Tidėjaus sūnau, galingiausiojo raitelio didžio!
Ko gi tu stovi drebėdams, žvalgais lyg kovos išsigandęs?
Tėvas Tidėjus nebuvo papratęs žvalgytis, drebėti:
Jis visuomet už geriausius kareivas pirmiausias į kovą
Puldavo. Taip bent man sakė jį darius. Aš pats to herojaus
Niekur sutikt negavau ir jo matęs nesu. Tiktai žmonės
Sako, nebuvę jam didvyrio lygaus kovoj kruvinojoj.
Buvęs anuomet jisai, tik be karo Mikėnėn atvykęs
Taip, kaip svetys, ir su juo Polineikas dievaitiškas: jiedu
Rinkę kariuomenę, Tebės užpult su ginklu įsigeidę
Sienas šventąsias ir prašė labai, kad jiems duotų jaunuolių,
Vyrų drąsių. Pažadėję jiems buvę ir duoti, kaip prašė.
Dzeusas jiems ženklus parodęs ir visą dalyką sugriovęs.
Tuokart abudu išėję tais pat sau keliais ir sugrįžę
Vėl į Asopo pakalnę derlingą, apaugusią nendrėms,
Vėl iš čionai tad Argėjai Tidėjų į Tebę pasiuntę,
Jis ir nuėjęs. O ten jis atradęs Kadmiečių daugybę
Pokylyje namuose Eteoklo karaliaus puotaujant.

Bet ir čionai, kad ir svetimas būdams, Tidėjus, galingas
Didvyris, jų nepabūgęs, nors vienas Kadmiečių tų tarpe,
Šaukęs jis juos visaip rungtis ir vis jis nuveikęs, laimėjęs:
Tiek jam padėjo šviesakė Atena. Supykę Kadmiečiai,
Didvyriai garsūs, jam grįžtant, sumanę gudriai ir slaptingai,
Pulti keleivį penkių dešimčių vyrų būrį paėmę;
Du jiems paskyrę vadu: Hamonidą Majoną lyg dievą
Ir Polifontą, Autofono sūnų, kovoj kurs neilsta.
Bet ir nuo tų atsigynęs Tidėjus, išžudęs beveizint.
Vieną tik grįžti namo tepaleidęs Majoną, paklausęs
Aiškiai jam suteikto ženklo, stebuklo dievų laimingųjų.
Tokio tai būta Tidėjaus, Aitolų karaliaus garsiausio.
Sūnų tiktai jis pagimdė, matau, už save daug blogesnį —
Karui, bet šiaip pašnekėti — geresnį gal kiek iš tikrųjų,“
Taip jis kalbėjo. Tik nieko jam prieš Diomedas nesakė,
Gerbdamas vado vyriausio barimą, kukliai nusilenkęs.
Tik Kapanejaus garsingo sūnus neiškentęs atsakė:
„Kam, Agamemnone, tyčia, žinodams sakai neteisybę?
Tik nusimanome tėvus pralenkę, už juos geresni mes:
Juk septynvartės mes Tebės išgriovėm galingą tvirtovę,
Nors ir mažiau mūsų buvo kariuomenės dirbt pastatyta,
Vien patikėję dievų pranašystėmis, Dzeuso pagalba.
Mūsų tėvai tai pražuvo dėl savo pačių beprotystės:
Taigi nelygink, Atryde, tėvų su vaikais garbingesniais.“
Jam, pažiūrėjęs baltom, Diomedas, rūstingai prabilo:
„Liaukis! Tylėk! Paklausyk patarimo tu mano geriausiai.
Aš nepykstu ant Atrydo, nes mūsų jis vadas vyriausias:
Lai Achajus gražiaaulius jis ragin, kaip nori, į kovą!
Jam bus didžiausios garbės, jei Achajai Trojėnus nuveikę,
Šventą išgriaus Ilijoną, ir būtų jam skausmo didžiausio,
Jeigu Trojėnai laimėtų, daugybę Danajų prapuldę.
Taigi geriau atsiminkim mūs audringo narso kaip viesuls.“
Tarė, ir šoko ginkluotas iš karo dviračių ant žemės.
Baisiai čia jam sužvangėjo variniai šarvai ant krūtinės,
Jam taip pašokus: ir vyras drąsus tenai būt nusigandęs,
Tartum tos staugiančios bangos, kad audringoj jūroj sukeltos
Kalnas po kalno, Dzefiro vis varomos bėga į krantą;
Jūroj išaugusios aukštos, staiga susitikdamos krantą
Tykšta didžiausiu trenksmu, ik viršūnės uolų savo putą
Sūrią drabstydamos. Taip ir falangos Achajų be galo

Ėjo viena po kitos į tą kruviną kovą. Kiekvieną
Tvarkė jų vadas. Danajai tylėdami žengė narsiausiai.
Tartum, kad šitokios minios nė balso gerklėj neturėjo,
Gerbė jie savo vadus ir jų klausė. Visi aliai vieno
Ginklais variniais žybėjo visokiais, kovoj reikalingais.
Trojos kariai, kaip tos avys kieme šeimininko turtingo
Rytą, kai melžia jų baltąjį pieną, jos bliauja, nes girdi
Avinus bliaujant iš tolo — tai tokis ten riksmas pakilęs
Buvo girdėt eilėse begalinės Trojėnų kareivų.
Ir nevienoda jų buvo kalba ir jų riksmas ne vienas:
Buvo kalbų mišinys, nes ir žmonės visokie ten buvo.
Vienus jų kurstė Arėjas, kitus šviesiaakė Atena,
Išgąstis, Baimė ir Vaidas, kurs niekad nurimti negali,
Brolis Arėjo, žudytojo vyrų, ir mylimas draugas.
Jis iš pradžios pasirodo mažutis, paskui gi išauga,
Siekdamas galva dangaus, o čia kojomis trypdamas žemę,
Vaidas skrajodams nuo būrio prie būrio įniršęs vis sėjo
Pyktį ir nekantą baisią — tai mirštančių skausmui padidint.
Eidamos priešais falangos štai jau susitiko abidvi:
Skydas į skydą sudavęs sužvango, susirėmė jėgos
Vyrų variniais šarvais. Susidaužus skydais apvalaisiais,
Trenksmas pasklido baisus, suskambėjo laimėjimo klyksmas
Ir sužeistųjų verksmai, ir aukų ir žudytojų riksmas.
Žemė krauju tad pasruvo. Lyg žiemą patvinę du srautai,
Bekrisdami iš kalnų, iš didžiausiųjų sniego šaltinių,
Vandenis varo triukšmingai į lanką, kur jie susilieja,
Ir tą jų ūžesį baisų iš tolo jau piemenys girdi —
Taip, susidūrus eilėms, ten ir triukšmas pakilo ir verksmas.
Pirmas tuomet Antilochas Trojėnų nukovė drąsuolį
Jų ietininką iš pat pirmutinės eilės, Echepolą.
Jam jis pataikė į šalmą gauruotą, į antkakčio skardą;
Vario galūnė prakirtusi kaktą ir kaulą pralaužus,
Smegenyse susilaikė. Tamsa jo akis tuoj apvilko.
Griūvo jisai, kaip tas bokštas, kovos sukury išsitiesęs.
Jį, jau pavirtusį, stvėrė už kojų narsus Elefenors,
Vadas kietširdžių Abantų, sūnus Chalkodonto narsusis.
Traukti pradėjo iš mūšio, norėdams šarvus jo greičiausiai
Sau pasiimt. Bet neilgas jam darbas ir rūpestis teko:
Traukiant lavoną Agenoras jį kietabūdis pamatė,
Trenkė į šoną ragotinės kotu, variu aptaisytu,

Vos tiktai tas pasilenkęs tą šoną parodė pro skydą:
Vario galūnė, sulindus į šoną, kelius jam pakirto.
Mirė toj vietoj jisai, o aplinkui tuoj kilo muštynės
Trojos karių su Achajais: lyg būtų vilkai, taip jie puolė
Vienas tuoj kitą, ir vyras įkibo į vyrą, kaip žvėrys.
Čia Telamono Ajantas nudėjo vėl Antemiono
Dievišką sūnų, vadinamą Simoeisiju, nes gimė
Motinai jis atkeliavus nuo Idos lankon Simoento,
Kur ji atvyko kartu su tėvais pažiūrėti galvijų.
Todėl ir praminė sūnų jie Simoeisiju. Nebteko
Jam atsilygint tėvams mylimiems už auginimą: amžių
Baigė ūmai, kietabūdžio Ajanto kovoj paguldytas.
Priekyje šiam bekovojant, ietim į krūtinę pašokęs
Dūrė Ajantas jį ties dešiniuoju papu ir praskrodė,
Taip, kad varinė galūnė išlindo jam mentę pramušus.
Griuvo į dulkes ant veido jaunuolis, lyg topolis drūtas,
Pievoj užaugęs drėgnoj kur prie pelkės, tai lygus liemuo jam,
Šakos viršūnėje plačios. Tai topolį tokį parinkęs
Račius ateina, pilkosios geležies pasiėmęs pabūklą,
Pakerta karo dviračių puikiųjų tekiniams daryti.
Topolis džiūsta paskui pakrašty užauginusios pelkės, —
Lygiai tad taip Antemidas, vadinamas Simoeisiju,
Nuogas gulėjo, Ajantui šarvus jo brangiuosius nuplėšus.
Žibančiais tuokart šarvais pasirėdęs Antifas Prijamo,
Taikindamas tarp kitų, į Ajantą tuoj ietį paleido
Bet, nepataikęs į jį, jis pataikė į Leuką, kurs buvo
Geras karys Odisėjaus; ietis tam sulindo į kirkšnį,
Nes pasilenkęs kaip tik jis lavoną tą vilko į šalį.
Griuvo jis pats čia negyvas, negyvą paleidęs iš rankų.
Jo Odisėjus pagailęs nudėto ir smarkiai supykęs,
Žengęs tolyn iš pirmųjų eilės, prisidengęs variniais
Savo šarvais blizgančiais, atsistojo prieš Leuko jis kūną.
Ietį galingą pakratęs, iškėlęs į aukštą paleido.
Drąsūs Trojėnai pabūgo išvydę tą vyrą taip smogiant.
Ir nenuėjo su vėjais jo smūgis, nes pavainikį jis

Sūnų Prijamo, narsingąjį Demokoontą, nudėjo,
Tas buvo šičia greitaisiais žirgais iš Abido atvykęs.
Jį Odisėjus, užpykęs už draugą, į smilkinį stačiai
Trenkė. Išlindo antrapus varinė galūnė. Akis jam
Tuoj amžinoji apvilko tamsa. Pasitraukė drąsiausi
Vyrai pirmosios eilės ir jų Hektoras pats skaisčiašalmis.
Garsiai suriko Achajai, šarvus nukautųjų nuplėšę,
Ir prasimušę į priekį toliau. Apolonas supykęs,
Šaukti Trojėnus pradėjo Pergamo kalne atsisėdęs:
„Didvyriai, garsūs Trojėnai! Argėjams tik nepasiduokit,
Kūnas gi jų ne gelžies, ne akmens — atlaikyti variniam
Ginklui, kurs turi sužeisti, tvirtosios vartojamas rankos.
Dar gi Achilo nėra; tas sūnus gražiaplaukės Tetidos,
Kenčia pats vienas, piktumas žiaurusis jam širdį paėdė,"
Šitaip nuo bokšto jiems šaukė galingasai dievas šviesl ankis
Tritogenėja kovot Achajus irgi drąsino smarkiai;
Kuopą kiekvieną ji lankė, kur matė tiktai sumišimą...
Amarinkydas Dioras, kai kautynės vėl prasidėjo,
Buvo likimo sugautas: aštriausio akmens iš galingos
Rankos paleisto jis sužeistas buvo į dešinį staibį.
Trakų jį sužeidė vadas, Imbraso Peirojas, atvykęs
Iš toli esančios Ainos. Akmuo tasai niekam netikęs
Gyslas abidvi ir kaulą pakirto garsiajam Diorui.
Griuvo aukštielninkas jis ir, rankas į savuosius ištiesęs
Karo draugus viengenčius, brangią sielą iš kūno jau leido.
Trakas gi tas, jį nudėjęs Peirojas, atbėgęs dar smeigė
Ietį jam stačiai į bambą. Išvirto jo žarnos į viršų.
Jis ir nusibaigė greit ir akis jam apvilko tamsybė.
Bet ir galingą Peiroją pataikė Toantas Aitolas,
Jam į krūtinę durtuvą susmeigęs ir pervėręs plautį.
Greitai prišokęs Toantas durtuvą iš plaučio išrovė,
O kalaviją ištraukęs, suvarė jis Trakui į pilvą.
Žuvo Peirojas, bet jojo šarvų negalėjo Toantas
Sau nusiplėšt, nes apstojo aplinkui Peiroją draugai jo
Trakai kuoduoti, ietis savo ilgas atstatę: turėjo
Trauktis Toantas, nors būdamas vyras didžiulis ir tvirtas,
Vis dėlto priverstas buvo jėgų didelių pabijoti.
Taigi čionai netoli kitas kito, nugriuvę į dulkes,

Vadas viens Trakų, o kits variarūbių Epėjų gulėjo.
Daug ir kitų ten kareivų gulėjo mažiau pažymėtų.
Kas nusimano kovoti, nebūtų kovos tos papeikęs,
Jeigu jis būtų galėjęs kovojant kitiems taip pavaikščiot,
Pats neįžeidžiamas būdamas negailestingojo vario,
Jeigu jį dievė Atena už rankos vedžiotų ir gintų.
Daug ir Trojėnų narsių ir galingų Danajų tą dieną
Dulkės krauju aptaškytų šalia vienas kito gulėjo.

Penktoji giesmė

Diomedo žygdarbiai.

Toje kovoj Diomedui Tidydui Palada Atena
Davė jėgų ir drąsos, idant jis už visus atkiliausias
Vyrus Danajus galėtų garbės amžinos įsigyti.
Šviesą negęstančią uždegė jam ji ant šalmo ir skydo,
Tartum žvaigždė ta rudens, kuri spindi danguj kuošviesiausiai,
Nes srovėje Okeano tyriausioj švariai išsimaudo.
Tokia spindėjo šviesa nuo galvos ir pečių jo galingų,
Taip jį paleido į kovą, į verdantį vidų grūmtynių.
Gerbiamas buvo Trojietis Daretas, teisus ir turtingas
Dievo Hefaisto šventikas. Turėjo senelis du sūnu:
Vieną Fegėjų, o antrą Idają — abudu narsuoliu,
Pratusiu karo visokio. Tai jiedu abudu pamatę
Sūnų Tidėjaus, prieš jį pasileido važiuoti smarkiausiai,
Pėsčias prieš juos Diomedas išėjo. Kaip tik privažiavo,
Pirmas Fegėjus paleido tad ilgo liemens savo ietį.
Bet jos varinė galūnė, pro dešinį petį prašvilpus,
Jo neužgavo. Tuomet ir Tidydas paleido jam ietį.
Jam tai neveltui iš rankos ietis jo galinga ištrūko:
Stačiai krūtinėn po papo susmego Fegėjui, nuvertus
Jį nuo dviračių Idajas, puikius tad dviračius palikęs,
Ir nebįdrįsęs nė gelbėti žūvančio brolio, pabėgo.
Bet, nors ir taip, jis nebūtų ištrūkęs iš juodo likimo,
Jeigu Hefaistas nebūtų tamsa jį pridengęs, užstojęs,
Kad jo senasis šventikas neverktų vaikų nebetekęs.
Žirgus tuojau susigavęs sūnus tvirtabūdžio Tidėjaus,
Liepė draugams nuvažiuoti Achajų laivyno stovyklon.
O tvirtabūdžiai Trojėnai pamatę, jog sūnūs Dareto,
Vienas pabėgo, o kitas nukautas prie savo dviračių,
Dvasioje savo pabūgo. Šviesakė Palada Atena
Audringą ėmus už rankos Arėją prabilo jam žodžiais:

„Audringas ir kruvinasis Arėjau, naikintojau vyrų,
Sienų griovikai! Palikim Trojėnus mes čia su Achajais.
Lai jie kovoja, kol Dzeusas, pats teiksis laimėjimą skirti.
Mudu geriau pasitraukim, nerūstinę viešpaties Dzeuso."
Taip pakalbėjusi ji iš kovos išgabeno Arėją,
Jį pasodino paskui ant kalnuotojo kranto Skamandro.
Ėmė Danajai Trojėnus įveikti. Kiekvienas jų vadas
Vadą Trojėnų nukovė, o pats Agamemnonas didis
Pirmas nuo karo dviračių nugriovė galingą Odiją,
Vadą narsių Alidzonų, ir puolusiam bėgti suvarė
Durklą pečiomenčių tarpe, kuris iš krūtinės išlindo.
Griuvo triukšmingai tasai: jo šarvai sužvangėjo variniai.
Idomenėjus nudėjo vėl Faistą, kurs buvo Meonjos
Boro galingo sūnus, čia iš Tarnės atvykęs derlingos.
Idomenėjus, garsus ietininkas, ietim galingąja
Žengiant į karo dviračius jam dešinį petį pramušo.
Griuvo tasai iš dviračių. Tamsa tuoj akis jam apvilko.
Tuoj jo šarvus jam nuplėšė čia Idomenėjaus tarnaičiai.
Strofijo sūnų, medžiotoją, didį žinovą, Skamandriją jauną,
Savo aštriąja ietim Menelajas Atrydas pasiekė.
Buvo šaulys jis garsus, Artemidos pačios išmokintas
Šaudyti žvėris visokius, kurių miškuose yr daugybė:
Bet Artemida, valdovė strėlių, jam mirties neužstojo,
Nė jo paties menas šaudyt, kuriuo jis visad taip didžiavos.
Jį Menelajas, garsus ietininkas, pamatęs bebėgant
Dūrė į tarpą pečių, per krūtinę jam durklą išvarė,
Griuvo ant veido tasai, jo šarvai sužvangėjo variniai.
O Merijonas nudūrė Fereklą, garsaus Armonido
Sūnų, dailydę — kūrėją, tas rankų gabių begaliniai
Darbui dailiajam atlikti. Ir jį tai Atena Palada
Laimino dirbantį visad. Laivus Aleksandro greituosius
Buvo padaręs, tą priežastį pirmą visokių nelaimių,
Kur ir Trojėnams visiems ir pačiam jam pražūti padėjo:
Mat, nežinojo dievų amžinųjų sumanymo aukšto.
Tą Merijonas bebėgant nuo jo pasivijo ir dūrė
Stačiai į dešinią šlaunį. Durtuvo galūnė išlindo
Papilvėje jam per pūslę pro kaulą. Ant kelių sukniubęs,
Skaudžiai suriko jisai — ir mirties tamsuma jį apvilko,
Megis nukovė Pedają, Antenoro sūnų galingą;
Buvo jis pavainikis jam sūnus, bet augino Teano

Lygiai su savo vaikais, nenorėdama pyktis su vyru.
Megiui Filydas, garsus ietininkas, pripuolęs į sprandą
Dūrė aštriuoju durklu: pro dantis šiam galūnė išlindo
Ir jam liežuvį pakirto; į dulkes jisai tada griuvo,
Šaltąjį varį sukandęs dantim ir pasimirė greitai.
Euaimonidas garsus Euripilas Hipsenorą skaistų,
Žynio dievaičio Skamandro, kilnaus Dolopijono sūnų,
Gerbiamo lygiai, kaip dievo, nužudė kovoj toj verksmingoj.
Euaimonidas Euripilas vyrą bebėgant pavijo,
Bėgančiam kirto per petį jis kalaviju galinguoju:
Gyslotą ranką nukirto. Ranka kruvinoji nukrito:
Ir užgesino akis jam mirtis raudona ir likimas.
Štai kaip Achajų vadai kruvinojoj kovoj čia kovojo.
Bet jau Tidydo — nebūtum supratęs, katriems jis priklauso:
Ar eilėse jis Trojėnų kovoja, ar pusėj Danajų?
Karo lauke jisai siautė aplinkui lyg upė patvinus,
Sniegą paleidus, kad ji šniokšdama drasko pylimus, tiltus.
Jos neatlaiko nei tiltų ramentai tvirčiausi, nei tvoros
Sodų — vynynų derlingų, staiga jei patvinsta, užlijus
Lietui gausingam kalnūos: darbininkų uoliausių padėtas
Darbas sugriūna: aplink Diomedą Trojėnų falangos
Šitaip siūbavo ir iro, nelaukdamos jo, nors galingos.
Tuokart pamatė iš tolo sūnus Likaono Tidydą,
Kaip jis lakstydamıs po lauką vis blaškė Trojėnų falangas.
Kumpąjį lanką prieš jį įtas įtempęs, pataikė į dešinį
Petį Tidydui, kurs švaistėsi smarkiai. Strėlė jam pramušus
Tvirtą krūtinsargį smarkiai įsmigo jam stačiai į mentę.
Kraujas krūtinsargį šviesų užpylė. Sūnus Likaono
Dieviškas rėkti pradėjo didžiausiu balsu tai pamatęs:
„Vyrai, Trojėnai narsuoliai, žirgų varnėtojai vikrūs!
Šokim į priekį: Achajų jau sužeistas vyras baisiausias,
Ilgai jis nebeištvers mūs strėlės paragavęs — sakau jums,
Jeigu tiesa, kad mane Apolonas iš Likijos vedė!"
Taip jisai džiaugdamos gyrės. Vienok Diomedą įveikti
Strėlei sūnaus Likaono nebuvo žadėta. Jis traukės
Ten, kur žirgai ir dviračiai stovėjo. Tuojau jis Stenėlą,
Sūnų garsaus Kapanejaus, pašaukęs ateiti jam tarė:
„Eikš, Kapanyde brangus, tu nulipk jau nuo savo dviračių:
Karčiąją strėlę tu man iš peties pamėginki ištraukti!"
Taip jisai tarė. Stenėlas greičiausiai ant žemės nušoko,

Visad pagalbos suteikdavai, kai mes kovojom įniršę,
Greitai, pribėgęs prie draugo, jam karčiąją strėlę ištraukė,
Trykšti pradėjo šiam kraujas per nertinį jojo chitoną:
Balso garsaus Diomedas pradėjo maldauti Atenos:
Mano maldos išklausyti, nes man tu ir tėvui Tidėjui
„Teikis aigidvaldžio Dzeuso dukra, Atritone galinga,
Būk dabar man palanki: ir tą vyrą tu leisk susitikti,
Kurs mane sužeidė girdamos — saulės aš nebeŗegėsiąs,
Leisk, kad galėčiau aštriąja ietim jį posiekti nedorą!“
Taip jis maldavo. Maldos jo išklausė Palada Atena.
Jam sąnarių ji sutvirtino jėgą: ir rankų, ir kojų;
Dar pasirodė pati ir žodžius jam sparnuotus pasakė:
„Drąsiai kovok, Diomede, šiandieną prieš Trojos herojus!
Tau aš dabar į krūtinę įdėjau drąsos begalinės,
Kokią Tidėjus, nešiotojas skydo žirgvaldis, turėjo.
Tamsą nuo tavo akių nuvariau, kuri buvo užpylus:
Aiškiai galėsi pažinti ir dievą ir vyrą trumpamžį.
Taigi, sakau, jeigu dievas koksai, tau pagundą darydams,
Priešais tau stotų kovoj — nekariauk nė su vienu dievaičiu!
Bet jeigu Dzeuso duktė Afroditė kovoj atsirastų,
Ją, nebijodamas nieko, aštriuoju variu gali smogti!“
Tarė ir taip pakalbėjus nuėjo šviesakė Atena.
O Diomedas sugrįžęs pirmųjų eilėn įsimaišė.
Jis ir pirma kuodrąsiausiai kovojęs su vyrais Trojėnų,
Triskart daugiau nūn įgijo drąsos, tartum alkanas liūtas,
Jeigu piemuo, pas avis uždarytas įšokus į kiemą,
Sužeidė jį, ir, užmušt nepataikęs, tik jėgą krūtinėj
Baisią sukėlęs, jau pats nebtikėdams įveikti į trobą
Bėgo, o paliktos avys tik blaškos, į krūvą susimet
Griūdamos, liūtas įsiutęs atgal vėl į kiemą įšoka, —
Taip Diomedas alsuodams drąsybe į kovą sugrįžo.
Tuoj Astinoją nudūrė jis ir Hipeironą valdovą:
Pirmą pataikęs į viršų krūtinės durklu variagaliu,
Antrąjį kalaviju savo kirtęs aštriuoju per petį.
Petį kartu su ranka jo nukirto šalin nuo krūtinės,
Tuosius pametęs, užpuolė Abantą jis ir Polijidą,
Euridamanto, sapnus aiškint didžio mokovo, du sūnu.
Jiemdviem patraukus į karą, sapnų neatspėjo jų tėvas:
Juodu nudėjęs, galingas Tidydas nuplėšė šarvus jų.
Greitai užpuolė vėl brolius Tooną ir Ksantą, abudu

Sūnu Fainopo vėlyvu: Fainopas senatvės prispaustas
Buvo sunkios, o sūnų, kam palikti turtus nebturėjo,
Tuos Diomedui nukovus, atėmus jų jauną gyvybę,
Tėvui tik verksmas ir skurdas beliko: vaikų jis sugrįžtant
Iš verksmingųjų kovų nebegavo matyti; turtus jo,
Seniui numirus, tad tolimi jam giminaičiai dalinos.
Dar ir Prijamo du sūnu jisai Dardanido sugavo:
Chromiją ir Echemoną, vienuos kur dviračiuos sustojo.
Lygiai kaip liūtas, užpuolęs ant karvių tuoj nusuka sprandą,
Jaučiui ar karvei, užtikęs miške besiganančius aikštėj,—
Taip ir baisusis Tidydas, abudu nutrenkęs ant žemės,
Nors atkakliai jiedu gynės, nuveikęs, šarvus jų nuplėšė,
Žirgus jų savo draugams jis įsakė varyt į stovyklą.
Tuokart Ainėjas pamatė, kaip blaško Tidydas falangas.
Ėmė skubėt jis per lauką kovos ir pro varstančias ietis,
Pandaro ėmė ieškot, jo niekur negalėdamas rasti.
Rado galop Likaono jis sūnų galingą ir drąsų.
Stojęs prieš jį tad sparnuotais prabilo jam žodžiais Ainėjas:
„Pandare. Kur tavo lankas, ir strėlės plunksnotos, kur liko,
Tavo garbė? Tau užginčyti jos negalėjo nei vienas
Tarpe Trojėnų, nei vienas Likiečių dar tau neprilygęs.
Dzeusui iškėlęs rankas, tu tam vyrui leisk strėlę sparnuotą,
Kad ir koks būtų galingas: daugybę jis blogo Trojėnams
Šiandien pridarė, daugybei herojų kelius jis pakirto.
Gal tiktai būti, kad jis koksai dievas ant mūsų įpykęs,
Už neatduotas aukas? Tai sunku būt prieš dievą kovoti!“
Jam atsakydamas tarė sūnus Likaono skaistusis:
„Trojos narsių variarūbių herojų tarėjau, Ainėjau!
Šitą aš vyrą pažįstu iš visko: Tidėjaus sūnus tai;
Skydą aš tą jo pažįstu ir šalmą skylių išakytą.
Žirgus taip pat jo matau. Gal tai dievas? Kas gal tai žinoti?
Jeigu tas vyras, sakysim, Tidėjaus sūnus Diomedas,
Vis dėlto siaučia jis taip ne be dievo pagalbos: tikriausiai
Dievas koksai su juo eina tamsiam debesy pasislėpęs.
Dievas tiktai nuo jo strėlę galingą galėjo nukreipti.
Aš, mat, jau šiandien jį šoviau, pataikiau į dešinį petį.
Pramušiau kiaurai krūtinsargio išlenkto skardą varinę.
Jau aš tariausi tikriausiai jį Hado valstybėn pasiuntęs.
Bet, pasirodo, neįveiktas jis. Yra ten rūstingasis
Dievas koksai! Neturiu aš žirgų ir dviračių karinių.

Liko namie, Likaono namuos, bus vienuolika lygiai
Karo naujų kuopuikiausių dviračių; Laikau juos užklojęs
Dangčiais drobiniais nuo dulkių. Po porą žirgų kiekvienam jų
Kinkomų yr, ir jie kremta pūrus ir miežius geltonuosius.
Ir išmintingai mane Likaonas, senasis herojus,
Mokė daug kartų dar savo pastogėj, kad vykstant į karą,
Reikia važiuotam ten vykti, dviračius pasimti ir žirgus:
Taip tegalėsiąs kovoj vadovauti Trojėnų herojams.
Aš tuomet jo neklausiau — o matau, kad geriau būt išėję!
Gaila man buvo žirgų, kad nebūtų be pašaro gero
Sienose apsupto miesto, papratę maitintis sočiausiai.
Juos tad palikęs, aš pėsčias į šventąją Troją vykau čia,
Savo lanku patikėjęs: — iš jo neturiu čia pagalbos!
Šoviau iš jo jau į didvyriu du įžymiausiu Achajų:
Kartą — į sūnų Atrėjaus: paskui — į Tidėjaus. Abudu
Sužeidžiau, kraują paleidęs, ir tik juos supykinau baisiai.
Blogą, matyti, aš valandą kumpąjį lanką nuo gembės
Būsiu nuėmęs tą dieną, kuomet aš į linksmąją Troją
Savo kariuomenę vest pasikėliau dėl Hektoro meilės.
Bet, jei sugrįšiu namo, ir tomis akimis pamatysiu
Savo tėvynę ir mylimą žmoną, *ir rūmus turtingus*, —
Lai man tuomet svetimtautis koks nukerta galvą nuo sprando,
Jeigu to lanko tuojau aš į šviesiąją ugnį nemesiu,
Jį į skeveldras sulaužęs: iš jo nemačiau sau pagalbos!"
Jam tad Ainėjas, Trojėnų galingasai vadas atsakė:
„Taip nekalbėk! Pagaliau tai kitaip čia ir būti negali:
Reik mudviem vyrą tą baisų užpult į dviračius įlipus.
Ir, susiartinus, jį pabandyti durklu numalšinti.
Taigi dabar stok į mano dviračius. Tai žirgus tu Troso
Pats pamatysi, kokie yra vikrūs po lauką skrajoti,
Ar ką pavyti prireikus, ar bėgti pačiam jeigu tenka.
Jie tai ir mudu ir pilį išgelbės, jei Dzeusas ir šįkart
Teiksis Tidėjaus dar sūnui garbės vėl suteikti kovojant.
Imk tu botagą su žibančioms vadžioms ir žirgus valdyki.
Aš gi dviračius apleidęs su juo susiremt pamėginsiu.
Ar, jeigu nori, tu kaukis — žirgais pasirūpinsiu aš tad!"
Jam atsakydamas tarė sūnus Likaono šviesusis:
„Pats tu, Ainėjau, laikyki vadžias ir žirgų prižiūrėki:
Prie tavo rankų pripratę, vikriaus turės bėgt pakinkyti,
Bėgti jei tektų mums nuo Diomedo, herojaus galingo.

Jeigu jie kaip susiglumis ir mus iš kovos tos baisiosios
Nepaskubės tuoj išnešti, pažįstamo balso n'išgirdę,
Tuokart užpuolęs Tidėjaus garsingo sūnus mus abudu
Vietoj nudės ir tuos žirgus brangiuosius paims vienkanopius.
Tai ir važiuok jau tu pats tais dviračiais žirgais priprastaisiais:
Aš gi aštriuoju durklu Diomedą užpuolant sutiksiu."
Taip susitarę, į margus dviračius sustoję abudu,
Žirgus paleido, kiek gali iššokti, greituosius, jie stačiai
Kur Diomedas kovojo. Stenelas, sūnus Kapanejaus,
Juodu pamatęs, lakiais Diomedui tai pranešė žodžiais:
„O Diomede Tidėjaus, tu drauge brangus, mylimasis!
Vyrų galingų matau tenai du, pasiryžusiu pulti,
Jų tai galybė baisi: vienas jųjų šaulys kuogeriausias
Pandaras, Likų karaliaus, narsaus Likaono sūnus jis:
Antras — Ainėjas, Anchiso beydžio sūnus tvirtabūdis,
Girios dievaitės gražiosios gimdytas esąs — Afroditės.
Stok į dviračius. Važiuokim šalin: taip besiausdamas baisiai,
Visą laik pirmas visur, tu gyvybe brangia primokėsi!"
Jam, pažiūrėjęs baltom, Diomedas galingas atsakė:
„Man nekalbėk apie baimę: nenoriu kalbos tos klausyti!
Man tai neįgimta bėgt nuo kovos, pašaliais kur slapstytis:
Yr dar jėgų man krūtinėj! Nenoriu važiuotas važiuoti!
Pėsčias aš juos pasitiksiu. Drebėt man neleidžia Atena!
Juodviejų jau nebnuveš, kaip atvežę, žirgai tie greitieji:
Jeigu pabėgs — tai tik vienas. Sakau tau, tu dėkis į galvą!
Jeigu tik man sumanytoja, dievė Atena šį kartą
Teiksis vėl duoti garbės, kad abudu nukauti pavyktų,
Tu pasirūpink tat žirgus greituosius, kur čia pastatyti,
Jųjų vadžias užkabinęs drūtai už dviračių rankelės,
Progos sulaukęs patsai tu, Ainėjo žirgų nusitvėręs,
Grūsk juos greičiausiai gražaulių Achajų herojų stovyklon!
Šitie žirgai yra veislės, kur Trosui perkūnvaldis Dzeusas
Davė, už sūnų atlygindams jam Ganimedą. Pasauly
Šitie žirgai yr geriausi, Aušra geresnių neregėjo.
Šitokios veislės Anchisas valdovas gudriai pasigavo
Laomedontui važiuojant savas kumeles ten nuleidęs.
Dvi pasiliko sau pori namuos' rūpestingai jas šerdams,
Vieną gi davė Ainėjui, kad platintų baimę tarp priešų.
Jeigu pavyks juos pagauti — didžiausios garbės įsigysim."
Taip savo tarpe jie tarės. O priešai tuo tarpu jau skriejo

Visiškai prie jų arti čia, žirgų nešami vėjakojų.
Pirmas skaistus Likaono sūnus Diomedui suriko:
„O tvirtabūdi, protingas Tidėjaus sūnau, Diomede!
Dar nenumalšė tavęs mano smūgis — strėlė ta karčioji!
Šįkart mėginsiu ietim aš: gal būti geriau tave veiks ji."
Tarė ir rankoj pakratęs jisai savo ietį paleido.
Stačiai į skydą Tidydui pataikė, ir vario galūnė,
Kiaurai per skydą prasmigus, skambiai į krūtinsargį trenkė.
Garsiai suriko sūnus Likaono, galingasai Pandars:
„Sužeistas tu į pat kirkšnį — ir kiaurai! Manau nebilgai jau
Besikankinsi! Pražūsi, garbės man suteikęs didžiausios."
Jam nedrebėdams atsakė narsus Diomedas Tidėjaus:
„Ne! nepataikei, tai apsirinki tu! O judu, manau aš,
Jau nebilsėsite: vienas iš jūsų tur šičia pakritęs
Savo krauju gan pasotint Arėją, žudytoją vyrų!"
Taip jam atsakęs jis ietį paleido. Jo smūgį Atena
Pakreipė tarpan akių, viršum nosies: dantis jojo baltus,
Laukan išvertus, galūnė varinė pakirto liežuvį
Ir iš pagurklio išlindo. Jis griuvo iš savo dviračių.
Šarvas jo blizgančio vario, garsiai sužvangėjo nugriuvus.
Šoko iš vietos žirgai nusigandę. O Pandaro jėgos
Ir audringoji drąsa tame daikte užgeso bematant.
Šoko Ainėjas su savo skydu ir ietim galingąja
Ginti lavono pražuvusio draugo, neduodams Achajams.
Vaikščiojo jis apie jį, tartum liūtas jėgoms pasikliaudams,
Priešais durtuvą atstatęs ir tvirtąjį apvalą skydą,
Tykodams vietoj nudėt, kas mėgintų jam kūną pagauti,
Rėkdams piktai. Diomedas, pakėlė nuo žemės didžiulį
Akmenį sunkų, kurio nė du vyru nebūtų pakėlę —
Vyrai — kokie dabar yr, — o jisai tai lengviausiai padarė;
Tokiu jis akmeniu trenkė Ainėjui į koją, kur kulšis
Sąnarį turi ir lankstos — į pačią, vadinas, alvelę.
Sprogo alvelė nuo smūgio ir gyslos abidvi nutrūko.
Odą nuplėšė akmuo tas rupusis. Ainėjas sukniubo,
Kritęs ant kelio ranka pasiremdams: jo akys aptemo,
Būt ir turėjęs pražūti čia vyrų valdovas Ainėjas,
Jeigu nebūtų staiga jo pamačius puiki Afroditė,
Kur jį pagimdė Anchisui, pamilus ganytoją grakštų.
Mylimą sūnų jinai pasiėmus į švelnųjį glėbį,
Rūbų skvernais jį pridengus taip gynė nuo smūgių baisiųjų,

Kad iš Danajų narsių kuris, ietį paleidęs, gyvybės
Jam neatimtų visai iš pasilpusios jau jo krūtinės.
Šitaip ji stengės išnešt iš kovos mylimiausiąjį sūnų.
O Kapanėjaus sūnus neužmiršo įsakymo duoto,
Balso garsaus Diomedo karaliaus. Ir žirgus greituosius
Savo pastatė šaly nuo triukšmingos kovos, užkabinęs
Atvarslus jų už dviračių rankelės, o pats prie Ainėjaus
Puolė gražkarčių žirgų ir nuvijo į tarpą Achajų.
Pavedė ten Dejipilui, geram savo draugui, kurį jis
Tarpe tautiečių mylėjo labiausiai, jo mylimas būdams.
Liepė važiuoti jis šiam į Achajų ruimingą stovyklą,
Pats atsistojęs į savo dviračius, vadžias pasiėmęs,
Žirgus kanopų kietų jis paskui Diomedą paleido.
Šviesią Kipridą tuotarp Diomedas variu negailingu
Puolė žinodams, kad galios dievaitė neturi šiuo tarpu;
Vyrus malšinti kovoj dalyvaujant ne jai yra lemta:
Leista Atenai tatai ir tvirtovių griovėjai Enio.
Vos tiktai ją pasivijo, pro vyrų eiles prasilaužęs,
Tuoj Diomedas, sūnus tvirtabūdžio Tidėjaus, prišokęs
Dūrė į ranką durklu jai aštriuoju. Jo varis, prasmigęs
Lengvą kvapingąjį rūbą, Charičių dievaičių jai austą,
Sužeidė delną dievaitei, ir dangiškas kraujas ištryško,
Sultys dievų laimingų ypatingos pradėjo jai bėgti:
Jie, mat, nei duonos nevaigo, nei tamsiojo negeria vyno —
Todėl bekraujai yra ir užtai amžini jie vadinas.
Riko suriko dievaitė ir sūnų paleido iš rankų,
Bet Apolonas šviesusis, į savo rankas jį priėmęs,
Pridengė debesimi tuoj, kad kas iš žirgvaldžių Danajų
Jį pasivijęs durklu iš krūtinės jam sielos neautų.
Rūsčiai suriko tuotarp Diomedas dievaitei Kipridai:
„Traukis, o Dzeuso dukra, iš kovos ir iš mūsų šalin tu!
Dar negana tau, kad moterys mums tu visaip suvadžioji?
Jeigu dabar tu į kovą drįsai įsikišti — tikiuosi,
Amžių drebėsi ir vardą kovos prie tavęs paminėjus!"
Taip jisai tarė. Jinai nusiminusi traukės su gėda.
Ją pasitikusi greit vėjakojė Irida iš lauko
Verkiančią išvedė greitai. Skaistus josios kūnas nuo skausmo
Didžio aptemo. Jos greitai ten audringą rado Arėją,
Vieną besėdint arti verksmingosios kovos šitos lauko:
Žirgus ir savo ginklus debesim jisai buvo pridengęs.

Puolus ant kelių dievaitė maldavo, kad mylimas brolis
Žirgus jai savo su aukso pakinktais paskolintų lėkti:
„Broli brangusis! Išgelbėk mane: tu man žirgus suteiki,
Tik ik Olimpo nulėkti, buveinės dievų amžinųjų:
Sunkią aš žaizdą gavau — tai žmogus trumpaamžis padarė,
Piktas Tidėjaus sūnus, ir prieš Dzeusą jis šoktų kovoti!“
Aukso pakinktais paskolino žirgus Arėjas jai prašant.
Sopama širdžia jinai įsistojo į brolio dviračius.
Gret atsistojo Irida, vadžias susiėmus į ranką
Žirgus pabaidė jinai botagu — pasileido jie bėgti.
Greitai atvyko jos būstan dievų ant Olimpo viršūnių.
Žirgus sulaikė tuojau vėjakojė Irida greitoji,
Juos iš dviračių iškinkė, jiems pašaro dangiško davė.
O Afroditė tuo tarpu į prieglobstį puolė Dionės,
Motinos savo skaisčios. Apkabinusi dukterį brangią
Glostyti motina ėmė, vardu pavadino ir klausė:
„Kas tau, vaikeli, iš tarpo dievų Uraniečių tą žaizdą
Baisią padarė, lyg aiškiai kam būtumei kuo nusidėjus?“
Jai atsakydama tarė maloniai šypsojanti dievė:
„Sužeidė šitaip Tidėjaus sūnus, išdidus Diomedas,
Tuokart, kaip aš iš kovos savo sūnų išgelbėti stengiaus,
Savo Ainėją, kuris man už viską brangiausias pasauly.
Jau nebevien prieš Trojėnus kovoja įnirtę Danajai:
Jie ir dievus amžinuosius pradėjo kare tam žūdyti!“
Jai atsakydama tarė garbioji dievaitė Dionė:
„Mano vaikeli! Kentėk ir nukęsk tai, nors širdį tau sopa.
Tenka nemaža dievams Olimpiečiams kentėti nuo žemės
Vyrų, nes vienas kitam padėjimą pasunkinam patys.
Vargo pamatė Arėjas, kuomet Efialtas ir Otas,
Sūnūs galingi baisaus Aloėjaus jį buvo sukaustę:
Trylika mėnesių jis tada vario kalėjime vargo.
Būtų pražuvus čionai mūs Arėjo jėga galingoji,
Jeigu ne pamotė jųjų gražioji, vardu Eriboja,
Davė ji žinią Hermėjui, tasai sužinojęs Arėją
Silpną jau — išvogė: buvo įveikę jį baisios grandinės.
Hera kentėjo taipogi, nes Amfitrijono sūnus jai
Buvo suvaręs į dešinę krūtį, nedorėlis, strėlę!
Teko tad Herai kentėti tuomet nepasakomo skausmo.
Dar patsai Hadas, baisiausias dievų, nuo strėlės tos karčiosios
Skausmo patyrė, nes buvo pašautas taipogi to vyro,

Dzeuso gentainio, vėlių angoje amžinosios valstybės.
Gavo keliauti į aukštą Olimpą, aigidvaldžio būstan,
Sopulį sunkų kentėdams, nuliūdęs. Strėlė ta karčioji
Jam tabalavo pety galingam jo ir širdį kankino.
Čia Paieonas tą žaizdą jam vaistais malšinamais skausmą,
Barstė ir greitai sugydė tą dievą, kuris nemirtingas.
O piktadaris baisus, nebijodamas siautė ir siautė:
Šaudė dievus strėlėmis, į Olimpo viršūnes jis taikė.
Priešais tave Diomedą Atena šviesakė primokė,
Jis neprotingas! Nežino Tidėjaus sūnus galingasis,
Jog ilgaamžis nebūna, kas pakelia ginklą prieš dievą:
Jam užsilipę ant kelių vaikučiai maloniai nečiulba,
Grįžus iš karo verksmingų kovų, kruvinų ir baisiausių.
Tai Diomedas, nors baisiai galingas dabar, tepabijo,
Kad bekovodams herojų sutiks už save galingesnį.
Aigijalėja, duktė išmintinga Adresto, pašokus
Naktį iš miego, raudodama savo draugus susižadins,
Mylimo vyro netekus, didžiausio Achajų herojaus,
Aigijalėja, galinga žmona Diomedo žirgvaldžio."
Taip ji kalbėdama kraują žaizdos jai bematant sulaikė,
Ir jai sugijo ranka, sopuliai lyg nebuvę praėjo.
Hera tada ir Atena, abidvi matydamos viską,
Tyčiojos, žodžiais karčiais taip prabilusios Dzeusui kalbėjo:
Kalbą pradėjo šviesakė dievaitė Atena Palada:
„Tėve mūs, Dzeuse! Tu gal nesupyksi, už tai ką sakysiu?
Tur būt, jau mūsų Kiprida ir vėliai kurią Achajietę
Štai prikalbėti mėgino, suvesti su Trojos jaunuoliais,
Bene bus glosčius rūbus ji šviesiuosius ir ten susižeidus
Opią rankelę į skaudžiąją sagtį užkliuvus netyčia."
Taip jinai tarė. Prasijuokė tėvas žmonių ir dievaičių.
Ir pasišaukęs jis tarė šviesiai Afroditei dievaitei:
„Mano vaikeli! Juk tau nežadėta karuos dalyvauti:
Tu tik vestuvių ir meilės saldžios tesirūpink dalykais,
Karą palikus Arėjui baisiam ir Atenai valdyti."
Taip savo tarpe kalbėjos dievai amžini ir laimingi.
O Diomedas didbalsis tuo tarpu užpuolė Ainėją,
Nors ir žinodams, kad jį užsistoja šviesus Apolonas.
Bet ir galingojo dievo jisai nebijodamas puolė,
Trokšdams Ainėją pribaigt ir šarvus jo šviesius nusiplėšti.
Taigi jau triskart jį puolė, nudėt įsigeidęs karščiausiai,

Triskart atstūmė jo blizgantį skydą šviesus Apolonas.
Bet kai ketvirtąjį kartą lyg daimonas puolė iš naujo,
Rūsčiai surikęs jam tarė šaulys Apolonas šviesiausias:
„Liaukis Tidėjaus sūnau! Susiprask! Nenorėk susilygint
Su dangiškaisiais dievais: niekuomet prigimtis nevienoda
Nemirtingųjų dievų ir žmonių žemešliaužių vargingų!“
Tarė taip. Ir Diomedas pabūgęs šiek tiek atsitraukė,
Dievo rūstybės privengdamas Foibo, aukščiausiojo šaulio.
Vadą Ainėją parnešęs iš triukšmo kovos Apolonas
Savo šventykloj viršūnėj Pergamo aukščiausioj, padėjo.
Svaidytoja strėlėmis Artemida, ir dievė Lėtoja
Didžiojo dievo šventykloj jį gydė ir rūpestį dėjo.
Dievas patsai Apolonas sidabro lanku pasipuošęs
Leido pavidalą vyro, visai į Ainėją panašų,
Ir jo šarvais parėdytą. Aplinkui pavidalo šito
Trojos herojai ir narsūs Achajai vėl kovėsi smarkiai:
Pleiškėjo tvirtosios odos skydų apvalųjų kovojant
Ir lengvučiukų skydelių, kur plunksnoms aplinkui dabinti.
Tuokart liepsnotam Arėjui šviesus Apolonas prabilo:
„Audringas ir kruvinasis Arėjau, žmonių tu žudike,
Sienų griovėjau, tu bene galėtum pašalint iš lauko
Tą Diomedą, kurs šiandien ir Dzeusą pamatęs užpultų?
Jau jis andai prisiartinęs ranką Kipridai pradūrė,
O neseniai ir mane jisai puolė lyg daimonas piktas.“
Taip jam pasakęs jis pats atsisėdo Pergamo viršūnėj.
Tuokart Arėjas žudytojas stiprino vyrus Trojėnus,
Jis pasivertęs Trakiečių valdovu, vikriu Akamantu,
Sūnus Prijamo, augintinio Dzeuso, pradėjo taip ragint:
„Sūnūs Prijamo karaliaus, augintinio Dzeuso! Sakykit,
Ilgai jūs leisit taip savo karius tiems žudyti Achajams?
Gal, kol kova pas tvirtovės vartus galinguosius įvyks jums?
Guli štai vyras, jį lygiai mes gerbėm, kaip Hektorą skaistų,
Mūsų Ainėjas, sūnus tvirtabūdžio Anchiso herojaus.
Pulkim, išneškim iš sukurio sužeistą brangųjį draugą!
Taip prakalbėjęs sutvirtino drąsą ir širdį kiekvieno.
O Sarpedonas tuo tarpu ir Hektorą skaistųjį barė:
„Hektor! Kur dingo drąsumas, kurio tau netrūkdavo niekad?
Tu juk sakydavai pilį galėsiąs ir vienas apginti
Be talkininkų drąsių ir be savo narsiųjų kareivų;
Brolių ir svainių pagalbos užteksią... Bet jų čia dabar aš

Ir nemačiau dar nė vieno: visi jie pabėgo, kaip šunes,
Liūtui atbėgus. Vieni mes kariaujame čia talkininkai,
Jums į pagalbą atėję. Ir aš talkininkas esu jums,
Šič iš šalies tolimosios atvykęs. Toli mano žemė
Likija miela, kur Ksantas gilusis ją vandeniu girdo.
Ten palikau mylimiausiąją žmoną ir vaiką mažytį,
Savo turtus palikau, kurių taip pageidauja beturčiai.
Viso aš to atsisakęs, vedu Likiečius čia į kovą,
Pats nesišalinu kautis su vyru tuo štai galinguoju,
Nors neturėdamas Trojoj čia nieko, ką gali Achajai
Mano išvest ar išnešt užsipuolę, jei Troją nuveiktų.
Tu gi, štai, stovi nutirpęs ir vyrų nedrąsini kovai
Stoti tvirtai ir apginti pačias ir vaikus Ilijono:
Saugokis, Hektor, kad jūs, apsiausti tartum tinklo aplinkui,
Nepasijustumėt bėsą laimikis to baisiojo priešo:
Tuokart jie greitai sugriautų jūs dailiąją pilį turtingą!
Tuo tau reik rūpintis dieną ir naktį, juk vadas tik turi
Ragint į kovą garbius padėjėjus, o savo piktumą,
Apmaudą savo tau reikia užmiršti, ne tam dabar laikas."
Taip Sarpedonas kalbėjo. Jis Hektorą įžeidė žodžiais.
Šoko tas greit iš dviračių ant žemės net ginklai sužvango,
Rankoj iškėlęs aštriuosius durklus, jis nuėjo galingas
Visą kariuomenę ragint į kovą — ir greitai sukėlė.
Greitai sugrįžo Trojėnai ir prieš Achajus atsistojo.
Tik jų Achajai, vienok, nepabūgo, o drąsiai stovėjo.
Tartum, kad vėjas pelus išnešioja po platų klojimą,
Vėtant artojams javus, geltonplaukei Demetrai sukėlus
Vėją, kad grūdus galėtų atskirt nuo pelų, tada jauja
Bąla visa jiems sukilus — Achajai taip lygiai nubalo,
Dulkių baisių debesims pasikėlus, kur dangų varinį
Siekė aukštyn, nuo žirgų sukinėjamų trypiančių kojų.
Žirgus visaip sukinėjo važiuotojai, priešą užpuolę,
Tamsą užleido Arėjas liepsnotas, Trojėnus užstodams.
Pats tarp eilių jų lakstydams visur, kad greičiau bent įvyktų
Noras šviesaus Apolono, ginkluotojo dievo, kurs liepė
Drąsą sustiprint Trojėnų, pamatęs, kad dievė Atena,
Kur visuomet Achajus užsistojo, dabar pasitraukė.
Pats jis Ainėją iš savo šventyklos gražiosios į kovą
Siuntė, krūtinėn įkvėpęs drąsos tam kareivų vadovui.
Stojo Ainėjas vėl tarpe draugų. Tie labiausiai nudžiugo,

Jį paregėję dar gyvą ir pilną jėgų vėl sugrįžus,
Pilną drąsos, bet paklausti jo nieko nebuvo jiems laiko:
Sidabralankiui parodžius, kitų reikalų atsirado,
Piktas Arėjas puolikas ir Kerštas besotis juos kurstė.
Ragino eiti kovot Achajus jų Ajantai abudu,
Ir Odisėjus skaistus ir Tidėjaus narsus Diomedas.
Jie nebijojo ir patys Trojėnų jėgų ir jų riksmo.
Jie tik stovėjo, kaip debesys stovi, kai Dzeusas Kronidas
Giedrą kur dieną surinkęs ant kalno viršūnių sulaiko
Tykiai stovėti, kol ilsis Borėjo ir vėjų galybė —
Jėgos galingos kitų, kurie debesis juodus pakėlę
Greitai dūsavimu savo galingu po dangų išsklaido.
Taip laukdami ir Danajai nebėgo nuo Trojos herojų.
O Agamemnonas lankė kuopas ir karštai joms kalbėjo:
„Mano draugai! Jūs tik būkite vyrai, drąsos tik turėkit!
Gėdos niekad nenustokit, kai einat kovoti su priešu.
Vyrų, kurie turi gėdos, išlieka daugiau negu žūna.
Bet kurie bėga — tai tie ir garbės ir pagalbos nustoja!"
Taręs taip durklą galingą paleido ir parbloškė vyrą
Pirmą iš būrio Trojėnų, Ainėjo geriausiąjį draugą,
Dejikoontą, garbingąjį sūnų Pergaso, kur Trojoj
Gerbiamas buvo taip pat, kaip ir sūnūs Prijamo brangieji;
Mėgdavo jis visuomet tarp pirmųjų kovojant laikytis.
Stačiai į skydą pataikė Atrydas, kareivų valdovas:
Ir neišlaikė jo skydas ieties tos, galūnė pramušo —
Ir jam į apačią pilvo, prakirtusi diržą, susmigo.
Griuvo triukšmingai jisai, jo šarvai sužvangėjo jam griūnant.
Bet ir Ainėjas tuo tarpu daugybę garsingų Danajų
Vyrų nukovė: Dioklo — Kretoną ir dar Orsilochą,
Broliu jaunuoliu. Jų tėvas gyveno turtingoje Feroj.
Turtų daugybę turėjo. Didžiavosi, kad giminė jo
Kilus iš upės Alfėjo, kur plaukia per Pilijų kraštą.
Gimė iš šito Alfėjo garsus Orsilochas valdovas.
Tas Orsilochas pagimdė Dioklą, herojų protingą.
Gimė Dioklui dvyniai: tai Kretonas ir vėl Orsilochas,
Gabūs kovoti narsuoliai. Užaugę skubėjo juodaisiais
Savo laivais su Argėjais į Troją arklingą nuplaukti,
Stoti į kovą už garbę Atrydų. Mirtis jųjų laukė.
Tartumei liūtu kalnų miškuose užaugintu prie savo
Motinos spenio, didžiam tankumyne, pagrobdamu karvių

Ir smulkesnių kur galvijų, naikindamu kiemą sodiečių,
Randa sau galą nuo ginklo varinio žmonių užpultųjų,
Lygiai taip juodu, Ainėjo galybei pataikius jiems smūgį,
Griuvo į dulkes lyg aukštu du topoliu, kirviui pakirtus.
Juodu pamatęs nugriuvus, narsus Menelajas supyko;
Pasigailėjęs jų žengė pro eilę pirmųjų herojų,
Vario švytruodams šarvais ir ginklu galinguoju grūmodams.
Audringas gundė Arėjas jį kautis, širdy įsigeidęs
Jam pražūties iš galingo Ainėjo, kurį pats užstojo.
Bet Antilochas, tas Nestoro senio sūnus galingasis,
Ir gi pamatė ir puolė pro eilę karių į pagalbą:
Jis pabijojo, kad vadas kariuomenės didis nežūtų,
Visą kariuomenės vargą ir kraują niekais taip paleidęs.
Jau juodu buvo iškėlę durklus galinguosius į aukštą,
Vario galais, užsidegę viens kitą toj vietoj nudėti,
Bet Antilochas arti atsistojo prie šono Atrydo.
Tuokart Ainėjas, nors jis kovoje ir koks buvo karštuolis,
Priešu du tokiu galingu pamatęs — sustoti turėjo.
Tokiu būdu jie ištraukė nukautus draugus į Achajų
Pusę ir ten juos paliko vargšus jų draugams apraudoti.
Patys vėl grįžo kovon, tarp pirmųjų į eilę sustoję,
Greitai nukovė Pilaimeną vyrą, kurs lygus Arėjui
Vadą tautos Paflagonų, narsiųjų kareivų skyduotų.
Jį Menelajas Atrydas, garsus ietininkas galingas,
Pervėrė sviedęs ietim ir pataikęs į kaktą nudėjo.
O Antilochas Midoną, Atimnijaus sūnų garsingą,
Jojo vežėją ir draugą, nukovė, kai žirgus jis suko,
Jam akmenim į alkūnę pataikęs. Paleido vadžias tas,
Dramblio kauleliais dabintas: nukrito jos stačiai ant žemės.
O Antilochas jam kalaviju į pat smilkmenį kirto.
Gaudydams kvapą Midonas iš karo dviračių išgriuvo.
Griuvo jisai ant galvos ir pečių ir, į gilųjį smėlį
Stipriai įsmigęs, styrėjo lig toliai, kol jį užvažiavę,
Nuvertė žemėn žirgai jo paties, kuomet jau Antilochas
Varėsi juos pasigavęs į plačią Achajų stovyklą.
Hektoras, juodu pamatęs iš tolo, ant jų užsisuko
Baisiai surikęs. Paskui jį falangos narsiausių Trojėnų
Sekė. Juos vedė Arėjas kartu su Enio baisiąja.
Kart su jais bėgo kovos Maišatis netvarkinga ir Baimė.
Dievas Arėjas ranka savo didžiąją ietį kratydams,

Ėjo su Hektoru kart, tai prieš jį, tai greta atsistodams.
Ir Diomedas galingas, Arėją pamatęs, pabūgo:
Tartum, kad vyras kelionės nepratęs, keliaudams per didį
Lauką, užėjęs ten srauniąją upę, ką skubina jūron,
Putų sraunių išsigandęs, ir sukasi grįžt nusiminęs.
Taip Diomedas čia trauktis pradėjo ir šaukti saviesiems:ems:
„Vyrai — draugai! Nebereikia stebėtis, kad tas durklininkas
Hektoras rodos baisus karžygys ir ligšiol toks galingas,
Lydi kovojant jį dievas koks norint ir gina nuo smūgių.
Štai ir dabar greta jo aš pažįstu Arėją, kurs vyro
Paprasto atrodą turi. Neatgręždami savo veido
Traukitės vis atbuli nuo tų priešų: neprider mirtingiems
Mums su dievais amžinaisiais kovoti ir pulti juos jėga!"
Taip jisai šaukė. Trojėnai tuo tarpu juos puolė labjau dar.
Hektoras du kovoje prisikvrusiu vyru nukovė:
Buvo vienuos jie dviračiuos — Menestas su juo Anchijalas.
Žuvusių jų pagailėjo Ajantas sūnus Telamono,
Žibančią ietį atstatęs, jis puolė artyn ir ją sviedęs —
Pervėrė Amfiją, sūnų Selago, kurs Paiso krašte sau,
Turto ir žemės daugybę valdydams, laimingas gyveno.
Sūnų likimas žiaurus šičia vedė Prijamui į talką,
Padermei jo į pagalbą. Ajantas jam ietį suvarė
Stačiai į apačią juostos, sužeidęs jam žemąjį pilvą.
Griuvo triukšmingai tasai. Telamono Ajantas pribėgo
Jojo šarvų nusiplėšti. Trojėnai paleido daugybę
Jam kuoaštriausių strėlių, bet jo skydo pramušt negalėjo,
Jis prisimynęs su koja iš mirusio ietį išrovė,
Bet negalėjo vienok jis šarvų žibančių jo nuplėšti:
Trojos kariai strėlėmis jį užpylė — dabar jis pabūgo,
Kad neatkirstų Trojėnai galingi jam kelio sugrįžti,
Nes jų daugybė garsiausių kareivų aplink prisirinko,
Vario durklus pasiėmę Ajantą, nors tokį galingą,
Baisų, didžiulį ir tvirtą nuvijo šalin: jis turėjo,
Jų nusileisdams jėgoms pasitraukti atgal prie savųjų.
Šitaip jie grūmės ir vargo kovoj kruvinojoj verksmingoj.
O Tlepolemą galingąjį, skaistųjį sūnų Heraklo,
Prieš Sarpedoną pastatė piktasis likimas kare tam,
Jiems susitikti tat teko ir puolus kits kitą kovoti.
Viešpaties Dzeuso garsiajam vaikaičiui ir vyrui galiūnui.
Pirmas prabilo iš jų Tlepolemas, sakydamas priešui:

„O Sarpedone, Likijų karaliau! Ir kam tau reikėjo
Šičia atėjus drebėt, neišmanančiam karo kariauti?
Tau primelavo, neva tu iš Dzeuso aigidvaldžio kilęs:
Daug dar tau trūksta, tave jei palygintų kas su tais vyrais,
Kur iš tikrųjų iš Dzeuso yr gimę, antai kaip Heraklas,
Mano gimdytojas, žino visi jį galingą ir drąsų
Karžygį esant — jis liūto širdies ir jėgų, čia senovėj
Buvo atvykęs, žirgų atsiimti iš Laomedonto.
Jis su šešiais čia atvykęs laivais, ir karių nedaugiausia,
Bet Ilijoną išgriovė jis greit ir iškraustė jo turtą.
Pats tu bailys ir vedi savo žmones į pražūtį tikrą.
Menkas Trojėnams tesi talkininkas, be reikalo grioveis
Šič iš Likijos. Ir būk tu dabar šimtą sykių tvirtesnis, —
Žūsi iš mano tu rankos ir Hado angoj atsidursi!“
Jam Sarpedonas, Likijų valdovas, prabilęs pasakė:
„Tiesą sakai, Tlepolėmai, Heraklas išgriovęs yr Troją,
Bet tai už Laomedonto karaliaus beprotiškus darbus:
Jis geradariui savam piktžodžiavimu įžeidė širdį
Ir atsisakė grąžinti jam žirgus, kurių tas keliavo
Tolimą kelią vargingą. O tau aš čionai pranašauju
Mirtį ir pražūtį tamsią: tu, pervertas mano durtuvo,
Žūsi, garbės man suteikęs pasauly, o pats sau keliausi
Hado valstybėn tamsion, kur žirgais žmonės tiki garsingą.“
Taip Sarpedonas atsakė. Uosinę tad ietį pakratęs
Leido į jį Tlepolėmas. Kartu Sarpedonas iš rankų
Savąją ietį paleido ir stačiai pataikė į kaklą.
Gerklę prakirto jos vario galūnė narsiam Tlepolėmui,
Ir amžinoji tamsa jo akis čia iš karto užpylė.
Bet Tlepolėmas, vienok, Sarpedonui į dešinę kulšę
Ietį pataikė įsmeigti: jo kūną prakirtus galūnė
Kaulo pasiekė. Tik tėvas tą kartą išgelbėjo sūnų.
Tuoj čia subėgę draugai Sarpedoną iš lauko paėmę,
Nešė tolyn. O įsmigus ietis jį kankino smarkiausiai:
Vilkosi ji, o draugai neišmanė, ką reik padaryti,
Jei būt iš kulšies ištraukę, jis būtų galėjęs paeiti.
Taip susirūpinę buvo draugai Sarpedono karaliaus.
O Tlepolėmą tuotarp iš kovos gražiaauliai Achajai
Išnešė. Tai Odisėjus skaistusis pamatęs, turėdams
Drąsią krūtinėje širdį, užsidegė, baisiai supykęs.
Svarstė širdy ir niekaip negalėjo nutarti, kur pulti:

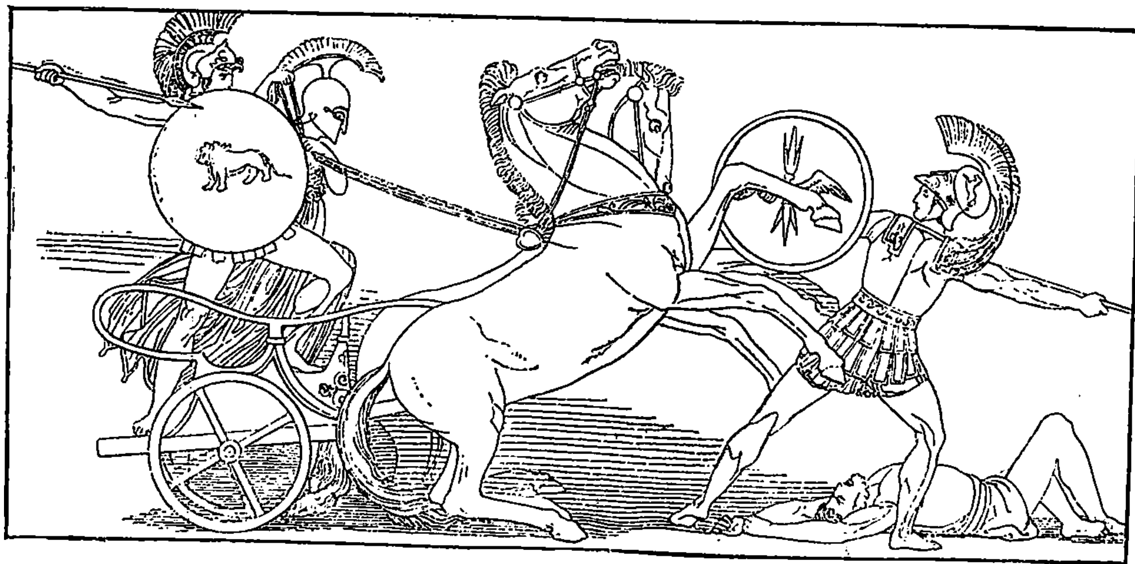
Ar pasivijus jam Dzeuso perkūnvaldžio sūnų pribaigti,
Ar, užsipuolus jų būrį, Likijų išmušt kuodaugiausia.
Bet nežadėta, mat, buvo, idant Odisėjus galingas
Vario ginklu Dzeuso sūnų galingą pribaigtų, nes širdį
Nukreipė jam prieš Likijų kareivas Atena dievaitė.
Ten jis nužudė Koiraną, Akastorą, Chromiją, Haliją,
Dar ir Alkandrą, Noemoną ir dar Pritanį. Ir būtų
Daug dar išžudęs Likijų garbus Odisėjus galingas,
Jei skaisčiašalmis jo Hektoras būt neišvydęs iš tolo.
Puolė jisai pro pirmąsias kareivų eiles sužibėjęs
Ginklais šviesiaisiais Danajams atnešdamas mirtį. Pamatęs
Jį Sarpedonas, sūnus žaibus valdančio Dzeuso, nudžiugęs
Priverstas skausmo dejuoti jam tarė tą žodį sparnuotą:
„Hektore mielas! Manęs nepaliki Danajams pribaigti,
Pamestą šičia. Išgelbėk! Tegu aš gyvybę pabaigsiu
Jūsų tvirtovėje, jeigu nėra man žadėta, pagrįžus
Savo namuosna į brangią tėvynę ir vėl pamatyti
Mylimą žmoną malonią ir sūnų mažytį išvysti."
Taip jis kalbėjo. Bet Hektoras jam skaisčiašalmis tuo tarpu
Nieko nesakęs prabėgo pro šalį, patsai užsidegęs
Pult Danajus ir žudyti, nuvyti šalin nuo tvirtovės.
Tuokart draugai Sarpedoną galingą nunešę padėjo,
Dzeuso kur ąžuolas skleidžia paunksmę. Uosinę jam ietį
Išėmė lauk iš žaizdos jojo kulšies gudrus Pelagonas,
Artimas draugas. Apalpo tuomet Sarpedonas, bet greitai
Vėl atsigavo jisai. O Borėjo pakilęs vėjelis
Jam atgaivino jo širdį krūtinėj pasilpusioj kenčiant.
Vyrai Argėjai tuotarp nuo Arėjo ir žibančio rūbais
Hektoro, kad ir pabūgę, nebėgo bėgte į pajūrį,
Bet ir nepuolė į kovą pirmi, tiktai traukės iš lengvo
Vis atbuli, kai jie tarpe Trojėnų Arėją pažino.
Ką čia nukovė karaliaus Prijamo sūnus nuostabusis
Draug su Arėju, žudytoju vyrų, ir ką paskutinį?
— Lygų dievaičiams Teutrantą ir garsų žirgvaldį Orestą,
Trechą garsingą durklu galinguoju, paskui Oinomają
Sūnų Oinopo — Heleną, Oresbiją dar margajuostį.
Buvo jisai čia iš Hylos atvykęs, ten savo krašte jis
Turto daugybę turėjo, prie kranto Kefiso gyveno.
Vyrai Bojotai visi ten turtingi — gyveno laimingai.
Vos galingoji pamatė tai Hera, valdovė baltrankė,

Žūnant Achajų herojus iš Hektoro rankų galingų,
Tuoj, pasišaukus Ateną, žodžius jai sparnuotus ji tarė:
„Vargas! Žiūrėk tik aigidvaldžio Dzeuso dukra Atritone!
Priežadai mudviejų eina per nieką, kur mes Menelajui
Davusios esam, kad Troją galingą padėsim išgriauti
Ir jam laimingai sugrįžt į tėvynę. Ar leisime šitaip
Siausti Arėjui žudytojui!? Reikia ir mums stot į kovą!"
Taip jinai tarė. Jai neprieštaravo šviesakė Atena.
Puolė pati savo žirgus kinkyti auksiniais pakinktais
Didžiojo Krono duktė, galingiausioji Hera valdovė.
Hebė užmovė vežimui ratus aštuonpėdžius greituosius,
Gryno iškaustytus vario, pritaikintus ašiai gelžinei;
Patys tekiniai iš aukso nedilstančio kaustyti buvo,
Vario lankais aptraukti, pažiūrėti gražiais ir tvirčiausiais;
Stebulės ratų sidabrais gražiai padabintos aplinkui.
Pats gi vežimas diržais sidabruotais ir auksu dabintais
Laikės ašies, o viršum jam, iš šonų ir priešais
Buvo lenktiniai turėklai, rodiklis gryniausio sidabro,
Tvirtas tvirtai pritaisytas. Prie jo tai pririšusi stipriai
Gražųjį jungą auksinį ir kinkymus aukso puikiuosius
Ruošėsi greitai. Ir Hera tada atsivedusi žirgus
Dangiškus savo greituosius, kinkyti pradėjo, širdis jos
Degė baisiąja liepsna įsigeidusi keršyt, kovoti,
Dievė Atena, duktė galingiausia Kronido, pamainė
Plonąjį rūbą kasdienį, kaip vandenį, žemėn nuleidus
Puikų, kurį išsiaudusi buvo pati savo rankom;
Vilkosi tą nusimetus perkūnvaldžio Dzeuso chitoną
Ir užsidėjo šarvus, pasirengus į kruviną kovą.
O per pečius užsidėjo kutuotą, galingą aigidą
Baisią akims pamatyti ir kupiną baimės baisiosios:
Buvo čia Vaidas, Jėga ir Vijimas sustinginąs kraują,
Buvo Gorgonos galva, baisenybės pasaulio didžiausios,
Tokia baisi ir grūmojanti — viešpaties Dzeuso stebuklas!
Dar ant galvos užsidėjo Atena sau šalmą varinį
Lenktą abipus, keturlinkos skardos gražiai padarytą,
Auksu dabintą, kurs būtų galėjęs pridengti tikriausiai
Šimto valstybių kareivų būrius susirėmus kovojant,
Tuokart įstojo dievaitė į savo liepsnotus dviračius,
Rankon paėmusi ietį, storiausią, didžiulę ir tvirtą,
Tą, kur eiles galingiausių herojų malšindavo kartais,

Jeigu *užrūstino ją, galingiausiojo* tėvo dukraitę.
Hera tuoj žirgus greitkojus, botagą paėmus, pabaidė.
Vartai savaime prieš jas atsidarė triukšmingai. Jų Horos
Saugojo lygiai, kaip viso dangaus ir daugkalnio Olimpo,
Reikiant praverti kam debesį tamsų, ar vėl jį užleisti.
Pralėkė smarkiai vartus tuos dievaitės arkliais vėjakojais.
Tuokart pamatė jos Dzeusą šaly nuo dievų sau besėdint
Pačio aukščiausiojo kalno viršūnėj daugkalnio Olimpo.
Šičia sulaikiusi žirgus baltrankė valdovė galinga,
Dzeusą aukščiausią Kronidą paklausė, jam tarusi šitaip:
„Tėve mūs Dzeuse! Argi tu nerūstauji tokius matydams
Darbus Arėjo baisiausius, nes kiek tatai jis ir kokių dar
Vyrų išžudė Achajų, visai neteisingai, pikčiausiai!
Plyšta širdis man! Kiprida ten veikia, su ja Apolonas,
Džiaugiasi sidabralankis tą baisų beprotį užsiundęs,
Jokios tiesos neišmanantį kraugerį. Tėve mūs Dzeuse!
Tu nesirūstink, meldžiu aš, jei kartais Arėją iš lauko
Teks pavaryti, pataikius jam smūgį tam kartui ir skaudų."
Jai debesų varinėtojas Dzeusas, išklausęs, atsakė:
„Eik ir užleisk ant Arėjo laimėjimo dievę Ateną:
Ji juk per karą *papratusi teikti sunkiausio jam skausmo!"*
Taip jisai tarė. Jam nepasipriešino Hera baltrankė.
Vėl botagu jinai žirgus pabaidė. Jie bėgo su noru,
Tarpe mūs žemės ir aukšto dangaus, žvaigždėmis nusagstyto.
Kiek tiktai gali aukščiausioj žvalgykloj sėdėdamas vyras
Ploto ore akimis apmatyti, žiūrėdams į pilkąją jūrą,
Tiek vienu šuoliu ristieji žirgai garsiažengiai jų šoko.
Trojon atvykus — kur santaka upių dviejų pasidaro,
Kur Simoentas sroves su Skamandru į vieną sulieja —
Žirgus greituosius sustabdė čia Hera baltrankė valdovė.
Ir juos paleidus iš jungo, tamsiu debesim tuoj apklojo,
Jiems Simoentas čia dangiško pašaro žemėj užugdė.
Pačios dievaitės, lyg taikios, nedrąsios balandės, nuėjo
Eisena savo lengvąja, užstot Achajus mylimuosius.
Vos tik atvyko jos ten, kur daugybė narsiausiųjų vyrų
Buvo sustoję aplink Diomedą kovotoją garsų,
Tartumei liūtai, kai kraujo išalkę, ar šernai miškiniai,
Juos tad nuveikti sunku. Čia sustojusi Hera valdovė,
Dievė baltrankė, suriko balsu lyg tas skambantis varis,
Greitai pati pasivertusi Stentoru, vyru galingu,

Šaukti galėjusiu taip, kaip kitų penkios dešimtys vyrų:
„Gėda, Danajai! Jūs niekšai, tik tiek, kad gražiai jūs atrodot!
Kol su jumis dar Achilas lyg dievas į kovą žygiavo,
Trojos piliečiai nedrįsdavo vartų Dardano apleisti.
Tuokart Trojėnai iš tolo bijojo ieties jo baisiosios.
Nūn jie nuo miesto toli, jau arti mūs laivyno kariauja!"
Taip ji surikusi drąsą kiekvieno širdy tuoj sukėlė,
O prie Tidydo priėjo palėdakė dievė Atena.
Rado valdovą jinai prie arklių ir dviračių bestovint,
Žaizdą vėdinant, kur Pandaras savo strėle jam padarė:
Prakaitas degino jį po jo diržo plataus, kur nešiojo
Apvalą didelį skydą. Jam peršte žaizda, ir įsmilkusi
Buvo ranka. Tai pakėlęs sau diržą, jis tamsųjį kraują
Braukė nuo savo žaizdos. Prisiartinus dievė Atena,
Jungo žirgų pasirėmus, prabilo ir tarė karaliui:
„Mat, kad visai į save nepanašų pagimdęs Tidėjus
Sūnų. Nes buvo Tidėjus mažutis, o karžygis didis!
Būdavo, aš jam užginsiu, nulėkus tuoj šokti į kovą,
Ypač, kuomet, atsiskyręs nuo savo Achajų, nuvyko
Vienas į Tebas jis į nesuskaitomą būrį Kadmiečių.
Jam aš įsakius buvau, kad ramiai jis viešėtų tarp jųjų.
Jis gi, vienok, kaip visad, savo audringos palieptas sielos
Šaukė rungtynių jaunuosius Kadmiečius ir nuveikė greitai.
Jam nesunku tatai buvo, visur aš už jį užsistojau.
Lygiai taip pat aš ir tau pasirodau ir saugoju veikiant,
Drąsinu ir, kad smagiau su Trojėnais galėtum kovoti.
Bet ar jau nuovargis, sunkiai kovojus, karius apmalšino,
Baimė begėdiška apėmė širdį? Begu tai teisybė,
Jog tai herojaus drąsuolio sūnus tu Tidėjaus Oinydo?"
Jai atsakydamas tarė į tai Diomedas galingas:
„Dieve! Pažįstu tave: tu duktė juk aigidvaldžio Dzeuso!
Viską sakysiu teisingai, nė žodžio neslėpdamas vieno:
Nuovargis didis, ar baimė begėdiška nėr dar įveikę
Niekad manęs: tik elgiuos kaip aš tavo buvau įsakytas:
Tu juk neleidai kariauti man prieš laiminguosius dievaičius.
Tik jeigu dukterį Dzeuso sutikčiau kur nors Afroditę,
Čia sukinėjantis, bandant kovoti — galiu ją ir smogti,
Taigi dėl to aš dabar pasitraukiau ir paliepiau savo
Vyrams—kariams pasitraukti atgal, susispiesti į būrį,
Nes pamačiau aš Arėją: jisai visą kovą ten veda."

Jam atsakydama tarė palėdakė dievė Atena:
„O Diomede Tidyde, brangiausias man širdžiai herojau!
Taigi dabar nebijok nei Arėjo, nei kito galingo
Dievo kurio: aš tave prieš visus užsistosiu, matysi,
Nūn kuopirmiausia pasuk savo žirgus prieš patį Arėją,
Drąsiai tu jį susitik, nebijodamas audringo pykčio
Kraugerio dievo, nelaimėms čia leisto, nelaikančio žodžio:
Jis prižadėjęs man buvo ir Herai kariaut prieš Trojėnus,
Vis Achajus užsistodams. Dabar gi, mat, stojo eilėsna
Trojos kareivų, Achajų herojus ir žodį užmiršęs."
Taip jam pasakius, Stenelą jinai iš dviračių ant žemės
Savo patraukė ranka, ir tasai kuogreičiausiai nušoko.
Greitai pati ji įstojo dviračiuosna gret su galingu
Vyru Tidydu, liepsnodama noru kovoti ir kautis.
Sunkiai ašis ąžuolinė tuomet sugirgždėjo, pakėlus
Baisią dievaitę galingą ir karžygį vyrą geriausią.
Dievė vadžias ir botagą į savo pasėmusi ranką,
Žirgus greitkojus ji stačiai paleido ant dievo Arėjo.
Tuokart Arėjas šarvus Perifanto galingojo plėšės,
Milžino vyro ir vado Aitolų, garsaus Ochesido.
Vyrą tą plėšė Arėjas žudikas. Atena sau galvą
Pridengė Hado šalmu, kad matyt negalėtų jos dievas.
Vyrų žudikas Arėjas, vos tik Diomedą pamatė,
Milžiną metė jisai Perifantą, kur buvo užmušęs,
Ir prieš žirgvaldį tuojau Diomedą jis stačiai pasuko.
Vos tiktai jie susitiko, tuojau vienas kitą užpuolė:
Pats pirmutinis Arėjas ietim viršum jungo ir vadžių
Bandė įdurti stipriai Diomedui, atimti gyvybę,
Bet šitą ietį pelėdakė dievė Atena pagavus,
Nukreipė greit, kad jinai nepakenkus pralėktų pro šalį;
Tad Diomedas didbalsis jį puolė ietim savo vario,
Smūgį sustiprinus, pakraipą pridavė durklui Atena
Stačiai į žemąjį pilvą, kur vyrai sau riša pajuostę.
Šič Diomedas ir susmeigė durklą, jo kūną sužeidęs
Gražų, ir durklą surojo atgal iš žaizdos vėl išrauti,
Tad variaginklis Arėjas subliovė taip baisiai, kaip būtų
Gal devyni, arba dešimt, gal, tūkstančių vyrų galėję
Baisiai surikti kovos pradžioje, kai jie pradeda kirstis,
Viskas aplink sudrebėjo — Trojėnai ir narsūs Achajai
Baisiai pabūgę: subliovė Arėjas besotis žudikas.

Diomedas kovoja su Arėju. (V, 853)

Lygiai kaip rodos tamsa nejauki ir baisi, kur užeina
Vasaros karštąją dieną, kai viesulai smarkūs sujunda,
Tokis baisus pasirodė Tidydui varinis Arėjas,
Kyląs tamsiam debesy pasislėpęs į aukštąjį dangų.
Greit jis atvyko į būstą dievų, į aukščiausią Olimpą,
Sėdos greta jis Kronido, nuliūdęs ir sopulio graužiams.
Jam jis parodė, kaip dieviškas kraujas jo baisiąją žaizdą
Buvo užpylęs, ir verkdams žodžius jam sparnuotus kalbėjo:
„Tėve mūs Dzeuse. Gali be rūstybės į tokius žiūrėti
Darbus baisius ir nelaimes, kur kenčiam dievai viens per kitą?
Vis tai dėl labo žmonių! Ir tavim nusiskundžiame visad:
Tėvas esi juk dukters tos nenaudos ir mūsų skriaudėjos,
Jai tiktai piktadarybės terūpi. Visi, mes dievai štai,
Kiek mūs Olimpe yra, pasiduodame tau ir priklausom.
Jai tik vienai nesakai tu nė žodžio, nesubaudi niekad,
Viską jai leidi ir lepini, tokią nedorą pagimdęs!
Štai ji dabar Diomedą, didingąjį sūnų Tidėjaus,
Moko ir kursto, kad pultų dievus amžinuosius įnirtęs.
Jis visų pirmą Kipridą pripuolęs jai sužeidė ranką,
O jau paskui jis mane, lyg koks daimonas siutęs, užpuolė
Greitos tik kojos pagelbėjo man. Ten aš bučiau kentėjęs,
Sopulį didį gulėdams parvirtęs į krūvą lavonų.
Ar nuo jų smūgių varinių nualpęs, sveikatos nustojęs."
Jam, su rūstybe pažvelgęs, perkūnvaldis Dzeusas atsakė:
„Tu, veidmainy čia nezyzk man šalia prie manęs atsisėdęs!
Tu man blogiausias visų, kur Olimpe gyvena, dievaičių:
Vis galvoje tau kova, arba kerštas, ar kruvinas karas.
Motinos būdą turi nesuvaldomą — Heros dievaitės:
Aš ją sunkiausiu vargu suvaldau savo žodžiais. Iš josios
Pikto sumanymo štai ir nelaimė tave palytėjo.
Vis dėlto ilgai žiūrėt negaliu aš į sopulius tavo:
Mano sūnus juk esi, pagimdytas man motinos tavo,
Bet, kad tu būtum iš kito dievaičio nenauda toks gimęs,
Būtum seniai jau Hade apačioj Uranidų besėdįs!"
Sūnų subaręs tuojau Paieonui jį gydyt įsakė.
Paieonas tą žaizdą jam vaistais, gesinamais skausmo
Greitai užbėręs sugydė, nemirštamai prigimčiai esant.

Lygiai kaip sultis rūgščioji, jeigu ją į saldųjį pieną
Skystą įpilsi ir suksi jį greitai, sutraukia bežiūrint —
Paieonas taip greitai ir audringą dievą pagydė.
Hebė Arėją tynėj numazgojo, užvilko jam šviesų
Rūbą švelniausią, ir jis atsisėdo gret Dzeuso garbingas.
Greitai taipogi sugrįžo į Dzeuso galingojo rūmus
Hera Argietė ir Alalkomenų Atena dievaitė,
Baisią skerdynę sustabdžiusios vyrų žudiko Arėjo

Šeštoji giesmė

Hektoro ir Andromachos pasimatymas.

Dievės paliko Trojėnus kovojant su vyrais Achajų:
Ėjo didžiausios žudynės vienur ir kitur susidūrus
Vyrams variniais durtuvais ginkluotiems lauke kruvinajam
Tarpe greitųjų srovių Simoento ir tyrojo Ksanto.
Pirmas Ajantas, sūnus Telamono, Achajų gynėjas,
Puolęs pralaužė Trojėnų falangą, lyg šviesą parodęs
Savo draugams, ir nukovęs geriausiąjį karį Trakiečių,
Sūnų Eusoro, galingąjį vyrą, vardu Akamantą.
Jam jis pataikė į šalmą, gražiai ašutais padabintą,
Ir savo durklą į kaktą suvarė, pramušęs jam kaulą,
Vario galūnė įsmigus, akis tam tamsybės pripylė.
O Diomedas didbalsis tuo tarpu Aksilą nukovė,
Miesto Arisbės gyventoją Teutrano taurąjį sūnų
Turtais ir meile žmonių pragarsėjusį savo tėvynėj.
Vaišino jis keliauninką kiekvieną, gyvendams prie kelio.
Niekas iš jų neapgynė vienok nuo baisiosios mirties jo,
Nieks neužstojo — abudu nužudė baisus Diomedas:
Jį ir jo draugą Kalesiją, žirgus kur valdė kovojant,
Smūgis baisus juos abudu nuvarė į šaltąją žemę.
Dresą, Ofeltiją dar Eurijalas garsusis nužudė
Ir nusisuko tuojau prieš Aisepą ir brolį Pedasą,
Buvo tuos Abarbarėja Najada pagimdžius iš meilės
Bukolijonui skaisčiajam. Tas Bukolijonas tai buvo
Laomedonto šviesaus pirmagimis sūnus, atsiradęs
Prieš vestuves ir slaptai. O avis beganydams pamilo
Nimfą, kuri jam iš meilės dvynius tuos pagimdė.
Tų jaunikaičių ir jauną gyvybę ir kūną jų gražų
Mekistejadas pražudė, sau jųjų šarvus nusiplėšdams.
O Polipoitas, kare toks smarkus, Astialą nukovė.
Vadą Perkosiją pats Odisėjus galingas nudėjo,

Savo durklu variniu. Aretaoną skaistųjį — Teukras.
Ablerą vario šviesiuoju durklu Antilochas nudūrė.
Pats Agamemnonas, didvyris vadas, nukovė Elatą,
Kurs buvo kilęs nuo Satnioento šviesaus o iš miesto
Aukšto kalnuoto Pedaso. Filaką bebėgant nudūrė
Savo durklu pasivijęs Lejitas, Melantiją gi Euripilas,
Adrestą gyvą sugavo Atrydas garsus Menelajas,
Nes šio arkliai, pasibaidę tam' karo lauke, užsišokę
Su vežimu ant mirikinio krūmo, rodiklį nulaužė,
Nulėkė stačiai į pilį, kur bėgo pabūgusių krūvos.
Adrastas krito, iš savo dviračių statgalvis ant veido
Žemėn. O čia su durklu Menelajas stovėjo.
Adrastas, puolęs prie kelių, pradėjo Atrydą maldauti:
„Gyvastį man dovanoki, galingas Atryde, karaliau!
Brangų tau duos išpirkimą, gėrybių visokių be galo
Tėvas turtingas — ir kietojo vario, ir žibančio aukso,
Išdirbinių geležies tam nepasigailės mano tėvas, —
Duos, ką norėsi, išgirdęs mane pas jus gyvą sugautą.“
Taip jis kalbėjo. Ir buvo sujudinęs širdį krūtinėj:
Jau Menelajas pamanė paduot jį varyt į stovyklą
Plačią Achajų laivų. Bet tuotarp Agamemnonas bėgo,
Šaukė iš tolo piktai Menelajui grūmodamas žodžiais:
„O Menelajau silpnasis! Ir ko tu gailiesi žmonių tų?
Bene namams tavo gero padarę yra tie Trojėnai?
Lai jų nė vienas mirties neišvengia iš rankų mūsiškių,
Dargi ir tie, kurie isčiuje motinų savo tebgludi,
Lai ir tie miršta visi iki vieno, lai žūna su Troja,
Lai be žinios ir be kvapo visi jie prapuola, išnyksta.“
Šitaip kalbėdamas širdį sukietino brolio herojaus,
Nes ir teisybę pasakė. Ranka nuo savęs tas atstūmė
Adrestą. Jam Agamemnonas vadas į vidurius durklą
Savo suvarė. Išgriuvo tasai, o karalius užmynęs
Jam ant krūtinės su koja, išrovė galingąjį durklą.
Nestoras drąsino balsą pakėlęs Danajų herojus:
„Vyrai Danajai, draugai! Galingieji tarnai jus Arėjo!
Tik nesilikit nė vienas nuo būrio, skubėdami šarvą
Priešo nukauto nuplėšt, kad daugiau į stovyklą parneštut.
Priešą skubėkim žudyt. O paskui jau laisvai sau galėsit
Kruvino karo lauke juos nukautus negyvus nuvilkti!“
Mokė taip juos ir tuo kurstė jų drąsą, kovos įnirtimą.

Būtų tą kartą Trojėnai dėl savo drąsos nuslūgimo
Gavę į pilį pabėgt nuo Achajų drąsių ir galingų,
Jeigu Ainėjui ir Hektorui tad Prijamidas Helenas,
Didelis paukščių ženklų išmanytojas būt nepataręs:
„Hektor, Ainėjau! Vadai, judu nešat sunkiausiąją naštą
Rūpesčio didžio Likijų ir Trojos tėvynės likimo:
Judu užtat kuogeriausiu kovoj kruvinoj ir taryboj.
Stokite šičia ir bėgiančius savo karius sulaikykit,
Kol jie į savo pastogę į glėbį žmonų dar nekrito,
Sau pasidarę tuo gėdos didžiausios, o priešui tik juoko.
Jeigu tik jūs sulaikysit ir vėl sustatysit falangas,
Stosime prieš Danajus mes kovoti, nors baisiai jie spaudžia,
Mus būtinumas privers atsistoti, laikytis ir gintis!
Hektor, dabar tau reik eiti namo, pasakyk nuo manęs tu
Motinai savo ir mano, kad žmonas Trojėnų gerąsias
Vestųs į aukštą tvirtovę, dievaitės Atenos šventyklą.
Lai atidarius raktu švento rūmo duris ji, atnešus
Skraistę, kuri jai atrodo brangiausia, didžiausia visų jos
Esančių rūmuos, kurią už visas jinai brangin labjausiai, —
Lai ant Atenos, šviesiosios dievaitės, užkloja ji kelių.
Apžadus jai tepadaro, kad dvylika mitulių karvių,
Jungo ir jaučio dar nepaliestų jos šventykloj aukos jai,
Jeigu ji pasigailės ir apgins mūsų pilį ir mūsų
Žmonas brangiąsias, vaikus, kurie niekuo nėra nusidėję,
Jeigu nuo Trojos atkreips Diomedą Tidydą baisiausią,
Audringą tą durklininką ir baimės galingą sėjiką,
Kurs man atrodo už vis galingiausias visuose Achajuos.
Aš nė Achilo to narsiojo vado dar tiek nebijočiau,
Nors ir sakydavo jį iš dievaitės užgimus. Juk šitas
Dūksta be galo: su juo susilyginti niekas negali.“
Taip jisai tarė. Ir Hektoras brolio su noru paklausė.
Šoko su ginklais iš savo dviračių jis greitai ant žemės.
Aštrųjį durklą nutvėręs, jį kratė ir bėgo per visą
Savo kariuomenę, šaukdamas stoti į kovą; bežiūrint
Smarkią skerdynę sukėlė: Trojėnai iš naujo sugrįžę
Stojosi prieš Achajus vėl, ir tie pasitraukti turėjo,
Liovėsi puolę: pamanė, jog dievas kuris, nusileidęs
Iš žvaigždėmis nusagstyto dangaus į pagalbą Trojėnams
Stojo. Tai tiek sustiprėjo Trojėnai. O Hektoras vis dar
Drąsino savo eiles ir vis šaukė balsu kuodidžiausiu:

„Trojos piliečiai drąsuoliai ir jūs, talkininkai garbingi!
Būkite vyrai tikri. Atsiminkit galybės drąsos jūs!
Aš, štai, nueisiu į pilį, tarybai pranešiu ir jūsų
Liepsiu žmonoms, kad su seniais tarybos iš vieno maldautų
Dangiškos Trojai pagalbos, dievams hekatombas aukotų!“
Taip juos padrąsinęs, Hektoras vadas nuėjo į pilį.
Mušė kulnis jam ir sprandą tie odos diržai, kurie laikė
Priešais galingą jo skydą, per vidurį išlenktą lygiai.
Glaukas tuotarp Hipolocho sūnus, o tenai Diomedas,
Ėjo *abudu į priekį iš savo būrių* išsiskyrę,
Žengė į aikštę ir stojosi vienas prieš antrą kovoti.
Štai susiėjo arti. Tarė pirmas Tidydas didbalsis:
„Kas tu, drąsuoli, esi; trumpaamžių žmonių giminieti?
Dar aš tavęs nesu matęs kovoj, kur garbės kariui teikia,
Štai tu toli nuo savų atsiskyrei drąsiausiai ir lauki
Mano galingojo durklo, bet mano jėgų temėgina
Vien nelaimingų vaikai. Jeigu būtum iš aukšto dangaus tu
Šičia *atvykęs koks dievas* — su jais, Olimpiečiais, aš niekad
Pats nekariauju. Likurgo, Drijanto sūnaus, jau nutrūko
Dienos, nes buvo pakėlęs jis ranką kovot su dievaičiais,
Vieną jis kartą išblaškė po šventąją pilį Nisėjaus
Dūkstančio dievo, garsaus Dioniso, penėtojas nimfas.
Pagalį varomą jaučių pastvėręs, taip nimfas gainiojo,
Kad jos šventuosius indus žemėn metė ir mušamos bėgo.
Pats Dionisas, jo riksmo pabūgęs, į jūrą įpuolė:
Dievė Tetida maloniai jį priėmė prieglobsty savo —
Tad Dionisas labai išsigando įsiutusio vyro,
Ir laimingieji dievai neapkęsti pradėjo Likurgą.
Greit jį apjakino Krono sūnus. Neilgai begyveno
Žemėje vyras taip jau nusidėjęs dievams amžiniesiems.
Tad nenorėčiau ir aš su dievais laimingaisiais kariauti!
Bet, jei žmogus tu esi, kuris vaisiais maitinasi žemės,
Eikš! kad greičiau atsistotum ant slenksčio į pražūtį ženg-
Jam atsakydamas tarė narsusis sūnus Hipolocho: [dams!“
„O tvirtabūdi Tidėjaus sūnau, kam teiraujies gimimo?
Koks yra lapų gimimas miške — ir žmonių tokis lygiai!
Vėjas nudrasko ir blaško juos žemėj, o miškas atgijęs,
Vėl sužaliavęs, pavasario metą kitus užaugina.
Taip ir žmonių vienos kartos dar auga, o kitos jau nyksta.
Bet, jeigu nori tikrai sužinoti garbingąjį mano

Aukštą gimimą, tai tau pasakysiu, ką daugelis žino!
Miestas Efira yra pakrašty mūs arklingojo Argo.
Šičia gyveno Sisifas, mitriausias žmonių trumpaamžių.
Buvo sūnus jis Ajolo. O sūnų pagimdė jis Glauką.
Glaukui tam gimė sūnus, visų gerbiamas Belerofontas.
Grožį ir vyrišką dorą jam buvo dievaičiai suteikę.
Proitas vienok jį sumanė nuskriausti: iš savo jį žemės
Proitas išvarė, nes buvo galingas tą laiką valdovas —
Argo krašte: po skeptru jo, mat, padavė Dzeusas tą kraštą.
Proito žmona, skaisčiaveidė Antėja, slapta užsimanė
Meile su juo susidėti. Jisai, vyras būdams teisingas,
Belerofontas protingas su ja susidėt nenorėjo,
Tuokart žmona, pasišaukusi Proitą, valdovą galingą,
Belerofontą beydį meluodama vyrui apskundė.
„Žūsi, o Proite, jei Belerofontą tuojau nenudėsi:
Geidžia manęs, kad tik aš susidėčiau su juo — aš nenoriu“.
Taip ji melavo. Užpyko valdovas, išgirdęs tą skundą.
Bet nužudyti jo tai neišdrįso — širdy pabijojo,
Pasiuntė jį į Likiją, tik įdavė ženklą nelemtą:
Ant lenktinikių lentelių bruožų tam tikrų jis padarė,
Liepė įteikt lenteles savo uošviui karaliui — tuo manė
Jį pražudysiąs. O Belerofontas laimingai, taip dievui
Taisius, nuvyko į kraštą Likijos, kur Ksanto srovingo
Plakasi vilnys. Likijų karalius galingas priėmęs
Vaišino lygiai devynias dienas, jam kas dieną papjaudams
Jautį. Bet, kai dešimtoji į dangų Aušra raudonpirštė
Kilo, pradėjo tad jį klausinėti ir ženklo teirautis,
Ženklo nuo žento jo Proito, kuris pristatyt šiam turėjo.
Raštą nelemtą pamatęs, kuris apie mirtį bylojo,
Liepė pirmiausia jam baisią baidyklę Chimėrą nukauti.
Buvo Chimėra dievų prigimties, o ne padaras žemės:
Liūto galva jai, per pilvą ožys ji, — o slibino strėnos.
Karšta liepsna ta Chimėra alsavo ir žėrė iš tolo.
Ją jis nužudė, dievai stebuklingai jį buvo pamokę.
Gavo paskui jis kariaut prieš garsius Solimus narsinguosius.
Sakėsi niekad nebuvęs baisesnėj kovoj, kaip su jaisiais.
Dar Amadzones galingas, kur vyrams yr lygios, — išžudė.
Jam iš to karo begrįžtant karalius sumanė klastingai
Jį nužudyti: parinkęs Likijos geriausiųjų vyrų,
Juos į slaptes susodino: namo bet jau jie nebegrįžo:

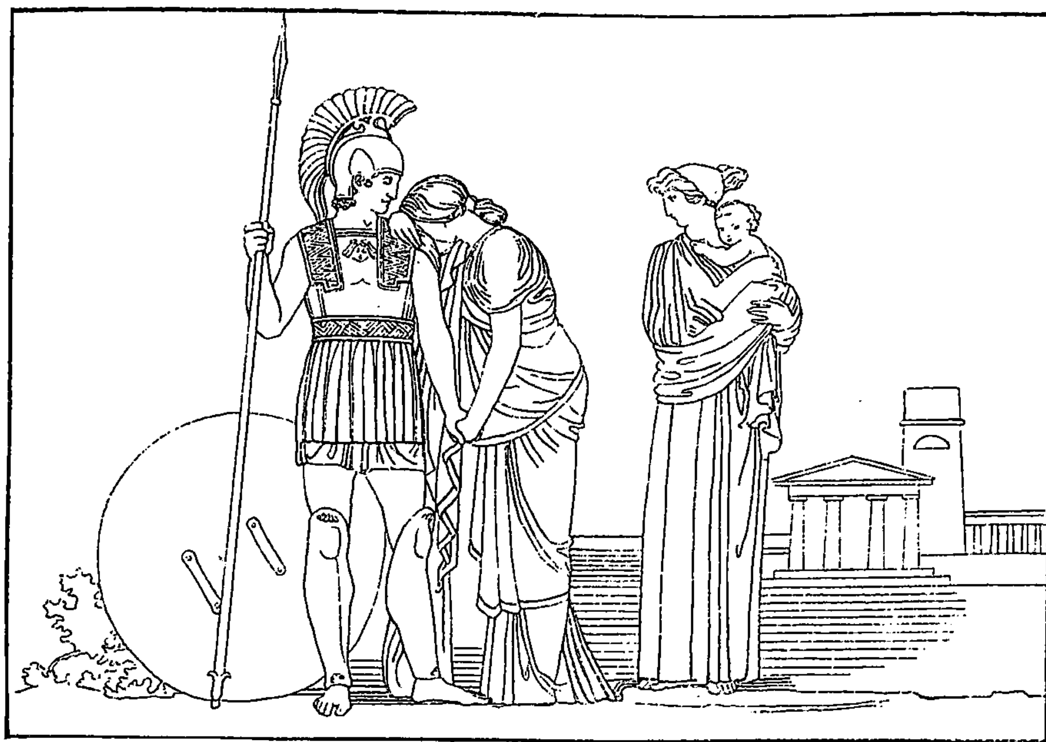
Belerofontas beydis išžudė tuos vyrus visus ten.
Tuokart pamatęs, iš tikro, jį esant dievų giminaitį,
Žemės Likijos valdovas jį savo namuos pasilaikė,
Savo jam dukterį davė ir pusę užleido visos jam
Savo valdžios ir garbės, o Likiečiai paskyrė jam žemės
Dalį geriausią daržams jo ir sodui, kad tik pasiliktų.
Belerofontui protingam žmona jo vaikus tris pagimdė:
Sūnus — Isandrą, paskui Hppolochą ir Laodamėją,
Dukterį skaisčią, perkūnvaldis Dzeusas ją buvo pamilęs.
Jam tai pagimdė jinai Sarpedoną, galingą herojų.
Belerofontas galop užsitraukė rūstybę dievų sau.
Vienas po lauką Alėjaus jis būdavo vaikščioja liūdnas,
Krimsdamos savo širdy ir žmonių susitikti bijodams.
Sūnų Isandrą Arėjas besotis žudikas nukovė,
Su tolimaisiais narsiaisiais kaimynais išėjus kariauti,
Gražiąją dukrą supykus pašovė šviesi Artemida,
Tik Hipolochas išliko. Mane jis pagimdė — man tėvas.
Siuntė į Troją mane jis, įsakęs tvirčiausiai atminti,
Būti visur man pirmajam, kad niekas manęs nepralenktų,
Ir neužtraukt negarbės ant tėvų mūs garsingojo vardo.
Buvo visad jie pirmi ir Efiroj ir žemėj Likijos,
Štai iš kokios giminės, kokio kraujo didžiuojuos iškilęs."
Taip jisai tarė. Nudžiugo staiga Diomedas didbalsis,
Durklą į žemę derlingą jis įsmeigė prieš savo kojas.
Pats maloniausiais jis žodžiais taip tarė garsiajam tam vadui:
„Mano bičiulis esi tu, tėvų dar laikais tatai buvo!
Juk gi Oinėjus skaistusis dar Belerofontą beydį
Vaišino dvidešimt, rodos, dienų savo rūmuos šviesiuosuos;
Vienas antram dovanų dovanojo mainais kuogražiausių:
Davė Oinėjus jam diržą raudoną gražiausiai išsiūtą;
Belerofontas šiam — aukso dvidugnę, puikiausiąją taurę,
Tebeturiu aš tą taurę namie dar — nesivežiau šičia,
Nemenu tėvo Tidėjaus, mane jisai mažą paliko,
Žuvęs, kuomet jo kariuomenė žuvo prie Tebų tvirtovės.
Argo šaly aš tau draugas tikriausias, kaip buvęs ir būsiu,
Tu man — Likijoje draugas, jei tektų kuomet ten nuvykti.
Mūsų ietims bus čia darbo gana tarp minios tos švaistytis
Kausiuos, kol dievas padės, ir su kuo tam lauke susitiksiu.
Tau vėl — Achajų daugybė yra čia, jei tik apgalėsi.
Štai sumainykime savo ginklus, kad matytų kiekvienas,

Jog mes draugai iš senovės laikų ir didžiuojamės šituo“.
Taip pakalbėjusiu jiedu nuo savo dviračių nušoko,
Vienas antram spaudė ranką ir siekė draugauti per amžių.
Glaukui tik šičia Kronidas aptemdė jo šviesųjį protą
Už Diomedo tik vario šarvus auksinius jis šiam davė,
Kas šimto jaučių vertės buvo, jis už devynis išmainė.
Hektoras vos tik prie Skajiškių vartų ir bokšto priėjo,
Tuoj jį apspito iš visur ir žmonos ir dukters Trojėnų,
Klausdamos laimės vaikų, savo brolių, genčių ir labjausiai
Vyrų. O Hektoras liepė maldauti dievaičių malonės:
Visos tur melstis, nes daugumui gresia didžiausia nelaimė.
Gražųjį rūmą Prijamo pasiekė tad Hektoras greitai.
Rūme tame, kurio sienos švitėjo ten menių puikiausių
Penkios net dešimtys buvo, tuos mūruos greta įtaisytų:
Sūnus Prijamo ir skaisčios jų žmonos gyveno tos menės.
Dukterys savo turėjo menes, o jų dvylika buvo
Priešais kieme pastatytų tašyto akmens kuodailiausio:
Šičia jo žentai gyveno prie savo pačių gėdingųjų.
Hektorą čia pasitiko jo motina gailestingoji.
Ėjo ji savo gražiosios dukters Laodikės lankyti,
Sūnų už rankų paėmus maloniai jo klausti pradėjo:
„Ko pagrįžai tu, vaikeli, apleidęs verksmingąją kovą?
Tur būt, be galo jus spaudžia nenaudėliai sūnūs Achajų,
Kur prasiveržę ik sienų tvirtovės jau mūsų. O tavo
Širdį, tur būt, čia patraukė atvykti, ir Dzeuso aukščiausio
Šauktis pagalbos šventykloje jo, kur tvirtovėje stovi?
Lukterk čionai: aš tau gardžiojo vyno išnešiu ąsotį,
Kad tu turėtum ką laistyti garbei dievų ir Kronido,
Ir pats paskui atsigėręs sustiprintum silpstančią galią:
Vyrui, vargų iškamuotam, nuo vyno jo jėgos atgyja.
Tu toks pavargęs už Trojos piliečius kariaudamas karą,“
Jai atsakydamas Hektoras tarė, didus skaisčiašalmis:
„Vyno gardaus man tu gerti neduok, mylimoji močiute!
Gal jis susilpnint mane: ir jėgų ir drąsos nebeteksiu.
Rankų neplovęs aš Dzeusui palaistyti tamsiojo vyno
Ir negalėsiu: tamsių debesų varinėtoją Dzeusą
Žmogui, krauju ir purvais susitaškiusiam, garbint nepritder.
Eik tu pati į Atenos laimėtojos aukštą šventyklą,
Neškis brangių smilkalų, pilietes garbingiausias pašaukus,
Audeklą patį geriausią, kursai tau brangiausias atrodo,

Kurs tavo rūmuos didžiausias, kurio tu gailėtum labjausiai —
Nešk ir ant kelių sudėk šviesiaplaukei dievaitei Atenai,
Dvylika karvių jauniklių, kurių dar nepalietė jungas,
Jai pažadėk paaukoti šventykloj, jei teiksis maloniai
Gelbėti pilį, Trojėnų vaikus nekaltuosius ir žmonas,
Jeigu nuo Trojos šventosios atkreips Diomedą Tidydį,
Baisųjį tą durklininką ir baimės sėjiką didžiausią.
Eik gi greičiau į laimėtojos dievės Atenos šventyklą,
Aš gi tuo tarpu pas Parį užeisiu į kovą jį vestis,
Jei tik norės jis klausyti. O būtų geriau, kad jį žemė
Vienu prarytų kartu! Užaugino jį Dzeusas Olimpo,
Mūsų didžiausiai nelaimei — ir Trojos ir tėvo Prijamo
Ir kuodidžiausiai nelaimei Prijamo vaikų nelaimingų!
Jeigu galėčiau matyti jį žengiant į tamsųjį Hądą,
Sopulius, rodos, užmirščiau, kurie mano širdį kankina!"
Taip jisai tarė. Hekabė nuėjus tarnaitėms įsakė,
Tos pilietes garbingiausias bematant į rūmą surinko.
Sandėlį kvepiantį savo tuo tarpu jau kratė Hekabė:
Buvo gražių ten margų audeklų išaustų jai gabiausių
Moterų miesto Sidono, kurias Aleksandras tam tyčia
Buvo iš žemės Sidono atvežęs, kai bastės po plačią
Jūrą jisai, nes pro ten jisai vežės Heleną gražuolę.
Vieną, iš tų audeklų išsirinkus, paskyrė Hekabė
Dovanai dievei Atenai. Jo raštai gražiausiai atrodė.
Dėžę kai kraustė ir iš apačios išsitraukė puikiausią.
Buvo didžiausias jisai: kaip žvaigždė jis žėrėjo padėtas,
Tą pasiėmus išėjo. Pilietės būriu ją lydėjo.
Kai jos atvyko į aukštą tvirtovę, Atenos šventyklą,
Tuoj atidarė duris joms Teano, gražveidė senelio
Kiso duktė, o žmona žirgavaldžio Antenoro tvirto.
Ji buvo Trojos piliečių Atenos rinktinė šventikė
Moters didžiausiu klyksmu čia rankas į Ateną iškėlė,
Audeklą ėmus Teano skaisčioji uždėjo Atenai,
Dievei šviesplaukei ant kelių ir ėmė maldauti galingą
Dzeuso Kronido aukščiausiojo dukrą tais žodžiais prabilus:
„Gailestingoji tvirtovės globėja ir dieve didžioji!
Durklą sutriuškink Tidydo ir teikis taip jam padaryti,
Kad stačia galva nugriūtų ties Skajiškiais vartais nudėtas.
Mes tau tuoj dvylika karvių jauniklių nemačiusių jungo
Šičia šventykloj aukosim, jei mus tu maloniai išklausius,

Gelbėsi pilį, Trojėnų vaikus nekaltuosius ir žmonas."
Taip ji maldavo karštai. Jos maldos neišklausė Atena.
Taip joms besimeldžiant dievės Atenos šventykloj ant kalno,
Hektoras ėjo tuo tarpu į rūmus garsaus Aleksandro,
Rūmus puikius, kuriuos tas įsikūręs pats buvo su vyrais
Darbo geriausiais mokovais, dailydėmis Trojos kalnuotos.
Jie jam padarė jo poilsiui kambarį gražų, svečiams jo
Didelį namą ir platų atšlaimą, greta su Prijamo
Rūmais ir Hektoro, vietoj gražiausioj aukštosios tvirtovės.
Į jo namus atsilankė tad dieviškas Hektoras, rankoj
Ietį vienuolikos mastų ilgumo turėjo. Galūnė
Iečiai tai buvo skaisčiausiojo vario — žibėt ji žibėjo,
Buvo aštri ji ir žiedas auksinis prispaudęs ją laikė.
Rado jis jį miegamajam mėginant ginklus ir šarvus sau:
Skydą, krūtinsargį, kumpąjį lanką — mėgino ir lankstė.
Tarpe tarnaičių sėdėjo Argietė Helena ir josioms
Skirstė ji darbus svarbius, kur nudirbti turėjo šiandieną.
Hektoras, brolį pamatęs skaudžiausiai jį barti pradėjo:
„Tu silpnaproti, ne laikas vienam tau mankštintis su ginklais!
Žūva jau Trojos kareivos, nebišgali miesto aukštųjų
Sienų apgint. Dėl tavęs ta kova ir tas karas baisusis
Kilo mūs miestui. Tu pats užsirūstintum, jei pamatytum
Bėgant iš lauko kovos ir apleidus draugus ir tėvynę.
Eik gi, kol dar Ilijono nepadegė priešas galingas!"
Jam atsakydamas tarė skaistus Aleksandras, jo brolis:
„Hektor, teisingai bari, nusipelnęs aš tavo barimo,
Pasisakysiu užtat atvirai tau: klausyk ir supraski:
Ne dėl pykimo ant Trojos piliečių ilgai taip sėdėjau
Rūmuose vienas — liūdėti buvau, mat, nutaręs,
Bet štai pati mano meiliai kalbėdama ir įkalbėjo
Grįžti į kovą. Pačiam man atrodo, kad bus tai geriausia,
Laimė kovoj atsimaino juk vyrams. Palauk valandėlę,
Aš užsidėsiu Arėjo ginklus. Arba eik — aš pavysiu;
Nors ir išėjęs paskui, aš tikiuosi tave susitiksiąs."
Taip jisai tarė, ir Hektoras tas skaisčiašalmis nutilo.
Tuokart Helena jam žodžiais meiliais prakalbėdama tarė:
„Dieveri mano, begėdės žmonos, tų visokių nelaimių
Priežasties jūsų piktosios! Kad būtų geriau aną dieną,
Kai mane motina mano pagimdė, pasiutusi audra
Stvėrus nubloškusi kur ant kalnų, ar į armenis jūrų,

Ožiančių nuolat bangų, tai pražuvus man jūroj, nebūtų
Tokios verksmingos nelaimės manęs dėl ištikusios Troją.
Bet jau kadangi dievai tas nelaimes iš anksto paskyrė,
Lai būtų leidę, kad tapčiau žmona kurio vyro geresnio,
Tokio, kurs gėdą supranta, žmonių papeikimo privengia.
Šitas gi to nesupranta ir niekad manau nesupras jis.
Taigi, manau, susilauks jis užtai nupelnytų sau vaisių.
Meldžiamas, diever, įeik, atsisėsk į tą suolą, trumpai nors.
Tau per šį karą daugiausia vargų ir skausmų tenka kęsti,
Vis dėl begėdės manęs ir kaltės Aleksandro nedoro.
Sunkią mums dalį čia teikia Kronidas, nes mudu ir mirę
Būsim žmonių dainose negražiai paminėti abudu!"
Hektoras jai skaisčiašalmis didus atsakydamas tarė:
„Ne, nesodinki, Helena, manęs taip maloniai. Nesėsiu!
Skubina mano širdis, kad greičiausiai sugrįžęs į kovą,
Ginčiau Trojėnus, kurie ten gedauja manęs pasitraukus.
Tu jį paskatink: tegu jis ginkluojas ir eina netrukdams.
Lai pasistengia pavyti mane neišėjus iš miesto.
Aš dar užeisiu namo pažiūrėti namiškių, žmonos ir
Savo brangaus, mylimiausiojo vaiko, dar kūdikio mažo.
Aš negaliu gi žinoti, ar teks iš kovos besugrįžti,
Ar jau pražūsiu, jei leis taip dievai ir nuveiks mus Danajai."
Hektoras jai skaisčiašalmis didus taip atsakęs išėjo.
Greitai nuėjo į savo gražiai įtaisytąjį rūmą,
Bet baltarankės žmonos Andromachos namie jis nerado:
Ji su vaiku ir puošnia palydove išėjus stovėjo
Bokšte ant mūrų aukštų ir raudojo tenai, aimanavo.
Hėktoras, rūmuos neradęs mielosios žmonos, atsistojo
Durų angoj ir tarnaujančių moterų klausė tais žodžiais:
„Moters tarnaitės, sakykite greitai man tikrą teisybę,
Kur baltarankė dabar Andromacha iš rūmų išėjo,
Brolienių gal gražiarūbių, ar gal seserų atlankyti,
Ar į Atenos laimėtojos šviesią šventyklą, kur kitos
Visos gražplaukės Trojietės maldauja galingąją dievę?"
Jam taip paklausus, veikli šeimininkė tuojau jam atsakė:
„Hektor, kadangi liepi pasakyti tau tikrą teisybę: —
Ne seserų arba brolienių tavo gražrūbių lankyti
Ir ne Atenos laimėtojos dievės šventyklon, kur kitos
Visos gražplaukės Trojietės maldauja galingąją dievę,
Bet tik į bokštą jinai Ilijono tvirtovės išėjo:

Hektoro atsisveikinimas su Andromacha. (VI, 400)

Gandas pasklido, kad mūsų Trojėnus nuveikę Achajai.
Ji skubinai tad nubėgo prie mūrų, lyg proto nustojus.
Tavo sūnelį paėmus nešiotė kartu su ja bėgo."
Taip šeimininkė jam sakė, ir Hektoras greitai išėjo.
Gatvėm gražiom jisai ėjo, keliu tuo pačiu kur atėjęs.
Vos tik jis platųjį miestą praėjęs arti atsirado
Skajiškių vartų, pro kur jau į lauką turėjo išeiti —
Štai Andromachą, brangiausiąją žmoną, atbėgant pamatė.
Bėgo skubėjo kilnaus Hetiono dukra turtingoji.
Tas Hetionas gyveno ties kalnu miškuotojo Plako,
Valdė jis paplakės Tebę, Kilikijos vyrus garsiuosius.
Dukterį jis į pačias skaisčiašalmiui atidavė vadui,
Čia susitiko tas žmoną. Kartu dar ten buvo tarnaitė.
Nešė jinai prie krūtinės jo sūnų, linksmutį, nekaltą,
Jųjų vienintelį vaiką, o gražų, kaip šviesiąją žvaigždę.
Hektoras sūnų vadino Skamandriju, Trojos piliečiai
Astijanaktu vadino, nes Hektoras saugojo Trojos.
Tykiai šypsojosi tėvas į brangųjį sūnų žiūrėdams,
O Andromacha prie jo prisiglaudusi verkė graudingai,
Jį nusitvėrė už rankų ir ėmė maloniai kalbėti:
„Mano brangusis! pražūsi tu greit dėl to savo drąsumo.
Vaiko nors savo mažyčio ir motinos jo pagailėtum!
Nes jau aš greitai nebteksiu tavęs, juk netrukę Achajai
Puolę būriu nužudys tave vieną. Tavęs man nebtekus
Žemėmis būtų geriau užsipilti — nebliks man paguodos,
Jeigu tu žūsi, likimą sutikęs, tik vienos nelaimės!
Tėvo jau nebeturiu ir brangiosios nebėr man močiutės,
Tėvą nužudė skaistusis Achilas ir pilį turtingą
Vyrų Kilikų išgriovė, mūs brangiąją Tebę aukštvartę,
Pats Hetioną nukovė, tik jo nenudraskė jis kūno:
Gėdos širdy, mat, turėjo. Sudegino jį su šarvais tat,
Dar jam ir kalną supylė ant kapo. Aplinkui to kapo
Dukters Kronido, tos nimfos kalnų, prisodino medelių.
Brolius septynis turėjau galingojo tėvo tvirtovėj:
Hado tamsybėn jie viena diena iškeliauti turėjo:
Juosius visus greitakojis skaistusis Achilas nukovė,
Radęs prie jaučių ramiųjų bandos ir avelių baltvilnių.
Motiną mano, kuri viešpatavo prie Plako miškuoto,
Buvo po karo jisai atsivaręs į savo stovyklą
Su laimikiu dar kitu, bet atleido priėmęs didžiausią,

Brangų už ją išpirkimą. Ir čia strėlėmis žaisdama sau
Dievė šviesi Artemida ją rūmuose tėvo nudėjo!
Hektor! tu vienas dabar man ir tėvas ir motina miela,
Brolis, vienintelis mano globėjas ir vyras brangiausias.
Taigi, maldauju, nebeik iš to bokšto, čia likis tvirtovėj,
Nepadaryk savo vaiką našlaičiu, našle savo žmoną!
Trojos kareivų statyk kuodaugiausia po smokvų didžiulių:
Ten kuolabjausiai prieinamą mūsų tvirtovė ir sienos.
Tris jau kartus ten mėgino, kaip nors įsilaužti narsiausi
Priešų kareivos: abudu Ajantai ir Idomenėjus,
Lygiai Atrydai abu ir sūnus galingasis Tidėjaus.
Gal tai pranešęs yra jiems gudrus koksai pranašas jųjų,
Ar gal pačių jų nujaučia širdis ir juos traukia ten pulti."
Hektoras jai skaisčiašalmis didus atsakydamas tarė:
„Žmona, teisybė! Pačiam man širdy tatai rūpi be galo,
Bet neapsakoma gėda man būtų prieš vyrus Trojėnus
Ir Trojietes ilgarūbes, jei aš kaip bailys pasilikčiau
Šičia toli nuo kovos. Man širdis to neleidžia daryti:
Mokiaus visad aš drąsos, kai mes ėjom su didvyriais Trojos,
Koviaus, kad tėvo garbės būčiau vertas, naujos įsigyčiau,
Bet aš gerai tai žinau širdyje, nujaučiu tatai aiškiai:
Bus ta diena, ir pražūti turės Ilijonas šventasis,
Senas Prijamas pražus ir tauta variadurklio Prijamo.
Bet ne Trojėnų ateinantis vargas tiek spaudžia man širdį,
Ir ne Hekabės brangios ir karaliaus senelio Prijamo,
Brolių vienkraujų, drąsiųjų karių, nes tada jų daugybė
Griūti į dulkės turės juk po kojų įsiutusių priešų, —
Tavo nelaimė kankina mane: kaip koks priešų kareiva
Tempsis tave į nelaisvę, tau laisvąją dieną atėmęs,
Ir kaip tu Arge turėsi kur audeklą svetimai austi,
Vandenį sunkiai nešiot iš šaltinių garsių Mesejidos,
Ar Hiperėjos, širdy susikrimtus dėl prievartos skausmo,
Ir kaip kas nors pasakys, tave verkiant prie darbo pamatęs:
„Hektoro, štai tau, pati! Jis kovoj pirmučiausias vis buvo
Tarpe žirgvaldžių Trojėnų, kur gynė taip Trojos tvirtovės,"
Taip prasitars tau bet kas, ir tuo širdgėlą tavo padidins:
Tu atsiminsi sau vyrą, kur jungą vergovės nuimtų,
Bet, lai pražūsiu anksčiau ir žeme užsipilsiu akis sau,
Tik neišgirdęs graudaus tavo klyksmo ir grobiant nematęs!"
Tarė ir sūnų mažytį bučiuoti į glėbį jau ėmė,

Bet jo mažytis atgal prie krūtinės gražjuostės nešiotės,
Glaudės surikęs, nes atrodos brangiojo tėvo pabūgo,
Žibantį varį pamatęs ir skiauterę baisią ant šalmo.
Nuoširdžiai tėvas nusijuokė, motina švelniai šypsojo.
Šalmą tuojau nusiėmęs ant žemės padėjo jį tėvas
Žibantį visą, o brangųjį sūnų, paėmęs ant rankų,
Ėmė bučiuot ir kilnoti, ir Dzeuso maldaut ir dievaičių:
„Dzeusai, ir jūs amžinieji dievai! O, suteikit, kad šitas
Mano sūnus, kaip jo tėvas, Trojėnuose būt garbingiausias,
Būtų galingas ir doras, tvirtai viešpataudamas Trojoj.
Lai kas pamatęs iš karo jį grįžtant pasako: Tas vyras
Daug savo tėvą pralenkęs! Tegu kruvinųjų šarvų jis
Nešas iš karo, nuplėšęs nuo priešo galingo ir širdį
Motinos savo pradžiugina!“ Taip pakalbėjęs ant rankų
Savo pačios mylimosios padėjo jis brangųjį sūnų.
Motina jį prie krūtinės kvapios tuoj prispaudė maloniai,
Ašaroms riedant ji nusišypsojo. Pamatęs tai vyras,
Jos pagailėjęs, paglostė ranka ir maloniai prabilo:
„Mano brangioji! Tu daug taip širdy dėl manęs nesikrimsk:
Niekas manęs prieš Likimą į Hadą nusiųsti negali,
Ir nuo Likimo, manau, nė vienam nepavyks išsisukti:
Nei kas bailus, nei drąsuolis — gana kad jis kartą užgimęs!
Taigi keliauk sau namo ir namų reikalais tesirūpink:
Staklėmis, savo verptuvais ir priežiūra darbo tarnaičių.
Karas gi vyrams terūpi Trojėnams, o man — kuolabjausiai!“
Taip jai pasakęs, jis šalmą gražiai ašutais padabintą
Movės. Pati jo brangioji paklusus be žodžio nuėjo
Į savo rūmą ir vis atgalios žvelgdama graudžiai verkė.
Greitai sugrįžo į savo gražiai išdabintąjį rūmą,
Hektoro, vyrų žudytojo namą, ir savo tarnaites
Ten susitiko. Pradėjo jos visos raudoti graudingai:
Gyvą dar Hektorą jos apraudojo čia pat susirinkę,
Nes nebemanė jos Hektorą grįšiant iš kruvino lauko,
Rankų Achajų ir jų įnirtimo baisaus išsisukus.
Ir Aleksandras jau ilgai šį kartą namie nebetruko:
Greitai šarvus savo brangius ir blizgančius jis užsidėjo,
Tuoj pasileido per miestą žingsniuoti tvirtom savo kojom:
Lygiai kad žirgas, kurs šeriamas ilgai stovėjo arklidėj,
Staigiai ištrūkęs į lauką kanopomis skeldamas lekia
Ten, kur papratęs skaidriam vandeny jisai maudytis upėj;

Lekia ir grožiu didžiuojasi savo: jam karčiai plezdena,
Galvą užrietęs aukštyn, savo didelę jėgą pajutęs,
Ten, kur ganyklas jis žino ir kur jis žirgų dar atranda.
Taip ir Prijamo sūnus Aleksandras nuo aukšto Pergamo,
Savo žerėdams šarvais, lygi saulė, žingsniavo sau linksmas;
Kojos jo lengvos jį nešė ir greit jisai brolį pavijo,
Vos tik ans buvo apleidęs tą vietą, kur pačią paliko.
Pirmas užkalbino brolį šviesus Aleksandras herojus:
„Mielasai mano! Labai sutrukdžiau aš tave skubinojoj
Tavo kelionėj, į sutartą laiką atvykt pavėlavęs!“
Jam skaisčiašalmis didus atsakydamas Hektoras tarė:
„Broli brangusis! Nieks vyrų teisingų tave pasakyti
Bailų kovojant negali, nes tu nebailus ir nesilpnas,
Tik apsileidęs ir tyčia tu stengtis nenori. Dėl to vien
Sopa man širdį, išgirdus Trojėnus, kaip keikia tave jie:
Daug, mat, vargų tu esi jiems padaręs. Dabar tik skubėkim:
Visą tai galima bus pataisyti, Kronidui taip leidus,
Tuokart, kai jau mūsų rūmuos laimėjimo dienai nušvitus,
Linksmą pripilsime kraterą dievams amžiniems Olimpiečiams,
Lauk iš Trojados išviję gražaulių Danajų galybę.“

Septintoji giesmė

Dvikova Hektoro su Ajantu. — Nukautųjų laidojimas.

Taip jam atsakęs už vartų šviesus didis Hektoras žengė.
Ir Aleksandras jo brolis nuo jo nesiliko: abudu
Jiedu tvirtai širdyje pasiryžę kovoti žygiavo.
Kaip ir jūreiviams kad dievas pavėjui keliauti pataiso
Tuokart, kai jie jau nuvargę ir stengias iš paskutinosios
Irtis ir perplaukti jūrą, o jėgos jau kūną apleido, —
Taip tuodu vyru Trojėnams labai reikalingu atrodė.
Pariui pasisekė Arejitojo greit sūnų nukauti,
Vadą Menestijų; Arnėje buvo jį Arejitojas,
Krašto valdovas su Filomedusa šviesake pagimdęs.
Hektoras savo galingu durklu Ejionėjų nudėjo,
Jam po jo šalmo varinio kraštu baltą kaklą pradūręs.
Glaukas tuotarp, Hipolocho sūnus, galingasis Likijų
Vadas, nukovė durklu Ifinoją Deksijo galingo
Sūnų triukšmingoj kovoj prie greitųjų bebėgant žirgų jam
Petį pradūrė. Iškrito jisai iš dviračių ir mirė.
Tuokart tai juodu pažino šviesakė dievaitė Atena.
Kaip jie įnirtę kovodami žudė geriausius Argėjus.
Šoko staiga nuo Olimpo viršūnių ir lėkė į Troją.
Priešais šviesus Apolonas išėjo, pamatęs nuo aukšto
Kalno Pergamo dievaitę: jis Trojai laimėjimo geidė.
Jiedu abu susitiko prie didelio ąžuolo tuokart.
Pirmas prabilo šviesus Apolonas iš Dzeuso užgimęs:
„Ko įsigeidusi vėliai tu, dukter galingojo Dzeuso,
Šič atvykai iš Olimpo, liepsnojančio varoma noro?
Ar kad į pusę Danajų svyruojančią persvėrus laimę,
Duotum laimėti? Negaila tau žūstančių Trojos piliečių?
Bet, jei manęs paklausytum, tai būtų dalykas geriausias.
Mudu šiai dienai kovų ir grumtynių baisumą nutraukim.
Vėl jie paskui tekovoja, kol tik pabaigos Ilijono

Teks susilaukti, jei taip nemirtingosios dievės Olimpe
Esat nutarusios, kad šitas miestas puikiausias tur žūti!“
Jam atsakydama tarė šviesakė dievaitė Atena:
„Lai, toli šaudąs Šauly, tai įvyksta! Taip pat ir maniau aš
Šič iš Olimpo atvykus pas vyrus Achajų iš Trojos.
Tik, kaip tuos vyrus galėtum priversti nustoti kovojus?“
Jai tada Dzeuso sūnus Apolonas karalius atsakė:
„Karžygio Hektoro dvasią galingą sustiprinsim dar mes:
Lai jisai vienas su vienu vadin iš Danajų drąsuolį
Dvikovoj kautis baisiojoj. Tai tuokart supykę garžauliai
Vyrai Achajai parinks iš savųjų kovotoją vieną.“
Taip jisai taė. Negiņčijo dievė šviesakė Atena.
Sieloje savo Helenas, Prijamo sūnus mylimasis,
Pranašas būdamas nujautė norą Olimpo dievaičių.
Tuoj prisistatęs jis Hektorui žodžiais prabilo sparnuotais:
„Hektor Prijamo sūnau, kuris išminčia Dzeusui prilygai!
Mano tu žodžio dabar paklausyk: juk aš tikras tau brolis;
Liepki susėsti Trojėnams taip pat ir Achajų herojams.
Pats kuogeriausią iš vyrų Achajų pašauki kovoti
Vienas su vienu lig paskutinosios į dvikovą baisią.
Žūti likimą sutikus nėra tau žadėta šį kartą:
Balsas Olimpo dievų amžinųjų sakyte man sako.“
Taip jisai tarė. Nudžiugo tad Hektoras, žodį jo svarbų
Tokį išgirdęs ir tuoj, prieš Trojėnų falangas išėjęs,
Jas jis atstūmė skersąja ietim. Ir visi jie susėdo.
O Agamemnonas pats susodino Achajų herojus.
Dievė Atena ir sidabralankis šaulys Apolonas,
Paukščiais plėšriais, vanagais, pasivertę, nuskridę susėdo
Dzeuso agidvaldžio ąžuolo drūto aukščiausioj viršūnėj.
Ir ilgomis eilėmis jau susėdusių vyrų gėrėjos.
Vyrai sėdėjo skydais čia, šalmais ir durklais pasišiaušę.
Tartum Dzefiro kad vėjas pakilęs sušiaušia kur lygų
Blizgantį veidrodį jūrų, ir jis pasidaro tamsus tuoj —
Tokios Achajų ir Trojos herojų susėdusios eilės
Karo sėdėjo lauke. Atsistojęs jiems Hektoras tarė:
„Jūs paklausykit manęs, gražiaauliai Achajai ir Trojos
Vyrai! sakysiu, ką mano širdis pasakyti man liepia:
Sutarčiai mūsų Kronidas aukščiausias įvykti neleido:
Vargti jisai mus paskyręs, matyt, lėmė toliai mums vargti,
Kol arba jūs mūsų Trojos išgriausite bokštus tvirtuosius,

Ar jus nuveikę ties jūsų laivais iškaposim ik vieno.
Jūsų čionai susirinkę geriausieji vyrai Achajų.
Taigi, jei siela iš jūsų kurio su manim susikauti
Traukia — meldžiu, teišeina iš tarpo visų ir testoja
Vienas prieš Hektorą skaistų kovoj išmėginti galybės!
Prižadu aš — tegu liudija Dzeusas didysis patsai man, —
Jeigu mane jis nuveiks čia ginklu savo žudančio vario,
Lai jisai mano šarvus nusineš sau į jūsų laivyną.
Kūną tik mano atgal atiduokit, kad vyrai Trojėnai
Ir Trojos moters galėtų apverkę sudegint, kaip prider.
Jeigu, vėl, aš jį nuveikčiau ir duotų garbės Apolonas,
Aš jo šarvus nusiėmęs į šventąją Troją nunešiu
Ir pakabinsiu šventykloj tolšaudančio dangiško Šaulio,
Kūną jo leisiu jums neštis prie savo laivų daugiairklių,
Lai jį gražiausiai palaidos tenai garbiniuoti Achajai.
Pilkalnį jam tegu supil ant kranto plataus Helesponto,
Tegu pasako kada koks žmogus, kur negreitai užgims dar,
Plaukdamas jūra tamsiąja pro šalį laivu daugiairkliu:
„Štai atminimas tam žmogui, kuris čia yr žuvęs senovėj,
Jį, nors galingą, bet karžygis Hektoras nuveikė puolęs.
Taip pasakys kas ainių. Ir garbė mano amžiams nežuvus!“
Taip jis kalbėjo. Visi, tai išgirdę, giliausiai nutilo:
Gėda jiems buvo atmesti ir baimė žodžius jo priimti.
Tuokart iš tarpo Achajų garsus Menelajas pakilo,
Ėmė jis gėdint visus ir širdy susikrimtęs dejuoti:
„Baisios man dienos! pagyro jūs puodai, jūs moters — ne vyrai,
Bus čion mums gėdos, ir gėdos didžiausios, jei šičia nė vienas
Mūsų Danajų prieš Hektorą stoti nedrįs į tą kovą!
Kad jūs visi čia į vandenį arba į dulkes pivirstut,
Niekšai, susėdę užmiršot ir drąsą ir savo jūs garbę!
Pats aš išeisiu prieš jį: aš tikiu, jogei laimė kovojant,
Rankoj dievų amžinųjų yra kiekvienam paskirta jau.“
Bardamas šitaip pradėjo ginkluotis šarvais jis į kovą.
Būtų tau čia, Menelajau, gyvenimo galas atėjęs
Iš šviesaus Hektoro rankų, kuris už tave galingesnis,
Jeigu pašokę karaliai nebūtų tavęs greit sustabdę.
Čia Agamemnonas vadas Atrydas smarkiausiai kalbėjo.
Jis pasigavęs už rankos sulaikė ir pratarė žodį:
„Tu pablūdai, Menelajau, tu Dzeuso augintinis: tau juk
Tokis kvailumas netinka; nors pykdamas, širdį valdyki:

Vien dėl piktumo ir ginčo nelįsk ir nekibk į tą vyrą
Daug už tavę galingesnį, tą Hektorą baisų herojų:
To Prijamydo galingo, žinai, jog visi čionai bijo,
Ir kovose mūs Achilas greitasis tiek kartų laimėjęs,
Jį susitinka su baime, nors daug už tave galingesnis.
Eik sau, ramiai atsisėsk į tą būrį tarp savo viengenčių,
Hektorui priešą parūpinsim kitą iš tarpo Achajų:
Nors nepažįsta jis baimės ir vis negana jam kovoti,
Bet aš tikiuosi, saldžiai atsidus jis, jeigu tik pavyktų
Jam beištrūkti šį kartą sveikam iš baisiosios kovos tos."
Atkalbinėdamas tokiu būdu jis įtikino brolį
Aiškiu, teisingu žodžiu. Tas paklausė. Draugai apsidžiaugę
Jam nuo pečių jo šarvus varinius kuogreičiausiai nuvilko.
Nestoras tarpe Argėjų pakilo ir ėmė kalbėti:
„Varge! Čia mūsų Achajai tėvynei baisioji nelaimė!
Sunkiai raudos sužinojęs senasis Pelėjus žirgvaldis,
Doras narsių Mirmidonų valdovas ir jų tarėjas:
Rūmuose savo mane klausinėjo ir džiaugės herojus,
Vardo teiravos kiekvieno Achajų, kilimo jo klausė.
Štai jis dabar sužinojęs, kad Hektoro jie išsigandę,
Daugkart į dangų iškels jis rankas, kad dievai amžinieji
Sielą greičiau jam atimtų, ir leistų nužengti į Hadą.
O kad tai tėvas mūs Dzeusas, Atena, šviesus Apolonas
Man sugrąžintų jaunystę, koks aš kariavau Keladonto
Upės greitosios krantuos, kur Piliečiai, užpuolus Arkadams,
Vyrams drąsiems durklininkams, juos atrėmė Fėjos tvirtovėj,
Mūrai kuriosios tvirtai sustatyti ant kranto Jordano.
Pirmas Arkadų eilės tenai buvo Ereutalijonas,
Arejitojo karaliaus gražiaisiais šarvais pasipuošęs,
Arejitojo, kurį geležinlazdžiu žmonės vadino,
Nes nei lanku jis nešaudė, aštriąja ietim nekovojo:
Geležine jis lazda išblaškydavo priešų falangas.
Jį tik Likurgas nukovė klasta, o ne savo galybe:
Jis jį pataikė sutikt siaurumoj tarp uolų, kur vartoti
Šis negalėjo gelžinės lazdos, nes Likurgas anksčiau jį
Smogė į pilvą durklu ir tas atbulas griuvo ant žemės.
Jam užpuolikas nuplėšė šarvus, iš Arėjo gautuosius,
Juos jis pradėjo dėvėt, kai tarnauti reikėjo Arėjui.
Bet kai Likurgas galop jau paseno, iš rūmų nebėjo,
Šituos šarvus jisai davė Ereutalijonui mielajam

Draugui, idant tas dėvėtų. Šarvus tuos baisius užsidėjęs,
Šaukė jisai mūs drąsuolių, kad eitų kovot viens su vienu.
Tuokart pabūgo visi, sudrebėjo ir niekas nedrįso.
Mano drąsioji širdis tik patraukė mane šokt į kovą
Prieš tą stipruolį, buvau tarpe mūsų herojų jauniausias,
Ir nugalėjau aš jį, nes laimėti man leido Atena:
Vyrą didžiausią ir baisiai galingą man teko nuveikti.
Ištisas griuvo ir tysojo prie mano kojų ant žemės.
Jei tebebūčiau aš jaunas ir būčiau jėgų nenustojęs,
Hektoras tas skaisčiašalmis atrastų su kuo susitikti.
Jūs gi, nors šičia geriausi Achajų herojai atvykę,
Niekas nenori laisvai apsiimti prieš Hektorą stoti."
Šitaip juos gėdino senis. Tarp jų devyni tad pakilo.
Pirmas tarp jų Agamemnonas stojo — karalių vyriausias,
Sekdamas juo Diomedas Tidydas galingas pakilo
Dar atsistojo Ajantai, baisiosios drąsos kupinieji,
Idomenėjus pakilo ir Idomenėjaus bičiulis,
Vadas Merijonas, kur buvo lygus baisiam Enijaljui.
Dar Euripilas, stiprusis sūnus Enaimono, Toantas,
Andraimono sūnus ir skaistus Odisėjus Laerto.
Šitie visi panorėjo su Hektoru kautis skaisčiuoju.
Jiems tada žodį Gerenijos raitelis Nestoras tarė:
„Burtus pirmiausia išmeskit, kuriam jūsų tenka kovoti.
Burtas nulems, kas iš jų turi širdį Achajų pradžiugint,
O paskirtasis tuomet tik širdy tegalės pasidžiaugti,
Kai jisai sveikas pagrįš iš baisiosios kovos nepražuvęs."
Taip jis kalbėjo. Kiekvienas įženklino savąjį burtą.
Į Agamemnono šalmą herojai tuos burtus sudėjo,
Meldėsi vyrai, rankas į padanges mėlsvąsias iškėlę,
Daugelis tarė į platųjį dangų širdingai pažvelgę:
„Tėve mūs Dzeuse! Paskirk ar Ajantą, ar sūnų Tidėjaus,
Ar pagaliau norint aukso turtingą Mikėnos karalių!"
Taip jie maldavo. Gerenijos raitelis šalmą sukratė,
Ir iš jo šoko ant žemės tas burtas, kurio visi laukė —
Burtas Ajanto. Skelbikas pakėlęs nešiojo po būrį,
Iš dešiniosios pradėjęs, jis rodė vadams kad pažintų,
Bet nepažinę nė vienas, vadai atsisakė nuo burto.
Tik kai priėjo būry tam skelbikas su juo prie Ajanto,
Kurs jį įženklinęs buvo ir metęs į šalmą Atrydo,
Tuoj greitą ranką skaistusis Ajantas jam ištiesė burto

Savo paimti. Skelbikas jam padavė greitai priėjęs.
Tas savo ženklą ant burto pažino. Nudžiugo širdis jam.
Metė sau burtą po kojų ant žemės, ir linksmas sušuko:
„Vyrai—draugai! Tasai burtas tai mano.Džiaugiuos širdyje aš,
Stipriai tikiu apgalėsiąs aš skaistųjį Hektorą šiandien.
Jūs, kol pritinkamus kovai šarvus užsidėsiu kaip reikiant,
Melskitės Dzeusui Kronidui, karaliui aukščiausiam patyliais,
Kad neišgirstų Trojėnai, o gal ir balsu, dėliai to kad
Nieko neturim bijoti herojai: juk niekas mane čia,
Prieš mano norą varu iš to lauko negal' nuvaryti,
Ir su klasta neįveiks, ne koksai siauraprotis esu aš —
Tėvo ir močios gimdytas, užaugau garsiam Salamine."
Taip jisai tarė. Jie meldės Kronidui, karalių valdovui.
Tulas į platųjį dangų pažvelgęs jausmingai kalbėjo:
„Tėve mūs' Dzeuse. Nuo Idos viršūnių tvarkai tu pasaulį.
Duoki, kad mūsų Ajantas laimėtų, garbės kad įgytų.
Bet, jeigu Hktorą lygiai tu myli ir rūpini, Dzeuse,
Tuokart jiems lygią galybę ir garbę abudum suteiki!"
Meldėsi taip jie. Ajantas gi blizgančio vario šarvus jau
Dėjos tuo tarpu. Ginklus ir pabuklus visus apžiūrėjęs,
Žengė jisai, lyg patsai būt Arėjas pakilęs baisusis,
Tarpan karių įsimaišęs, kuomet jiems Kronidas kariauti
Leidžia uždegęs tą kerštą liepsnotą, kurs ryja jų širdis.
Tokiu Ajantas tai milžinu rodės, tas bokštas Achajų.
Rūsčiai šypsojo jo veidas žiaurus, o patsai jisai žingsniais
Žengė plačiais, savo baisiąją ietį kratydamas smarkiai.
Džiaugės jį tokį pamatę Achajai, tuo tarpu Trojėnams
Šiurpas šaltasis narius surakino herojaus pabūgus.
Hektorui dar gi pačiam sudrebėjo širdis jo krūtinėj,
Tik neturėjo kur dingti, nė kur pasitraukti į šalį
Savo draugų būryje, nes juk buvo patsai pasisiūlęs.
Greitai Ajantas priėjo artyn, o jo skydas tai buvo
Bokšto didumo, nes iš septynių jaučių odų darytas,
Skarda iš vario viršuj dar aptrauktas Tichijo dirbėjo,
Skydą tą buvo padaręs garsiausiasis Hilos dirbėjas,
Jis jam tą blizgantį skydą padarė sudėjęs septynias
Odas drūčiausių galvijų, o vario viršus aštuntasis.
Juo tai krūtinę pridengęs sūnus Telamono Ajantas
Stojos arti priešais Hektorą skaistų ir tarė grūmodams:
„Hektor! Dabar susikovus vienam mums su vienu pažinsi,

Kokie galingi Danajų herojai, vadai jų falangų,
Nors čia nėra dar falangų aižytojo, liūto Achilo,
Nors riestuose laivuose jisai guli su savo kareivoms,
Rūstaudams savo širdy prieš Atrydą, kariuomenių vadą,
Dar mūsų tarpe yra, su tavim kas galės susiremti,
Daug čia tokių. Tai pradėki kovoti ir pulti tu pirmas.“
Jam skaisčiašalmis didus atsakydamas Hektoras tarė:
„Dzeuso gentaini, Ajante, sūnau Telamono, valdove!
Žodžiais manęs nebaidyk, lyg neužaugą kokį vaikėzą,
Ar moteriškę, kur karo dalykų visai neišmano.
Aš gi puikiausiai prityręs kovų ir kitų žmogžudybių,
Puikiai vartoti galiu savo skydą džiovintųjų odų
Dešine arba kairiąja ranka — aš su juo nepražūsiu.
Moku žirgais vėjakojais nelauktas kur priešą užpulti,
Moku Arėjo priešmirtinį šokį per kautynes šokti.
Tik nenorėčiau tave taip galingą nuveikti klastingai:
Man garbingiau atvirai nugalėti tave, jei pajėgsiu.“
Tarė ir rankoj pakratęs garbingąją ietį — paleido.
Trenkė į baisų septynodį skydą Ajanto, skarda dar
Žibančio vario viršum kur aštuntą jo sluoksnį sudarė.
Perėjo vario galūnė šešias šito skydo eiles tik,
O septintoj ji sulinko. Paleido antrasis tad ietį
Dzeuso gentainis Ajantas ir trenkė jisai Prijamidui
Stačiai į vidurį apvalo skydo. Ietis jo galinga
Perėjo kiaurai per skydą, variu kurs žibėjo, be to dar
Perplėšė Hektoro tvirtą krūtinsargį gražų pasiekęs,
Jam net chitoną įplėšė pakirkšny. Atšokęs tik Hektoras
Juodo likimo mirties teišvengė. Ietis išsirovę,
Antrą vėl kartą jie puolė, lyg liūtai plėšrieji abudu,
Arba šernai, kur įsiutę galybę nemenką parodo.
Hektoras vėliai į skydą Ajantui ietim savo trenkė.
Vėl jo neįveikė, — vario galūnė stiprioji sulinko.
Tuokart Ajantas pašokęs vėl kirto į Hektoro skydą.
Pramušė kiaurai jį vėl ir užgavo jis vėl Prijamidą.
Vario galūnė prabrėžė jam sprandą ir kraujo paleido.
Bet nesiliovė kariavęs tas didvyris Trojos skaistusis:
Jis pasilenkęs pagrobė galinga ranka dideliausią
Akmenį sunkų nuo žemės nurupusį, juodą ir aštrų.
Tuo jisai trenkė į baisųjį skydą septynodį priešo,
Stačiai į išlenktą vidurį jo taip, kad varis suskambo,

Bet ir Ajantas, didesnį dar akmenį tuoj nusitvėręs,
Sviedė apsukęs, įtempęs visas savo jėgas ir skydą
Hektoro akmeniu girnos didumo įlaužė, pačiam jam
Sužeidė skaudžiai kelius: tasai atbulas griuvo ant žemės,
Tik prisidengęs skydu. Jį tuojau Apolonas pastatė.
Tuokart jie būt kalavijais supuolę pradėję kapotis,
Jeigu nebūtų skelbikai, dievų ir žmonių pasiųstieji,
Šič atsiradę: jų vienas Trojėnų, o antras Achajų.
Vyru abu išmintingu: Taltibijas rimtas, Idajas
Savo skeptrus jie į tarpą kovojančių kišę sujungė.
Tarė Idajas tuomet protingasis, prityręs tarėjas:
„Liaukitės, brangūs vaikeliai, kovot ir kariauti be galo.
Brangūs jūs esat abudu Kronidui, valdovui pasaulio.
Esat abu ietininkai galingi: visi šičia matėm.
Artinas jau štai tamsioji naktis: pasiduoti jai reikia!"
Jam atsakydamas tarė sūnus Telamono Ajantas:
„Hektorui liepki, Idajau, tegu pakartoja mums šitą:
Jis juk čia šaukė į kovą geriausius Achajų herojus,
Jis tegu praded. Sutiksiu ir aš su kuo Hektors sutinka."
Hektoras vadas skaistusis jam taip atsakydamas tarė:
„Dievas, Ajantai, suteikęs yra tau jėgų ir galybės,
Ir išminties taipo pat. Ir puikiausiai tu ietį vartoti
Moki, matau, iš Achajų visų. Tai paliaukim šią dieną
Mudu kovoję taip baisiai. Paskui mudu vėl susitiksim
Koliai neperskirs dievai, čia vienam ar antram mūsų leidę
Kovą laimėti. Naktis dabar stoja. Ją miela sutikti:
Didelio džiaugsmo parneši į savo laivyną Achajams,
Ypač draugams, iš kovos verksmingosios sugrįžęs neliestas.
Aš pilyje savo tėvo Prijamo karaliaus taipogi
Didelio džiaugsmo suteiksiu Trojėnams kartu ir Trojietėms —
Mūsų ilgrūbėms, kur meldžias dabar susirinkę šventyklos.
Vienas antram turim mudu brangių dovanų dovanoti:
Lai paskui kalba kiekvienas Trojėnų ir jūsų Achajų:
„Kovėsi jiedu ir sielos jų degė baisiausia rūstybe.
Kovą pabaigę, — jie skyrėsi vienas antram draugu tapęs."
Šitaip pasakęs tuoj padavė jam sidabru kalaviją dabintą,
Makštys tam buvo gražiausios ir diržas išpiaustytas puikiai.
Juostą jam davė Ajantas spalvos purpurinės šviesiausios.
Tuokart jau jie atsiskyrę nuėjo: Ajantas — Achajų,
Hektoras — savo Trojėnų būrin. Jį pamatę, jog gyvas

Grįžta ir sveikas, nudžiugo be galo Trojėnai, kadangi
Jis taip laimingai išliko iš rankų baisiausių Ajanto.
Vedės į miestą apstoję, kur jo nebtikėjos matyti.
Ir gražiaauliai Achajai taip pat iškilmingai Ajantą,
Kovą laimėjusį linksmą lydėjo į būstą Atrydo.
Vos tiktai jie prisiartino būstan galingo Atrydo,
Liepė tuojau Agamemnonas, vadas, karalių valdovas,
Bulių penkmetį papjauti, aukodamas jį Visagaliui.
Nulupė jautį tuojau, dalimis sukapojo kaip reikia,
Kąsniais supjaustė dalis, jas iešmais pasidūrę pradėjo
Kept rūpestingai. Iškepę jie greit nuo ugnies atitraukė.
Darbą tą visą pabaigę, jie pokilį smagų pakėlė.
Vaišintis ėmė visi ir dalies nė vienam nepritrūko
Nugaros raumenys patys skanieji pateko Ajantui.
Taip Agamemnonas, vadas aukščiausias, juos vaišino gerbdams.
Valgyti gerti kai noras didysis kiek buvo aprimęs,
Ėmė jų tarpe kalbėti ir nuomonę dėstyti senas
Nestoras, kurs visuomet patarimais garsus buvo vyras.
Jis jiems linkėdamas gero *prabilo ir ėmė sakyti:*
„Tu Agamemnonai, jūs išrinktieji Achajų valdovai!
Daug jau iš mūsų draugų garbiniuotų Achajų yr žuvę:
Dievas žiaurusis Arėjas Skamandro šviesiosios pakrantės
Jųjų pritaškė kraujų ir į Hadą jų sielos nuskrido.
Štai dėl ko reikia rytoj mums iš ryto nustoti kariauti:
Turime ryt susirinkti ir jųjų lavonus parvežti,
Arklius sukinkę ir jaučius. Lauže juos sudeginsim vietoj.
Šič netoli nuo laivų, kad kiekvienas jų kaulus vaikams jų
Grįždams nuvežti galėtų, kai grįšim visi į tėvynę.
Pilkalnį aukštą supilsim ant laužo, privežę čia smėlio,
Bokštus dar aukštus čia pat skubinai pastatysim, kad būtų
Mums ir laivams apsiginti lengviau už tų sienų tvirtųjų.
Turim vartus padaryti plačius, kad jie būtų patogūs,
Kai pravažiuoti reikės. Paliai bokštus ir sienas dar griovį
Gilų iškasim, kurs visą stovyklą aprietęs neleistų
Pult iš netyčių didingiems Trojėnams mūs žmones ir žirgus."
Taip jis kalbėjo. Visi jam karaliai sutiko pritarti.
Trojos aukštojoj tvirtovėj vadai susirinkę ir tarės:
Baisiai karščiavos ir ūžė vadai arti rūmų Prijamo.
Pirmas pradėjo kalbėti Antenoras vyras protingas:
„Jūs tik manęs paklausykit, Trojėnai, Dardanai ir mūsų

Garsūs didi talkininkai! Jums noriu pareikšti, ką liepia
Mano krūtinėj širdis jums pranešti: nutarkime šičia,
Jog meš Heleną Argietę su josios turtu atiduodam
Vežtis Atrydams namo. Nes dabar mes kariaujam sulaužę
Priesaiką savo tvirčiausią: nelaukiu aš gero mūs Trojai!
Jeigu tik to neišpildysim mes, ką priesiekę žadėjom."
Taip pakalbėjęs jis vėl atsisėdo. Jų tarpe pakilo
Pats Aleksandras skaistus, gražiaplaukės Helenos tos vyras.
Jis prieš Antenorą ėmė žodžius tuos sparnuotus sakyti:
„Man nepatinkamą kalbą, Antenorai, tu čia kalbėjai,
Būtum galėjęs ir kitką geresnį už ją sumanyti.
Bet jei tiesa, kad rimtai tu sakei ką pasakęs — tikėdams,
Tai, iš tikrųjų, dievai tau yr protą galvoj, gal, sumaišę.
Griežtai tatai pasakysiu žirgvaldžiams Trojėnams — žinokit,
Stačiai sakau į akis: moteriškės aš tos negrąžinsiu!
Turtą ,kurį parsivežęs esu aš iš Argo — jos kraitį —
Tą atiduosiu su noru ir dar nuo savęs jiems pridėsiu."
Šitaip pareiškęs, jisai atsisėdo. Pakilo tarp jųjų
Pats Dardanietis Prijamas, taryboje lygus dievaičiams.
Gero norėdams visiems jis prabilo ir šitaip pasakė:
„Trojos piliečiai, Dardanai ir mūs talkininkai, klausykit!
Noriu aš jums pasakyti, ką liepia širdis man krūtinėj:
Eikite sau vakarienės pavalgyt į pilį. Sargybų
Tik neužmirškit ir būkite budrūs, atsargūs kaip visad.
Aušrai užšvitus Idajas keliaus į Achajų stovyklą.
Ten jis Atrydam abiem: Agamemnonui ir Menelajui
Žodį praneš Aleksandro, kurio dėliai karas iškilo;
Savo dar žodį jisai išmintingą pridės, gal sutiktų
Jie sustabdyti kovas verskmingąsias, kol ugniai lavonus
Mes atiduosime. Paskui galėsim iš naujo kariauti,
Koliai mus perskirs dievai, kuriems nors nugalėti padėję."
Tarė. Visi atsidėję jo klausės, išklausę sutiko.
Valgė paskui vakarienę būriais netolies susisėdę.
Auštant Idajas išėjo laivų ruimingųjų stovyklon,
Rado Danajų, Arėjo tarnautojų, jau susirinkus,
Prie Agamemnono laivo daug vyrų suėjus. Idajas
Stojęs jų tarpe pradėjo kalbėti didbalsis ir tarė:
„Sūnūs Atrėjaus ir jūs vyresnieji Achajų valdovai!
Siuntė mane čia Prijamas ir Trojos vadai ir didžiūnai,
Nutarė jums jie pasiūlyt, ar jūs nesutiksit geruoju

Žodį priimt Aleksandro, kurio dėliai karas iškilęs.
Turtą visokį, kurį Aleksandras laivais riestanosiais
Yr parsivežęs į Troją (kad būtų jis žuvęs kelionėj!)
Sakosi jis atiduosiąs ir daug nuo savęs dar pridėsiąs,
Bet Menelajo garbingo jaunosios žmonos atiduoti
Nežada jis, nors Trojėnai iš jo reikalavo grąžinti.
Dar man įsakė Prijamas pasiūlyt, gal būt jūs sutiksit
Pertraukti karą triukšmingą, kad ugniai herojų lavonus
Mes atiduoti galėtum; paskui vėl iš naujo kovosim,
Koliai mus perskirs dievai, kuriems nors nugalėti padėję".
Taip jisai tarė. Visi tad vyrijoj išklausę tylėjo .
Kiek patylėjus ilgiau Diomedas didbalsis prabilo:
„Žinoma, niekas jau turto dabar nebeims Aleksandro,
Ir nė Helenos pačios. Nes ir vaikui mažyčiui juk aišku,
Jogei Trojėnams visai prapulties užsinėrė jau kilpa",
Taip jisai tarė. Triukšmingai jam pritarė vyrai Achajai,
Gyrė jie nuomonę didvyrio, tvirto Tidydo žirgvaldžio.
Tuokart Idajui garsus Agamemnonas vadas taip tarė:
„Pats tu, Idajau, girdi, kaip Achajai štai mano ir kalba,
Kokį atsakymą duoda. — Jų nuomonė man ir patinka.
Dėliai lavonų, kur deginti norit — aš neprieštarausiu:
Trukti nereikia, bet greitai atlikti, kas mirusiam prider,
Kas atsiskyrė nuo mūsų, jo sielą ugnim nuraminti.
Heros perkūnvaldis vyras Kronidas žodžius mano girdi,"
Taip jisai tarė. Ir skeptrą į dangų aukštai jis iškėlė.
Ėjo Idajas atgal sau į Trojos vėl šventąją pilį.
Rado besėdint Trojėnus ir sūnus Dardano vyrijoj,
Jau susirinkus visus ir belaukiant Idajo pagrįžtant.
Tuoj jis atvykęs nuėjo, tarp jų vidury atsistojęs,
Žinią jiems pranešė visą. Išklausę jo greitai subruzdo
Vežti lavonų vieni; o kiti pagaminti jiems malkų.
Taip ir Achajai ties savo laivų ilgairklių suskubo
Vežti lavonų vieni, o kiti — pargabenti jiems malkų.
Saulė tik buvo pradėjus dirvas spinduliais savo auksint,
Tik išsinėrusi iš Okeano ji kėlės į dangų.
Priešai laukuos susitiko. Pažinti sunku čionai buvo
Mirusį karį: reikėjo nuplauti kraujus jiems nuo veido,
Paskui tedėjo jau juos į vežimą ir ašaras liejo.
Garsiai raudoti užgynė Prijamas, tad tyliai Trojėnai
Dėjo lavonus sudegint, jų verkė sugrudusios širdys.

Juos ant laužų kai sudegino, grįžo į šventąją Troją.
Taip ant laužų ir Achajai gražauliai savuosius lavonus
Dėjo nunešę, o širdys jų verkė sugrūdusios baisiai.
Juos ant laužų kai sudegino, grįžo laivyno stovyklon.
Rytas nebuvo prašvitęs, bet blyško nakties tamsuma jau.
Vyrai Achajų geriausi, pakilo liūdėję nuo laužo,
Parvežė smėlio iš lauko ir pilkalnį aukštą supylė.
Priešais jo sieną jie tvirtą pastatė ir bokštus iškėlė,
Sau ir laivams apsiginti. Vartus toje sienoj įtaisė,
Tvirtus padarė, plačius, kad galėtų važiuotas važiuoti.
Griovį už sienos jie iškasė gilų ir platų. Jo dugną
Baslių prikalstė smailių kuotankiausiai per visą ilgumą.
Taip tai darbavosi čia garbiniuoti drąsuoliai Achajai.
Rūmuose Dzeuso žaibvaldžio tuo tarpu dievai susirinkę
Didžiai stebėjos darbais variarūbių Achajų herojų.
Kalbą pradėjo tarp jų, Poseidonas, kratytojas žemės:
„Tėve mūs Dzeuse, sakyk, ar beliko ant žemės plačiosios
Doras žmogus trumpaamžis, kurs dievo apvaizda dar tiki?
Ar nematai, garbiniuoti Achajai štai sieną didžiausią
Sau prieš laivus pasistatė, aplinkui ją iškasė griovį,
O hekatombų, dievams kur pritinka, aukot nepamanė!?
Darbo jų garsas pasklis ten visur, kur Aušra tiktai šviečia,
O apie sieną, kur su Apolonu galingu stačiau aš
Laomedonto herojaus apsaugoti piliai — užmirš jie“.
Jam debesų varinėtojas Dzeusas tiktai atsiduso:
„Tai čia keistai pasakei, galingasis Kratytojau žemės.
Lai kas nors kitas dievų tarpe bijo, kad jo neuzmirštų,
Kurs už tave yr silpnesnis jėgom ir visokia galybe!
Tavo garbė tai iš tikro paliks, kur Aušra tiktai šviečia.
Būki ramus! Kaip tiktai garbiniuoti Achajai laivais vėl
Grįš šitą karą pabaigę į mylimą savo tėvynę,
Sienas išdraskęs galėsi jas jūrų gelmėj nuskandinti,
Visą pajūrį galėsi smėliu tu užversti gelsvuoju —
Pėdsako jokio neliks šitos sienos Achajų statytos.“
Taip tarp savęs jie kalbėjos ir keitėsi nuomonėms savo.
Saulė tuo tarpu jau leidos ir darbą jau baigė Achajai.
Jaučių paskui pasipjovę, pastogėse savo juos valgė.
Atplaukė Lemno laivai ir jiems vyno geriausio daugybę
Atvežė: siuntė juos čia Jesonydas Eunėjas, kurį tat
Buvo valdovui Jasonui pagimdžius skaisti Hipsipilė.

Tūkstantį vyno saikų jis skyrium dovanojo Atrydams,
Karo vadams, Agamemnonui ir Menelajui karaliams.
O jau Achajai kiti garbiniuoti turėjo sau pirktis,
Kas kaip įmanė: variu, ar pilka geležim arba oda
Jaučių, ar jaučiais pačias, kas belaisviais, sugautais kovojant.
Pokylis tuokart įvyko didžiausias ir visą tą naktį
Linksminos vyrai Achajai. Trojėnai ir jų talkininkai
Linksminos Trojoj taipogi. Dangaus gi tvarkytojas Dzeusas
Irgi per naktį mąstydams naujas jiems paskyrė nelaimes,
Baisiai grūmodams griaustiniais. Išblyško jį vyrai išgirdę.
Laistė jie vyną iš taurių ant žemės. Nė vienas negėrė,
Koliai pirma jis Kronidui nebuvo lašelio nupylęs.
Gulti nuėjo paskui ir gerėjosi poilsio laime.

Aštuntoji giesmė

Nutraukta kova.

Safrono rūbais Aušra jau paauksino žemės paviršių.
Dzeusas perkūnais grūmojęs tad teikėsi tuokart sušaukti
Pasitarimą dievų amžinųjų viršūnėj Olimpo.
Pats prakalbėjo į juos, o dievai atsidėję jo klausės:
„Žodžio klausykite mano, dievai amžinieji ir dievės,
Kad pasakyti galėčiau, ką liepia širdis man krūtinėj!
Lai nei viena iš gražiausiųjų dievių, nei dievas — vyriškis
Priešintis mano įsakymui šitam ir nebeišdrįsta,
Turit visi jį priimt, nes vaidams tiems reik galą daryti.
Jeigu kurį iš dievų amžinųjų po to pamatysiu
Bėgant slapta iš Olimpo ir norint kariaujančius gelbėt,
Ar tai Trojėnus, ar vyrus Danajų, jų priešus, tai tokį
Aš be atodairos skaudžiai nuplakęs, atgal parvarysiu.
Arba nutrenksiu į armenis Tartaro, tamsiąją gelmę,
Kur yr toliausiai po žemės, o vartai tenai geležiniai,
Slenkstis varinis, pati ji žemiau yra Hado valstybės —
Tiek, kiek žemiau yra žemė už platųjį dangų žvaigždėtą.
Tuokart jisai pamatys, kiek esmi už kitus galingesnis.
Arba, jei norit, mėginkit, dievai, kad žinotute aiškiai!
Aukso grandinę nuo aukšto dangaus iki žemės nuleiskit
Ir susikibkit visi jūs dievai ir dievaitės iš vieno —
Dzeuso dėlto neįstengsit nutraukt nuo dangaus į pakalnę,
Jūsų aukščiausio valdovo, nors dėsit pastangų kažin kiek.
Bet, jeigu aš, užsimanęs, grandinę tą teiksiuos patraukti —
Viską patraukęs pakelsiu: ir jus, ir tą žemę, ir jūrą,
Aš tą grandinę paskui, užkabinęs, apriščiau aplinkui
Kalno Olimpo viršūnės — ir viskas ore taip kabotų!
Štai kiek esu galingesnis, dievai, negu jūs, arba žmonės!“
Taip jisai tarė. Visi nekrutėdami tyliai sėdėjo,
Dzeuso kalbos prislėgti, nes jis griežtai šį kartą kalbėjo.

Tik jau paskiau šviesiaakė dievaitė Atena prabilo:
„Tėve visų mūs Kronide, pasaulio aukščiausias valdove!
Matome mes ir be to — neįveiks niekas tavo galybės!
Bet širdyje tai mums gaila Danajų, garsių durklininkų,
Jeigu jie žūti turės, pasidavę sunkiausiam likimui.
Mes nuo kovų, kad liepi, pasitraukti pilniausiai sutinkam,
Tik, ar negalima teikti Danajams gerų patarimų,
Kad nepražūtų visi, jeigu tu užsirūstinai baisiai?"
Jai debesų varinėtojas Dzeusas, juokuodamas tarė:
„Neišsigąsk jau, dukra mylimoji tu, Tritogenėja!
Pakalbu rūsčią aš kalbą dažnai, bet širdim nuolaidus tau."
Taip jai atsakęs, į savo dviračius pakinkė greituosius
Žirgus, kur buvo kanopomis vario ir karčiais auksiniais,
Aukso šarvus užsidėjo ir dieviškom rankom paėmęs
Aukso gražiausią botagą, įlipo į aukso dviračius.
Žirgus pabaidė važiuoti. Paklusnūs jie leidosi bėgti
Per žvaigždėmis nusagstytąjį dangų į plačiąją žemę.
Greitai atvyko į Idą, žvėrių ir šaltinių gimtinę.
Gargaroj jis susilaikė, kur įrengtas aukuras buvo.
Šičia pastatė sau žirgus žmonių ir dievų visų tėvas,
Juos iš pakinktų paleidęs ir už debesų pasistatęs,
Pats atsisėdo aukštojoj viršūnėj didus ir garbingas.
Ėmė žiūrėti į Troją ir vyrų Achajų stovyklą.
Valgė tuotarp garbiniuoti Achajai skubiai palapinės,
Dėjos šarvus tuoj pavalgę, nes rengės į kruviną kovą.
Trojos piliečiai taip pat jau ginklavos uoliai savo pusėj.
Buvo mažiau jų. Į kovą tačiau veržte veržėsi eiti,
Nes jiems reikėjo apginti vaikus savo brangius ir žmonas,
Vartai visi atsidarė, pro juos ėmė spisti kareivos
Pėsti, važiuoti, raiti: tad ir triukšmas pakilo didžiausias,
Kai tik visi suėję ir šoko į kovą, įnirtę:
Odos skydai ir variniai durtuvai, ir vyrų galybė,
Rūbais variniais šarvuotų, susirėmė šičia. Skydai jų,
Vieną į kitą sudaužus, bildėjo triukšmingai kovojant.
Daug įvairiausių garsų: tai liūdnų tai džiaugsmingų girdėjai
Tarpe kovojančių priešų, kur žuvo ir žudė kits kitą.
Kraujo upeliai tekėjo. Ir šviesiajai aušrai beauštant,
Ir stebuklingajai dienai dienojant, vis strėlės lakiojo,
Priešų įnirtusių leidžiamos: virto abipus kareivos.
Bet kai dangaus vidury atsidūrė jau Helijas aiškus,

Tėvas visų savo rankom auksinę svarstyklę pakėlė:
Ten jis du burtu mirties, kuri viską ramina, padėjo —
Vieną žirgvaldžių Trojėnų, o antrą — ginkluotų Achajų.
Ėmęs per pusę pakėlė — nušvito Achajų likimas:
Burtas Achajų mažne iki žemės, penėtojos, sviro,
Trojos gi burtas pakilo aukštyn, net į dangų pašokęs.
Baisiai sugriaudė perkūnais nuo Idos viršūnės Kronidas:
Tviskantį žaibą jis metė į vidų Achajų falangų.
Žaibą pamatę pabūgo Achajai, iš baimės pabalo.
Idomenėjus nebdrįso stovėti, nė pats Agamemnons,
Neištesėjo Ajantu abu, didžiu tarnu Arėjo.
Nestoras vienas paliko stovėti, Gerenijos vyras,
Didis gynėjas Achajų, vienok pasiliko netyčia:
Sužeistas žirgas sulaikė, kurį Aleksandras skaistusis,
Vyras gražplaukės Helenos, pataikė strėle į pat kaktą,
Karčiai kur pradeda želti arkliams — tai opioji vietą jų:
Smegenis jam užkabino strėlė ta, jis žirgus išblaškė,
Šokęs staiga ir kratydamas kaktoj įsmigusį ginklą.
Koliai senelis bruzdėjo ir stengės nupjauti pakinktą,
Hektoro baisūs žirgai, per tą triukšmą kovos pasileidę,
Stačiai čia nešė tą drąsų važiuotoją, Trojos heroją.
Būtų čia senis nebtekęs gyvybės tikriausiai, jei būtų
Jo nepamatęs staiga didžiabalsis, narsus Diomedas.
Ėmė griausmingai jis šaukt Odisėjaus pagalbos seneliui
„Dzeuso augintas, Laerto sūnau gudragalvi, klausyki!
Kur tu taip bėgi ir nugarą rodai su niekšais iš vieno?
Tu pasisaugok, kad kas neįsmeigtų tau durklo į sprandą,
Grįžki geriau! Užsistosim už senį prieš siuntantį vyrą!“
Taip jisai šaukė. Bet jo neišgirdo tas vyras prityręs,
Bėgdamas greit į stovyklą daugviečių laivų, į pajūrį.
Tuokart Tidydas, nors vienas, bet puolė į karštąją kovą,
Greitai pripuolė jisai prie žirgų Nelėjado senelio,
Ir, prakalbėjęs į jį jisai žodžiais sparnuotais, prabilo:
„Senas herojau! Jaunieji kovotojai baigia tave jau
Spausti, nes tavo jau jėgos nusilpo, senatvei atėjus.
Tarnas be to nevikrus, ir žirgai jau kovojant privargę.
Eikš čia į mano dviračius, tuomet pamatysi, kokie tai
Troso žirgai, kaip jie moka visaip sukinėtis po lauką.
Priešą jei vytis prireikia, ar, reikalo esant, pabėgti.
Juos atmušau aš andai nuo Ainėjo, sėjiko nelaimių.

Tavo žirgais pasirūpins tarnai, o su šitais užpulsim
Mudu žirgvaldžius Trojėnų karius, tegu šiandien pamato
Hektoras pats, kad ir aš ne juokams savo ietį vartoju,"
Taip jisai tarė. Gerenijos raitelis senas sutiko,
Nestoro žirgus paliko jie globai tarnų tvirtabūdžių:
Tvirto Stenelo ir Eurimedonto, prityrusių vyrų.
Patys herojai tuotarp Diomedo dviračiuos sustojo.
Nestoras stvėrė raudonas ir auksu išsiūtas vadžias greit,
Smarkiai užkirto žirgams, jie prie Hektoro tuoj privažiavo.
Hektoras puolė įnirtęs, — Tidydas ietim jį sutiko.
Tik nepataikė į jį, o jo draugą — vežėją nudėjo,
Eniopejų, Tebajo garbingojo sūnų galingą:
Šiam bevažiuojant pataikė krūtinėn arti pagal papą,
Griuvo tasai iš dviračių, žirgai greitakojai pašoko
Smarkiai atgal, o gyvybė kartu su jėgom jį apleido.
Hektorui skausmas baisus vėrė širdį dėl užmušto draugo.
Bet ir gailėdamos jo, jį turėjo palikti toj vietoj,
Pats gi aplinkui tik žvalgės, vežėjo drąsaus sau ieškodams.
Ir nebeilgai žirgai jo be tvirto valdovo paliko:
Greitai surado jis Archeptolemą drąsuolį, Ifito
Sūnų, kursai į dviračius įlipęs vadžias nusitvėrė.
Būt juos nelaimė ištikus ir baisūs dalykai įvykę,
Į Ilijoną jau būt suvaryti Trojėnai kaip avys,
Jeigu dievų ir žmonių visų tėvas to būtų nematęs.
Baisiai sugriaudęs jisai savo žaibą liepsnotą išleido
Trenkdamas juo į kovojančių tarpą prieš žirgus Tidydo:
Šoko baisioji liepsna ir sieros baisus tvaikas paplito.
Baisiai pabūgę žirgai atbuli po dviračių suvirto.
Šviesiosios vadžios iš rankų iškrito Gerenijos seniui:
Pats jis pabūgo širdy ir Tidydui pradėjo sakyti:
„Grįžkim Tidyde atgal, apsigręžę žirgais tvirtakojais!
Ar nematai, kad ne tau dabar Dzeusas žadėjęs laimėti?!
Šiandien paskyrė, matyti, Kronidas tik Hektorui garbę.
Mums jisai teiksis tai duoti vėliau, jei patiks tai jo širdžiai:
Jokis žmogus atmainyti negali sumanymo Dzeuso,
Nors galingiausias iš jų: Olimpietis yra visagalis,"
Jam atsakydamas tarė tuomet Diomedas didbalsis:
„Taip! Visa tai tu, seneli, sakai ir tikrai ir teisingai!
Vis dėlto spaudžia man širdį ir dvasią sunkumas didžiausias:
Hektoras gali po to pasakyti tarp savo Trojėnų:

„Bėgo Tidydas pabūgęs manęs į Achajų laivyną,
Taip jisai gal pasigirt: tegu žemėms anksčiau užsipilsiu!“
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„Ar tai, Tidėjaus protingas sūnau, tu gali taip kalbėti?
Nors kažin kokiu niekšu tave Hektoras imtų sakyti,
Juo netikės nei Trojėnai, nei vyrai Dardanai, nei žmonos
Tų galingųjų skyduotų Trojėnų, kurių tujen vyrus,
Pilnus jėgų ir galybės lauke išdrabstei jau po dulkes“,
Taip jam atsakęs, jis žirgus pasuko atgal į pajūrį,
Stačiai iš kautynių verdančių žiočių Trojėnai ir Hektors
Rėkė lydėdami savo strėles, kurios bėgančius vijos.
Čia skaisčiašalmis taip Hektoras šaukė balsu kuodidžiausiu:
„O Diomedai! Be reikalo gerbė tave taip greitieji
Raiteliai jūsų Danajai, per pokylius visad geriausią
Vietą tau teikė, mėsos ir gėrimo tau nesigailėjo.
Nebedarys jie daugiau taip. Bejėgis tu, kaip moteriškė,
Bėk sau nenauda — merga: aš matau, kad ne tu tai įveikęs
Mus, įsilauši į Trojos tvirtovę, iš ten mūsų žmonas
Sau į laivus nusivesi! Parūpinsiu galą anksčiau tau!“
Taip jis kalbėjo. Tidydas širdy vis dvejojo, ar kartais,
Žirgus apgręžus atgal, neužpulti tą vyrą didingą.
Triskart pamanė jis tai, ir kaskartą nuo Idos viršūnių
Rūsčiai aukščiausias daugaus sutvarkytojas Dzeusas sugriaudė,
Ženklą Trojėnams paduodams kovoj nugalėjimo pilno.
Drąsindams vyrus Trojėnus, taip šaukė jiems Hektoras didis:
„Vyrai Trojėnai, Likijai, Dardanai, narsieji kareivos!
Būkite audringi, vyrai brangieji, ir narsūs puolikai!
Aš suprantu, kad tai man dabar Dzeusas laimėjimą žada
Ir kuodidžiausios garbės, o Danajams grūmoja nelaimė. —
Pusgalviai! Jie dar ir sieną štai kokią juokingą pastatė,
Niekam netikusią: mano jėgų sulaikyt ji negali!
Mūsų žirgai jųjų iškastą griovį gal peršokt lengviausiai,
Bet kai prie jų daugiavienčių laivų pagalios prasimušim,
Tuokart ugnies, kuri viską naikina, atminkit, reiks griebtis.
Kad tik pavyktų padegti; apsvaigę nuo dūmų ir baimės
Tie nelabieji Danajai bus mūsų visi iškapoti.“
Taip jisai šaukdamas lėkė ir ragino vis savo žirgus:
„Ksantai, Podarge, Aitonai ir Lampai; jūs man nuostabieji!
Turit dabar atsiteisti už triūsą ir rūpestį ilgą,
Kiek visada Hetiono garbingo duktė, Andromacha,

Rodė jums, duonos kvietienės atnešus saldžios iki valiai,
Vyno ji pylė jums, jeigu širdis jūsų geisdavo gerti,
Kartais pirmiau negu man, nors jos mylimas vyras esu aš.
Šokite drąsiai, skubėkit į priekį: mums turi pavykti
Skydą atimti iš Nestoro garsų, garbė kurio siekia
Aukšto dangaus, šitas skydas iš aukso esąs padarytas.
Gal nuo pečių Diomedo žirgvaldžio galingo taipogi
Puikų krūtinsargį vyks mums nuplėšti, kurį pats Hefaistas
Daręs didžiausiu vargu. Jeigu šitą pavyktų atlikti,
Tikras esu, kad jau šiąnakt Danajai laivuosna susėstų."
Taip jis svajojo ir meldės. O Hera valdovė supykus,
Sostą sujudino savo: Olimpas didžiulis sudundo.
Ir Poseidonui, galingajam dievui, prabilusi, tarė:
„Žemės kratytojau tu galingasis, sakyk, ar negaila
Tau, kai matai, kad Danajai taip žūva niekingai ir baisiai?
Vežė jie tau tiek ir tiek dovanų į Helikę ir Aigą,
Tiek hekatombų riebiausių tau davė. Turi tu už šitą
Rūpintis jais ir juos gelbėt nelaimėj. Jei mes susitarę
Dievės, dievai, Danajus kur globojam, nuvysim Trojėnus,
Dzeuso perkūnų valdovo neklausę, jisai nusileistų,
Vienas vienui pasilikęs viršūnėje Idos miglotos."
Čia jai rūstingai karalius, Kratytojas žemės atsakė:
„Hera palaidaliežuve, tu tik pagalvok, ką pasakius!
Aš tai visai nenorėčiau su Dzeusu Kronidu kovoti,
Net ir visiems mums dievams susitelkus — jis daug galingesnis.
Taip tarp savęs jie kalbėjos, svarstydami reikalą žemės.
Aikštė visa tarpe griovio ir jūroj laivų sustatytų
Greit prisikimšo skyduotų Achajų pėsčių ir važiuotų,
Šičia subėgusių: Hektoras juos Prijamidas suvarė,
Kaip pats Arėjas baisus, nes jam Dzeusas šią laimino dieną.
Būt jis laivus jų lygiuosius šviesiąja liepsna sunaikinęs,
Jeigu būt Hera valdovė minties nesuteikus Atrydui,
Kurs netingėjo ir pats, Achajus kuogreičiausiai sustiprint.
Bėgo valdovas ūmai pro laivus ir stovyklą Danajų,
Savo raudoną apsiaustą pasvėręs per ranką galingą
Prieš Odisėjaus sustojo jis laivą, didžiulį ir juodą,
Nes šitas laivas stovėjo pačiam vidury jų laivyno,
Tiek pat atstumo nuo laivo Ajanto, sūnaus Telamono
Ir nuo Achilo stovyklų, nes tuodu galingu valdovu
Savo jėgom pasikliovę, stovėti kraštuos nebijojo —

Taip, kad abidvi į pusės stovyklos galėtų girdėti.
Garsiai pradėjo jis šaukti, kad gautų išgirsti Danajai:
„Gėda, Danajai! Bailiai jūs netikę, nors vyrai atrodot!
Kur dabar dingo jūs žodžiai didingi, jog didvyriai esam,
Žodžiai, kuriuos jūs ant vėjo kalbėjot Lemne mums bebūnant,
Jaučius riebiausius paskerdę, kai rijot jūs mėsą gardžiausią
Ir pilnomis taurėmis gerdami tamsų vyną skaniausią,
Sakėt kiekvienas galį jūs prieš šimtą, ar dušimt Trojėnų
Stoti į kovą! Dabar štai visi nebatlaikote vieno
Hektoro! Greitai jis mūsų laivus prisimušęs sudegins.
Tėve mūs Dzeuse! Nė vieno ligšiol galingųjų karalių
Dar nebuvai tu taip skaudžiai nubaudęs, atimdamas garbę.
Tai aš tikriausiai žinau, juk nė vieno iš aukurų tavo
Žinomų žemėj, laivu daugiairkliu keliaudamas jūra
Į šitą kraštą, nesu aš aplenkęs ir nesigailėdams
Deginau tau riebalų ir riebiausių galvijų daug kulšių,
Bokštų tvirtų tą galingąją Troją įnirtęs sugriauti.
Taigi dabar jau nors tokį maldavimą mano išgirsk tu:
Teikis mus gelbėt ir leiski išvengt pražūties negarbingos,
Dzeusai, neleiski Trojėnams Danajų nuveikt ir išmušti."
Taip jisai šaukė. Maldos tos išklausė pagailęs jo Dzeusas.
Ženklą jam davė, kad jis nebijotų: jiems žūt nereikėsią,
Liksis sveiki, nepražuvę, pasiuntęs erelį tikriausią
Pranašą paukštį, kurs nešės žinduolį jėriuką pagavęs,
Stirnos šankiosios jauniklį, kurį iš nagų jis paleido
Kristi ant žemės prieš aukurą Dzeuso stovykloj statytą,
Kur jie aukas savo nešė ženkladaviui Dzeusui galingam.
Tuokart Achajai pamatę tą Dzeuso jiems siųstąjį paukštį,
Vėl, atsiminę smarkiosios drąsos, atsispyrė Trojėnams.
Šičia iš tarpo Danajų, nors buvo jų tuokart daugybė,
Nieks negalėjo sakyti, kad jis tai anksčiau už Tidydą
Būt savo žirgus pasukęs, per griovį į lauką išlėkęs,
Vyriškai kautis pradėti iš naujo: Tidydas pirmiausia
Puolęs nudėjo Trojėnų šalmuotą kareivą galingą,
Fradmono sūnų, vardu Agelają. Tas, žirgus susukęs,
Buvo bemanąs jau bėgti. Į nugarą jam Diomedas
Įsmeigė ietį tarp menčių, net galas išlindo jam priešais.
Griuvo jisai iš dviračių. Šarvai sužvangėjo jam griūnant.
Sūnūs Atrėjaus, didus Agamemnonas ir Menelajas,
Šoko paskui Diomedą, paskui du Ajantu galingu,

Audringos pilnų drąsos, toliau Idomenėjus su savo
Karo draugu Merijonu, narsiu kaip nuožmusis Arėjas.
Puolė paskui Euripilas, skaistusis sūnus Euaimono;
Jau dešimtuoju juos pasekė Teukras, tampydamas lanką.
Jis atsistojo už skydo Ajanto, sūnaus Telamono.
Skydą kilnojo Ajantas, o Teukras akylas vikriausiai
Priešą būry įžiūrėjęs, pasiųsdavo piktąją strėlę,
Pervertas krisdavo žemėn ir mirdavo čia pat bematant,
Teukras atgal pasitraukdams, kaip vaikas už motinos savo,
Vėl už Ajanto užlįsdavo. Tas užstatydavo skydą.
Ką iš Trojėnų pirmiausia tas Teukras beydis nudėjo?
Tai Orsilochą pirmiausia, Ormeną ir dar Ofelestą,
Daitorą, Chromiją ir Likofontą, lyg pusdievį gražų,
Ten Ampaoną Poliaimonidą, paskui Melanipą —
Po kitą kito visus jisai žemėj derlingoj suguldė.
Vis tai matydamas džiaugės kariuomenių vadas Atrydas,
Kaip ans Trojėnų falangas praretino lanką vartodams.
Tuokart priėjęs prie jo, Agamemnonas tarė jam žodį:
„Teukrai, brangioji galva, Telamono sūnau, karalaiti!
Klok juos, linksmybę Danajams suteikdamis, o tėvui savajam,
Kurs tave gimdė ir rūmuose savo augino, nors jam tu
Pavainikis buvai vaikas, dabar kuodidžiausios tu stenkis
Nusipelnyti garbės, nors toli jis nuo karo šio lauko.
Tau gi dabar aš sakau, ir tai viskas tikrai išsipildys:
Jeigu aigidvaldis Dzeusas ir dievė Atena galinga
Teiksis mums leist Ilijono tą gražiąją pilį įveikti,
Tau po manęs ten pirmajam mes dovaną brangią įteiksim:
Arba trikojį puikiausią, ar porą žirgų pakinkytų,
Arba ir moterį gražią, kad eitų į patalą tavo.“
Jam atsakydamas tarė taip Teukras beydis herojus:
„Kam, Agamemnonai, dar tu mane tais beragini žodžiais?
Pats aš kiek tenka jėgų, neilsėdamas stengiuosi veikti:
Jau nuo to laiko, kaip mes juos atstūmėm atgal iš stovyklos,
Aš nesiliaudamas priešus žudau, juos iš tolo pašaunu:
Jau aš išleidau aštuonias strėles aštriagalves jų pusėn —
Visos įsmigo į kūnus vikrių kariauninkų jaunųjų.
Vieno tik šito pasiutusio šuns negaliu aš pataikint.“
Tarė ir naująją strėlę paleido į Hektorą stačiai,
Stengdamos jįjį sužeist — nepataikė, — strėlė ta įkibo
Gorgotijonui beydžiui, tam sūnui jaunajam Prijamo,

Į pat krūtinę. Prijamui pagimdė tą sūnų gražioji
Kastijaneira iš miesto Aisimės, graži kaip dievaitė.
Kaip ta aguonos galvelė nulinksta darže jau pribrendus,
Sėklų pilna, ir dar sunkiosios rasos rudens ją nusvirdo —
Taip ir jisai savo galvą nuleido apsunkintą šalmo.
Teukras vėl lanką įtempęs ir kitą dar strėlę paleido
Stačiai į Hektorą, jį būtinai įsigeidęs nukauti.
Bet nepataikė ir šįkart, nes ją Apolonas nusuko.
Archeptolemui ji teko, kurs žirgus prie Hektoro valdė:
Pervėrė jam ji krūtinę, beraginant žirgus į kovą.
Griuvo tasai iš dviračių, žirgai jo greitkojai karštieji,
Šoko į piestą. Vežėjo drąsa ir jėga tuoj užgeso.
Apmaudas Hektoro širdį užpylė netekus vežėjo.
Šitą palikęs toj vietoje, nors ir gailėdamos baisiai,
Jis Kebrijonui tuoj broliui įsakė, kad žirgus priimtų.
Tas greit paklausė. O Hektoras šoko iš savo dviračių,
Baisiai surikęs ir akmenį sunkų pastvėręs nuo kelio,
Puolė jis Teukrą, taip jį įsigeidęs nudėti toj vietoj.
Teukras tuo tarpu išsiėmė strėlę iš šūties vėl naują,
Taikino ją prie stygos, skaisčiašalmis Trojėnų herojus
Hektoras tuo pat akimirksniu, kai anas įtempė lanko
Stygą galingą, tuo akmeniu smarkiai jį trenkė pataikęs
Stačiai į petį, kur raktas sujungia krūtinę ir mentę —
Toji vieta yr opiausia — ir stygą pakirto ir ranką.
Tuoj jam nutirpo ik pirštų ranka. Jisai griuvo ant kelių,
Lanką paleidęs iš rankų, bet jo neapleido Ajantas,
Greitai pribėgęs pradėjo jį gelbėt, skydu jį pridengęs.
Du čia draugai mylimi pasilenkę: jų viens — Mekistejus,
Echijo tvirtas sūnus, ir skaistusis Alastoras — antras,
Ėmę pakėlė vaitojantį sunkiai ir nunešė būstan.
Vėliai Trojėnų krūtinėj sustiprino drąsą Kronidas.
Vėl Achajus jie nuvijo ik giliojo griovio pas sieną.
Hektoras ėjo pirmiausia, jėgom pasikliaudamas savo.
Kaip tas medžioklinis šuo, kuomet pėdas atranda miškinio
Šerno, ar liūto, vis kimba į kojas iš užpakal žvėriui,
Kandžioja jį, bet ir saugos, kad neatsigręžtų netyčia —
Taip čia ir Hektoras vijo tuomet Achajus garbiniuotus,
Paskutiniuosius žudydams. Pabūgo Achajų kareivos.
Bet kai jie perbėgo griovį, tą mietų storų prismaigstytą,
Daugio netekę savų, kur Trojėnai išžudė, tuojau jie

Priešais laivų susilaikę, atsigręžė vėl, nusistatę
Šičia atremti Trojėnus. Pradėjo kits kitą jie drąsint,
Šaukė į dangų iškėlę rankas ir maldavo pagalbos
Aukšto Olimpo dievų. O galingasai Hektoras tuokart
Savo žirgais ilgakarčiais suskubo visur aplakstyti.
Akys jam buvo Gorgonos, ar vyrų žudiko Arėjo.
Vargą Danajų pamačiusi, Hera širdy jų pagailo.
Kreipės jinai į Ateną prabilusi žodžiais sparnuotais:
„Dzeuso aigidvaldžio dukter! ar būt tai tiesa, kad štai mudvi
Duoti pagalbos Danajams nebgalim, nors matome žūstant?
Gal atsitikti, kad šitaip apleidus, pražus iki vieno
Vargšai Danajai per vieno įsiutusio vyro galybę,
Kurs, kaip matai, dabar siunta be galo, naikindamas juosius,
Hektoras, seno Prijamo sūnus, tas Achajų pjovikas.“
Jai atsakydama tarė šviesakė dievaitė Atena:
„Tiesą sakau, šitas Hektoras būtų seniai nebetekęs
Savo drąsos ir gyvybės, Argėjų jėgų numalšintas
Šičia tėvynėje savo, jei tėvas nebūtų nutaręs,
Savo širdy užsispyręs, įvykint sumanymo pikto —
Negailestingas, žiaurus ir skersai vis man kelią pastojąs!
Jis nebenori atminti, kiek kartų jo mylimą sūnų
Gelbėjau esant varge, kuomet jį Euristėjus kamavo.
Dzeuso pagalbos jis šaukės dažnai, visuomet tada Dzeusas
Siųsdavo jam į pagalbą mane iš nelaimės vaduoti.
O, kad tai būč aš iš anksto galėjusi tuokart žinoti
Visa, kas bus štai dabar, tai jau tuokart, kai buvo jis siųstas
Hado galingo šunies iš tamsybės Erebo parnešti,
Būt gelmėse jisai srauniojo Stikso paskendęs tikriausiai.
Štai gi dabar, mat, Kronidas, pažeminęs mudvi, tepildo
Norą Tetidos, kelius kur bučiavo ir glostė jam veidą,
Kad jos Achilui, tvirtovių griovėjui, garbės jis suteiktų.
Bet atsivers vėl laikai, ir brangioji dukra vėl jam būsiu.
Žirgus greitkojus tu liepk pakinkyti, tuo tarpu aš eisiu
Dzeuso aigidvaldžio rūman šarvus užsidėsiu galingus
Ir pamatysim tuomet, ar nudžiugs tarp karių mus išvydęs
Seno Prijamo galingas sūnus, skaisčiašalmis herojus?
Teks iš Trojėnų daug kam čia Achajų stovykloj pavirtus
Savo riebiaisiais kūnais ir šunis, ir paukščius pripenėti.“
Taip jinai tarė. Ir jai nesipriešino Hera baltrankė,
Dievė vyriausia, duktė galingiausiojo Krono, pakilus

Bėgo kinkyti auksiniais pakinktais sau žirgus greituosius.
Dzeuso duktė mėlynakė Atena ant slenksčio Kronido
Margąjį rūbą kasdienį, kaip vandenį žemėn nuleido —
Puikiai kaišytą, kurį ji pati išsiaudusi buvo,
Vietoje jo apsivilko perkūnvaldžio Dzeuso chitoną
Ir užsidėjo šarvus, pasirengus į kruviną kovą.
Tuokart įstojo dievaitė į savo liepsnotus dviračius,
Ietį didžiausią, storiausią ir tvirtą į ranką paėmus,
Didvyrius, kad ir pačius galinguosius malšindavo ją ja,
Jeigu tiems teko užrūstinti dukrą galingojo tėvo.
Žirgus greitkojus pabaidė tuoj Hera botagą paėmus.
Vartai savaime prieš jas atsivėrė griausmingai. Jų Horos
Saugojo lygiai, kaip viso dangaus ir daugkalnio Olimpo.
Reikiant pravėrė kam debesį tamsų, tai vėl jį užtraukė.
Pralėkė smarkiai vartus tuos dievaitės žirgais vėjakojais.
Dzeusas, galingasai tėvas, iš Idos pamatęs, supyko
Baisiai ant jų. Auksasparnę Iridą pašaukęs įsakė
Lėkt skubinai už akių toms dievaitėms ir duoti joms žinią:
„Lėk kuogreičiausiai pas jas, tu greitoji Irida, grąžink jas,
Vykti toliau joms užgink, nes įgailėsis užrūstinę Dzeusą!
Taip joms sakau ir grūmojimas mano įvyks kuotikriausiai:
Žirgus aš jų greitakojus nusilpninsiu joms bevažiuojant,
Jas išdrabstysiu ant kelio, dviračius sulaužęs uždegsiu,
Dešimt joms metų praeis, kai jie slenka taip po kitas kito,
Kol jos žaizdas užsigydys, kur aš padarysiu joms žaibu.
Lai mėlynakė pamato, ar lengva su tėvu kariauti.
Tiek nesu piktas ant Heros, todėl kad nuo amžių pripratęs,
Ką tik aš būsiu sumanęs, tai vis ji man priešintis mėgsta!“
Taip jisai tarė. Ir tuoj vėjakojė Irida nuskrido.
Perlėkė greit ji nuo Idos viršūnių ant aukšto Olimpo
Ten dar prie vartų pirmų daugiadaubio Olimpo plačiausio
Joms pasirodžius sulaikė ir Dzeuso joms pranešė žodį:
„Kur taip liepsnodamos lekiat? Kas širdį jums degin taip baisiai?
Dzeusas neleidžia užstot Danajus, tuos prispaustus herojus:
Šitaip grūmojo jis jums — ir įvykins grūmojimą savo:
Žirgus jis jūsų greituosius nusilpninsiąs jums bevažiuojant,
Jus iš dviračių išmesiąs, dviračius pačius jis uždegsiąs.
Dešimtį metų praeisią, kai slenka taip kitas po kito,
Kol jus žaizdas užsigydyt galėsit, žaibais padarytas.
Kad mėlynakė matytum, ar lengva su tėvu kariauti

Horos iškinko žirgus iš Heros dviračių. (VIII, 443)

Jis priešais Herą netiek širdyje užsirūtinęs pyksta:
Mat, jis, papratęs, kad jojo sumanymams priešinas nuolat.
Tu gi, begėde kale, iš tiesų, pasileidus be galo,
Jeigu prieš Dzeusą drįsai tu pakelti galingąją ietį.
Taip pakalbėjus nuskrido šalin greitakojė Irida.
Hera tuomet tarė žodį prabilus šviesakei Atenai:
„Dzeuso aigidvaldžio dukter, deja mums! — ašai to neleisiu
Dėl trumpaamžių žmonių susipykt ir kariauti su Dzeusu.
Lai jie sau žūna kiti, o kiti išsigelbsti — kuriems kaip
Yr pažadėta. Ginčus gi Trojėnų ir vyrų Danajų
Dzeusas, apsvarstęs širdy, tegu sprendžia, kaip pats nusimano.
Taip pakalbėjusi žirgus atgal tvirtakojus pasuko.
Horos iškinkė joms žirgus gražkarčius sugrįžus į kalną
Ir juos pririšo prie ėdžių, kur buvo ambrozijos pilna,
Prieangy blizgančius vario dviračius pastatė prie sienos.
Ir susisėdo dievaitės abidvi į sostus iš aukso,
Tarpe laimingų dievų, bet širdy susikrimtusios baisiai.
Tėvas aukščiausias Kronidas nuo Idos viršūnių tuo tarpu
Žirgus ir savo puikiausius diviračius Olimpan pasuko
Ir atsirado netrukęs būste tarp dievų amžinųjų.
Žemės Kratytojas žirgus greituosius Kronido atkinkė,
Ir jo šviesiuosius dviračius pastatė ant aukšto pastovo.
Sėdos į sostą tuo tarpu perkūnvaldis Dzeusas Kronidas.
Jam sudrebėjo po kojų aukštasis daugkalnis Olimpas.
Hera kartu su Atena nuo Dzeuso toliau kiek sėdėjo,
Nieko jos jam nekalbėjo, nesikreipė, nieko neklausė.
Dzeusas žinojo, kas darosi jų širdyje ir taip tarė:
„Ko taip nuliūdusios sėdit, Atena ir Hera valdove?
Jūs nepavargot kovoj, garbės duodančioj vyrams, ik šioliai
Trojos herojų žudyti, kurių jūs taip nekenčiat baisiai!
Vis dėlto, kol aš galingas, kol dar neįveikiamos rankos,
Tol nepakeisit sumanymų mano, dievaičiai Olimpo!
Jūsų šviesiuosius narius šiurpuliai jau pakratė pirmiau dar,
Neg jūs kovos pamėginot ir jos baisenybių prityrėt.
Taigi dar kartą sakau, o išpildyta būtų tai buvę:
Nutrenktos būtumet mano perkūno dviračiuose savo
Ir nebegrįžusios į tą Olimpą dievų visų būstą,"
Taip jisai tarė. Murmėjo Atena šviesakė ir Hera,
Gret susisėdusios vienos Trojėnų nedalios svarstyti.
Dievė Atena tylėjo ir nieko prieš tėvą nebsakė:

Apmaudas smaugė ją, Dzeuso žodžius tokius rūsčius išgirdus.
Hera piktumo, vienok, nebsuvaldė krūtinėj ir tarė:
„O kietaširdi Kronidai! Tai kokius žodžius pasakei tu?
Žinom gerai, kad galybės nieks tavo įveikti negali...
Mums dėlto gaila Danajų ,garsių durklininkų drąsiųjų,
Jeigu turėtų jie žūti, likimui verksmingam taip lėmus.
Taigi, kaip mums įsakyta, į kovą jų mes nesikišim,
Mes tiktai duot patarimą norėjom, kad kartais visi jie
Vargšai nežūtų, kad jau užsirūstinai šitaip ant jųjų."
Jai debesų varinėtojas Dzeusas prabilęs taip tarė:
„Dar pamatysi, rytojui išaušus, tu Hera jautake;
Dieve galinga, kaip štai visagalis Kronidas įneš dar
Daug baisesnių į eiles tų šarvuotų Danajų nelaimių.
Nes ne anksčiau savo baisų puolimą pabaigs Prijamidas,
Kaip pagaliau greitakojis Pelydas pakils iš stovykos;
Bus tai tą dieną, kuomet prie pačių jau laivų ilgairklių
Priešai aplinkui Patroklo lavoną ten kausis įniršę.
Taip yra mano žadėta. O tavo piktumą visai aš
Niekais laikau, nors tuojau tu iš čia išsikraustytum sau kur!
Į tolimiausiąjį jūrų ir žemės tamsiausiąjį kampą,
Ten kur Japetas ir Kronas sau sėdi ir džiaugtis negali
Saulės brangiausia malonia šviesa, nė gaivinančio vėjo
Niekad nejaučia: gilusis, tamsusis juos Tartaras slepia.
Taigi, nors ten išsikraustyk supykus — vistiek nežiūrėsiu
Tavo piktumo: begėdės didesnės pasaulis nematė."
Taip jisai tarė. Jam nieko baltrankė žmona neatsakė.
Saulė šviesioji tuotarp gelmėse Okeano paskendo,
Naktį užleidusi tamsią ant žemės, penėtojos močios.
Tamsai užėjus Trojėnai nesidžiaugė šituo. Užtat gi
Ji pasirodė Achajams be galo brangi ir naudinga.
Hektoras vadas skaistusis surinko Trojėnus ir vedė
Savo kareivių būrius nuo laivyno tolyn, ant giliosios
Upės krantų, kur dar vietos tuščios nuo lavonų paliko.
Čia iš dviračių išlipę ant žemės jie klausės, ką kalba
Hektoras vadas. O jis, mylimasis Kronido, stovėjo
Tarpe kariuomenės, ietį vienuolikos mastų ilgumo
Rankoj turėdams. Varinė galūnė ieties tos žibėjo
Žiedu apkaustyta aukso. Ietim pasirėmęs kalbėjo:
„Trojos herojai, Dardanai ir jūs talkininkai drąsieji,
Šiandien tikėjaus, laivus sunaikinęs ir priešus išžudęs,

Linksmas pagrįžt su jumis Ilijonan, kurs vėjų atgairėj.
Bet štai užėjo tamsa; ji Argėjams ir jųjų laivynui
Davė išlikti šį kartą gyviems smėlingajam pajūry.
Reik pasiduoti galybei tamsiosios nakties, kur atėjo.
Taigi, paruoškime sau vakarienės. O žirgus greituosius
Tuoj iš dviračių paleiskit ir duokit jiems pašaro gero!
Jaučių tuojau atvarykit iš miesto, smulkiųjų galvijų,
Vyno gardaus sumaišykit su vandeniu, duonos teprineš
Mums čia iš Trojos piliečiai. Ieškokite malkų greičiausiai,
Kad visą naktį, ik dieviškai Aušrai ateinant, galėtut
Šviesą didžiausią laikyti, kad siektų pašvaistė į dangų:
Kartais kad naktį, tamsoj garbiniuoti Achajai, sumanę
Bėgti iš čia, nepabėgtų per nugarą jūrų tėvynėn,
Kad negalėtų susėst į laivus jie be jokio pavojaus.
Lai jų kiekvienas, namo jau sugrįžęs, sau žaizdą begydo,
Gavęs nuo mūsų iečių, ar karčiosios strėlės palydėtas,
Šokdamas į savo laivą, idant ateity nebedrįstų
Karą verksmingą atnešt į Trojėnų žirgvaldžių tėvynę.
Dzeusui malonūs skelbikai visur pilyje tepaskelbia,
Kad žilagalviai seneliai ir pusberniai miesto vaikinai
Tuoj aplink miestą, į tvirtus jų bokštus įlipę budėtų.
O moteriškės nedrąsios ir silpnos, namie pasilikę,
Ugnį šviesiausią laikytų per ištisą naktį, kad kartais
Neįsiveržtų koks priešas į pilį kariuomenei nesant.
Didvyriai Trojos, tebūnie ,kaip mano jums šičia kalbėta!
Visa aš tai įsakiau dėl mūs gero, greituoju sumetęs.
O jau rytoj, aš manau, pakalbėti ir vėl su Trojėnais.
Dzeuso maldaudams šaukiuos ir dievų dar kitų amžinųjų,
Kad tuos šunis, Kerių šičia juodaisiais laivais atneštuosius,
Greit išnaikinti mums duotų, nė pėdsako jų nepaliktų.
Šitą tik naktį budėsim budriausiai sargybas pastatę!
Ryt, kai tik aušti pradės, mes šarvais pasipuošę šviesiaisiais
Ten, prie laivų jų daugviečių, mes kovą pradėsim baisiausią.
Aš pamatysiu tuomet, ar mane Diomedas galingas
Priešais laivų, pagal tvirtąją sieną, įstengs atlaikyti,
Ar, jį nužudęs variu, aš nuplėšiu jam kruviną šarvą;
Ryt jis parodys mums savo galybę, jei stengs pasipriešint
Iečiai, kuria jį užpulsiu. Manau tik, jis sužeistas pirmas
Dulkėse žemių dribsos, o aplinkui draugų jo daugybė —
Ryt, patekėjus jau saulei. Kad aš taip galėčiau tikėtis

Niekad nemirsiąs, per amžių jaunystės klestėsiąs grožybe,
Gerbiamas lyg Apolonas karalius, ar dievė Atena —
Kaip tad tikiuosi, kad rytdiena neša Argėjams žuvimą!“
Taip jis kalbėjo. Triukšmingai žodžius jo sutiko Trojėnai.
Greit iš pakinktų atleido jie žirgus putotus, diržais juos
Rišo kiekvieną prie karo dviračių gražiai išdabintų.
Jaučių ir būrį smulkiųjų galvijų iš miesto atvarė,
Greitai ir vyno gardesnio už medų kraterus pripylė,
Duonos prisatė piliečiai ir malkų pririnko daugybę,
Pirmu žygiu rinktines amžiniems hekatombas aukojo.
Kvapą jų gardų nuo žemės vėjelis į dangų pakėlė,
Bet laimingieji dievai juo gėrėtis visai ir nemanė:
Buvo įgrisęs seniai Ilijonas šventasis ir senas
Trojos valdovas Prijamas, tauta variaiečio Prijamo.
Taip sau gerėdamies būsimais karo laimėjimais rytą,
Naktį tą visą Trojėnai budėjo. Daugybę sukūrę
Buvo laužų jie lauke tam, Tarytum kad žvaigždės užsideg
Naktį aplink sidabrinį mėnulį ir rodos be galo
Gražios nakties tyloje ir nušviečia aiškiausiai ant žemės
Kalnus, aukštąsias uolas ir žaliuojančias giriose pievas,
O danguje tiktai žeria šviesa begalinė aitero:
Žvaigždę kiekvieną matai, ir tuo džiaugias širdis piemenėlių,—
Taip stovykla tat atrodė Trojėnų, laužams tiems liepsnojant
Tarpe gelmingojo Ksanto ir mūrų tvirtų Ilijono.
Tūkstantis degė laužų ten mažiausia, o aplink kiekvieną
Po pusę šimto sėdėjo susėdę ginkluotų kareivų.
Čia ir žirgai prie dviračių gražiųjų stovėjo ir krimto
Grūdus kviečių ir miežius — visi laukė Aušros auksasostės.

Devintoji giesmė

Pasiuntinybė pas Achilą. Maldavimai.

Šitaip budėjo Trojėnai. Danajams gi pasiuntė dievas
Mintį pabėgti ir baimę, kur kraują atšaldo iš karto.
Vyrai drąsiausi širdy nepasakoma baime kankinos,
Tartum kai vėjai du jūroj žuvingoj kad pradeda siausti:
PiktasBorėjas ir tvirtas Dzefiras, iš Trakijos kilę,
Ima daužytis ir pūtauti vienas prieš antrą, ir bangos
Kyla viena priešais kitą ir drabsto maurų daug ant kranto, —
Taip ir krūtinėj Danajų jų širdys dvejojo nuo skausmo.
Tuokart Arėjo sūnus, begalinės nelaimės suspaustas,
Ėjo per savo kariuomenę, lydimas vyrų skelbikų,
Didvyrį kvietė kiekvieną pavardžiui į sueigą eiti,
Pats ir nuėjęs su jais rūpestingai darbavosi lygiai.
Sėdo Danajų vadai, nusiminę atvykę vyrijon.
Tuoj čia Atrydas pradėjo raudoti ir ašaras liejo,
Tartum šaltinis srovingas, nuo aukštojo bėgdamas kalno.
Šitaip kalbėjo Danajų vadams, atsidusdamas sunkiai:
„Mano bičiuliai! Danajų vadai ir tarėjai protingi!
Dzeusas Kronidas sukaustė mane kuosunkiausia nelaime:
Jis, kietaširdis, iš pradžių tikriausiai man buvo žadėjęs,
Galvą linksėdams, kad aš, Ilijono išgriovęs tvirtovę,
Grįšiu namo, o dabar, kuopikčiausiai apgavęs, įsako
Man negarbingai į Argą sugrįžti, karių tiek pražudžius.
Tokia valia dabar Dzeuso, o jo tai galybė aukščiausia!
Jis jau daugybės tvirtovių sutriuškino bokštus ir daug dar
Jųjų sutriuškins tikrai, nes galybei jo galo nėra juk.
Taigi, klausykite, ką jums patarsiu — ir pildykim greitai:
„Bėkim laivais mes atgal į mieliausiąją savo tėvynę:
Nebegalėsim, matyt, mes paimti tos Trojos platgatvės."
Taip jisai tarė. Visi susirinkę sėdėjo be žado.
Sūnūs Achajų visai nusiminę ilgai dar tylėjo

Tik Diomedas didbalsis galop atsiliepęs prabilo:
„Pirmas, karaliau, kalbėdamas balsą pakelsiu vyrijoj
Prieš tavo tą beprotybę, kaip prider. Klausyk tik nepykdams.
Prieš Danajus tu mane čia pirmiausia esi jau įžeidęs,
Silpnas neva aš ir kovai nebtinkąs. Tačiau tatai žino
Mūsų Argėjai visi ir jaunieji, ne tik vyresnieji.
Krono sūnus gudramintis dviejų dovanų tau tik vieną
Davęs tėra: jisai, skeptrą tau davė, pastatė aukščiausiai,
Bet sulig tuo tau nėra jis suteikęs tvirtybės. O šitas
Daiktas svarbiausias valdovui. Argi tu, beproti, manai taip,
Tikras esi, kad mes sūnūs Achajų visai nebetinkam
Kovai, kad mes nebeturim jėgų, nė drąsos, kaip sakai tu?
Jeigu jau tavo širdis tave baisiai taip traukia pagrįžti —
Bėk sau! Tau kelias platus, o laivų tavo stovi pajūry
Daug, kur esi atsivedęs iš savo Mikėnų atplaukdams.
Mes gi, kiti garbiniuoti Achajai, palauksim kol Troją
Tvirtą įveiksim — ir tuokart sugrįšim. Tegu pagalios sau
Bėga visi, į laivus susikimšę, į brangią tėvynę:
Mudu tuomet, su Stenelu, palikę ik toliai kariausim,
Kol tik nuveiksime Troją, nes dievas mus leido čia vykti,"
Taip jis kalbėjo. Achajai triukšmingai žodžius jo sutiko,
Nors ir nustebę kalba Diomedo, žirgvaldžio galingo.
Nestoras tuokart pakilo, Gerenijos raitelis senas:
„O Diomedai! Visų tavo metų sulaukusių vyrų,
Tu galingiausias kovoj, ir taryboj, kaip matom, gudriausias.
Nieks tavo žodžių papeikti negali, nė priešais sakyti,
Tik užmiršai savo kalbai tu reikiamą galą pridurti.
Jaunas esi dar: galėtumei būti sūnus man, herojau,
Pats dar jauniausias. Vienok tu protingai taryboj kalbėjai,
Viską, kaip reikia, pareikšdamas stačiai Danajų karaliui.
Taigi dabar jau aš, vyras senesnis ir daug ko prityręs,
Dar pasakysiu šį tą ir nuvesiu tą kalbą ik galui.
Nieks mano žodžių nepeiks — nė patsai Agamemnonas, vadas
Tuo aš tikiuosi. Tik svetimas tautai, be židinio teisių
Mėgsta tarpusavį baisųjį žiaurųjį karą kariauti.
Mes gi dabar pasiduokim galybei tamsiosios nakties
Pasigaminkime valgio. Lai atskiros dalys pasiunčia
Savo sargybą budėti prieš griovį, už sienos stovyklos:
Lai pasirūpin jaunieji. O tu Agamemnonai paskui
Juos prižiūrėsi, nes tu esi vadas vyriausias. Dabar gi

Pokylį mums tu iškelk — kaip pritinka, o tau nesunku tai:
Vyno tau sandėliai lūžta: Achajų laivai jo kasdieną
Veža iš Trakijos mums čia per plačiąją nugarą jūrų.
Visoko tau juk netrūksta toms vaišėms: tu viešpats didžiausias.
Kvieskis įvadų kuodaugiausia, klausyk, kas geriausiai patars tau:
Gero, protingo nūnai patarimo labai reik Achajams:
Priešai, matai, susikūrę laužus jau arti nuo laivyno.
Kam gi toksai reginys gal patikti? Sakau aš, — naktis ta
Turi nulemti Achajų likimą — ar žūt jiems, ar būti?"
Taip jisai tarė. Visi atsidėję išklausė, sutiko.
Tuoj susirinkus sargyba ginkluota išėjo prie sienos:
Išvedė juos Nestoridas skaistus Trasimedas herojus,
Ir Askalafas su Jalmenu, sūnūs Arėjo galingo,
Ir Afarėjus, galingas taipogi Deipiras su juo Merijonas,
Dar ir Kreonto sūnus Likomedas, dievaitiškas vyras.
Buvo vadai septyni tai sargybai. Po šimtą jie vyrų
Vedė kiekvienas jaunų ir ginkluotų ietim kuoilgiausiom.
Jie susisėdo tarp sienos ir didžiojo griovio atvykę.
Šič jie būriais susikūrė ugnis, vakarienės gaminos.
Vyrus visus vyresniuosius Atrydas karalius pakvietęs,
Į savo būstą, jiems vaišes puikiausias iškėlė tą naktį.
Ištiesė jie tad rankas pasiryžę ragauti gėrybių.
Kai apgesino jie valgyti gerti tą norą didžiausią,
Pirmas tarp jų patarimą protingą pradėjo prabilęs
Siūlyti Nestoras senas, tarėjas visad išmintingas.
Jis jiems norėdamas gero pradėjo kalbėti ir tarė:
„O, garbingiausias Atryde, narsiausioms tautoms vadovaująs!
Reik nuo tavęs man pradėti ir baigti tavim, nes esi tu
Gimęs karaliumi žemių daugybės ir Dzeusas yra tau
Skeptrą ir įstatus savo suteikęs, idant tu galėtum
Žmones teisingai valdyti: pirmasis esi tu tarėjas,
Bet išklausyti ir gal nusileisti tau reikia, išgirdus
Kitą, jei tavo jis naudai teisybę tau tikrą pareiškia:
Vykinti — tai nuo tavęs jau pareina. Dabar, ką manau aš,
Tau pasakysiu, kas gera man rodos. Geriau neįstengtų
Nieks sumanyti, aš tebegalvoju taip pat, kaip anuomet,
Kai tu karaliau, Kronido gentaini, iš būsto Achilo,
Didvyrio mūsų, jį baisiai užrūstinęs, jam Brisejidą
Prieš mūsų norą tada užsispyręs pasiėmei jėga.
Daug aš tuomet priešais šitą kalbėjau, bet tu, pasidavęs

Savo išdidusiai širdžiai, įžeist nebijojai žymiausio
Didvyrio mūsų, kurį ir dievai patys gerbia, matyti.
Dovaną jo tu išplėšęs valdai ikišiol neteisingai.
Taigi dabar pagalvosim, ar jojo rūstybės negali
Žodžiai malonūs suminkštint ir dovanos brangiosios mūsų?"
Jam atsakydamas tarė karalius tautų Agamemnons:
„Mano kaltes, iš tikrųjų, seneli, teisingai nurodai!
Pats pripažįstu, buvau aš tuomet lyg apjakęs. Nes vyras
Gali atstoti kariuomenės būrį, jei Dzeusas jį myli:
Tiek jį išaukštino šiandien ir tiek mūsų vyrų pražudė.
Bet, nors buvau aš apjakęs ir pykčiui širdies pasidavęs,
Štai aš geidžiu susitaikint ir duot dovanų jam be skaičiaus;
Šičia galiu aš tas dovanas brangias išvardyt jūs žiniai:
Dvidešimt duosiu šviesių dubenių ir dar dešimt talentų
Aukso, septynis trikojus ugnies nerūkytus, greitkojų
Visad lenktynės pirmųjų žirgų aš jam dvylika duosiu:
Vargšas beturtis žmogus — tas nebesivadintų beturčiu,
Aukso stokos nebejustų, kas visa turėtų, ką pelnę
Man tie žirgai tvirtakojai ik šioliai lenktynėse skridę.
Žmonas septynias jam duosiu puikiausio išmokytas darbo,
Lesboso moterys, kai užkariavo Achilas tą kraštą,
Pasirinkau jas, nes buvo gražiausios visų moteriškių.
Tas aš jam duosiu. Kartu dar ir tą, kurią jėga išplėšiau,
Dukrą Brisėjaus. Grąžinsiu su priesaika aiškia ir tvirta,
Jog aš jos patalo nepalytėjau, arti nepriėjęs
Prie tos merginos, kaip vyras prie moters kad artintis pratęs.
Viską tuojau pristatysiu. Paskui, jei dievai mus palaimins
Pilį Prijamo turtingą išgriauti, tegu jis ateina
Tuokart, kai grobį dalinsime: pilną sau laivą tegu jis
Aukso prikrauna ir vario ir dvidešimt moterų Trojos,
Kur po Helenos Argietės gražiausiosios gali vadintis.
Jeigu sugrįšim į Argą Achajų, kur piene paskendęs,
Žentu jį savo priimsiu ir jį kaip Orestą mylėsiu,
Kurs man vienturtis užaugęs didžiai yra gerbiamas mano.
Dukteris tris turiu rūmuose savo tvirtai pastatytuos:
Chryzotemida, antra Laodikė ir Ifianasa.
Jųjų kurią panorės tegu vežas be jokio pirkimo
Sau, kaipo moterį mielą į rūmus karaliaus Pelėjaus.
Dalį pats duosiu ir tokią, kaip niekas ikšioliai nėr davęs
Dukterį leisdamas: jai aš atskirsiu septynias pilis tat

Dideles, tai: Kardamilę, Enopę ir Hirę ganykloms
Garsią, ir Feras šventąsias, Antėją tarp pievų žaliųjų,
Puikią Aipėją, taipogi Pedasą, vynynų turtingą.
Vis tai prie jūrų arti, ten kur Pilas prasided smiltingas
Žmonės tokie ten turtingi — avių tur ir karvių daugybę,
Jį jie kaip dievą mylės, dovanų turtingiausių sunešę,
O po jo skeptro patekę jam mokesčius duos kuodidžiausius.
Visą tai duosiu, kaip baudą: tegu jis rūstybę užmiršta,
Lai susivaldo: juk nepermaldaujamą žinom tik Hadą,
Bet gi už tai ir yra jis žmonių keikiamasis dievaitis.
Taigi tegu jis jau man nusileidžia: juk aš ir vyresnis
Tarpe karalių visų, aš ir metais senesnis už jįjį,“
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„Didis Atrėjaus sūnau, Agamemnonai vade vyriausias!
Ne mažavertes tu dovanas siūlai Achilui, teisybė!
Taigi parinkime vyrus, paskatinkim juos, kad greičiau jie
Eitų į būstą Achilo, Pelėjaus sūnaus didžiajėgio,
Jeigu man leisi — tai pats juos parinksiu: jie turi sutikti:
Foinikas te juosius veda, Kronido globojamas senis,
Lai ir Ajantas didysis nueina, taip pat Odisėjus.
Lai iš skelbikų juos lydi Odijas ir dar Euribatas.
Taigi atneškit vandens ir nutilkim, rankas nusiplovę,
Melsimės dievui Kronidui: gal teiksis mus gelbėt šį kartą.“
Taip jisai tarė. Jo žodžiai atrodė rimti visiems vyrams.
Ėmę skelbikai vandens, jo karaliams užpylė ant rankų.
Vyno pripylė jaunieji tarnai į kraterus kiek tilpo.
Pylė paskui į taures ir karaliams taures išnešiojo.
Garbei nulieję dievų ir išgėrę, širdis kiek norėjo,
Eit pasikėlė iš būsto Atrydo, visi išrinktieji.
Mokė juos ilgai Gerenijos raitelis Nestoras senas,
Savo įbedęs akis, Odisėjų maldavo labjausiai,
Būdais kad stengtųs visokiais Pelydą rūstingą atversti.
Tuoj jie nuėjo tolyn pakraščiais amžiais ūžiančios jūros.
Meldėsi ilgai dar jie Poseidonui, kratytojui žemės,
Kad jiems padėtų galingąją širdį Achilo suminkštint.
Į Mirmidonų laivų palapinių stovyklą atėję,
Rado Achilą belinksminant širdį sau kanklėm garsingom,
Puikiai dabintom, lenta iš viršaus iš gryniausio sidabro:
Heetijono tvirtovę išgriovęs kankles tas jis gavo,
Širdį jomis tad ramino, dainuodamas didvyrių garbę.

Viens tik Patroklas sėdėjo jam priešais ir klausė tylėdams,
Laukdamas koliai Achilas dainavęs pabaigs savo dainą.
Būstan įėjo siųstieji — juos vedė skaistus Odisėjus.
Stojo visi prieš Achilą. Nustebęs herojus pakilo,
Rankoj kankles dar laikydams, iš sosto, kuriam jis sėdėjo.
Čia ir Patroklas pakilo, įėjusius vyrus pamatęs:
Juos pasitikdams greitkojis Achilas maloniai prabilo:
„Džiaugsmo linkiu jums, mielieji svečiai man! Tur būti jus reikals
Atvedė?Kad ir rūstus aš, bet jūs man mieliausi iš tarpoAchajų.“
Taip juos pasveikinęs vedė skaistusis Achilas greitkojis
Ir susodino į suolus kilimais užklotus raudonais.
Tarė tuomet jis Patroklui, kur čia pat stovėjo netoli:
„Menojitijo sūnau, tu didžiulį kraterą atnešk mums,
Vyno stipresnio įleisk ir taures, kiekvienam pastatyk mums:
Širdžiai malonūs man vyrai aplankė štai mano pastogę.“
Taip jisai tarė. Patroklas paklausė galingojo draugo.
Mėsai pastatė jis skobnį čia pat prie ugnies sukurtos jau,
Tuoj jis mėsos nugarinės avies ir ožkos nupenėtos
Čia pat ir paršo penėto riebaus ant to skobnio pridėjo.
Automedontas turėjo, kapojo skaistusis Achilas.
Ir į dalis sukapojęs ant iešmų gelžinių sumaustė,
Menoitijadas dievaitiškas ugnį sukūrė didžiausią.
Malkoms sudegus visai ir užgesus jau liepsnai, Achilas
Dailiai sužarstė anglis ir iešmus viršuje jų sutvarkė,
Dailiai pabarstęs šventąja druska, į pastovą sukišęs,
Kepti pradėjo. Iškepęs kepsnis ant lentos išdėliojo,
Duonos Patroklas ant skobnio pastatė puikiausioj pintinėj,
Mėsą dalino Achilas, sėdėdamas prieš Odisėjų.
Liepė Patroklui jisai neužmiršti dievaičiams aukoti:
Metė ant anglių tasai smilkalų dievų garbei brangiųjų.
Tuokart pakėlė rankas jie prie valgių gardžiai pagamintų,
Valgio ir gėrio savy apgesinus jau visiškai norą,
Ženklą Foinikui padarė Ajantas. Tuomet Odisėjus,
Tai pastebėjęs, su pilna taure į Achilą prabilo:
„Būk tu, Achilai, laimingas! Mums vaišių saldžiųjų netrūko
Būste Atrydo garsaus, Agamemnono mūsų valdovo,
Kaip ir čionai, kur skaniausių gėrybių pridėjai mums vaišint.
Tik nebe vaišės mums saldžios tuotarp galvoje, nes nelaimę
Baisią, augintini Dzeuso, mes jaučiam, jos laukiam su baime.
Kilo dabar abejonė, ar savo laivus mes erdviuosius

Stengsim apginti, ar žus mūsų viskas, jei tu nepadėsi.
Nes netoli jau nuo mūsų laivyno ir sienos naujosios
Trojos piliečiai didingi su savo garsiais talkininkais
Stovi, laužų susikūrę daugybę, ir giriasi garsiai,
Kad mes neilgai betversią ir bėgsią laivais į tėvynę.
Dzeusas aukščiausias tuo tarpu vis ženklus laimingus jiems duoda:
Žaibą į dešinę mesdamas pusę. Tai Hektoras džiaugias,
Savo galybe dabar pasikliaudamas siunta, Kronidu
Pasitikėdamas. Jis nei žmonių, nei dievų nebebijo. —
Meldžias tiktai, kad Aušra dieviškoji pagrįžtų greičiausiai:
Tikis tvirtai, nukaposiąs laivų mūs galus ir galėsiąs
Juosius baisiąja ugnim sunaikint, Danajus gi vargingus
Svaigstančius dūmuose, degant laivams, iškaposiąs ik vieno.
Taigi labai aš bijausi širdy, kad tokioms jų grūmonėms
Dzeusas neleistų įvykt, kad nereiktų, likimui taip leidus,
Mums, čičia Trojoj pražūti, toli nuo arklingojo Argo.
Taigi, pakilk, jei užstot Achajus nors vėlai panorėsi,
Šitaip suspaustus išgelbėt iš žudančių rankų Trojėnų.
Laiką praleidęs ir pats paskui veltui tu krimsies dėl šito:
Baisiai sunku, jau įvykus nelaimei, kuo norint pagelbėt.
Taigi iš anksto galvok, Achajus kuo galėtum išgelbėt,
Mano brangiausias! Juk tėvas Pelejus tau sakė tą patį
Tądien, kaip siuntė iš Ftijos tave Agamemnonui vadui:
„Mano sūnau! Tau Atena Palada ir Hera galybės,
Jei panorės, tai suteiks. O jau širdį galingą krūtinėj
Savo valdyti mokėk, sugyvenimas geras — svarbiausia!
Šalinkis piktojo ginčo, kad gerbtų Achajai tave ten,
Lygiai jaunieji ir seniai". Juk taip tau senelis kalbėjo.
Tu užmiršai tai! Dabar nors užmiršk savo sunkią rūstybę.
Tau Agamemnonas, jei atsileisi ir dovanas siūlo.
Jei paklausysi dabar, aš galiu suskaityti, kur savo
Būste yra dovanų Agamemnonas tau pažadėjęs:
Duosiąs septynis trikojus nedegintus; dešimt talentų
Aukso; dvi dešimtis dar dubenų ir žirgų greitakojų
Visad lenktynės pirmų jis tau dvylika duosiąs geriausių.
Vargšas beturtis žmogus — tas nebesivadintų beturčiu,
Aukso stokos nebejustų, kas visa turėtų, ką pelnę
Jam tie žirgai tvirtakojai iki šioliai lenktynėse skridę.
Žmonas septynias tau duosiąs, puikiausio išmokytas darbo.
Lesbo tas moteris, kai užkariavom turtingą tą kraštą,

Sau pasirinkęs, nes buvo gražiausios visų moteriškių.
Tas atiduosiąs jis tau, o kartu dar ir tą, kur išplėšęs —
Dukrą Brisėjaus. Grąžinsiąs su priesaika aiškia didžiausia,
Jog jis jos patalo nepalytėjęs, arti nepriėjęs,
Prie tos merginos, kaip vyras prie moters kad artintis pratęs.
Viską tuojau pristatysiąs. Paskui, jei dievai mus palaimins
Pilį Prijamo turtingą išgriauti — atėjęs galėsi
Tuokart, kai grobį dalinsime, *pilną sau laivą tu vienas*
Aukso ir vario pasimti, ir dvidešimt moterų Trojos,
Kur po Helenos Argietės gražiausiosios gali vadintis,
Jeigu sugrįšim į Argą Achajų, tą žemę derlingą,
Žentu galėsi jam būti. Tave kaip Orestą mylėsiąs,
Kurs jam vienturtis užaugęs, brangus jam be galo, be krašto,
Dukteris tris jis turįs savo rūmuos tvirtai pastatytuos:
Chrizotemidą, paskui Laodikę ir Ifianasą.
Jųjų, kurią *panorėtum* — galėtum paėmęs, nepirkęs
Vežtis kaip moterį mielą į rūmus karaliaus Pelėjaus.
Dalį pats duosiąs ir tokią, kaip niekas ikšioliai nėr davęs
Dukterį leisdamas: jai tat atskirsiąs septynias pilis jų
Dideles, tai: Kardamilę, Enopę, ganyklomis Hirę
Garsią, ir Feras šventąsias, Antėją tarp pievų žaliųjų,
Puikią Epėję, taipogi Pedasą vynynų turtingą.
Vis tai prie jūros arti, netoli nuo smiltingojo Pilo.
Žmonės tokie ten turtingi: avių tur ir karvių daugybę.
Kaip kokį dievą tave jie mylėsią ir dovanas duosią,
Po tavo skeptro pakliuvę tau mokesčius duosią didžiausius.
Tiek jis tau duoda, kad tu tik rūstybę užmirštumei savo.
Jei, pagaliau, Agamemnonas tiek tavo širdžiai įgrisęs —
Pats jis ir dovanos jojo — kitų tu visų mūs Achajų
Nors pagailėki nelaimėj, o *garbinsim*, lygiai kaip dievą,
Dargi didžiausią jų tarpe sau *garbę* pelnytumei lengvai:
Hektorą lengvai nukautumei: jis prisiartintų drąsiai,
Siusto apsėstas baisaus, nes jis girias, nebėsą lygių jam
Tarpe Achajų visų, kur laivais atvažiavo daugviečiais."
Jam atsakydamas tarė į tai greitakojis Achilas:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau, Odisėjau daugminti!"
Atvirą žodį štai tenka dabar man prieš jus pasakyti,
Visą, ką *savo širdy aš manau, ir kas turi įvykti*,
Man kad nezirstumėt nuolat tai vienas, tai kitas atėję.
Aš nekenčiu dar labjau, negu Hado vartus, tokį vyrą,

Kurs širdyje vieną mano paslėpęs, o kalba ką kitą.
Taigi todėl pasakysiu, kaip man tai atrodo geriausiai.
Nei Agamemnonas nebeįtikins manęs jau, žinokit,
Nei jūs Danajai kiti, nes mažiausio nėra dėkingumo
Jūs širdyse, kai herojus neliaudamos kaujas su priešu.
Lygią tur garbę, kas liekas, ir kas eilėse pirmutinis
Kaujas: kol gyvas — jums karžygis tiek kiek bailys tėra vertas.
Kerės pagrobia, vienok, ir neveiklųjį vyrą ir veiklų.
Man nebėra jau prasmės — nes širdy iškentėjau gana aš, —
Savo gyvybę statydamas vis į pavojų per karą.
Tartum ta paukštė, vaikus išperėjus, besparniams mažyčiams
Neša snape kur suradusi maisto, pati gi badauja,
Taip tai ir aš daug naktų nemiegotų vargingų praleidau.
Tekdavo kiauras dienas kruvinojoj kovoj man daužytis,
Kautis su priešų galingais kariais dėliai jūsų žmonų vien.
Dvylika miestų aš jūroje jums užkariauti surojau.
Trojos derlingoj šaly jų vienuolika paimta mano.
Daug brangenybių didžiausių visokių pilis tas sugriovęs
Išvežiau: jas Agamemnonui vadui Atrydui visas aš
Pats pristačiau. O jisai sau sėdėdamas savo laivyne
Ten kur toli nuo kovos, pasiėmęs, šį-tą padalino,
Sau kuodaugiausia paslėpęs. Vadams, kuriem ką buvo skyręs,
Liko tas jiems ikišioliai. Vieninteliam man iš Achajų
Atėmė jis ir ikšiol tebevaldo man moterį brangią.
Lai jis sau miega su ja ir lai džiaugiasi jąja Atrydas.
Kogi Argėjai tą karą verksmingą prieš Troją iškėlė?
Kam gi karių tiek surinkęs čia vedė į Troją Atrydas?
Ar ne dėl vien gražiaplaukės Argietės Helenos tai visa?
Sūnūs Atrėjaus, gal manot vieni jūs mylį savo žmonas?
Pačią juk myli kiekvienas, kas doras ir kiek išmintingas
Vyras. Jis myli ir rūpina ją, kaip ašai kad mylėjau
Tą man išplėštą, nors buvo ji karo belaisvė.
Nūn mano dovaną man iš pat rankų išplėšęs, apgavęs,
Lai nebegundo daugiau: pažinau jį — jis nebeįtikins!
Lai su tavim, Odisėjau, jisai ir kitais dar karaliais
Tariasi, kaip nuo ugnies pragaištingos išgelbėt laivyną?
Juk jau ir taip be manęs jo nemaža svarbaus padaryta:
Pasistatydino aukštą jis sieną, iškasdino griovį,
Gilų ir platų, o dugnas jam baslių aštrių prismaigstytas.
Tik ir visu tuo vargu ar galingąjį Hektorą puolant

Vyks sulaikyti. Kol aš kariavau eilėse dar Achajų
Neidavo Hektoras kautis toli nuo pilies savo sienų,
Rodydavos jis prie Skajiškių vartų ir ąžuolo seno.
Vieną jis kartą mane tenai laukė — vos gyvas ištrūko!
Nūn jau daugiau nebenoriu su dievišku Hektoru kautis.
Dzeusui rytoj paaukojęs aukų ir kitiems Olimpiečiams,
Savo sunkiuosius laivus jau į sūriąją jūrą nuleisiu.
Pats pamatysi, panoręs, *jei tau tai rūpėti dar gali*,
Kaip per bangas Helesponto žuvingojo, aušrai užšvitus,
Mano laivai su uoliais irklininkais tėvynėn nuskris sau.
Jeigu laimingą kelionę suteiks man Kratytojas žemės,
Trečią jau dieną derlingosios Ftijos priplauksime krantą,
Turto tenai daug palikęs, čionai atvykau aš nelaimei.
Bet ir iš šičia nemaža gėrybės išvešiu ir aukso,
Vario raudono, ir moterų daug gražiajuosčių, pilkosios
Daug geležies — man taip nulėmė burtas už nuopelną mano,
Dovaną tik, kur man buvo paskyręs, atsiėmė vėl sau,
Baisiai įžeidęs mane, Agamemnonas vadas Atrydas.
Jūs jam viešai pasakykite visa, ko jūsų prašau aš.
Lai ir Achajai kiti užsirūstin kaip aš tai išgirdę:
Jis dar, gal būti, sumanęs yra ir ką kitą apgauti,
Nes šitas vyras be gėdos gyvena. Bet man jis, šunsnukis,
Lai neišdrįsta daugiau į akis bežiūrėti: daugiau aš
Nebesitarsiu su juo ir su juo aš drauge nebeveiksiu:
Jis yr apgavęs mane ir nuskriaudęs — nebetikiu žodžiais!
Vieno to karto užteks. O dabar tegu žūsta, jei nori.
Dzeusas, tvarkytojas mūsų pasaulio, jam atėmė protą!
Dovanos jo tat man šlykščios, o vertos—kiek plaukas nukritęs.
Lai jis man dešimt ir dvidešimt kartų daugiau dar pasiūlo
To, ką jis turi dabar ir įgyti dar gali per amžių,
Lai jis man duoda ir tiek, kiek yra Orchomene, ar Tebos,
Žemės Aigypto pily, kur namai kupini yra turto,
Vartų plačiųjų pily toj yr šimtas, o du šimtų vyrų
Gal su žirgais ir vežimais greta išvažiuoti pro juosius.
Kad pagaliau jis man duotų, kiek smėlio grūdelių ar dulkių
Žemėj yra — Agamemnonas tuo nepajudins širdies man,
Kol neišpirks tos skriaudos, kur yra mano širdžiai padaręs.
Vest nemanau aš dukters Agamemnono, nors jinai būtų
Grožio lygaus auksakasei gražiai Afroditei dievaitei,
Ir darbuose išmintinga lyg dievė šviesakė Atena,

Jos aš nevesiu. Tegu ji sau kitą pasirenka vyrą
Tarpe Achajų, geresnį, neg aš, garbingesnį karalių.
Jeigu dievai mane gelbės, ir sveikas į tėviškę grįšiu,
Man ten Pelėjus jau pats suieškos kur pritinkamą žmoną.
Mūsų Heladoj ir Ftijoj dorų Achajiečių yra daug,
Dukterys vyrų galiūnų, kur moka pilis savo ginti.
Tųjų, kurią panorėjęs, sau moterį mielą paimsiu.
Jau ir seniai mane traukia drąsioji širdis, kad jau laikas
Rinktis sau žmoną teisėtą, pritinkamą būklei karaliaus,
Vesti ir imti naudotis turtu, kur Pelėjus įgijo.
Nieko nėra už gyvybę brangesnio. Niekais pasirodo
Turtai visi, kiek jų, sakoma, buvę gražiai įtaisytajam
Trojos mieste, dar prieš karą, prieš mūsų Achajams ateinant,
Arba už slenkščio akmens tos garsiausios šventyklos aukščiausio
Šaulio, šviesaus Apolono, uolingam Parnaso Pitone.
Galima visa įgyti: smulkiųjų galvijų ir jaučių,
Kiek panorėsi, *trikojų auksinių, žirgų ilgakarčių,* —
Vien tik gyvybės žmogaus nebgrąžinsi, jos nebesugausi,
Jei tik, pro lūpas ji kartą pasprūdusi, kūną apleido.
Sidabrakojė man motina dievė Tetida yr sakius,
Esančios dievės žadėjusios galą dvejopą Achilui:
Jeigu čia likęs kariausiąs prie šios Ilijono tvirtovės —
Savo grįžimo neteksiąs, garbės amžinos nusipelnęs.
Jeigu pagrįšiąs namo aš, į brangiąją savo tėvynę —
Mano garbė greit pražūsianti, amžius bet ilgas man būsiąs,
Ir dar negreitai neišvengiamoji mirtis mane griebsiant.
Aš ir visiems jums patarčiau kitiems paskubėt į tėvynę
Grįžti, kadangi matyt, nesulauksite Trojos žuvimo:
Dzeusas, perkūnų valdovas, tvirtai savo ranką ištiesęs,
Gelbsti Trojėnus — kareivos drąsos jų įgavo be galo.
Taigi dabar jau jūs eikit Achajų karaliams pirmiesiems
Mano praneškit žodžius — tatai teisė jau senių garbingų —
Lai jie, apsvarstę širdy, susiranda sumanymą kitą,
Kaip jiems išgelbėjus savo laivus ir Achajų kareivas,
Plaukusius čia daugiaviečiais laivais. Jų sumanymas pirmas
Matot — nevykęs: aš savo rūstybės nemoku užmiršti.
Foinikas, šičia palikęs, pas mus tenakvoja, jei nori
Rytą anksti su mumis išvažiuoti ir grįžt į tėvynę,
Bet, jei nenori — jėga nemanau aš jį emęs išvežti,"
Taip jisai tarė: Visi nusiminę jie ilgai tylėjo.

Jo, mat, stebėjosi žodžiais, nes baisiai jis griežtai atsakė.
Foinikas jam, pagaliau jau, garbingasai raitelis tarė,
Ašarų savo neslėpdamas, nes taip gailėjos laivyno:
„Jeigu, šviesusis Achilai, tikrai sumanei tu jau grįžti,
Jeigu visai tu nenori apginti laivus ilgairklius
Nuo pragaištingos ugnies, nes rūstybė vis degin tau širdį —
Kaip gi vienam man brangiausias vaikeli, palikt be tavęs čia
Trojoj. Juk raitelis senas Pelėjus mane šičia siuntė
Tuokart, kaip leido tave nepritytusį dar pas Atrydą.
Dar nežinojai tu karo verksmingo visiems, nei tarybų,
Kur jau daugybė yr vyrų didžiausios garbės nusipelnę.
Man jis įsakė todėl, tave mokyt kariuomenėj elgtis,
Kad ir kalbėtoju taptum garsiu ir didžiuoju veikėju.
Štai aš kodėl nuo tavęs, mano mielas, dabar atsilikti
Jokiu nenoriu būdu, kad man dievas nors pats pažadėtų
Mano senatvę nuskutęs, atgal man jaunystę grąžinti,
Koks aš buvau, kuomet pirmąsyk teko apleisti Heladą,
Mūsų gražių moteriškių gimtinę, kad bėgau nuo savo
Tėvo Amintoro, nes jo rūstybės baisiosios pabūgau.
Už gražiaplaukę gulovę jis baisiai supyko, mat, ją jis
Smarkiai mylėjo, pradėjęs nekęsti net tikrąją žmoną,
Motiną mano. O ji, man kelius apkabindama, meldė,
Kad tą gulovę ašai panaudočiau, kad seniui atgristų.
Jos paklausiau — panaudojau. Patyręs tai tėvas — prakeikė
Baisiai mane, net Erinijų šaukės rūstybės piktosios,
Melsdams, kad niekad jam neatsisėstų ant kelių vaikelis,
Mano sūnus. Ir dievai jo maldų ir keikimų išklausė —
Požemių Dzeusas galingas ir Persefonėja baisioji.
Aš jau sumanęs buvau tad aštriuoju variu jį nudėti
Tik koks dievaitis, tur būt, mano pyktį apmalšė, priminęs
Panieką kokią baisiausią pelnysiuos pasauly plačiajam,
Jeigu tėvažudžio vardą Achajuose būsiu įgijęs.
Vis dėlto man nebeleido širdis šitam triukšmui įvykus,
Tėvui taip rūstaujant jo namuose begyventi ir pyktis.
Nors mano giminės ir artimieji draugai užsispyrę
Meldė maldavo, kad likčiau čia pat ir gyvenčiau kaip buvęs.
Daug jie smulkiųjų galvijų ir jaučių didžių kreivaragių
Pjovėsi sau ir kiaules kuoriebiausias jie skerdė ir valgė
Kepdamies mėsą karštojoj Hefaisto ugny. Irgi vyno
Daug jie mūs seniui išgėrė iš jojo pilnųjų ąsočių.

Taip prie manęs prisistoję devynias naktis jie budėjo,
Tikrą sargybą sudarę, vieni kitus keitė, per naktį
Jie negesino ugnies, prilaikydami šviesą: jų vieną —
Priešais namų, ten kur priekiemis, einant iš rūmo, o antrą
Priemeny rūmų pačių, arti miegamo kambario mano.
Vos dešimtoji naktis man tamsioji tą kartą užėjo,
Aš savo miegamo tvirtas išlaužęs duris, tuoj iš rūmo
Bėgau į kiemą, per užtvarą jo kuogreičiausiai išlipęs —
Tokiu būdu tik ištrūkau sargybai tarnų ir tarnaičių.
Ilgai aš tuokart basčiausi po plačią Heladą ikkoliai
Teko į Ftiją avelių turtingą pakliūti netyčia,
Žemėj Pelėjaus karaliaus. Jisai maloniausiai sutiko
Ir taip pamilo mane, tartum tėvas kad sūnų pamilsta,
Gimusį jam jau senatvei atėjus ir turtų įgijus.
Turtų jis suteikė man ir atskyrė man didelę sritį:
Ftijos pasieny pradėjau gyvent, viešpataudams Dolopuos.
Aš pamilau ten tave lygiadievis Achile, širdingai,
Ir ikišiol auginau, nes tu pats nė su kuo nenorėjai
Nei atsisėsti pietų, nei skyrium kur pavalgyti rūmuos,
Pirm negu aš susiradęs tave sodinausi ant kelių,
Valgydinau tave valgį supjaustęs, pats girdžiau iš taurės,
Kūdikis būdamas mažas, dažnai tamsaus vyno papurškęs,
Mano chitoną sutepdavai juo, man ant kelių sėdėdams;
Tiek su tavim aš daug vargo turėjau, nemaža pakęsdams,
Tai atsiminęs, kad dievo valia neturėsiu vaikelių,
Sūnų, maniau, aš tave užauginsiąs, skaistusis Achilai,
Tardamas, tu, kai užaugsi, mane nuo nelaimių apginsi.
Nūn aš, Achilai, meldžiu, suvaldyk savo širdį galingą!
Kam toks beširdis esi? Juk dievai tai ir tie atsileidžia,
Nors aukštesni jie dora ir galybe, garbės daugiau turi!
Jeigu dievams nusikalsta žmogus, ar nusižengia smarkiai
Vis dėlto juos smilkalais ir karščiausia malda arba vyno
Pilstymais, dūmais aukų, apžadais sau nulenkti pavyksta!
Maldos tai dukterys Dzeuso galingo. Jos šlubos, raukšlėtos,
Žvairos, visad jos pasauly Likimą skubėdamos vejas.
Tik kad Likimas greitesnis, vikrus, tai dėlto jis suroja
Jąsias pralenkt ir daugybę įgelti žmonių ir nuskriausti.
Maldos paskui tik ateina. Bet tas, kas tas dukteris Dzeuso
Priim gerai, tai naudos turi pats, nėsa jos jo išklauso,
Bet, jeigu atmet jas kas, neišklausęs, atstūmęs išvaro,

Tokį įskundžia jos Dzeusui Kronidui, gimdytojui savo,
Meldžia, kad leistų Likimui tą žmogų žudyti,
Nuodėmę savo atvargtų vis krimsdamos sieloj be galo.
Taigi, Achilai, pagerbki tu dukteris Dzeuso galingo:
Daugelio didvyrių sielas garbingas atversdavo josios.
Jeigu Atrydas dabar dovanų tau nesiūlytų nieko
Ir nežadėtų paskui, išdidumą tau rodydams baisų,
Aš tad ir pats nemaldaučiau, kad savo rūstybę užmiršęs,
Eitumei ginti Danajų, kuriuos juk nelaimė ištiko.
Bet štai dabar, jis tau teikia taip daug ir dar prižada duosiąs.
Vyrus, kariuomenėj savo geriausius, čia siuntė maldauti,
Rinkdamas tarpe Danajų, kurie tau patiktų labjausiai:
Žodžių tu jų nepaniekink ir žygio jų niekais neleiski.
Tavo rūstybės ikšioliai nebuvo kaip peikti, Achilai!
Žinome mes, kad ir vyrai garsingi, senovės herojai,
Kartais supykdavo smarkiai įširdę. Tačiau juk įgalėjo
Dovana širdį suminkštint ir žodžiais protingais įtikint.
Čia aš atsimenu seną dalyką — jūs žinot, tur būti,
Vis dėlto, mano mielieji draugai, apsakyti jį noriu.
Drąsūs kovojant Aitolai kariavo kadai su Kurėtais.
Kovės aplink Kalidoną, šarvus vienas plėšė nuo kito.
Gynė Aitolai brangaus Kalidono tvirtovę. Kurėtai
Degė geismu šitą pilį Arėjo paėmę sugriauti.
Vargšams Aitolams tą karą šviesi Artemida užleido,
Mat, auksasostė supykusi buvo, kad vaisių pirmųjų,
Savo vynyne sulaukęs, užmiršo Oinėjus aukoti.
Tuokart dievai, mat, visi hekatombų brangių susilaukė,
Ją tiktai vieną užmiršo jis, dukterį Dzeuso aukščiausio.
Ar nenorėjo jisai, ar užmiršo — tiktai įsižeidus
Dzeuso duktė, strėlėmis kuri žaidžia, supykusi baisiai
Kiaulę laukinę, baltiltę baisiausią iš girių išleido,
Ta begalinės pridarė žalos, į Oinėjaus vynynus
Eiti įpratus: ji medžių didžiulių vaisinių daugybę
Išknisė, jųjų sumaišius šaknis su žiedais jų viršūnių.
Tuokart Oinėjaus sūnus Meleagras tą šerną nudėjo,
Daug susikvietęs medžiotojų su šunimis iš kaimynų,
Nes negalėjo su savo mažuoju būriu taip apspiesti,
Šerno baisaus, kurs ne vieną ant laužo verksmingo užvarė.
Šerną užmušus iškilo tarp vyrų drąsuolių Aitolų
Su talkininkais Kurėtais baisiausias piktumas ir ginčas,

Kam šito šerno galva ir jo oda turės priklausyti.
Kol Meleagras Arėjo globojamas, karą tą vedė,
Toliai nevyko Kurėtams kariauti ir jie neįstengė
Nė arti sienų tvirtovės laikytis, nors daug jųjų buvo.
Bet vieną kart nelauktasis piktumas širdy Meleagro
Kilo, kaip kyla jis kartais ir išmintingiesiems herojams,
Jis, mat, supyko ant motinos savo tikrosios Altajos,
Ir su pačia sau namuos užsidarė, gražia Kleopatra,
Kur iš Marpesos, gražkojės Euėno dukters buvo gimus,
Ir nuo to Ido, kurs savo laiku yr pasaulyje buvęs
Vyras stipriausias: tas stvėrėsi lanko, kai prieš Apoloną
Foibą karalių kovojo už mylimą nimfą gražkoję.
Tą Kleopatrą tėvai namuose Alkijone vadino
Todėl, kad motina josios Marpesa panašų likimą
Skaudų turėjo ir verksmo prityrė, kuomet toli šaudąs
Ją pasigavo sau Foibas, šviesus Apolonas karalius.
Tai Meleagras ilsėjos prie savo žmonos ir rūstybe
Degė ant motinos savo: jinai sielvarte begaliniam
Keršto dievų ant jo šaukė už tai, kad nužudė jos brolius.
Kritus ant žemės ji draskės krūtinę iš gailesčio pikto,
Rankomis mušė į žemę ir šaukėsi Hado, kartu ir
Persefonėjos baisios, kad jos sūnui jie mirtį atsiųstų.
Maldą išgirdo Erebo tamsybėj beširdė Erinis,
Skraidanti naktį. Tuo tarpu jau triukšmas ir riksmas ties vartais
Kilo tvirtovės, nes bokštai jau griuvo. Aitolų seniūnai
Siuntė dievų šventikus garbingiausius maldaut Meleagrą,
Kad tik jis stotų į kovą ir gintų tvirtovę: žadėjo
Dovanas brangias: arti Kalidono, kur jam pasirodys
Žemė geriausia, sutiko, kad tas pasirinktų kur gražų
Sklypą sau iki penkių dešimčių dešimtinių per pusę:
Žemės geros ariamos ir vynyno puikiausio. Senelis
Raitelis tvirtas Oinėjus maldavo jį ilgai stovėdams
Už uždarytų jo miegamo durų, jis beldės ir šliaužė
Keliais prieš sūnų. Jo motina miela, jo tikrosios sesers
Meldė su ašarom, tas užsispyręs klausyt nenorėjo.
Meldė kariai jo draugai mylimieji — bet veltui meldimai!
Nieks negalėjo atversti širdies jo krūtinėj rūstingoj,
Kol nepradėjo drebėti jo miegamo kambario sienos.
Buvo užkopę Kurėtai ant bokštų aukštųjų tvirtovės,
Pilį turtingą apnikę jau buvo jie plėšti ir degint...

Tuokart gražjuostė žmona Meleagro, raudodama ėmė
Jo dar maldauti, jam primindama tą nelaimę, kurią štai
Turi pakelti tauta, nes jos pilį jau priešai išgriauja:
Vyrai jos žūva, namai pelenais štai pavirsta, vaikai jų
Lygiai ir moterys visos gražrūbės — pateks į nelaisvę...
Tų baisenybių klausydams, širdy Meleagras atvirto,
Vario šviesiuosius šarvus užsidėjęs į kovą nubėgo
Ir pražūties liūdną dieną toli nuo Aitolų nuvijo,
Savo vien noro paklausęs. Aitolams mokėt nebeteko
Jam prižadėtų brangių dovanų — jis ir taip juos apgynė.
Tu nedaryk taip, kaip jis, mano mielas! Lai dievas kitaip kaip
Protą tau apšviečia, nes jeigu kartą laivus jų uždegs jau
Gelbėti bus juk sunkiau. O jie gerbia ir dovanas duoda,
Stoti į kovą sutik, tai kaip dievas Achajams tu būsi!
Bet, jei atmetęs tas dovanas, vis dėlto paskui į kovą
Stosi — garbės jau tokios, nors įveikęs, gali nebelaukti!"
Jam atsakydamas tarė skaistus greitakojis Achilas:
„Foinike, gimine Dzeuso, o mano brangiausias seneli!
Man jų garbės ir nereikia. Manau mane Dzeusas pagerbęs.
Jis ir toliau mane ves su laivais ilgairkliais ir gelbės,
Koliai krūtinė kvėpuos man, ir keliai nešios mano kūną,
Dar aš tau ką pasakysiu, ir tai įsidėk sau į širdį!
Tais aimanavimais, įsipylimais tu sielos nedrumsk man,
Sūnui Atrėjaus įtikti panoręs: turėtumei jo tu
Ir nemylėti visai, jeigu brangini mano tu meilę.
Tau juk reikėtų nekęsti, kas mano skriaudėjas tau rodos,
Mano karališką valdžią ir garbę naudokim per pusę!
Jie tegu praneša žinią, o tu pasilik čia nakvoti
Mano minkštam patale, o išaušus aptarsim dar kartą,
Ar bus jau laikas mums grįžt į tėvynę, ar čia pasilikti?"
Tarė. Ir ženklą Patroklui tylėdamas antakiais davė,
Foinikui kloti tuojau čia pat patalą, duodams suprasti
Savo svečiams, kad apleistų jo būstą. Sūnus Telamono
Tuokart Ajantas galingas prabilo tarp jų atsiliepęs:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau, Odisėjau gudrusis!
Einam! Matau aš, kad tokiu būdu neprieisime tikslą
Savo kelionės. Mums reikia greičiausiai pranešti Achajams
Šitą atsakymą, nors ir nesmagų labai. Ten tur būti
Jie tebesėdi vyrijoj ir laukia. Achilo širdis jo krūtinėj
Virto miškinė: rūstybės pagautas nebnor atsiminti

Ištikimiausių draugų, kur už vis jį labjausiai mylėjom.
Gailesčio jis nesupranta! Ir tas, kieno brolį nudėjo,
Arba ir sūnų, priėmęs už tai išpirkimą, atleidžia
Kartais, ir tuokart žudikas, atlyginęs brangiai, palieka
Savo krašte, o priėmusis dovaną širdį suvaldo.
Tau gi, Achilai, tai baisųjį pyktį ir kerštą į širdį
Leido dievai įsidėt ir tai vien dėl kokios moteriškės!
Tau gi jų duodam septynias — gražiausias iš didelio būrio,
Dar ir kitokių gėrybių be jų tau daugybė žadėta,
Širdį suminkštink ir susigraudinęs — svečiams nusileisk tu!
Mes juk į tavo pastogę atėjom Achajų vyrijos
Prašomi, mes, kur geriausi draugai mylimi tavo buvom."
Jam atsakydamas tarė šviesus greitakojis Achilas:
„Dzeuso gentaini, Ajante, sūnau Telamono, karaliau!
Man taip atrodo, jog tu iš tikros man širdies čia kalbėjai,
Degti tačiau mano ima širdis iš piktumo, vos tik aš
Savo galvoj atsiminsiu žodžius tuos, kur vadas Atrydas
Prieš visą minią Danajų mane taip išniekino skaudžiai,
Lyg aš jam valkata būčiau, garbės ir tėvynės netekęs.
Taigi keliaukite sau ir jam mano tais žodžiais praneškit:
Aš nė manyt nemanysiu kovoti, kol dieviškas Hektors,
Seno Príjamo sūnus, iškapojęs be skaičiaus Argėjų,
Prie Mirmidonų laivų ir jų būstų kariaut nesiartins.
Bet, aš manau, kad prieš manąjį būstą ir juodąjį laivą
Hektoras, kad ir norėdams, vargu ar kėsintis išdrįstų."
Taip jisai tarė. Kiekvienas paėmę nupylė jie vyno
Dzeusui iš taurės dviąsės ir grįžo vyrijon Achajų.
Vedė visus Odisėjus. Patroklas draugams ir tarnaitėms
Foinikui patalą minkštą pakloti įsakė greičiausiai.
Tie jo paklausę, kaip buvo įsakęs, skubėdami klojo:
Kailių minkštų visą krūvą balčiausiom paklodėm apdangstė.
Sičia atsigulė senis ir laukė Aušros raudonpirštės.
Greitai užmigo Achilas tvirtos palapinės pasieny.
Veido gražaus Diomedė, skaisti moteris, prie šalies jam
Lovoj gulėjo, Forbanto iš Lesbo duktė mylimoji.
Prie kitos sienos gulėjo Patroklas, su juo ir dalijos
Lova skaisčioji Ifida gražrūbė, kur buvo jam davęs

Draugas Achilas, kai Skiro tvirtovę jie buvo paėmę,
Sostinę aukštą, galingą garsaus Enijėjo karaliaus.
Būstan Atrydo tuo tarpu jau grįžo siųstieji Achajai.
Sūnūs Danajų pasveikino grįžusius aukso kratėrais,
Klausti užniko pakilę iš vietų visi tenai buvę.
Pirmas tarp jų ėmė klausti kariuomenių vadas Atrydas:
„Taigi sakyk, pagarsėjęs plačiai Odisėjau, mūs šule,
Ar jis sutiko apgint nuo baisiosios ugnies mūs laivyną,
Ar atsisakė, nes jo išdidžioji širdis tebepyksta?"
Jam atsakydamas tarė kantrusis šviesus Odisėjus:
O, Agamemnon Atryde, kariuomenių vade galingas!
Savo rūstybės užmiršt jis nenori. Labjau dar, matyti,
Negu pirma užsidegęs kerštu, jis tave ir brangiausias
Dovanas atmeta. Liepia pačiam pagalvot su Danajais,
Kokiu būdu jums laivyną išgelbėt ir savo kareivas.
Pats jis grūmojo rytoj, kaip tik dangišką Aušrą išvysiąs,
Savo greituosius, tvarkingus laivus jis nuleisiąs į jūrą.
Jis ir visiems jums, Achajų herojai, pasakė, geriausiai
Plaukti namo, nes jis mano, jog jūs Ilijono tvirtovės
Galo čionai nesulauksite, Dzeusui ant Trojos galingą
Ranką ištiesus, — Trojėnų kariai sutvirtėję dėl šito —
Taip jis kalbėjo. Tą patį draugai mano gal pakartoti:
Mūsų Ajantas galingas ir mūsų skelbikai protingi.
Foinikas liko nakvoti. Achilas pasiūlė kartu jam
Grįžti laivais jo į brangią tėvynę rytojui išaušus,
Jeigu jis nori. Per prievartą jo, jisai sakės, nevešiąs."
Taip jisai tarė. Visi jie tylėjo labai nusiminę,
Žodžiais girdėtais nustebę, nes buvo be galo griežti tie.
Ilgą taip laiką nuliūdę Achajų vadai išsėdėjo.
Tik Diomedas, kare toks galingas, prie galo pasakė:
„O, garbingiausias Atryde, kariuomenių aukštas mūs vade!
Būtų geriau tau neprašius išdidųjį sūnų Ajako
Ir dovanų jam nesiūlius brangių. Ir pirma jis didingas
Buvo be saiko. Dabar jo didybę pakurstėm labjau dar.
Bet tegu žinos jis sau: tevažiuoja, jei nori, lai liekas!
Gal jisai grįš vėl į kovą ,jei to panorės vėl širdis jo,
Arba jį dievas įkvėps, o mums tenka, kaip aš jums patarsiu,

Taip padaryti: palinksminę mieląją širdį šiandieną
Valgiais gėrimais gardžiaisiais, kurie žmogaus stiprina dvasią,
Eikime gulti dabar! Vos šviesioji Aušra raudonpirštė
Dangų nušvies, tu surinki tuojau prie laivų mūs herojus;
Pėsčius, raitus — juos paragink ir kaukis, kur pirmosios eilės!"
Taip jisai tarė, ir vienu balsu čia karaliai sutiko,
Žodžiais Tidydo galingo stebėdamies ir gerbdami juos.
Dzeusui nulieję iš taurių, namo jie kiekvienas išėjo.
Ten jie sumigo visi ir gerėjosi dovana miego.

Dešimtoji giesmė

Doloneja.

Būstuose savo Achajų vadai per tą ištisą naktį
Saldžiai ilsėjosi, miegui ir nuovargiui juosius įveikus.
Tik Agamemnoną, vadą aukščiausią, Atrydą saldusis
Neėmė miegas: jį mintys širdy įvairiausios kankino.
Tartum kad Heros gražplaukės galingasai vyras žaibuoja,
Lietų smarkiausią pasiųsdamas žemei, ar kietąją krušą,
Pūgą didžiausią, kuomet gilus sniegas užkloja pakalnes,
Arba kad baudžias pražiodinti karo nasrus pražūtingus —
Dūsavo taip ir Atrydas stipria krūtine labai sunkiai
Iš gilumos savo dvasios: plėvė viduriuos jam drebėjo.
Kreipdamas savo akis į plačiausiąją lygumą Trojos,
Dvasioj stebėjos laužų daugumu, kur sukūrė Trojėnai,
Fleitų, birbynių balsais ir triukšmu jų kareivų baisiuoju.
Vėl atsigręždams į pusę Achajų laivyno ir vyrų,
Pluoštais nuo savo galvos rovė plaukus jis šaukdamas Dzeuso,
Didžiojo dievo pagalbos: — didinga širdis jo vaitojo.
Ir pasirodė jam būsią geriausiai netrukus nueiti
Pas išmintingąjį Nestorą seną, vaikaitį Nelėjaus,
Ar nepavyktų su juo apgalvoti kokį išėjimą,
Kaip nuo visų jam Achajų prašalinus būsimą žūtį.
Šokęs iš lovos, jisai skubinai apsivilko chitoną,
O po baltųjų sau kojų parišo papėdes gražiąsias,
Dar ant pečių užsidėjo raudonąjį kailį išdirbtą
Liūto baisaus ir didžiulio; į ranką pasiėmė ietį.
Ir Menelają taip pat tas patsai neramumas kamavo.
Miegas taip pat jo blakstienų nemerkė. Bijojo be galo,
Kad garbiniuoti Achajai, kurie dėl jo plaukė už jūrų
Drąsiai kariauti su Troja, dabar čia nežūtų niekingai.
Tas, sau panteros dryžuotąjį kailį ant nugaros bloškęs,
Galvai pridengti pasiėmė blizgantį šalmą varinį,

Ietį galingą į tvirtąją gyslotą ranką pastvėręs,
Iš palapinės išėjo, nutaręs pažadinti brolį,
Garsų ,galingų Achajų valdovą, karalių Atrydą,
Kur kaip dievaičio maži ir didžiūnai bijojo ir klausė.
Brolį atrado jis laivo gale skubinai besitaisant
Karo šviesiaisiais šarvais. Jį sutiko be galo širdingai.
Pirmas prabilo iš jų Menelajas didbalsis garsingas:
„Broli brangiausias! Kam šitaip ginkluojies?! Gal nori pasiųsti
Draugą kurį pas Trojėnus žvalgybos daryti? Bijau tik,
Ar atsiras toks drąsuolis, kad tokį dalyką atliktų:
Tamsiąją šventąją naktį pas priešus piktuosius nuvykti
Ir jų vietas apžiūrėti — tai būt drąsiaširdis tas vyras!“
Jam Agamemnonas, vadas galingas, atsakė tais žodžiais:
„Reikia sumanymo gero, mielasis dievams Menelajau,
Mudviem, kad galima būtų apgint ir išgelbėti mūsų
Drąsią kariuomenę ir ilgairklius laivus nuo žuvimo:
Dzeusas, matai, savo širdį nuo mūsų visai jau nukreipęs.
Jis maloniau dabar žiūri į Hektoro dievišką auką.
Nes nebuvau aš regėjęs, ir niekad neteko girdėti,
Kad vienas vyras galėtų per dieną žalos tiek pridirbti,
Kiek yra Hektoras Dzeuso globojamas šiandien padaręs,
Paprastas vyras ne dievo, ar dievės kokios pagimdytas.
Tiek jis pridarė žalos, jog manau, tautoje mūs Achajų
Ilgą jį laiką minėsim — tiek blogo yra mums padaręs.
Tu dabar eik į laivyną, Ajantą ir Idomenėjų
Šičia pakviesk, o pas senąjį Nestorą pats aš nueisiu.
Ir paprašysiu jo kelti: gal būti sutiks jis nuėjęs
Mūsų sargyboms pas griovį pabūti vadu šitą naktį,
Jo jie klausyti sutiks mielu noru: sūnus jo iš vieno
Su Merijonu ten Idomenėjaus draugu vadovauja.
Pasitikėjom mes jais ir jiems pavedėm šitą dalyką.“
Jam atsakydams didbalsis narsus Menelajas prabilo:
„Kaip gi tu man įsakysi, ar vado žodžiu, kaip paliepsi:
Ar man tenai pasilikus, palaukti tavęs kol ateisi,
Ar vėl atbėgti atgal, tą įsakymą tavo išpildžius?“
Jam atsakydamas vėl Agamemnonas tarė valdovas:
„Ten pasiliksi. Kitaip prasilenkti mes galim abudu
Eidamu: daug, mat, stovykloj visokių kelių pridaryta.
Žadink visus pakeliui ir visiems įsakyk, kad budėtų.
Vyrą kiekvieną švelniausiai jo tėvo vardu pavadinęs,

Garbink visus ir pagirk, nė prieš vieną nepasididžiuoki.
Reikia dabar pasistengti ir mudviem. Mums gimstant, tur būti,
Dzeusas jau šitą nelaimę suteikti yra pažadėjęs."
Taip pakalbėjęs su broliu, išleido jį eiti pas vyrus.
Pats gi pas Nestorą, seną valdovą, nuėjo netrukęs.
Rado jį prie palapinės ir juodojo laivo ant kranto
Miegant minkštam patale. O jo ginklai puikieji, kaip skydas
Apvalas, pora durklų ir varinis jo blizgantis šalmas
Gret jo ant žemės gulėjo, ir diržas jo margas čia buvo:
Juo susijuosdavo senis, kai kartais į kovą verksmingą
Tekdavo eiti nepaisant senatvės ir būrį dar vesti.
Galvą pakėlęs jisai, ant alkūnės skubiai pasirėmęs,
Kalbint pradėjo Atrydą, jo klausdamas, rūsčiai surikęs:
„Kas tu per vienas, ko valkiojies tamsiąją naktį stovykloj,
Miegant visiems trumpaamžiams žmonėms tiek išvargusiems dieną?
Ar nakties sargo tu ieškai, ar gal kurio gerojo draugo?
Balsą paduok! O tylėdamas taip nesiartink. Ko reikia?!"
Jam Agamemnonas tarė, valdovas tautų, taip prabilęs:
„Nestor, Nelejaus sūnau, ir herojau Achajų garbingas!
Tu Agamemnoną šičia matai, tą kurį visagalis
Aiškiai pasmerkęs yra baisiai vargti, kol kvapo krūtinėj
Bus man ir koliai nešios mane tvirtosios kojos šioj žemėj.
Šitaip bastausi, nes stiprinąs miegas saldusis nuo mano
Bėga akių. Labai rūpi man karas ir laimė Danajų.
Baisiai bijau prapultíes aš Danajams. Daugiau nebėra man
Sieloj tvirtumo. Silpnumas ir baimė pagavę svaigina.
Veržias širdis iš krūtinės, ir štai sąnariai mano dreba.
Taigi, jei paslenki eiti — matau, kad ir tu nemiegojęs, —
Einam abudu žiūrėti sargybų, kurios netoli čia,
Ar nepasidavė vyrai dienos nuvargimui ir miegui,
Ar nesugulę jie bus, užsimiršę sargybą ir visa.
Priešai juk stovi arti. O tuo tarpu žinios mes neturim,
Ar nemanys jie šią naktį dar pulti ir mūsų stovyklą.
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„O, garbingiausias Atryde, valdove tautų, Agamemnon!
Gal būt pasaulio tvarkytojas Dzeusas neleis iki galo
Hektoro norams įvykti, ko tas užsimanęs padūko.
Dar, aš manau, jis visokių nelaimių matys, kai Achilas
Nuo pražūtingos rūstybės galingą bus širdį atvertęs.
Eisiu mielai su tavim. Pakeliui ir kitus mes prikelsim:

Ir Diomedą, ietim savo baisų, kartu Odisėjų,
Greitą kare mūs Ajantą ir sūnų Filėjaus galingą.
Štai kad dar kas mums, sutikęs, nueitų pakviesti atvykti
Vadą Ajantą galingą ir Idomenėjų Kretietį,
Nes nearti jų laivai, matai, stovi — nuo šičia toloka.
Myliu ašai Menelają, gerbiu visados jį iš tikro,
Bet kai sutiksiu — tai barsiu, nors tu ant manęs ir supyktum —
Ko jisai miega, suvertęs tau rūpestį visą ant sprando,
Reiktų dabar jam subrusti smarkiausiai ir nebesiliaujant
Bėgti maldauti vadų: nes juk artinas laikas baisiausias!“
Jam atsakydamas tarė Atrydas, kariuomenių vadas:
„Pats kitą kartą prašyčiau, kad jį tu pabartum, kaip reikia,
Nes kai kada jisai mėgst apsileisti ir truputį tingi.
Bet jisai nėr tinginys arba koks neišmanėlis paikas:
Jis tiktai žiūr į mane ir vis laukia įsakymų mano.
Vis dėlto šiąnakt pakilo jis pirmas ir pirmas atėjo.
Pasiunčiau jį pavadinti tų vyrų, kuriuos tu minėjai.
Eikim gi. Mes ten kitus susitiksim sargyboj už vartų:
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„O, jeigu taip, tai nė vienas Achajų papeikt jo negali
Ir nesipriešins jo žodžiams, kad kažin ką lieptų daryti!“
Taip jam atsakęs jisai užsivilko sau šiltą chitoną,
O po baltųjų sau kojų parišo papėdes gražiąsias,
Skaudžiai raudoną apsiaustą, iš dvilinko audeklo siūtą,
Viršum gauruota puse jisai greit ant pačių užsimetęs,
Ietį su antgaliu vario į ranką galingą pastvėrė.
Taip jie išėjo stovyklon laivų variarūbių Achajų.
Pirmą tuomet Odisėjų, gudrybe prilygusį dievui,
Nestoras, raitelis senas, iš miego prižadint pabandė,
Pašaukė. Didvyrio širdį jo balsas pasiekęs prikėlė.
Iš palapinės išėjo ir tarė juos klausdamas šitaip:
„Šventąją naktį ko bastotės šičia po plačią stovyklą,
Ties ilgairkliais laivais? Ar nelaimė kokia atsitiko?“
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„Dzeuso gentaini, Laerto sūnau, Odisėjau gudrusis!
Tu nesirūstink: žinai koks pavojus Achajams jau gresia.
Eik su mumis! Ir kitus mes pažadinsim, kas tik tarybai
Mūsų priklauso: reik tartis, ar bėgti, ar dar vis kariauti?“
Taip jis atsakė. Gudrus Odisėjus, tuoj į palapinę
Grįžęs, pasiėmė skydą ir greitai atgal vėl išėjo.

Tuokart nuėjo į būstą Tidėjaus sūnaus, Diomedo.
Rado su ginklais jie jį besiilsint lauke, o aplinkui
Drąsūs miegojo draugai, po galvų sau skydus pasidėję.
Žaginiu savo stačiąsias ietis jie susmaigstė į žemę.
Aštriosios vario galūnės viršuj' jų tviskėjo, kaip žaibas
Dzeuso perkūnvaldžio. Pats Diomedas gulėjo, sau jaučio
Kailį paklojęs, o galvai dar margą kilimą paticsęs.
Nestoras, raitelis senas Gerenijos, tuoj ir pradėjo
Žadinti jį, pastūmėdamas koja ir ragindams žodžiais:
„Kelkis, Tidėjaus sūnau! Bene tu čia per naktį miegosi?
Ar nežinai, kad Trojėnai arti nuo laivyno, per lauką,
Naktį praleidžia. Mus skiria nedidis atstumas nuo jųjų.“
Taip jisai tarė. Herojus staigiausiai iš miego pašoko
Ir, atsiliepdamas, Nestorui tarė žodžius jis sparnuotus:
„Kietas, seneli, esi: niekuomet nesiliauji tu vargęs!
Argi dabar štai nebuvo jaunesnio Achajų herojaus,
Kurs būt galėjęs apeiti ir žadint iš miego valdovus,
Bet su tavim, kas iš mūsų galės susilyginti, seni?“
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„Taip ,mano mielas, tu viską dabar pasakei iš teisybės:
Taip, aš turiu čia beydžių vaikų ir nemaža kareivų:
Jų kas galėtų apėjęs sukviesti vadus į tarybą.
Bet juk pavojus didžiausias jau gresia šiandieną Achajams:
Lygiai arti — ir baisi pražūtis ir garbingas laimėjims!
Taigi nubėk, greitakojį Ajantą ir sūnų Filėjaus
Žadink ir šičia atvesk, jei manęs tu gailies, kaip senesnio.“
Taip jisai tarė. Tidydas tuoj sau ant pečių užsimetęs
Kailį galingojo liūto, pasiėmė ilgąją ietį,
Greitai išėjo ir tuodu vadu pasižadinęs vedės.
Tuokart visi susirinkę nuėjo sargybų patikrint.
Rado sargybų vadus dar nemiegant: tie budrūs, šarvuoti
Vienas prie kito ginkluoti sėdėjo, tarytum tie šunes
Nakt galvijus kada užtvaroj saugo, jie greitai išgirsta
Žvėrį grobuonį galingą, kai leidžias nuo kalno per mišką,
Ir tarp žmonių ir šunų pasidaro tad triukšmas didžiausias:
Miegas nušoksta visiems — taip ir jiems tą liūdniausiąją naktį
Sėdint sargyboje, miegas nemerkė akių: jas įbedę
Nuolat į lauką žiūrėjo ir klausė, ar neina Trojėnai.
Senis nudžiugo tvarkoj juos atradęs ir garsiai pagyrė.
Jiems tad prabilęs sparnuotąjį pratarė žodį herojus:

„Taip ir toliau jūs, vaikeliai, budėkit! Nesnauskite niekas,
Kartais kad progos neduotumet priešui labai pasidžiaugti.“
Taip prakalbėjęs, jis šoko per griovį. Su juo ir vadai tie,
Kur kartu ėjo ir vyrų Achajų tarybai priklausė.
Jų skaičiuje matei Nestoro sūnų, taip pat Merijoną.
Kvietė karaliai ir juos, kad tarybos jie būtų dalyviai.
Jie, per tą iškastą griovį visi į anapus išlipę,
Vietą surado dar tuščią, lavonais neužverstą aikštę,
Ten, Achajus kur pabaigęs žudyti ranka galingąja
Hektoras grįžt pasisuko namo, nes naktis jau užėjo.
Čia tarp savęs tie susėdę pradėjo svarstyti dalyką.
Kalbą tarp jųjų pradėjo Gerenijos raitelis Nestors:
„Mano draugai, argi jūsų nė vieno drąsioji širdis dar
Eiti nė kiek nėra gundžius Trojėnų didingų stovyklon?
Gal kur krašte nuo kitų pasitraukusį priešą sugautų,
Trojos kareivos, gal, bekalbant ką tarp savęs jis išgirstų,
Ką jie nutarę daryt? Ar jie nori nuolat taip laikytis
Priešais laivų mūs, ar mano atgal į tvirtovę sugrįžti,
Mūsų herojus nuveikę? Galėtų, tai visa patyręs,
Sveikas sugrįžti atgal, o pasauly garbės nupelnytų:
Žmonės visi jį žinotų ir dovanas brangias suneštų;
Kiek tik valdovų yra čia su savo laivais toj stovykloj,
Duotų kiekvienas iš jų juodą avį su žindančiu ėriu:
Nėr dovanos, kuri šiai būtų lygi; be to jis įgytų
Teisę per puotas ir vaišes kartu su mumis dalyvauti.“
Taip jisai tarė. Vadai susirūpinę tyliai sėdėjo.
Pirmas prabilo galop skardžiabalsis narsus Diomedas:
„Nestor! Štai mano širdis ir drąsioji dvasia dabar traukia
Eit į piktųjų mūs priešų, didingų Trojėnų, stovyklą,
Tik kad ir kitas koks vyras keliautų kartu, tai didesnė
Būtų viltis ir drąsiau daug keliauti dviese išsirengus.
Einant dviese, vis abudu greičiau pastebės ką naudingo.
Vienas gi, nors pamatys — bet dvasia prispausta visuomet jau
Veikia nedrąsiai: užtat ir sumanymas jo bus silpnesnis,“
Taip jisai tarė. Nemaža vadų pasisiūlė lydėt jį.
Du pasisiūlė Ajantu, tarnautoju dievo Arėjo,
Ir Merijonas su juo ir sūnus paties Nestoro siūlės,
Ir Menelajas Atrydas, garsus ietininkas galingas,
Ir Odisėjus kantrus panorėjo nuvykti patyliais
Priešų stovyklon: širdis jo krūtinėj drąsi visad buvo.

Tuokart jiems žodį prabilęs didus Agamemnonas tarė:
„O Diomede Tidyde, tu didvyri širdžiai mieliausias,
Pats pasirink tu sau draugą, kuris tau geriausias atrodo,
Tarpe tų vyrų, nes siūlosi, pats tu matai, jų daugybė,
Tik kad, nedrįsdamas kam atsakyti, geresnio iš vyrų
Čia neaplenktum, parinkęs silpnesnį dėlto tik, kad jo bus,
Ar giminė galingesnė, ar būklė aukštesnė taryboj.“
Taip jisai sakė pabūgęs, kad tas Menelajo neimtųs.
Jam atsakydamas tarė didbalsis narsus Diomedas:
„Jeigu įsakot pačiam man kelionei tai draugą pasimti,
Kaip gi pirmiausia užmirščiau dievaitišką aš Odisėjų —
Dvasios gudriausios, širdies kuonarsiausios tą žinomą vyrą.
Kad ir baisiausiam varge, vis dar myli jį dievė Atena.
Jeigu jis eis su manim — iš ugnies ir liepsnos mudu grįšim
Nes jisai moka galvoti, su juo kas galės susilygint!“
Jam atsakydamas tarė kantrus Odisėjus herojus:
„Nei manęs girk tu, Tidyde, be saiko, nei dideliai peiki!
Žino visi kuogeriausiai: kalbi gi tu tarpe Achajų.
Mums reik skubėti! Nakties nebedaug jau, aušra nebetoli:
Žvaigždės palinko, didesnė jau pusė nakties yr praėjus,
Dvi jau praslinkusios dalys, belieka trečioji dalis tik.“
Taip jie kalbėdamu rengės keliauti: šarvojos, ginklavos,
Sūnui Tidėjaus paskolino kardą abipus galąstą
Ir savo tvirtąjį skydą kovoj pastovus Trasimedas,
Nes Diomedas ginklus savo buvo pas laivą palikęs.
Odos tvirčiausiosios šalmą tam vyrui jis davė, kad galvą
Šis prisidengtų. Tad šalmas be aukšto viršaus ir be kuodo,
Plokščias, kaip kaušas, vartojamas būna jaunų ietininkų
O Merijons Odisėjui paskolino lanką ir šūtį
Pilną strėlių ir taip pat kalaviją ir odinį šalmą.
Šalmas viduj tas sutrauktas tvirtai su daugybe dirželių
Buvo; iš lauko gi pusės jį dengė daugybė tvirtųjų
Šerno baltilčio dantų, susmaigytų ir stipriai, ir tankiai.
Audeklu veltu viduj tasai šalmas išklotas. Tą šalmą
Buvo atėmęs garsusis Autolikas iš Amintoro,
Kai Eleoną užpuolęs jo rūmus tvirtuosius išgriovė.
Amfidamantui Kiteros paskui dovanojo Skandėjoj,
Amfidamantas tad Molui, kad tas atsimintų jį davė,
Perleido tas Merijonui nešioti, brangiam savo sūnui.
Šalmas tas dengė dabar Odisėjaus protingąją galvą.

Didvyriu tuokart abudu, šarvus tuos saugius užsidėję,
Greitai išvyko, palikę kitus karalius toje vietoj.
Iš dešinės tuokart pusės jiems pasiuntė gervę Palada
Dievė Atena. Tie gervės tamsoj akimis nepamatė,
Balsą tik aidint išgirdo. Nudžiugo širdy Odisėjus,
Paukštį išgirdęs ir melstis karštai jis pradėjo Atenai:
„Teikis išgirsti mane, o aigidvaldžio Dzeuso dukraite,
Tu juk mane varguose vis pagelbsti, niekad neapleidi
Kelią keliaujant. Dabar kuolabjausiai globok mane, dieve!
Duoki sveikam man pagrįžti prie mūsų laivų gražiairklių,
Baisųjį karą pabaigus, kurį paminėtų Trojėnai!"
Ir Diomedas didbalsis taipogi maldavo Ateną:
„Teikis išgirst ir mane, o Kronido dukra, Atritone!
Nūn palydėk tu mane, kaip Tidėjų lydėdavai, tėvą
Mano senovėj į Tebas, kai siuntė tenai jį Achajai.
Ties Asopu jis kitus Achajus variarūbius palikęs,
Vienas nuėjo kalbėt su Kadmiečiais į Kadmo tvirtovę.
Grįžtant jam teko nemaža didžiausių dalykų nuveikti,
Tau jį palydint, skaisčioji dievaite, nes tu jam padėjai,
Taigi maloniai dabar man padėki ir saugok kelionėj;
Dovaną tau aš sudeginsiu, mitulę karvę plačkaktę,
Dar nelytėtą ir dar nekinkytą į sunkųjį jungą.
Tokią aš tau paaukosiu, ragus padabinęs jai auksu."
Taip jie maldavo abu. Jų išklausė Palada Atena.
Maldą pabaigę dievaitei, galingajai dukteriai Dzeuso,
Jiedu nuėjo tolyn, kaip du liūtai, tą tamsiąją naktį,
Žengė skerdynių lauku per kraujus, per ginklus ir lavonus.
Bet ir Trojėnams narsiesiems jų vadas neleido miegoti:
Hektoras liepė sušaukti žymiuosius taryboje vyrus,
Kas tiktai buvo Trojėnų valdovų, garsiųjų tarėjų.
Juos susikvietęs visus jis pasiūlymą tokį padarė:
„Kas apsiimtų iš jūsų svarbiausią dalyką atlikti,
Dovanų gautų didžiausią, atlygintas būtų kaip reikiant.
Duočiau dviračius gražiausius ir žirgus drauge riestasprandžius,
Kokius tik rasim geriausius Achajų laivyno stovykloj.
Duočiau aš tam, kas didžiausios garbės sau ištroškęs sutiktų
Prie ilgairklių laivų prisiartint ir ten sužinoti,
Ar tebesaugoja nuolat Achajai laivus, kaip ir pirma,
Ar pasilpnėję nuo smūgių, kurių iš mūsiškių patyrė,
Jie jau tik bėgti besitar ir nebeįstengia per naktį

Tikrą sargybą laikyti, pavargę kovoti per dieną!"
Taip jis prabilo. Vadai, susirūpinę baisiai, tylėjo.
Buvo ten tarpe Trojėnų Dolonas vardu, vienas vyras,
Seno skelbiko Eumedo sūnus, kurs ir aukso ir vario
Pertekęs buvo. Tik vyras labai negražus, vienok greitas.
Buvo jis vienas sūnus, seserų gi penkias jis turėjo.
Tas tai Dolonas Trojėnams ir Hektorui tarė prabilęs:
„Hektore vade! Širdis ir drąsioji dvasia mane šaukia
Eit prie greitųjų laivų ir ką reikia tenai sužinoti.
Man tu, vienok, savo skeptrą iškėlęs, prisiek čia toj vietoj,
Jog atiduosi man žirgus ir blizgančius auksu dviračius,
Kur važinėja skaistusis Achilas, jų didvyris tikras.
Žvalgas tau būsiu nemenkas ir vilties tavos neapvilsiu.
Pereisiu aš jų stovyklą, kol tik Agamemnono laivą
Juodąjį rasiu, kur turi Danajų didieji tikriausiai
Tartis dabar, ar jiems bėgti ar dar prieš Trojėnus kariauti."
Taip jisai tarė. Ir Hektoras skeptrą iškėlęs prisiekė:
„Lai mane Dzeusas aukščiausias perkūnvaldis, Heros galingas
Vyras išgirsta: nė vienas Trojėnų žirgais nevažiuos tais:
Vienas tik tu, aš sakau, tais žirgais tu švaistysies po Troją!"
Taip jisai tarė. Ir veltui prisiekė, Doloną sugundęs.
Tas ant tvirtųjų pečių užsidėjęs sau kumpąjį lanką,
Kailiu išdirbtu gražaus pilko vilko patsai susisupo,
Pridengė galvą šeškiniu šalmu ir pasiėmė ietį,
Leidosi eiti keliu iš stovyklos lygiuoju pajūriu.
Bet nežadėta jam buvo, pagrįžus iš priešų stovyklos,
Hektorui žinią atnešti. Vos tik iš savų iškeliavo,
Kur susigrūdę žirgai ir kareivos nakvojo, ir greitai
Žengti pradėjo keliu, jį iš karto pajuto ateinant
Vyras guvus Odisėjus ir tarė Tidydui patyliais:
„Štai, pažiūrėk, Diomedai, kažin kas atein iš stovyklos,
Tik nežinia, ar žvalgybos jis eina daryt į laivyną
Ar užsimanęs šarvų pasiplėšti kovoj užmuštųjų.
Duokime jam kiek praeiti pro mus į tą atvirą lauką,
Tuokart pašokę mes jį susigausim be didelio vargo.
Jeigu jisai pasirodys už mudu abudu greitesnis,
Reik ant laivyno jį vyti, nuo Trojos stovyklų atkirtus,
Ir vis baidyti ietim, kad kaip nors jis į pilį nespruktų."
Taip susitarę abu šalia kelio pakrito ir laukė
Tarpe lavonų ant žemės. Skubėdams tas pusgalvis bėgo.

Vos tik jis pralenkė juos kiek platumo vaga asilėnų
Daroma yr, kuomet plėšiamas esti dirvonas (nes jie tad
Tinka už jaučius geriau arklui vilkti per sunkų plėšimą),
Šokę jie vytis pradėjo, o jis apsistojo išgirdęs
Bėgančius vyrus, pamanęs širdy, kad Trojėnai draugai jį
Nori atgal sugrąžinti, įsakymą Hektoro gavę.
Ir jau kuomet jie pribėgo kiek ietį numesi, mažiau dar,
Tuokart pažino, kad priešai ir kojas greitąsias paleido
Bėgti. O tiedu pradėjo smarkiausiai jį vytis abudu.
Lygiai, kaip du aštriadančiu šuniu į medžioklę įpratę,
Stirną ar kiškį be poilsio laiką ilgiausią vis veja
Krūmais ir pievoms, žvėris gi alsuodamas bėga, stenėdams—
Taip jį Tidydas, su juo Odisėjus, tvirtovių griovikas,
Vis nuo stovyklos atkirsdamu vijos be poilsio jokio.
Bet kad visai jau arti jisai buvo Achajų sargybų,
Bėgdamas vis ant laivų, tai Atena tuomet Diomedui
Įkvėpė pulti, idant variarūbių Achajų kas kitas,
Pirmas Trojėną sužeidęs, negirtųs jį antrą palikęs.
Ietį pakratęs galings Diomedas Trojėnui suriko:
„Stok, arba ietį paleisiu! Tikiuosi, iš mano tu rankos
Jau neilgai begyvensi, išvengęs graudingo likimo!“
Tarė ir ietį paleido, bet tyčia nudėt nenorėdams:
Jam tik pro dešinį petį prašvilpus ieties tos galūnė
Žemėn įsmigo. Tasai nusigandęs toj vietoj sustojo,
Visas sudrebęs, kažinką murmėjo — jam dantys tarškėjo.
Veidas išblyško jam baisiai. Uždusę tad jiedu pribėgo,
Jį nusitvėrė už rankų. Tas verkdamas ėmė sakyti:
„Imkite gyvą nelaisvėn. Mokėsiu aš jums išsipirkti.
Aukso ir vario turiu ir gelžies dirbinių įvairiausių,
Tėvas atsiųs išpirkimo brangiausio neskaitęs, išgirdęs,
Jog aš čia gyvas esu į nelaisvę Achajams pakliuvęs!“
Jam atsakydamas tarė gudrus Odisėjus herojus:
„Tu nebijok! Nėra ko širdyje mirties baimę laikyti.
Mums tiktai tu pasakyk ir teisingai išaiškink, ko klausim:
Ko tu į mūsų laivyną iš savo stovyklų išėjęs
Eit mėginai šitą tamsiąją naktį, kuomet visi miega?
Gal tu norėjai šarvų nuo lavonų čia gulinčių plėšti?
Ar tave Hektoras siuntė, kad viską nuvykęs ištirtum
Mūsų laivyno stovykloj. Ar pats iš savęs sumanei tai?
Jam tad atsakė Dolonas, o keliai jo baisiai drebėjo:

„Hektoras, protą sumaišęs, į šitą nelaimę įstūmė;
Jis prižadėjo man žirgus greituosius skaisčiausio Achilo
Duot pakinkytus į blizgančius vario dviračius, jei tiksiu
Trumpąją tamsiąją naktį nubėgt į stovyklą Achajų
Ir sužinoti, ar saugoja jie kaip ir nuolat laivus dar,
Ar pasilpnėję nuo smūgių, kurių iš mūsiškių patyrė,
Jie jau tik bėgti besitar ir jau nebįstengia per naktį
Tikrą sargybą laikyti, pavargę kovoti per dieną?"
Jam susijuokęs atsakė gudrus Odisėjus herojus:
„Tavo širdis, iš tikrųjų, aukštų dovanų užsigeidus!
Nori žirgų tu šviesaus Ajakido! Žmonėms paprastiems juos
Baisiai sunku suvaldyti, kinkyt, važinėti su jaisiais,
Jie tik Achilui pritinka, nes dievė jo motina buvo.
Tugi man štai pasakyk ką, teisingai dalyką pareiškęs,
Kur palikai tu, išeidamas šičia jūs Hektorą vadą?
Ginklai Arėjo kur jam sudėti, kur žirgai sustatyti?
Kaip tenai stovi Trojėnų sargybos, kariuomenės būstai?
Kaip tarp savęs jie ten tarias: ar nori jie vietoj stovėti
Priešais laivyno, ar žada į pilį sugrįžti įveikę?"
Jam atsakydams į tai tad Eumedo Dolonas pareiškė:
„Tuoj aš tau visa tai aiškiai, teisingai visai apsakysiu:
Hektoras liko vyrijoj su savo vadais ir tarėjais,
Klausimus svarsto ties pilkalnio dieviško Ilo karaliaus,
Tyčia nuo triukšmo toliau. O sargybų, kaip tu mane klausi,
Nėr ten, herojau, skirtų, kad budėtų stovykloj. Tik vietoj,
Kur pas Trojėnus ugnis sukurta, tenai žmones savaime
Turi budėti ir protarpiais šaukiasi jie vienas kitą.
O talkininkai mūs garsūs tikriausiai kad miega, pavedę
Saugot stovyklos Trojėnams, jei tiems taip patinka, nes mano,
Jog čia nėra jų vaikų, nei jų mylimos žmonos gyvena."
Jam atsakydamas tarė gudrus Odisėjus herojus:
„Kaip gi jie miega: ar tarpe Trojėnų drąsiųjų jojikų,
Ar atsiskyrę nuo jų? Pasakyk, kad gerai aš žinočiau!"
Jam atsakydams į tai tad Eumedo Dolonas pareiškė:
„Tuoj aš tau visa tai aiškiai, teisingai visai apsakysiu:
Šič į pajūrį arčiau stovi Karai, kumplankiai Pajonai;
Gret jų — Lelegai, Kaukonai; iš galo herojai Pelasgai;
Dar ten, į Timbrą arčiau, yr stovyklos Likiečių ir Misų,
Vyrų narsiųjų, Frigiečių raitųjų, važiuotų Meonų.
Kam jūs, tačiau, šitiek klausiat mane atsidėję ir smulkiai?

Jeigu jūs norit slaptai į Trojėnų stovyklą nuvykti:
Tai paskučiausiai atvykę iš krašto sustojo Trakiečiai,
Jų būryje yra vadas jų Resas, sūnus Ejonėjaus.
Jo aš ir žirgus mačiau: neregėto ir ūgio ir grožio:
Jie baltesni man už sniegą atrodė, greiti tai — lyg vėjas.
Aukso dviračiai, sidabrais apkaustyti — blizga iš tolo,
Aukso šarvus nuostabius su savim atsivežęs jis turi,
Tokius, kad, rodos, geriausiai ne vyrui trumpamžiui pritiktų
Juosius dėvėti, o vien tik dievams amžiniesiems Olimpe.
Taigi varykit dabar jūs mane į laivyno Achajų
Plačią stovyklą, ar vietoj stipriausiai surišę palikit,
Kad ten nuvykę galėtut patikrint, ar tiesą šnekėjau?"
Jam, pažiūrėjęs baltom, Diomedas galingas atsakė:
„Tik nemanyk sau, Dolone, širdy, tu nuo mūsų išliksiąs,
Nors ir suteikęs brangiausių žinių, į rankas mūs pakliuvęs.
Jeigu tave mes paleistume, laisvas šį kartą ištrūkęs,
Tu ir paskui į laivų mūs greitųjų stovyklą ateisi,
Ar šnipinėti slaptai, arba stačiai užpulti kare mus.
O kad, nuo mano tu rankos pakritęs, gyvybės nebteksi —
Jau niekuomet nebgalėsi žalos tu Danajams daryti!"
Tarė, ir vos tik Dolonas, ištiesęs jau ranką, norėjo
Pabarzdį kariui paglostyt, maldaudamas gyvą palikti,
Kaip Diomedas staiga jam per sprandą užkirto, ištraukęs
Ginklą. Iš karto pakirto abidvi jam gyslas. Jo lūpos
Dar ką kuždėjo, bet jau jo galva nuriedėjo į dulkes.
Tuoj jie nuplėšė jam šalmą šeškinį ir pilkąjį kailį,
Paėmė tamprų jo lanką ir tvirtąją aštriąją ietį.
Rankoj iškėlęs šarvus tuos aukštyn Odisėjus skaistusis,
Garbei Atenos, tos laimės davėjos, karštai ėmė melstis:
„Dovaną mūsų priimk su malone. Pirmiausia vienai tau
Viso Olimpo dievų amžinųjų, tą auką mes teikiam.
Tu mus už tai palydėk, kur žirgai palapinės Trakiečių!"
Taip jisai tarė. Šarvus tuos į aukštą iškėlęs ant krūmo
Medžio miriko susvarstė ir aiškų čia ženklą padėjo,
Nendrių prilaužęs krūvas ir šakelių miriko žaliųjų,
Kad jį galėtų atrasti, kai grįš tamsią naktį pro šičia.
Patys nuėjo tolyn, per ginklus ir klanus kruvinuosius,
Stačiai į vyrų Trakiečių stovyklą ir greitai juos rado.
Tie sau miegojo per dieną išvargę. Šarvai jų gražiausi
Į tris eiles suguldyti tvarkingai ant žemės gulėjo.

Ir jie po porą žirgų prie gražiųjų dviračių pamatė.
Resas miegojo stovyklos pačiam vidury, ir čia pat jo
Garsūs stovėjo žirgai, pririšti su diržais prie dviračių;
Tuoj Odisėjus, jų vadą pažinęs, Tidydui parodė:
„Šitas tai vadas ir šitie žirgai, Diomede galingas,
Kur mums kalbėjo Dolonas, kurį mes nudėjom sugavę.
Taigi dabar tu parodyk ir drąsą ir savo galybę:
Nėr ko stovėti ginkluotam be darbo! Atriškime žirgus!
Arba tu vyrus žudyk, su žirgais apsirūpinsiu aš jau!"
Taip jisai tarė. Drąsos nepasakomos didvyriui davė
Dievė Atena: jis ėmė aplinkui kapoti. Pakilo
Riksmas baisiausias tarp žudomų vyrų, kraujai pasipylė.
Tartum kad liūtas, užtikęs nesaugomą bandą galvijų,
Arba ožkų ,ar avelių, užpuola jas smaugti padūkęs —
Taip Trakiečius Diomedas Tidydas lygdievis užpuolė,
Dvylika jų jis užmušo. Tuo tarpu gudrus Odisėjus,
Kalaviju kurį buvo Tidydas nukirtęs, tuojau tą,
Stvėręs už kojų vikriausiai į šalį jis vilko, bijodams,
Kad ilgakarčiai Trakiečių žirgai, pro negyvėlius vedant,
Nesibaidytų lavonų nepratę, o eitų ramiai sau.
Jau pagaliau prie karaliaus prišoko galingas Tidydas,
Tryliktam jam jis gyvybę išplėšė, kvėpuojančiam sunkiai:
Sapnas sunkus visą naktį jį žudė: galvūgaly rodės
Jam Diomedas kaip šmėkla sumanymu dievės Atenos.
O Odisėjus tuo tarpu jau žirgus atrišo sau Reso,
Juos sukabino diržais ir išsivedė lengvai iš būrio,
Savo užgaudams lanku, nes užmiršo jis dailų botagą
Čia pasiimti iš vario dviračių Trakiečių karaliaus.
Tuokart jis sušvilpė garsiai, Tidydui paduodamas ženklą,
O Diomedas tuo tarpu dar mąstė garsaus ką nuveikus:
Ar tuos dviračius su karo šviesiaisiais pabūklais nutvėrus
Juos už rodiklio į lauką išvežt, ar išnešti palindus,
Ar dar daugiau išžudyti Trakiečių, gyvybę atėmus.
Koliai širdy jis dėl šito dvejojo, Atena dievaitė,
Jam pasirodžiusi, tarė garsiam ietininkui Tidydui:
„Grįžt atsiminki, sūnau tvirtabūdi garbingo Tidėjaus,
Savo laivynan, kad bėgti netektų su baime didžiausia,
Jeigu dievaitis koksai tuo laiku štai sužadins Trojėnus."
Taip jinai tarė. Išgirdo jis balsą dievaitės Atenos.
Greitai ant žirgo užšoko. Abu Odisėjus juos varė,

Savo užgaudams lanku. Į stovyklą jie lėkė Achajų.
Sidabralankis šviesus Apolonas taipogi budėjo:
Matė jisai, kad Atena lydėjo galingą Tidydą.
Pilnas rūstybės jisai paskubėjo į Trojos stovyklą,
Greitai prižadino vadą Trakiečių jis Hipokoontą,
Giminę Reso garbingą. Tas šokęs iš miego pamatė
Tuščią tik vietą tenai, kur žirgai greitakojai stovėjo,
Vyrus pamatė tik ką išžudytus, bebaigiančius merdėt.
Garsiai suriko jis brangųjį savo minėdamas draugą.
Riksmas baisus, nepasakomas triukšmas Trojėnų stovykloj
Kilo tuojau. Susibėgę būriai baisenybėm stebėjos,
Kiek jų pridarė herojai ir grįžti sveiki dar surojo.
Tiedu, atlėkę į vietą kur Hektoro žvalgą užmušo,
Šičia sustojo, skaistus Odisėjus sulaikė čia žirgus
O Diomedas, nušokęs ant žemės, šarvus kruvinuosius
Padavė greit Odisėjui ir pats užsišoko ant žirgo.
Vėl pasileido jie lėkti — o žirgus neteko daug ragint —
Stačiai stovyklon Achajų, kur traukė širdis juos abudu.
Nestoras pirmas išgirdo juos jojant, ir tarė draugams jis:
Brangūs bičiuliai! Danajų vadai ir tarėjai protingi!
Ar apsiriksiu, ar tiesą įspėsiu — turiu pasakyti,
Ko reikalauja širdis: aš girdžiu, kad kas joja per lauką.
O, kad tai mūs Odisėjus drauge su galingu Tidydu
Būt netikėtai išvedę Trojėnams jų žirgus greituosius!
Mano brangieji, bet aš ir bijau, kad tie mūsų herojai
Patys nebūtų pražūvę, kai siautė Trojėnų stovykloj."
Žodžio užbaigt nesurojo, kaip tiedu herojai atvyko.
Greit nuo žirgų jie nušoko. Draugai apsidžiaugę sutiko,
Spaudė rankas ir saldžiausiais juos kalbino žodžiais kiekvienas.
Pirmas pradėjo jų klausti Gerenijos raitelis Nestors:
„Kaip, pasakyk Odisėjau garbusis, Achajų grožybe;
Žirgus jūs tuos įsigijot? į Trojos stovyklą įlindę,
Ar susitikęs koks dievas jums žirgus tuos davė maloniai?
Jie tokie gražūs atrodo, kaip saulės šviesa dieviškoji!
Tenka dažnai susidurt su Trojėnais: be darbo nestoviu
Mūsų laivyne, vienok, nors ir žilas kariautojas senas,
Bet aš tokių dar žirgų nemačiau, neatsimenu matęs.
Dievas, tikrai, susitikęs jums žirgus tuos teikėsi duoti:
Nes, juk, abudu jus myli perkūnų valdytojas Dzeusas
Ir galingoji aigidvaldžio Dzeuso duktė pelėdakė."

Jam atsakydamas tarė gudrus Odisėjus herojus:
„Nestor, Nelėjaus sūnau, garbingiausias Achajų herojau!
Dievas norėdamas lengvai ir dar geresnius negu šitie
Duoti galėtų kam žirgus, nes jis begaliniai galingas,
Bet, garbingasis seneli, žirgai šitie tik ką atvykę
Yr į Trojėnų stovyklą iš Trakijos. Jųjų karalių,
Dvylika jo kuogeriausių vadų Diomedas baisusis
Užmušė šiąnakt. Dar tryliktą čia pas laivyną mes žvalgą,
Ėmę nudėjom. Jis ėjo tamsoj mūs laivų apžiūrėti,
Hektoro dieviško siųstas, Trojėnų kitų prikalbėtas."
Šitaip atsakęs jisai savo žirgus per griovį jau varė,
Džiaugdamos pats ir didžiuodamos, sveikinams būrio Danajų.
Kai jau herojai į tvirtąjį būstą Tidydo nuvyko,
Žirgus pririšo stipriaisiais diržais ir už ėdžių pastatė,
Kur ir kiti Diomedo karaliaus žirgai greitakojai
Krimto saldžiuosius purus. O šarvus kruvinuosius Dolono
Laivo sudėjo gale Odisėjus, žadėdams Atenai.
Patys jie dulkes nuo kūno ir prakaitą jūroj nuplovė,
Nusimazgoję kaklus, ir šlaunis, ir blauzdas. Kada jūrų
Vandeniu prakaitą jie nusivalė ir širdį atgavo,
Tuokart susėdę į karštas tynes dar švariau nusiplovė.
Taip nusivalę ir kūnus brangiąja alyva įtrynę,
Sėdo puotauti su savo draugais. Ir kaip tinka pirmiausia
Vyno saldesnio už medų iš taurių nuliejo Atenai.

Vienuoliktoji giesmė

Agamemnono žygdarbiai.

Kilo į dangų Aušra jau iš minkštojo guolio Titono,
Skubinos nešti šviesos ji dievams ir žmonėms trumpaamžiams.
Dzeusas tuoj pasiuntė Vaidą stovyklon Achajų laivyno,
Pranašą pikto su karo verksmingojo vėliava rankoj.
Vaidas tuojau apsistojo prie juodojo laivo didžiausio
Seno Laerto sūnaus Odisėjaus, nes buvo tas laivas
Lygiai pačiam vidury, kad jo balsą girdėtų aplinkui:
Ir tolimajam Ajanto, sūnaus Telamono, būste ten,
Ir pas Achilą, nes jiedu laivus savo lygius sustatė
Iš pakraščių, pasikliaudami savo drąsa ir galybe.
Šič atsistojęs dievaitis suriko baisiausiai ir garsiai.
Jis kiekvienam iš Achajų į širdį didžiausią galybę
Įkvėpė žodžiais be poilsio kautis ir vargti lig galo:
Vėl pasirodė tad jiems maloniau čionai kautis, neg grįžti
Savo daugviečiais laivais į tėvų mylimiausiąją žemę.
Tuoj Agamemnonas rengtis į kovą, šarvotis įsakė
Savo Argėjams, šarvus užsidėdams sau blizgančio vario:
Jis ant blauzdų užsidėjo aulus, padarytus iš vario,
Juos dailiomis, puošniomis sagtimis iš sidabro susegęs.
Stiprų krūtinsargį puikų aplinkui krūtinės apjuosė
Tą, kuri buvo kadai iš Kiniro viešėdamas gavęs,
Kiprą, mat, buvo jau gandas pasiekęs, jog vykti bandysią
Savo laivais riestanosiais į Troją kariauti Achajai.
Atsiminimui krūtinsargį davė Atrydui Kiniris.
Dešimt krūtinsargio juostų to buvo iš juodojo plieno,
Dvidešimt baltojo švino ir dvylika šviesiojo aukso;
Žydri žalčiai per tas juostas ik kaklo krūtinsargio siekė,
Trys iš katrosios šalies, lyg vaivorykštės Dzeuso galingo
Rodyt stebuklą tamsiam debesy mums žmonėms trumpaamžiams,
Dar kalaviją galingą per petį sau pasvėrė, kotas

Aukso vinelėm žibėjo, makštis jam iš gryno sidabro,
Ir pasieta buvo aukso pasaitais tam ginklui nešiotis.
Ėmės į ranką tą sunkųjį skydą, kur visa pridengia,
Puikų dabintą: jame dešimt ratų varinių žibėjo,
O per jo vidurį dvidešimt ėjo švininių takelių,
Baltavo puikiai, tik vienas žibėjo iš tamsiojo plieno:
Čia iš Gorgonos baisiosios galvos atvaizduotos žiūrėjo
Piktos jos akys, o jai iš šalių buvo Išgastis, Baimė;
Diržas tam skydui dabintas sidabrais; dirže tam išplotas
Mėlsvas dar buvo trigalvis žaltys: tarp savęs tos trys galvos,
Būvo supintos kaklais, bet iš vieno išdygusios sprando.
Šalmą paskui užsidėjo pritaikintą galvai, varinį.
Iš keturių buvo sluoksnių, dar jam ašutinis penktasis.
Porą iečių dar su vario galūnėm į ranką pastvėrė
Baisiai aštrių, o galūnės žibėjo net nušvietė dangų.
Smarkiai sugriaudė danguj mėlynakė Atena ir Hera
Garbei galingojo viešpaties aukso turtingos Mikėnės.
Tuokart herojų kiekvienas važiuotojui savo įsakė
Žirgus laikyti tvarkoj ir nė kiek nesitraukti nuo griovio,
Patys galingai šarvuoti ir rankoj su karo pabūklais
Šoko į priekį ir tuoj nepasakomas triukšmas pakilo.
Aušrai neaušus, anksčiau už raituosius prieš griovį sustojo,
Greit ir raitieji atvyko, bet jų eilėse Visagalis
Baimę nelabą sukėlė, pasiuntęs iš aukšto aitero
Rasą dažytą kraujais, kaipo ženklą, kad žada šiandieną
Daug jų galvų galingųjų į Hado valstybę ištremti.
Trojos piliečiai rikiavos prieš kovą lauke, ant kalnelio,
Spietės aplinkui galingąjį Hektorą, Polidamantą,
Skaistų Ainėją, kurį gerbė Troja, tarytum dievaitį,
Trys dar Antenoro sūnūs, aplink Agenorą, Polibą
Ir Akamantą, jaunuolį, panašų į jauną dievaitį.
Hektoras skydą atstatęs žygiavo kariuomenės prieky,
Kaip ta kenksminga žvaigždė tai iš už debesų ima šviesti,
Tai vėl netrukus ji už debesies juodo slepias—pražūna.
Taip ir Prijamo sūnus, savo būrį tvarkydams tai rodės
Tarpe pirmųjų eilių, tai rikiavo antruosius į kovą:
Savo variniais šarvais, tartum žaibas Kronido tviskėjo;
Lyg būtų tai laukuose pjovėjai susistoję į eilę
Pjauti kviečių arba miežių pas vyrą turtingą atėję,
Varosi lygiai į priekį, pėdai tiktai griūva po kojų —

Taip ir Trojėnai tuomet su Achajais ten kirtosi baisiai:
Niekas jų *bėgti nemanė begėdiškai.* Nešė *jie galvas*
Drąsiai visi į tą kovą, kaip miško vilkai kad įniršta:
Vaidas verksmingas *tik* džiaugės, matydamas *jų įnirtimą,*
Vienas tik jis iš dievų kovoje verksmingoj dalyvavo.
Niekas dievų čia daugiau nesilankė: ramiausiai sėdėjo
Būstinėj savo, kiekvienas turėdamas rūmus gražiausius,
Kur sustatyti stūksojo daugkalnio Olimpo atšlaimuos,
Jie prieš juodų debesų varinėtoją Dzeusą murmėjo,
Kam tas sumanęs laimėjimą tokį suteikti Trojėnams.
Dzeusas dievaičių *nepaisė.* Šalin *sau nuo jų pasitraukęs*
Vienas sėdėjo skyrium ir garbe savo džiaugėsi vienas,
Jis į Trojėnus žiūrėjo taip pat į Achajų stovyklą
Ginklais kaip švytravo ten kovoje tie kur žudė ir žuvo,
Rytas kol dar tebeaušo, šventoji diena kol dienojo
Toliai dar lygiai vis laikėsi priešai ir lygiai dar žuvo,
Tik į tą laiką, kaip medžių kirtikas pietų sau gaminas,
Lenda į kalno pavėsį — *nes* rankos jam dirbant pavargo,
Bekertant aukštus rąstus ir silpnumas jam apėmė širdį,
Valgio gardaus jam tuo tarpu viduj atsirado jau noro —
Tuosyk Achajai, narsiausiai užpuolę, pralaužė falangas,
Baisųjį riksmą pakėlė būriai jų. Atrydas galingas
Šokęs į priekį Bijenorą vadą kareivų nudūrė,
Patį ir draugą, važiuotoją jojo Oilėjų žirgvaldį,
Tas iš dviračių iššokęs mėgino dar pulti Atrydą,
Bet Agamemnonas šiam besiartinant trenkė į kaktą
Savo ietim ir jo šalmas varinis sunkus neišlaikė
Smūgio, nes kiaurai per varį ir kaulą ietis jam prasmigus
Smegenis kiauše išmaišė ir norą jam pulti nutildė.
Juos Agamemnonas vadas karalius toj vietoj paliko
Šviesti baltaisiais kūnais, jų šarvus ir chitonus nuplėšęs.
Pats nusisukęs pašoko prieš Isą kartu su Antifu —
Seno Prijamo vaikus: pirmas pavainikis, kitas tikras.
Jiedu stovėjo dviračiuos, ir pavainikis važničiojo,
Apimtas narso Antifas kovojo. Jau juodu Achilas
Buvo sugavęs andai prie galvijų ties Idos pakalne,
Ir susirišęs vytelių virve parsivaręs stovyklon;
Bet sugrąžino juos tėvui, už juos išpirkimą priėmęs.
Šįkart tai juos Agamemnonas, viešpats galingas Atrydas,
Pervėrė pirmą krūtinėn per krūtį ietim galingąja,

Antrą, Antifą, per ausį jam kalaviju smarkiai smogęs,
Bloškė į žemę ir greitai šarvus jų gražiuosius nuplėšė.
Juos jis pažino, nes buvo Achajų laivyne juos matęs,
Tuokart kaip buvo iš Idos Achilas greitkojis atvedęs.
Tartumei liūtas įsiutęs bejėgius vaikus užsipuolęs
Stirnos greitosios, užėjęs kur guolį, dantim nusitvėręs
Lengvai sutriuškina juosius, jų jauną gyvybę nutraukdams,
Nors čia ir motina jų atsirastų, — negali padėti:
Pačią ją baimė pagauna kratyti, — pašokusi bėga
Ji per miškus ir per krūmus tankiausius, alsuodama sunkiai,
Tik nuo žvėries kad paspruktų, o prakaitas pila ją visą;
Taip jaunikaičiams nelaimėje niekas padėt negalėjo
Trojos herojų: visi jie pabūgę Argėjų pabėgo.
Greit pastebėjo Peisandrą ir narsų kovoj Hipolochą,
Sūnus garsaus Antimacho, kuris Aleksandrui jam davus
Aukso ir šiaip brangumynų, labjausiai jo pusę palaikė,
Kad nereikią begrąžinti Helenos šviesiam Menelajui.
To štai du sūnu karalius Atrydas pamatė važiuojant.
Jiedu dviračiuos stovėjo ir žirgus mėgino stabdyti,
Nes jiems iš rankų kaip tik šviesios vadžios nelaimei išsprūdo.
Jiedu sumišo. Atrydas, lyg liūtas, tuo tarpu prišoko.
Tuodu jaunuoliai iš savo dviračių pradėjo maldauti:
„Gyvus mus imki, Atrėjaus sūnau, išpirkimą brangiausią
Gausi! Namuos Antimacho gėrybių daugybė visokių:
Vario ir aukso brangaus, geležies dirbinių įvairiausių.
Viso to tėvas be skaičiaus tau duotų už mūsų gyvybę,
Jei tiktai gautų žinoti, kad mudu — Achajų nelaisvėj.“
Taip jie raudodami kreipėsi žodžiais meiliais į Atrydą.
Bet nemalonų ir baisų jie balsą Atrydo išgirdo:
„Jeigu tikrai judu sūnus ano Antimacho galvočiaus,
Kurs reikalavo anuomet vyrijoj Trojėnų, atvykus
Mūsų siųstiems Menelajui, su juo Odisėjui protingam,
Juosius nudėti čia pat ir sugrįžt į tėvynę nebleisti, —
Tai jūs už tėvo bėgėdišką pyktį dabar užmokėsit!“
Taręs Peisandrą galingu smūgiu iš dviračių ant žemės
Trenkė, pataikęs ietim į krūtinę. Tas atbulas griuvo.
Šoko tuomet Hipolochas ant žemės, vienok jį taipogi
Smogė ir kalaviju nukapojęs rankas jam ir galvą,
Kūną, kaip rąstgalį kokį pastūmęs, nuritino koja.
Šituos pametęs jis šoko tolyn, kur smarkiausiai falangos

Kovės. Su juo paskubėjo kiti gražiaauliai Achajai.
Šičia pėstieji pėsčiuosius kapojo, kas bėgti mėgino;
Vijosi, žudė važiuoti važiuotus, (o dulkių sukėlė,
Žemę suspardę smarkieji žirgai jų lyg debesį tamsų).
Drąsino savo kareivas Atrydas ir žudė Trojėnus.
Kaip ta baisioji ugnis kad į nekirstą mišką įpuola,
Vėjo baisus sukurys ją išblaško visur, ir sienojai
Griūva iš savo šaknų ugnies audrai galingai įveikus —
Taip iš po rankų Atrydo riedėjo vis galvos Trojėnų.
Bėgt pasinešusių. Daug riestasprandžių žirgų išbaidytų
Lakstė bildėjo dviračiais tuščiais po baisiausiąjį lauką,
Savo tvirtų važinėtojų vyrų nebtekę. Tie vyrai
Žemėj gulėjo: mieli ne žmonoms, bet juodiesiems varnams jau.
Hektorą Dzeusas šaly nuo tų dulkių, strėlių rūpestingai
Laikė neleisdams į siuntančią audrą žudynių įeiti.
Drąsino savo kareivas Atrydas ir vijosi priešą.
Tie ir pro senojo Ilo Dardanų tad kapą prabėgo,
Bėgo per vidurį lauko, pro didžiąją fygą bevaisę.
Bėgo Trojėnai jau slėptis tvirtovėj, — Atrydas vis vijos,
Rėkdamas baisiai, rankas savo tvirtas kraujais apsišlakstęs,
Bet kai pribėgo prie Skajiškių vartų ir ąžuolo seno,
Tuokart sustojo Trojėnai ir laukė atbėgant kitų dar;
Jų dauguma dar po lauką belakstė, kaip karvės kad laksto,
Jeigu jas liūtas išbaido, užpuolęs jas tamsiąją naktį:
Visos padūksta iš baimės, nors žūti vienai jų tereikia.
Jai jisai sprandą sutriuškin baisiais dantimis ją nutvėręs,
Tuokart ir kraują ir vidurius jos jis suryja godžiausiai —
Taip juosius vijo Atrydas, galingasai vadas Achajų,
Nuolat žudydamas kiek atsilikusius. Bėgo Trojėnai.
Daug iš dviračių jų griuvo per galvą ant veido,
Smūgio iš rankų Atrydo. Darbavosi baisiai ietim jis.
Puldams į priekį prie vartų ir sienų galingos tvirtovės.
Tėvas žmonių ir dievų atsisėdo viršūnėj aukščiausioj
Idos verksmingos, nužengęs tenai sau iš dangiško būsto.
Rankose žaibą turėjo. Iridą čia pat pasišaukęs
Greitajai pasiuntinei auksasparnei jis tarė tais žodžiais:
„Lėk, o greitoji Irida, įsakymą Hektorui duoki,
Lai, jeigu mato karalių tautų Agamemnoną dūkstant
Vyrų pirmųjų eilėj ir ginkluotų eiles jo beblaškant,
Jis pasišalin nuo jo, tik teragin kitus, kad stovėtų

Stipriai kare tam baisiam prieš įnirtusius vyrus galingus.
Bet ,kai Atrydas strėlės arba durklo Trojėnų užgautas
Šoks į dviračius, tad Hektorui galios suteiksiu didžiausios
Priešams žudyti, ik koliai laivus ilgairklius pasieks jis,
Saulė ik kol nusileis ir šventoji tamsa kol užeis vėl."
Taip jisai tarė. Išklausius žodžius jo Irida greitkojė
Greitai nuo Idos viršūnių į šventąją Troją nuskrido.
Hektorą skaistų, Prijamo protingojo sūnų, surado
Stovint prie savo žirgų ir tvirtai pådarytų dviračių.
Jam, prisiartinus tad, vėjakojė dievaitė taip tarė:
„Hektor, Prijamo sūnau ir tarėjau tu lygus Kronidui!
Tėvas Kronidas mane yra siuntęs, kad tau aš praneščiau:
Jeigu matysi karalių tautų Agamemnoną dūkstant
Vyrų pirmųjų eilėj ir ginkluotų eiles tavo blaškant,
Šalinkis nuolat kovos, tiktai ragink kitus, kad stovėtų
Stipriai kare tam baisiam prieš įnirtusius vyrus galingus.
Bet kai Atrydas, strėlės arba durklo Trojėnų užgautas,
Šoks į dviračius, tuomet tau suteiksiąs jis galios didžiausios
Priešams žudyti, ik kol jų laivus ilgairklius pasieksi,
Saulė ik kol nusileis ir šventoji tamsa kol užeis vėl."
Tarusi jam pasitraukė greitoji Irida dievaitė.
Hektoras tuoj iš dviračių su ginklais nušoko ant žemės.
Savo kratydams ietim, jis kariams liepė kautis smarkiausiai,
Vėl susilaikė Trojėnai ir prieš Achajus atsistojo.
Bet ir Achajai taipogi sustiprino savo falangas.
Vėl prasidėjo kova: ir sustojo jie kitas prieš kitą.
Vėl Agamemnonas pirmas į kovą pašoko: norėjo
Jis pirmoje eilėje vėl kovot pro kitus prasinešęs.
Mūzos, gyventojos aukšto Olimpo, dabar man priminkit,
Kas iš Trojėnų šį kartą, ar jų talkininkų garsiųjų
Pirmas pašoko atremt Agamemnoną puolant iš naujo?
Ifidamantas, sūnus Antenoro, didžiulis ir tvirtas,
Trakijos žemėj derlingoj užaugęs, avelių tėvynėj.
Ten jį augino senelis jo Kisas, jį mažą paėmęs,
Tėvas garsingas jo močios, Teanos puikiosios, gražveidės.
Vos tik atėjo linksmosios, brangiosios jaunystės jam metai,
Jį pasiliko senelis, jam dukterį davęs už žmoną.
Vedęs tasai apie karą Achajų garsingą nugirdo
Ir iškeliavo prieš juos jis su dvylika savo laivų ten.
Teko Perkotėje betgi lygiuosius laivus pastatyti,

O su kariuomene savo pėsčiam Ilijonan nuvykti.
Jis tatai priešais Atrydą dabar atsiskyręs išėjo;
Vos susitiko tik jiedu, žygiuodami vienas prieš antrą,
Ir nepataikė Atrydas: ietis jo praskrido pro šalį,
Ifidamantas, pataikęs ietim jam į diržą, žemiau kiek
Tvirto krūtinsargio, spaudė, kiek buvo jėgos, užsigulęs,
Bet negalėjo prakirsti jis blizgančio diržo: galūnė
Pirmą sutikusi sluoksnį sidabro, kaip švinas sulinko.
Tuokart ranka įsikibęs tautų galingasis karalius
Smarkiai kaip liūtas patraukė ir ietį iš rankų išrovė
Ifidamantui, ir kalaviju jam sukirtęs — nudėjo.
Vargšas tas vario miegu čia pagriuvęs užmigo, atvykęs
Nuo jaunutytės žmonos į pagalbą tvirtovei; apleido
Ją nesidžiaugęs jos meile, nors daug dovanų jai padaręs:
Šimtą jai jaučių jau padovanojęs, o dar pažadėjęs
Tūkstantį duoti ožkų ir avių, ko be skaičiaus turėjo.
Tą Agamemnonas žemėj paguldęs nuplėšė šarvus jam.
Juos tai didingai iškėlęs į būrį Achajų jis nešės.
Bet jį pamatė beeinant garsusis narsuolis Koonas,
Tai vyresnysis nudėtojo brolis. Ir skausmas didžiausias
Tuoj jam aptemdė akis, kai pamatė, kad brolis nukautas.
Kad jo Atrydas greit nepamatytų — šaly atsistojo
Ir jam į ranką, netoli alkūnės, jis ietį suvarė.
Tos tai šviesioji galūnė išlindo šiam kiaurai per ranką.
Vadas tautų Agamemnonas sužeistas kaip ir pabūgo,
Bet ir po to nesiliovė kariavęs ir priešą naikinęs:
Audros auginta ietim prieš Kooną tuojau jisai puolė.
Tas savo brolį brangiausią vienaitinį Ifidamantą
Traukė skubėdams iš kautynių, šaukės narsiųjų pagalbos,
Vilkdamas pats pasirodė šiek tiek iš už skydo, Atrydas
Tuoj jį pataikė bukąja galūne ieties ir nudėjo.
Jam jis ant Ifidamanto lavono ir galvą nukirto.
Taip Antenoro du sūnu iš rankos Atrydo karaliaus
Savo pabaigę dienas iškeliavo į Hado valstybę.
Dar ir kitų jis aplankė eiles bekovojančių vyrų
Kalaviju ar ietim, arba akmenimis mušdams priešą,
Kol jam iš sužeistos rankos raudonas ir karštas vis kraujas
Bėgo, bet kai jau nustojo jis bėgęs, žaizda jam uždžiūvo,
Sunkūs skausmai tuoj į širdį Atrydo karaliaus įėjo.
Taip kaip tą moterį gimdant aštrus diegulys kad nudiegia,

Nes Eileitijos, nešiotojos skausmo, ją skaudžiosios strėlės
Varsto, tos dukterys Heros, karčiųjų skausmų jos dievaitės.
Taip ir Atrydui aštrus sopulys visą širdį suspaudė.
Šoko jisai į dviračius ir savo vežėjui įsakė
Vežti jį prie jo dailiųjų laivų, nes širdis jam jau alpo.
Balsą, vienok, jis pakėlęs suriko Danajų herojams:
„Vyrai — draugai! Jūs Argėjų vadai ir tarėjai protingi!
Jūs dabar ginkite mūsų jūrinius laivus nuo Trojėnų
Šitoj baisiojoj kovoj, nes tvarkytojas Dzeusas nebleidžia
Man visą dieną be poilsio kautis su priešais Trojėnais!“
Taip jisai tarė. Vežėjas jo žirgus ilgkarčius pabaidė,
Juos į laivyną pasukęs. Žirgai netingėdami lėkė.
Putoms visi apsidrabstę ir debesį dulkių sukėlę,
Jie iš kovos tartum vėjas apalpusį vadą lakino.
Hektoras vos tik pamatė Atrydą šalin pasitraukus,
Rėkti pradėjo didžiausiu balsu ir kareivoms sušuko:
„Vyrai Trojėnai, Likiečiai ir jūs smarkininkai Dardanai!
Būkite drąsūs, draugai, atsiminkite audringą jėgą.
Vadas geriausias Achajų pabėgo, o Dzeusas Kronidas
Teikia garbės man didžiausios. Varykite žirgus greitkojus
Stačiai prieš tuos Danajus, o garbės įsigysit didžiausios,“
Taip pakalbėjęs pakėlė visų jis drąsumą ir dvasią.
Kaip kad gudrusis medžiotojas savo šunis aštriadančius,
Eidams medžioti ant šerno miškinio ar liūto, įerzin,
Taip ir Trojėnus drąsiuosius įnirtino priešais Achajų
Hektoras, tas Prijamidas prilygęs žudikui Arėjui.
Pats jis įnirtęs baisiausiai, pirmiau už pirmuosius žygiavo
Kautis, kur puolė, tai tartum lyg viesulo ūžė verpetas,
Kurs kad užkrinta ant jūros, lyg kalnus bangas čionai kelia.
Hektoras, seno Prijamo sūnus, kai jį laimino Dzeusas,
Ką gi čia pirmą ir ką paskutinį nukovė tą dieną?
Pirmą Asają, paskui Autonoją, paskui dar Opitą,
Klitijo sūnu Dolopą, Ofeltiją ir Agelają;
Dar ir Aisimną ir Orą ir dar Hiponoją narsuolį.
Tokius vadus jis Danajų nudėjo. Eilinių kareivų —
Būrį didžiausią: kaip debesis kartais Dzefiras į krūvą
Sustumia, Notui pakilus šaltajam ir audrai ištikus;
Bangos siubuodamos šyla ir putomis taškos aplinkui,
Audringos vėjo visokio jėgos varinėjamos smarkiai,
Taip ir nuo Hektoro rankų kareivų tik galvos riedėjo.

Būtų ištikus nelaimė, nelaukiams dalykas įvykęs,
Būtų parbėgę Danajai ir savo laivuosna sukritę,
Jeigu nebūt Odisėjus sušukęs Tidydui herojui:
„O Diomedai! Kodėl mes užmiršom drąsos mūs budriosios?
Eikim, mielasis, ir stok prie manęs tu: baisiausia juk gėda
Būt, jeigu mūsų laivus skaisčiašalmis jų vadas paimtų!"
Jam atsakydamas tarė drąsus Diomedas galingas:
„Aš čia stovėsiu tvirtai ir laikysiuos. Bet ar pasidžiaugsim?
Aiškiai, matyt, debesų varinėtojas Dzeusas sumanė
Teikti Trojėnams pagalbos daugiau negu mūsų Danajams."
Taręs taip, smogė Timbrają ir jį iš dviračių išmušo,
Jam į krūtinę po dešinio papo ietim savo trenkęs,
O Odisėjus jo draugą, vardu Molijoną, nudėjo.
Vietoje tuodu paliko gulėti jau amžiams užmigę.
Patys į būrį įpuolę sumaišė jį, tartum du šernu,
Kad ant šunų juos užpuolusių, patys supykę atsigręž —
Taip apsigręžę jie žudė Trojėnus. Achajai tuo tarpu
Džiaugėsi nun atsidusę, tiek bėgę nuo Hektoro smūgių
Greitai nužudė patikę važiuojant du vyru galingu,
Sūnu Meropo iš miesto Perkotės. Meropas didžiausias
Pranašas buvo: neleido sūnų jis į žudomą karą.
Jiedu neklausė: likimas juos trenkė į armenis tamsias.
Jiedviem garsus ietininkas, galings Diomedas Tidydas
Jauną gyvybę atėmęs ir jųjų šarvus dar nuplėšė.
O Odisėjus nukovė Hipodamą ir Hipeirochą.
Dzeusas, žiūrėdams nuo Idos, pusiausvyrą karo nustatė.
Baisiai čia žudėsi priešai ir plėšė šarvus vienas kito.
Štai Diomedas Tidydas ietim savo sužeidė sunkiai
Didvyrį sūnų Pajono į kulšį. Nebuvo žirgų jam
Čia pat arti kad galėtų pabėgti — suskudo jam širdį.
Važis stovėjo toli, jisai pėsčias kariavo ir žuvo.
Hektoras žvelgęs staiga, tuoj pamatė kad irsta jo eilės,
Šoko tenai su riksmu, o Trojėnų jį sekė falangos.
Jiji pamatęs pabūgo drąsus Diomedas didbalsis.
Tarė jisai Odisėjui, kuris jam šalia čia stovėjo:
„Hektoras štai skaisčiašalmis — tai mūsų ateina nelaimė!
Bet gi stovėkime stipriai ir ginkimės iš paskutinių!"
Tarė ir stipriai pakratęs paleido jis ilgąją ietį.
Stačiai pataikė jisai nepràmetęs į Hektoro galvą,
Šalmo viršūnę, bet varis nuo vario atšoko nesiekęs

Baltojo kūno: sulaikė jį šalmas skylakis trisluoksnis,
Tvirtas, nes padovanotas jam Foibo šviesaus Apolono.
Hektoras šoko atgal, įsimaišė į būrį savųjų
Puolė ant kelių, galinga ranka atsirėmęs į žemę.
Didvyriui akys tamsos prisipylė, lyg nakčiai užėjus,
Bet kol Tidydas pro eilę pirmųjų sau taką praskynė,
Savo ieties pasiimti, kur buvo toli įsismeigus
Žemėn, tuo tarpu jau Hektoras žadą atgavęs ir šokęs
Savo dviračiuosna greit nuvažiavo, iš giltinės rankų pasprukęs.
Ietį kratydamas baisią Tidydas galingas sušuko:
„Vėl, nelabasis šunie, tu mirties čia išvengei! Arti tau
Buvo mirtis jau. Bet vėl Apolonas skaistusis padėjo.
Tu prieš išeidams į ūžiančią kovą jam melstis pripratęs.
Vis dėlto greitai pribaigsiu tave ir paskui susitikęs,
Jei tiktai tarpe dievų ir mane palaikyti kas teiksis.
Pulsiu tuo tarpu ir ką susitikęs žudysiu įnirtęs."
Tarė ir tuoj Pajonido šarvus užsimanė nuplėšti.
O Aleksandras, gražplaukės Helenos dabartinis vyras,
Stojęs už aukšto paminklo ant kapo senovės karaliaus
Ilo, to tėvo Dardano karių, Diomedą pradėjo
Saugoti lanką įtempęs ir laukti akimirkos šauti.
Ir kaip krūtinsargį tas Agastrofo galingojo ėmė
Plėšt nuo krūtinės ir čiupo už skydo ir žibančio šalmo —
Lanko įtempęs jis stygą, paleido jam karčiąją strėlę.
Ir ne pro šalį jo šūvis praskrido, bet kliuvo jis priešui
Stačiai į dešinę kulnį. Strėlė ta pralindusi kiaurai
Žemėn susmigo. Gardžiai nusijuokęs tuomet Aleksandras,
Iš savo slaptės iššokęs pradėjo sau džiaugdamos šaukti:
„Sužeistas tu! Ne pro šalį pataikė strėlė nusiųstoji!
O kad tai būčiau pataikęs į vidurius — sielą nužudęs!
Būtų Trojėnai nors kiek atsikvėpę nuo savo nelaimių,
Nes įbaidei juos kaip liūtas ožkų mekekenančių bandą."
Jam nenuliūdęs visai Diomedas galingas atsakė:
„Niekše ir menkas šauly, tu mergų gaudinėtojau kvailas!
Jeigu tu būtum su savo ginklu pamėginęs į kovą
Stot atvirai — tau nebūtų nei lankas, nei strėlės naudingos!
Man tiktai kulnį nubrėžęs dabar tu didžiuojies be galo!
Nė pajutau aš: lyg būtų žmona mane šovus, ar vaikas:
Niekšo bejėgio žmogaus, matai, bukios ir silpnos yr strėlės!
Mano štai smūgis kitoks; jei tik priešo jis kūną kur griebia,

Pervėria kiaurai ir galą padaro čia pat toje vietoj!
Veidą iš sielvarto draskos pati jo, vaikai jo — našlaičiai!
Griūva krauju apsipylęs ant žemės ir pradeda pūti:
Jau nebe žmonos, o paukščiai plėšrieji aplink sukinėjas!“
Taip jisai tarė, ir jį Odisėjus garsus ietininkas
Uždengė savo skydu nuo Trojėnų, už jo Diomedas
Sėdęs ant žemės tą karčiąją strėlę iš kojos ištraukė;
Skausmas aštriausias jam pervėrė širdį. Dėlto į dviračius
Stojosi greitai ir savo vežėjui įsakė, kad stačiai
Vežtų stovyklon daugviečių laivų, nes širdis jam jau alpo.
Likosi vienas garsus ietininkas garbus Odisėjus,
Nieko nebuvo su juo iš Argėjų: iš baimės išlakstė.
Jis atsidusęs su širdžia drąsiąja pradėjo kalbėtis:
„Vargas man! Ko susilauksiu? Man gėda, gaujos išsigandus
Bėgti kaip niekšui. Blogiau dar, jei vienas tarp jų čia įkliūsiu,
Nes Danajus jau visur yr išbaidęs aplink Kronijonas.
Bet pagaliau kokios mintys pradėjo į dvasią man skverbtis?
Aiškiai žinau, kad tik niekšas tegal iš kovos pasitraukti,
Bet kovoje kas narsus, — tai tas turi laikytis lig galo,
Ar jisai priešą įveikia, ar priešas jį spaudžia įveikęs!“
Kol savo dvasioje ir širdyje jis dvejojo ir svarstė,
Eilės skyduotų Trojėnų, subėgę, apspito jį vieną,
Stoję aplink ir apsiautę tą vyrą, kur tiek jų išžudė,
Tartum kad šerną medžiotojai drąsūs ir šunes greitieji
Apsupa, jis štai iš miško tankaus jau žvalgydamos bėga
Ir aštriomis iltimis užriestam savo snuky švytruoja;
Puola jį priešai, o jis savo iltis baisiąsias kalena;
Tik nepabūgsta puolikai, nors šernas taip baisiai atrodo —
Taip ir aplink Odisėjų, dievaičių pamiltą, apstojo
Priešai Trojėnai. Jis pirmą jų sužeidė Dejiopitą,
Vyrą galingą, pataikęs ietim į peties jo viršūnę,
Greitai po to jis Tooną nudėjo, paskui dar Enomą;
Chersidamantą, kai tas iš dviračių jau šoko, pataikė
Savo ietim jam į pilvą, nes skydą, mat, buvo pakėlęs.
Krito ant žemės tasai ir su rankomis žemę tik kapstė.
Šituos apleidęs jisai Hipasidą Charopą pataikęs
Sužeidė savo ietim tikrą brolį garbingojo Soko.
Ginti atbėgo jo didvyris Sokas, skaistus lyg dievaitis.
Stojęs arti Odisėjui jis žodžiais prabilo sparnuotais:
„O Odisėjau garbingas, nesotus kovų ir gudrybių!

Šiandien — ar tu pasigirsi, kad tu Hipasidus galingus
Šitokius vyrus nuveikęs ir jųjų šarvus nusiplėšęs, —
Ar mano ginklo ragavęs saldžiosios gyvybės nebteksi!“
Taręs į apvalą skydą galingąją ietį paleido.
Kiaurai per šviesųjį skydą prasimušė ji galingoji,
Ir per krūtinsargį tvirtą, dabintą prasmigo, pasiekus
Kūną, net šonkaulių odą jinai Odisėjui nubrėžė,
Tik nebeleido Atena Palada pasiekti jo plaučių.
Tuoj Odisėjus pajuto, nesunkiai esąs jo užgautas.
Kiek atsitraukęs nuo jo, tarė Sokui herojui jis žodį:
„Nelaimingasis! tikrai pražūties tu jau nebeišvengsi.
Už Achajus, štai, tiesa sukliudei tu toliau man kovoti,
Bet už tai tau aš žadu neišvengiamą juodąją mirtį,
Šią pačią dieną nuo mano tu ginklo ir rankos pavirsi:
Duosi garbės man, o Hadui, garsingam žirgais — savo sielą!“
Taip jisai tarė ir Sokui, sumaniusiam bėgti, suvarė,
Jam atsisukus, į nugarą, tarpe pečių savo ietį.
Kiaurai prasmigus ietis ta išlindo paskui pro krūtinę.
Griuvo triukšmingai anas, Odisėjus džiaugsmingai suriko:
„Soke, sūnau tu Hipaso, žirgvaldžio protingo ir tvirto!
Štai, jau juodasis likimas ištiko tave — neišvengei!
Tėvas ir motina tavo brangioji akių neužmerks tau!
Paukščiai plėšrieji, sparnais plevėsuodami, plėšis tau kūną!
Man gi, jei žūsiu, tai šermenis kels gražiaauliai Achajai!“
Taip pakalbėjęs gudrus Odisėjus iš kūno žaizdos tuoj,
Taip gi iš apvalo skydo išrovė galingąją ietį.
Kraujas, išrovus jam ietį, paplūdo, dvasia jo pasilpo.
Drąsūs Trojėnai, pamatę jam kraują nubėgus, surikę
Šoko didžiausiu būriu iš visur susirinkę prieš vieną.
Ėmė jis trauktis atgal ir draugų savo šauktis pagalbos.
Triskart suriko jisai, kiek galva tiktai gali išrėkti.
Triskart išgirdo jo riksmą baisus kovoje Menelajas.
Tarė jisai tad Ajantui, kur tuokart greta jo stovėjo:
„Dzeuso gentaini Ajante, sūnau Telamono, karaliau!
Aš tvirtabūdžio girdžiu Odisėjaus mus šaukiantį balsą.
Balsas parodo labai jį prispaustą, palikusį vieną,
Priešai Trojėnai, apstojo baisiausioj kovoj iš visur jį;
Einam drauge mes į būrį: jį gelbėti reikia kaip norint!
Vienas jų tarpe palikęs, nors vyras galingas — gal žūti,
Būtų baisu tai, ir būtų nelaimė didžiausia Achajams!“

Taip pakalbėjęs jis žengė, herojus Ajantas jį sekė.
Greit Odisėjų, dievų mylimiausiąjį, rado. Aplinkui
Suko Trojėnai, lyg šunes skernagiai, miškiniai kalnuos kur,
Jeigu užuodžia jie briedį raguotą pašautą, kur buvo
Savo strėle jį sužeidęs medžiotojas: briedis greitasis
Bėgti nuo jo dar įstengia, kol juda jo kraujas ir keliai,
Bet, pagaliau, kad strėlė ta karčioji jėgas jam pakanda,
Tai kalnuose jį šakalai sudraskę suryja slėny jau
Tamsiojo miško. Bet jeigu dievaitis čia atveda liūtą —
Tie tuoj išlaksto, o liūtas laimikį atradęs suėda.
Taip ir aplink Odisėjų, kariautoją tvirtą, gudruolį,
Suko daugybė Trojėnų tvirtų, o tasai tiktai švaistės,
Ietį kratydamas, jis su mirtim sumaningai kovojo.
Greitai priėjęs Ajantas skydu savo aukštu, kaip bokštas,
Nešinas, jį užsistojo. Trojėnai bežiūrint išlakstė,
O Menelajas, Arėjo tarnautojas ėmęs už rankos,
Nuvedė tuoj Odisėjų pas tarną, kur žirgus jo valdė.
Puolęs Trojėnus Ajantas nukovė Doriklą, Prijamo
Pavainikį, o paskui jis paguldė Pandoką, Lisandrą,
Dar ir Pirasą nudėjo, Pilartą, tarytum patvinus
Upė kad verstis pradės nuo snieguotų kalnų po gausingo
Dzeuso lietaus į pakalnę: nudžiūvusius ąžuolus verčia,
Rauja pušis iš šaknų ir, sumaišius tai visa su žemėm,
Neša putodama jūron — taip pat ir šviesusis Ajantas
Puolęs lauke tam sumaišė, kapodams ir žirgus ir žmones.
Triukšmo baisaus to nematė tik Hektoras, jam tuokart teko
Kautis kairiajam sparne, ant krantų sietuvingo Skamandro,
Galvos žmonių ten atšlaimais riedėjo kaip ripkos, ir riksmas
Buvo girdėti didžiausias aplinkui Achajų herojų,
Nestorą seną ir tvirtą kovotoją Idomenėjų.
Šičia galingasai Hektoras siautė, ir eibių baisiausių
Savo ietim pridarydamas, lėkė žirgais ir taip skaldė
Priešą. Nebūtų jam lauko užleidę tvirtieji Achajai,
Jei Aleksandras štai, vyras Helenos Argietės nebūtų
Kovą apleisti privertęs Machaoną, vadą galingą;
Dešinį petį su triašmene jam strėle sužalojęs.
Audringi tuokart kovojant herojai Achajai pabūgo,
Kad tiktai jis nelaimingam kare čia nežūtų pavirtęs.
Idomenėjus tuojau atsikreipdamas Nestorui tarė:
„Nestor, Nelėjaus sūnau, tu garbė mūs didžiausia Achajų!

Stok į dviračius ir imk Machaoną, tegu su tavim jis
Stoja greta ir greičiausiai laivyno stovyklon skubėkit.
Gydyt mokėdamas už visą būrį kitų jis brangesnis;
Strėlę jis moka ištraukti ir žaizdą užgydyti moka.
Taip jisai tarė. Gerenijos raitelis Nestors sutiko.
Tuoj į dviračius įšoko, su juo ir Machaonas stojo,
Didžio Asklepijo, gydyt mokovo, sūnus mylimasis.
Žirgus pabaidė senelis, jie leidosi bėgti greičiausiai,
Stačiai stovyklon daugviečių laivų, nes ir patys to geidė.
O Kebrijonas tuo tarpu pamatęs Trojėnus taip bėgant
Baisiai sumišus, į Hektorą kreipdamos tarė jam žodį:
„Hektor, kol mudu štai šičia kovojame priešais Danajų,
Lauko krašte tolimam, pažiūrėk, kaip kiti mūs Trojėnai
Ten, ve, krūvon susigrūdo: žirgai susimaišė ir žmonės.
Siaučia Ajantas tenai Telamono. Gerai jį pažįstu:
Skydas be galo platus ant pečių. Tai pasukim ir mudu
Savo dviračius ir žirgus ton vieton, nes ten kuolabjausiai
Vyrai raiti ir pėsti, neapsakomai baisiai įnirtę,
Žudosi vieni kitus, ten ir riksmas baisiausias girdėti!“
Taip pakalbėjęs šviesiu botagu ilgakarčiams užkirto.
Klusnūs botago žirgai jų dviračius greituosius pro šalį
Savo ir priešo eilių kuo greičiausiai lakino, nors buvo
Skydų tenai pridrabstyta, šalmų ir lavonų daugybė,
Taip kad dviračių ašis apačioj ir turėklai iš viršaus
Greit susitaškė kraujais, nes nuo kojų žirgų ir tekinių
Taškėsi kraujas jiems lekiant, o Hektoras dūmė kaip viesuls,
Puolęs į krūvą žmonių suirutę baisiausią padarė
Vyrams Danajų šį kartą: mažai teilsėjo ietis jo!
Siautė visur po Achajų eiles jis ietim galingąja,
Kalaviju ir sunkiais akmenim nepaliaudamas mušė.
Tik prieš Ajantą, galingą herojų, jis pult nemėgino:
Dzeuso bijojo rūstybės, jei didvyrį puls galingesnį,
O Aukštasostis tuo tarpu jau baime apleido Ajantą.
Tas atsistojo sumišęs ir skydą septynodį tvirtą
Dėjos už nugaros ir pamažu išsigandęs pradėjo
Atbulas trauktis, šnairuodamas rūsčiai žvėris lyg plėšrusis,
Sukinos žvalgės ir kelį pro kelį lengvai kaitaliojo,
Tartum kai liūtą įpykusį varo nuo užtvaros jaučių
Šunes apspitę pikti ir drąsiausieji vyrai kaimiečiai,
Savo gražiųjų galvijų neduoda jam grobti ir ryti;

Kiauras naktis ten jie budi; išalkęs mėsos tuomet liūtas
Puola į priekį, bet jis neįstengia, nes lekia jam priešais
Deganti strypai ir ietys paleistos iš rankų drąsiųjų...
Tuokart jis tur atsitraukt išsigandęs, nors siusdamas baisiai.
Auštant visai pasitraukia iš čia jis nuliūdusia širdžia.
Taip ir Ajantas nuliūdusia širdžia dabar nuo Trojėnų
Traukės nenorom: labai jam rūpėjo laivyno likimas.
Tartum kad asilas eina pro šalį javų, jis įveikia
Piemenis varančius jį rambumu, nors lazdas jie sulaužo,
Pliekdami jį, o jis glemžia javus sau užėjęs; vaikai gi
Muša lazdom, bet permažos jų vaikiškos jėgos jam rodos;
Tik kaip paėda gerai, jį šiaip taip jie išvaro iš lauko.
Taip ir Ajantą, galingąjį sūnų garsaus Telamono,
Smarkūs Trojėnai ir jų tolimųjų kraštų talkininkai,
Jam ietimis jo galingąjį skydą daužydami, vijo.
Kartais Ajantas, smarkiosios drąsos atsiminęs, į priešus
Vėl atsisukdavo — tuokart sustodavo jųjų falangos,
Raitelių Trojos drąsiųjų. Bet kartais ir pats jisai bėgo.
Bet prie laivų ilgairklių Trojėnų neleido prieiti.
Tekdavo jam tarp Trojėnų eilių ir Danajų sustojus
Kautis vienam. Bet iš rankų galingų paleistosios ietys,
Buvo jo skydo sunkaus sulaikytos — susmigę styrėjo,
Kitos jo baltojo kūno nesiekusios ir nesužeidusios
Žemėn susmigo galais, nors taip geidė jį perverti kiaurai,
Taip jį bevargstant pamatė skaistusis sūnus Enaimono
Vadas garsus Euripilas, jog jį ietimis baigia veikti.
Jam į pagalbą atėjęs ir blizgančią ietį paleidęs,
Didvyrį jis Apisaoną Fausijo sūnų pataikė
Stačiai krūtinėn, kur kepenos glūdi — ir kojas suklupdė.
Puolė tuomet Euripilas šarvų nusiplėšti nuo priešo.
Paris Prijamo sūnus dievaveidis pamatė tuojau tą,
Kaip užsimanė šarvus Apisaono plėšti, ir, lanką
Savo įtempęs, jisai Euripilui į dešinę kulšį
Karčiąją strėlę paleido. Jos kotas užlūžo jam kulšy.
Greit pasitraukė į būrį draugų, vos išlikęs nuo Kerių,
Smarkiai sušuko, kad būtų girdėti toli tarp Danajų:
„Vyrai draugai, jūs Argėjų vadai ir tarėjai protingi!
Stokit greičiau susirinkę tai juodajai dienai pašalint
Mūsų Ajantui, nes strėlės ir ietys jį baigia badyti,
Jūs užsistokit visi už Ajantą, herojų galingą,

Nebegalės jisai pats iš kovos jau ištrūkti triukšmingos!“
Taip Euripilas jau sužeistas šaukė. Ir greitai Danajai
Jį susibėgę apstojo, visi ietimis pasišiaušę.
Tad į jų būrį Ajantas įėjo ir, vėl atsiradęs
Tarpe savųjų draugų, jis atsigręžė veidu į priešą.
Taip jie kovojo tą dieną kaip karštosios liepsnos sukibę.
Nestoras vadas tuo tarpu Nelėjaus kumelėmis lėkė,
Putoms taškydamas, vežė Machaoną, vadą garbingą.
Jį tuoj pamatęs pažino skaistusis greitkojis Achilas.
Tuokart stovėjo jisai gale savo turtingojo laivo,
Kovą Achajų stebėjo ir jųjų bėgimą verksmingą.
Draugą Patroklą pradėjo vadinti jis šaukdamas tuokart,
Savo stovėdams laive. Palapinėj Patroklas išgirdęs,
Kaip tas Arėjas išėjo: tai buvo pradžia jo nelaimės.
Pirmas Menoitijo tvirtas sūnus pasirodęs prabilo:
„Kam vadinai dieviškasis Achilai? Ko reik iš manęs tau?“
Jam atsakydamas tarė skaistus greitakojis Achilas:
„Menoitijadai skaistusis, didžiausias širdies mano drauge!
Šiandien manau man atvykę Achajai prie kelių gaus pulti:
Spaudžia be pertrūkio juos nepakenčiamos, skaudžios nelaimės
Ką jis čia sužeistą tokį dabar iš kovos parlakino?
Man taip atrodė, Machaonas bene, iš nugaros žiūrint,
Asklepijadas garsusis. Bet veido matyt jo neteko:
Smarkiai prašoko kumelės, tos greitosios Nestoro vado“
Taip jisai tarė. Patroklas paklausė širdingojo draugo,
Bėgti pro palapines ir herojų laivus pasileido.
Nestoras į savo būstą Machaoną kai parlakino,
Tuoj iš. vežimo išlipę ant žemės, penėtojos močios,
Eurimedontui tarnautojui žirgus atleisti padavę,
Patys vėdinti pradėjo tuoj prakaitą savo chitonų,
Stoję pavėsy prieš jūrų vėjelį. Paskui jau suėję
Į palapinę, susėdo į sostus, ir jiedviem skubotai
Prirengė gert kikeono gražplaukė merga Hekamedė,
Ją sau senelis išrinko, Tenedą Achilui užvaldžius.
Didvyrio ji Arsinojo dukra. Ir ją davė Achajai
Nestorui, nes visuomet jis herojams naudingai bylojo.
Skobnį pirmiausia ji jiedviem pastatė nulygintą dailiai,
Kojom juodom, o ant skobnio varinį jiems dubenį dėjo
Pilną svogūnų. užkąsti išgėrus. Medaus dar pastatė
Žalsvo ir šventintų miltų miežienių. Pastatė ir taurę,

Puikią be galo, kur buvo senelis iš Pilo parvežęs,
Visą auksinėm vinim nusagstytą. O taurės tos ąsos
Keturios buvo, po dvi balandėli auksini tupėjo
'Ant kiekvienos tų ąsų. Dvi papėdi turėjo ta taurė.
Pilną tą taurę sunku buvo vyrui pakelti nuo stalo,
Nestoras senas, tačiau, ją kilnojo lyg žaislą — lengviausia.
Gėrimą taurėj sutaisė graži moteris lyg dievaitė,
Vyno nuo Pramnės pripylus, ožkos ten pritrynusi sūrio
Vario stipriu trintuvu, dar įbėrusi miltų miežienių.
Taip jiems prirengus pavilgą, ji kvietė skaniai atsigerti.
Gėrio ragavę gardaus ir troškimą nutildę sau karštą,
Meiliai jie ėmė kalbėtis ir meiliai kits kitą užjausti.
Tuokart Patroklas dievaitiškas būsto duris jų pravėrė.
Svetį pamatęs senelis iš sosto šviesaus atsikėlė.
Ėmęs už rankos maloniai paprašė jį sėsti į sostą.
Priešinos šitam Patroklas ir tarė jis Nestorui žodį:
„Dzeuso gentaini, seneli! Nėr laiko sėdėti, neliepk man!
Baisiai gerbiu ir bijau to, kas siuntė mane čia paklausti,
Ką tu čia sužeistą parvežei greitai? Dabar jau ir pats aš
Viską žinau, nes Machaoną vadą galingą matau štai.
Taigi dabar paskubėsiu tą žinią suteikti Achilui.
Pats tu puikiausiai žinai, mylimasis dievaičių seneli,
Mūsų Achilo rūstumą: nekaltą jis greit gali kaltint!"
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„Ar tai Achilas pradėjo gailėtis vargingų Achajų?
Rūpintis, kiek sužeistų jų ir kas? Ar ligšiol jis nežino,
Kad Achajus tiek nelaimių ištiko? Vadai mūs geriausi
Guli, į savo laivus parvažiavę, nes ietys ir strėlės
Sužeidė. Sužeistas guli Tidėjaus sūnus, Diomedas,
Ir Odisėjus, garsus ietininkas ir pats Agamemnons
Ja usužeisti. Euripilas taipogi pašautas į kulšį.
Štai va ir šitą tik ką iš kovos čia aš parvežiau vadą:
Sužeistas buvo strėlėj, o tuo tarpu Achilas, nors būdams
Pats galingiausias, Achajų nesigaili ir nesirūpin.
Argi jis nutarė laukti, kol mūsų laivai ilgairkliai
Jūros pakrantėj, Argėjams pasilpus, liepsnos praryti bus
Žus, ir išpjaus mus, pajūrį užėmę, baisieji Trojėnai?
Dingo dabar jau jėga, kuri buvo jaunam mano kūne...
Kad tebebūčiau aš jaunas, tą pačią galybę turėčiau,
Kur jaunas būdams turėjau, *kai karas iškilęs dėl jaučių*

Mums su Elida, kad Itimonėjų galingą nukoviau,
Sūnų garsaus Hipeirocho, Elidos valdovo garbingo,
Daug parsivaręs laimikio! Anas, savo gindamas bandą,
Griuvo pirmųjų eilėj, kai paleidžiau aš karčiąją ietį.
Vyrai kiti žemdirbiai, mat, pabūgo jam žuvus ir bėgo.
Jiems išsiblaškius, mes tuoj pasigrobėm be skaičiaus galvijų
Didžią galybę: ten karvių bandų buvo į penkiasdešimt
Kiaulių, avelių tiek pat, ir ožkų būrys didis taipogi.
Sugriebėm dar mes pusantro ten šimto žirgų šviesiaplaukių,
Vienos kumelės beveik, kumeliukų didžiausia galybė,
Tuos parsivarėm į Pilą, Nelėjaus tvirtovę galingą,
Ištisą naktį juos varėm. Nudžiugo Nelėjus be galo,
Kad tiek pavyko laimėti, nors jaunas karys tebuvau aš.
Aušrai išaušus skelbikai pradėjo į sueigą kviesti
Pilo gyventojus: daugeliui buvo Epėjai skolingi.
Tuoj susirinkę Pilijų vadai padilino laimikį:
Daugeliui buvo Epėjai pridarę žalos tarp mūsiškių,
Nes, sumažėjus mūs skaičiui, daug vargo kentėjom Pilijai
Dar nuo senovės, kuomet dieviškasis Heraklas atvykęs
Baisiai mus spaudė ir didvyrius mūsų narsiausius išžudė:
Dvyliką viso sūnų senas tėvas Nelėjus turėjo;
Vienas aš jam belikau, o kiti visi žuvo per karą.
Sūnūs todėl variarūbių Epėjų labai išdidėję
Niekino mus, kaip norėjo ir daugel skriaudų mums pridarė.
Senas Nelėjus sau bandą trijų šimtų karvių atskyrė,
Tokį pat būrį avių, ir prie jų piemenų, kiek reikėjo.
Daug, mat, jam buvo skolingas tas kraštas šventosios Elidos:
Siuntė anuomet jisai į garsias lenktynes savo žirgus,
Keturis jų į dviračius pakinkė, greituosius lakūnus.
Buvo auksinis trikojis lenktynių jiems dovanai skirtas:
Šituos jam žirgus Epėjų karalius galingas Augėjas
Perėmė, vieną vežėją nuliūdusį tik bepaleido.
Taigi dėl to, įsižeidęs Augėjo darbais ir jo žodžiais,
Mūsų senelis tiek daug sau paskyrė. O kitką piliečiams
Liepė jisai išdalinti, kad niekas neliktų negavęs.
Visa tuomet išdalinus padoriai, pily mes pradėjom
Savo dievaičiams aukoti. Į trečią vėl dieną Epėjų
Titvaikos didžios atvyko su daugel žirgų tvirtakojų,
Greit susibūrę. Jų tarpe ir du Molijonai žygiavo,
Dar jaunikaičiai, nepratę prie karo vargų ir pavojų.

Stovi pilis Trioesa, ant kalno stataus ties Alfėjo,
Pilo smiltingo pasieny, kurią jie apsupo sumanę
Pilį išgriaut. Bet, praėjus tik jiems per laukus šito miesto,
Mums iš Olimpo atskrido dievaitė Atena ir davė
Žinią, kad stvertume ginklą nakčia. Ir tuojau susirinko
Pilo gyventojai drąsūs, nebijanti kruvino karo
Man tik Nelėjus neleido ginkluotis ir paslėpė žirgus:
Jis netikėjo, kad aš jau puikiausiai mokėjau kariauti.
Aš nors ir pėsčias, vienok tarp važiuotų, raitų pagarsėjau,
Nes kovoje vadovavo skaisčioji dievaitė Atena,
Pas tą upelį, vardu Miniėjas, kurs įplaukia jūron.
Tai netoli nuo Arenės stovėjome mes iki aušrai,
Vyrai Pilijai dviračiais važiuoti, kol rinkos pėstieji.
Rytą, šarvus užsidėję, ginklus pasiėmę, pakilom
Ir jau vidudienį buvom Alfėjo srovingojo pievoj.
Šičia sudeginę Dzeusui aukščiausiam brangių hekatombų,
Jautį Alfėjui ir jautį taip pat Poseidonui karaliui,
O mėlynakei Atenai — geriausią iš kaimenės karvę.
Valgyt pradėjome mes vakarienę, būriais susiskirstę.
Po vakarienei, šarvų nepadėję ir ginklų, sumigom
Prie upės kranto. Tuo tarpu Epėjai didingi užpuolę
Stengėsi pilį paimt ir išgriauti. Bet jiems pažadėtas
Buvo nelengvas čia uždavinys galingiausio Arėjo.
Ir kaip tik saulė šviesi pasirodė skliaute mėlynajam,
Tuoj mes, Atenos ir Dzeuso maldaudami, puolėme priešą,
Vos tiktai eilės Pilijų arti susidūrė su priešais,
Pirmas nukoviau aš vyrą, sugavęs paskui ir jo žirgus —
Muliją garsų ietim, jų vadovą ir žentą Augėjo;
Dukterį jo Agamedę šviesplaukę vyriausią turėjo,
Vaistų žinojo jis tiek, kiek jų žemė plačioji augina.
Jį aš išeinant pamatęs, ietim variagale kaip smogiau,
Griuvo į dulkes jisai, o ašai į dviračius jo šokęs,
Stojau pirmųjų eilėn, o Epėjai tuojau išsiblaškė,
Vos tik pamatė, kad didvyris jų galingiausias ir vadas,
Raitelių ir važiuotųjų geriausias karys nebegyvas.
Aš gi ant jų užgriuvau, lyg tamsus debesis audringasis,
Ir penkiasdešimt dviračių bežiūrint pagrobiau iš priešų.
Tad iš kiekvieno vežimo du vyru dantims žemę graužė
Juos mano iečiai pasiekus. Aš būčiau ir Aktoro sūnu,
Tuos Molijonus abudu, suėmęs, jei būtų jų tėvas,

Žemės kratytojas, viešpats galingas, didus Poseidonas
Jų nuo manęs nepaslėpęs, tamsiu debesim juos pridengęs.
Dzeusas tą dieną Pilijams be galo jėgų buvo davęs:
Toliai mes vijome juos per tą lygumą plačią, baisiausiai
Juosius žudydami vis ir šarvus jų brangiausius tol rinkom,
Kol tik pasiekėm raiti mes kvietingo Buprasijo lauko
Ties uolomis Olenijos, kur kalnas Alesijo stūkso.
Tik iš čionai sugrąžino kariuomenę mūsų Atena.
Ten, paskutinįjį priešą užmušęs, ramdžiausi. Pilijai
Žirgus pasuko nuo lauko Buprasijo stačiai į Pilą,
Garbino Dzeusą danguj, o čia žemėje Nestorą vieną.
Štai koks aš būdavau vyras kareiva, jei tekdavo kautis.
Tavo Achilas pats vienas tik savo galybe didžiuojas.
Daug dar manau jisai verks, kaip kariuomenė bus jau pražuvus.
Mano brangusis! Tu pats atsimink, ką Menoitijas sakė
Tą gražią dieną, kai siuntė iš Ftijos į talką Atrydui.
Mudu sustoję viduj, Odisėjus skaistusis ir aš tad
Visa puikiausiai girdėjom, ką tau jis kalbėjo lydėdams.
Mudu gi buvom atvykę į rūmus Pelėjaus turtingus
Vyrų ieškoti tam karui po plačią, derlingą Achają.
Taigi atvykę, Menoitiją mes tuomet ten ir atradom,
Kart su tavim ir Achilu. O raitelis senas Pelėjus
Dzeusui, perkūnų valdovui, šlaunis riebaus degino jaučio
Savo aptvertam kieme. Pilną taurę auksinę turėdams
Rankoje vyno tamsaus, jisai laistė juo degančią auką.
Judu kapojote jaučio to mėsą, o mudu angoj ten
Tuokart stovėjom. Achilas pamatęs mus greitai pašoko,
Ėmė už rankų mus vesti ir sėstis mus prašė į sostą,
Vaišių pasiūlė tuojau, kaip ir prigul teisingai keleiviams.
Tuokart, pasotinus širdį valgiu ir gėrimais gardžiaisiais,
Kalbą pradėjau aš pirmas, maldaudamas jus prisidėti.
Judu labai panorėjot. Jus mokė tėvai prieš kelionę,
Senas karalius Pelėjus įsakė savajam Achilui
Stengtis vis būti pirmam ir vis rūpintis kitą pralenkti.
Aktoro didžio sūnus, tavo tėvas garsusis taipogi
Davė pamokslą ir tau, įsakydamas šitaip prieš kelią:
„Mano sūnau! Prigimties aukštesnės už tavė yr Achilas.
Tu tik vyresnis už jį, nors jėga jo didesnė už tavo.
Jam patarnauti turi išmintingu žodžiu, patarimais,
Savo įrodymais: turi klausyt jis tavęs savo labui

Mokė taip Menoitijas tave, tu, matyt, pamiršai jau, —
Bet nors dabar pakalbėk su Achilu, dabar gal sutiks jis.
Kas gal žinoti ,su dievo pagalba, atversi, gal, širdį,
Žodį protingą prabilęs: brangus draugo žodis yra mums!
Bet, jei jis bijo kokios pranašystės, arba jau nuo Dzeuso
Žinią yra jam pranešusi motina, dievė Tetida,
Lai tada siunčia tave su jūsiškiais narsiais Mirmidonais:
Gal ir nuo to mūs Argėjams saulutė laiminga prašvistų.
Lai jis tau duoda puikiausius šarvus pasirengti į kovą:
Gal, tai pamatę Trojėnai, nors kiek Achajus liausis puolę,
Gal nors trumpai atsikvėptų Arėjo tarnai mūs Achajai,
Taip prispausti jie labai, gal galėtų šiek tiek pasilsėti.
Jūs neišvargę, lengvai juos pavargusius, rodos, galėtut
Greitai nuvyti į pilį nuo mūsų laivų, palapinių."
Taip jis kalbėjo. Taip žodžiais sujaudino širdį herojaus.
Bėgo tasai pro laivus pas Ajako gentainį Achilą.
Bet pro laivus Odisėjaus dievaitiško bėgdams, pro vietą,
Kur ir taryba ir teismas įvykdavo reikalui esant,
Kur ir dievų amžinųjų šventi aukurai pastatyti,
Ten nuostabusis Patroklas ūmai Euripilą sutiko,
Sužeistą baisiai, Euemono sūnų, pašautą į kulšį,
Grįžtantį šlubą iš lauko kovos. Jam nuo prakaito karšto
Buvo šlapia jo galva ir pečiai, iš žaizdos atvirosios
Kraujas varvėjo tamsus. Bet jo protas nebuvo pasilpęs.
Menojitijo tvirtasis sūnus, kai jį tokį išvydo,
Ėmęs gailėtis užuojautos žodžiais sparnuotais prabilo:
„O nelaimingi vadai ir tarėjai Danajų vargingų?
Tenka štai jums taip toli nuo savų ir brangiosios tėvynės
Trojos krašte svetimam, savo kūnu šunis čia maitinti!
Bet pasakyk man, gentaini dievų, Euripilai herojau,
Ar išgalės dar Achajai atremti tą Hektorą baisų,
Ar jau visai įveikti jo galingojo ginklo tur žūti?"
Sužeistas jam Euripilas, dejuodamas sunkiai, atsakė:
„Vilties nėra mums Achajams, gentaini dievų, beištverti.
Greitai būriais, be tvarkos, į laivus savo pulti pradės jie.
Nes jau visi mūs herojai, kas buvo kovoj' tik narsesnis,
Guli laivuos' ar ietim sužeisti, ar strėlė pašauti jau —
Vis iš Trojėnų tai rankų, o jėgos jų didinas nuolat.
Gelbėk dabar tu mane, pavedėk iki juodojo laivo,
Žaizdą prapjovęs išimk šitą strėlę ir tamsųjį kraują,

Drungno vandens pasiėmęs, nuplauk ir raminamo vaisto,
To pagarsėjusio tu man uždėk, kur žinąs iš Achilo,
Kur Cheironas jam rodė, Kentaurų tautoj teisingiausias.
Gydyti sugeba Podalerijas ir gi Machaonas,
Tie nepagelbės, nes pats Machaonas jau sužeistas guli,
Pats reikalauja pagalbos ir gydimo gero, o antras
Dar pasiliko lauke kruvinajam ir kaujas su Troja.“
Jam atsakydamas Menoitijo tvirtasis sūnus prakalbėjo:
Kuo pasibaigs tas dalykas? Ir ką čia daryt, Euripilai?
Bėgsiu tuojau pas Achilą galingą greičiausiai pranešti
Visa, ką sakė man Nestoras senas, Achajų globėjas.
Bet ir tavęs čia taip sužeisto sunkiai ašai nepaliksiu.
Tarė. Ir vadą galingą nusivedė rankom apglobęs
Būstan. Ten jaučio jam odą paklojo tarnaičiai greitieji.
Čia pasiguldęs herojų, peiliu jam iš kulšies išpjovė
Aštriąją strėlę, o juodąjį kraują paskui jau, paėmęs
Drungno vandens gražiai plovė, atsargiai jo žaizdą pabarstė,
Delne sutrynęs karčiųjų šaknų, kad nutiltų jam skausmas.
Skausmas nutilo ūmai, iš žaizdos liovės kraujas tekėjęs.

Dvyliktoji giesmė

Kautynės prie sienos.

Taip tatai Menojitijo stiprusis sūnus palapinėj
Gydė žaizdas Euripilo. Trojėnai tuo tarpu narsieji
Kovės būriais su Achajais. Griovys ir ta siena stiprioji,
Kur prieš laivus jie pastatė, Trojėnų galybės šį kartą
Jau sulaikyt nebgalėjo. Darydami griovį ir sieną,
Manė Danajai apginsią greituosius laivus ir daugybę
Lobio visokio, kur buvo laivuos, — o dievams hekatombų
Jie nepadarė brangių, o kai dievas nelaimino darbą,
Siena ir šitas griovys negalėjo ilgam patarnauti.
Dar koliai Hektoras gyvas, ir laikės rūstybės Achilas,
Ir kol Prijamo tvirtovė stipri neišgriuvus stovėjo,
Toliai ir siena Achajų tvirtoji dar laikėsi vietoj,
Bet kad jau Trojos herojų narsiausi kare tam pražuvo,
O tarp Achajų taipogi kas žuvo, kas gyvas išliko,
Kai dešimtiesiems jau baigiantis metams ir Troją išgriovė,
Ir kai Argėjai laivais į brangiausią tėvynę sugrįžo —
Tad Poseidonas su Foibu, sutarę tą sieną išgriauti
Didžią galybę sutraukė tų upių srovingų, kurios tik
Bėga nuo Idos viršūnių ir vandenis neša į jūrą:
Reso, paskui Heptaporo, Kareso ir Rodijo greito,
Graniko, Aisepo tyro ir dieviško greito Skamandro
Ir Simoento, tos upėse buvo daugybė priskendę
Skydų tvirtų jaučia-odžių, gražiųjų šalmų, kurie dengė
Žuvusius pusdievius vyrus, kare tam narsius ir galingus.
Upių visų tų sroves Apolonas suleido į vieną
Ir per devynias dienas nepaliaudamas vertė ant sienos,
Dzeusas dar lietų užleido, kad tik ją greičiausiai nuplautų.
Žemės Kratytojas pats ten darbavos su tridančiu rankoj
Akmenis griaudams, rąstus pamatų bangomis pastumėdams,
Tuos, kur Achajai tiek vargę į pamatus buvo sudėję.

Lygiai padarė visur ik srovių mėlynų Helesponto,
Vėliai užklojęs smėliu tą plačiausiąjį pakraštį jūrų.
Sieną išardę visai, sugrąžino upes jie į vietą,
Kur jų srovingas vanduo tebebėga žvilgėdams į jūrą.
Taip Poseidonas su Foibu daryt susitarę jau buvo.
Bet dar dabar aplink tvirtąją sieną tą ūžė baisiausios
Kovos. Tratėjo jos bokštų galingieji rąstai nuo smūgių.
Vis pliekiami rykštės Dzeuso Kronido Argėjai bedaliai
Spyrės, visi susigrūdę ties savo laivais daugiairkliais
Nes juos užvarė čia Hektoras, baimės galingas sėjikas.
Hektoras, audra ta pragaištingoji, vis siautė po lauką.
Tartum kaip šernas ar liūtas, šunų ir medžiotojų supams,
Puola visur pasikliaudamas savo jėgom, o jo priešai
Tartum koks bokštas tvirtai tarp savęs susijungę, sutinka
Jį ietimis ir daugybe strėlių, bet jisai nepabūgsta
Savo narsiojoj širdy ir pražūna greičiau per drąsumą,
Šoka visur, išmėgindamas priešų tvirtumą ir drąsą,
Priešai gi traukias visur, kur žvėris tik galingasai puola:
Taip čia ir Hektoras lakstė nuo būrio prie būrio Trojėnų,
Liepdamas pulti per griovį. Žirgai tik greitieji neklausė.
Prunkštė jie sunkiai ant kranto to griovio atgal atsispyrę.
Baisiai atrodė platusis griovys: negalėjo tikėtis
Peršokt ar perlipt be didžio pavojaus. Abidvi jo pusės,
Staigios ir skardžios, dar basliais smailiais išsmaigstytos tankiausiai,
Parengtos buvo Achajų Trojėnų puolimui atmušti.
Čia su dviračiais žirgai negalėjo niekaip išvažiuoti,
Nes ir pėsti abėjojo, ar vyktų pabandžius jį pereit.
Polidamantas tuomet prisiartinęs Hektorui tarė:
„Hektor ir jūs garbingieji vadai visų mūs talkininkų!
Būtų didi beprotybė per griovį tą žirgus varyti.
Baisiai jį pereit sunku. O dar basliai tie smailūs čia kyšo.
Siena aukščiausia čia pat; nė sustoti nėr vietos anapus,
Nėr kur kvoti dviračiuose stovint, pražus ankštumoj jie,
Jeigu perkūnvaldis Dzeusas nubaust Danajus yr sumanęs.
Mūsų kariuomenę teikdamos gelbėt — tai aš tik linkėčiau,
Lai tai įvyksta tuojau: be garbės tepražūnie Achajai!
Bet jeigu jie atlaikytų ir mums atgalios tektų trauktis
Nuo jų laivų vėl ir mes bėgdami į tą griovį pakliūtum
Gilų prie sienos — manau nebeliktų, užpuolus Achajams,
Mūsų nė vieno, kas žinią nors duotų į Troją mums žuvus.

Taigi sutikit visi, kaip sakau: padarykime šitaip:
Mūsų tarnai tegu laiko mūs žirgus prie griovio tvarkingai;
Patys pėsti mes žygiuosim šarvus ir ginklus pasiėmę,
Eisim visi paskui Hektorą skaistų. Achajai tikriausiai
Mūsų atmušt neįstengs, jeigu jiems pražūtis pažadėta!"
Taip Polidamas kalbėjo ir Hektorui žodis patiko.
Tuoj iš dviračių ant žemės nušoko su karo pabūklais.
Nebesiliko raiti ir važiuoti Trojėnai, pamatę
Hektorą pėsčią: visi jie nulipo ant žemės, o žirgus
Įteikė tarnui kiekvienas, įsakęs laikyti prie griovio.
Patys, sustoję eilėsna, kaip prider kovon susitvarkė
Ir, į penkis susiskirstę būrius, sau vadus pasirinko.
Pirmas su Hektoru ėjo būrys ir narsiu Polydamu.
Šičia daugiausia jų buvo narsiausių kareivų, karščiausiai
Geidusių sieną nugriaut ir kovoti laivyno stovykloj,
Trečias jų vadas — garsus Kebrijonas; o čia prie dviračių
Hektoras kitą pastatė, silpnesnį, negu Kebrijonas,
Antrojo būrio vadu Aleksandras paskirtas, pagalbon
Jam Alkatojas galings ir Agenoras. Trečio — Helenas
Ir Dejifobas dievaitiškas — sūnūs abudu Prijamo.
Asijas dar Hirtakidas jiems buvo trečiasis priskirtas,
Asijas tas, kur iš savo Arisbės, nuo upės Selento
Šičia atvyko didžiuliais arkliais raudonsarčiais gražiausiais,
Būrį ketvirtąjį vedė Anchiso sūnus dieviškasis,
Tvirtas Ainėjas, su juo du Antenoro sūnu galingu,
Vikrūs visokioj kovoj: Archelochas ir dar Akamantas.
O Sarpedonas tai vedė garsių talkininkų čia būrį,
Glauką pagalbon priėmęs ir narsųjį Asteropają:
Tuodu atrodė jam vyru geriausiu visų talkininkų,
Žinoma, tiktai po jo, nes visus jisai buvo pralenkęs,
Skydus iš odų tvirčiausių darytus suglaudę kaip sieną,
Puolė narsiausiai Trojėnai, tikėdami, jog nebįstengs jau
Jų atlaikyti Achajai, o šoks į laivus savo juodus.
Taip tai Trojėnai ir jų talkininkai herojai garsingi,
Žodžio paklausė protingo, beydžio, gudraus Polidamo.
Tik Hirtakidas, galingasai Asijas, vyrų valdovas,
Nepanorėjo palikti žirgų ir tarnų su dviračiais,
O su visais jis jais pusgalvis leidosi lėkti į kovą;
Jau nebžadėta jam buvo iš Kerių blogųjų išbėgus,
Savo žirgais pasidžiaugti, atgal iš laivyno parlėkus

Vėl į galingąją Trojos tvirtovę, kur vėjų atgairėj,
Nes po ietim Deukalido galingojo Idomenėjaus
Jį susitiko Likimas, kurio mus ir vardas baugina.
Leidosi Asijas lėkt į laivų ilgairklių stovyklą,
Kairiojo kelio laikydams, kur bėgo iš lauko Achajai,
Tie kas važiuotas jų buvo. Ir Asijas lėkė pro šičia.
Rado vartus jis tiktai pridarytus, o skląstį nedėtą:
Pravirus laikė juos vyrai, kad grįžtančius savo draugus dar
Galima būtų įleisti ir duoti prasprukt į laivyną.
Jis į vartus stačiai puolė. Draugai jo surikę — paskui jo.
Manė bepročiai, neva jau Achajai jų baisiai pabūgę,
Puls į juoduosius laivus savo šokti. Bet vartuos stovėjo
Laukdamu jų du nebaimingu vyru iš krašto Lapitų
Svaidomomis ietimis pagarsėjusių vyrų pasauly:
Tvirtas karys Polipoitas ir lygus Arėjui žudikui
Vadas garsus Leontėjus. Abudu sustoję prie vartų,
Jiedu stovėjo, kaip ąžuolu du, kur ant kalno užaugę,
Aukštas iškėlę viršūnes, nėi audrai, nei vėjui nesilenk,
Savo suleidę šaknis ir plačiai po žeme jas išskleidę.
Taip tat ir jiedu stovėjo, jėgom įsitikinę rankų,
Laukė tvirti, koliai Asijas puls juos galingas atlėkęs.
Tie gi tuo tarpu visi su riksmu kuodidžiausiu prie sienos
Skydus suglaudę ir puolė, kas tik būryje buvo, — vedė
Asijas vadas, Jamenas, Orestas, narsus Oinomajas,
Asijo tvirtas sūnus Adamantas, su jais ir Toonas.
Tiedu Lapitu tuotarp Achajus gražiaaulius šarvuotus
Stoję už vartų vis ragino kautis už savo laivyną.
Bet kaip pamatė, kad veržias Trojėnai prie sienos ir vartų
O iš Danajų kiti puolė bėgti ir kilo jų riksmas,
Šoko už vartų abudu, tenai su Trojėnais kovoti.
Tartum šernai du miškiniai kalnuos, kai išgirsta triukšmingą
Ūžmą žmonių ir šunų, kur atvyko jų gaudyti, puola
Smarkiai į šalį ir laužo medžius jie aplinkui ir rauja
Krūmus, girdėt tik kaip baisiosios ietys jų tarška,
Kam iš žmonių juos pavyksta pataikius ietim tuoj užmušti —
Taip ant Lapitų krūtinės barškėjo šarvai jųjų šviesūs,
Smūgiams juos nuolat užgaunant. Bet jie vis kovojo ir laikės,
Nes buvo vyrai galingi ir gelbėjo juos jų bičiuliai,
Mėtė nuo sienos viršaus ir iš bokštų tvirtųjų didžiausius
Akmenis, gynė taip būstus savus ir laivus greitabėgius.

Tartum kad krinta daugybė snieguolių, kada jas iš aukšto
Vėjas šaltasis kratydamas debesis tamsius ant žemės
Barsto, gausiai jomis dengdamas žemę, penėtoją — močią,
Taip iš kovojančių rankų ir strėlės ir akmenys lakstė:
Ir iš Achajų Trojėnams ir vėl iš Trojėnų Achajams.
Kurčiai bildėjo šalmai ir jų apvali skydai, užgaunant
Akmenimis juos. Tada Hirtakidas alsuodamas sunkiai,
Rankomis daužės šlaunis ir supykęs baisiausiai suriko:
„Viešpatie Dzeuse! Argi neteisybė ir tau jau patinka?
Aš nemaniau, kad pavargę Achajų herojai galėtų
Mūsų jėgoms atsispirti ir rankoms neįveikiamosioms.
Tuodu čia siunta, lyg judriosios širšės, ar bitės laukinės,
Jeigu sukrovusios lizdą, kur nors pagal kelią pakrantėj,
Išsižadėt ir apleist jo nenori ir puola toj vietoj
Žmones keliaujančius, gindamos savo vaikus — taip ir tuodu
Nepasitraukia nuo vartų, užmušti juos reik ar sugauti."
Taip jisai tarė, bet žodžiai jo Dzeuso širdies nepasiekė:
Hektorui Dzeuso širdis didžią garbę sumaniusi buvo.
Dar ir kiti ten herojai kovojo ties vartais įniršę,
Būtų sunku man kaip *Mūzai teisingai tai vis apsakyti:*
Lygiai liepsna kokia ūžė prieš tvirtąją aukštąją sieną.
Nors nusiminę širdy, bet kovojo dar sūnūs Achajų,
Gynė jie savo laivus. Ir dievai kai kurie jų gailėjos,
Tie, kur kovojant iki šioliai, ateidavo jiems į pagalbą.
O du galingu Lapitu vis laikėsi stipriai prie vartų.
Pejiritojo sūnus, Polipoitas, galingas herojus,
Trenkė ietim į Damaso galingojo šalmą varinį,
Šalmas to smūgio jau nebeišlaikė ieties, štai galūnė
Kaulą pramušus į smegenis siekė ir jėgą pakirto.
Dar palukėjus Piloną jisai ir Ormeną nudėjo.
O Leontėjus, Arėjo gentainis, sūnus Antimacho
Sielą drąsaus Hipomacho ietim iš krūtinės išrovė.
Ir iš makščių kalaviją ištraukęs jis puolė į priešų
Būrį, kur tuoj Antifatą sutiko: tas ištiktas smūgio
Griuvo aukštielninkas žemėn. Paskui dar Menoną, Jameną,
Tvirtą Orestą — visus juos išklojo ant žemės derlingos.
Tiedviem Lapitam beplėšiant šviesiuosius šarvus užmuštųjų,
Polidamanto ir Hektoro vyrai atvyko į vietą.
Daug jų ten buvo ir vyrai geriausi, o smarkiai įnirtę
Sieną nugriauti ir liepsną įnešti į priešo laivyną.

Tik prieš tą griovį jie ilgai užtruko, giliai susimąstę,
Nes pasiryžus jiems pulti, staiga aukštalakis erelis
Šičia atskrido iš pusės kairiosios, ir kruviną žaltį
Didelį nešės dar gyvą, bet su ereliu tas kovojo,
Nes, išsirężęs atgal, jis galingajam paukščiui į kaklą
Smarkiai įkibo ties gurkliu — ir mesti jį paukštis turėjo,
Skausmo pabūgęs. Žaltys į pat vidurį Trojos kareivų
Krito. Erelis surikęs, nuskrido kaip viesulas greitai.
Baimę pajuto Trojėnai, pamatę tą žaltį ant žemės,
Blizgantį, baisų, tikriausį aigidvaldžio Dzeuso stebuklą.
Polidamantas priėjęs arti taip į Hektorą tarė:
„Hektor! Tu visad vyrijose bart mane mėgsti, žinau aš,
Nors ir protingai kalbu. Ir teisybė, nereiktų viešai man
Ar tai vyrijoj, ar ypač kovoj čia kalbėti tau priešais,
Vietoje to, kad patvirtinčiau tavo galybę ir garbę...
Bet ir dabar pasakysiu, kaip, rodos man, būtų geriausia:
Neikim dabar į Danajų stovyklą laivų jų užpulti!
Taip pasibaigs, kaip manau, jei teisybė, kad mūsų Trojėnams
Šitas erelis skrajūnas, besirengiant pulti, atskrido,
Jis aštriuose naguose nešė žaltį didžiūlį kraujuotą,
Gyvą, tačiau jį paleisti turėjo, į lizdą nestengęs
Jo parsinešti ir savo mažų ereliukų pasotint, —
Taip pat ir mes, jei vartus ir galingąją sieną Achajų
Nūn ir įpralaušim, kaip nors Achajus ir įstengsim atblokšti —
Nebegalėsim tvarkingai sugrįžti atgal iš laivyno:
Daug mes Trojėnų paliksim, kuriuos čia Achajų herojai
Vario nutildys ginklu, gindami savo greitą laivyną.
Taip tau ir įpranašai šitą dalyką nutartų, kas moka
Žodžiais paaiškint stebuklą — ir jo paklausytų Trojėnai.“
Hektoras jam skaisčiašalmis, pažvelgęs taip rūsčiai, atsakė:
„Polidamantai! Tu man čia visai negerai nukalbėjai.
Rodos, seniau tu mokėdavai daug protingiau mums patarti,
Bet, jei tikrai tai kalbėjai, rimtai pagalvojęs, kaip prider,
Aiškiai matyti, dievai tavo protą aptemdino šiandien:
Tu man dabar įsakai, kad užmirščiau aš priežadus aiškius
Dzeuso, perkūnų valdovo, kurs galvą palenkęs juos davė!
Man dabar patari paukščio platsparnio žiūrėti, kur laksto.
Aš jų nepaisau, žinoti nenoriu, kur paukštis koks skrenda:
Ar priešais aušrą ir saulę pro dešinę pusę jie lekia,
Ar jie pro kairiąją skrenda į tamsų saulėlydžio kraštą.

Pasitikėsime mes ir toliau galinguoju tik Dzeusu!
Vienas jisai viešpatauja žmonėms ir dievams amžiniesiems.
Ženklas geriausias visiems — tai kovoti ir mirt už tėvynę!
Ko taip pabūgai tu karo, kovos kruvinos būsimosios?
Jeigu visi mes ten žūsim kovoj ties laivais ilgairkliais.
Blogo tau neatsitiks, kovoje nedrąsus tu žmogelis,
Menkas karys! Bet, vienok, jeigu tu iš kovos pasitrauktum,
Arba dar kitą atkalbinęs žodžiais iš lauko išvestum —
Tuoj, mano durklo ragavęs, nebgyvas gulėtum ant žemės."
Taip jam atsakęs, jis puolė į priekį, kiti paskui sekė.
Baisiai surikę nubėgo. Tuo tarpu perkūndžiugis Dzeusas
Leido nuo Idos viršūnių galingąjį viesulą siausti,
Kurs ant Argėjų laivų didį debesį dulkių užvarė:
Taip jisai protą aptemdė Achajams, o garbę didžiausią
Teikė Trojėnams tą dieną ir Hektorui vadui Trojėnų.
Ženklą pamatę malonės ir savo jėgom pasikliovę,
Puolė Trojėnai smarkiausiai galingąją sieną tą griauti.
Draskė jie bokštų kampus, ir jų priedangą tvirtą nuplėšė
Rovė iš žemės stulpus, kur giliausiai Achajai suleido
Žemėn, kad bokštams jie paramą duotų pastovią ir tvirtą.
Plėšė juos smarkiai Trojėnai, kad siena nugriūtų galinga
Bet *nesitraukė Danajai iš kelio; jie laikės įnirtę:*
Skydais tvirtodžiais jie bokštuose langus pridengę, smarkiausiais
Smūgiais Trojėnus kapojo, kai griauti tie sieną kėsinos.
Du galinguoju Ajantu bėgiojo nuo bokšto prie bokšto,
Būti skubėjo visur ir vis stiprino jėgą Achajų,
Vienus malonia kalba, o kitus ir pabardamu rūsčiai,
Jeigu pamatė kurį, nesirūpinant stoti į kovą:
„Vyrai! Visi, kas galingas ir kas vidutiniškas esat,
Dargi toksai, kur silpnesnis, nes juk kovoje ir negali
Vyrai būt lygūs, visiems čionai darbo ik valiai užtenka!
Patys tai matote. Lai nesitraukia nei viens iš jūs tarpo
Atbulas į savo laivą, *nors priešas kažin kaip baidytų.*
Ženkite smarkiai į priekį, karys tegu ragina karį!
Dzeusas Olimpo valdovas gal teiksis padėti atmušti
Priešų tą smarkų puolimą ir juos nuvaryti į pilį."
Šitaip balsu rėkdami Achajus jie vis šaukė į kovą.
Kaip tų snieguolių kad krinta daugybė, be skaičiaus, kai Dzeusas,
Viešpats tvarkytojas teikiasi sniego pasiųsti ant žemės,
Rodydams savo šviesiąsias strėles tiems žmonėms trumpaamžiams,

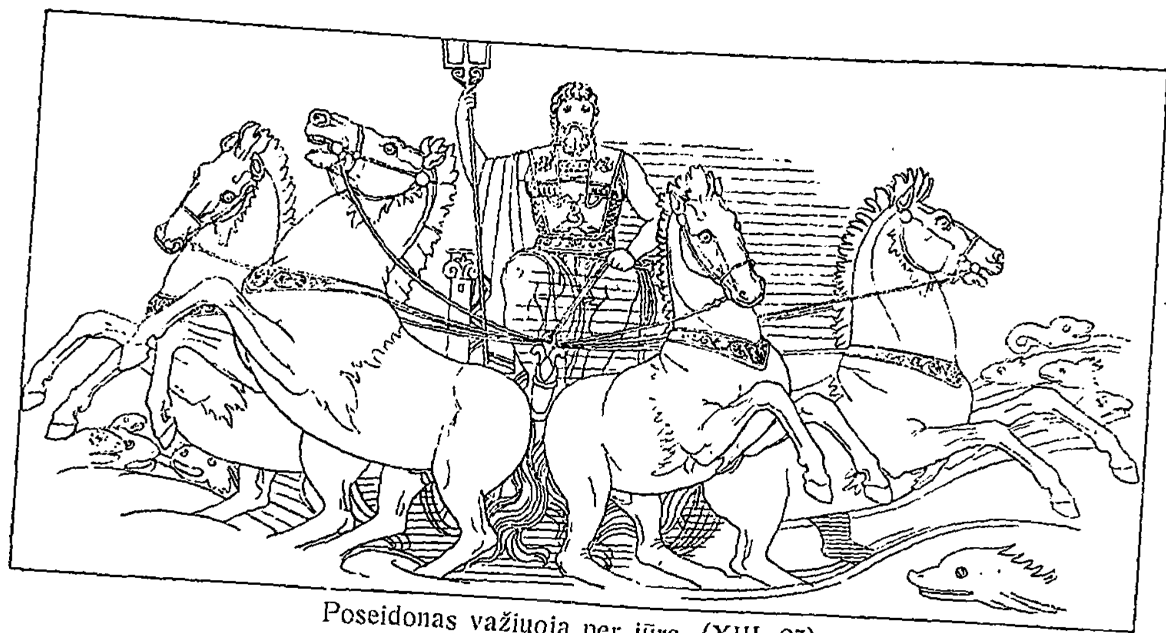
Beria tiek sniego, kalnų kol uždengia šlaitus ir viršūnes
Ir atsikišusias aukštas uolas ir prižėlusias loto
Pievas ir dirvų išartų derlingų plotus ir gražiąsias
Įlankas jūrų, (krantus tik užbėgdamos bangos nuplauja!)
Pridengia visa, kol Dzeuso lietus jį nuvaro atgal vėl
Taip tatai tankiai ir gausiai čia lakstė ir strėlės ir akmens,
Tai iš Danajų Trojėnams, tai vėl iš Trojėnų Danajams.
Buvo girdėti aplinkui tą sieną visų riksmų riksmas.
Bet nei Trojėnai visi, nei galingasai Hektors herojus,
Būt neįveikę tų vartų ir būt nenudaužę jų skląsčio,
Jeigu tvarkytojas Dzeusas nebūt Sarpedoną galingą
Savo paties tvirtą sūnų užpult Danajus ten pasiuntęs,
Tartum tą liūtą prieš būrį didžių kreivaragių galvijų.
Tas savo apvalą skydą varinį gražiausią iškėlė.
Skydininks puikiai padarė jį, lanką išlenkęs ir odų
Daug ir tvirčiausių aptraukt jam paėmęs ir aukso lazdelėm
Dar jas sutvirtinęs. Tą tatai skydą, ietis pasiėmęs,
Puolė jisai tartum liūtas, kalnuos užaugintas, išalkęs
Didžiai mėsos ir nebaimingos savo širdies pastūmėtas
Čia pasigauti galvijų, į tvirtą stovyklą įšoka.
Jeigu ir daug ten dabotojų vyrų pamato pas bandą,
Kur su piktais šunimis ir su ginklais galvijų daboja,
Vis tik nenor nemėginęs atgal nuo stovyklos pagrįžti,
O tik pašokęs, ar sau pasigauna galviją, ar kartais
Pervertas krinta, ietim iš vikriosios pataikintas rankos.
Taip Sarpedonas lygdievis smarkiosios drąsos kupinasis,
Puolė prie sienos mėginti jos bokštų ir vartų nugriauti,
Glauką jis pašaukė, draugą, garsaus Hipolocho gimdytą:
„Glauke! Už ką mudviem rodo didžiausią pagarbą tėvynėj
Pirmą užleidžia mums vietą, mėsos daugiau teikia ir vyno,
Žiūri visi, kaip į kokius dievaičius galingus į mudų?
Kad mums geriausi laukai pagal Ksanto krantus dovanoti,
Kur ir vynynai brangiausi ir žemė kviečiams derlingiausia, —
Taigi užtat mudviem reik priešaky atsistoti Likijų
Ir už visus juos pirmiau į tą kruviną kovą reik šoktį,
Lai pasakys apie mudu kiekviens tvirtašarvis Likijas:
„Mat, kad ne niekšai valdovai Likiją mūs brangią bevaldą,
Mūsų karaliai. Teisingai jie valgo kiek nori mėsos sau,
Vyno sau gėria ik soties už medų gardesnio: tai prider
Taip už jų nuostabią drąsą: jie stoja į kovą pirmieji

Ir priešaky pirmose eilėse jie kovoja įnirtę.“
Drauge brangusis! Jei mudu, pabėgę iš kautynių šitų
Tapti galėtume per visus amžius nesenstą, nemirštą
Tuokart nei pats nekovočiau, nelįsčiau į priekį kareivų,
Nei nenorėčiau kad tu į baisiausią pavojų čia lįstum,
Bet štai, kuomet iš visur nesuskaitomos Kerės apstoja
Žmogų trumpamžį nukirst ir nuo jų, kas tik gimęs pasauly,
Niekur pabėgti negal ir netur kur nuo jų pasislėpti —
Einam į kovą! Ar sau ar kitam — vis garbės mes suteiksim!“
Taip jisai tarė. Ir Glaukas paklausęs nuo jo nesiliko,
Puolė jie stačiai kartu su daugybe Likijų kareivų.
Juos Peteojo sūnus Menestėjus pamatęs išbalo,
Nes jie, mat, puolė jo bokštą ir nešė jam prapultį aiškią.
Ėmė žvalgytis po būrį Achajų aplink savo bokštą,
Ar kur vadų nematyti, kurie tai nelaimei galėtų
Jam atsispirti padėt ir draugus iš pavojaus išgelbėt.
Jis ir pamatė abudu Ajantu, besočiu kovojant,
Dar ten ir Teukras stovėjo, iš būsto tiktai ką atėjęs,
Bet negalėjo jisai tų herojų niekaip prisišaukti:
Toks buvo triukšmas kovos ir toks riksmas kovojančių vyrų,
Siekantis dangų: — jų skydai bildėjo, tarškėjo šalmai jiems,
Ašuto skiauturėm puošnūs, o vartai tratėjo baisiausiai:
Laužė visi juos pripuolę Trojėnai, jėgų kiek jiems buvo,
Stengdamies griauti. Tootą skelbiką jis siuntė Ajantui:
„Bėk, dieviškasis Toote, greičiau pavadink čia Ajantą,
Arba abu, jei gali — tatai būtų už viską geriausiai! —
Nes begalinė nelaimė bežiūrint visus mus ištiks čia:
Baisiai mus spaudžia Likijų vadai, kur iki šioliai vis buvo
Smarkūs ir baisūs Arėjo kovų tam lauke kruvinajam.
Jeigu ir ten, kaip ir čia, padėjimas sunkus, pavojingas,
Lai Telamono sūnus, tas tvirtasis Ajantas atvyksta,
Vienas su Teukru, kur moka vikriai savo lanką vartoti!“
Taip jisai tarė. Skelbikas jo žodžių išklausęs nuėjo,
Leidosi bėgt pagal sieną pro minią ginkluotų Danajų,
Stojosi priešais Ajantų atbėgęs ir tarė tais žodžiais:
„O, variarūbių Achajų užstovu, galingu Ajantu!
Siuntė mane Peteojo sūnus, mylimasis dievaičių
Bėgti čionai ir maldaut, kad jūs duotut nors trumpą pagalbą.
Būtų geriausia jeigu jūs abudu nubėgt ten galėtut:
Gresia Achajams didžiausias pavojus antai prie tų vartų,

Baisiai ten spaudžia Likijų vadai, kur ik šioliai vis buvo
Smarkūs ir baisūs Arėjo kovų tam lauke kruvinajam.
Jeigu ir čia, kaip ir ten, padėjimas sunkus, pavojingas,
Tu, Telamono sūnau galingasis, ateiki, Ajante,
Vienas su Teukru, kur įmoka vikriai savo lanką vartoti,"
Taip jisai tarė. Sūnus Telamono galingas sutiko.
Jis Oilėjaus Ajantui tad žodžiais sparnuotais prabilo:
„Judu čionai, tu, Ajantai ir tu Likamede tvirtasis
Raginki mūsų karius į tą kovą. Aš bėgsiu padėt jiems.
Tuoj aš sugrįšiu čionai, kaip tik duosiu jiems tikrą pagalbą,
Taip pakalbėjęs nuėjo sūnus Telamono Ajantas,
Teukras jo brolis, abu vieno tėvo, abu drauge ėjo,
O Pandionas paskui nešė Teukro galingąjį lanką.
Greitai atvyko pasieniais į bokštą drąsaus Menestėjaus,
Rado sunkiam jį varge ir pavojuj, nes puolė jo bokštą,
Audra tarytum tamsioji, galiūnai Likijų valdovai.
Puolė pagalbon herojai — ir riksmas didesnis dar kilo.
Pirmas Ajantas nukovė drąsuolį Likiją, kur buvo
Vadui Sarpedonui mylimas draugas, vardu jis Epiklas,
Marmoro sunkią skeveldrą, atradęs prie bokšto už sienos,
Sviedė pro spragą; dviem rankom skeveldros tos vyras tvir-
Iš dabartinių, tikrai, kad nebūtų galėjęs pakelti, [čiausias
Tas gi lengvai ją iškėlęs paleido. Ketursluoksnį šalmą
Jam ant galvos jis supliuškino, kaulus visus jam suaižęs.
Tas lyg į vandenį nerdams, nuo aukštojo bokšto nukrito.
Siela jo tuoj atsiskyrė nuo kūno, apleidusi kaulus.
Teukras gi Glauką, drąsaus Hipolocho gimdytą, pamatęs
Puolant prie sienos aukštos ir tik iškišant ranką pro skydą,
Tuoj su strėlė jį pataikė ir privertė trauktis iš lauko.
Šoko tas greitai nuo sienos, norėdamas žaizdą paslėpti,
Kad iš Achajų pamatęs neimtų kas tyčiotis — girtis.
Širdį suskudo narsiam Sarpedonui, pamačiusiam Glauką
Sužeistą einant iš lauko. Vienok nepabūgo ir to jis:
Trenkė ietim prisitaikęs Alkmaoną jis Testoridą
Ir kuogreičiausiai išrovė atgal: tas pagriuvo patrauktas.
Vario šviesaus jo šarvai subildėjo jam griūvant, sužvango.
Tuokart narsus Sarpedonas, įkibęs ranka galingąja,
Prielangę bokšto stipriausiai patraukė ir žemėn nuplėšė.
Sienos viršus čia pat griuvo, Trojėnams keliai atsidarė.
Tuokart Ajantas su Teukru kartu Sarpedoną užgavo:

Teukras strėle jam pataikė krūtinėn į blizgantį diržą,
Kurs Sarpedono galingąjį skydą jį dengiantį laikė.
Dzeusas nuo Kerių jį gynė ir nedavė sūnui pražūti
Ties daugiaviečiais Achajų laivais per šią baisiąją kovą.
Trenkė Ajantas ietim jam į skydą, bet kiaurai pramušti
Jo negalėjo, tik kiek Sarpedono puolimą sulaikė.
Tas atsitraukė šiek tiek, neišeidams iš kruvino lauko,
Nes jo narsioji širdis vis tikėjos garbės nupelnyti.
Šaukti pradėjo jisai Likijus lygiadievius galingus:
„Ko taip Likijai pasilpote greitai kovodami kovą?
Man gi sunku, nors ir didžią galybę turiu aš, vienam tik
Griauti tą sieną, jums kelią daryti į priešų laivyną.
Pulkim visi! Jeigu daug darbininkų, ir darbas greitesnis!“
Taip jisai šaukė. Likijai įsakymo vado paklusę,
Dar susibūrė stipriau aplink savo valdovą protingą.
Bet ir Argėjai už sienos sustiprino savo falangas:
Ir begalinės grūmtynės iš naujo tarp jų prasidėjo.
Nei galingieji Likijai nestengė pralaužti tos sienos
Ir prasiskinti sau kelią į priešų laivyno stovyklą,
Nei ietininkai Danajai nestengė narsiųjų Likijų
Jokiu būdu nuvaryti nuo sienos, kaip tik tie prišoko.
Tartum kaimynai du vyrai, kurie bylinėjas dėl lauko:
Teskiria juos siaurutytė ežė, jie matus nusitvėrę,
Dirvą matuodami, keikiasi smarkiai ir plūsta kits kitą,
Taip ir čia priešus ta siena teskyrė. Per viršų tos sienos
Triuškino skydus jie vienas kitam tvirtaodžius, galingus,
Kaip ir mažuosius lengvus lyg ta plunksna pajudinti vyrui.
Daugelį sužeidė ietys į nugarą, jeigu bailys koks
Trauktis iš lauko sumanęs, parodė tik nugarą priešui,
O tvirtabūdžiai narsuoliai tie gavo žaizdas į krūtinę.
Siena ir priedangčiai jos iš abipus kraujais nusitaškė
Vyrų drąsiausių iš tarpo Trojėnų, taip pat ir Achajų.
Vis gi ir tai negalėjo Achajų tvirtųjų palaužti:
Laikėsi lygiai visi, lyg svarstyklių skersinis pas dorą
Moterį, jeigu jinai sveria vilną ir lygina svarą,
Savo vaikams išmaitinti nupelniusi laukiamą maistą, —
Taip tuomet lygiai stovėjo dalykai kovos ir to karo.
Bet štai sumanė Kronidas garbės negirdėtos suteikti
Hektorui sūnui Prijamo: tas sieną Danajų pralaužė.
Smarkiai suriko galingu balsu jis Trojėnų herojams:

„Raiteliai, garsūs Trojėnai. Jėgų negailėkit užgulę
Griaukite sieną Achajų, laivynan jų neškite ugnį!“
Taip jisai ragino — rėkė. Aplinkui paklausė jo balso.
Puolė prie sienos ir atsparas greitai užvaldė, bematant
Sienos pasiekė jie viršų, ietis savo tvirtas iškėlė.
Hektoras rado tuo tarpu didžiausiąjį akmenį baisų
Šičia prie vartų ant kelio su apačia lygia, už tai gi
Aštrų viršuj. Nei du vyrai didžiausi stipruoliai, kurie štai
Mūsų gyvena laikais, negalėtų akmens to užversti,
Reikalo esant, ant ratų. O jis tą pakėlė lengviausiai:
Jam jo sunkumą palengvino Krono sūnus gudraminčio.
Lygiai lengvai kaip piemuo neša vilną avelės nukirpęs,
Viena paėmęs ranka, ir nejunta visai jos sunkumo,
Taip ir galingasai Hektoras nešė iškėlęs tą baisų
Akmenį stačiai prie vartų. Dviduriai tie vartai tvirtieji
Buvo aukšti, užšauti iš vidaus dar dviem skląsčiais ir drūta
Karčia skersai, kad laikytų. Priėjęs galingasai Hektors
Trenkė į vidurį jų, atsispyręs tam smūgiui padidint:
Užkabai trūko abu, tas akmuo įsispraudė tarp vartų,
Jie sutratėjo baisiausiai, nulakstė jų skląsčiai ir greitai
Durys atšoko nuo smūgio baisaus. Skaisčiašalmis herojus
Atroda savo baisus, kaip ta audros naktis pro vartus tuos
Šoko į vidų, žaibuodamas vario šarvais ir kratydams
Rankose porą iečių. Nebebūtų galėjęs jam niekas
Kelio pastot, jei bent dangiškas dievas, įšokęs į tarpą.
Akys žaibavo liepsna; atsigręžęs suriko Trojėnams
Šokti per sieną visiems; jie paklausė įsakymo vado:
Greitai per sieną suvirto vieni, o kiti pro vartus jau
Žengė lengvai, o Danajai nubėgo prie savo greitųjų
Jūros laivų. Nepasakomas triukšmas ir riksmas pakilo.

Poseidonas važiuoja per jūrą. (XIII, 25)

Tryliktoji giesmė.

Kova prie laivų.

Dzeusas, kai Hektorą kart su Trojėnų galybe laivynan
Atvedė, vienus paliko, tegu sau kovoja ir vargsta.
Savo šviesiąsias *akis nuo jų nukreipė į kitą pusę.*
Emė žvalgytis po žemę Trakiečių, kur žirgus augina,
Misų, kovotojų vyrų, ir kur teisingieji Abijai,
Ir Hipemolgai, taikiausieji vyrai, kur pienu vien minta.
Viešpaties šviesiosios akys jau nebežiūrėjo į Troją,
Nebetikėjo širdy jis, kad kas iš dievų amžinųjų
Drįstų atvykęs pagalbą Trojėnams suteikt ar Danajams.
Bet *gi neveltui* žiūrėjo Kratytojas žemės galingas:
Kova domėjos labai jis, sėdėdamas vienas viršūnėj
Trakijos Samo *giringojo kalno aukščiausio.* Ir šičia
Buvo jam aiškiai matyti ir Ida su savo viršūnėms
Ir turtingoji Prijamo pilis ir Achajų laivynas.
Ten tai iš jūrų iškopęs, sėdėjo jis piktas ant Dzeuso,
Baisiai Danajų gailėdams, kad juosius Trojėnai nuveikia.
Kilo staiga jis ir greitai nuo skardžiojo žengė jis kalno,
Žingsniais didžiausiais. Kalnai ir miškai sudrebėjo nuo trenks-
Kojų galingų žygiuojančio dievo. Jis triskart tik žengė, [mo
O ketvirtuoju žingsniu Aigose atsirado, kur buvo
Rūmai jo puikūs, pastovūs per amžius, iš *marmoro,* aukso
Jūrų gelmėj pastatyti. Parvykęs į rūmus šviesiuosius,
Pasegtus žirgus variu į dviračius pakinkė. Žirgai tie
Jo auksakarčiai tai buvo greičiausiojo vėjo greitumo.
Pats užsidėjo sau rūbą auksinį, pasiėmė rankon
Auksu dabintą botagą ir tuoj į dviračius įšokęs,
Leidos važiuot bangomis. Čia linksmai šokinėjo aplinkui
Iš *tolimiausių* gelmių išsinėrusios jūrų baidyklės,
Savo pažinusios dievą. Ir bangos jam klojos po kojų.
Lėkė taip greitai žirgai, jog ašis nė vandens nepasiekė:

Kiek įkabindami nešė jie dievą Achajų stovyklon.
Yr gelmėse jūrų urvas platus ir ruimingas iškaltas,
Tarpe Tenedo ir Imbro skardaus jį pusiaukely rasi.
Šičia Kratytojas žemės pastatė sau žirgus greituosius,
Juos iš dviračių iškinkęs, padėjęs ambrosijos maistui;
Aukso jiems pančius uždėjo ant kojų, tvirčiausius galingus,
Kad nepabėgę čia lauktų pagrįžtant pas juos jų valdovą.
Pats jis skubėdams nuvyko į plačią Achajų stovyklą.
Tuokart Trojėnai, lyg karštosios liepsnos, ar viesulo bangos,
Puolė drąsos kupini begalinės su Hektoru prieky,
Ūžė ir rėkė jie baisiai: tikėjos Achajų laivyną
Greitai paimsią ir čia išžudysią geriausius Achajų.
Bet Poseidonas, laikytojas žemės, kratytojas tvirtas,
Tuoj Danajus ėmė drąsint iš jūrų gilumo iškopęs,
Ėmęs Kalchanto pavidalą, ūgį ir balsą jo smarkų.
Pirmu Ajantu pradėjo jis ragint ir taip jau narsuoliu:
„Judu Ajantu ir vienudu galit apginti stovyklą,
Jei atsiminsit drąsos, o užmiršit sustingusią baimę.
Niekur tikrai nebijau užpuolimo Trojėnų didingų,
Nors ir per tvirtąją sieną būriais prasilaužt jiems pavyko.
Juos gal lengvai gražiaauliai Achajų herojai atremti.
Vien tik labai aš bijau, kad nelaimė baisi neįvyktų
Ten, kur pasiutęs jų vadas, tarytum liepsna baisi siaučia,
Hektoras. Sakosi esąs sūnum visagalio Kronido!
O kad tai kas iš dievų judviem širdį pastiprinti teiktųs,
Kad kuotvirčiausiai sustoję kitus jūs paragint galėtut!
Judu galėtut apginti greituosius laivus priešui puolant,
Nors ir patsai olimpietis jį Dzeusas pastiprinęs siųstų!“
Ir Poseidonas, laikytojas žemės, kratytojas tvirtas,
Savo skeptru palytėjęs abudu, drąsos juos pripildė,
Davė miklumo nariams ir tvirtumo jų rankoms ir kojoms,
Paskui patsai pasikėlęs staiga, lyg tas vanagas greitas
Lėkti, kad leidžias nuo kalno viršūnės į lygumą plačią
Gaudyti paukščių: taip lygiai Kratytojas žemės galingas
Nulėkė nuo jų staiga, ir tada Oilėjaus Ajantas
Pirmas suprato stebuklą ir Telamonidui prabilo:
„Šičia, Ajante, kas nors iš dievų amžinųjų Olimpo
Žynio pavidalą ėmęs padrąsinti mus pasirodė:
Nes tai nebuvo Kalchantas, mūs paukščių būrėjas garsingas.
Aš pažinau jį nueinant, pamatęs blauzdas jo ir kojas.

Dievą pažint nesunku! Ir dabar man širdis sustiprėjo
Mano krūtinėj, tik geidžia kariauti ir muštis ik galo,
Kojos man juda jau pačios, o rankos tik niežti kovoti."
Jam atsakydamas tarė didus Telamono Ajantas:
„Lygiai ir man ietį laikančios tvirtos užsidegė rankos,
Kūno jėga mano gyslose verda, o kojos tik juda.
Noriu, prieš Hektorą baisų nors vienas išėjęs, jį pulti."
Taip tarp savęs jie kalbėjo ir džiaugėsi audringa jėga,
Jausdamu savo širdy, ką jiems suteikė dievas galingas.
Dievas tuo tarpu, Kratytojas žemės, sustiprino tuosius
Kur prie greitųjų laivų savo širdį gaivino atbėgę.
Nuo pavargimo baisaus galingieji nariai jiems nusilpo,
Baimė jų apėmė širdį, pamačius kaip sieną jų tvirtą,
Savo galybe pralaužę, Trojėnai stovyklon suvirto.
Stačiai jie verkti pradėjo, pamatę čia pat jau Trojėnus,
Nebsitikėjo galį pražūties tos baisiosios išvengti.
Bet Poseidonas, kratytojas žemės, falangas iš naujo
Ėmė statyti. Pirmiausia jis Teukrą kartu su Lejitu
Raginti ėmė, paskui Penelėją, Toantą, Deipirą
Ir Merijoną, taip pat Antilochą, kare tiek galingus.
Ragindams juos Poseidonas jiems žodžiais sparnuotais prabilo:
„Gėda Danajai, žaliūkai jaunieji! Iš jūsų tikėjaus,
Jog užsistoję tvirtai jūs laivyną nuo priešų apginsit!
Bet jeigu jūs jau pradėjote bėgti iš kruvino karo,
Aišku, kad laikas atėjo pražūti iš rankų Trojėnų.
Viešpatie! Tikrą stebuklą matau, akimis netikėdams,
Kad tai Trojėnai jau veržias prie mūsų laivų, tie Trojėnai,
Kur man panašūs atrodė į bandą elnių, kurie girioj
Baimės smarkios pagauti tiktai stūmdos, o gintis nemoka,
Jie tik girinių šunų ir vilkų sudraskyti gal būti —
Taip ir Trojėnai iki šioliai nedrįsdavo niekad sutikti
Smarkų Achajų puolimą ir jam pasipriešint kaip vyrai.
Bet štai dabar nuo pilies jie toli mūs stovyklose kaujas
Vien dėl mūs vado nedoro ir netvarkos tarpe kareivių
Tie, mat, ant vado supykę, greičiau pasiryžę pražūti,
Neg susibūrę tvirtai tuos apginti save ir laivyną.
Aišku man, vyrai, nors vadas tautų Agamemnonas tikras
Šitos nelaimės visos kaltininkas, įžeidęs Pelydą, —
Jums, ainaiptol, negražu atsimesti nuo kruvino karo.
Reikia greičiau susistiprint. Juk didvyrių širdys pakyla.

Audringos jums negražu bus užmiršti drąsos, juk jūs vyrai
Esat geriausi kariuomenėj mūsų. Ir aš nepradėčiau
Barti žmogaus, kuris būdams bailus iš kovos pasitraukė.
Bet štai ant jūsų pykstu širdimi aš! Supraskite, vyrai,
Dar užsitrauksit didesnę nelaimę, jei taip tinginiausit.
Gėdą tiktai atsiminkit ir kaip ateitis jus paniekins!
Nūn paskutinė, didžiausia kova už Achajų gyvybę!
Hektoras, tvirtas kovojant, triukšmingai kariauja stovykloj
Nuvertė jūsų vartus ir galingus skląsčius jų sulaužė."
Šitaip kalbėdamas žemės Kratytojas greit juos sukėlė.
Ėmė rikiuotis falangos aplinkui Ajantu galingu,
Stiprios falangos, kurių nepapeikęs būt dievas Arėjas,
Nė mėlynakė Atena, kovoj kur laimėjimą duoda:
Vyrai stipriausi sustoję Trojėnų ir Hektoro laukė,
Tankiai sustatę ietis ir skydus tvirtaodžius suglaudę.
Taip susispietę šalmuoti, skyduoti herojai tūrėjos;
Skiauterės aukštos šalmų viršuje, pasijudinus vyrams,
Rėmės į kitą — kita taip stovėjo ankštai susiglaudę.
Rankose jų tvirtose smailios ietys pakeltos virpėjo.
Žengė į priekį drąsiausiai, sumanę užpulti Trojėnus.
Bet ir Trojėnai būriu visu ėjo, o Hektoras vedė,
Griūdamas stačiai į priekį, kaip griūva akmuo nuo viršūnės
Kalno, paplovus pavasario lietui šlaitus, kai vanduo tas
Savo galybe paleido ryšius jo su kalnu, ir lekia
Jis šokinėdams pakalnėn per mišką, perkūnais bildėdams,
Neapsistos be pakalnės, o čia jo jėga pasibaigia,
Lygiai ir Hektoras gyrės, lengvai jis prieisiąs lyg jūrų
Vis Achajus tarpe jų palapinių žudydams plačiojoj stovykloj.
Bet, atsidūręs prieš tvirtas Danajų falangas, turėjo
Susilaikyti toj vietoj. O didvyriai sūnūs Achajų,
Savo atstatę ietis ir durklus iš abipus galąstus,
Stojo prieš jį — ir jisai pasitraukti turėjo nuo jųjų.
Tuokart balsu jis sušuko, Trojėnus paragindams kovai:
„Vyrai Trojėnai, Likijai, Dardanai kovotojai baisūs,
Stipriai stovėkit! Jau nebesipriešins mums ilgai Achajai,
Nors ir sustoję į tvirtą kaip bokštas falangą. — Pasilpę.
Greitai jie trauktis turės jau nuo mano ieties galingosios,
Jeigu teisybė, jog Heros Perkūnvaldis vyras man paded!"
Taip pakalbėjęs, jų jėgą ir drąsą padidino smarkiai.
O Dejifobas, Prijamo sūnus, pasipūtęs tuo tarpu

Žengė didingai į priekį, skydu tik savu prisidengęs,
Ėjo nesmarkiai, nes kojas jam skydas pridengęs ik žemės.
Jį Merijonas pamatęs, šviesąja ietim prisitaikęs,
Trenkė, ietis ir pataikė į tvirtą jo odinį skydą,
Bet nepramušusi skydo, ietis prie galūnės užlūžo.
Tvirtąjį skydą Deifobas vis laikė atkišęs iš tolo,
Nes širdyje jis bijojo ieties Merijono herojaus.
Tad Merijonas skubiai pasitraukė į būrį saviškių
Dvigubai piktas: ieties nebetekęs, garbės ir nepelnęs.
Greitai nuėjo jisai savo būstan, laivyne Achajų
Vėl atsinešti sau ietį, kurių jam nemaža dar buvo.
Kovėsi vyrai smarkiau vis, ir riksmas baisiausias vis augo.
Teukras, sūnus Telamono, pirmasis nukovė Trojėną,
Tvirtą ietim ir garbingą — tai Imbriją, Mentoro sūnų.
Daug tas turėjo žirgų, prieš Achajams atvykstant jis buvo
Apsigyvenęs Pedajuje, pavainikę vedęs dukrą,
Medesikastę, Prijamo senelio. Atvykus ties Troja
Karo Achajų laivams riestanosiams, tai grįžo atgal jis
Trojoj gyventi, ir tarpe Trojėnų jis žymiąją vietą
Gavęs, Prijamo gyveno namuos, kaip sūnus jo tikrasis.
Jam Telamono sūnus į pat ausį ietim savo ilga
Dūrė ir ietį išrovė, o ans, kaip tas uosis gražuolis
Augęs ant kalno, kurį iš visur visi mato ir stebi,
Kirviui variniam pakirtus, šakas savo žemėj ištiesia —
Imbrijas lygiai taip griuvo, — šarvai sužvangėjo variniai.
Puolė tad Teukras į priekį, šarvų nusiplėšt įsigeidęs;
Hektoras jam pasišovęs paleido galingąją ietį.
Teukras, vienok, tai pamatęs, šiek tiek palinkėjo į šalį
Ir Amfimachui, Kteato gimdytam, o Aktoro ainiui,
Teko krūtinėn ietis, kuomet rengės jis pulti į kovą;
Griuvo triukšmingai tasai ir šarvai sužvangėjo jo brangūs.
Hektoras šoko į priekį nuplėšt nuo galvos Amfimachui
Šalmą jo brangų, kur smilkinius dengė galingo herojaus.
Bet jį pašokęs patiko šviesiąją ietim lygiadievis,
Tvirtas Ajantas. Jis Hektoro kūno nekliudė, nes buvo
Visas jis pridengts variu. Tik, į vidurį skydo jam trenkęs,
Savo galingąja jėga atstūmė: atšoko tas atbuls,
Metęs abu nukautuosius, kuriuos sau ištraukė Achajai:
Dieviškas Stichijas ir Menestėjus, vadai Ateniečių,
Nunešė sau Amfimachą į plačią Achajų stovyklą.

Imbrijo kūną pagavo Ajantai, nesotūs kovojant,
Tartum du liūtu, iš būrio šunų aštriadančių išplėšę,
Elnią sau nešas į krūmus tankiuosius pakeltuose snukiuos,
Taip ir Ajantai, į aukštą iškėlę, jam šarvą nuplėšė,
Dar Ojilėjaus Ajantas, atkeršydams už Amfimachą,
Galvą nuo Imbrijo sprando nukirtęs apsukęs paleido
Stačiai į būrį Trojėnų: ji krito po Hektoro kojoms.
O Poseidonas tuo tarpu, širdy užsirūstinęs sunkiai,
Kai tik pamatė verksmingoj kovoj savo ainį pražuvus,
Leidosi eiti per būstus Achajų plačiojoj stovykloj
Ragindams juosius į kovą, — tuo rengė Trojėnams nelaimę.
Pirmąjį jis susitiko galingąjį Idomenėjų.
Grįžo tas draugą parvedęs iš kautynių, buvo tam draugui
Kelį sužeidę durklu variniu išgaląstu smarkiausiai.
Išnešė sužeistą jojo draugai, o jį gydyt įdavęs,
Idomenėjus į savąjį būstą užėjo, manydams
Dar į triukšmingąją kovą netrukus sugrįžti. Sutikęs
Jį, galingasis Kratytojas žemės, valdovas, jam tarė,
Tokiu balsu lyg sūnus Andraimono Toantas herojus,
Kurs Kalidone aukštam ir Pleurone plačiajam, Aitolų
Žemėje viešpačiu buvo ir gerbiamas buvo lyg dievas:
„Idomenėjau, narsiųjų Kretiečių valdove, kur dingo
Baisūs žadai ir Achajų grūmojimai Trojos herojams?“
Idomenėjus, Kretiečių valdovas narsusis, atsakė:
„Nieks čia nėr kaltas iš tarpo narsiųjų herojų, manau aš,
Niekas iš mūsų nėra dar užmiršęs, kaip reikia kovoti,
Dar nemačiau, kad kurį būtų baimė begėdė pagavus,
Arba tingėdamas būt iš sunkiosios kovos pasitraukęs.
Bet, jau matyti, tokia valia Dzeuso galingo Kronido,
Kad be garbės čia pražūtų Achajai toli nuo tėvynės!
Tugi, Toante, kaip būdavai visad narsus ir bebaimis
Ir nepraleisdamas stiprinai ką tik pasilpusį radęs,
Taip ir dabar nesiliauk, meldžiamasis, paragint kiekvieną!“
O Poseidonas, kratytojas žemės, išklausęs atsakė:
„Idomenėjau! Tegu tasai vyras iš Trojos nebgrįžta,
Lai jis Trojėnų šunims sudraskyti pakliūna, kas šiandien
Pats savo noru kovos verksmingosios išvengęs pabėgo.
Eik gi greičiau ir sugrįžk su ginklu. Mudviem reikia skubėti.
Nors tik du vyru, bet galim naudingi visiems tenai būti,
Nes ir bailiųjų žmonių, jei suderintos jėgos — daug reiškia.

Mokam gi mudu abudu galingąjį priešą sutikti.“
Taip pakalbėjęs tas nemirtingasis pats į trumpaamžių
Kovą žmonių įsimaišė. O Idomenėjus stiprusis
Į palapinę parėjęs, naujus užsidėjo šarvus greit,
Ir pasiėmęs ilgąsias ietis — jis nubėgo kaip žaibas,
Kur nuo Olimpo viršūnės Kronidas ranka savo meta,
Rodydams aiškų stebuklą žmonėms, ir toli jis nušviečia —
Taip ant krūtinės herojaus variniai šarvai jo žėrėjo
Bėgant į kovą. Pirmiausia jisai Merijoną sutiko
Dar netoli palapinės. Tas bėgo ieties atsinešti
Idomenėjus galingas taip tarė jam žodžiais sparnuotais:
„Molo greitasis sūnau, Merijone, brangiausias bičiuli!
Ko pagrįžai iš baisiosios kovos to verksmingojo karo?
Sužeistas gal? Ar įsmigus strėlė gal kamuoja tau širdį?
Ar gal tu siųstas manęs paieškoti. Ir pats aš nenoriu
Savo sėdėt palapinėj ir skubinu greitai į kovą!“
Jam Merijonas protingas, išklausęs jo žodžių, atsakė:
„Idomenėjau, garsus variarūbių Kretiečių valdove!
Bėgu aštriosios ieties, gal turi palapinėj sudėjęs?
Tą, kur pirma aš turėjau, kovoj jau sutriuškinau šiandien,
Trenkęs į tvirtąjį skydą garsaus Dejifobo didingo.“
Idomenėjus jam, vadas Kretiečių narsiųjų, atsakė:
„Jeigu ieties reikalingas, ar vieną, ar dvidešimt gausi:
Stovi jos būste eilėj pagal šviesiąją sieną, — atrasi.
Vis tatai ietys Trojėnų. Jos teko man priešus nukovus.
Aš strėlėmis tai nemėgstu su priešais iš tolo kovoti.
Tai ir prisirenka man palapinėj iečių apvaliųjų,
Vario šalmų ir krūtinsargių, — rasi ten skydą ne vieną“...
Jam Merijonas protingas, išklausęs jo žodžių, atsakė:
„Mano taipogi juodajam laive prisirinko nemaža
Ginklo išplėšto Trojėnams. Toli tik man bėgt pasiimti,
Nes pasakyti galiu, kad ir aš dar narsumo turiu kiek:
Kur tik vyriškiui garbinga kova, ten žiūrėk tu ir rasi
Pirmą mane, jei tik ginčas karu ar kova bus pavirtęs.
Gal dar kai kas variarūbių Achajų tebėra nematęs,
Koks aš esu kovoje, bet jau tu būsi matęs, tikiuosi!“
Idomenėjus, Kretiečių narsiųjų valdovas, atsakė:
„Puikiai žinau, koks drąsuolis esi. Kam be reikalo žodžiai?
Jei dabar rinktų į slaptę laivyno drąsiausiuosius vyrus,
Tuoj pamatytume aiškiai drąsumą ir narsą kiekvieno:

Kas iš tikrųjų bailys, o kas būdo tvirčiausiojo vyras —
Nes silpnabūdžio ir veidas vis mainos, pabąla, parausta,
Vietoje toks nusėdėti negali, jo siela nerimsta;
Kojas tai vieną, tai kitą, o kartais abidvi jis laksto;
Plaka širdis jo bailiojoj krūtinėj, o dantys tik tarška,
Taip išsigandęs mirties jisai laukia, drebėdamas visas.
Jis nepradės tau drebėti, įlindęs į slaptę su vyrais:
Vien tiktai geidžia greičiau susikirsti su priešu baisiuoju —
Ten, aš sakau, nepaniekintų tavo jėgų ir drąsumo,
Jeigu kovojant ietim ar strėle sužeistam tektų būti,
Tikras esu, ne į sprandą, ar nugarą kliūtų tau smūgis.
Bet į krūtinę, ar pilvą sužeistų, bepuolant į- priekį,
Tarpe pirmųjų geriausiųjų vyrų. Tačiau paskubėkim!
Čia susistoję mes tauškam, tarytum vaikai mažapročiai.
Gali kas nors mus ir rūsčiai pabarti už tokį dalyką.
Taigi į būstą įeik, pasiimk tinkamiausiąją ietį!"
Tarė. Tuojau Merijonas, herojus garsus lyg Arėjas,
Greitai iš būsto atsinešė durklą varinį tvirčiausią
Ir pasivydamas Idomenėjų nubėgo į kovą,
Lyg tas žudytojas vyrų į karą kad kyla Arėjas,
Vedasi Išgąstį, mylimą sūnų galingą ir baisų,
Tuomet pabaido dažnai ir narsiausiąjį vyrą herojų,
Kad jie iš Trakijos žemės pakilę užpuola Efirus,
Arba Flegijus didingus, narsius, ir, maldų neišklausę
Lygiai abiejų tautų, jie laimėjimą skiria kitiems vėl. —
Taip Merijonas ir Idomenėjus, vadu du galingu,
Žibančio vario šarvais nušvytravo į baisiąją kovą.
Pirms Merijonas čia Idomenėjui pasiūlydams tarė:
„O Deukalidai, tu kur labjau nori pristoti į kovą?
Ar dešiniajam kariuomenės mūsų sparne, vidury, gal,
Ar pasiduosi į kairįjį sparną? Manau tik, kad niekur
Tiek negeidauja pagalbos, kaip ten garbiniuoti Achajai!"
Idomenėjus jam, vadas Kretiečių drąsiųjų, atsakė:
„Vidurį mūsų laivyno sustojo jau ginti herojai:
Garsūs Ajantai ir Teukras, kurs tarpe Achajų geriausiai
Lanką vartoja ir geras, kai tenka arti susiremti.
Jie tai privargint mokės ir tvirčiausiąjį karo herojų,
Hektorą patį, Prijamo gimdytą, kovojant taip baisų.
Jam čia lengvai nepavyks, nors kažin kaip jis siustų kovodams,
Jėgas Danajų įveikti, pralaužus jų tirštąją eilę,

Ugnį įnešt į laivus, jei tik Dzeusas galingas Kronidas
Degančio nuodegulio neįmes į laivyną Achajų,
Nes jau žmogaus Telamono Ajantas tai tik neprileis ten,
Jei tas žmogus trumpaamžis ir duona Demetros jis minta,
Nebent akmuo, arba durklas varinis sužeisti jį gali.
Jis ir Achilui, falangų aižytojui, kelio neduotų,
Vietoj kovodamas, tik greitumu jis anam neprilygtų.
Stokim į kairįjį sparną, tenai tai mes greitai matysim
Ar nusipelnom garbės begalinės, ar priešams suteikiam?"
Tarė. Tuomet Merijonas vikrus, kaip greitasis Arėjas,
Leidosi eit. Ir herojai atvyko į sutartą vietą.
Idomenėjų pamatę galingą, lyg degančią liepsną,
Kart su draugu, o šarvais pasipuošusius žibančio vario,
Riksmą pakėlę įniršę Trojėnai, būriu juos užpuolė.
Ir ties laivais pasidarė bežiūrint didžiausiosios kovos.
Audra taip vėjui baisiajam pakilus staiga pasidaro
Karštąją dieną, kai dulkių storai labai guli ant kelio,
Viesulas smarkiai pakilęs jų sukelia debesį visą —
Audringa tokia įvyko kova, kurioj vyrai karščiavos,
Stengdamies priešą nukaut minioje, jį durtuvais pasiekę.
Tos jų kovos pražutingasis laukas ietim pasišiaušė.
Rankų stiprių nutverti, tie durtuvai tik smigo į kūnus.
Švietė šalmai ir šarvai ir žėrėjo taip skaudžiai, kad temdė
Vyrams akis, kai jie puolė užu kitas kito į kovą.
Tas kietaširdis žmogus būtų buvęs, kas būtų galėjęs
Džiaugtis, matydamas tokias kančias, ir nepasigailėti.
O Poseidonas ir Dzeusas, du Krono galinguoju sūnu,
Tarpe savęs nesutikę, herojams tik didino skausmą.
Dzeusas Trojėnams ir Hektorui lėmė laimėti šį kartą,
Tardams pagerbti greitkojį Achilą, visai nemanydams
Galutinai pražudyt Danajus ties Trojėnų tvirtove —
Vien tik pagerbti norėjo Tetidą ir sūnų jos tvirtą.
O Argėjus Poseidonas vis drąsino, sukos jų tarpe,
Šičia slapta įsimaišęs, iš jūrų pilkųjų iškopęs.
Gaila jam buvo Danajų, kad juosius Trojėnai nuveikia,
Prieš patį Dzeusą jis rūstavo smarkiai, nors buvo jie vieno
Tėvo, abu tat vienos prigimties. Tiktai Dzeusas Kronidas
Gimė anksčiau ir dalykams pasaulio daugiau jisai reiškė,
Taigi dėl to Poseidonas nedrįso viešai už juos stoti,
Jiems pasirodęs pavidalu vyro slaptai jisai sukos.

Taip jis, sumezgęs galus baisaus pykčio su kova verksminga,
Virvę padarė netrūkstančią vyrams herojams žudyti:
Kerštas abipusis vyrų daugybei gyvybę išplėšė.
Idomenėjus tuotarp, nors pražilęs kariautojas, vistik
Eilę Danajų sutvarkęs, užpuolė Trojėnus ir baimė
Jų eilėse pasikėlė, nes Otrijonėjų nukovė.
Tas, neseniai iš Kabeso atvykęs, sumanė įgyti
Karo garbės sau: jis piršosi dukrai Prijamo Kasandrai,
Pačiai gražiausiai, bet nedavė jai dovanų už vainiką,
Darbą garsingą atlikti žadėdamas — priešą išvyti,
Sūnus Achajų ,smarkius užpuolėjus, iš žemės Trojėnų.
Senas Prijamas sutiko ir dukterį jam pažadėjo.
Štai jis dėlko čia kovojo, karaliaus žodžiu patikėdams.
Idomenėjus, pamatęs tą vyrą didingai žygiuojant,
Sviedė į jį šviesia savo ietim ir pataikė, o šarvas
Dėvimas jo — ją praleido, ietis jam į pilvą susmigo.
Griuvo triukšmingai jisai. Deukalidas džiaugsmingai suriko:
„Otrijonėjau! aš tarpe žmonių trumpaamžių labjausiai
Gerbsiu tave, jeigu tu pažadėtą išpildyt tesėsi,
Ką Dardanidui Prijamui sakei, kurs tau dukterį žada.
Tau mes tai pat prižadėdami, manom tikriausiai išpildyt:
Pačią gražiausiąją iš Agamemnono dukrų iš Argo
Mes pargabensim ir tau atiduosim kaip pačią, — padėk tik
Mums Ilijono galingojo pilį turtingą sugriauti.
Taigi skubėk su manim, į juoduosius greituosius laivus, ten
Sutartį mūsų pabaigsim — dalies dėliai ginčo nekelsim!“
Taip pasityčiodams, ėmė jį vilkti už kojos iš lauko
Idomenėjus garsus. Bet jam keršyti Asijas šoko
Pėsčias, o žirgus jo prunkščiančius smarkiai vežėjas tik laikė
Vis už valdovo pečių. Atsidėjęs tai Asijas ėmė
Taikint į Idomenėjų, bet tas paskubėjo pirmiau jį
Trenkti į kaklą ietim po smakru ir jį pervėrė kiaurai.
Griuvo tasai, kaip kad griūna kur ąžuolas drūtas, ar aukštas
Topolis, arba didžiulė pušis, kad dailydės atėję
Kirviais naujais išgaląstais laivams kalnuose kerta medį,
Taip ir jisai, išsitiesęs prie savo žirgų ir dviračių,
Gargdamas baisiai, tik rankomis žarstė po kruviną smėlį.
O jo vežėjui tam kartui iš baimės ir protas aptemo:
Nesusiprato laiku su žirgais pasitraukti nuo priešo.
Jį Antilochas, kovoj tas besotis, durklu savo kiaurai

Pervėrė. Vario krūtinsargis nieko čionai nepadėjo:
Stačiai į vidurį pilvo ieties jam galūnė susmigo,
Tuoj jis apalpęs iš savo dviračių gražiųjų iškrito,
O Antilochas, sūnus seno Nestoro, žirgus pagavęs,
Greit nuo Trojėnų nuvarė Achajų gražaulių stovyklon.
Čia Dejifobas, pagailęs nukautojo Asijo, šoko,
Šviesiąją ietį iš arti paleido į Idomenėjų,
Idomenėjus, vienok atsargus, pasisaugot surojo,
Skydu tvirtuoju užsidengė visas nuo smūgių aplinkui;
Skydas tas buvo darytas iš vario ir odų storiausių,
Skarda šviesiąja aptrauktas, dviem rankenom laikomas nešant;
Visas už jo susitraukė dabar ir ietis jam per viršų
Prašvilpė, kliudžius lengvai, ir tik skydas kurčiai sudundėjo,
Vis tik neveltui tą ietį ranka galingoji paleido:
Ji Hipasidą Hipsenorą, vadą kareivų, pataikė,
Pervėrus kepenas jam, ji galingus kelius jam pakirto.
Ir Dejifobas suriko tad garsiai, nudžiugo pataikęs:
„Štai aš už Asijo mirtį atkeršijau ir čia pareiškiu:
Asijas nors iškeliavęs į Hado negrįžtamą šalį,
Kur kuostipriausiai rakinami vartai, vis gal pasidžiaugti,
Nes parinkau jam neblogą kelionei liūdnai palydovą!“
Taip jisai rėkė. Skaudu tatai buvo Achajams klausyti.
O kuoskaudžiausiai užgavo jis širdį narsiam Antilochui:
Bet, kad ir šitaip nuliūdęs, jis sužeistą draugą globojo:
Greitai pribėgęs jį skydu užstatė, neduodamas priešams.
O jau už jo pasislėpę draugai: Mekistėjus Echijo
Ir dieviškasis Alastoras baisiai vaitojantį nešė
Stačiai į gilųjį laivą jo. Idomenėjus tuo tarpu
Vis nesiliovė ir stengėsi, arba daugiau dar Trojėnų
Hado tamsybėn pasiųsti, ar mirtį pelnytis kare tam,
Gindamas brolius nuo priešų, už laisvę jų galvą padėti.
Taip jis nukovė ir mylimą sūnų Aisveto karaliaus,
Dzeuso gentainio, vardu Alkatoją. Tai žentas Anchiso,
Buvo vyriausią jo dukterį Hipodameją parvedęs,
Rūmuos turtinguos garbingų tėvų ji dukra mylimoji,
Nes ji vienmečių mergaičių būry įžymiausioji buvo
Ir savo skaisčia grožybe, mokėjimu darbo ir širdžia.
Vedė todėl įžymiausias ją Trojos plačiosios jaunikis.
Vyrą tą Idomenėjaus ietim Poseidonas nudėjo,
Šviesą akių jo užtemdė, sukaustė narius jo galingus.

Jis nesurojo atgal pasitraukti, nė smūgio išvengti:
Stovintį stipriai, kaip šulą, ar aukštąjį medį jį stačiai
Trenkė krūtinėn ietim ir pramušo jo rūbą varinį,
Kur iki šioliai laimingai nuo smūgių jo gelbėjo kūną.
Iečiai krūtinsargį kiaurai prakirtus, — šarvai sužvangėjo;
Variui į širdį susmigus, — triukšmingai pagriuvo herojus.
Dar suvirpėjo širdis, ir galūnė ieties sukrutėjo;
Greitai nutilo vienok — galingasis Arėjas nutildė.
Idomenėjus tuo tarpu suriko griausmingai, nudžiugęs:
„Ką Dejifobai, *manai, ar tai gali atlyginims* būti,
Vieną nukovus už tris. Neseniai juk tu gyreis taip garsiai!
Eikš, nelaimingas, čionai, atsistoki tik priešais manęs tu,
Tai pamatysi, koks Dzeuso gentainis esu čia atvykęs.
Dzeusas pagimdė karalių Minoją, valdytoją Kretės;
Gimė Minojui sūnus Deukaljonas beydis herojus;
Deukalijonas pagimdė mane ir paliko karalium
Kretės plačiosios žmonių. Iš tenai atvykau aš laivais čia
Pražūčiai tavo, nelaimei Prijamo ir Trojos piliečių!"
Taip jis kalbėjo. Širdy Dejifobas dvejodamas mąstė,
Ar pasitraukus atgal pasišaukti jam ką iš Trojėnų
Vyrų galingų pagalbon, ar gal ir vienam pamėginus.
Taip besvarstydams sumanė, kad būsią geriausiai pašaukus
Tvirtą Ainėją. Surado jį stovint būry tarp Trojėnų:
Širdo tas savo gelmėj ant Prijamo garbingo, kad tokį
Vadą galingą herojus prieš žmones visai nepagerbia.
Žodžiais sparnuotais Deifobas Ainėjui priėjęs taip tarė:
„Trojos tarėjau, Ainėjau galingas, dabar tikras laikas:
Eik už nukautąjį svainį atkeršyt, jei kiek jį mylėjai.
Einam greičiau! Alkatojo *mums* kūną reik ginti. Atmink gi
Svainis tau būdamas jis tave rūmuos karaliaus augino.
Idomenėjus, baisus ietininkas, dabar jį nukovė.
Taip jisai tarė ir širdį herojaus sujudino drąsią.
Žengė karštai užsidegęs prieš Idomenėjų kariauti.
Bet nepabūgo ir Idomenėjus, kaip pienburnis vaikas:
Vietoj stovėjo jisai kaip tas šernas kalnuos, kada tikis
Jėga sava, jis nebėga, bet laukia, kol didinas triukšmas,
Ieškant medėjams žvėries: jam baisieji šeriai pasišiaušia,
Akys žaibuoja, jo ilgosios iltys tik tarška: jis rengias
Smarkiai sutikti šunis ir medžiotojų didelį būrį.
Lygiai taip Idomenėjus, garsus ietininkas, nebėgo

Laukdams galingo Ainėjo *ateinant*, draugų *tiktai* šaukės
Gelbėt atvykt: Askalafą, paskui Afarėjų, Deipirą
Ir Merijoną su tvirtu kovoj Antilochu. Jų šaukdams
Žodžiais sparnuotais jiems tarė, paragindams stoti į kovą:
„Vyrai! padėkit vienam man. Bijau aš labjausiai Ainėjo,
Vyro karų ir žudytojo greito, kurs rengiasi pulti;
Jis jaunyste tebežydi, o tai turi svarbą didžiausią.
Jeigu prie mano drąsos, mudu būtume dar ir vienmečiai,
Žinoma, greitai garbės įsigytų čia vienas iš mūsų!"
Taip jisai tarė. Drąsos kupinieji vienodos draugai jo
Stojo į eilę, o skydai tvirtieji juos dengė nuo smūgių.
Tad ir Ainėjas pradėjo sau rinkti draugus: Dejifobą
Ir Aleksandrą, Agenorą — tvirtus vis vyrus drąsuolius,
Žinomus tarpe Trojėnų vadus. Paskum jų ir kareivų
Sekė būrys, tartum avys kad aviną seka, kai eina
Gerti iš lauko pagrįžus, o piemenys džiaugias širdy sau.
Taip ir Ainėjo širdis jo krūtinėje džiaugės, kai matė
Šitokį būrį ginkluotų karių, pasiryžusių kautis.
Tuoj jie aplink Alkatoją durtuvais susirėmė kautis.
Varis, kur dengė herojų krūtinę skambėjo nuo smūgių.
Bet įžymiausiai būry tam kovojo du vyru galingu:
Idomenėjus ir tvirtas Ainėjas, prilygstą Arėjui;
Geidė be galo kits kitą aštriuoju variu jie nudurti.
Idomenėjui Ainėjas pirmiausia čia ietį paleido,
Bet pasisaugojęs ans šito smūgio surojo išvengti:
Smarkiai pralėkus aštria ji galūne į žemę įsmigo;
Ji nenaudingai ištrūko iš rankos galingo herojaus.
O Deukalidas tuotarp Onomają į vidurį pilvo
Trenkęs durklu, jam varinį jo šarvą ir žarnas praplėšė,
Kritęs į dulkes tasai, ėmė žemę su rankoms kapstytı.
Idomenėjus iš žuvusio ilgo šešėlio jo ietį
Smarkiai išrovė, bet jam jo brangiųjų šarvų negalėjo
Tuoj nuo pečių nusiplėšti, nes smūgių jis priešų pabūgo:
Kojų galingų vikrumas jam nebepadėjo, prireikus
Bėgti į priekį, kur skrido ietis, ar nuo smūgio atšokti;
Vietoj galėjo laikytis ir dar nuo mirties apsiginti,
Bet, kur prireikus pabėgti, negreitos bebuvo jam kojos.
Traukiantis jam pamažu, su šviesiąją ietim' jį užpuolė
Vėl Dejifobas, kurs Idomenėjui vis apmaudą gieže,
Bet ir šį kartą pro šalį ietis jo praskrido; ji teko

Sūnui Arėjo' tikrajam, vardu Askalafui, ir kiaurai
Petį pramušo ietis ta galinga. Herojus triukšmingai
Griuvo ant žemės į dulkes ir smėlį pradėjo kapstyti.
Tik nežinojo dar audringas ir didžiabalsis Arėjas,
Kad mylimasis sūnus jo pražuvo kare tam verksmingam:
Jis, mat, Olimpo aukštybėje už debesų, už auksinių
Priverstas buvo sėdėti, kaip lygiai kiti amžinieji,
Dzeusui įsakius, dievai, nesikišti į kovą herojų.
Didvyriai greitai aplink Askalafą įnirto kovoti:
Šviesųjį šalmą Deifobas nuplėšė tuojau Askalafui.
Bet Merijonas vikrus, kaip pats dievas žudikas Arėjas,
Šokęs ūmai jis jam durklą į ranką įmovė. Deifobui
Krito iš rankų ant žemės žvangėdamas šalmas aukštasis.
O Merijonas, pašokęs iš naujo, lyg vanagas greitas,
Smarkiai išrovė vėl durklą iš rankos Deifobo pradurtos.
Ir, pasitraukęs, į krūvą draugų įsimaišė savųjų.
O Dejifobą jo brolis Politas, per juosmenį ėmęs,
Išvedė lauk iš triukšmingojo lauko ir nuvedė stačiai,
Kur jo gražieji dviračiai, greitieji žirgai pakinkyti
Laukė vežėjui prižiūrint toli nuo kovojančių audros.
Greit jie pilin nulakino herojų, dejuojantį sunkiai,
Sopulio spaudžiamą: kraujas varvėjo iš rankos žaizdos jam.
Kovės tuo tarpu kiti; neapsakomas riksmas didėjo:
Čia Afarėjų, Kaletoro sūnų, galingas Ainėjas
Dūrė ietim ir pataikė į gerklę, kai tas atsigręžo.
Tuoj jam nusviro galva jo, nulinko jo šalmas ir skydas,
Sielų rovėja, mirtis, amžina jį tamsybe apsupo.
Tuokart pamatęs Tooną, kai tas pasisuko į šalį,
Trenkė durklu Antilochas ir gyslą staiga jam pakirto,
Kur nuo pakaušio žmogaus jam per ištisą nugarą eina;
Tą jisai kiaurai prakirto: Toonas aukštielninkas griuvo,
Žemėn, išskėtęs rankas į mieluosius draugus šaukė gelbėt.
Čia Antilochas pažvelgęs aplinkui prišoko ir šarvą
Puikų Toonui nuplėšė. Trojėnai, kas tik sumanydams,
Badė aštriausiais durklais jojo platųjį blizgantį skydą.
Bet neįstengė nė vienas sužeisti variu negailiuoju
Kūno herojaus. Kratytojas žemės patsai Poseidonas
Saugojo Nestoro sūnų tarp smūgių baisių pavojingų.
O Antilochas gi priešų nevengė, patsai jis juos puolė,
Nes jo ietis neilsėjos ramiai jo galingojoj rankoj:

Švaistėsi ja Antilochas galvodams, ar sviesti, ar durti.
Taip bedvejojantį jį Asijadas Adamas pamatė.
Ir jam į skydą ietim savo trenkė galinga prišokęs,
Bet tamsiaplaukis Kratytojas žemės jo smūgį galingą
Pavartė niekais, ir tuo jis išgelbėjo Nestoro sūnų:
Kotas ieties, lyg sugruzdusio medžio nulūžo, galūnė
Liko susmigus skyde, o pats kotas nukrito ant žemės.
Ir Adamantas atšoko į būrį draugų išsigandęs.
Bet Merijonas jį bėgant pavijęs, ietim savo trenkė
Tarp gėdingųjų dalių ir tarp bambos, kur žaizdos labiausiai
Būn pavojingos ir skaudžios žmonėms nelaimingiems kovojant, —
Šič jam galūnė susmigo, ir taip ant ieties jis pamautas,
Ėmė blaškytis, kaip jautis, jei piemenys jį susigavę,
Drūčiai suvaržę diržais, ima vesti namo iš ganyklos,
Blaškėsi taip ir Trojėnas, pamautas ietim, — neilgai tik,
Kol Merijonas pribėgęs atgal savo ietį išrovė.
O Dejipirui Helenas prisėlinęs kalaviju tuoj,
Skėlė per smilkmenį smarkiai, ir šalmas nukrito jam žemėn.
Šalmą, toli nuriedėjusį, rado kažin kas Achajų
Beriedinėjant ant dulkėto kelio po kojų kareivų.
Greit Dejipirui naktis amžinoji akis jo užvilko.
Širdį suspaudė sugriaudė tvirtam Menelajui didbalsiui.
Žengė jisai tad į priekį Helenui valdovui grūmodams,
Tvirtąją ietį kratydams. Helenas gi įtempė lanką, —
Taip tatai artinos jiedu: viens taikindams ietį paleisti,
Antras gi lanką įtempęs — viens kitą jie geidė nukauti.
Pirmas Prijamo Helenas paleido tam strėlę krūtinėn,
Į Menelajo krūtinsargį šviesų, — strėlė čia atšoko,
Lygiai kaip juodosios pupos ar žirniai per plačiąją jaują,
Vėtant vėtykle plačia, šokinėdamos lekia toliausiai,
Varomos vėtančio vyro jėgos ir dar vėjo stipruolio, —
Taip nuo krūtinsargio tvirto Atrydo, garbingo herojaus,
Smarkiai atšokus strėlė ta baisioji nukrito į šalį.
O Menelajas, garsusis herojus, Helenui pataikė
Stačiai į ranką, kuria tasai blizgantį lanką turėjo.
Ranką pramušusi kiaurai, ietis jam į lanką įsmigo.
Greit pasitraukė į būrį draugų, pražūties išsigandęs,
Ranką nuleidęs Helenas ir vilkdamas ietį uosinę.
Ietį iš rankos išrovė Agenoras tvirtas Helenui,
Ranką aprišo jam juosta nuo lanko nupinta iš vilnų;

Padavė juostą tą tarnas, vežėjas Heleno karaliaus.
Tuokart Peisandras išėjo prieš garsų Atrydą galingą:
Jį nelaimingas likimas prie jo mirties slenksčio patraukė,
Kad tavo rankom, Atryde, gyvybę tam vyrui atėmus.
Vos tiktai jie susiėję, arti vienas kito sustojo,
Pirmas Atrydas paleido galingąją ietį pro šalį.
Tuokart Peisandras į skydą garsaus Menelajo herojaus
Trenkė, tiktai neįstengė jo kiaurai pramušti, kaip reikia:
Skydas sulaikė galūnę, ieties rankena pusiau lūžo.
Vis tik Peisandras nudžiugo širdy, nes tikėjos laimėsiąs.
Bet, kalaviją su kotu sidabro pagriebęs, Atrydas
Puolė Peisandrą. O tas išsitraukęs po skydo jau laikė
Kirvį varinį su kotu ilgiausiu iš medžio alyvos.
Vėl susikirto čia jiedu. Trojėnas Atrydui per šalmo
Skiauterę aukštą, puikiai ašutais padabintą, kirviu tuo
Trenkė; Atrydas jam kirto į kaktą prie nosies. Trojėnui
Kaulai sutriuško tuojau, ir jo kruvinos akys iškrito
Stačiai po kojų ant žemės ,su dulkėmis tuoj susimaišė.
Pats jis sukniubo ir griuvo. Krūtinę jam koja primynęs,
Plėšė šarvus Menelajas ir pasididžiuodamas šaukė:
„Gausite trauktis galop nuo laivų greitažirgių Danajų,
Jūs išdidingi Trojėnai, nesotūs nei karo, nei kraujo!
Nebepavyks jums skriaudos man suteikti, ar dar kuo įžeisti,
Kaip jau padarėte kartą, begėdžiai jūs šunes, anuomet,
Kai nepabūgot rūstybės perkūnvaldžio Dzeuso aukščiausio,
Didžio keleivių globėjo. Jisai jūs galingą tvirtovę sutriuškins.
Mano jūs pačią teisėtą ir didelį turtą pavogę,
Šičia parbėgote, šunes, suteršę įstatymą vaišių.
Nūn į laivus mūsų tvirtus, lankytojus jūrų, jūs geidžiat
Baisiąją ugnį paleist, o herojus Achajų išmušti.
Bet kad ir puolate drąsiai, turėsit, tikrai, pasitraukti.
Tėve mūs Dzeuse! *Juk išmintį tavo didžiausią pasauly*
Sako visi, o vienok čionai tavo kaltybė tikriausia:
Aiškią pagalbą tu duodi bedievams Trojėnams didingiems,
Šitiems Trojėnams, kurių ir drąsa neteisinga, dėl to kad
Jie prisisotint negali verksmų visiems baisiojo karo.
Turi būt saiko visam: ar tai miegui, ar saldžiajai meilei,
Dainai graudingai skambiai, ar suderintiems šokiams gražiesiems,
Viso to geidžiam labjau, negu karo, turėti ik sočiai,
Vien tik Trojėnai kovodami galo nenori, besočiai!“

Taip išsitaręs Atrydas šarvus nuo Peisandro nuplėšė,
Padavė savo draugams, o patsai vėl sugrįžo į kovą.
Vėl į pirmųjų atėjęs eiles, jis tarp jų atsistojo.
Čia priešais jį pasišovė sūnus Pilaimeno karaliaus,
Harpalijonas drąsusis, su tėvu atvykęs į Troją
Sunkiojo karo kariauti. Jam grįžti tėvynėn nebteko;
Jis ietimi savo trenkė į vidurį skydo Atrydui,
Būdams arti, bet jo kiaurai pramušti jisai nepajėgė.
Šoko atgal tad į būrį draugų, pražūties pabijojęs,
Žvelgdams aplinkui bailus, kad durklu kas į šoną nesmeigtų,
Bet Merijonas paleido į bėgantį strėlę varinę;
Ta jam į dešinę kulšį pataikė, po sėdimu kaulu
Kiaurai pro pūslę praėjus išlindo pro kirkšnį jam priešais,
Sėdos ūmai jis toj vietoj. Paskui jau ant rankų brangiųjų
Savo draugų jis nualpo, ištysęs kaip sliekas ant žemės;
Kraujas jam plūdo tamsus, visą smėlį aplinkui nudažė,
Kūnu jo rūpinos drąsūs, tvirti Paflagonai nuliūdę;
Jį, į dviračius įdėję, į Trojos tvirtovę gabeno.
Ėjo paskui ir jo tėvas ir ašaras liejo, matydams
Nieko nebgelbėsiąs sūnui, jaunatvėj sutikusiam mirtį,
Paris širdy užsirūstino sunkiai dėl vado nukauto,
Nes Paflagonų tautoj Harpaljonas bičiulis jam buvo;
Pilnas rūstybės tad strėlę varinę ir aštrią paleido.
Vyras, vardu Euchenoras, sūnus Polijido senelio,
Pranašo didžio, drąsuolis turtingas Korinte užaugęs,
Žengdams į laivą, į karą važiuodams, gerai jis žinojo,
Nebesugrįšiąs iš Trojos, kur laukia mirtis jo piktoji:
Senas jam tėvas, protingas Polijidas, sakydavo aiškiai,
Jog pasilikęs namie nuo ligos turi žūti baisiausios,
O su Achajais išvykęs, — paliks savo kūną pas Troją.
Tokiu būdu jis tad vengė Achajų skaudžių papeikimų
Ir nelabosios ligos, nes bijojo jis sopulio ilgo.
Teko tam Pario strėlė į pažandę, ir greitai jo siela
Kūną apleido, tamsumas baisusis akis jam užpylė,
Taip čionai žudės herojai, karščiuodamies lygiai kaip gaisras.
Hektoras, mylimas Dzeuso, visai nei žinojo, nei matė,
Didvyrių kiek jam galingų pražuvo sparne jo kairiajam,
Kur nebužilgo galėjo įvykti laimėjimas tikras
Priešų jo: taip tenai sūnus Achajų Kratytojas žemės
Stiprino smarkiai kovoj ir savąja galybe juos rėmė.

Hektoras tebekovojo toj vietoj, kurioj atsidūrė,
Kad prasilaužęs vartus ir galingąją sieną Achajų,
Jis prasimušo per tankias skyduotų Achajų falangas.
Čia ištraukti iš bangų mėlynųjų pajūry stovėjo
Protesilajo laivai ir Ajanto. Žemiausia čia siena
Buvo prieš juos, bet daugiausia žirgų ir kareivų ginkluotų:
Čia Bojotiečiai, Joniečiai ilgaisiais chitonais vilkėję,
Lokrai, Ftijiečiai, plačiai pagarsėję Epėjai iš vieno
Vos prieš laivus atlaikyti galėjo, nuvyt neįstengę
Baisųjį Hektorą, kurs kaip ugnis nepailsdamas siautė.
Vyrai Atenų rinktiniai sustojo į pirmąją eilę.
Juos Peteojo sūnus Menestėjus ir Stichijas vedė,
Feidas galingas, ir tvirtas narsusis Bijantas iš vieno.
Vyrus Epėjus čia vedė Filėjaus gimdytas Megetas,
Dar Amfijonas ir Drakijas. Ftijos gyventojų būrį
Tvarkė Medonas ir tvirtas kovojant Podarkas. Medonas
Pavainikis Ojilėjaus sūnus, tatai brolis Ajantui,
Tik jis gyveno toli nuo savųjų Filakėj, nes buvo
Žmogų užmušęs, pačios Ojilėjaus, tat Erijopidos,
Pamotės tikrąjį brolį. Narsusis beydis Podarkas
Buvo sūnus Filakido, garsingo Ifiklo herojaus.
Jiedu šarvuoti stovėjo su savo drąsuoliais Ftijiečiais
Ir su Bojotais kartu atkakliausiai laivus savo gynė,
O Ojilėjaus Ajantas greitasis per visą tą laiką
Nuo Telamono Ajanto nė kiek nesitraukdams kovojo.
Lygiai per naują plėšimą du jaučiu dvyluoju sujungtu
Tvirtąjį arklą kad velka abu išsirężę, aplinkui
Jųjų ragų jau gausingas jiems prakaitas randas, bet jiedu
Žengia vaga vis ir velka tą arklą, kurs žemę suraižo,
Patys jie jungu plonuoju tėra susijungę tam darbui —
Taip ir Ajantu abu drūčiai laikės sustoję arčiausiai,
Tik Telamono Ajantas daugybę drąsiųjų kareivų
Dar čia turėjo greta, ir tie jam tatai skydą palaikė,
Jeigu herojus pavargęs, ar sunkiai sušilęs, pailso.
Bet Ojilėjaus Ajantas čia Lokrų savų neturėjo,
Nes jų širdis dar nepratusi baisiojo karo kariauti.
Tad jie stovėjo sau vietoj, nes jie neturėjo tvirtųjų
Vario šalmų skiauterėtų, gražiai ašutais padabintų,
Skydų tvirtų apvaliųjų, iečių su kotais uosio medžio.
Tik strėlėmis ir lankais, susuktoms palaidinėms iš vilnų,

Pasitikėdami ardė jie tvarką falangų tvirtųjų,
Priešų falangoms strėles leisdami ir dar akmenis svaidė.
Taigi Achajai kiti su šarvais tvirto vario gražiausiais
Kovės arti su Trojėnais ir Hektoru puikiai šarvuotu,
Lokrai gi slėpės už jų ir žygiuodami veikė iš toło,
Taip jog Trojėnai sumišo, nes Lokrų juos įveikė strėlės.
Tuokart su nuostoliu būtų Trojėnai turėję pabėgti
Vėl sau į aukštąją, vėjų atgairėje Troją, jei čia prieš
Hektorą Polidamantas sustojęs nebūtų taip taręs:
„Hektor! Esi atkaklus ir nemėgsti klausyt patarimų,
Bet, ar dėl to, kad jau dievas tau suteikė karo galybės,
Tu ir protu panorėsi pralenkti geriausius Trojėnus?
Bet pagalvok, jog vargu viens žmogus gali visa turėti:
Dievas vienam yr suteikęs gabumo štai karo dalykams
Šokti kitam, arba skambinti kanklėm ir puikiai dainuoti,
Galvai kitų visagalis Perkūnvaldis Dzeusas suteikia
Proto šviesaus: juo naudojasi žmonės kaimynai aplinkui, —
Didelio proto žmogus juos išgelbsti ir pelno sau turi —
Taigi dabar tau patarsiu, atrodo man taip kuogeriausia:
Laukas čia visas aplinkui, kaip gaisras, nuo kautynių ūžia.
Drąsūs Trojėnai, kaip tik prasilaužė už sienos, sustojo.
Jų dauguma dabar stovi ginkluota, dalis tiktai kaujas,
Bet jų mažiau, kaip Danajų ir jie tarp laivų išsiblaškę.
Tu atsitraukęs į šalį, vadus mūs sušauk sau geriausius,
Ten pasitarsim visi jau kaip reikiant, ką veikti toliau mums:
Ar mes laivus ilgairklius bendrai visi pulsime smarkiai,
Jeigu mums dievas stiprybės suteiks ir palaimos tam žygiui —
Ar atsitrauksim tvarkingai atgal. Aš bijau visą laiką,
Skolą kad mums vakarykščią Achajai šiandien negrąžintų:
Vyras, baisusis karys, tebėra dar Achajų laivyne;
Jis, aš manau, pagaliau *neiškęs nesikišęs į kovą.*"
Polidamantas taip tarė. Tie Hektorui žodžiai patiko
(Tuoj nuo dviračių nušoko su karo pabūklais ant žemės)
Ir atsakydamas jam jis sparnuotais prabilo tad žodžiais:
„Polidamantai, tu pats su geraisiais vadais pasitark čia,
Aš gi tenai pažiūrėjęs, kaip kruvinos kautynės sekas,
Greitai sugrįšiu atgal, jiems įsakęs kaip elgtis su priešu."
Tarė. Ir leidos į priekį, lyg sniegas pašliužęs nuo kalno,
Rėkdams grausmingai pro savo eiles ir būrius talkininkų.
Trojos vadai tuojau, kaip tiktai Hektoro šauksmą išgirdo,

Rinktis prie Polidamanto, Pantojo sūnaus, jie pradėjo.
Hektoras žvalgėsi, kur Dejifobas ir vadas Helenas,
Kur Asijadas Adamas ir Asijas pats Hirtakidas.
Bėgo jisai pro pirmųjų eiles, tiktai jų nesurado;
Niekur sveikų ir gyvų jų nematė: vieni jų gulėjo
Jau išsitiesę Achajų laivuos, nebetekę gyvybės,
Laimingesnieji žaizdas įsigavę už sienos jau buvo,
Tik kairiame kruvinosios kovos tos sparne jis pamatė
Gražųjį Parį, Helenos gražplaukės garsingąjį vyrą,
Kautis rikiuojant draugus ir karštai juos beraginant kovai.
Stačiai prišokęs prie jo, jį pradėjo taip kolioti smarkiai:
„Pari nelemtas, gražveidi, viliotojau moterų paikas!
Kur Dejifobas, kur tvirtas herojus Helenas, karalius,
Asijo tvirts Adamantas ir Asijas pats Hirtakidas?
Otrijonėjus kur dingo? Jau griūna galingos viršūnės
Trojos tvirtovių. Ir tau pražūtis nebužilgo ateina!“
Jam atsakydamas tarė skaistus Aleksandras lyg dievas:
„Hektor! Tu kaltinti mėgsti ir žmogų tikriausiai nekaltą.
Būdavo vengiu kovos aš, teisybė, tiktai ne šiandieną,
Juk ir mane ne pastūmdėlį motina mano pagimdė,
Visą tą laiką, kaip tu, mus surinkęs, į kovą patraukei,
Šičia mes vargstam ir spiriamės, kiek tiktai galim Achajams.
Tie, kurių klausi, herojai, jau žuvę kovoj, bet gyvi dar
Brolis Deifobas ir brolis Helenas valdovas, tik jiedviem,
Sužeidė ranką vienam ir kitam, — pasitraukė už sienos,
Nes visagalis Kronidas jiems teikės nors mirtį atginti.
Tu gi paliepk mums ir vesk, kur tik nori — visur mes uoliausiai
Seksim tavim, ir, sakau, jog drąsos mums užteks, kad tik duotų
Dievas jėgų, nes juk niekas negali kovoti daugiau, neg pajėgia!“
Šitaip atsakęs jis brolio galingo rūstybę nutildė;
Puolė abu jie tenai, kur kova, suirutė didžiausia —
Prie Kebrijono narsuolio ir Polidamanto beydžio,
Falko, Ortajo galingojo ir Polifeto lygdievio,
Palmio, Askanijo, Morio, — sūnų Hipotjono — stipruolių.
Jie tiktai vakar iš ryto atvyko iš savo tėvynės,
Iš derlingosios Askanijos, šičia draugų pamainyti.
Dzeusas dabar juos sustiprino kovai. Lyg vėjų smarkiausių
Audra pakilusi štai nuo kalnų, su perkūnais Kronido,
Leidžias į lygius laukus, ūždama baisiai jūras pasiekia
Ir, tuoj sumaišius putotas didžiąsias bangas, tartum kalnus,

Vėja per ūžiančią jūrą, po bangai varydama bangą —
Taip ir Trojėnai, falangas suglaudę, eilė paskui eilę,
Sekė vadus ir į kovą, švytruodami ginklais žygiavo.
Hektoras ėjo į priekį lyg karo dievaitis Arėjas,
Apvalą skydą, iš odų tvirtų padarytą ir vario
Sluoksniu aptrauktą storai, tą atkišęs juo dengėsi visas.
Ant galingosios galvos jam jo šalmas tvirtasis žerėjo.
Ėjo visur pro Danajų falangas, žiūrėdams, ar vyktų
Tvirtu skydu prisidengus, kur smarkiai užpuolus pralaužti.
Bet nepavyko jam niekur drąsos pabaidyti Achajų.
Pirmas Ajantas, didingai žingsniuodamas, šaukti pradėjo:
„Eik nors arčiau, nelaimingasai! Kam Danajus čia baidai tu?
Mokam ir mes dar kovoti, nors pliekia mus rykštė Kronido,
Dzeusas tik mus nuramino. Laivyną uždegsiąs, manai tu?
Ir mūsų turtą sugrobsiąs? Mes turim rankas apsiginti!
Daug dar anksčiau, aš manau, jūsų Troja plati ir turtinga
Žus ir iškraustyta bus: ją paėmę, iš pamato griausim!
Štai nors ir tu, neužilgo tikriausiai tu bėgsi, maldaudams
Dzeuso, taipogi dievų, kad žirgai ilgakarčiai tau būtų
Kaip sakalai tie greitieji, kad rūksi per lauką į Troją!"
Vos tik tuos tarė žodžius, ir padangių valdovas atskrido
Iš dešinės štai erelis greitasis. Suriko Achajai,
Džiaugsmo pilni tai pamatę. O Hektors šviesusis atsakė:
„Ką, tuščiakalbi Ajante, ten tauški; giriesi be galo!?
Kad visagalinčio Dzeuso sūnum aš galėčiau vadintis,
Heros valdovės gimdytu ir amžiną garbę turėti,
Tokią, kaip turi Atena, arba Apolonas karalius,
Kaip kad teisybė, jog šiandien atein neišvengiamas galas
Jums čia Danajams visiems. Ir tu pats tarpe jų išsitiesi,
Kritęs ant žemės, jei tik tu išdrįsi sulaukti galingo
Smūgio ieties mano, kur tavo baltąjį kūną prakiurins.
Tuokart prišersi Trojėnų šunis tu ir varnas riebiuoju
Kūnu, kai tysoti liksi purvyne, Achajų stovykloj."
Taip jam atsakęs nuėjo. Paskui palydovai jį sekė,
Vis rėkdami, o kareivos griausmingai jiems pritarė šūkiais.
Bet ir Achajai suriko smarkiausiai, drąsos neužmiršę,
Ir nebijodami laukė Trojėnų narsiųjų puolimo.
Riksmas kovojančių siekė aitero ir Dzeuso šviesybės.

Keturioliktoji giesmė

Dzeuso apgavimas.

Nestoras dar besivaišindams baisųjį riksmą išgirdo,
Asklepijadui jis žodžiais sparnuotais prabilo, pakilęs.
„Taurasai drauge, Machaon, sakyk man; kuo baigsis tai visa?
Riksmas jaunųjų herojų laivyne vis daros baisesnis!
Tu čia sėdėdams girsnok dabar tamsųjį vyną, lig kol tau
Mūs' Hekamedė gražplaukė maudyklę čia šiltą sušildys
Ir nuo pavargusio kūno nuplaus tau ir kraują ir dulkes.
Aš turiu eiti žvalgyklon ištirti, kas daros aplinkui."
Taip jam pasakęs, jisai sau pasiėmė apvalą skydą
Savo sūnaus Trasimedo, žirgų jodinėtojo tvirto.
Tėvo gi blizgantį skydą, mat, buvo sūnūs pasiėmęs.
Ietį pasiėmė drūtą, su vario aštriąja galūne.
Vos tik iš būsto išėjęs, pamatė jis kovą verksmingą:
Traukės Danajai visur, nes Trojėnai didingi įnirtę,
Grūdo atgal juos, ir jau pralaužta buvo siena tvirtoji.
Tartum kad jūra plačioji, pajutusi audrą, aptemsta
Ir smulkiomis bangomis pasišiaušia, didžioms nesukilus
Dar, kol nuo Dzeuso paleistas neatlėkė vėjas tikrasis, —
Taip čia ir senis sustojęs dvejojo širdy, ką jam veikti:
Ar paskubėt į eiles greitažirgių Danajų į kovą,
Ar pas Atrydą jam eit Agamemnoną, vadą vyriausią?
Ir apgalvojęs tai visa, jis nutarė būsią geriausia
Eit pas Atrydą. Kovotojai kovės tuo tarpu baisiausiai:
Vario šarvai, kurie dengė herojus, žvangėjo nuo smūgių,
Smogiamų jiems kalavijais sunkiais ir ietim išgaląstom,
Eidamas Nestors sutiko augintinius Dzeuso galingus,
Sužeistus tris karalius, iš laivų besugrįžtančius savo:
Sūnų Tidėjaus, Atrydą valdovą ir dar Odisėjų.
Buvo laivai jų nuo kautynių lauko atstu sustatyti,
Jūros pakrantėj. Tik pirmąją eilę laivų buvo liepta

Šičia į lauką atvilkt, ir prieš juos šitą sieną pastatė.
Nors pakraštys jūros buvo čia erdvas, tačiau negalėjo
Jis sutalpinti laivų, ir žmonėms neužteko ten vietos.
Taigi ir teko statyti laivus eilėmis ir ant kranto,
Įlankos krantą užėmus nuo kyšulio vieno lig kito.
Buvo išėję karaliai žvalgytis kovos tos ir riksmo.
Ramstėsi jie ietimis, eidami krūvoje nusiminę.
Senį jie tuokart pamatė ateinant, ir baimė jų širdį
Suėmė smarkiai. Atrydas užkalbinęs, pirmas prabilo:
„Nestor, Nelėjaus sūnau, garbingiausias Achajų herojau!
Ko, vyrus žudančią kovą apleidęs, pas mus atkeliauji?
Baimės turiu, kad įvykinti prižadus Hektoras gali:
Jis prieš Trojėnus grūmodams kalbėjo, negrįšiąs iš mūsų
Trojon, kol mūsų laivų neuždegsiąs, ir mus iškaposiąs.
Taip jis grūmojo andai — o dabar štai įvyksta jo žodžiai,
Dzeuse, dievai! Ar taip pat ir kiti variaauliai Achajai
Pyktį paslėpę širdy ant manęs, kaip tvirtasis Achilas,
Jau nebenori kovoti, nė savo laivų nors apginti?“
Jam atsakydamas tarė Gerenijos raitelis Nestors:
„Viskas dabar jau įvyko. Kitaip, kaip man rodos, nė Dzeusas,
Aukštas perkūnų valdovas, dalykų tų nebeapverstų,
Nes nugriauta juk jau siena, kuria taip tvirtai mes tikėjom:
Priedanga būsianti ji ir laivams ir patiems mums tikriausia.
Nūn prie greitųjų laivų jau jie kaujas su mūsų herojais,
Puola juos smarkiai. Dabar nebgali jau suprasti, žiūrėdams,
Kur, kokion pusėn, palinko Achajai taip spaudžiant Trojėnams?
Muša visur juos be jokio skirtumo, tik riksmas girdėti!
Taigi aptarkim dabar, kas čia bus iš to viso dalyko?
Gal ką mums protas padės. Nepatarčiau tik grįžti į kovą,
Nes, ar gi gali žmogus, sykį sužeistas, vėliai kariauti?!“
Jam atsakydamas vadas tautų Agamemnonas tarė:
„Nestor, jau jeigu kova štai įvyko prie pačio laivyno,
Jei su grioviu galingoji mūs siena visai nepadėjo,
Nors ir privargo Danajai statydami, tardamies rasią
Savo laivams ir patiems pridengimą tikriausią ir tvirtą,—
Tokia, matyti, valia visagalio aigidvaldžio Dzeuso,
Kad be garbės, nuo tėvynės toli, mūs pražūtų Achajai.
Aiškiai mačiau, kaip pirma Danajus jisai teikdavos remti,
O jau dabar štai matau, kad jisai, tartum kokius dievaičius,
Nori išaukštint Trojėnus, mūsiškiams rankas lyg surišęs.

Taigi dabar, paklausykit, darysim, kaip aš pasakysiu:
Reikia ištrauktus laivus, prie vandens sustatytus ant kranto,
Liepti nuritint atgal ir suleisti į šventąją jūrą;
Juos ten pririšti tvirtai prie aukštų akmenų ir palaukti,
Koliai sugrįš nuostabioji naktis, ir Trojėnai kariavę
Liausis galop. Tai tuomet ir visus mes laivus nusitrauksim.
Gėdos nėra čia, man rodos, pabėgus nuo blogo nors naktį:
Daug yr geriau mums pabėgus ištrūkti, neg laukti ir žūti.“
Iš paniurų pažiūrėjęs baltom, Odisėjus atsakė:
„Kokis tau žodis, Atryde, dabar pro dantis štai prasprūdo?
O, nelaimingasai! Tau priderėtų vadu būti nebent
Vyrų bailiųjų, ne mūsų vadu čia vyriausiu vadintis,
Mūsų, kuriems nuo jaunystės pradėjus iki pat senatvės,
Iki mirties kiekvienam mums karų kuosunkiausių Kronidas
Duoda pabaigti. O tu dabar nori plačių gatvių Troją,
Tiek dėl jos vargo visiems mums kentėjus, paleisti iš rankų.
Greitai nutilk! Tegu niekas Achajų daugiau neišgirsta
Šitokio žodžio, kurio iš burnos neišleistų nė vienas
Vyras, kurs moka pirma apsvarstyti žodžius, lig netaręs,
Kurs skeptravaldžiu tikru yra gimęs, kuriam štai priklauso
Šitokis skaičius žmonių, kaip dabar tau Danajuos priklauso.
Aš abejoju, ar sveikas tau protas, jei taip prabilai tu:
Kaip gi tu liepsi pačiam baisume tos kovos ir žudynių
Mūsų tvarkingus laivus vilkt į jūrą? Tai tu gi Trojėnams,
Baigiantiems veikt Danajus, padarysi didesnio dar džiaugsmo,
O ant saviškių greičiau dar nelaimę užtrauksi: Achajai,
Tik pamatys, kad jau traukia į jūrą laivus, nebištvers jau
Kautis ir pulti, tik trauksis, žvalgydamos bėgti greičiausiai.
Tokiu būdu tas sumanymas mus tik prapuldys, karaliau!“
Jam atsakydamas tarė Atrydas, kariuomenių vadas:
„Sunkiai tu man, Odisėjau, papeikdamas įžeidei širdį.
Neliepiu aš gi prieš norą, kad sūnūs narsieji Achajų
Vilktų į jūrų erdviuosius laivus štai ir rengtųsi bėgti.
Lai kas iš jūsų geresnį suranda dabar patarimą,
Ar kas senesnis ar jaunas, — aš lygiai jam būsiu dėkingas.“
Jiems atsiliepdamas tarė didbalsis narsus Diomedas.
„Vyras yra toks arti, — ir ieškoti jums jo nebereikia,
Jei nepradėję tik pykti, norėsit manęs paklausyti,
Kad aš jauniausias iš jūsų drįstu senesniesiems patarti,
Bet juk aš tėvo galingo, garsios giminės, nes Tidėjaus

Vyro garsaus, aš sūnus: juk jo pilkalnis aukštas prieš Tebę,
Trejetas buvo vaikinų beydžių užgimę Protėjui,
Ėmė gyventi Pleurone, taipogi aukštam Kalidone:
Agrijas, Melanas, trečias gi raitelis tvirtas Oinėjus,
Tas buvo mano senelis, iš jų jisai buvo tvirčiausias.
Jis Kalidone gyveno, visur mano tėvas ilgiausiai
Vargęs, tik Arge galop susikūrė namus. Tokia buvo
Dzeuso Kronido valia ir dievų amžinųjų Olimpo.
Vedė jis dukrą Adresto, gyvendams turtinguose rūmuos,
Pertekęs viso, dar lauką kvietingą turėdams, aplinkui
Medžių eilėms apsodintą, galvijų visokių daugybę;
Buvo garsus tarp Achajų ieties sviedinėtojas tvirtas.
Patys tai visa turėjot girdėti, nes viskas teisybė.
Taigi dėlto nemanykit, kad niekšas aš būčiau užgimęs,
Ir nepaniekinkit mano dabar patarimo, kur siūlau:
Einam tuojau mes kovon, nors žaizduoti — taip reikia šiai dienai!
Patys mes vengsime smūgių, kur nors nuošaliai atsistoję,
Kad nebetektų kuriam ant žaizdos jo žaizda dar sunkesnė,
Bet mes kitus pavaryti galėsim į kovą, kurie dar
Vis šalyje sau vėdinas ir tingi kariauti kaip reikiant.“
Taip jisai tarė. Karaliai sutiko, jo žodžių išklausę.
Tuoj jie į kovą nuėjo, visus Agamemnonas vedė.
Juosius neveltui stebėjo garbingas Kratytojas žemės:
Vyru senu pasivertęs palengva prie būrio priėjo,
Dešinę ranką Atrydo garsaus Agamemnono ėmęs,
Tarė sparnuotus žodžius nuoširdžiai prakalbėjęs karaliui:
„Nūn aš, Atrydai, manau, kad širdis nelaboji Achilo
Džiaugias krūtinėj, nes mato kaip bėga ir žūva Achajai,
Nes piktoje širdyje išminties jam nėra nė trupučio.
Lai jis prasmenga toks vadas, lai luošą jį Dzeusas padaro!
Bet nuo tavęs tai dievai amžinieji nėra atsigrįžę:
Ilgai netrukus Trojėnų vadai, patarėjai didingi,
Dideliu rūks debesim vėl į Troją, tu pats pamatysi,
Bėgs jie nuo mūsų laivų ir stovyklų labai išsigandę.“
Žodį pabaigęs, griausmingai suriko ir leidosi bėgti.
Lyg devyni, arba dešimtis tūkstančių vyrų surinka,
Kovai prasidedant, kirstis pradėjus lauke kruvinajam,
Tokį griausmingą čia balsą iš savo krūtinės paleido
Žemės Kratytojas. Įkvėpė jėgą didžiausią Achajams,
Norą kovoti ar žūti pajuto jie savo krūtinės.

Hera tuotarp auksasostė, Olimpo viršūnėje stojus,
Žvalgės aplinkui. Suteikiančioj vyrams garbės kovoje ji
Besidarbuojantį brolį pamatė. Nudžiugo širdis jai.
Dzeusą pamatė ji sėdint viršūnėj' verksmingosios Idos
Širdį jai pyktis užpylė. Pradėjo tad Hera jautakė
Savo širdy tuoj svarstyti, kaip viešpatį Dzeusą apgavus.
Šitokis būdas geriausias atrodė giliai apgalvojus:
Pasidabinus gražiausiai, nueiti ant Idos viršūnės,
Gal įsigeistų galingasai Dzeusas, priglaudęs jos kūną,
Meile saldžia pasidžiaugti, o ji štai tuo tarpu užleistų
Saldųjį ramųjį miegą jam ant jo blakstienų ir proto.
Hera nuėjo į rūmus puikiausius, kur buvo pastatęs
Mielas sūnus jos Hefaistas, duris jis įtaisė ten tvirtas,
Jokio plyšelio nebuvo, įdėjo dar užraktą gudrų:
Niekas dievų amžinųjų nebūt atrakinti mokėjęs.
Šičia įėjusi Hera duris užsidarė šviesiąsias,
Nuo geidulingojo kūno nuvalė ambrozija dulkes,
Trynės visa dar alyvomis dieviško kvapo skaniausio,
Kur jos turėjo: gana buvo šitas alyvas pajudint
Kaustytam Dzeuso name, tuojau kvapas skaniausias ir plito,
Žemės pasiekdams visur ir pakildams į aukštąjį dangų.
Dievišką kūną ištrynus alyvomis dangiško kvapo,
Plaukus pradėjo šukuotis, kurie jai nuo sklastymo leidos
Iš dviejų pusių galvos amžinosios vilniuodami puikiai,
Vilkosi dangišką rūbą lengviausią, kur dievė Atena
Ilgu vargu jai išaudė ir raštais puikiais išdabino.
Rūbą tą aukso gražiausiom sagtim ant krūtinės prisagstė
Ir užsijuosė dar diržą, kuriam kutų šimtas kabojo.
Auskarus įsikabino į lygias ausų skylutes ji,
Triakius, žibančius, brangius. Ir grožiu jos veidas nušvito.
Galvą prisidengė dievė šydu nuostabiu labai brangiu,
Siūtu naujai ir šviesiu, tartum saulė būn giedriąją dieną;
Kojoms baltoms pasirišo ji porą papėdžių gražiausių.
Kūną nevystantį šitaip papuošusi dievė galinga
Žengė iš rūmų ir čia Afroditę sutikus, į šalį
Ją pasivedusi, tarė, kad niekas kalbos negirdėtų:
„Mielas vaikeli, ar tu padarysi, kaip prašoma mano?
Gal nenorėsi klausyti, širdy užsirūstinus smarkiai,
Kam Danajus aš užstoju, kai tu štai Trojėnų gailiesi!"
Jai atsakydama Dzeuso duktė Afroditė prabilo:

„Hera, vyriausioji dieve, ir dukter garbingojo Krono!
Tarki, ko nori. Išpildyti lieps man širdis, jei dalykas
Tavo išpildomas yr, jei tik jį aš išpildyt galėsiu.“
Jai su gudrybe širdy galingoji taip Hera atsakė:
„Meilės galingąją jėgą paskolink dabar man, dukrele,
Meilės, kuria įveiki tu ir amžiną dievą kiekvieną
Lygiai taip pat kaip ir žmones visus trumpaamžius pasauly.
Aš sumaniau, mat, nuvykti, kur baigias derlingoji žemė,
Pas Okeaną, dievų visų tėvą ir močią Tetidą.
Jie savo rūme mane užaugino, mažytę paėmę,
Likus be motinos Rėjos ,kad Dzeusas Perkūnvaldis Kroną
Grūdo nuo aukšto dangaus į tamsybes po jūrų ir žemės.
Juos aplankyt sumaniau ir piktumą tarp jųjų pašalint.
Ilgą jau laiką girdžiu, kad jie rūstauja vienas ant kito,
Nebesimyli ir nebesueina į patalą vieną.
Jeigu pavyktų man žodžiais suminkštinti jiedviejų širdį,
Jei dar galėčiau į patalą meilės abu suguldyti —
Amžius jiems būčiau brangi ir jie gerbtų mane begaliniai.“
Jai Afroditė maloniai šypsodama tarė išklausius:
„Tau atsakyti negalimas daiktas, kaip aš atsakyčiau
Dzeuso aukščiausiojo žmonai, jo meilės glėby tu ilsiesi.“
Taip jai atsakiusi ji nuo krūtinės sau margąjį diržą,
Raštais išsiųtą, atrišo, — jame jos žavėjimai buvo:
Meilės jėga, geidulių uždegimas, kuždėjimai saldūs —
Visa kas gali aptemdyti protą rimčiausiajam vyrui.
Diržą tą padavė jai ir maloniai prabilusi tarė:
„Te, štai, tą puikųjį diržą, ir jį pasirišk po krūtinės,
Žavimos galios jame glūdi didžios. Tikiuosi tvirčiausiai.
Jog, neįveikusi to, ko geidauji širdy, nepagrįši.“
Taip jinai tarė. Šypsojosi Hera, valdovė dievaitė,
Besišypsodama dėjosi sau po krūtinės tą diržą.
Rūmuosna savo sugrįžo Kronido duktė Afroditė.
Hera tuo tarpu kelionėn išvyko, Olimpą apleidus.
Ir Pijeriją pralėkus, ir kraštą Ematijos linksmą,
Skrido tolyn, į snieguotuosius kalnus raitųjų Trakiečių,
Nė nepalietus aukščiausių viršūnių jų kojomis savo.
Tik pro Atoną praskridusi, leidosi lėkti per jūrą.
Lemnan ji greitai atskrido į pilį Toanto lyg dievo.
Šičia sutiko ji Miegą, Mirties tikrą mieląjį brolį.
Dievą pasveikinus, ėmus už rankos, jam tarė maloniai:

„Miege, bendrasis karaliau dievų ir žmonių trumpaamžių!
Žodžio seniau paklausydavai mano — išgirsk ir dabar jį!
Aš tau už tai pasiliksiu dėkinga per amžius ilguosius.
Man užmigdyk tik tu Dzeuso šviesiąsias akis po blakstienais,
Tuoj kaip tik mes atsigulsim su juo pasidžiaugti mūs meile.
Prižadu tau dovanoti nedylantį sostą auksinį
Puikų: Hefaistas, kūrėjas šlubasis, tau pats negailėdams
Vargo padirbs jį ir kojoms suolelį prie jo pristatys jis,
Kad tu atremti galėtum puotaudamas kojas baltąsias."
Jai atsakydamas tarė gaivinantis Miegas saldusis:
„Hera, vyriausioji dieve, dukra garbingiausiojo Krono!
Kitą kiekvieną dievų amžinųjų be vargo mažiausio
Tuoj užmigdyčiau, nors judriąsias sroves ir paties Okeano
Dievo, kur suteikė pradžią visiems amžiniesiems dievaičiams.
Bet aš prie Dzeuso Kronido bijau nevadintas prieiti,
Neužmigdysiu aš jo, jeigu pats man jis to nepavelys:
Jau aš pamokytas, kai kitą kartą paklausęs, dievaite,
Tavojo žodžio, kuomet tvirtabūdis Heraklas bebaimis
Dzeuso sūnus, Ilijoną sugriovęs, sau grįžo iš Trojos,
Tuokart aš protą aigidvaldžio Dzeuso užtemdžiau, tuo tarpu,
Pasinaudodama tuo ir Heraklui sumaniusi keršyt,
Audras baisiausias sukėlei ir vėjus paleidai į jūras;
Jį užvarei pagaliau į gražiai apgyventąjį Kosą,
Tik nuo draugų jį atskyrus toli. Atsibudęs Kronidas
Ėmė blaškyti Olimpo dievus ir manęs jis ieškojo,
Būt ir mane jis nutrenkęs perkūnu, į jūrą nutelžęs,
Jeigu Naktis, karalienė dievų ir žmonių trumpaamžių,
Būtų manęs nepaslėpus. Pas ją man pavyko pabėgti.
Dzeusas, nors rūstaudams baisiai, paliko mane, nes bijojo
Šventąją lakiąją Naktį triukšmu ir perkūnais išgąsdint.
Šiandien tu vėl iš manęs reikalauji negalimo daikto.
Jam atsakydama tarė valdovė daugalinti Hera:
„Kam tu, dievaiti, be reikalo vis tai atsimeni šiandien?
Bene manai, kad Perkūnvaldis Dzeusas supyks už Trojėnus
Baisiai, kaip pyko jisai dėl Heraklo, sūnaus mylimiausio?
Einam tik! Aš tau dar vieną gražiausių jaunųjų charičių
Tuoj atiduosiu, tau pačią teisėtą, visų pripažintą:
Tau Pasitėją aš duosiu, kurios nuo senovės tu trokšti!"
Taip jinai tarė, o Miegas, nudžiugęs jos žodžiais, atsakė:
„Tu man pirmiausia prisiek neapgaunamu vandeniu Stikso,

Viena ranka palytėjus penėtoją žemę derlingą,
Jūrų šviesiųjų palietus antrąja ranka: tegu būnie
Liudininkais visi požemių ten, kur su Kronu gyvena,
Tartaro garsūs dievai, kad gražiausią jaunųjų charičių
Man Pasitėją tu duosi, kurios nuo senovės aš trokštu,"
Taip jisai tarė. Sutiko daugalinti Hera baltrankė,
Kaip liepiama jam prisiekė, vardais pavadinus ik vieno
Tartaro juodo dievus, kur Titanais kiti dar vadina,
Priežadus tvirtus padarę ir priesaiką visą užbaigę,
Jie iškeliavo atgal, tuojau Lemną ir Imbrą apleidę.
Ir debesim prisidengę, nuskrido skubėdami grįžti.
Greitai atskrido pas Idą, žvėrių ir šaltinių tėvynę,
Stačiai pas Lekto viršūnę, kur buvo prie jūros arčiausiai.
Šičia išlipo ant žemės, ir girios po kojų jų linko.
Miegas miške pasiliko, kad Dzeusas negaut jo matyti,
Jis įsilipo į eglę, laikais anais buvo ant Idos
Daug tokių eglių, per orą pasiekusių sluoksnio aitero.
Ten jis tarp eglės šakų pasislėpęs apsimetė paukštis
Esąs kalnų skardžiabalsis, kurį amžinieji dievaičiai
Pratę Chalkida vadinti, o žmonės vadina pelėda.
Hera tuo tarpu ant Idos aukščiausiojo kalno pakilo,
Gargaro viršaus, ir čia ją perkūnvaldis Dzeusas išvydo.
Vos tiktai pažvelgė jis — geidulys tuoj užtemdė jam protą,
Tartum tą dieną, kuomet pirmą sykį jie meilę pažino,
Patalan gulę abudu, slapta nuo tėvų mylimųjų.
Tuoj prisiartinęs tarė jai Dzeusas, užklausdams maloniai:
„Hera, sakyk, kur leki skubinai taip iš aukšto Olimpo?
Šič nematau aš nei tavo žirgų, nei dviračių auksinių."
Jam su gudrybe širdy galingoji taip Hera atsakė:
„Eisiu, žinotum, toli, kur jau baigias laukai derlingieji,
Pas Okeaną, dievų visų tėvą ir močią Tetidą.
Jie savo rūme mane užaugino, mažytę paėmę,
Vyksiu aš jų aplankyti ir ginčą jų piktą sutaikint:
Ilgą jau laiką girdžiu, kad jie rūstauja vienas ant kito,
Nebesimyli ir nebesueina į patalą vieną.
Mano žirgai ten pakalnėje Idos verksmingos paliko,
Jie mane greitai nuneš ir per sausumą kietą ir jūras.
Aš dėl tavęs tik čionai iš Olimpo viršūnių užsukti
Nutariau, kartais kad tu nesupyktum, kad aš nesitarus,
Lyg ir slapta nuvykau į gelmes Okeano srovingo."

Jai debesų varinėtojas Dzeusas Kronidas atsakė:
„Hera, turėsi dar laiko paskui aplankyt Okeaną;
Mudu geriau sau dabar pasidžiaukime meile sugulę.
Nes niekuomet geidulys, ar tai dievės, ar žemiškos moters
Šitaip karštai dar nebuvo užpylęs širdies man krūtinėj,
Nei Iksijono karaliaus žmonos niekuomet tiek netroškau,
Pusdievį Pejiritoją kuri man pagimdė galingą.
Nei gražiakojės Danaės, dukters mylimosios Akriso,
Kur man Persėjų pagimdė, pasauly garsingąjį vyrą,
Nei plačiai gerbiamo Foiniko dukros skaistaveidės gražiosios,
Kur man Minojų pagimdė ir pusdievį dar Radamantį.
Negeidžiau tiek ir Semelės, Alkmenės, gyvenusios Tebėj
Jų tai pirma Dionysą pagimdė — ramintoją žemės,
O ši antroji Heraklą, neįveikiamąjį galiūną.
Tiek ir Demetros netroško širdis, karalienės grežplaukės,
Nei tos garsiosios Lėtojos, nei net tavęs, Hera valdove,
Nūn kaip geidžiu aš tavęs štai nuo meilės saldžiosios apsvaigęs.“
Jam su gudrybe širdy taip atsakė daugalinti Hera:
„O visagali Kronide, tai ką tu kalbėti pradėjai!
Kaip gi tu nori dabar atsigulęs čia džiaugtisi meile
Idos viršūnėj, kur matoma yr iš visur, nes aukščiausia?
Kaip gi tad būtų, jei kurs iš dievų amžinųjų pamatęs
Miegančiu mudu krūvoj apsakytų kitiems ką regėjęs?
Aš jau daugiau nebegrįžčiau į tavo namus ant Olimpo,
Gėdos prityrus tokios, — kaip akis beparodyčiau grįžus!
Jei tu taip nori ir meilės turi širdyje tiek karštojoj,
Turim gi miegamą mūsų, sūnaus įtaisytą Hefaisto:
Užraktas ten pritaisytas ir durys be jokio plyšelio.
Eikime ten atsigulti, jei patalas traukia tave taip.“
Jai debesų varinėtojas Dzeusas išklausęs atsakė:
„Hera! Nereikia bijoti, kad kas iš žmonių, ar dievaičių
Mus pamatyti galės, nes aš debesį storą auksinį
Tokį užleisiu, jog mūsų nė Helijas, dievas aukštybių
Neįžiūrės, nors visur spinduliais savo šviečia ir mato.“
Taip jai atsakęs Kronidas, į glėbį greit žmoną patraukė.
Žemė ūmai čia po jų gėlėmis brangioms apsipylė:
Lotu rasotu ir kvepiančiu safronu bei hiacintu, —
Vis tai sudarė jiems patalą minkštą, nuo žemės iškeltą.
Šičia abudu jie sugulė, debesį sau užsileidę,
Gražų auksinį, nuo jo iš viršaus tik rasa šviesi krito.

Taip tad be rūpesčio Dzeusas ilsėjos Gargaro viršūnėj,
Herą priglaudęs, jau įveiktas meilės ir saldžiojo miego.
Miegas tuo tarpu saldusis Achajų stovyklon nuskrido
Žinią pranešt Poseidonui, kurs žemę mūs laiko ir krato.
Stojęs arti jisai žodžiais sparnuotais prabilęs jam tarė:
„Tai, Poseidone karaliau, gali Danajus jau užstoti;
Skubinkis garbę suteikti nors trumpą, kol Dzeusas dar miega,
Jam aš įleidžiau akysna giliausiojo saldžiojo miego:
Hera sugundė Kronidą į patalą meilės atgulti.“
Taip jam pranešęs, nuskrido, kur tautos garbingos gyvena;
Tik Poseidoną labiau jis padrąsino ginti Danajų.
Šokęs į eilę pirmųjų suriko Kratytojas žemės:
„Argi ir vėl mes Achajai prieš Hektorą imsime trauktis,
Kad jis laivus mūs užimtų, garbės negirdėtos nupelnęs?
Taip jisai gyrės grūmodams dėlto, kad greitkojis Achilas
Guli juoduosiuos laivuos ir kankina sau širdį rūstybe.
Nepasizgestume šito herojaus pagalbos. mes vyrai,
Jeigu tik stipriai sustoję kits kitą paremtum kovojant.
Vyrai! Sutikit dabar padaryti visi, kaip sakau aš:
Skydus tvirčiausius, didžiausius paėmę, pridenkim krūtinę,
Galvas pridenkim šalmais mūsų žibančio tvirtojo vario,
Rankoms ietis galingąsias nustvėrę — tik pulkim iš vieno.
Aš vesiu jus. O nors Hektoras tvirtas, sakau jums, šį kartą,
Audringas nors jis kovojant, jau nebegalės atlaikyti.
Jeigu kurs vyras galingas pasiėmė skydą menkutį,
Perleisti turi silpnam jį, o pats kur stipresnį surasti.“
Taip jis kalbėjo. Achajai skubėjo įvykint jo žodį.
Patys karaliai, nors žaizdos sopėjo, kovon juos sutvarkė:
Tai Agamemnonas ir Odisėjus, sūnus dar Tidėjaus,
Jie, apžiūrėję eiles, ir ginklus tarp kareivų sumainė;
Ginklą stipresnį stipriam davė vyrui, silpnam gi silpnesnį.
Vos tik šarvus varinius ir ginklus jie šviesiuosius sumainė
Puolė jie priešą tuojau, — juosius vedė Kratytojas žemės,
Aštrųjį jis kalaviją iškėlė galingojoj rankoj,
Tas kalavijas, kaip žaibas žibėjo: prieš jį neįstengė
Nieks pasipriešint, nes baimė atgal visus stūmė herojus.
Bet ir Trojėnus rikiavo skaistusis jų Hektoras vadas.
Tokiu būdu toms imtynėms baisiosioms sutvarkė herojus
Dievas tamsiais garbiniais Poseidonas ir Hektoras didis.
Hektoras gynė Trojėnus, o priešus jų pats Poseidonas.

Jūra padūko ir bloškė bangas savo lig palapinių.
Priešai vieni kitus puolę, didesnį dar riksmą pakėlė.
Bangos, sukeltos galinga ranka didžiajėgio Borejo,
Virsdamos kaip kokios uolos, krantų taip nedaužo griausmingai;
Gaisras taip baisiai neūžia, pakilęs tankiausiojoj girioj,
Tarpe kalnų, kai įnirtęs naikina medžius šimtamečius,
Viesuls taip smarkiai nestaugia plačios ąžuolyno viršūnės,
Nors ir labjausiai jis ūžtų galingajai audrai ištikus, —
Kokis tad riksmas ir triukšmas pakilo, kad puolė į kovą
Sūnūs Achajų ir Trojos herojai drąsos kupinieji.
Pirmas Ajantui paleido čia ietį galingasai Hektors,
Stačiai prieš jį atsistojęs, dėl to ir pataikė krūtinėn,
Kur du diržu ant krūtinės kryžiuojasi: vienas jų skydą
O kalaviją antrasis jam laikė, sidabrais dabintą.
Kūną jo baltą pridengę. Ir Hektoras baisiai supykęs,
Kad jo galinga ietis be naudos jam iš rankų ištrūko,
Greitai atšoko į būrį draugų, pasisaugodams Kerių.
Vos tik atgal jis sugrįžo, galings Telamono Ajantas,
Akmenį baisų nuo žemės pakėlęs, kurių čionai krūvos
Buvo po kojų herojų, nes jais čia ant smėlio laivai jų
Ramstomi buvo — juo trenkė krūtinėn per viršų jo skydo.
Brungzdamas lėkė akmuo tas ir jam pas pat kaklą pataikė.
Lygiai kaip griūva, jei su šaknimis Dzeuso žaibas galingas
Ąžuolą didį išrauna — sieros tiktai tvaikas paplinta:
Vyras drąsiausias pabūgsta, nes baisūs yr Dzeuso perkūnai —
Taip čia triukšmingai galingasai Hektoras griuvo ant žemės.
Ietį iš rankų paleido; jam šalmas ir skydas nukrito;
Šviesiojo vario šarvai jam nugriuvus garsiai sužvangėjo,
Baisiai surikę aplinkui apspito jį sūnūs Achajų:
Hektorą manė pribaigti, strėlių jam paleidę be skaičiaus.
Tik nė vienam nepavyko Trojėnų vyriausiąjį vadą
Kalaviju ar strėle beužgauti, nes jį užsistojo
Didvyriai Trojos stipriausieji: Polidamantas, Ainėjas,
Vadas narsusis Agenoras ir Sarpedonas galingas,
Vadas Likijų ir draugas jo Glaukas, beydis herojus.
Daug ir kitų jo bičiulių nebėgo nuo Hektoro kūno,
Bet užsistojo už jį, savo skydais jie pridengė draugą.
Jo artimiausi draugai jį paėmę iš lauko verksmingo
Išnešė ir prie žirgų jį greitų nugabeno, kurie jam
Šič netoli nuo kovos ir to triukšmo stovėjo: vežėjas

Laikė juos pats įsistojęs į savo šviesiuosius dviračius.
Tuoj pasileido į pilį jie Hektorą alpstantį vežti.
Upės gelmingosios brastą tiktai privažiavę, ant kranto
Ksanto srovingo ir greito, kursai iš dangaus yr išplaukęs,
Ėmę draugai jį ant žemės padėjo ir vandeniu pylė.
Jis atsigavo tam kartui ir pasižiūrėjo aplinkui,
Klaupės ant kelių, bet vemti krauju tuoj pradėjo.
Griuvo aukštielninks atgal jis — ir vėliai jam akys užtemo.
Smūgio galingojo ištiktas, žado atgaut negalėjo.
Vos tik Argėjai pamatė, kad Hektoras nebekovoja,
Puolė Trojėnus smarkiausiai, drąsos ir jėgų atsiminę.
Šičia greitasis Ajantas, sūnus Ojilėjaus, pirmiausias
Puolė ir Satniją sūnų Enopo ietim tuoj nudūrė.
Nimfa beydė tą Satniją buvo pagimdžius Enopui,
Satnijoentas kur plaukia, Enopas ten gyvulius ganė.
Jį Ojilėjaus sūnus, ietininkas garsusis, pribėgęs
Dūrė į kirkšnį ir perbloškė žemėn. Aplinkui jo kūną
Kruviną kovą pakėlė Trojėnai ir sūnūs Achajų.
Polidamantas, Pantojo sūnus, ietininkas galingas,
Stojo, norėdamas žuvusio kūną apginti, tad ietį
Protoenorui drąsiajam Areiliko sūnui paleido
Stačiai į dešinį petį: ietis ta jį kiaurai pramušo.
Vargšas ant žemės pargriuvęs nagais ėmė žemę draskyti.
Polidamantas tuomet pasidžiaugdamas garsiai suriko:
„Šičia neveltui, manau, paleista bus ietis variagalė
Rankos galingos drąsuolio, sūnaus išmintingo Pantojo:
Vienas Achajų herojų į kūną ją priėmė savo,
Greitai, manau, pasiremdamas ja, nukeliaus jis į Hadą."
Taip jisai gyrės. Achajams susopo širdis tai išgirdus,
Bet kuolabjausiai užgavo jis drąsiąją širdį Ajanto,
Didžio sūnaus Telamono, nes tas nukautasis čia griuvo.
Jam atsitraukiant Ajantas paleido galingąją ietį:
Polidamantas surojo, pašokęs į šalį, išvengti
Sau pražūties: Archelochui herojui tad kliuvo tas smūgis,
Sūnui Antenoro vado — dievai jį pražūti paskyrė.
Jam ir įsmigo ietis ten, kur sprandas su galva sueina
Ir kur prasided nugarkaulis — gyslas abidvi pakirto.
Todėl galva Archelocho, jo nosis ir lūpos pirma jau
Žemės pasiekė, neg keliai ir kojos, triukšmingai jam griuvus.
Garsiai Ajantas sušuko, kad Polidamantas girdėtų:

„Polidamantai galvok tik, ir man pasakyk atvirai tu,
Argi nevertas tas vyras nukautas mūs Protoenoro?
Man jis atrodo ne niekšas, atrodo ir aukšto gimimo;
Ar tik nebus jisai brolis Antenoro vado garbingo,
Ar gal sūnus? Kažin kaip panašus į Antenorą man jis!"
Taip jis kalbėjo geriausiai žinodams. Trojėnai nuliūdo.
Bet Akamantas, pašokęs už brolį Promachui Bojotui
Trenkė ietim, nes tasai Archelochą jau tempė už kojų.
Garsiai sušuko už brolį atkeršijęs čia Akamantas:
„Matot, Argėjų šauliai, kur tik laidyti gerklę papratę;
Mums ne vieniems tenka čia ir kentėti ir žūti kare tam:
Lygiai ir jūs laukuose išdrabstyti gulėsit ant žemės.
Miega Promachas, žiūrėkit: jis mano ieties paguldytas!
Jį aš nukoviau, kad brolis nelauktų, už gyvastį brangią
Kol atsilyginsim. Džiaugtis galėtų kiekvienas palikęs
Giminę tokį, kur gali nelaimei įvykus atkeršyt!"
Taip jisai gyrės. Achajams skaudu vis tai buvo girdėti.
Bet kuolabjausiai užrūstino širdį jisai Penelėjo;
Žengė jis prieš Akamantą. Bet tas pasitraukė nelaukęs
Smūgio drąsaus Penelėjo. Tad Ilijonėjų šis trenkė,
Sūnų Forbanto, avių savininko turtingo, kur Trojoj
Mylimas buvo Hermėjo labjausiai, palaimintas turtais.
Vieną tik Ilijonėjų pagimdė žmona tam Forbantui.
Kliuvo ietis jam į akį po antakio. Vyzį pramušus,
Jam į pakaušį įsmigo. Prisėdęs rankas jis atstatė
Ir kalaviją ištraukęs nuo šono smarkaus Penelėjo,
Kirto per sprandą. Galva su šalmu nuriedėjo ant žemės.
Laikės aky dar ietis. Kaip aguonos galvelę tą galvą
Keldams pamautą ietim, Penelėjas didžiavos ir rėkė:
„Jūs neužmirškit pranešti tėvams šito Ilijonėjaus,
Lai jie paverkia gerai savo rūmuos, dėl to, kad Promacho
Algenorido brangioji žmona, pasitikt jo išbėgus,
Vyro netekus brangaus, nesidžiaugs, kai mes grįšim iš Trojos."
Taip jisai rėkė. Pajuto kiekvienas jų šiurpulį šaltą
Bėgant per kūną ir ėmė žvalgytis nuo Kerių pabėgti,
Nūn apsakykite man jūs, Olimpo gyventojos, Mūzos,
Kas iš Achajų pirmiausia įgijo prigėrusius kraujo
Priešo šarvus, kuomet žemės Kratytojas davė laimėti?
Pirmas Ajantas didysis, sūnus Telamono, paklojo
Hirtiją, Girtijo sūnų, bebaimį Miziečių valdovą.

Mermerą ,lygiai kaip Falką — abu Antilochas nukovė.
Hipotijoną ir Morį — vikrus Merijonas paguldė.
Teukras — tasai Protooną nudėjo ir dar Perifetą.
O Hiperenorą vadą garsus Menelajas nužudė,
Smeigęs jam ietį į kirkšnį, variu jam jo žarnas sumaišęs;
Kiaurai pralindo ietis, ir, pro skylę žaizdų išsiveržus,
Siela išskrido skubotai — naktis amžina jam atėjo.
O kuodaugiausia išžudė greitasis Ajantas tą dieną.
Nieks negalėjo su juo susilygint, kai teko žudyti
Bėgantį priešą iš lauko, jei Dzeusas tiems baimę užleido.

Penkioliktoji giesmė.

Atmušimas ir bėgimas nuo laivų.

Perbėgę gilųjį griovį, kur mietų aštrių prismaigstytas,
Daug čia praradę draugų, kuriuos priešas įnirtęs nudėjo,
Vos tik prie savo dviračių šiaip taip susilaikė Trojėnai,
Baisiai išblyškę ir baimės, ir išgąsčio didžio prityrę.
Dzeusas tuo tarpu pabudo iš miego ant Idos viršūnių,
Ten jis saldžiausiai miegojo su Hera, dieve auksasoste.
Šokęs iš miego staiga, Achajus ir Trojėnus pamatė:
Bėga Trojėnai pakrikę, Achajai juos muša ir veja.
Tarpe Achajų eilių jis pamatė Kratytoją žemės.
Hektorą ir gi pamatė — lauke jis gulėjo be žado.
Ten šalia jo ir draugai susisėdę. O jis bekvėpavo
Sunkiai ir spjaudė kraujais, nemenkam jį Achajui užgavus.
Tėvas žmonių ir dievų visa tai paregėjęs gailėjos.
Rūsčiai pažvelgęs baltom Visagalis apibarė Herą:
„Tavo tatai čia, klastingoji Hera, sumanymas piktas!
Hektorą leidus sužeisti, išgąsdinai vyrus Trojėnų.
Tik nežinau, ar negausi tu savo bjauriųjų gudrybių
Vaisių pirma paragaut, kada ėmęs perkūnais nuplieksiu.
Jau užmiršai, kaip kabojai aukštybėse? Tuokart prie kojų
Du pririšau priekalus, o už rankų — dar raištį auksinį.
Tuokart kabojai tu man ten aukštai debesy tarp aitero.
Rūstavo aukšto Olimpo dievai, o padėt nepajėgė:
Niekas prieit ir atrišt negalėjo, nes, ką tik nutvėriau,
Sviedžiau nuo slenksčio dangaus, ir tas pusgyvis nulėkė žemėn.
Bet aš ir tuo nuramint negalėjau dar širdgėlos savo,
Pusdievio savo sūnaus, mylimiausio Heraklo, gailėdams:
Tu, pasikvietusi žiaurų Borėją ir audrą užleidus,
Piktą sumaniusi, jūroj gainiojai, iki nuvaryti
Koso salon bepavyko gerai įgyventon. Iš ten jį,
Daug prisikentusį vargo, į Argą arklingą parkėliau.

Primenu tau visa tai, kad jau liautumeis bjauriai gudravus,
Ir kad žinotum, jog nebepadės tau ir patalas meilės,
Kur suviliojai apgaule mane nuo dievų pasitraukus".
Taip jisai tarė. Galingoji Hera drebėti pradėjo,
Ir atsakydama Dzeusui sparnuotaisiais žodžiais prabilo:
„Lai mane girdi ir žemė, ir aukštas dangus viršuj žemės,
Ir neatšaukiamas Stikso vanduo, kur dievai laimingieji
Priesaika laiko baisia ir didžiausia — dabar aš prisiekiu
Ir tavo galva šventąja, taip pat mūsų patalu meilės —
Juo melagingai prisiekti, gali būti tikras, nedrįsčiau —
Jog čia ne mano įsakymą vykdo Kratytojas žemės,
Trojos herojams ir Hektorui kenkdams, kitiems gi padėdams.
Pats jis, matyt, širdyje to tegeidžia ir daro sumanęs,
Kai Achajus, prie laivyno suspaustus, jau žūstant pamatė.
Aš dar pati jam patarti galėčiau, kad elgtųsi visad,
Kaip, debesų Varinėtojau, tu įsakyti mums teiksies."
Taip ji atsakė. Prašvito žmonių ir dievų visų tėvas.
Nusišypsojęs valdovei sparnuotaisiais žodžiais prabilo:
„O, kad tu, Hera galinga, baltranke valdove, jautake,
Nuomonei mano pritartum taryboj dievų amžinųjų,
Tai Poseidonas, nors kaži kaip kito ko geisdamas, gautų
Taikinti nuomonę savo, kaip mudviejų širdžiai patinka.
Tai paklausyk, jeigu viską teisingai be melo kalbėjai,
Lėk dabar būstan dievų, įsakyk, kad tuojau čia atvyktų
Foibas, šaulys su sidabro lanku, ir dievaitė Irida.
Žinią Irida nuneš į eiles variarūbių Achajų,
Ir Poseidonui karaliui, kratytojui žemės galingam,
Mano įsakymą duos, kad tuojau iš kovos pasitrauktų,
O Apolonas šviesiausiasis Hektorui tuoj tegrąžina
Jėgą kariauti, galybės teįkvepia jam kuodaugiausia,
Skausmą teduoda užmiršti, kur širdį jo spaudžia. Trojėnai
Vėl Danajus tegu prispiria bėgti kur linkui laivyno;
Jie susigrūs bėgdami ties laivais ilgairkliais Achilo,
Didvyrio tvirto, šisai tegu kautis su priešais išsiunčia
Draugą Patroklą, kuris nuo herojaus žus Hektoro rankos
Ties tvirtove Ilijono, kai bus jau daugybę nužudęs
Trojos herojų, tarp jų Sarpedoną, man mieląjį sūnų.
Keršydamas už Patroklą Achilas nukaus Prijamidą.
Vien tik po to iš tikrųjų prispirsiu jau bėgti Trojėnus
Ir nebegrįžti lig tol, kol paims variarūbiai Danajai

Aukštąją Trojos tvirtovę, Atenai pamokant gudrumo.
Bet iki tol tai jau aš nepakeisiu baisiosios rūstybės,
Taipgi neleisiu, kad kas iš dievų Achajus užsistotų,
Kol visiškai bus Pelydo Achilo išpildytos maldos,
Kur prižadėjau išpildyt ir palenkiau galvą žadėdams
Tuokart, kad dievė Tetida, kelius apkabinusi mano,
Meldė karštai pažymėti Achilą, tvirtovių griovėją."
Taip jisai tarė. Nebginčijos Hera, valdovė baltrankė;
Tuoj ji nuo Idos viršūnių nuskrido į aukštą Olimpą.
Lėkė, tarytum mintis tokio vyro, kurs daugel pasauly
Matęs, kai pradeda dvasioje savo minėti, kur buvęs,
Ir vos pamano: kad būčiau aš čia, arba ten, ir yra jau.
Taip tat ūmai pasileido ir skrido galingoji Hera.
Vos į Olimpą atvyko, ten rado dievus amžinuosius,
Dzeuso būste susirinkus. Iš sostų pakilę visi jie,
Herą pamatę, skubėjo pasveikint ją taurėm nektaro.
Ji atsisakė priimti, vienos tik Temidos gražveidės
Priėmė taurę, nes ją pasitiko, pirmiausia pribėgus,
Ir, pavadinus vardu, ją sparnuotais prakalbino žodžiais:
„Hera! O ko sugrįžai? Tu atrodai man lyg nusigandus.
Gal tave gąsdino kuo tavo vyras, galingasis Dzeusas?"
Jai atsakydama tarė valdovė galingoji Hera:
„Dieve Temida, geriau ir neklausk apie šitą: žinai juk,
Kokia širdis jo — didybės pilna ir šiurkštumo baisiausio!
Tu šeimininkė būk mūsų, dievų šito pokylio linksmo.
Tuokart išgirsi taipogi ir tu su dievais amžinaisiais,
Kokias nelaimes dar Dzeusas Kronidas yra mums sumanęs,
Niekas, manau, nesidžiaugs nei žmonių trumpaamžių išgirdęs,
Nei amžinųjų dievų, jeigu kas ir puotauja linksmai dar."
Taip jai atsakiusi sėdosi Hera, valdovė baltrankė.
Ėmė murmėti dievai ten, sėdėdami rūmuose Dzeuso.
Ji tik prasijuokė lūpomis — ties antakiais gi juodaisiais
Jošios kakta pasiliko liūdna — ir ji rūsčiai prabilo:
„Mes juk bepročiai, prieš Dzeusą mėgindami šiauštis ir veikti.
Štai ir dabar mes norėtum priėję piktumą jo tildyt,
Ar tai žodžiu ar galia. O jisai, pasitraukęs į šalį,
Nebeatsimena mūsų, nerūpime jam, jis, mat, tiki,
Jog tarp dievų amžinųjų jis savo galybe ir jėga
Vienas tebūsiąs stipriausias, ir niekas jau jo neįveiksiąs.
Štai dėliai to ir kentėkite, jeigu darys kam jis bloga.

Nūn, aš manau, kad Arėją nelaimė kokia bus ištikus,
Nes kovoje yra žuvęs skaisčiausias Danajų herojus,
Tai Askalafas: Arėjas galingas sūnum jį vadino."
Taip tat ji tarė. Arėjas pašokęs suplojo galingoms
Rankomis sau per šlaunis ir suriko, dejuodamas sunkiai:
„O nesupykit dievai, amžinieji Olimpo valdovai,
Jeigu einu į laivyną Achajų atkeršyt už sūnų:
Bus man lengviau, jeigu pritrenktas Dzeuso perkūno gulėsiu
Karo lauke su lavonais, kraujais ir purvais aptaškytas."
Taip jisai šaukė. Ir Šiurpuliui liepė su Išgąsčiu greitai
Žirgus kinkyti, o pats užsidėjo šarvus sau šviesiuosius.
Būt amžinieji dievai ant savęs užsitraukę tą dieną
Dzeuso rūstybę ir bausmę, negu aną kartą baisesnę,
Jeigu Atėna, pabūgus nelaimės, nebūtų pašokus
Ir angoje nesustojus, palikusi aukštąjį sostą.
Šalmą nuplėšė dievaitė ir skydą galingą Arėjui,
Ietį varinę atstatė, ištraukus iš milžino rankų,
Ėmė supykusi barti karštuolį dievaitį Arėją:
„Karštas beproti, tau galas ateina! Ausų neturi tu,
Proto nustojai ir gėdos taip pat? Ar girdi, ką čia sako,
Hera, baltrankė valdovė, ką tik nuo Kronido sugrįžus?
Ar gi tu nori ir pats, prisikentęs skausmų ir nelaimių
Čia į Olimpą per prievartą grįžti su gėda ir mums dar
Štai nekaltiesiems dievams, neapsakomo vargo užtraukti?
Nes gi Kronidas, tada, Achajus ir Trojėnus palikęs,
Grįš apmalšinti čia mūsų, gyventojų aukšto Olimpo.
Baus jis paeiliui visus: ar jam kaltas kuris, ar nekaltas.
Taigi sakau, neberūstauk dabar dėl sūnaus, kuris žuvo.
Juk gi ne vienas herojų, už jį jėgomis ir galybe
Daug įžymesnis pražuvo, ir žus dar daugybė: sunku gi
Giminę tą trumpaamžių žmonių nuo mirties beapsaugot."
Taip apibarus atgal pasodino karštuolį Arėją.
Hera tada, Apoloną iš šviesiojo rūmo pašaukus,
Taip gi Iridą, kuri visuomet siuntinėjama Dzeuso,
Tarė abudum, vardais pavadinus, sparnuotąjį žodį:
„Dzeusas jums liepė atvykti į Idą tuojau, kuogreičiausiai.
Kai tik nuvyksit pas Dzeusą ir jo akyse atsistosit,
Pildykit viską uoliausiai, ką tik įsakyti jums teiksis!"
Taip jiems įsakiusi, Hera valdovė sugrįžo į rūmus,
Vėl atsisėdo į sostą. O tiedu nuskrido greičiausiai.

Veikiai atskrido į Idą, žvėrių ir šaltinių tėvynę.
Dzeusą, perkūnų valdovą, atrado Gargaro viršūnėj
Sėdintį. Galvą kvapus debesis, kaip vainikas, jam dengė.
Prieš debesų varinėtoją Dzeusą sustojo atvykę.
Jis nesirūstino savo širdy juos pamatęs, nes šiuodu
Greitai išpildė įsakymą Heros, žmonos mylimosios.
Žodžiais sparnuotais prabilęs Iridai pirmiausia įsakė:
„Lėk man, Irida greitoji, pranešk Poseidonui karaliui
Mano žodžius, kad nebūtumei pasiuntinys melagingas.
Liepk jam tuojau pasitraukt iš kovos kruvinosios ir grįžti
Veikiai į būrį dievų arba net ir į šviesiąją jūrą.
Jeigu paniekinęs mano žodžius, nenorėtų klausyti,
Jis teapsvarsto tuomet širdyje taipgi dvasioje savo,
Kai aš atvyksiu, ar jis išturės, nors ir baisiai galingas?
Aš galingesnis ir jėga už jį ir pirmiau esu gimęs:
Tik jo širdis nesibijo sakytis, kad man yra lygus,
Man, kurio bijo visi ir drebėdami tuoj nusileidžia."
Taip jisai tarė. Tuojau greitakojė Irida nuskrido.
Idos viršūnes palikus, pas šventąją nulėkė Troją.
Lyg iš tamsaus debesies, kada krinta kruša ar snieguolės,
Pučiant Borėjui smarkiam, iš aitero užgimstančiam vėjui, —
Taip ir greitoji Irida šauniausiai kelionę atliko.
Stojusi priešais jį tarė Kratytojui žemės karaliui:
„Žinią pranešti turiu, tamsiaplauki Laikytojau žemės!
Čia atvykau iš Olimpo skubiai nuo aigidvaldžio Dzeuso
Liepė jis tau pasitraukti iš lauko kovos ir sugrįžti
Veikiai į būrį dievų, arba net ir į šviesiąją jūrą.
Jeigu, paniekinęs Dzeuso žodžius, nenorėsi klausyti,
Pats čia atvykti grūmoja ir žada tave numalšinti.
Vis dėlto pataria Dzeusas tau vengti jo rankų dėl to, kad
Sakosi daug galingesnis esąs ir pirmiau esąs gimęs.
Tavo širdy nėsą baimės sakytis, kad jam esąs lygus,
Jam, kurio bijo visi ir drebėdami tuoj nusileidžia."
Jai užsirūstinęs tarė galingas Kratytojas žemės:
„Taip, nors galingas yra, bet perdaug išdidžiai nukalbėjo,
Jeigu jis žada mane, kurs jam lygus esu, pabaidyti.
Mūsų trys broliai, Kronidai, užgimę iš motinos Rėjos:
Dzeusas ir aš, o tretysis tai Hadas — numirėlių viešpats.
Viską į tris padalinę dalis, savo dalį kiekvienas
Burtus išmetę įgijome. Man tuomet teko per amžius

Pilkąją jūrą valdyti. O Hadui — tamsybių valstybę.
Debesys, aukštas beribis dangus ir aiteras — tai Dzeusui.
Bet visa žemė ir aukštas Olimpas mums bendras paliko.
Štai kodėl aš nemanau paklausyti įsakymų Dzeuso,
Būdams galingas, tevaldo ramiai savo gautąją dalį
Ir tenebaido manęs lygu niekšo savąja galybe.
Savo bauginamais žodžiais tebaido vaikus, kur pagimdė:
Jie įsakyti klausyti turės, nors ir priešingi būtų."
Jam atsakydama tarė greita vėjakojė Irida:
„Taip, kaip sakei tu, tamsiai garbiniuotas Kratytojau žemės,
Dzeusui pranešti galiu tavo žodį galingą ir rūstų?
Gal nusileisi dar kiek? Juk drąsuolių yr nuolaidžios širdys!
Pats gi žinai, kad Erinijos visad vyresnį užstoja."
Jai Poseidonas, kratytojas žemės galingas, atsakė:
„Tu čia Irida dievaite protingą pasiūlai man žodį.
Gera, kai pasiuntinys patarimą dar sugeba duoti,
Bet neapsakomas skausmas man skverbias į širdį ir dvasią,
Nes gi mane tas, kurs lygus visu kuo ir vieno gimimo,
Žodžiais žiauriais *užgaulingais sumanė baidyti ir barti.*
Vis gi, nors pykdamas baisiai, šį kartą aš jam nusileisiu.
Vieną tiktai pasakysiu ir savo širdy atsiminsiu:
Jeigu prieš mano ir karžygių laimės teikėjos Atenos,
Heros valdovės, Hermėjo Argžudžio, Hefaisto karaliaus
Norą čia Dzeusas sumanęs yra Ilijoną išgelbėt,
Jo išdraskydint nebnori, garbės pavydėdams Achajams,
Tuokart težino: piktumas tarp mūsų baisiausias įvyktų!"
Taręs tą žodį, paliko Danajų eiles Poseidonas,
Ir pasinėrė į jūrą: liūdnai jo gedavo Achajai.
O Apolonui tuomet debesų Varinėtojas tarė:
„Foibe brangusis! Pas skaistųjį Hektorą vyk kuogreičiausiai,
Nes Poseidonas, pabūgęs manosios rūstybės, į jūrą
Jau pasinėrė, kitaip būtų dvikovą baisią išgirdę
Požemio žiaurūs dievai, kur tamsybėj su Kronu gyvena.
Šitaip geriau ne tik man, bet taip pat ir Kratytojui žemės,
Kad, mano rankos nebandęs, nors piktas, galop pasitraukė,
Nes nebe prakaito karšto dalykas tas būt pasibaigęs.
Imk į rankas tu aigidą kutuotą. Kratydamas smarkiai
Gąsdink Achajų herojus, o pats tu, Šauly toli šaudąs,
Rūpinkis Hektorą šviesų globoti: didžiausią jam jėgą
Duok iki tol, kol Achajai pabūgę pradės visi bėgti

Ir į laivyną sugrįš jie, pasiekę bangas Helesponto.
Pats jau po to ir žodžiu ir veiksmu tą dalyką tvarkysiu
Taip, kad Achajai ir vėl atsikvėpti po vargo galėtų.“
Taip jisai tarė. Nepriešinos tėvui šviesus Apolonas.
Leidos nuo Idos viršūnių, tarytumei sakalas greitas,
Miško balandžių žudytojas piktas, vikriausias tarp paukščių.
Rado jis Hektorą skaistų, Prijamo protingąjį sūnų,
Sėdintį. Jau nebgulėjo: pakirdęs jis drąsintis ėmė,
Savo pažino draugus. Dūsulys jau ir prakaitas dingo.
Jam palankusis Kronido sprendimas jėgų daug grąžino.
Tarė šviesusis šaulys Apolonas, arti atsistojęs:
„Hektor, Prijamo sūnau! Kodėl tu, nuo kitų pasitraukęs,
Sėdi be darbo? Kokia gi ištiko tave čia nelaimė?
Silpnu balsu skaisčiašalmis tad Hektoras dievui atsakė:
„Kas tu geriausias dievų amžinųjų, mane čia aplankęs?
Ar negirdėjai dar tu, kad sūnus Telamono didbalsis
Tuokart, kada aš žudžiau jo draugus prie laivų ilgairklių,
Man akmenim į krūtinę pataikė ir jėgą pakirto.
Jau aš tariaus šešėlius pamatysiąs šiandieną ir tamsią
Hado valstybę, nes buvo dūsavimas mano nutrūkęs.“
Jam atsakydamas tarė šviesusis šaulys Apolonas:
„Na, jau nurimki! Tau Dzeusas Kronidas galingą globėją
Siunčia nuo Idos, lydėti ir ginti tave jam įsakęs:
Foibą su kalaviju šviesaus aukso — mane, kurs nekartą
Pats savo noru apgynė tave ir tvirtovę aukštvartę.
Kelkis veikiau, įsakyk tu visiems savo vyrams važiuotiems
Žirgus susukti atgal ir varyti juos linkui laivyno,
Raiteliams kelią visur aš patsai pirma eidams taisysiu.
Ir nuvarysiu atgal į laivyną Achajų kareivas.“
Taip jam pasakęs, didžiausios jėgos tuojau teikė herojui.
Tartumei nusistovėjęs ir miežiais nušertasai žirgas,
Staigiai ištrūkęs į lauką, pusnagomis skalbdamas lekia
Prie šviesiasrovio vandens, kur papratęs jis maudytis laisvas,
Jėga didžiuodamos, galvą jis kelia, gi karčiai abipus
Plaikstosi jam ant pečių, ir jį neša jo lengvosios kojos
Ten, kur ganyklas jis žino ir kur jis žirgų dar atranda, —
Lygiai ir Hektoro keliai ir kojos tuojau sudrūtėjo,
Ėmė kareivas į kovą tvarkyt, dievo balsą išgirdęs.
Lygiai šunų kad gauja ir būrys susirinkęs sodiečių
Vejas per krūmus pėdom kokį briedį ar ožką miškinę

Tol, kol žvėris neįsprunka bet kur tarp uolų ar į girią,
Kur jo surast nebegalima būtų; išgirdęs jų riksmą
Tuoj kelyje pasirodo baisusis barzduotasis liūtas
Ir juos išbaido visus, nors labiausiai medžiot būt įnirtę, —
Taip ir Danajai ik šioliai, būriu besivydami priešą,
Savo ietim, kalavijais abipus galąstais juos žudė.
Bet kai pamatė, kad Hektoras tvarko į kovą falangas,
Ėmė drebėt išsigandę, ir visas narsumas jų dingo.
Tuokart Toantas, sūnus Andraimono, narsiausias Aitolų
Vadas, stiprus ietininkas ir tvirtas imtynėse vyras,
Kurs ir vyrijoj, kuomet jaunesnieji susėję mėgino
Iškalbą gražią parodyt, nedaugeliui jų užsileido,
Gero norėdams draugams, čia prabilo ir ėmė sakyti:
„Dzeuse! Aš baisų stebuklą matau akimis dabar savo:
Hektoras, Kerių išvengęs, štai vėl atsikėlė ir sveikas!
Nors jį tikėjo širdy kuotvirčiausiai kiekvienas iš mūsų,
Žuvus iš rankų Ajanto, galingo sūnaus Telamono.
Vėl jį kuris iš dievų ir išgelbėjo štai, ir prikėlė
Hektorą, kur jau daugybei Danajų kelius yr pakirtęs!
Bus ir dabar mums taip pat: ne be Dzeuso pagalbos jis laikos
Vis pirmose eilėse, o jau siaučia tarytum padūkęs.
Taigi sakau paklausykit, ką liepsiu — visi taip darykit:
Liepkim kariuomenei mūsų, atgal pasitraukt į laivyną.
Patys, kurie tiktai sakomės esą geriausi kareivos,
Drūčiai stovėkim: gal būt, durtuvus jam atstatę įstengsim
Šiuokart puolimą atremti. Manau, kad ir siausdamas baisiai
Jis pabijos pagaliau į pat vidurį pulti Achajų."
Taip jisai tarė. Sutiko visi taip daryti, kaip sakė.
Tuoj jie apstoję Ajantą ir Idomenėjų karalių,
Teukrą, taip pat Merijoną ir lygų Arėjui Megetą,
Kovą pradėjo ir šaukė pagalbon tvirčiausius herojus
Stot prieš Trojėnus ir Hektorą baisų. Tuo tarpu Danajų
Traukės kariuomenė savo laivyno stovyklon, pajūrin.
Bet ir Trojėnai jau veržės į priekį. Juos Hektoras vedė
Vyriškais žingsniais. Prieš jį Apolonas šviesusis pats ėjo
Debesimi prisidengęs, o rankoj aigidą turėjo
Nuostabią, baisiai aplinkui gauruotą, kur Dzeusui Kronidui
Šlubasai kalvis Hefaistas padarė herojams baidyti.
Nešinas ta aigida Apolonas žygiavo į priekį.
Bet susibūrę narsieji Danajai juos drąsiai sutiko.

Draugiškais žodžiais ramino ir žaizdą jo skaudžiąją gydė,
Vis pabarstydamas vaistais gesinamais juodąjį skausmą.
Bet kai patyrė Trojėnus pralaužus galingąją sieną,
O tarp Danajų pamatęs įvykusį triukšmą ir baimę,
Jis sudejavo, suplojęs per kulšis galingomis rankom,
Ir Euripilui herojui balsu tad nuliūdusiu tarė:
„Aš nebgaliu, Euripilai, nors būčiau tau dar reikalingas,
Čia besėdėti: kova ten baisiausia pakilusi ūžia;
Lai tavo tarnas tuo tarpu tave čionai slaugo ir gydo.
Aš pasistengsiu Achilą kaip nors išvadinti į kovą.
Kas gal žinoti, gal daimonas kokis padės man atversti
Kietą jo širdį? Juk draugo naudingas mums bus patarimas?
Taip jisai tarė išbėgdamas greitai. Tuo tarpu Achajai
Spyrės tvirtai prieš Trojėnų puolimą, tačiau negalėjo
Jų beatmušt nuo laivų, nors mažiau kaip Achajų šių buvo.
Bet ir Trojėnai nestengė pralaužti Danajų falangų,
Pr'eiti į vidų laivų, ir padangčių Danajų stovyklos.
Lyg kad statydamas laivą gudrusis dailidė, kurs savo
Darbo gudrybes ir žinią įgijo Atenos pamokoms,
Rąstą išlygina tiesiai, nutašęs gražiai pagal virvę —
Taip išsilygino pasisekimas įnirtusių priešų.
Kovės herojai būriais susispietę pas atskirą laivą.
Hektoras vėl susitiko kovoj didžiagarbį Ajantą;
Jiedu dabar abu vargo pas laivą ir kovėsi veltui:
Vienas nuvyt negalėjo Ajanto ir laivo padegti,
Antras — nuo laivo pašalinti Hektoro, vedamo dievo.
Štai tik galingas Ajantas Kaletorą, Klitijo sūnų,
Nešusį ugnį jo laivui, ietim į krūtinę pataikė.
Griuvo triukšmingai tasai, jam nuodėgulis krito iš rankų.
Hektoras savo gentainį pamatęs, kad griuvo negyvas
Priešais neuždegtą juodąjį laivą, balsu iškilmingu
Šaukti pradėjo Trojėnams drąsuoliams, herojams Likiečiams:
„Vyrai Trojėnai, Likiečiai, Dardanai narsiausi herojai!
Tik nesiliaukit kovoję į siaurą šią vietą pakliuvę,
Ginkit Kaletoro kūną, kad jo nenuvilktų Achajai,
Didvyrio mūsų drąsaus, kuris žuvo kovoj dėl laivyno."
Šaukdamas taip jis paleido Ajantui galingąją ietį.
Jam nepataikęs, užgavo Likofroną, Mastoro sūnų.
Buvo tasai iš Kiteros, kare šiame draugas Ajantui,
Ir pas Ajantą gyveno, nes žmogų Kiteroj užmušo.

Hektoras jam ties ausim savo ietį varinę įvarė,
Stovint greta su Ajantu. Jis griuvo aukštielninks nuo laivo
Žėmėn į dulkes, nes keliai herojaus pasilpo nuo smūgio.
Baimė pakratė Ajantą ir pratarė broliui jis Teukrui:
„Teukrai brangusis! Žiūrėk tiktai: draugas geriausias pražuvo,
Tas Mastoridas, kurį mes, atvykusį į mūsų šalį,
Buvom priėmę į rūmą ir gerbėm, kaip mylimą tėvą.
Hektoras jį tvirtabūdis nukovė. O kur tavo strėlės,
Greitą suteikiančios mirtį, kur lankas tau suteiktas Foibo?
Taip jisai šaukė. Atbėgo išgirdęs jo brolis, turėdams
Rankoje tamprųjį lanką ir šūtį strėlių kuopilniausią;
Savo aštriosioms strėlėms jisai šaudyt pradėjo Trojėnus
Pirmąjį Kleitą pašovė, Peisenoro puikųjį sūnų,
Polidamanto, Pantojo sūnaus, mylimiausiąjį draugą.
Kleitas turėjo vadžias, nes žirgams pristatytas jis buvo.
Žirgus varydavo ten, kur labiausiai siūbavo falangos,
Linksmindams širdį Trojėnų ir Hektoro vado galingo.
Štai susilaukė mirties, nė norėdamas nieks neapgynė.
Kliuvo sprandan jam aštrioji strėlė, kuri suteikia skausmo.
Griuvo jisai iš dviračių, žirgai, pasibaidę jam krntant,
Šoko atgal. Bet valdovas juos Polidamantas pamatė.
Pirmas pripuolęs sulaikė jis žirgus ir tuoj Astinojui,
Sūnui narsiam Protijaono pavedė sergėt ir rūpint,
Liepęs juos nuolat laikyti arti ir žiūrėti budriausiai.
Pats gi sugrįžo kovoti ir prieky karių atsistojo.
Teukras vėl strėlę paleido į Hektorą narsų herojų.
Būtų ir kovą užbaigęs Achajų laivyno stovykloj,
Jeigu jam būtų pavykę tą baisų herojų pakloti.
Bet nepasislėpė tai nuo akių visamatančio Dzeuso,
Hektoro aukšto globėjo, garbės nesuteikusio Teukrui.
Dzeusas jo tvirtojo lanko naujintėlę susuktą stygą,
Įtempiant ją netikėtai nutraukė. Strėlė tad varinė
Nulėkė sau kažin kur ir pats lankas iš rankų ištrūko.
Išgąstis paėmė Teukrą ir tarė jis didvyriui broliui
„Vargas! Man rodos dievai nebeleidžia jau mums besiginti.
Štai mano lanką galingą dievaitis iš rankų išmušo,
Naują jo stygą nutraukęs, kurią aš įdėjau tik šįryt,
Kad tik galėtų jinai išlaikyti man šaudant ilgiausiai."
Jam atsakydamas tarė Ajantas, sūnus Telamono:
„Broli! Padėk savo lanką ir savo strėles nūn greitąsias,

Jeigu koks dievas, Danajų nekęsdamas, jas pagadino.
Stverk dabar rankon tu ilgąją ietį ir tvirtąjį skydą,
Kauki Trojėnus tvirtai, Achajus gi vis ragink į kovą!
Reikia didžiausios drąsos! Jei jau lemta Trojėnams paimti
Mūsų gražiuosius laivus, tenegaun jų be kruvino vargo!"
Taip jisai tarė. Ir Teukras padangtėje lanką palikęs,
Ėmęs sluoksniuotąjį skydą ant savo pečių užsidėjęs,
Galvą galingą pridengęs šalmu kuopuikiausiai padirbtu,
Su ašutų dideliausiu kuodu ant jo viršaus iškeltu,
Ietį galingą paėmęs į ranką, su vario galūne,
Greitai sugrįžo iš būsto ir tekins atbėgo pas brolį.
Hektoras vos tik pamatė, kad Teukro nebskraido jau strėlės,
Savo Trojėnams ir vyrams Likiečiams griausmingai suriko:
„Vyrai Trojėnai, Likiečiai, Dardanai narsiausi herojai!
Nūn pasistenkite, būkite vyrai, drąsos nenustokit:
Jau nebetoli laivai jų ruimingi! Dabar čia mačiau aš,
Kaip galingiausio herojaus strėles jau Kronidas sulaužė:
Lengva pažinti Kronido galybę, jei teikiasi vyrams,
Duoti didžiausios garbės kovoje, arba mažina jėgą
Didvyrių tų, kuriems jis nebenori pagalbos suteikti.
Štai ir dabar jis Achajų galybę dėl mūsų sutramdė.
Taigi tvirčiau tiktai pulkim visi mes dabar jų laivyną.
Jeigu kam lemta pražūt nuo ieties, ar strėlės, tegu miršta
Taip, kaipo vyras! Nebloga kovoj už tėvynę numirti!
Žuvus jam, lieka laisva jo žmona ir vaikeliai jo brangūs;
Lieka pilnintelis namas ir turtas — jei plėšrūs Achajai
Bus išvaryti laivais ir sugrįš ten, į savo tėvynę!"
Žodžiais tokiais jis kiekvieno padidino drąsą ir jėgą.
Bet ir Ajantas taip pat nepaliaudamas šaukė Achajams:
„Gėda Achajai! Dabar jau mum tenka, ar žūti visiems čia,
Ar išsigelbėt kaip norint ir savo laivyną apginti.
Ar tik nemanote jūs dabar pėsti per jūrą sugrįžti
Savo tėvynėn kiekvienas, jei Hektors laivyną sudegins?
Ar jūs negirdit, kaip Hektoras šaukia savuosius herojus,
Pulti sudeginti mūsų laivyną? Nekviečia jų šokti,
Bet į baisiausią žūtbūtinę kovą! Ir mums bepalieka
Viens išėjimas geriausias ir vienas dalykas naudingas:
Nedelsiant pulti Trojėnus, su jais atkakliau susikirsti.
Rodos geriau man iš karto nusprendus, ar žūti, ar būti,
Negu čion laiką ilgiausią kovoj kruvinojoj kankintis,

Kaip štai dabar pas laivus su menkesniais, neg patys mes priešais!“
Žodžiais tokiais jis kiekvieno padidino drąsą ir jėgą.
Hektoras tuokart nukovė čia Schediją, vadą Fokiečių,
Sūnų garsaus Perimedo. Ajantas jo vieton nudėjo
Laodamantą, pėsčiųjų vadovą, Antenoro sūnų.
Polidamantas nuplėšė šarvus tuoj Kilenijos Otui
Buvo Filydo Megeto tai draugas ir vadas Epėjų.
Šitą pamatęs, tuoj puolė Megetas, bet šoko į šalį
Polidamantas, ir tas nepataikė: šviesus Apolonas
Sūnų Pantojo apgynė, kovoj jam neleisdamas žūti.
Krojismui kliuvo durtuvas, susmigo jam kiaurai krūtinėn.
Griuvo triukšmingai jisai, ir Filydas šarvus jam nuplėšė
Tad prie Megeto prišoko garsus ietininkas, Trojėnas
Didvyris Dolopas, kurs pagimdytas galingojo Lampo,
Laomedonto sūnaus. Jis Filydui į vidurį skydo
Trenkė galinga ietim, kai pribėgo arčiau, bet Megetą
Gelbėjo drūtas krūtinsargis, žvynomis klotas. Filėjus
Gavo jį prie Seleento Efiros mieste, kada buvo
Ten apsilankęs svečiuos pas garbingą karalių Eufetą,
Kad kovose jį nešiotų nuo priešų piktų atsiginti.
Aišku, išgelbėjo jis dabar sūnui brangiajam gyvybę.
Tuokart Filydas Dolopui, varinį durtuvą pakratęs,
Trenkė į viršų jo šalmo varinio, gražiai padabinto,
Skiauterę jo ašutinę ir kuodą numušo, ir visas
Šalmas nugriuvo tuoj žemėn, krauju nudažytas raudonu.
Koliai Megetas kovojo ir vis dar tikėjos laimėti,
Jam netikėtai pagalbon drąsus Menelajas atėjo:
Šoko, pritykojęs iš pasalų, su ietim ir Dolopui
Trenkė į petį. Prasmigusi kiaurai galūnė išlindo
Jam iš krūtinės toli, ir Trojėnas tuoj griuvo ant veido.
Šoko abudu herojai brangiųjų šarvų nusiplėšti.
Bet skaisčiašalmis Prijamo sūnus tuojau gimines šaukė.
Jis Melanipą, garsaus Hiketaono sūnų pirmiausia
Barti pradėjo. Tasai, dar čionai neatvykus Achajams,
Kreivaragius didžius jaučius Perkotėj augino ir ganė.
Bet, kad atvyko į Troją laivais riestanosiais Achajai,
Trojon gyvent išsikėlė, ir gerbiamas buvo Trojėnų.
Jis pas Prijamą gyveno, ir tas jį mylėjo kaip sūnų.
Jį dabar Hektoras barė ir tarė jį gėdindams žodžiais:
„Taip ir paliksime jį, Melanipe? Ar tau ir negaila,

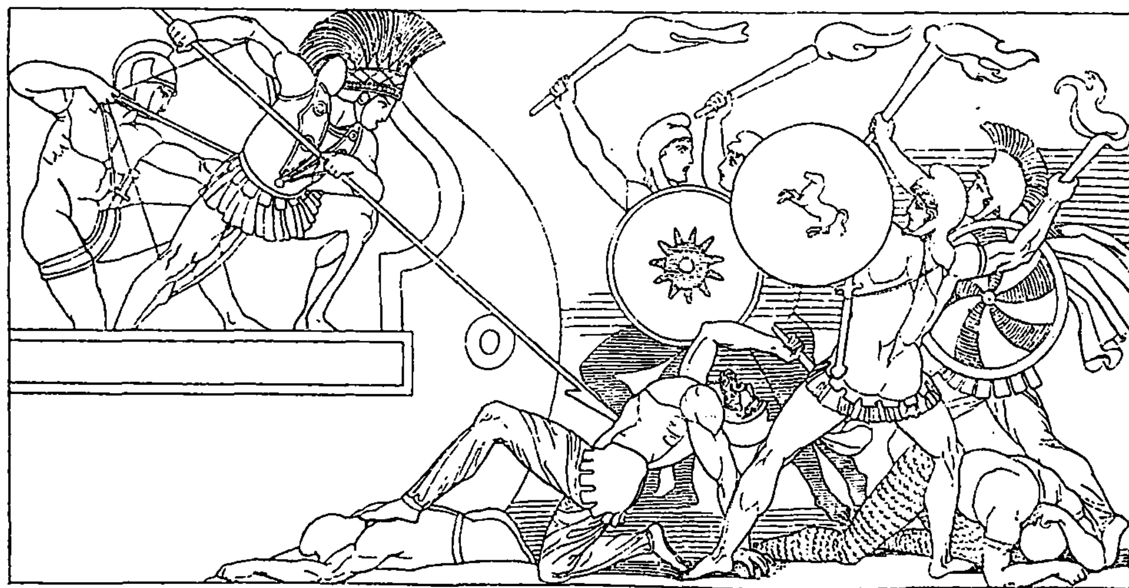
Giminę matant pražuvus? Matai, kaip Dolopo šarvus jie
Plėšia? Tai einam jo ginti! Neblaikas iš tolo kovoti
Mums su Danajais. Jau reikia, kad mes Achajus išžudytum,
Arba, kad jie, Ilijoną paėmę, Trojėnus išmuštų."
Taip jį pabaręs, jis puolė, paskui Melanipas herojus.
Bet ir Ajantas galingas vis drąsino vyrus Achajų:
„Būkite vyrai, Danajai, širdy bent turėkite gėdos.
Gėdykitės vienas kito, pabėgt iš kovos kruvinosios:
Iš neužmiršusių gėdos daugiau išsigelbsti neg žūna;
Tam gi, kas bėga — nebėr nei garbės, nebėra nei pagalbos."
Taip jisai šaukė. Achajai, kurie atkakliausiai dar spyrės,
Žodžių Ajanto paklausę, sustoję lyg siena varinė,
Pridengė savo laivus. Bet Trojėnus vis stiprino Dzeusas.
Čia Menelajas didbalsis skubiai Antilochui prabilo:
„Tu, Antilochai, Achajų būry pats jauniausias herojų,
Nieko nėra už tave nei vikresnio kovoj, nei narsesnio:
Gal pamėginsi, pašokęs staiga dar Trojėną pakloti?"
Taip jį pagundęs nuėjo šalin Menelajas didbalsis.
Šoko tasai iš eilės ir aplinkui žvalgydamos, smarkiai
Ietį paleido. Trojėnai atgal atsitraukė, pamatę
Metantį ietį herojų. Neveltui paleido jis ietį.
Sužeidė jį Melanipui, drąsiam Hiketaono sūnui,
Smarkiai krūtinę prie papo, kai rengės šis pulti kovoti,
Griuvo triukšmingai jisai, ir šarvai sužvangėjo baisiausiai,
Puolė prie jo Antilochas, kaip šuo kada stirną apninka,
Jeigu ji, iš tankumyno išbėgus, miške susitinka
Piktą medžiotoją, kurs jai strėle tuoj nusilpnina kojas.
Taip prie tavęs, Melanipai, drąsus Antilochas prišoko
Tavo nuplėšti šarvų. Bet skaistusis jį Hektors pamatė.
Per išblaškytas eiles puolė Hektoras prieš Antilochą,
Ir Antilochas nedrįso jo laukti, nors buvo vikriausias,
Bet išsigandęs pabėgo, kaip bėga žvėris, kuomet žmogui
Žalą padaro: ar šunį ar piemenį karvių sudrasko —
Skubina bėgti greičiau, koliai žmonės dar nesusirinko.
Taip Antilochas pabūgo ir bėgo. Trojėnai ir Hektors
Vydamies rėkė ir laidė strėles, kurios aimanas kelia.
Tik į draugų savo būrį įpuolęs, atgal atsigrįžo.
Tuokart Trojėnai, lyg liūtai plėšrieji vėl puolė laivyną;
Dzeuso sumanymus vykino jie, ir jisai jiems galingą
Suteikė jėgą, nustelbdamas narsiąją dvasią Danajų.

Drąsino nuolat Trojėnus, garbės nebeduodams Achajams,

(Čia pasibaigia Ralio vertimas. Toliau išversta kun. Žadeikio.)

Nes užsimanė išgarsinti Hektorą, sūnų Prijamo,
Kad į laivus riestanosius šis liepsną besotę įmestų,
Ir kad įvyktų jau negailestingasai noras Tetidos.
Štai kodėl Dzeusas norėjo ten degančio laivo pašvaistę
Savo akim pamatyti, nes tuokart turėjo Trojėnai
Tuoj nuo laivų negarbingai pabėgti šalin, o Danajai
Džiaugtis laimėjimu. Dzeusas galvoj tat turėdamas savo,
Hektorą kurstė, kad pultų laivus jų dubiai išlenktuosius,
Tos gi kovos pats Prijamo sūnus taip pat buvo ištroškęs,
Siuto įnirtęs, tarytum Arėjas, kurs krato durtuvą,
Putos pro burną jam dribo ir akys, kaip gyvosios anglys,
Degė žėruodamos iš po blakstienų; nuo baisiojo šalmo
Plaikstėsi kuodas puikių ašutų aplink Hektoro galvą.
Jį iš aukštybių tarp daugelio vyrų narsiųjų tik vieną
Dzeusas globėjas ir gerbė ir gyrė. Bet amžius neilgas
Liko jam lemtas gyventi, ir dievė Atėna paskyrė
Dieną mirties nuo Achilo Pelydo galingosios rankos.
Jis eilėse vis herojus sutriuškint, sumušti norėdams,
Puolė bandydams, kur gaujos didesnės, kur ginklai gražiausi.
Nors ir galingai jis guldė eiles, tačiau žygis nevyko,
Nes susiglaudę į tuntą Achajai jį veikiai sulaikė,
Tartum didžiulė uola, kuri kyšo prie jūros pilkbangės,
Pasididžiuodama kelią pastoja įniršusiam vėjui
Ir atkakliai ji pakranty sudaužo įsiutusią bangą.
Taip ir Achajai Trojėnus sustabdė ir jų nepabūgo.
Hektoras visas blizgąs Achajus antrą kartą užpuolė.
Tartum žvalioji banga, kurią jūroje sukelia audra,
Vikrųjį laivą užlieja ir putomis apneša denį.
Viesulas švilpdamas drasko būres taip, kad širdys jūreivių
Dreba prieš pražūtį. Lygiai taip plyšo ir širdys Achajų.
Tartumei liūtas baisusis su jaučių būriu susitinka,
Kai jų kur tūkstančiai ganosi balų platybėse, viens tik
Tuos kumparagius tesaugoja kerdžius, kurs nėr dar prityręs,
Kaip juos nuo plėšriojo ginti žvėries. Čia užbėga iš priekio
Baimės pagautas, čia vėl jis prie tų, kur paliko, sugrįžta,
Liūtas gi vienu šuoliu tuojau vidurį patį atranda,
Bulių nutvėręs sudrasko, ir blaškos kiti išsigandę.

Taip ir Achajai nuo Dzeuso ir Hektoro narso pabėgo.
Vieną herojų iš miesto Mikėnų tada jis nukovė,
Kurs Perifetas vadinos, Koprėjaus sūnus mylimasis.
Nešdavo jis Euristėjaus karaliaus žinias pas Heraklą;
Gimęs už tėvą narsesnis, jis pasižymėjo gabumais:
Kojų greitybe, kovoj mitrumu, o protu buvo lygus
Miesto Mikėnų garbiojoj taryboj pirmiesiems piliečiams.
Jis tad sugniužo nuo Hektoro rankos, garbės jam suteikdams.
Mat, apsisukdams užkliuvo už skydo kertės apvaliosios,
Skydas ilgasis padėdavo jam nuo iečių apsidrausti.
Juo užsigavęs, jis griuvo aukštielninks, net šalmas sužvango
Jam ausyse, jas užtrenkdamas. Hektoras tai pastebėjęs,
Šoko artyn ir ietim jam pramušo krūtinę, nukaudams
Jį tarp draugų, tie ne gelbėti, bet tegalėjo gailėtis,
Nes ir jie patys didžiausiai drebėjo prieš Hektorą narsų.
Stojos Argėjai prie kranto, veidais į laivus atsisukę,
Priekyje savo laivyno, bet tuoj pasivijo Trojėnai,
Ir nenoroms nuo pirmųjų laivų pasitraukė Achajai,
Prie palapinių subėgę, palaukti čia priešo sustojo,
Bet nesiskaidė po visą stovyklą, nes gėda jiems kliudė,
Baimė taipogi juos laikė, ir smarkiai jie kurstė kits kitą.
Nestoras, tas linksmaveidis senelis, Achajų gynėjas,
Vyrą kiekvieną maldavo, senolių jiems garbę primindams:
„Vyrai, stipruoliai, į kovą narsiausiai! Jūs gėdos turėkit
Savo širdy bent prieš žmones: atminkit nūn kūdikius savo,
Žmonas ir turtą, ir tėvus, visvien ar gyvi, ar jau mirę.
Jų čia vardu, kad ir nesančių, jus aš užkeikiu, maldaudams:
Drąsiai laikytis kovoj, niekuomet nepabėgti nuo priešų.“
Taip jis kalbėdams sukėlė širdy jiems drąsos ir narsumo.
Tuoj nuo akių čia Atėna užleistąjį nuėmė rūką,
Aiškiai pamatė laivus ir kovos ašaringąjį lauką:
Jie įstebėjo ten Hektorą, šaukiantį narsiai kovoti.
Ir gi Trojėnus, kurie kovoje prisivargę ilsėjos,
Matė ir tuos, kurie dar prie laivų riestanosių kovojo.
Ir nusibodo Ajantui herojui be darbo stovėti
Draug su Achajų vaikais. Tad pradėjo jis drąsiai ant dėnio
Vaikščioti žingsniais didžiais, savo rankose kartį turėjo
Rinkiais apkaltą nuo mastų dviejų dešimčių ir dviejų dar,
Tiko ji kautis, laivams tarp savęs susidūrus kur jūroj.
Tartum jojėjas, kuris su žirgais apsipratęs labiausiai,

Ajantas gina laivus. (XV, 664)

Iš viso būrio geriausius sau keturis žirgus parinkęs,
Juos susijungęs greta iš laukų ima vyti į miestą
Vieškeliu, kur susistoję ir vyrai ir moterys stebis,
Kai šis, bebėgant žirgams, tuoj nuo vieno ant kito užšoka, —
Taip ir Ajantas nuo vieno ant kito tuoj laivo žingsniavo,
Šūkavo garsiai, net oras drebėjo: jis liepė Danajams
Ginti stovyklą, laivus. Bet ir Hektoras taipgi negaišo
Prie storašarvių Trojėnų eilių. Lygu juodas erelis
Puola iš aukšto plunksnuočių būrius, kada upės pakrančiais
Ganos ramiai ilgakaklės sau gulbės ir žąsys ir gervės.
Hektoras lygiai taip veržėsi prie juodasnapio ten laivo,
Stūmė jį Dzeusas galinga ranka ir sukurstė Trojėnus.
Vėl prie laivų prasidėjo žiaurioji kova, lyg tarytum
Dar nenuvargę kareivos čia pirmąjį kartą susėjo.
Taip tat įnirtę kovojo ir kaudamies mintį turėjo:
Laukė Achajai žuvimo, matydami jo neišvengsią,
O gi Trojėnų kiekvienas geidavo: laivus tuoj sudegint,
Vyrus Achajų išnovyt, dėl to jie taip žiauriai kovojo.
Hektoras kibo į laivą, kur jūromis tiko keliauti,
Trojon atvyko juo Protezilajas, kilnusis herojus,
Bet gi, deja, nebegrįžo daugiau juo į gimtąją šalį.
Čia prie laivų susikirto arti jie: Trojėnai, Achajai,
Vyras prieš vyrą, arčiau negu lankas pašauna, ar ietys
Svaidomos lekia, arti gi visai, savo garbę atminę,
Kovėsi kirviais aštriais, smailiomis ietimis, kalavijais,
Abigaliai duriamaisiais durtuvais. Ir krito ant žemės
Daug kalavijų gražiausių, taip pat jų makščių juodamargių.
Kraujas tekėjo nuo vyrų pečių ir pasruvo juo žemė.
Hektoras laivą nutvėrė už galo ir jo nepaleido,
Rankose snapą laikydamas, šaukė triukšmingai Trojėnus:
Duokit ugnies ir laimėjimo giesmę užtraukit džiaugsmingai.
Dieną mums suteikė Dzeusas puikiausią, laivus mes paimsim.
Čia jie, atplaukę prieš valią dievų, mums žalos daug pridarė,
Mūsų senųjų tarybai dvejojant; nes kiek tiktai sykių
Pulti norėjau pirmuosius laivus, nuolatos jie man trukdė,
Vyrų man nedavė. Jeigu patsai mus tad mulkino Dzeusas,
Nūn jis patsai ne vien kursto mus pulti, bet dar gi įsako!"
Taip jis kalbėjo, ir jie dar labiau Argėjus tada puolė.
Nebegalėjo Ajantas ilgiau išturėti, nes strėlės jį daužė,
Truputį jis pasitraukė atgal, lygu mirtį nujausdams.

Savo laive pasilipo ant suolo nuo sieksnio aukštumo,
Čia atsistojęs jis žvalgėsi ir durtuvu ilgakočiu
Vaikė nuo laivo Trojėnus, kur nešė jam baisiąją ugnį.
Nuolat gąsliai jis grūmojo Danajams, sakydamas šitaip:
„Brangūs Danajai, draugai, jūs tarnai narsingiausio Arėjo.
Būkit herojai tikri. Jūs didžios dabar laukiat pagalbos,
Bet ar už nugarų savo pagalbą mes jaučiame kokią?
Ar kokią pilį ten stiprią, kur mirtį nuo vyrų pašalins?
Nėr jokio miesto arti, kuris bokštais sustiprintas būtų,
Kurs mums kareivų atsiųstų, kovojant laimėjimą lemtų.
Nūn mes lauke akyse storašarvių Trojėnų prie jūrų,
Čia mes toli nuo tėvynės, išganymas rankose mūsų.“
Taip jis pasakęs, dar blaškės įnirtęs ietim ilgakote,
Jei kurs Trojėnų prie laivo dubaus ugnia nešinas ėjo,
Hektorui liepiant, Ajantas ietim ilgakote tą žeidė,
Dvyliką vyrų paguldė tenai prie laivų besikaudams.

Šešioliktoji giesmė

Patroklėja.

Taip tada kovėsi jie prie puikiausiai įrengtojo laivo.
Tuo pat metu pas Achilą, valdovą, Patroklas atėjo,
Ašaras liedamas karštas, lyg vandenį juodą šaltinio,
Kurs uolose tarp skeveldrų čiurkšlendamas bėga į slėnį.
Pasigailėjo Achilas greitkojis, pamatęs jį einant,
Ir prakalbėjo, žodžius jam sakydamas savo lakiuosius:
„Kam tu, Patroklai, pravirkai, tarytum mažutė mergytė,
Kad ji, nustvėrusi motiną, verkia ir prašos paimti,
Glaudžia galvelę prie rūbų ir eiti toliau jai neleidžia,
Ir ašarodama žiūri, lig ši pasiims ją ant rankų.
Taip tai, Patroklai, ir tu savo ašaras lieji gausiąsias.
Gal Mirmidonams, o gal tiktai man ką turi pasakyti?
Gal tik tu vienas esi kokią žinią girdėjęs iš Ftijos?
Ar tebegyvas Menoitijas, kurs su dievais yra lygus?
Ir Ajakidas Pelėjus, garsus Mirmidonų valdovas?
Mes tų dviejų, jei būt žuvę, labai ir labai nūn liūdėtum.
Gal tu raudoji Argėjų žmonių, kurių žūva be skaičiaus
Ten prie laivų, prie dailiųjų, ir tik dėliai savo kaltybės?
Tark nedvejodamas nuomonę, tai težinokime mudu."
Dūsaudams sunkiai Patroklas, vikrus žirgavaldis, atsakė:
„O, tu Achilai, Pelėjaus sūnau, tarp Achajų narsiausias,
Mesk savo pyktį. Matai, Achajus kokia širdgėla kremta:
Štai tie visi, kur tarp mūsų narsiausi pirma yra buvę,
Nūn sužeisti durtuvu ar ietim, laivuose vis dejuoja.
Sužeistas guli narsusis Tidėjaus sūnus Diomedas,
Ir Odisėjus garbingasai, ir Agamemnonas vadas,
Ir Euripilui įsmigo į slėpsną ietis žalingoji.
Gydytojai juos ten slaugo, žolėlių visokių žinovai
Teikia pagalbos jiems. Bet tu, Achilai, esi kietaširdis.
Kietaširdybė tavoji tegu man į sielą neeina.

Tu skausmadari, sakyk kuo ainius keti savo nudžiugint,
Kad nuo Argėjų dabar tos nelaimės nukreipti nenori?
O, tu beširdi. Tikrai ne Pelėjus yra tavo tėvas,
Ir ne Tetidos sūnus tu, tačiau mėlynosios tik jūros,
Taipgi stačiosios uolos ir todėliai esi kieto būdo.
Jei tu bijai iš žmonių kokį priekaištą skaudų išgirsti,
Ar gerbiama tavo motina Dzeuso tau žodį paskelbė,
Tad bent mane leiski kautis su priešais; tauta Mirmidonų,
Teseka paskui mane, gal nušvis tad laimėjims Danajams.
Mano pečiams tu uždėk savo varį, kad smūgiai nekenktų.
Gal net Trojėnai paliautų kovoję, matydami šarvą
Tavo uždėtą ant mano krūtinės. Achajai drąsuoliai
Gautų sau poilsio nors valandėlę, nes karo juk laikas.
Tuomet naujų pasigavę jėgų mes nuvargusius priešus
Atbulus stumsim į miestą, laivus, savo turtą apginsim."
Taip jis kalbėjo, maldaudamas vaikiškai. Lemta jam buvo
Tuo išprašyti sau mirtį, blogybę ir vargą didžiausią.
Sunkiai į tai atsiduses, greitkojis Achilas atsakė:
„O, ką kalbi, dievų aini ir gerbiamas vyre Patroklai?
Nė man berūpi dievų pranašavimas, kur sužinojau,
Nė gerbiama mano motina nieko nėr skelbus iš Dzeuso.,
Skausmas žiaurusis man sielą kamuoja visad, atsiminus,
Kad apiplėšti sumanė mane karo vadas man lygus
Ir mano dovaną brangią atimt iš manęs vien tik jėga.
Tas yra skausmas žiaurusis ir širdgėla baisiai žalinga,
Nes tą mergelę, kurią man Achajai jau buvo paskyrę,
Su durtuvu savo rankoje, pilį išgriaudams, laimėjau.
Ją Agamemnonas iš mano rankų su jėga išplėšė,
Sau ją paveržęs, lyg būčiau aš valkata, garbę praradęs.
Bet kas praėjo — praėjo, ir pykt amžinai aš nepyksiu,
Bet atsileist pasiryžau, kovos kai šauksmai suaidės jau
Prie pat manųjų laivų, kurie greitai po jūrą klajoja.
Tu gi brangiuosius šiuos mano šarvus ant pečių užsidėki,
Veski į kovą šituos Mirmidonų kareivas narsiuosius,
Jeigu lyg koks debesis, mus Trojėnai jau bando apsupti,
Puola laivus atkakliai, Argėjus jie tuo tarpu sustūmė
Jūros atgairėn, kur siaurą beturi užėmę sklypelį.
Nūn gi Trojėnų, matyt, visas miestas ant jų gulte gula,
Nes taip arti nebemato Achilo jie šviesiojo šalmo,
Kaip kitados, o jau galvatrūkčiais būtų bėgę iš lauko,

Ir bėgdami, upelius būt lavonų priguldę,
Jei Agamemnonas būt su manim pasielgęs teisingai.
Nūn jie kovoja arti prie stovyklos, ir nei Diomedas,
Vyras narsusis, daugiau durtuvu nebmosuoja galingai
Gėdai tikrai nuo Danajų nuimti, ir jau nebsigirdi
Šaukiant Atrydą kovoj, nors jo balso aš kęst nepajėgiu.
Hektoro, vyrų žudytojo, balsas aplinkui beaidi.
Jį čia girdžiu, kai Trojėnus jis šaukia, ir jie ten aldoja,
Lygumą visą užėmę, kovoj Achajus jau nuveikę.
Tu gi, Patroklai, dabar nuo laivų tą pavojų atstumdams,
Pulk atkakliausiai Trojėnus, neleisk jiems ugnies susikurti,
Saugok laivus, kad sugrįžt į tėvynę ištroškę galėtum.
Įsidėmėk tiktai, tardamas žodį tą rimtą, liepiu tau
Daug man sukelti garbės savo žygiais ir taip padaryti,
Kad visi gerbtų Danajai ir gražią mergelę grąžintų,
Ir puikesnių jie pridėtų dar man dovanų. Juos nuginęs,
Grįžki atgal, nors didžiausios garbės tau Perkūnvaldis duotų,
Vyras galingosios Heros. Negeisk be manęs tu Trojėnus
Kauti pats vienas, užtrauktumei tuo man didžiausią nešlovę,
Nei tu didžiuokis kovos verksmingosios triukšmu, nei skerdyne,
Nei tu Trojėnus varydamas prie Ilijono žygiuoki,
Kad kuris nors iš Olympo dievaičių tuomet nenužengtų.
Myli juos Foibas labai, kuris moka iš tolo pataikyt.
Bet tu nunešęs pagalbos laivams, į stovyklą atgal tuoj sugrįžki,
O, tėve Dzeuse, Atėna ir Foibe dievaiti, tegu sau
Žūna Trojėnai visi, te nė vienas mirties neišvengia,
Taip gi Argėjai visi, o gyvi tik palikime mudu,
Vienudu Trojos išgriausime mūrus šventuosius ir bokštus."
Taip pakaitais tarp savęs jie su vienas antru čionai tarės.
Kęsti Ajantas daugiau nepajėgė ir liovės kovojęs:
Didvyrį įveikė Dzeuso valia irgi strėlės Trojėnų,
Jam ties plonimais baisiausiai žvangėjo šviesusis jo šalmas,
Daužomas nuolat jisai susilankstė. Ir jojo kairysis
Smilko petys, kurį nusvėrė skydas. Taip pat negalėjo
Niekas Trojėnų atremti jo smūgių. Jis nuolat kvėpavo
Sunkiai ir garsiai, o prakaitas karštas per kūną jo plūdo,
Nei atsipūsti jam buvo kada, nes nebuvo laimėjęs.
Nūn pasakykite man, jūs Olimpe gyvenančios Mūzos,
Kaip ta pirmoji ugnis atsirado Achajų laivyne.
Hektoras kalaviju užsimojo priėjęs Ajantą,

Kirto į uosio durtuvą, ir lūžo tasai sutraškėjęs.
Tuomet didysis herojus Ajantas, sūnus Telamono,
Rankose koto tik pusę belaikė, nes iešmas varinis
Krito ant žemės skardžiai suskambėjęs, ir siela Ajanto
Didžiai nustebo, supratus dievų galingųjų veikimą,
Kad griausmabalsis čia Dzeusas neleidžia ir trukdo tą kovą,
Lemdamas priešams laimėti, todėl atsitraukė nuo jųjų.
Tie tuomet metė greičiausiai ant laivo besočiąją ugnį,
Greitai iškilo negestančios liepsnos, ir vairas jau degė.
Tad jau Achilas, sudavęs per petį taip tarė Patroklui:
„Kelkis nūn, aini dievų, žirgavaldi garsusis Patroklai,
Nes jau matau prie mūsiškių laivų ir liepsnas žalingąsias,
Kol jie laivų nepagrobė ir mums išeities neužkirto,
Greitai šarvus užsidėk, o ašai surikiuosiu kareivas."
Taip jis kalbėjo, Patroklas šviesiuoju tuoj žalvariu dangstės.
Blauzdadangčius ant stipriųjų blauzdų užsidėjo pirmiausia.
Buvo jie gražūs ir susegami sagtimis sidabrinėms.
Dar užsivilko išmargintą šarvą krūtinei apginti,
Puikų, žvaigždėtą, kuris iš Ajako paveldėtas buvo.
Permetė sau per pečius su sidabro vinim kalaviją;
Paskum užsimetė skydą didžiulį, sukaltą stipriausiai,
Šalmą papuoštą gražiais ašutais ant galvos užsidėjo,
Karčių jam pluoštas nuo šalmo viršūnės galingai svyravo,
Porą sunkiųjų iečių savo rankai pritaikintų ėmė,
Tik Ajakido galingo durtuvo jis imti nedrįso,
Buvo stipriai tas apkaltas ir drūtas, Achajų nė vienas
Jo suvaldyt nepajėgė, tik vienas Achilas jį kėlė.
Kotas jo uosio, kur kirstas ant Pelijo kalno viršūnės;
Cheironas davė jį tėvui, kovoj karžygiams nužudyti.
Automedontui įsakė tuojau pakinkyti ir žirgus;
Šis po Achilo stipriausias falangų aižytojas buvo.
Juo tiktai vienu kovoj tegalėdavai kiek susišelpti.
Automedontas šauniesiems žirgams pakinktus jų uždėjo,
Ksantui ir Balijui, vėjo greitybę kuriuodu turėjo,
Harpija tuodu Podargė kadaise pagimdė Dzefirui,
Kai jinai gyvulius ganė netoli vandenų Okeano.
Pedasą gražų, prijungtą diržais, šalia bėgti paleido,
Eetijoną paimdams, Achilas jį buvo laimėjęs,
Nors jis mirtingas, bet buvo žirgams amžiniesiems jis lygus.
O Mirmidonų eiles greitakojis Achilas rikiavo,

Ragino imti ginklus ir keliauti į žiauriąją kovą.
Tartum plėšrieji vilkai, kada briedį daugragį sučiumpa,
Ir kruvinaisiais nasrais jį sudrasko ir ryja jo mėsą,
Paskui rujom prie vandens atsigert į šaltinį jie bėga,
Savo liežuviais plonais laka vandenį juodą paviršiais,
Spjauna kraujais, ir jų širdys yr žiaurios, pilvai gi papampę.
Taip Mirmidonų vadai ir tarėjai padarė kilnieji:
Jie susirinko tada prie narsaus Ajakido greitkojo,
Mylimo vado, o jis tarpe jų, lyg Arėjas, stovėjo,
Greitai rikiavo ir žirgus ir vyrus su skydais į kovą.
Trojon išplaukdams Achilas, dievų mylimasis, turėjo
Vandeniu greit plaukiančiųjų laivų penkias dešimtis lygiai
Ir į kiekvieną prie irklų draugų penkias dešimtis vyrų.
Penketai vyrų rinktųjų įsakė valdyti kareivas,
Pats gi visiems viešpatavo ir rodė didžiausią galybę.
Vadas pirmosios dalies — tai Menestijas, žibančiais ginklais,
Dangiškos upės Sperchėjo sūnus, kuris gimė Pelydo
Dukrai gražuolei, o ji Polidora vadinama buvo;
Meilė su dievu Sperchėju sujungė mirtingą mergelę.
Žmonės tačiau laikė jį sūnumi Boro Perijerido,
Kurs ją viešai vedė sau, dovanų jai daugybę įteikęs.
Vadas antrosios dalies buvo Eudoras, vyras narsuolis,
Mergvaikis, gimdė jį šokių dalyvė, graži Polymelė,
Ji tai Filanto duktė, kur pamilo žudytojas Argo,
Tarp giesmininkų pamatęs ją aukso sagtim pasipuošus,
Kai Artemidą ji garbino dievę ir šokį jai šoko.
Rūme aukštam tad su ja slaptomis susijungė Hermėjas,
Ir ji pagimdė jam sūnų Eudorą, garbingą narsuolį,
Kovės mitriai šis ir kojų greitybę turėjo žymiausią.
Gimdymo sopulius teikės palengvinti jai Eileitija,
Kūdikis gimė laimingai ir spindulius saulės išvydo.
Tad ją Echeklas narsusis parsivedė į savo rūmus.
Daug dovanų dovanojo. O senis Filantas jos vaiką,
Globė, maitino, ir jį tarsi savo išauklėjo sūnų.
Vadas trečiosios dalies Maimalidas Peisandras herojus,
Tarp Mirmidonų garsėjo mokėjimu kautis durtuvais,
Rūpinos būt panašus net į draugą Achilo Pelydo,
Foinikas senis žirgvaldis ketvirtąją dalį ten vedė.
Alkimedontas, Laerko narsusis sūnus, vedė penktą.
Kai jau Achilas visus savo vyrus sustatė į eilę,

Draug surikiavęs vadus, jisai smarkiai prabilo, sakydamas:
„Nieks, Mirmidonai, tegu nepamiršta grasinimų savo,
Kai jūs grasinot Trojėnams tenai prie laivų, prie greitųjų;
Dideliai pykot už visa ir taip mane kaltinot tuo kart:
Kietas Pelėjaus sūnau, tulžimi tave motina žindė,
Kam gi, beširdi, draugus susitelkęs laivuos bekamuoji?
Leiski jiems irtis jūriniais laivais ir sugrįžt į tėvynę,
Jei biaurus ūpas apniko tave ir apsėdo tau sielą. —
Taip susirinkę jūs tankiai tauškėjot, bet nūn pasirodė
Darbas kilniausias, kurio jūsų širdys nuo seno jau troško,
Kas tada širdį tur tvirtą, Trojėnų graudenti teeina."
Taip jis kalbėdamas, drąsino širdį ir sielą kiekvieno.
Balsą valdovo išgirdę, jie dar labjau suglaudė eilę,
Tartumei koks darbininkas į sieną kad akmenis krauna,
Aukštą statydamas namą, kurs vėjo smarkiausio nebijo.
Skydais šviesiais ir šalmais apsidengstę rikiavos į eilę:
Skydas prie skydo, ir šalmas prie šalmo, ir vyras prie vyro.
Priekakčiai šviesūs šalmų susidauždavo lenkiant jiems galvas.
Taip tada jie eilėse arti prie vienas kito stovėjo.
Priekyje savo šarvais už visus kuolabiausiai blizgėjo:
Automedontas, Patroklas, ir juodu abu tuomet troško
Pasižymėti kovoj iš visų Mirmidonų labiausiai,
Nes gi Achilas nuėjo tuoj į palapinę, kur skrynios
Dailiai išdirbtąjį viršų atvožė. Šią skrynią Tetida
Sidabrakojė atnešusi buvo į laivą, prikrovus
Skraisčių nuo vėjo ir patiesalų, bei chitonų vilnonių.
Ten jis turėjo ir taurę puikiausią, nepaprasto darbo.
Niekas putojančio vyno iš jos niekad gėręs nebuvo,
Ir nė vienam iš dievų, be Kronido, nieks laistęs nebuvo.
Ją išsiėmęs iš skrynios siera išsivalė pirmiausia,
Paskum stropiausiai rankas nusiplovė jis vandeniu tyru,
Ir prisipylė garbingąją taurę putojančio vyno.
Stojęsis savo kieme, vis į dangų žiūrėdamas liejo
Vyną ir meldės, o Dzeusas Kronidas tad jį pastebėjo:
„O, Dodonieti tu Dzeuse, ir draug Pelazgieti, kurs būstą
Savo turi ten tolybėj didžioj, kur Dodona šaltoji.
Apsuptas tujen Seliečių žynių, kurie kojų neplauna
Ir žemės dulkėse guli. Kadangi tu sykį man prašant,
Manąjį žodį išgirsti teikeis, man pagarbos suteikdams
Tuo, kada žmones Achajų tu smarkiai nutvojai supykęs,

Tad ir dabar, kaip andai, dar įvykdinki manąjį norą.
Nors pasilieku patsai čia laivų lengvasparnių stovykloj,
Bet su būriu Mirmidonų siunčiu savo draugą į kovą.
O, visaregi, galingasai Dzeuse, garbės tu jam duoki,
Drąsinki širdį jo sieloj, kad Hektoras taip gi išvystų,
Ar mūsų draugas įstengia ir vienas pats ginklą vartoti
Ir ar jo rankos tenugali, ėmus drauge man kovoti.
O kai jisai nuo laivų tuos šauksmus ir tą kovą pašalins,
Lai pas mane, prie laivų, be žaizdos visai sveikas sugrįžta,
Vedinas savo draugais, taipgi nešinas ginklais šviesiaisiais.“
Taip jis kalbėjo maldaudams, ir Dzeusas valdovas išgirdo.
Vieną išklausė dalyką, bet atmetė antrą Kronidas.
Triukšmą kovos nuo laivų jis Patroklui pašalinti leido,
Bet nesutiko, kad draugas jam sveikas iš karo sugrįžtų.
Taip jisai laistymo auką ir Dzeusui tą maldą padaręs,
Grįžo stovyklon ir brangiąją taurę į skrynią padėjo.
Tuomet išėjęs iš savo stovyklos, prieš ją atsistojo,
Geidė matyti skerdynę Achajų su vyrais Trojėnais.
Jo Mirmidonai glaudžioj eilėje paskui vadą Patroklą
Žengė gerai nusiteikę, ir smarkiai užpuolė Trojėnus.
Tuoj akies mirksniu pasklido būrys čia, tarytumei vapsvos,
Kai jas papranta vaikėzai išdykėliai kiršinti, nuolat
Kušina lizdą jų vieškelio pakraštyje, ir daugumui
Iškerta tuo jie šunybę, nes, jeigu kuomet ir keleivis,
Eidamas vieškelių jas, netikėtai užmynęs, paliečia,
Visas tad spiečius perus savo subruzda ginti smarkiausiai.
Taip Mirmidonai tuomet pagauti dideliausio narsumo,
Puolė, palikę laivus. Ir įvyko kova tad žiauriausia.
Savo narsuoliams draugams, kad padrąsintų, rėkė Patroklas:
„O, Mirmidonai, Pelydo Achilo draugai jūs narsieji,
Būkite vyrai draugai, apie drąsą dabar tegalvokit
Sūnui Pelėjaus pagerbti. Kur pirmas Argėjų drąsuolis,
Kas iš Argėjų stipriausias čia, jeigu ne jūs, jo bičiuliai?
Ir Agamemnonas, žemių plačiųjų valdovas, suprato,
Skriaudą padaręs ir patį narsiausią Achajų įžeidęs.“
Taip jis kalbėdamas drąsino širdį ir sielą kiekvieno.
Puolė kartu jie Trojėnus ir ten, kur laivai jų stovėjo,
Gąslūs aidai pasigirdo: Achajai narsieji aldavo.
Kai tik Trojėnai pamatė Menoitijo sūnų drąsuolį,
Jį ir jo tarną, kuriuodu variu apsikaustę žibėjo,

Širdys iš baimės drebėti pradėjo, ir eilės iškrypo,
Manė jie, kad greitakojis Achilas, stovykloj palikęs,
Liovėsi pykęs ir vėl su Achajais gražiai susitaikė,
Taip tat kiekvienas jų dairės kaip nuo pražūties išsisukti.
Žibančią ietį Patroklas pirmasis tuoj sviedė į priešus,
Stačiai į vidurį ten, kur didžiausią jų matė virbždyną,
Prie paskutiniojo laivo garbingojo Protesilajo,
Ir jis pataikė Pirachmui, kurs vyrus narsiuosius Pajonus
Atvedė iš Amidono, nuo Aksijo upės plačiosios;
Pervėrė dešinį petį, tasai tuoj aukštielininks į dulkes
Griuvo dejuodamas, jo gi Pajonai sumišę pabėgo:
Mat, jiems Patroklas daug baimės įvarė, nukaudamas vadą,
Pasižymėjusį kautynės, ir nuo laivų juos nuvijo,
Ugnį besotę užgesė, paliko apsvilusį laivą.
Bėgo Trojėnai triukšmingai, tarytumei galvas nutrūkę.
Įkandin sklido Achajai laivus riestanosius palikę.
Kilo didžiausias tad triukšmas, tarytumei kalno viršūnės
Žaibus kratydamas Dzeusas kur tamsųjį debesį rita;
Tuoj pasirodo akims visos uolos kalnų ir viršūnės,
Daubos taip pat, pagaliau danguje ir aiteras sušvinta, —
Taip ir Danajai laivuos, užgesinę naikinančią ugnį,
Truputį poilsio gavo, bet kovai dar galo nebuvo,
Nes nuo Achajų narsiųjų Trojėnai pabėgt neketino,
Bet atsisukę dar stengė, laivus prispirti tepaliko.
Vyras prieš vyrą kovojo, pasklidę po platųjį lauką.
Pirmas Menoitijo didis sūnus savo sviedė durtuvą
Arejilikui į šlaunį, kai šis atsigręžti mėgino.
Perlindo varis ir lūžo ten kaulas traškėdamas garsiai.
Kniūbščias jis griuvo ant žemės. Tada Menelajas herojus
Smogė Toantui krūtinėn pro skydą, ir greitai tas žuvo.
Tad jis patykojęs sūnų Filėjaus Amfiklą bepuolant,
Greit jį pranokdamas, pervėrė šlaunį, kur raumens didžiausi;
Varis išdraskė jam gyslas, šešėlis mirties jį apsupo.
Nestoro tuomet sūnus Antilochas Atimniją puolė,
Perdūrė šlaunį, ir iešmas varinis net kiaurai išlindo,
Griuvo tas kniūbsčias, o Maris tuojau durtuvu užsimojo,
Kerštą už pusbrolį gieždamas, nes prie pat jo tad stovėjo,
Bet į dievus panašus Trasimedas jį skuba sužeisti:
Perduria petį, durtuvo smailagalis raumenis drasko,
Perlaužia kaulą pusiau, ir jis griūva ant žemės bildėdams.

Veikiai akis jo tamsybė apsiaučia. Dviejų Nestoridų.
Taip nugalėti du pusbroliai žengė į Erebo sritį,
Du Sarpedono draugai mylimieji, geri ietininkai,
Sūnūs tai Amisadoro, seniau jis Chimairą penėjo,
Tą baisenybę, kuri sunaikino daugybę piliečių.
Puolė Ajantas Oilėjaus sūnus, Kleobulą herojų,
Gyvą jį suėmė, nes gaujoje jisai buvo suklupęs,
Bet tuojau kirsdamas kalaviju jam gyvybę išvarė.
Net rankena kalavijo kraujais aptaškyta sušilo,
Tuoj jam užvėrė akis jo juodoji mirtis ir likimas.
Štai Penelėjas ir Likonas puolė ietim vienas antrą,
Bet nepataikė abu, tada griebėsi jie kalavijų.
Likonas kirto į šalmo plaukuotą viršūnę, bet kotas
Beregint lūžo „tuomet Penelėjas į paausį smogė,
Ir kalavijas į vidų sulindo, tik oda belaikė
Galvą žemyn jam nusvirusią, visas jo kūnas sustingo.
Tad Merijonas, kur bėgti pašėlusiai greitai galėjo,
Tuoj Akamantą pavijęs, ant žirgo jam greitojo lipant,
Perdūrė kiaurai jam dešinį petį, ir griuvo tas žemėn.
Tuoj ir šaltoji migla amžinai akių uždengė šviesą.
Idomenėjus baisiu durtuvu, padarytu iš vario
Erimui perdūrė burną, ir kiaurai durtuvas išlindo
Po smegenų apačioj ir baltuosius išnardino kaulus;
Dantys išbiro ir akys pasruvo kraujais, o alsuojant
Tryško pro burną, pro norsį. Mirties jį tad rūkas apsupo.
Tuomet Danajų vadai po Trojėną visi dar nudėjo.
Tartum plėšrieji vilkai kad avis, arba ožkas apninka,
Joms kalnuose nuo bandos atsiskyrus, kai skerdžius apsnūsta,
Ir, pastebėję praradusias drąsą, bematant sudrasko.
Taip ir Danajai užpuolė Trojėnus, o šie begirdėjo
Baimės šauksmus, ir visai apie kilniąją drąsą pamiršo.
Bandė Ajantas didysis ietim dar ir Hektorui mauti,
Bet tas išmanantis karo dalyvis variu apsikaustęs,
Jautinės odos skydu sau plačiuosius pečius prisidengęs,
Kreipia tik savo akis į strėles ir ietis, kur tik brunzgia;
Matė laimėjimą savo pašlijus, tačiau pasiliko
Karo lauke, ir jis gelbėjo savo draugus mylimuosius.
Tartumei koks debesis nuo Olimpo per dangų atšniokščia,
Kai iš skaisčiosios erdvės savo viesulą Dzeusas paleidžia,
Sklido taip baisūs šauksmai nuo laivų ir didžiausioji baimė,

Nes nerikiuoti jau traukėsi. Hektorą visą ginkluotą
Išnešė jo vėjakojai žirgai, bet kareivos paliko,
Trukdė Trojėnams griovys, ir daugybė žirgų greitakojų
Virto į griovį, palikę krūvas sudaužytų dviračių.
Vijo Patroklas Trojėnus ir vis Danajus savo kurstė,
Bėgantiems pražūtį taisė, o šie tiktai šaukė ir klykė.
Dulkės sukurniais aukštyn lig pačių debesų pasikėlė,
Kai greitakojai žirgai išsitiesę, kiek išgalės leido,
Vieškeliais bėgti pradėjo į Troją, stovyklą palikę.
Puolė Patroklas į tirštąją gaują ir šaukė savuosius.
Ir po tekinių iš savo dviračių daug krito į dulkes,
Daugel sėdynių sulūžo traškėdamos. Šoko per griovį
Tie vėjakojai žirgai, kurie buvo karaliui Pelėjui,
Tartum puiki dovana, įteikti nuo dievų galingųjų.
Gundino noras Patroklą ietim net ir Hektorui smeigti,
Bet greitakojai žirgai šitą vyrą tuojau nulakino.
Kai rudenop visa žemė juodoji po audros sugniūžta,
Tvaną smarkiausį kai Dzeusas užleidžia, nubausdamas žmones,
Piktas, kam šie teismuose sudarkydami įstatus sprendžia,
Tiesą paneigia, dievų nebijodami keršto baisiausio;
Upės todėliai patvindamos smarkiai, nubaudžia tuos žmones.
Sraunūs upeliai nugriauna daugybę pakrančių stačiųjų,
Kol su didžiausiu trenksmu jie į tamsiąją jūrą įbėga.
Ir nuo viršūnių kalnų, tada visa naikindami, ritas.
Taip ir Trojėnai dviračiais skubėjo, darydami triukšmą.
Kai tik Patroklas pirmuosius sutriuškino vyrus narsiuosius,
Prie pat laivų juos sustūmė, neleisdamas bėgti į miestą.
Čia tarp laivų, ir tarp upės bei sienos aukštosios užpuldams,
Skerdė žiauriai juos, nugieždamas daugeliui baisųjį pyktį.
Šviesųjį savo durtuvą jis į Pronooną pirmiausia
Metė ir perdūrė nuogą krūtinę. Tas vargšas pastyro,
Žemė bildėjo, kai griuvo. Tada jisai antrąjį puolė,
Testorą, Enopso sūnų, kurs dailiai padirbtoj sėdynėj
Baimės suspaustas sėdėdamas, visas didžiausiai drebėjo;
Vadžios iš rankų jam krito, ir šiam tuoj į dešinį žandą
Dūrė Patroklas pripuolęs, durtuvas išlindo net kiaurai,
Ir, pakylėjęs durtuvą aukštyn, iš dviračių išvilko,
Tartumei žvejas ant kranto sėdėdamas, didelę žuvį
Siūlu ir meškere kelia, giliojoje jūroj sugavęs,
Taip durtuvu iš sėdynės jis tą išsižiojusį kėlė,

Drėbė jį kniūbsčią ant žemės, tas krito ir iškvėpė dvasią.
Jis, Erijalą sutikęs, jam akmenimi drožė kietu
Stačiai į galvą, ir ta po stipriuoju šalmu tuoj suskilo.
Tas tada kniūbsčias pagriuvo, ir Kerės tuojau jį apglobė.
Tad Erimantą, Epaltą, taip pat Amfoterą nudėjo.
Dar Tlepolemą ir sūnų Damastoro Pirį nukovė
Taipgi Echiją, Ifėjų, Euipą ir dar Polimelą,
Sūnų Argėjo. Krūvon visus suvertė jis ant kits kito
Ir ant gamintojos maisto derlingosios žemės suguldė.
Kai Sarpedonas pamatė, kad Menoitijadas Patroklas
Daug nugalėjo Likijų, šarvus kurie dėvi be diržo,
Pykdamas jis dieviškųjų Likijų kareivoms suriko:
„Gėda, Likijai, kur bėgat? Greiti jūs dabar, mat, be galo;
Aš susikirsiu tuojau su tuo vyru, nes aš sužinojau,
Kaip anas švaistosi nūn ir Trojėnams tiek jeibių pridarė,
Tokią daugybę kilniųjų jis vyrų paklojo kerštingas."
Taręs tatai iš dviračių su ginklais iššoko ant žemės.
Ir gi Patroklas, pamatęs jį šoko, vežimą palikęs.
Tartumei du vanagai kumpasnapiai, pikti smailianagiai,
Kai ant aukštosios uolos kad didžiausiai suklinka ir pešas,
Lygiai ir tuodu, galingai sušukę, apniko viens antrą.
Gudriojo Krono sūnus, čia matydamas tuodu, pagailo,
Kreipės į Herą jis, seserį savo ir žmoną, sakydams:
„Vai, argi leis jau likimas, kad brangųjį man Sarpedoną
Menoitijadas stiprusis žiauriausioj kovoj nužudytų?
Mano širdis vis dvejoja svarstydama, ką pasirinkti:
Gyvą pagrobt iš kovos verksmingosios ir leisti, kad eitų
Į derlingiausiąjį Likijos kraštą, ar leisti Patroklui,
Sūnui Menoitijo, štai Sarpedoną dabar čia nudėti."
Ir gerbiamoji jam Hera jautakė šitaip tada tarė:
O galingasis Kronide, ir kokį sakai tu man žodį?
Vyrą mirtingą, kuriam jau nelemta likimo pražūti,
Dar tu bandai nuo mirties, nuo baisiosios visai nūn išgelbėt?
Ryžkis, daryk, bet dievai tau visai nesiteiks čia pritarti.
Kitą dalyką dar tau pasakysiu, gerai tik dėmėkis:
Jei Sarpedoną tu gyvą paleisi namuosna sugrįžti,
Tai pagalvok: iš dievų ir gi vienas ir kitas norėtų
Savąjį mylimą sūnų išgelbėt kovoj verksmingojoj.
Daug juk dievaičių sūnų ein į kovą dėl miesto Prijamo.
Tu juk visų tuo dievų užsitrauktumei kerštą kiečiausią.

Bet, nors jį myli ir jo gailestauja dabar tavo siela,
Leist privalai jam pražūti žiauriojoj herojų skerdynėj:
Menoitijado Patroklo jėga jį tegu jau nuveikia.
Bet kai išeis iš jo gyvastis ir pasiliaus jis kvėpavęs,
Leisk, kad tamsioji Mirtis ir ramus, jėgas stiprinąs, Miegas
Jį į derlingąjį kraštą gražiosios Likijos nuneštų.
Broliai ir giminės ten tepalaidoja jį iškilmingai,
Kapą sukasę ir stiebą pastatę vėlioniui pagerbti."
Taip ji kalbėjo. O tėvas žmonių ir dievų jos išklausė:
Kraujo lašais jisai juodąją žemę suvilgė pergausiai,
Gerbdamas mylimą sūnų. Patroklas tą ruošės nukauti,
Trojos derlingos apylinkėj ir nuo tėvynės toliausiai
Kai juodu prieš vienas antrą taip žengė ir jau arti buvo,
Sviedė Patroklas durtuvą herojui kilniam Trasimelui,
Kurs Sarpedono valdovo stipriausias ginklanešis buvo,
Movė į papilvę jam durtuvu ir tuojau tas pastyro,
O Sarpedonas iš antrojo atvejo mesdamas ietį,
Šiam nepataikė, pataikė tik Pedasui, žirgui greitajam;
Įsmeigė spindinčią aštriąją ietį į dešinį petį.
Spardėsi žirgas, kvėpavo ir, žvengdamas kritęs ant žemės,
Padvėsė. Du pasilikę žirgai tad be galo pabūgo,
Šoko pakrikę į piestą, žvangėjo pakinktai ir sagos,
Vadžios surizgo, prijungtasai žirgas voliojos ant žemės.
Bet gi tas Automedontas ir sumetė tuoj, ką daryti:
Traukia tada iš makščių kalaviją jis ilgaašmenį,
Nukerta veikiai strangus, prie pakritusio žirgo prišokęs,
Tuodu sustojo greta, kai tik sutempė stipriai atvarslais.
Žengė iš naujo abudu greiti į šią mirštamą kovą.
Vėl Sarpedonas iš naujo dar prametė spindinčią ietį,
Galas varinis pro kairįjį petį Patroklui praskrido,
Jo neužgaudamas. Tad iš eilės savo ietį Patroklas
Sviedė kiek tik įgalėdams, ši skrido neveltui iš rankos,
Bet jam pataikė tiesiog į tą pusę, širdis kurioj plaka,
Tuoj jis pargriuvo į dulkes, kaip milžinas ąžuolas girioj,
Topolis ar ilgastiebė puikioji pušis kada virsta,
Kai kalnuose kerta vyrai dailidės su kirviais galąstais,
Laivui jūriniam kad būtų sienojas skersinis dailusis, —
Taip jisai ištisas prie pat žirgų ir vežimo pargriuvo,
Kruvinas visas ir rankomis gniaužė jis kruviną žemę.
Tartumei liūtas, į būrį įpuldamas, užmuša bulių,

Dvyľąjį, patį žymiausią iš jaučių stiprių kreivaragių,
Sunkiai kvėpuodamas, žūva tasai nasruose plėšraus liūto —
Taip nuo Patroklo ir vadas Likijų skyduotųjų žuvo,
Keikdamas žiauriąją mirtį ir šaukdamas draugą mieliausią:
„Glaukai, tu mielasai, karo tu vyras tarp vyrų. Tau reikia
Nūn ietininku patapti stipriuoju, kovotoju vyru.
Drąsink pirmiausia Likijos vadus, mūsų vyrus kilniuosius,
Eidams visur, kad jie už Sarpedoną valdovą kovotų,
Bet už mane ir tu varį į ranką pagriebęs kovoki,
Nes mano vardas per amžius tau gėdą didžiausią darytų,
Jeigu dabar ir ginkľus ir šarvus iš manęs čia atimtų
Vyrai Achajų, kada prie laivų savo dvasią iškvėpsiu.
Priekin tad ženk ir laikykis, ginkluotuosius vyrus padrąsink."
Taip jam besakant, tamsiosios mirties tuoj šešėlis užklojo
Nosį, akis. Tuomet Glaukas, krūtinėn jam koją atspyręs,
Ietį ištraukė iš kūno, sykiu ir plėvė pasirodė,
Taip kad drauge šis išplėšė jam sielą ir iešmą durtuvo.
O Mirmidonai tuomet besiblaškančius žirgus jo laikė,
Ko nepatrako tie, viešpačio savo dviračius palikę.
Glaukas nuliūdo didžiausiai tada, šitaip šaukiant išgirdęs;
Plyšo širdis, kad padėti nė vienas jų nebegalėjo:
Stvėręs alkūnę ranka ją suspaudė, žaizda, mat, sopėjo.
Teukras jį buvo sužeidęs, jam stačiai į ranką pataikęs,
Kai šisai aukštąją sieną, draugams jojo prašant, apgynė.
Jis Apoloną, tolsvaidį dievaitį, maldavo sakydams:
„Tu Apolonai, išgirsk, kad ir žemėj Likijos nūn būtum,
Ar kad ir Trojoj, visur tu gali juk išgirsti varguolį,
Kenčiantį žmogų, kurį, kaip mane, štai nelaimės suspaudė,
Baisią aš žaizdą turiu, nepakenčiamas degina skausmas
Sužeistą ranką, ir niekaip, deja, negaliu sulaikyti
Kraujo plūdimo, man stingsta petys, varžo judesį mano,
Nė palytėti durtuvo ašai negaliu, nors norėčiau,
Veltui geidžiu įsibrovęs į priešų gaujas aš kovoti.
Štai Sarpedonas narsiausias jau krito, nors Dzeuso sūnus jis,
Dzeusas sūnaus net negynė. Tačiau tu, valdove, išgydyk
Mano tą žaizdą ir skausmą sumažink, jėgų man priduoki,
Kad, Likijus suvadinęs aš vyrus, juos drąsinčiau kautis,
Bet ir patsai aš norėčiau kovoti už žuvusio kūną."
Taip jis kalbėjo karštai, Apolonas maldas jo išklausė,
Tuoj jam nutildė skausmus, iš baisiosios žaizdos jam sustabdė

Juodojo kraujo plūdimą, o sielai drąsos jisai davė.
Glaukas suprato ir džiaugės širdy, malonu tai jam buvo,
Kad jį *maldaujantį veikiai* išklausė toks didis dievaitis.
Drąsino vyrus Likijos, pirmiausia vadus jų kilniuosius
Už Sarpedoną valdovą kovoti, nuėjęs juos kurstė.
Ir prie Trojėnų jis ėjo žinksniuodamas dideliais žinksniais:
Prie Polidamo Pantojo sūnaus taip pat prie Agenoro,
Dar prie narsuolio Ainėjo, ir Hektoro vyro galingo
Stačiai priėjęs, prabilo jiems savo sparnuotąjį žodį:
„Hektorai, sąjungininkus narsiuosius esi jau pamiršęs;
Jie už tave mušdamiesi narsiai guldo galvas pavojuj
Trojoj toli nuo savųjų draugų, nuo tėvynės gimtosios,
Gelbėti jų tu nenori, nes štai Sarpedonas jau krito,
Skydais šarvuotų Likijų rikys, jisai Likijos kraštą
Gynė ir jėga ir teise, bet blizgančio vario Arėjas,
Karo dievaitis galingas, Patroklo ietim jį nudėjo.
Brangūs draugai, pasiryžkite keršyti ir paskubėkit,
Kad Mirmidonai ten jo neišniekintų, nei nuginkluotų,
Keršyt sumanę už tai, kad štai mes jau daugybę Danajų
Savo durtuvais išnovijom prie pat laivų jų šauniųjų."
Taip jis kalbėjo, Trojėnus gi apėmė didelė baimė,
Nes Sarpedonas tvirčiausias valstybės rėmėjas tad buvo;
Nors iš svetur jisai buvo atėjęs, daug vyrų jį sekė,
Pats tarp visų jisai buvo narsiausias. Jau Glaukas norėjo
Pulti tuojau Danajus, o pirmasis čia Hektoras žengė,
Dėl Sarpedono žūties jisai baisiai įtrakęs tad buvo.
Bet ir Patroklas pakurstė dabar Achajus variarūbius,
Tarė Ajantams jis tai, ko ir patys seniai jau geidavo:
„Spėju, Ajantai, mielai jūs sutiksit tuos priešus atremti,
Vyrų būry, kaip pirma, arba dargi narsiau jūs kovokit.
Štai guli vyras, kurs šoko pirmasis nuo sienos mus kauti,
Tai Sarpedonas, jo kūną išniekinti turim pagrobę.
Nuo jo pečių mes nuplėškim šarvus, jo draugus paskubėkim
Kauti kietuoju variu, jeigu tik mūsiškius jie užpultų."
Taip jiems kalbėjo, tačiau ir jie patys kovos pageidavo,
Kai abeji jie sustiprino krykštančias savo falangas —
Štai čia Trojėnai, Likijai, o ten Mirmidonai, Achajai.
Prie pat nukautojo vyro lavono stipriai jie kovojo,
Šauksmą vis kėlė, o vyrų šarvai net žvangėjo, braškėjo.
Dzeusas užleido žalingąją tamsą ant lauko skerdynės,

Nes nepritiko, kad siaustų kova prie sūnaus, kuris žuvo.
Ir Achajus variarūbius pirmieji suspaudė Trojėnai,
Iš Mirmidonų tad žuvo ne patys menkieji kareivos,
Vado Agaklo sūnus, Epeigėjus, dievams kuris lygus,
Valdė pirma jis Budėjo turtingą gyventojų kraštą,
Bet, giminaitį ten vieną nudėjęs, atvyko prašyti
Sidabrakojės Tetidos taip pat ir Pelėjaus pagalbos,
Tuodu drauge su Achilu, falangų aižytoju, siuntė
Prieš Ilijoną, kad eitų į kovą, Trojėnų graudenti.
Jį čia nustvėrė mirtis, nesgi Hektoras tiesiai į galvą
Akmenim sviedė jam, trūko per pusę galva jo po šalmo,
Griuvo jis kniūbsčias ant žemės, mirtis kaip matai jį apglobė.
Gėlė Patroklui širdis dėliai dingusio brangiojo draugo,
Puolė jis kiaurai pro vyrus pirmuosius, lyg sakalas greitas,
Kai šis varnėnus bei kuosas, pagrobti norėdams, gainioja.
Taip Likijus ten apniko narsusis žirgvaldis Patroklas,
Kovė narsiai jis Trojėnus, įtrakęs dėl dingusio draugo.
Jis Stenelajui tau Itaimenidui į sprandą užgavo,
Smogdamas akmenimi tada taip, kad net gyslos sutrūko.
Traukės atgal jau pirmieji kareivos ir Hektors garbusis.
Kiek tik iš rankos paleistasai strypas pajėgia nulėkti,
Kai jį mankštindamos vyras paleidžia, ar tai į rungtynes
Eidamas, ar kur su priešais piktaisiais kad remiasi narsiai,
Tiek atsitraukė Trojėnai, Achajai gi ėjo į priekį.
Pirmas visų atsigrįžo Likijų skyduotųjų vadas,
Glaukas narsuolis, kuris tuoj nukovė Batiklą garbingą,
Chalkono sūnų, Heladoj gyvendams namus kurs turėjo,
Turtais gi savo didžiausiais jis tarp Mirmidonų garsėjo.
Glaukas jam movė krūtinėn, pataikęs į vidurį patį,
Kai tas ūmai atsigrįžo, šisai gi pavijęs jį buvo.
Krito, net žemė dundėjo, Achajai čia baisiai nuliūdo,
Didvyriui žuvus kilniam, o Trojėnai pradžiugo linksmiausiai,
Jie susigrūdę stovėjo prie žuvusio savo galiūno.
Bet ir Achajai, drąsos ne visai dar netekę, vėl puolė.
Čia *Merijonas nudėjo tuoj* vieną Trojėnų, drąsuolį,
Narsų labai Laogoną, Onetoro sūnų, kurs Dzeuso
Idiškio buvo garsusis žinys visos gerbiamos liaudies.
Tam jisai perdūrė žandą ir ausį, ir greit šiam pastyro
Kūno nariai, ir baisioji tamsybė jį apsupė veikiai.
Prieš Merioną tada savo ietį pakėlė Ainėjas.

Jis tada bandė šį perdurti, kai šis skydu savo dangstės,
Bet tai matydamas, šis nuo varinio durtuvo jo šoko
Kniūbsčias į priekį, baisusis durtuvas tad švilpė pro galvą
Užpakalin, kada smego į žemę, net kotas virpėjo,
Bet tada greit jau išgaišo jėga iš Arėjo gautoji.
Vario durtuvas, Ainėjo paleistas, įsmego į žemę,
Mestas pro šalį taip smarkiai iš didvyrio rankos stipriosios,
Tuomet Ainėjas, supykęs smarkiausiai, prabilo šiais žodžiais:
„Tu Merijonai, tave, lengvakoję šokėją, aš greitai
Būčiau nutildęs, jei tik durtuvu ašai būčiau pataikęs.“
Bet ietininkas, vikrus Merijonas, jam štai ką atsakė:
„Nors tu, Ainėjau, ir būtum galingas, bet sunkiai tau sektųs
Jėga visus nugalėti karius, prieš tave kurie eitų,
Juk tu mirtingas gimei, kaip kiti, ir aš mesdamas ietį,
Jei durtuvu variniu tau pataikęs tik būčiau į strėnas,
Kad ir galingas esi ir pasitiki rankomis savo,
Būt man garbės, tavo siela gi Hadui žirgvaldžiui patektų.“
Taip jis kalbėjo. Sūnus gi Menoitijo barė jį, tardams:
„Ką, Merijonai, čia tauški tai visa, toks didis pats būdams?
Mielasai, nė nemanyk tu Trojėnų nuvyt nuo lavono.
Pirm, negu tai atsitiks, bet katrus gal bus žemė pridengus.
Kumštis tik karą išsprendžia, o žodžiai vien tartis tetinka.
Žodžių daugybės kalbėti nereikia, tik kautis kaip prider.“
Taręs tai, šoko tuoj kautis, jį didvyris sekė garbusis.
Tartumei kertant girias bildesys kad į kalnus pakyla,
Ten į tolybes plačiausias skardusis jo aidas paplinta.
Taip ir nuo žemės išvingurtos vieškeliais triukšmas pakilo,
Kertantis ginklais ir šikšnų bei odų besidengiant skydais,
Žvangant aštriesiems durtuvams, taip pat ašmenims kalavijų.
Tur būt vargiai atsirastų koks vyras, kuris Sarpedoną
Dievišką būt bepažinęs, tada strėlėmis jis taip baisiai
Apmestas buvo, o kraujo ir dulkių juodųjų per kartą
Nuo pat galvaviršio buvo ant jo lig pat letenų galo.
Vis dar Trojėnai numirėlį laikė apsupę, lyg musės
Šiltą pavasarį tvarte indus, tebgaruojančio pieno,
Kai pakraščiai milžtuvių apsitaško ir kiek apsilaisto.
Taip jie numirėlį laikė apsupę. Tuo tarpu gi Dzeusas
Savo šviesiųjų akių nenuleido nuo kruvino lauko,
Nuolat į kovą jis žvalgės ir daug ką širdy tada svarstė,
Ypač rūpėjo jam, kokį Patroklui paskirti mirimą,

Ar kad dabar kovoje, tenai prie Sarpedono lavono
Hektoras vyras galingasai veikiai variu jį nukautų
Ir pasiimtų šarvus? Ar tą darbą gal daugeliui duotį?
Jam taip dvejojant, ši nuomonė rodės geresnė už pirmą,
Kad gi Pelydo Achilo stiprusis ginklanešis draugas
Stumtų iš naujo Trojėnus į pilį ir Hektorą narsų
Apdengtą vario šarvais, ir daugybei atimtų gyvybę.
Hektorui baimės į širdį įvarė pirmiausia. Tuojau tas
Šoko sėdynėn ir sukos jau bėgti, vis šaukdams Trojėnus
Vyrus, kad bėgtų, nes Dzeuso žinojo jis šventą svarstyklę.
Tad ir Likijai neblaukė, bet galvatrūkčiais jie pabėgo,
Sužeistą vadą į širdį pamatę ir gulint negyvą
Sūtvėj lavonų, nes vyrų dar daug nuo to laiko pražuvo,
Kai griausmavaldis Kronidas sukėlė tą kovą kerštingą.
Tad Mirmidonai šarvus žibančiuosius, nuplėšė nudraskė
Nuo Sarpedono pečių ir tuojau į laivus riestanosius
Davė draugams jo nunešti narsus žirgavaldis Patroklas,
Tad debesų varinėtojas Dzeusas į Foibą prabilo:
„Eikš dabar, mielasai Foibe, valyk nūnai juodąjį kraują
Ir Sarpedonui strėles tu ištrauki ir jį nugabenki
Tėviškėn, vandeniu upės srauniuoju apgerbki lavoną,
Brangia ištepki ambrozija, išeigos rūbais apvilki,
Liepki mitriem dviem lydėtojam Miegui ir Mirčiai jį nešti.
Jį tie dvyniai tegu paded derlingojoj žemėj Likijos
Ten tepalaidoja jį garbingiausiai jo giminės, broliai,
Kapą sukasę, paminklą pastatę čia dingusio garbei."
Tai jis kalbėjo ir Foibas paklausė įsakymo Dzeuso.
Jis tad nuo Idos kalnų pasileido į žiauriąją kovą.
Greitai ištraukė strėles Sarpedonui, Likiečių valdovui,
Nešė tėvynėn ir vandeniu upės srauniosios nuplovė,
Ištepė brangia ambrozija, išeigos rūbais apvilko,
Liepė mitriem dviem lydėtojam Miegui ir Mirčiai jį nešti.
Tuodu dvyniai jį ir nunešė žemėn derlingon Likijos.
Skatindams žirgus Patroklas ir Automedontą vežiką,
Gulė Trojėnus, taip pat Likijus, betgi kvailas apako,
Savo žūties nematydamas. Jei jisai laikęsis būtų
Žodžio Pelydo, tad būtų išvengęs biauraus jis likimo,
Nes visuomet žmonių protą juk praneša Dzeuso sprendimai,
Narsų net vyrą jis baido, laimėjimo atima garbę,
Tai padaryti jam lengva visai arba skatint į kovą.

Taip tada šiam jisai širdį pakurstė gan smarkiai krūtinėj.
Tarki dabar, ką tu *pirmą nukovei ir ką paskutinį,*
Kai tave šaukė, Patroklai, dievai prie mirties, prie baisiosios?
Pirmąjį Adrestą, antrąjį Antonooną ir trečią
Echeklą, Perimą Megaso sūnų, Epistorą mitrų,
Tad Melanipą, Elasą taipogi, ir Muliją vikrų,
Dar ir Pilartą. Tai tuos jis nukovė, kiti išsiblaškė.
Sūnūs Achajų tada būt paėmę jau aukštąją Troją
Rankoms Patroklo, nes kovėsi tuomet jisai lyg pasiutęs,
Jei nebūt Foibas, ten bokšte stipriai pastatytam stovėdams,
Kruviną žūtį jam manęs ir nešęs pagalbą Trojėnams.
Buvo Patroklas ant aukštojo mūro sykius tris užkopęs,
Tris jį sykius Apolonas dievaitis vis atbulą stūmė,
Dieviškoms rankomis daužđams į didvyrio žibantį skydą,
Bet į dievus panašusis ketvirtą kai sykį dar *puolė*,
Foibas, jam baisiai grūmodamas, tarė žodžius šiuos lakiuosius:
„Traukis šalin, dievų aini Patroklai, ne tau juk likimas
Lėmė išgriauti ginklu šią garbingąją pilį Trojėnų
Ir nei Achilui, kuris už tave ir kitus daug narsesnis."
Taip jis kalbėjo, ir tuoj atgalios atsitraukė Patroklas,
Foibo tolsvaidžio dievaičio bijodamas skaudžiojo keršto.
Hektoras žirgus greitkojus sustabdė prie Skajiškių vartų,
Jis, mat, dvejojo, ar leistis į kovą ir pulti į būrį,
Ar įsakyti ginkluotiesiems vyrams tarp sienų sueiti;
Jam taip dvejojant, atėjo patsai Apolonas dievaitis, —
Vyras pavidalo Asijo, mielo žaliūko jaunuolio.
Buvo tasai skaisčiašalmio tai Hektoro tikrasai dėdė,
Brolis Hekabės, *sūnus gi Dimanto, narsiausiojo vyro,*
Frigijoj kurs prie Sangarijos upės srauniosios gyveno.
Atrodą jo Apolonas priėmęs, prašneko šiais žodžiais:
„Hektorai, kam iš kovos dabar traukies, tai tau nepritinka.
O, kad tiek būčiau stipresnis, kiek silpnas esu aš šiandieną,
Greitai sugėdintas grįžtum iš šio kovos lauko išėjęs.
Priešais Patroklą verčiau pavaryki tu žirgus greitkojus.
Ar nenudėsi tu jo, ar garbės tau neduos Apolonas."
Taip prakalbėjęs dievaitis, į vyrų skubėjo greit būrį.
Tuoj tada Hektoras paliepė ištikimam Kėbrijonui
Žirgus botogais išpliekti, iščaižyt, paskatint į kovą,
Nes Apolonas į kovą tad eiti ketindams, Argėjams
Buvo rūstus, o Trojėnams ir Hektorui nešė jis garbę.

Hektoras puolė eiłes, nė lieste nepaliesdams Danajų,
Suko jis žirgus greitkojus tiesiog į Patroklą herojų.
Irgi nušoko ant žemės Patroklas, palikęs sėdynę,
Ėmęs į kairę durtuvą, į dešinę — akmenį šviesų,
Žibantį, šiurkštų, kampuotą, kurį jis į delną sugniaužė,
Įsibėgėjęs jis sviedė. Akmuo negaišuodamas skrido,
Ir nenukrypo, bet kliuvo jisai Kebrijonui vežikui,
Sūnui Prijamo mergovaikiui, kurs savo rankose laikė
Atvarslus, tiesiai į kaktą ir akmenimi tuo kampuotu.
Antakius plėšte nuplėšė, akmuo jam ir kiaušą įskėlė,
Kaulas galvos neapsaugojo, akys abi tuoj ant žemės,
Stačiai į dulkes, varvėjo po kojų pačiam, ir jis greitai
Krito čia pat iš dviračių it naras į vandenį gilų.
Gyvastis greitai apleido jo kaulus gležnus ir mirtingus.
Tuomet pašiepdams skaudžiai tu, Patroklai, dar pratarei žodį:
„Na, ir vikrus šisai vyras. Išvirto, kaip nerte panėrė.
Jeigu tatai būt padaręs kokioj nors žuvingoje jūroj,
Austrių ieškodamas, daugel žmonių papenėti galėtų
Šokdamas taip gi vikriai kur nuo laivo į vandenį jūros
Štai kaip dabar iš dviračių lauke kad į smėlį panėrė.
Ir tarp Trojėnų, matyti, yra gerai mokančių nardyt."
Taręs, skubėjo jisai Kebrijoną herojų pagrobti,
Lyg koksai liūtas įsiutęs, kai jaučius užpuldamas skerdžia,
Žaizdą turėdams krūtinėj, jis žūna per savo tik jėgą.
Taip tu, Patroklai, pašėlusiai ant Kebrijono tad šokai.
Hektoras taip gi nušoko ant žemės, palikęs sėdynę,
Dėl Kebrijono lavono abu karžygiai tada kovės,
Tartumei liūtai kalnuos kur menkutę sau stirną pagavę,
Alkio kamuojami viens su antru atkakliausiai kovoja,
Taip dabar du karžygiai čia kovojo dėliai Kebrijono:
Vyras žirgvaldis Patroklas ir Hektoras, vadas Trojėnų,
Vienas antram juodu geidė kietuoju variu žeisti kūną.
Hektoras, kaip tiktai galvą nustvėrė, jau jos nepaleido,
Laikė Patroklas vėl koją pačiupęs, visi gi kiti tad,
Lygiai Trojėnai ir lygiai Achajai supuolė į kovą.
Tartumei kur kovoje susitinka Rytys ir Vakaris,
Ima kalnų daubuose jie daužyti suaugusį mišką,
Epušes, guobas taipogi ir vyšnių medžius stangiažievius,
Kai šitie medžiai suskanta šakom kitas kitą daužyti,
Ūžesį kelia jie baisų ir lūžta, ir griūna ant žemės,

Taip ir Trojėnai, Achajai čia puolė ir žudė viens kitą,
Ir negalvojo nė vienas, kad gali kovoj ir pražūti.
Daugelis lūžo durtuvų, traškėjo čia prie Kebrijono,
Lygiai paleistosios strėlės plunksnotos iš kilpinio lanko,
Daug didelių akmenų skydus pramušė — pradaužė kiaurai.
Vis tai įvyko kovojant šalia jo lavono, kurs dulkių
Debesyse išsitiesęs gulėjo, pamiršęs jau žirgus.
Saulei į vidurį skliausmo dangaus palengvėle bekylant,
Iš dviejų pusių ilgai tebeskraidė dar svaidomos strėlės.
Krito kariai. Vakarop, kada jaučius iš jungo paleidžia,
Priešingai, neg buvo lemta iš aukšto, Achajai laimėjo,
Ir Kebrijono herojaus lavoną pagrobė iš lauko,
Šaukiant ir klykiant Trojėnams, šarvus jo šviesiuosius nudraskė.
Baisiai įsiutęs Patroklas pradėjo Trojėnus žudyti,
Tris tada puolė sykius, lyg Arėjas dievaitis greitasis,
Keldamas riksmą, kas sykis devynis jis vyrus nukovė.
Bet kai ketvirtą jis sykį žygiavo, tarytum dievaitis,
Čia jau, Patroklai žirgvaldi, gyvato priėjo tau galas.
Kautis norėdams baisus Apolonas tau priešais žygiavo,
Tik toj skerdynėj baisiojoj tada nepažino Patroklas,
Nes nemirtingas dievaitis atvyko tamsa prisidengęs,
Ir atsistojęs už nugaros savo ranka tuojau smogė
Tiesiai į tarpetį didvyriui, tuoj jam ir akys apraibo,
Ir nuo galvos Apolonas dievaitis numušo jo šalmą,
Kurs nuriedėjo, skardžiai sužvangėdams, žirgams po pat kojų.
Šalmas tas vamzdį turėjo viršuj, iš kur kyšojo kuodas,
Nūn šis apteko krauju ir smėliu suvoliotas dar buvo.
Nieks nė manyti pirma negalėjo, kad šalmas dailusis
Dulkėse valkiojams būtų, kurs galvą ir kaktą malonią
Dieviškam vyrui Achilui vis dengė, bet Dzeusas jį davė
Hektoro galvai, kad jam dabar artimą mirti praneštų.
Rankose jo ilgakotis durtuvas sulūžo per pusę,
Buvo sunkus ir stangus, labai didelis, kaustytas stipriai.
Jam nuo pečių krito skydas rumbuotas, nes diržas nutrūko.
Dar ir šarvus jam paleido tada Apolonas dievaitis.
Skausmas nustvėrė jam širdį ir visas jo kūnas sustingo.
Jis tad sustingęs stovėjo, ir štai į tarpupetę stačiai
Smogė ietim ilgakote už nugaros jam atsistojęs
Didvyris vienas, Pantojo sūnus, Dardanietis Euforbas,
Kurs tarp jaunuolių vienmečių be galo jau pasižymėjęs:

Svaidyti ietį, dviračiuos kovoti ir bėgant pralenkti.
Dvidešimt vyrų jisai iš dviračių jau buvo išmušęs,
Pirmasai, vos tik važiuotas atvyko skerdynių apžvelgti.
Tau jis, Patroklai, herojau, tad pirmasai įsmeigė ietį,
Bet nenukovė, nes greitai pabėgo prie savojo būrio
Ir susimaišė su juo, savo ietį iš kūno ištraukęs,
Ir susitikti Patroklą, nors jau nuginkluotą, išvengė.
Dieviškos rankos užgautas ir durtas ietim jau Patroklas
Traukės į būrį draugų, tam norėdams likimo išvengti.
Hektoras, kai tik pamatė, kad traukias garbusis Patroklas,
Kovą palikęs ir sužeistas vario ietim ilgakote,
Puolė prie jo pro eiles, durtuvu jis aštriuoju jam movė
Tiesiai į slėpsną ir kiaurai išlindo jam varis smailusis,
Žemė dundėjo, kai griuvo, Achajai gi baisiai nuliūdo.
Lygiai kaip liūtas kovoj kada nugali stiprųjį šerną,
Kai atkakliai ir žiauriai ant kalnų jie kur kertas viršūnių,
Prie pat mažučio šaltinio abu atsigerti atėję,
Dideliai šniokščiantį šerną greit nugali liūtas galingas.
Lygiai taip narsų Menoitijo sūnų, kurs daug kitų kovė,
Hektoras, tas skaisčiašalmis, nudėjo atimdamas dvasią.
Ir pasigirdamas, tarė jam savo sparnuotąjį žodį:
„Tu iš tikrųjų, Patroklai, sakei mūsų miestą išgriausiąs,
Moterims mūsų tu laisvąją dieną atimti norėjai,
Ir, į laivus susodinęs, jas vežti į savąją šalį.
Kvailas tu. Hektoras moterims ginti žirgų tur greitkojų,
Puls jie į kovą narsiai, aš patsai juk taipogi garsėju
Tarpe Trojėnų narsiųjų mokąs durtuvu savo veikti.
Aš jas ginu nuo vergijos, tave gi kirliai sudraskys čia.
O, nelaimingas. Juk tau nė Achilas padėti nebėjo,
Nors ir narsus, pasiliko, matyt, tau išeinant į kovą,
Davęs įsakymą šiokį: negrįžk prie laivų, prie juodųjų,
Kol tu, Patroklai, šarvus nuo jų Hektoro, to galvažudžio
Kruvinus su chitonu žiauriojoj kovoj nusiplėši.
Taip gal kalbėjo jisai ir įtikino kvailą tau širdį."
Vos bekrutėdams, Patroklai žirgvaldi, tu jam taip kalbėjai:
„Džiaukis didžiai dabar Hektorai. Tau štai laimėjimą davė
Dzeusas Kronidas ir Foibas, kuriuodu mane nugalėjo,
Man nuo pečių jie šviesiuosius ginklus nusiplėšė be vargo.
Kad tokių vyrų, kaip tujen, bent dvidešimt būt mane puolę,
Tuoj jie visi būtų žuvę beveizint nuo mano durtuvo,

Bet mane priveikė Dzeusas, nudėjo, sūnus štai Lėtojos,
Ir mirtingasis Euforbas, tu trečias ginklus tik pagrobei.
Bet tau sakau ašai vieną, širdin įsidėki tu savo:
Tu ir patsai neilgai, iš tikrųjų, bevaikščiosi gyvas.
Stovi šalia jau juodoji mirtis ir žiaurusis likimas.
Žūsi nuo rankos Achilo Ajako garbingojo ainio.“
Tai jam besakant, juodoji mirtis jį užklojo tamsybe.
Siela gi iš sąnarių skrisdama, nukeliavo į Hadą,
Apgailestaudama tokį likimą ir jėgą, jaunystę.
Tuomet į mirusį Hektoras vyras dar sykį prabilo:
„Kam gi tu man pranašauji taip žiaurų likimą, Patroklai?
Gal ir Achilas, sūnus gražiaplaukės dievaitės Tetidos,
Mano durtuvo nudurtas pražus, nebetekęs gyvybės“.
Taip prakalbėjęs, jis vario durtuvą ištraukė iš kūno,
Koją krūtinėn atspyręs, lavoną gi apvertė kniūbsčią.
Paskui durtuvą iškėlęs, skubėjo pas Automedontą,
Tarną Achilo, greitkojo vaikaičio Ajako, norėdams
Įsikarščiavęs nudėti, bet išnešė jį vėjakojai
Ir nemirtingi žirgai, kur Pelydui dievų dovanoti.

Septynioliktoji giesmė

Menelajo žygdarbiai.

Ir pastebėjo tuojau Menelajas, Atrydas narsusis,
Kad su žiauriaisiais Trojėnais kovoj nūnai krito Patroklas.
Žalvariu visas žvilgąs iš pirmųjų eilių jisai žengė.
Ir jį apėjo aplinkui, lyg karvė aplink savo veršį,
Pirmą dar kartą atvedus ir rūpestį močios pažinus.
Taip Menelajas šviesusis aplinkui Patroklą apėjo.
Ištiesė priekin durtuvą ir skydą aplink sukinėjo,
Ryžęsis kauti kiekvieną, kuris tiktai drįstų prieiti.
Pantojo mielas sūnus, ietininkas garsus, nepamiršo
Kilnųjį žuvus Patroklą, tačiau prie pat jo atsistojęs,
Į Menelają herojų jisai prakalbėjo šiais žodžiais:
„Tu Menelajau, Atrėjaus sūnau, paties Dzeuso augintas,
Didis valdove tautų, pasitrauk ir paliki lavoną,
Ir kruvinuosius šarvus jo palik, nes gi nieks iš Trojėnų,
Nei iš jų sąjungininkų pirmiau už mane į Patroklą
Nesviedė savo ieties kovoje. Todėl leiski ir garbę
Man tarp Trojėnų įgyti; jei ne, tai ir tau aš įsmeigsiu
Savo durtuvą ir brangiąją tavo gyvybę išplėšiu."
Smarkiai supykęs pradėjo kalbėti skaistus Menelajas:
„Dzeuse, Kronide, juk taip negražu save girti be saiko.
Juk nei piktoji pantėra, nei liūtas baisusis, nei šernas,
Miško žvėris širdyje savo jėga tiek nesididžiuoja,
Kiek nūnai didvyrio Pantojo sūnūs narsieji didžiuojas,
Juk iš tikrųjų jau Hiperenoras jaunyste ir jėga
Džiaugėsi taip neilgai, kai manęs jis išplūsti išėjo
Ir pavadino mane jis bailiausiu kariu tarp Danajų.
Bet aš sakau, nepavyko namo savo kojom jam grįžti,
Kad savo brangiąją žmoną ir tėvus galėtų palinksmint:
Taip nuramdysiu ir tavo stiprybę, arčiau jei prieisi.
Tau aš sakau, pasitrauk nuo manęs, eik į savąjį būrį,

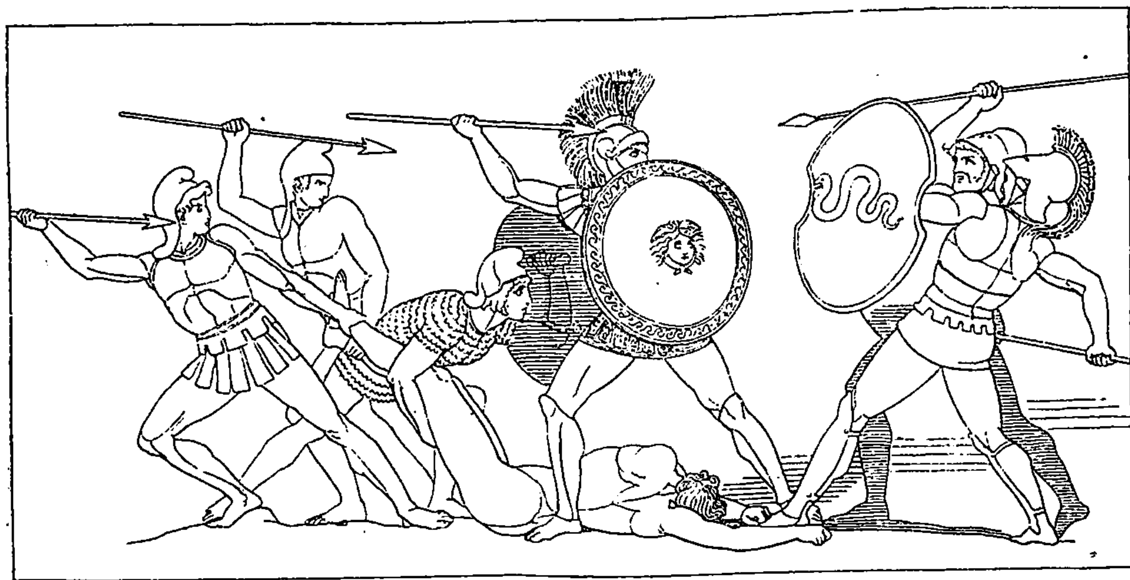
Man akyse nestovėk, kad nelaimės kokios nereikėtų
Tau nūn patirti čia, nes susipranta po laiko tik kvailas."
Taip jis kalbėjo, bet jo neįtikino; šis tuomet tarė:
„Nūn, Menelajau, dievų tu augintasis, nubaustas būsi,
Kad mano brolį nudėjai ir dar tai padaręs giriesi,
Kad tu našle padarei čia jo žmoną, kur liūdi didžiausiai,
Ir neapsakomo skausmo garbingiems tėvams jo sukėlei.
O, kaip aš jiems nelaimingiems raudas dar palengvint galėčiau,
Nešinas ginklais tavaisiais ir kruvina galva jei grįžčiau,,
Jei į Frontidos rankas ir Pantojo garbingo įteikčiau.
Bet juk ilgiau nemėgintas tas darbas palikti negali,
Ar apsiginti pavyktų, ar mums iš kovos tektų bėgti.
Taręs tatai, durtuvu jisai movė į išlenktą skydą,
Vario tačiau nepramušo, tiktai smaigalys tesulinko.
Tuomet Atrėjaus sūnus Menelajas durtuvą iškėlė,
Melsdamas Dzeusą globėją, ir vyrui, kurs traukės, pataikė
Į pačią gerklę, durtuvą pamurdė ranka savo tvirta.
Kiaurai per dailųjį sprandą smailiagalis vario išlindo,
Krito, net žemė dundėjo, šarvai jo skardžiai sužvangėjo,
Tuoj apsitaškė kraujais jo plaukai, į Charičių panašūs,
Kur išpinti būna puikiai sidabro ir aukso siūleliais.
Lygiai, kaip atžalą vešlią alyvos medelio kad ugdo
Prievaizda sodo tenai, kur vanduo, kiek jai reikia, drėkina:
Puikiai ji auga, ir vėjai visi ją vėsina ir supa,
Žydi baltais ji žiedeliais, bet štai netikėtai ateina
Viesulas draug su didžiausia banga, iš šaknų ją išrauna,
Ištisą liemenį jos tuoj paguldo ant žemės drėgnosios:
Pantojo taipgi Euforbą, išdidųjį vyrą, nudėjo
Didis Atrėjaus sūnus Menelajas; ginklus jo pagrobė.
Tartumei liūtas kalnuos, kuris savo pasitiki jėga,
Kai iš bandos jis ganykloj gražiausią pagrobia sau karvę
Ir dantimis nusitvėręs pirmiausia jai nusuka sprandą.
Kai tik nužudo, tuoj laka jos kraują ir žarnas suryja.
Šunes ir piemenys klykia ir laksto iš tolo, aplinkui,
Bet gi arti jie prieiti nedrįsta, išbalę nuo siaubo,
Taip ir iš jų nė vienam širdyje nebebuvo drąsumo
Prie Menelajo herojaus garbingo arčiau kiek prieiti.
Todėl tat būtų Atrėjaus sūnus nusinešęs beveizint
Vyro Euforbo šarvus žibančiuosius, jei Foibas nebūtų
Jam pavydėjęs ir Hektorą, didvyrį narsų, sukurstęs.

Artinos ėmęs pavidalą Mento, Kikonų valdavo,
Ir prakalbėjo, sakydamas savo sparnuotąjį žodį:
„Hektorai, tu bėginėji, ir kas nepasiekiama trokšti,
Juk Ajakido ugningi žirgai gan sunku numalšinti
Ir suvaldyti mirtingajam vyrui, nebent tik Achilui,
Mat, nemirtinga pagimdė jį motina, O gi tuo tarpu
Tau Menelajas, Atrėjaus sūnus, karo vyras, nudėjo
Patį narsiausį Trojėnų, Patroklo begindamas kūną,
Pantojo sūnų Euforbą ir narsią jo jėgą nutildė.“
Taip prakalbėjęs dievaitis į vyrų tuoj būrį nuėjo.
Krimto skaudus liūdesys dabar Hektoro tamsiąją sielą,
Permetė kartą rindas akimis ir tuojau pastebėjo
Tą, kuris buvo pagrobęs šarvus garbinguosius iš draugo,
Šis nūn takšojo ant žemės, ir kraujas pro žaizdą varvėjo.
Jis pro pirmąsias eiles puolė žalvariu kietu šarvuotas,
Smarkiai suriko, jis buvo tarytumei liepsnos Hefaisto.
Ir neišgirdęs to riksmo Atrydas dabar nepaliko.
Jis atsidusęs kalbėjo patsai savo kilniajai sielai:
Mano nelaimė. Paliksiu dabar aš šarvus garbinguosius,
Taip gi Patroklą, kuris dėliai mano garbės čia nudėtas,
Tai iš Danajų kiekvienas matydamas gali supykti.
Bet, jeigu aš čia su Hektoru ir su Trojėnais kovosiu,
Vengdamas gėdos, ar jų dauguma nenudės manęs vieno,
Hektoras veda Trojėnus šalmu pasipuošęs šviesiuoju,
Bet tokiomis mintimis kam dabar bauginu savo širdį?
Vyras, panoręs su didvyriu mylimu dievo kovoti
Prieš dievų valią, nelaimę taip jau užsitraukia didžiausią.
Tad tenepyksta nė vienas Danajų matydamas, kaip aš
Traukiuos nuo Hektoro, nes su pagalba dievų jis kovoja.
Kad aš galingo herojaus Ajanto kur balsą išgirsčiau,
Tuomet su juo aš žygiuočiau, galvotume vėl apie kovą,
Net nežiūrėčiau dievų, gal pavyktų lavoną pagrobti
Sūnui Pelėjaus Achilui: mažesnė tad būtų nelaimė.“
Jam tą dalyką širdies gilumoj, savo sieloj, besvarstant,
Priešais jį eilės Trojėnų artėjo, jas Hektoras vedė.
Jis atsitraukė tuomet ir paliko herojaus lavoną,
Vis atsigręždams atgal, lygu liūtas galingas, barzdotas,
Kai nuo bandodaržio veja šalin jį ir šunes, ir vyrai
Savo ietim ir klyksmu; tad širdis jo sustingsta krūtinėj,
Taip nenorėdamas jis nuo galvijų bandodaržio traukias:

Lygiai taip traukės nuo kūno Patroklo šviesus Menelajas.
Kai tik pasiekė savuosius, tuojau atsisuko į priešus,
Besižvalgydamas, Telamonido Ajanto ieškojo.
Greit akimis kovos lauko kairiojoj daly jį pamatė;
Ten jisai drąsino savo draugus ir į kovą juos kurstė,
Nes Apolonas dievaitis jiems baimės jau buvo įvaręs.
Tekinas bėgo tenai ir, pribėgęs, prabilo jam žodį:
„Eikš tuojau, mielas Ajantai! Prie kūno Patroklo skubėkim,
Gal jo lavoną kaip nors, kad ir nuogą, nunešim Achilui,
Nes jo šarvus nusiplėšė, nudraskė jau Hektoras vadas."
Tai jis kalbėjo Ajantui, tuojau jam sužadino drąsą,
Ir pro pirmąsias eiles abu su Menelaju čia puolė.
Hektoras vilko Patroklą, ginklus žibančiuosius nuplėšęs,
Kad nuo pečių jam aštriuoju variu tuojau galvą nuręstų,
Liemenį patį išmestų, Trojėnų šunims atiduotų.
Žengė Ajantas arčiau, savo skydą atstatė lyg bokštą.
Hektoras greitai į būrį prie savo draugų pasitraukė,
Šoko tuojau į dviračius, gražiuosius šarvus jisai davė
Nešti Trojėnams į miestą, garbė kad jam būtų puikiausia.
Menoitijadą plačiuoju skydu tad Ajantas pridengęs,
Tartumei liūtas stovėjo, kurs turi vaikus savo ginti,
Kai bevedžiodamas silpnus dar girioj tamsiojoj sutinka
Vyrus šaulius, ir jisai tada jėga baisiąja didžiuojas,
Antakius savo nuleidžia žemyn, o akis net užmerkia.
Taip ir Ajantas stovėjo prie kūno Patroklo herojaus.
Čia antroj pusėj Atrėjaus sūnus, Menelajas narsusis,
Didelę širdgėlą sieloje savo turėdams stovėjo.
Glaukas, sūnus Hipolocho, kuris vadovavo Likijams,
Rūsčiai pažvelgęs į Hektorą, skaudų jam pratarė žodį:
„Hektorai, rodais narsiausias, kovoj tačiau daug ko tau trūksta,
Gandas be reikalo duoda garbės tau, bėgly negarbingas,
Nūn pagalvok, kaip tu pilį ir miestą galėsi apginti,
Būdamas vadas tų vyrų, kurie yra Trojoje gimę,
Nes iš Likijų nė vienas į kovą nebeis su Danajais
Dėl jūsų miesto, kad mums jūs padėkos niekuomet nerodot,
Nors nuolatos mes narsiausiai kovojam su vyrais stipruoliais.
Kaip kovoje tu apginti ir paprastą vyrą galėsi,
Kai tu, beširdi, net gi Sarpedoną, ir svetį ir draugą
Leidai Argėjams nukauti ir dar palikai tokį grobį.
Jis tau pačiam, iš tikrųjų, ir miestui juk buvo naudingas,

Gyvas kol buvo, o tu nekliudei, kad šunims jį išmestų!
Jeigu manęs beklausys kaip pirmiau nors koks vienas Likijas,
Grįšim namo, tegu Troja baisios pražūties susilaukia.
Jeigu Trojėnai širdy beturėtų kiek pasiryžimo,
Taipgi drąsos reikalingos herojams, kurie už tėvynę
Kenčia vargus ir kovoja kasdieną su priešais žiauriaisiais,
Dar ir dabar mes galėtum į miestą įvilkti Patroklą;
Jeigu tasai į Príjamo tvirtovę jau sykį patektų,
Jeigu lavoną iš kautynių lauko pavyktų išvilkti,
Greit mums Argėjai grąžintų gražiuosius šarvus Sarpedono,
Net ir jį patį atneštume į Ilijoną netrukę,
Krito, mat, draugas to vyro, kurs tarpe Argėjų drąsiausias,
Kurs kovose visuomet savo vyrams įkvėpdavo narso.
Bet ir Ajantui, tam milžinui, tu nedrįsai pasipriešint,
Nei į akis jo baisiąsias čionai besikaujant pažvelgti,
Žaibingom žvelgęs akim, skaisčiašalmis jam Hektoras tarė:
Žvelgęs žvairiosiom akim, tarė kuodą kratydamas Hektors:
„Glaukai, visad tu protingas, kam taip išdidžiai čia kalbėti?
Mielasai, juk už kitus tu didesnį, manau, turi protą,
Už tuos visus, kur Likojoj gyvena, esi protingesnis,
Nūn aš peikiu tavo nuomonę tokią, kurią čia pareiškei:
Aš prieš Ajantą galiūną laikytis neva nepajėgiąs.
Ne, aš kovot nebijau, nei žirgų dundesys nenugąsdins,
Bet griausmavaldžio Kronido sprendimas juk praneša visa.
Jis net ir vyrą žaliūką nugąsdin, laimėjimą atim,
Taip gi ir tiems, kuriuos pats pirmiau skatino narsiai kovoti.
Mielasai, eikš, atsistok prie manęs, mano darbus matyki.
Ar toksai gležnas, kaip tu kad sakai, visa dieną ir būsiu,
Ar aš galėsiu atremti bent vieną Danajų herojų
Patį narsiausią iš jų štai nuo žuvusio kūno Patroklo?“
Tai jis pasakęs, Trojėnus padrąsino, šaukdams, aldodams:
„O, jūs Trojėnai, Likijai ir vyrai Dardano narsieji,
Būkite didvyriai narsūs ir rankų kovoj nenuleiskit,
Lig užsidėsiu Achilo herojaus šarvus aš gražiuosius,
Kur iš Patroklo aš jėga laimėjau, kada jį nukoviau.“
Hektoras, tai jiems surikęs, kratydamas šalmą, vis traukės,
Žiauriąją kovą palikęs. Ir pasitikėdamas savo
Kojomis, greit ėmė bėgti ir veikiai prisiginė vyrus,
Nešančius į Ilijoną Pelėjaus šarvus žibančiuosius.
Ten, jau atstu nuo kovos žalingosios, ginklus jis apmainė,

Savo lig šioliai vartotus į šventąją Troją nunešti
Davė Trojėnams narsiesiems, patsai dieviškuosius gi ėmė.
Ginklai tie buvo Achilo Pelydo, dievai buvo davę
Tėvui mielam jo, kurs sendamas perleido juos savo sūnui.
Tik jo sūnus su tais ginklais jau nebesuskubo pasenti.
Kai debesų varinėtojas Dzeusas iš tolo pamatė
Hektorą vyro Achilo šarvais pasipuošusį puikiai,
Galvą pakraipęs, širdy jisai savo prabilo šiais žodžiais:
„Vargšas esi, mat, mirtis tau baisioji nei kiek dar nerūpi,
Bet ji artėja. Dabar užsidėjai šarvus amžinuosius
Vyro narsaus, prieš kurį visi vyrai stipruoliai net dreba,
Jam tu nukovei galingąjį ir geraširdį jo draugą,
Taip gi šarvus savavališkai tu nuo lavono nuplėšei.
Šiandien tačiau tau laimėjimo didelę garbę suteiksiu,
Tau atsilyginti noriu už tai, kad po karo sugrįžus,
Ginklų Achilo garbių nuo tavęs nenuims Andromacha."
Tuomet Kronidas primerkė tuoj antakius savo juoduosius.
Hektorui buvo šarvai kaip prigiję, o sielon įėjo
Kariškas narsas Arėjo, nariuosna vikrumas ir jėga.
Jis prie garbingų draugų, savo sąjungininkų, skubėjo,
Žengdamas greitai ir šaukdamas, kiek begalėdams, savuosius.
Ginklais žibėdamas tuomet visiems panašus pasirodė
Į visų gerbiamą sūnų Pelėjaus, Achilą herojų.
Eidams artyn, maloniais jis kiekvieną tad drąsino žodžiais:
Mestlesą, Glauką, Medoną ir dar Tersilochą herojų,
Asteropają, Deisenorą, narsųjį dar Hipotoją,
Forkį ir Chromiją ir Ennomosą, spėjiką iš paukščių.
Drąsindams kautis visus, jisai tarė sparnuotąjį žodį:
„Tūkstančiai sąjungininkų, mūsieji kaimynai, klausykit:
Aš ne minios geidavau ir ne jūsų čia skaičiaus žiūrėjau,
Bet iš aplinkinių miestų esu aš čia jus pasitelkęs
Tam, kad man moteris ir neužaugusius kūdikius Trojos
Nuoširdžiai gintumėt nūn nuo Achajų, narsiųjų herojų.
Vien to tikėdamos mokesčiais, taip gi ir maisto ėmimais
Varginu aš savo žmones, kad jums tik drąsos nepritrūktų.
Stačiai kiekvienas be baimės dabar Danajus tegu puola:
Ar išsigelbėt, ar žūti! Kovos yra toks būtinumas!
Kurs čia Patroklą, nors jis yra mano nukautas, atvilktų
Ir atiduotų Trojėnų herojams, Ajantą nuvijęs,
Perleisčiau tam pusę grobio, kurį čionai galim laimėti,

Kova dėl Patroklo kūno. (XVII, 255).

Ir aš patsai tiktai antrąją pusę sau pasilaikyčiau,
O gi to žygio herojui garbė su manąja būt lygi."
Tai jam pasakius, galingai, narsiai Danajus jie užpuolė,
Ietis iškėlę aukštyn, nes tvirtai širdyse jie tikėjos
Telamonidui Ajantui kaip nors tą lavoną pagrobsią.
Liurbiai, daugumui iš jų jisai pats ten gyvybę išplėšė.
Bet ir Ajantas tad šaukėsi prie Menelajo skelbiko:
„O, Menelajau, Atryde, brangusis augintini Dzeuso,
Aš nebesitikiu mums bepavyksiant iš karo sugrįžti,
Nebesirūpinu taip, kaip pirmiau aš Patroklą apginti„
Kurs neužilgo šunis ir paukščius gaus Trojėnų pasotint,
Kiek man parūpo savoji galva, kad bent ji nepražūtų.
Tavo taip pat, nes gi Hektoras debesį karo užtraukė.
Mudviem abiem gana aiškiai žiaurioji mirtis visur gresia,
Bet reik drąsos. Danajus suvadink, gal būt teiksisklausyti."
Taip jis kalbėjo ir veikiai narsus Menelajas paklausė,
Smarkiai sušuko jisai, ir Danajai išgirdo jo balsą:
„Mano draugai, jūs Argėjų vadai, ir gudrieji valdovai!
Jūs prie Atrydo sūnų Agamemnono ir Menelajo
Geriate vyną žmonių ir kiekvienas įsakymus leidžiat
Savo būriams, kad iš Dzeuso garbės sau ir šlovės įgytut.
Man pamatyti pačiam juk sunku būt kiekvieną valdovą;
Pats tegu skuba kiekvienas, tegu susigėsta pamanęs,
Kad štai Patroklo lavonas Trojėnų šunims atiduodams."
Taip jis kalbėjo, jį greitai išgirdo Ajantas Oilėjaus.
Pirmasai puolė į priekį, kovos sūkury atsidūrė.
Antrasai Idomenėjus ir draugas dar Idomenėjaus,
Didvyris tai Merijonas, kurs lygus dievaičiui Arėjui
Kas beatmins juos visus ir nurodys vardus tų herojų,
Kur tuojau tokią atkaklią skerdynę Achajų sukėlė.
Veržės Trojėnai visi susiglaudę, juos Hektoras vedė,
Lygiai kaip upės patvinusios įtakon antplūdis veržias,
Šniokšdamas smarkiai prieš srovę. Aplinkui gi uolos pajūry
Dideliu ūžesiu aidi, vis taškomos putų sūriųjų.
Tokį tai triukšmą sukėlė Trojėnai, tačiau ir Achajai
Drąsūs sustojo visi tuoj aplinkui Menoitijo sūnų,
Iš visų pusių lavoną norėdami skydais pridengti.
Ties žibančiaisiais šalmais jų Kronidas tuoj paskleidė rūką
Dideliai tirštą. Jis priešas nebuvo Menoitijo sūnui,
Kurs lig gyvos dar galvos su Achilu greitkoju draugavo.

Dzeusui todėl pasirodė bjauru, kad nukautojo kūnas
Tektų Trojėnų šunims: jo draugus Dzeusas ginti pakurstė.
Ėmė Trojėnai laimėt, Achajus greitakojus atstūmė;
Kūną palikę, šitie pasitraukė. Trojėnai, nors geidė,
Didvyrio tuomet nei vieno neįveikė savo durtuvais,
Betgi lavoną pagrobė. Achajai netol pasitraukė,
Greit juos sustabdė Ajantas, kuris savo ūgiu ir žygiais
Pralenkė daugel Danajų, tik vieną Achilą išskyrus.
Jis prasilaužė tuojau pro pirmąsias eiles, lygu šernas,
Kurs kalnuose ir šunis ir medžiotojus jaunus išblaško,
Kai įvarytas į ankštąją daubą susisuk įsiutęs.
Taip ir kilnus Telamono sūnus šviesiašarvis Ajantas,
Veikiai tuomet prasiskverbęs, išblaškė daugybę Trojėnų,
Kur aplink kūną Patroklo bėgiojo ir dideliai geidė
Jį nugabenti į pilį ir daugel garbės tuo laimėti.
Leto sūnus Hipotojas, vikrus šviesiašarvis herojus,
Veikiai už kojos jį stvėręs, jau vilko iš kautynių triukšmo,
Nes užsinėręs tvirtai jisai diržą už kulkštino buvo,
Hektorui taipgi Trojėnams įtikti norėjo, bet greitai
Jį mat ištiko nelaimė, kurios nepašalino niekas.
Jam Telamono sūnus, prasiveržęs pro tirštąją gaują,
Ir susirėmęs su juo, kai jau skėlė per šalmą varinį, —
Trūko per pusę gražusis jo šalmas prie smailiojo galo,
Drūto užgautas durtuvo, kur stipriosios rankos paleido,
Smegenys jam kruvini iš žaizdos ištekėjo ant iešmo.
Greitai jo jėgos pranyko, tuojau iš jo rankų ant žemės
Koja herojaus Patroklo iškrito, jis pats ant lavono
Kniūbsčias pargriuvo toli nuo Larisos, derlingos tėvynės,
Dar už auginimą savo gimdytojams neatsiteisęs,
Trumpą gyvatą turėjęs, trumpai težydėjęs tėvynėj,
Žuvo nuo kilniojo vyro Ajanto ieties galingosios.
Hektoras žibančia savo ietim užsimojo Ajantui,
Tas gi, pamatęs tatai, pasistengė tuoj smūgio išvengti.
Hektoras todėl pataikė į Ifito sūnų Schediją,
Patį narsiausią Fokiečių, kuris Panopėjaus garsingo,
Rūmuos gyveno ir daugelį vyrų rikiavo bei valdė,
Perdūrė jam per pečiomentės vidurį. Galas varinis,
Kiaurai per petį išlindęs, antroj pasirodė jau pusėj.
Krito, net žemė dundėjo ir ginklai ant jo sužvangėjo.
O gi Ajantas tad perdūrė pilvą dar Foinopo sūnui,

Gynusiam čia Hipotoją: pradūrė jam gaubtąjį šarvą,
Vidurius, stačiai pataikęs į pilvą, ietim tuoj paleido.
Griuvo į dulkes, graibydamas, gniauždamas rankomis smėlį,
Traukės atgal tad jų pirmosios eilės, taipogi ir Hektors.
O gi Argėjai linksmai sualdojo ir kūnus pagrobė
Forkio irgi Hipotojo, kuriems net šarvus dar nuplėšė.
Greit tada būtų Trojėnai pabėgę lig pat Ilijono,
Baimės didžios pagauti, nusigandę Achajų narsiųjų;
Būtų Argėjai garbės įsigiję prieš Dzeuso lėmimą,
Vien tiktai savo stiprybe ir jėga. Tačiau Apolonas
Kautis sukurstė Ainėją, pavidalą ėmęs Perifo,
Epito mielo sūnaus, kuris tėvui senėjant, skelbikas
Nuolatos buvo, ir pats pasenėjo, tai — vyras doriausias.
Dzeuso sūnus Apolonas, į jį pasivertęs, prabilo:
„Kaip tu, Ainėjau, prieš Dzeuso sumanymą gelbėti nori,
Statųjį tą Ilijoną? Yra juk man tekę matyti
Daugelį vyrų kitų, kur drąsa, stiprybe, savo jėga,
Taip gi minia labai rėmės, bet menką sau garbę tepelnė.
Juk, ištikrųjų, mums Dzeusas dabar palankesnis vis daros,
Patys vieni tiktai drebate baisiai ir bijot kovoti."
Taip jisai tarė. Ainėjas pažino tolsvaidį dievaitį,
Stačiai į veidą pažvelgęs, ir Hektorui garsiai suriko:
„Hektorai, taip gi kiti jūs, Trojėnų vadai bendraginkliai,
Gėda juk būtų nūnai nuo narsiųjų Danajų pabėgti
Prie Ilijono, visai nebetekus narsumo, stiprybės.
Maža to, vienas dievų, prie manęs atsistojęs pasakė:
Dzeusas pasaulio valdovas kovojant mums būsiąs globėjas!
Stačiai tad pulkime būrį narsiųjų Danajų! Neleiskim,
Kad į laivus nugabentų herojaus Patroklo lavoną."
Taip jisai tarė ir priekin išpuolė, pralenkęs pirmuosius.
Prieš Achajus atsistojo Trojėnai ir greit susikirto.
Tuokart Ainėjas ietim savo perdūrė ten Leokritą,
Sūnų Arisbanto ir Likomedo bičiulį garbingą.
Žuvusį apgailestavo čia vyras narsus Likomedas,
Sviedė, prie priešų priėjęs, į būrį tuoj spindinčią ietį
Apisaonui, kareivių valdytojui, sūnui Hipaso,
Perdūrė kepenas, maudamas jam į krūtinę. Tas žuvo,
Iš tolimos ir derlingos Pajonijos čia atžygiavęs.
Jis šalia Asteropajo stipruolio pajėgė kovoti.
Apgailėstavo jį žuvusį Asteropajas narsusis,

Kurs tada puolė į priekį kovoti su vyrais Danajais,
Veltui tačiau jo pastangos: aplinkui Patroklo lavoną
Priešai skydais prisidengę ir ietis atsatę stovėjo.
Taip gi Ajantas visus, važinėdamos, dideliai kurstė,
Jis nė vienam nuo lavono atgal pasitraukti neleido,
Nei atskirai, prasiskverbus į priekį, išdrįsti kovoti.
Bet prie lavono, prie jo pasilikti ir čia tekovoti.
Taip tad galingas Ajantas vis šaukė. Ir žemė raudonu
Sruvo krauju, o krūvom ant viens kito sugriuvo suvirto
Tuomet Trojėnų ir jų bendraginklių narsiųjų lavonai,
Bet ir Danajai, ir tie kovoje gavo kraujo pralieti;
Tik jų mažiau čia težuvo, nes vis galvoje jų turėta,
Kaip nuo žiauriosios mirties kovoje vienas kitą apginti.
Taip jie ten kovės, tarytumei liepsnos. Ir niekas nebūtų
Jau pasakyti galėjęs, ar saulė ir mėnuo bešviečia:
Apsiautė karo žalingo tamsa tada vyrus narsiuosius,
Kur prie pat Menoitijado lavono sustoję kovojo.
Daugis Trojėnų laisvai su narsiais variarūbiais Achajais
Kovės, iš giedro dangaus šviečiant saulei; nes leido ji karštus
Spindulius, o debesies jokio niekur nebuvo matyti,
Nei ties kalnais, nei ties lyguma. Pasiilsėdami kovės;
Saugodamiesi skaudžiųjų strėlių jie atstu susistoję
Buvo vieni nuo kitų, o jau tie, kuriems teko pabūti
Kautynių šių vidury, nuo tamsos ir nuo karo kentėjo;
Buvo tenai žeidžiami kieto vario net vyrai narsieji.
O du įžymūs vadai — Trasimedas ir štai Antilochas,
Dar ligi šioliai visai ir nebuvo to gando girdėję,
Kad yra kritęs Patroklas, jie manė jį gyvą tebėsant,
Sprendė, kad jis pirmose eilėse tebekauja Trojėnus.
Juodu vis saugojo savo draugus nuo mirties ir nuo baimės
Kautynių šių sukūry, nes gi Nestoras taip jiems įsakė,
Leisdamas eiti kovon kruvinon nuo laivų, nuo juodųjų.
Didelės karo rungtynės per kiauras dienas tenai siautė,
Triukšmą darydamos. Taip gi nuo vargo ir prakaito didžio
Staibiai ir keliai, ir apačios kojų kiekvieno iš jųjų,
Rankos ir akys purvais apsitaškė ir dulkėms apteko
Vis dėliai kilniojo draugo Ajako sūnaus greitakojo.
Lygiai, kaip vyras, kad, tauro galingojo odą nudyręs,
Duoda tampyti ją vyrams taukų prisisiurbusią, riebią
Taip, kad drėgmė iš jos nyksta visai, ir taukai susitraukia;

Daugeliui vyrų ją tempiant, ištįsta visa, kiek begali.
Taip dabar jie abieji šen ir ten kūną valkiojo biauriai
Vietoj siauroj, net tvirtai įsitikinę buvo Trojėnai,
Į Ilijoną galėsią įvilkt, o Achajai narsieji —
Į daugiairklius laivus, tad ir siautė skerdynė žiaurioji.
Piktas Arėjas ir dievė Atėna pamatę tą kovą
Peikę nebūt niekuomet, nors tulžis jiems jau virė baisiausiai.
Dzeusas tada dėl Patroklo sukėlė tą žiauriąją kovą,
Vyrams taip pat ir žirgams. Ligi šiol dar visai nežinojo
Kaujantis kritus Patroklą Achilas, dievams kuris lygus.
Tuomet Achajai kovojo toli nuo laivų nuo šauniųjų,
Prie Trojos sienų. Ir nesitikėjo Pelydas matysiąs
Žuvusį draugą, bet gyvą sugrįžtant nuo vartų Trojėnų.
Nesitikėjo Achilas taip pat, kad anas sunaikintų
Miestą Trojėnų pats vienas, arba ir su jo net pagalba.
Tankiai iš motinos dievės tai buvo slapta jis girdėjęs,
Kai pasakydavo jam, ką galingasai Dzeusas sumanė.
Bet miela motina dar nepasakė visos jam blogybės,
Kad yra lemta, jog mielasai draugas turės čionai žūti.
Jie prie lavono ištiesę smailiąsias ietis tebturėjo,
Nuolat būriuodamies puolė ir skerdė įnirtę kits kitą.
Vienas Achajų, variu žibančiuoju šarvuotas, kalbėjo:
„Brangūs draugai, mums jokios nėr garbės prie laivų, prie dailiųjų,
Grįžti atgal, bet, kad žemė juodoji visus mus prarytų,
Būt, iš tikrųjų, mums daugelį sykių tad pelnas didesnis,
Negu šį kūną užleisti Trojėnams, žiauriems žirgavaldžiams,
Kad jį į savąjį miestą įvilktų, garbės tuo pelnytų."
Ir iš Trojėnų išdidusių vienas kalbėjo saviesiems:
„Mano draugai, nors likimas būt lėmęs prie vyro to žūti
Draug mums visiems, bet iš lauko skerdynės nė vienas teneina."
Taip tad ne vienas kalbėjo, savuosius padrąsint norėdams.
Jie tenai kovėsi, ir geležies žvangesys vis aidėdams
Kilo į žibantį dangų pro nuolatos drebantį orą.
Tad Ajakido abudu žirgai ,iš kovos pasitraukę,
Verkė, kai tik sužinojo, jog jau jų kilnusis vežikas
Dulkėse guli žudytojo Hektoro rankoms nukautas.
Didvyris Automedontas, Dioro valdovo gimdytas,
Geidė paskatinti juos, botagu gana smarkiai sukirsdams,
Bei maloniais prakalbėdamas žodžiais, arba ir grūmodams,
Bet juodu nei prie laivų, nei toliau prie plataus Helesponto,

Nei su Achajais kartu jau į kovą tad eit nebnorėjo.
Bet lygu būtų paminklo akmuo, kursai stovi ant kapo
Mirusio vyro arba moteriškės, genčių pastatytas,
Taip gi stovėjo sustingę ir jie su puikiausiais dviračiais,
Galvas nulenkę abudu žemyn, ir jiems ašaros karštos
Iš po blakstienų ant žemės riedėjo, kadangi gailėjos
Savo vežiko širdingai. Ir karčiai vešlieji padrikę,
Iš po pakinktų abipus nudribę voliojosi žemėj.
Pasigailėjo Kronidas, ir širdgėlą jų čia pamatęs,
Galvą galingai pakratė ir savo širdy taip prabilo:
„Vargstate? kam gi mes jus dovanojom Pelėjui valdovui,
Žmogui mirtingam, o judu nei sęsit, nei niekad nemirsit?
Su žmonėmis gal tik skurdą beribį vien kenčiat ir vargstat?
Nėr juk pasaulyje nieko, kas būtų gležnesnis už žmogų,
Už tuos visus, kur alsuoja ir šliaužoja žemės paviršiuj.
Dar aš sakau: tais dailiaisiais dviračiais be reikalo tikis
Hektoras kur pasikinkęs važiuoti. To niekaip neleisiu.
Ar negana, kad ginklus jis garbingus nešioja didingai?
Judviem į kojas, drauge ir į širdį įkvėpsiu stiprybės.
Tik judu Automedontą iš šio kovos lauko išvežkit,
Ten prie laivų nulakinkit; Trojėnams garbės dar suteiksiu,
Koliai pasieks jie laivus riestanosius, kiek nori, težudo,
Saulė kol leisis, tamsa kol šventoji nueis ten apsiausti.“
Vos tai pasakė, žirgams tuojau įkvėpė jėgą didžiausią.
Tuodu žirgai tada dulkes nuo karčių sau žemėn nukrėtę,
Smarkiai lakino dviračius Achajų link, taipgi Trojėnų.
Automedontas, gailėdamos mielojo draugo Patroklo,
Vežams žirgų, puolė tuoj kaip erelis, žąsis kada gaudo.
Ir dideliausias Trojėnų gaujas jis pralenkdavo greitai.
Smarkiai tad veržės tenai, kur tik gaują pamatė tirštesnę,
Bet jisai vyrų nekovė, nors baisiai juos vaikė blaškydams,
Nes jis niekaip nepajėgė šventojoj sėdėdams sėdynėj
Ietį iškeltą laikyti ir žirgus greitkojus valdyti.
Jį akimis tada savo pamatė jo draugas herojus
Alkimedontas, kuris Haimonido Laerko gimdytas,
Už jo vežimo stovėdams, prabilo šiaip Automedontui:
„Automedontai, sakyk tu, kuris iš dievų tokį kvailą
Teikė tau pasiryžimą, atimdamas sveikąjį protą?
Kam pirmose eilėse prieš Trojėnus kovoji tu vienas?
Juk tavo draugas jau kritęs ir Hektoras pats užsidėjo

Ant savo kūno šarvus Ajakido ir švytrauja sveikas.“
Automedontas, Dioro sūnus, jam šitai ką atsakė:
„Alkimedontai, kuris iš Achajų tau lygus gal būti,
Ir suvaldyt nemirtinguosius žirgus greitkojus pajėgtų?
Vienas Patroklas, kurs lygus dievams, patarėjas protingas,
Gyvas dar būdamas. Nūn jį mirtis ir likimas ištiko.
Rankosna imki botagą, taip pat vadeles žibančiąsias,
Aš iš dviračių išlipsiu ir stosiu kovoti su priešais.“
Taip jis kalbėjo. Tad Alkimedontas į šaunią sėdynę
Šokdams mitriai į rankas nusitvėrė vadžias ir botagą.
Automedontas nušoko ant žemės; pamatė juos Hektors,
Greit tad prišokęs, kalbėjo Ainėjui, arti kurs stovėjo:
„O, tu Ainėjau, tarėjau Trojėnų variu apšarvuotų,
Aš ten matau abu žirgus greitkojo vaikaičio Aijako,
Karo lauke, tiktai jųjų vežikai yra tikri mulkiai.
Vilties turiu, juos paimsime, jei tik širdis tavo geidžia,
Nes niekuomet, kada mudu bendrai tiktai puolėme kautis,
Jie neišdrįso, iš priešakio kelią pastoję kovoti.“
Tai jis pasakė, kilnusis Anchiso sūnus tuoj sutiko.
Puolė į kovą tad stačiai abu, dengdami save skydais
Odos sausos ir standžios; o be to, dar variu apsikaustę.
Sekė juos Chromijas, taip gi Aretas, dievams kuris lygus,
Draug eidami, nes abu širdyje jie tikėjos tikriausiai
Kautis sekmingai ir, žirgus dailiuosius pagavę, pabėgti,
Liurbiai! Nelemta jiems buvo sugrįžti be kraujo iš karo,
Taip gi nuo Automedonto ištrūkt, kurs aukodamas Dzeusui,
Gavo iš aukšto jėgos ir stiprybės nuliūdusiai širdžiai.
Greitai prabilo jis Alkimedontui, tikriausiajam draugui:
„Alkimedontai, laikyk dabar žirgus visai šalia mūsų,
Prie pat pačios mano nugaros tuodu kad šniokštų, ašai, mat,
Aiškiai žinau, nenurims skaisčiašalmis dar Hektoras veikiai,
Lig jisai žirgus Achilo užsėdęs nuves prie savųjų,
Taip gi nukaus mus visus ir Argėjų būrius išblaškys jis,
Ar ir patsai pirmose eilėse susikovęs pražus jis.“
Tai jis pasakęs, vadino Ajantą taip pat Menelają:
„O, tu Ajantai, Argėjų vade, ir taip pat Menelajau,
Leiskite kūno žiūrėti tik tiems, kurie patys narsieji,
Kad jie aplinkui jo vaikščiotų ir jį nuo vyrų atgintų.
Mums gi gyviesiems mirties nelaimingos pašalinkit dieną.
Štai aš matau, per pat kautynių sūkurį čia abu eina

Hektoras taip gi Ainėjas, narsiausi Trojėnų herojai.
Bet gi vis vien Olimpiečių dievų širdyje slėpias laimė,
Eisiu kovoti ašai, o jau kitką te Dzeusas parūpin.“
Ir išlingavęs jisai ilgakotę paleido greit ietį,
Stačiai pataikė Aretui į skydą sluoksniuotą ir stiprų,
Tas nesulaikė mestosios ieties, ir ji kiaurai išlindo,
Diržą jam gražų pradūrus, į pilvo jam apačią smigo.
Lyg kada koksai jaunuolis, labai aštrų kirvį turėdams,
Kert išsigandusiam jaučiui tuojau už ragų į pat sprandą.
Perkerta gyslą skersai, ir tas jautis pašokdamas griūva.
Taip ir jisai, pašūkėdamas, krito aukštielninkas: varis
Žarnas sudraskė skaudžiai ir jam gyvastį atėmė brangią.
Hektoras žibančią ietį tuoj sviedė į Automedontą,
Bet šisai pirmas pamatęs, nuo ginklo tuojau pasitraukė
Kniūbsčias į priekį, baisusis durtuvas pro galvą jam zvembė,
Užpakalin, kad gi smego į žemę, net kotas virpėjo,
Bet tuomet greitai išgaišo jėga įgyta iš Arėjo.
Nūn kalavijais viens antrą būt puolę arti susiėję,
Jei nebūt perskiedę čia susirėmusių narsūs Ajantai,
Mat šie atėjo į kautynių ūžmą čia draugui vadinant,
Ir nusigandę į eilę sugrįžo, atgal pasitraukę
Hektors, Ainėjas ir Chromijas, kurs į dievus panešėjo;
Tuomet Aretą paliko, kurs sužeista širdžia gulėjo.
Automedontas tada, kraujasiurbiui Arėjui prilygdams,
Tuoj nusidraskė ginklus ir jau džiaugdamos pratarė žodį:
„Na, atgavau jau šiek tiek savo širdį dėl žuvusio vyro,
Tauro Patroklo, kad čia ir menkesnį nudėti teteko.“
Tai pakalbėjęs, jis drėbė sėdynėn šarvus kruvinuosius,
Greit ir patsai jis įlipo, rankas taip gi kojas turėdams
Kruvinas, lyg koksai liūtas sotus, kai jis taurą suryja.
Vėliai aplinkui Patroklą pakilo žiaurioji skerdynė,
Triukšmo ir riksmo pilna, tokią kovą sukurstė Atena,
Kai iš dangaus nusileido. Ją Dzeusas galingasai siuntė
Liaudį Danajų pakurstyt, nes nuomonę savo atmainė.
Lyg vaivorykštę raudoną kad Dzeusas padangėj išskleidžia,
Duodamas ženklą mirtingiems žmonėms dėliai būsimo karo,
Ar šiurpulingos žiemos, kuri darbus be galo sutrukdo
Žemės artojams ir vargina smulkiąją bandą ožkų ir avelių, —
Purpuro debesimi prisidengus taip dievė atėjo
Prie variarūbių Achajų ir kurstė kiekvieną kareivą.

Pirmąjį drąsino ji Menelają, Atrėjaus gimdytą,
Mat, pasitaikė bestovis arti, ir ji tarė jam žodį
Foiniku tuoj pasivertus, priėmus jo ūgį ir balsą.
„Tau, Menelajau, ji tarė, bus gėda ir pašieptas būsi,
Jei tiktai kilniojo vyro, Achilo tikriausiojo draugo
Kūnas bus draskoms greitkojų šunų visais Trojos pasieniais.
Tik užsispyręs laikykis ir drąsink ginkluotuosius vyrus."
Jai atsakydamas tarė tada Menelajas narsusis:
„Foinike tėve, seneli tu gerbiamas, jeigu Atena
Man tik priduotų jėgų ir strėlių sulaikytų smarkybę,
Tad prie Patroklo norėčiau aš stoti, už jį atsikeršyt,
Nes jo mirtis mano širdį skausmu nūn didžiausiu užgavo.
Dar juk ir Hektoras turi ugningąją jėgą ir nuolat
Kauja jis vyrus variu, nes jam Dzeusas jėgų vis suteikia."
Taip jis kalbėjo, ir dievei Atenai šviesakei patiko,
Kad iš visų Olimpiečių dievų, jos pirmiausia maldavo.
Į jo pečius ir kelius jinai įkvėpė didelę jėgą
Ir musėlės įžuliosios drąsos į jo širdį įdėjo;
Nors ir labai ji žmogaus yra baidoma rankom,
Kad neįgeltų, nebijo — gardus, mat, iščiulptasai kraujas.
Lygiai tokios ji drąsos į jo rūsčiąją širdį įdėjo.
Tuoj prie Patroklo nubėgo ir žibančią ietį paleido.
Eetijono sūnus buvo Podesas tarpe Trojėnų
Tūrtų valdovas ir vyras narsus, kurį ypač mylėjo.
Hektoras buvo jo draugas, ir valgė prie vieno jie skobnio.
Jam Menelajas, variu apšarvuotas, pataikė į juostą,
Kai jis pabėgti mėgino, ir perlindo kiaurai durtuvas.
Krito dundėdamas, ir Menelajas, Atrėjaus gimdytas,
Jį nuo Trojėnų pagrobęs, į būrį draugų nugabeno.
Hektorą drąsino Foibas dievaitis, arti prisistojęs,
Foinopu, Asijo sūnu, narsiuoju vadu pasivertęs,
Kilęs jisai iš Abido ir tarpe svečių jo brangiausias.
To tai pavidalą ėmęs, prabilo šaulys Apolonas:
„Hektorai, kas iš Achajų galėtų tave taip nugąsdint?
Kad Menelajo bijotumei tujen, kuris juk visuomet
Menks ietininkas tebuvo, nūnai gi pagrobė lavoną
Viens nuo Trojėnų ir draugą jis tavo tikriausią nudėjo
Kautynių priekyje, Eetijono gimdytą Podesą.
Taip jis kalbėjo, ir liūdesio juods debesis jį apglobė.
Puolė pirmąsias eiles, apsikaustęs variu žibančiuoju.

Tuomet Kronidas pasiėmė rankosna skydą sluoksniuotą,
Dideliai žibantį, debesimis Idos kalnus jis klojo,
Mesdamas žaibus, paleisdamas griausmą ir skydą kratydams.
Teikė Trojėnams laimėjimą, o Achajus vis baugino.
Pirms Bojotietis tada Penelėjas paspruko iš lauko,
Puldamas nuolat tolyn. Buvo sužeistas Polidamanto,
Kurs savo ietį suvarė lig kaulo, pataikęs į petį;
Mat, netoli vienas antro jie kovėsi. Hektoras movė
Prie paties riešo į ranką Lejitui, — tai Alektrijono
Sūnui herojui, nuo karo žalingojo jį sulaikydams,
Tas iš tos baimės vien dairės aplink, nebturėdamas vilties,
Rankoj durtuvą laikyti ir stoti kovon su Trojėnais.
Hektorui Idomenėjus atkeršijo tuoj už Lejitą:
Sviedė durtuvą, pataikęs šarvuosna, krūtinėn į papą.
Bet čia nulūžo durtuvo jam kotas, Trojėnai pradžiugo.
Tad ir šisai sviedė Idomenėjui, Deukalijono
Sūnui, kuris tebstovėjo dviračiuos ir mažne pataikė.
Pervėrė betgi Koiraną, kurs su Merijonu draugavo,
Taip gi mitriai važinėjo, iš Likto šalies atkeliavęs. —
Pėsčias atėjo, laivus riestanosius pirmasis palikęs.
Žūdamas jis tada daugel garbės būt Trojėnams padaręs,
Jeigu Koiranas nebūt jam padavęs žirgų greitakojų,
Teikęs šviesos ir mirties atitolinęs baisiąją dieną.
Bet ir jis pats tada žuvo nuo Hektoro rankos galingos,
Jam tas į žandą ir ausį pataikė, ir galas durtuvo
Jojo dantis tuoj išmaišė, liežuvį per pusę nutraukė.
Krito tuojau iš dviračių, vadžias gi iš rankų paleido,
Jas Merijonas pagrobė draugingomis rankomis savo,
Lenkdamos žemėn ir draug prakalbėdamas Idomenėjui:
„Duoki botagą žirgams, kad greičiau prie laivų tu nubėgtum,
Pats juk matai, kad laimėjimas jau nebe mūsų Achajų.“
Tai jis pasakė, ir Idomenėjus vien skatino žirgus
Greit prie laivų, prie dailiųjų, mat, baimė jį buvo apėmus!
Ne paslaptis buvo tai geraširdžiui Ajantui narsuoliui
Ir Menelajui, kad Dzeusas Trojėnams laimėjimą teikia.
Tad ir pradėjo kalbėti didingasai Telamonidas Ajantas:
„Verksmas. Nelaimė. Nūnai net ir mulkis suprasti jau gali:
Dzeusas globėjas Trojėnus pats gelbsti, laimėjimo teikdams,
Jų sviediniai kuopuikiausiai pataiko, kas juos tiktai meta,
Ar koks bailys arba vyras narsus, patsai Dzeusas juos taiko.

Mūsų gi strėlės, paleistos, be nieko ant žemės nukrinta.
Bet nenuliūskime, patys nutarkim, kas tinka geriausiai,
Kaip tą lavoną pagrobus atvilkt ir patiems kaip sugrįžti,
Džiaugsmo draugams padaryti mieliems, į jų būrį patekus.
Gal į mus žiūri iš tolo su baime ir nekalba nieko,
Kaip galvažudžio mes Hektoro ranką ir jėgą belaikom,
Kad prie laivų prie juodųjų nebeskubam pulti ir slėptis.
Kad atsirastų čia draugas toksai, kurs greičiausiai praneštų
Vyrui Achilui, ašai numanau, kad jis dar nepatyrė
Tos negerosios žinios, jog tikriausias jo draugas jau žuvo,
Bet niekame tarp Achajų netenka man tokio matyti,
Nes gi tamsybės juos dengia pačius ir jų žirgus greitkojus,
O, tujen Dzeuse, globėjau, pašalink tamsybę Achajams,
Tenusiblaivo, ir leisk akimis pažiūrėti į šviesą.
Te mes pražūname, kad tik šviesoj, jeigu tau tat patinka."
Tai jis pasakė ir verkiančio Dzeusas globėjas pagailo.
Tuoj jis nustūmė tamsybę ir tirštąjį rūką išsklaidė.
Saulė įspindo, ir ištisas laukas kovos pasimatė.
Į Menelają prašneko Ajantas, kovoj pratęs šaukti:
„Nūn, Menelajau, dievų tu augintasai, apsidairyki,
Gal pamatytumei gyvą Antilochą, Nestoro sūnų?
Liepk jam greičiau pas Achilą nueiti ir taip pasakyti:
„Mylimas tavo bičiulis yra kovoje dabar žuvęs."
Tai jisai tarė, narsus Menelajas jam pritarė greitai.
Bėgo skubiai jis žinksniuodamas, lyg koksai liūtas iš kaimo,
Kurs, besikaudamas su šunimis ir su vyrais, pavargsta,
Jie, mat, neleidžia jam grobti ir ryti jų jaučių riebiųjų,
Kiaurą budėdami naktį, šisai gi mėsos pageidaudams,
Puola, tačiau neįveikia, strėlių, mat, daugybė jį žeidžia.
Lekia jos priešais iš rankų, laužai sukurtieji jį baido.
Tų išsigąsta labai jis bepuldamas ir susilaiko.
Auštant jis traukiasi, širdį kerštingą be galo turėdams.
Taip ir nuo kūno Patroklo tad traukės narsus Menelajas,
Piktą turėdamas širdį, bijodams didžiai, kad Achajai
Jį, kaipo grobį, iš baimės baisios nepaliktų Trojėnams.
Smarkiai jisai Merijonui suriko ir vyrui Ajantui:
„O, tu Ajantai, Argėjų vade ir taip pat Merijonai.
Judu nūnai atsiminkita gailaširdybę Patroklo,
Gyvas kol buvo, visiems malonus pasistengdavo būti.
Bet jį ištiko žiaurioji mirtis ir likimas baisiausias."

Bet anie sekė paskui, ypač dvejetas vyrų iš jųjų:
Vyras Ainėjas Anchiso sūnus taip gi Hektors herojus:
Tartum šnekučių būrys arba kuosų, kai skrisdams pamato
Vanagą lekiant ir puolant, gąsliai jie suklinka iš baimės,
Nes anas pražūtį neša mažųjų sparnuočių būreliams.
Taip nuo Ainėjo ir Hektoro spruko Achajų valdovai,
Klykė gąsliai iš tos baimės ir kovą garbingą pamiršo,
Daugel išmėtytų ginklų gražiųjų paliko prie griovio,
Kai tada spruko Danajai, kova tačiau dar nesiliovė.

Aštuonioliktoji giesmė

Ginklų kalimas.

Taip jie kovojo, tarytumei liepsnos ugnies būtų siautę
Ir Antilochas atbėgo Achilui nelaimės pranešti.
Rado herojų pajūry, arti prie laivų riestanosių.
Sieloje jautė Achilas, kas buvo tikrai jau įvykę;
Atsidūsėjęs prabilo į savo jis kilniąją širdį:
„Vai man nelaimė. Ir ko šviesiaauliai čia bėga Achajai
Mūsų laivų link, suskydę, per lygumą baimėj didžiausioj?
Ar tik dievai nėra man jau nusprendę nelaimę atsiųsti,
Kaip mano motina sykį nurodė ir aiškiai pasakė:
Man dar tebesant gyvam, iš visų Mirmidonų narsiausias
Saulės šviesybę apleisiąs nuo rankų nuožmiųjų Trojėnų.
Žuvęs, matyti, yra jau sūnus Menoitijo, stipruolis.
Ar nepašėlęs? Sakiau įsakmiai, priešų ugnį atstūmus,
Grįžti atgal prie laivų ir su Hektoru neprasidėti.“
Jis besvarstydamas tai širdyje, savo sielos gilybėj,
Štai prisiartinant mato garbingojo Nestoro sūnų, —
Liedamas ašaras karštas, šis skelbė gąsliausią naujieną:
„Vai, mano varge, Pelėjaus sūnau, pats vikrusis, priimki
Liūdną naujieną. Geriau, kad visai tai nebūtų įvykę!
Krito Patroklas, herojai kovoja dėl jojo lavono,
Nuogo visai, nes ginklus jo pagrobė galingasai Hektors.“
Tai jis pasakė, ir širdgėlos jį debesis tuoj užklojo.
Rankom abiem pilnas saujas pagriebęs tad dulkių juodųjų,
Galvą jomis apipylė, sužemino puikųjį veidą,
Taip gi jo rūbai kvapieji tuojau pelenais apibiro.
Būdamas didelis vyras pakritęsis dulkės gulėjo,
Savo gi rankomis draskė jis plaukus ir mėtė juos pluokštais.
Vergės Achilo taip pat ir Patroklo, kariaujant laimėtos,
Perimtos gedulo, liūdesio, klyksmą didžiausią pakėlė,
Ir pro duris prasiveržusios, puolė tuojau pas Achilą.

Rankomis mušos krūtinėn ir vos bestovėjo ant kojų.
Ir Antilochas taipogi dejavo, vien ašaras liedams,
Ranką prilaikė Achilo, kurs širdgėlos slėgiamas buvo:
Mat, kad neperdurtų geležimi sau gerklės, jis bijojo.
Garsiai Achilas dejavo, ir motina šauksmą išgirdo;
Jūros sūrios gelmėse ji sėdėjo prie savojo senio.
Jai sudejavus, išgirdusios dievės skubotai atbėgo,
Kiek Nerejidų visų sūriose gelmėse tuomet buvo.
Tarpe jų Glaukė ten buvo, Talėja taip pat Kimodokė,
Spėja, Nesajė, Toė taipgi dievė Halijė jautakė
Ir Kimotoė, drauge ir Aktajė, taip gi Limnorėja,
Lygiai Melitė, Iaira irgi Amfitoė, Agauė,
Dota ir Prota, Ferusa taip pat Dinamenė su josioms,
Draug Deksamenė, taipgi Kalijaneira ir Amfinomė,
Draug Galatėja didžiai pagarsėjus, Dorida, Panopė,
Nemertė, Apseudė buvo ir Kalijanasa gražuolė.
Buvo tenai ir Klimenė, Janeira taip pat ir Janasa,
Maira ir Orejitija taip pat Amatėja gražplaukė.
Daug ir kitų Nerejidų, kurios gelmėse ten gyveno,
Į sidabrinę valdovės nuėjusios uolą, jos visos
Mušos krūtinėn, Tetida pirmoji verkšlenti pradėjo:
„Seserys jūs, Nerejidos, išgirskit drauge mane visos,
Mano žodžius išklausykit, supraskite širdgėlą mano.
O, aš vargdienė, gimdytoja didvyrio, motina vargšė,
Sūnų ,kurį pagimdžiau ašai kilnų ir narsų, šaunesnį
Daug už kitus, ir jis augo, lyg medžio tai metuogė būtų
Jį maitinau lygu kokį aš augalą daržo derlingo,
Ir pasodinusi į riestanosius laivus, jį išleidau
Prie Ilijono Trojėnų graudenti, ir aš nebsulauksiu
Jo į tėvynę sugrįžtant, į aukštąjį rūmą Pelėjaus.
Bet kol jis gyvas tebvaikščioja, saulės kol šviesą tebmato,
Kenčia jisai, ir nuėjusi nieko padėti nestengsiu.
Eisiu tačiau savo vaiko išvysti, taip pat sužinoti,
Skausmas koksai jį ištiko, nors laikės kovos jis iš tolo."
Taip pakalbėjusi, olą paliko. Drauge su ja ėjo
Liedamos ašaras dievės, o priešais jas skleidėsi bangos.
Taip būryje jos pasiekė Trojėnų derlingąjį kraštą,
Lipo ant kranto tenai eilėmis, kur stovėjo laivynas
Vyrų visų Mirmidonų, čia buvo ir laivas Achilo.
Stojos garbingoji motina priešais dejuojantį vaiką,

Ir susijaudinus, tuoj apkabino sūnaus savo galvą.
Draug gailestaudama, tarė žodžius jinai savo lakiuosius:
„Mano sūnau, ko verki, kas per skausmas tau širdį suspaudė?
Tark, nesislėpk, nes įvyks čionai visa, kas Dzeuso sakyta
Ir ko prašei tu pirmiau, rankas keldamas savo į aukštą,
Kad nubausti būtų skaudžiai Achajai, kurie tave skriaudė,
Kęstų vargus, visų panieką už savo niekšiškus darbus."
Sunkiai kvėpuodamas, pratarė jai greitakojis Achilas:
„Motina mano. Nors man Olimpietis ir visa įvykdė,
Kokia iš to man nauda, jeigu žuvo man draugas Patroklas,
Vyras narsus. Jį mylėjau labjau negu savo kareivas,
Lygiai kaip savo gyvybę. Nukovė jį Hektors narsusis
Ir jam nudraskė gražiuosius šarvus, kurie puikūs be galo,
Buvo dievų dovana tai Pelėjui herojui pagerbti.
Tuokart, kai varė dievai tave guolin mirtingojo vyro,
Būtumei likus verčiau tarp dievių nemirtingųjų jūroj,
O gi Pelėjus mirtingą sau žmoną galėjęs būt gauti.
Tūkstančiai nūn liūdesių ir skausmų brangią širdį tau kremta
Dėl tavo žūsiančio vaiko, kurio niekuomet nepriimsi
Grįžtant namo, bet ir siela jau liepia man nebegyventi,
Nei tarp žmonių pasilikti, kol Hektors nebus čia pirmiausia
Perdurtas mano ietim ir gyvybės neteks jis brangiosios,
Tai jam bausmė už pagrobimą ginklų gražiųjų Patroklo."
Ašaras tat liedama, tarė jam tuomet dievė Tetida:
„Mano greit žūsiąs sūnau, visa bus pagal žodžių tavųjų.
Tuoj, kai tik Hektoras žus, nulemta yra tavo mirtis jau."
Jai greit atsakė greitkojis Achilas, supykęs smarkiausiai:
„Tuoj kad numiręs ir būčiau, kam aš nesirūpinau draugą
Žudomą gelbėt, kuris taip toli nuo tėvynės nukautas!
Jam reikalingas buvau nuo mirties galingosios apginti.
Nūn nebegrįždams daugiau į brangiosios tėvynės šalelę,
Nepaskubėjau Patroklui pagalbon nueit ir apginti
Jojo draugus, kurių daugel pražūvo nuo Hektoro rankos.
Čia prie laivų aš dykauju, be reikalo sunkindams žemę.
Tokio, kaip aš, visai nėr tarp Achajų variu apšarvuotų
Karo metu, nes taryboje daugelis rodo narsumo.
O, kad dievų ir žmonių pasibaigtų kirvirčai ir pyktis,
Kurs net ir vyrą protingą suerzina, atima protą,
Kurs pradžioje malonus, neva lašančio korio saldumas,
Bet širdyse jisai vyrų išauga į baisiąją ugnį.

Taip juk supykdė mane Agamemnonas vadas pirmiausia,
Bet kas praėjo, praeiti jau leiskime, nors ir nuliūdę,
Nes reikalinga yra savo mieląją sielą valdyti.
Nūn aš einu ir laimėsiu tą brangiąją galvą žudiko
Hektoro, savo gi mirtį atrasiu, kada tiktai Dzeusas
Mano gyvybę paimti nutars su Olimpo dievaičiais.
Net ir galingas Heraklas likimo išvengt negalėjo,
Nors mylimiausias jis buvo Kronidui galingam valdovui.
Jį nugalėjo likimas ir Heros baisus įtūžimas.
Lygiai ir aš, jei likimą nūn tokį pat tektų sutikti,
Ištiktas Kerių gulėčiau. Dabar gi garbės ašai siekiu,
Ir ne viena standžiakrūtė Trojietė arba Dardanietė
Rankom abiem nuo skruostų, nuo jaunųjų sau ašaras brauks dar,
Drebančiu savo balsu ims dejuoti patyrus nelaimių.
Jie tesužino, jog aš nekovojęs gerai pailsėjau,
Man, tu mieloji, nedrauski kovoti, ašai neklausysiu."
Tuoj jam atsakė į tai dievė sidabrakojė Tetida:
„Tikrą sakai tujen tiesą, sūnau, juk nėra tai blogybė
Nuo išsigandusių savo draugų baisią mirtį nukreipti,
Bet tavo gražūs šarvai ikišiol yra rankos Trojėnų.
Buvo variniai ir puikiai žibėjo, pats Hektoras didis
Juos ant pečių užsidėjęs didžiavos, tačiau aš pareiškiu:
Jis neilgai tesidžiaugs, nes mirtis ir prie jo prisistojus.
Bet tu, kol kas nesileisk į triukšmingąją kovą Arėjo,
Lig mane vėl savomis akimis pamatysi sugrįžus,
Nes pas tave aš ateisiu anksti, užtekėjus vos saulei,
Ir nuo valdovo Hefaisto šarvus atgabensiu gražiuosius."
Taip pakalbėjusi, ji nuo sūnaus nusisuko jau eiti,
Ir į dieves, sesutes, atsigręžusi tarė šį žodį:
„Jūs pasinerkite nūn į plačiausiąjį prieglobstį jūros,
Grįžkit į tėvo namus, aplankykite mieląjį senį.
Jam pasakykite visa, pati į Olimpą skubėsiu
Pas išradėją, garbingą Hefaistą, gal jis ir sutiks man
Sūnui šarvus pagaminti iš vario šviesaus kuopuikiausius."
Jai pakalbėjus, jos visos tuojau pasinėrė gelmėsna,
Sidabrakojė Tetida, dievaitė, Olimpan žingsniavo
Mielajam vaikui parnešti į kovą šarvus garbinguosius.
Ją į Olimpą lakino jos kojos. Tuo tarpu Achajai
Klykė iš baimės, nuo Hektoro kraugerio traukės greičiausiai.
Jie lig laivų, lig juodųjų ir lig Helesponto nubėgo.

Ir šviesiaauliams Achajams nebūtų pavykę išnešti
Iš kovos lauko lavoną Patroklo, to draugo Achilo,
Nes juos pavijo ginkluoti kareivos, žirgai greitakojai,
Draug su jais Hektors, Prijamo sūnus, kuris liepsnai prilygo.
Tris syk nutvėręs jau buvo už kojos jį Hektoras vadas,
Geisdams į Troją jį vilkti ir kurstė Trojėnus jis šaukdams.
Atmušė trissyk Ajantai abudu, pilnieji stiprybės,
Jį nuo lavono. Ir pasitikėdamas jėga didžiąja,
Siuto jisai eilėse atkaklus, tai sustodamas vietoj,
Baisiai aldodamas, trauktis atgal nė manyt nemanydams.
Lyg kad naktovidžiu piemenys nuo papjautosios jau karvės
Liūtą įtrakusį, priveiktą bado, negali nuvyti,
Taip ir Ajantai abu nepajėgė niekaip pavaryti
Hektorą, sūnų Prijamo ginkluotą, nuo kūno herojaus.
Jį būt pagrobęs tikrai, sau garbės įsigydams be galo,
Jei prie Achilo nebūtų atėjus Irida greitkojė,
Pasiuntinė tekina iš Olimpo drąsos jam suteikti.
Ėjo slapta nuo dievų ir nuo Dzeuso, mat, siuntė ją Hera.
Prie jo arti ji priėjusi, tarė žodžius jam lakiuosius:
„Kelkis, Achilai, baisiausias iš didvyrių mūsų narsiųjų,
Gelbėk Patroklo lavoną, nes jo dėliai siaučia žiauriausios
Kovos tenai prie laivų riestanosių. Jie kauja kits kitą:
Šie susitelkę galingai apginti nudėtojo kūną,
O gi anie nusivilkti į Troją, į vėjų atgaires.
Tam tik Trojėnai ir puolė, o ypač galingasai Hektors,
Kurstomas narso širdy, o gi siela jam liepė geidauti
Galvą pamaut jo ant mieto, atkirtus nuo dailiojo kaklo.
Priekin greičiau, nedrybsok, tegu gėda pajudina širdį:
Kūnas Patroklo Trojėnų šunims atiduotas gal būti;
Tau būt akibrokštas, jeigu lavonas išniekintas grįžtų.“
Jai tuomet tarė Achilas greitkojis, dievams kuris lygus:
„Dieve Irida, kuris iš dievų pas mane tave siuntė?“
Greit atsakydama, tarė Irida, mitri vėjakojė:
„Siuntus mane yra Hera, žmona garbingoji Kronido.
To nė žinot nežinojo Kronidas, nė kits koksai dievas
Iš nemirtingos šeimos, kur gyvena snieguotam Olimpe.“
Jai atsakydams tada greitakojis Achilas prabilo:
„Kaip man į kovą nūn eiti? Ginklus mano priešai juk turi?
Motina mano brangioji neleido kitais man šarvuotis,
Lig ją ateinančią savo akim vėl čionai pamatysiu.

Ji nuo Hefaisto žadėjo atnešti šarvus man naujausius.
Aš nepažįstu nė vieno žmogaus, kurio tiktų šarvai man,
Vieną Ajanto tik Telamonido jei skydą išskirtum,
Bet jisai pats pirmose eilėse, spėju, kaujas skerdynėj,
Baisųjį savo durtuvą linguodams prie kūno Patroklo."
Greit atsakydama, tarė Irida, mitri vėjakojė:
„Žinom gerai mes visi, kur šarvai tavo garbūs pradingo,
Bet gi ir taip pasirodyk išėjęs į griovį Trojėnams;
Gal kai tave pamatys išsigandę ir liausis kovoti,
Sūnūs Achajų narsieji nuo baimės tuomet atsipūstų.
Ką padarysi, kad poilsis karo metu yra menkas."
Taip pakalbėjusi, ėjo Irida, greitkojė dievaitė,
Bet ir Achilas dievų mylimasis negaišdamas kėlės.
Jam ant pečių, ant plačiųjų, uždėjo Atena aigidą
Baisią, dar dievė šventoji jam debesim aukso apsupo
Galvą. Ir iš jo paties jinai skleidė žėruojančią ugnį,
Kur lyg liepsna kad iš miesto išeina ir kyla į orą
Jūrų saloj tolimoj, kurion laužiasi priešai nuožmieji.
Ten anie vyrai per kiauras dienas savo gimtąjį miestą
Gina nuo pikto Arėjo; ir, vos nusileidžia tik saulė,
Dega daugybę laužų netoli nuo kits kito, ir kyla
Jųjų šviesa į padanges, kaimynai visi kad matytų,
Ir kad ateitų pagalba laivais jiems nuo karo žalingo.
Taip nuo Achilo galvos spindulys į aukštybes iškilo.
Veikiai patsai nusileido nuo sienos, griovy atsistojo,
Mat prie Achajų jis nėjo, privengdamas motinos žodžio,
Čia jis stovėdamas, sukriokė baisiai, taip pat ir Atena
Pritarė jam. Tarp Trojėnų baisus judesys pasidarė.
Lyg kad skaidrusis trimito kur balsas suskamba graudingai,
Kai priešų gaujos triukšmingai prie miesto arti apsistoja.
Taip ir tuomet, kai Achilo varinį išgirdo jie balsą:
Širdys visų sudrebėjo; taip pat ir žirgai gražiakarčiai
Suko atgal tuoj dviračius, nes mirtį širdy jie pajuto.
Patys vežikai iškrito, pamatę negęstančią ugnį
Baisią, kuri aplink visą galingąją galvą Pelydo
Degė, liepsnojo, nes ją mėlynakė Atena sukūrė.
Trissyk suriko didžiai dieviškasis Achilas už griovio,
Trissyk sumišo Trojėnai iš baimės ir jų talkininkai.
Čia tuomet žuvo jų dvylika vyrų, narsiausių herojų,
Tarp jų dviračių ir aibės durtuvų. Tačiau tuomi tarpu

Džiaugės Achajai išvilkę iš aibės durtuvų Patroklą;
Jį ant neštuvų paguldė, ir mieli draugai tuoj apsupo,
Liūdesio perimti. Sekė juos ir greitakojis Achilas,
Ašaras liejo jis karštas, matydamas savąjį draugą,
Kaip ant neštuvų štai guli, aštriuoju variu jis nudėtas,.
Jį juk tikrai jisai siuntė į kovą žūtingą, jam duodams
Žirgus taip pat ir dviračius, bet grįžtančio jo nebsulaukė.
Šviesiąją saulę jautakė Atena ir Hėra garbioji
Siuntė jau už Okeano bangų, nors nenoroms paskęsti.
Saulė tat leidos. Achajai garbingi jau poilsio gavo
Nuo kruvinosios skerdynės ir nuo to žiauriausiojo karo.
Vėl iš antros tuomet pusės sugrįžę Trojėnai iš lauko
Žirgus greitkojus paleido, iškinkę iš karo dviračių.
Susirinkiman skubėjo, net valgyt visai jie pamiršo.
Kai susirinko, stati jie stovėjo, nes nieks neišdrįso
Sėstis, visi, mat, iš baimės drebėjo dėlto, kad Achilas
Vėl pasirodė, taip ilgą nuo karo ilsėjęsis laiką.
Jiesiems įtikinti Polidamantas pradėjo kalbėti,
Vyras, Pantojo sūnus, matąs ateitį, praeitį visą, —
Hektoro draugas, kuris vieną naktį su juo buvo gimęs.
Vienas kalbėti gabus, antras svaidyt durtuvą galingas, —
Miniai protingai galvodamas tarė tad žodį jiems šitą:
„Brangūs draugai, jūs labai apsvarstykit, ašai, mat, manyčiau
Grįžti į pilį tuojau ir nelaukti aušros dieviškosios
Čia lygumoj prie laivų, nes toli mes nuo sienos jau esam.
Juk, koliai su Agamemnonu vyras tas pykosi baisiai,
Mums daug lengviau pasisekdavo tad Achajus nugalėti.
Buvo jauku man labai prieš šauniuosius laivus net nakvoti,
Vilties turėdami gauti laivus tuos dubiai išlenktuosius.
Nūn aš labai išsigandęs, bijau greitakojo Achilo.
Tas jo pašėlęs narsumas neleis niekuomet jam sustoti
Ten vidury lygumos, kurioje su Achajais Trojėnai
Kentė kartu ir didžiausius Arėjo siutimo pavojus,
Rūpi jam vien tiktai miestą išgriauti ir moteris grobti.
Grįžkim, brangieji, į pilį, klausykit, sakau aš teisybę.
Nūn tik šventoji naktis besulaiko Achilą greitkojį.
Jei mus Trojėnus jis rytą anksti čionai veikiant užkluptų,
Puldamas mus čia ginkluotas, tuomet jį pažintų ne vienas,
Džiaugtųs pabėgęs ir šventąją Troją beveizint pasiekęs,
Ir iš Trojėnų daugybė šunims ir kirliams jau patektų.

O kad man tokia žinia ir eite neįeitų į ausį!
Jei tiktai mano jūs žodžių klausytumėt, kad ir nenoroms,
Naktį mes pasitarimais sustiprint galėtume jėgas,
Pilį gi bokštai stiprieji apgintų ir vartai aukštieji,
Užkaiščiais dailiai tašytais, ilgais ir plačiais užsklandyti.
Rytą anksti mes visi, apsitaisę šarvais žibančiaisiais,
Bokštuos stovėtume. Rautų mirtis jį, jei tik jis išdrįstų
Čia nuo laivų atkeliavęs kovoti, mus puldams tvirtovėj.
Vėl prie laivų jisai grįžtų atgal, savo žirgus storsprandžius
Užtektinai prigainiojęs pamūriais, lakstydams aplinkui.
Brautis mėginti vidun niekuomet nepatars jam jo protas,
Nei prasilaužti, greičiau sudraskys jįjį šunes greitieji."
Iš paniurų metęs žvilgsnį į jį, tarė Hektoras vadas:
„Polidamantai, netinka man žodžiai, kuriuos tu kalbėjai.
Kam liepi tujen sugrįžti į pilį ir užsisklandyti?
Ar nenubodo jums bokštų viduj ikišiol vis kalėti?
Jau ir pirmiau liežuvingieji žmonės dėl miesto Prijamo
Paskalas leido visi, turįs aukso ir vario daugybę,
Bet gi nūnai išgaišintos yra iš namų brangenybės.
Daugel gėrybių į Frigiją ir į Majoniją gražią
Ein parduotų, kai galingasai Dzeusas supyko ant mūsų.
Nūn, kada gudriojo Krono sūnus mums garbės keta leisti
Čia prie juodųjų laivų, Achajus gi sugrūsti į jūrą,
Nuomonės tos tarp žmonių niekuomet tu, beproti, nereiški,
Aš ir neleisčiau, idant iš Trojėnų kas jos paklausytų,
Tik kaip sakau, jūs į priekį manęs visi vyrai klausykit.
Nūn eilėse vakarienę pavalgykit, karo, mat, laikas.
Tik jūs sargybą atminkit ir jauskit kiekvienas per naktį.
Tas iš Trojėnų, kuris daugel turto turėtų sukrovęs,
Teatiduoda jį bendrajai puotai ginkluotų kareivų.
Daug juk geriau, kad suvalgys ką draugas, negu kad Achajai.
Rytą anksti mes visi apsitaisę šarvais žibančiaisiais,
Smarkiai laivus riestanosius užpuolę, Arėją prikelsim.
Jei, iš tikrųjų, tuomet prie laivų atsistotų Achilas,
Vargas jam. Mirtį sutiks, nes ašai nuo Achilo
Bėgt nemanau iš baisiosios kovos, betgi jį pasitiksiu,
Ir nežinia dar, kuris čia iš mūsų garbės gal pelnyti:
Lygus Arėjas visiems, jisai kartais ir žudančius žudo."
Hektoras taip tad kalbėjo, ir šaukė, ratavo Trojėnai.
Mulkiai, mat, sveikąjį protą jiems buvo atėmus Atena,

Pritarė jie tada Hektorui ir nelaimingai jo minčiai,
Polidamantui nė vienas, nors buvo sveikai jiems pataręs.
Tad vakarienę jie valgė visi eilėse susistoję,
O gi Achajai per naktį dejuodami verkė Patroklo.
Raudą graudingą raudoti patsai jiems Pelydas pradėjo,
Žmogžudiškąsias rankas jis ant draugo krūtinės padėjęs,
Dūsavo, gailiai dejavo, tarytumei liūtas barzdotas,
Kai jo vaikus mažučius oloj radęs medžiotojas grobia,
Užkampy miško tamsiam. Jis sugrįžęs paskui didžiai liūdi,
Aplekia daugel daubų, visur pėdsako šaulio ieškodams,
Gal kame rastų jį, — pyktis didžiausias, mat, kremta jo širdį.
Taip Mirmidonams jisai, atsidusdamas sunkiai, prabilo:
„O, kaip baisu. Kam tą tuštųjį žodį tariau aną dieną,
Kai aš padrąsinau vyrą Menoitiją rūmuos gražiausiuos,
Jam Opoentan žadėjau grąžinti jo gerbiamą sūnų,
Kai Ilijoną išgriausim ir grobį laimėsime gausų.
Dzeusas tačiau teįvykdo ne viską, ką žmonės sumano.
Lemta abiem buvę mum nudažyti kraujais šitą žemę,
Svetimame šiame Trojos krašte, ir mane jau sugrįžtant
Nebepriims savo rūmuosna senis stipruolis Pelėjus.
Taip gi ir dievė Tetida, nes dengs jau mane šita žemė.
Nūn aš tavęs, o Patroklai, kadangi man lemta gyventi,
Neketu laidot pirmiau, neg atvešiu čia Hektoro galvą,
Taip gi ginklus to žudytojo tavo didingo herojaus.
Dvyliką pirm viso to aš prie laužo nudursiu jaunuolių
Iš žymesniųjų Trojėnų šeimų, kad nugiežčiau piktumą.
Nūn prie laivų riestanosių, brangusis, ramiai sau gulėki,
Prie pat tavęs susijuosusios Trojos ir Dardano dukros
Kiauras dienas ir naktis ašarodamos liūdesį rodys,
Mano ir tavo jos suimtos rankomis, vario durtuvais,
Griaunant turtingus miestus, kurie vargšų žmonių pastatyti."
Taip pakalbėjęs galingas Achilas, draugams savo liepė
Kaist prie ugnies kuogreičiausiai didžiulį varinį trikojį
Ir nuo kraujų, nuo sukepusių kūną Patroklo nuplauti.
Jie prie ugnies tvaskančiosios trikojį pristatė žlugtinį,
Pilną pripylė vandens, apačioj tada malkas užkūrė,
Visą trikojį apglobė liepsna, ir vanduo nuolat kaito.
Kai tik vanduo ėmė virti, supiltas varinin trikojin,
Tuokart nuplovė lavoną ir ištepė dar jį aliejum;
Devynerių metų tepalo tuoj jo žaizdas jie pripylė.

Jį ant neštuvų paguldė ir maršką lininę užklojo,
Nuo pat galvos iki letenų antklotą baltą uždėjo.
Tad Mirmidonai šalia greitakojo Achilo verkšleno
Vyro Patroklo, ir graudžiai dejavo per kiaurą tą naktį.
Dzeusas prašneko į seserį Herą, kuri ir žmona jam:
„Hera garbioji, jautake, visviena tu savo įvykdei
Ir greitakojį Achilą paskatinai veikti. Iš tavo
Prieglobsčio kilmę sau turi, matyt, garbanplaukiai Achajai.“
Jam tuoj atsakė garbioji jautakė mūs Hera dievaitė:
„Dzeuse, tu dieve gąslusis, tarei tu man keistą čia žodį,
Juk ir žmogus trumpaamžis atkeršyti sugeba žmogui,
Nors ir mirtingas jisai ir nė mūsų gudrumo neturi.
Kaip gi tu nori, kad aš taip įširdus nekenkčiau Trojėnams,
Aš, kuri tarpe dievių vis tariuosi labjausiai garbinga,
Tuo kad esu aš senesnė, taip pat vadinuos tavo žmona,
Tu tarp visų nemirtingų dievų viešpatauji galingas.“
Taip tarp savęs jiedu prieš vienas antrą sustoję, kalbėjos.
Sidabrakojė Tetida tada pas Hefaistą atvyko,
Į žibančiuosius skaidriausiai jo rūmus, dievų kurie būstui
Tiko puikiausiai. Iš vario padirbo juos pats Klišakojis.
Rado ji prakaitu jį apsipylusį, minantį dumples,
Skubantį, dvidešimts jis jau trikojų turėjo padaręs.
Juos į pasienį namų, patogiai įkurtų, taip sustatęs.
Ir auksinius ratelius po kiekvieno jų kojų pritaisęs,
Taip, kad jie patys bėgiojo, kits kitą pralenkti vis stengės,
Bet gi tuojau jie skubėjo atgal. Nuostabu tai matyti.
Tiek jie gudriai priruošti čionai buvo. Betrūko pridėti
Vien tik dailiąsias ąsas; kaip tiktai jas ir derino, kaldams
Smarkiai vinis. Tuo metu sumaningai tą darbą bedirbant,
Štai prie pat jo prisiartino sidabrakojė Tetida.
Ją pastebėjo tuojau šviesiašydė dievaitė Charita,
Buvo ją vedęs gražuolę buklus stipprarankis Hefaistas.
Ranką nutvėrusi jos, maloniai prakalbėjo ir tarė:
„Kaip ilgarūbė Tetida eini štai tu mūsų namuosna?
Tokia drovi? maloni? Iki šiol negebėjai lankytis?
Eikš tad vidun, reik tave, tokią viešnią, kaip tinka pavaišint.“
Taip pakalbėjusi, vedė dievaitė vidun savo viešnią
Ir ją čionai pasodino kėdėn sidabru išdabinton,
Buvo graži ir daili; po jos kojų padėjo suolelį.
Tad dailininką Hefaistą ji kvietė ir tarė jam žodį:

„Eiki, Hefaistai, vidun, reikalingas tu dievei Tetidai.“
Jai atsakydamas, pratarė žodį garsus stiprarankis:
„Ar, iš tikrųjų, kilni ta dievaitė yr rūmuose mano?
Ji išvadavo mane, kai nelaimėn buvau aš įklimpęs,
Dėl savo motinos šuniško noro; jinai pageidavo
Mesti šalin mane klišį. Tuomet teko daug prisikęsti,
Bet Eurinomė tiktai ir Tetida mane bepriglobė, —
Ta Eurinomė — duktė Okeano, kurs teka aplinkui.
Metų devynetą čia aš kaliau daug dailių dalykėlių:
Grandinėles ir lenktas sagutes, taipgi auskarus aukso.
Dirbau rūsy suskliaustam, Okeano gi tvanas putotas,
Ūždamas plūdo baisiausiai. Ir nieks apie tai nežinojo,
Nei amžinieji dievai, nei kuris iš žmonių mirtingųjų,
Vien tik Tetida ir dar Eurinomė mane tad globojo.
Mūsų nūnai ji ateina namuosna. Todėliai man reikia
Skolą už gyvastį užsimokėt gražiaplaukei dievaitei.
Tad tu sukrusk, paskubėk ir patiek kuopuikiausių jai vaišių.
Aš gi greit dumples išvilksiu ir įrankius greit išnešiosiu.“
Tarė ir greit nuo priekalo štai paišinas milžinas šoko,
Raišdamas žengė į priekį, drebėjo jo staibiai sunykę.
Dumples nuo priežaidžio bruko į šalį ir į sidabrinę
Skrynią sukrovė jis įrankius savo, kuriais vis darbavos.
Kempine nuprausė veidą, rankas irgi savo diržingas,
Storą labai savo kaklą, taip pat ir krūtinę plaukuotą.
Rūbą užvilkęs ir sunkųjį skeptrą paėmęs į ranką,
Žengė kinkuodamas; paskui valdovą tarnaitės dvi ėjo,
Nors jos iš aukso, bet tartum vikriausios jaunuolės atrodė;
Sieloj jos didelį protą turėjo ir balsą, ir jėgą;
Dailės gi išdirbiniais buvo lygios dievams nemirtingiems.
Jos tad abi su valdovu šalymais, skubėdamos, žengė.
Jis prie Tetidos priėjo ir sėdos į žibančią kėdę,
Ją nūn už rankos paėmęs, į ją maloniai prakalbėjo:
„Kaip ilgarūbė Tetida eini štai tu mūsų namuosna?
Tokia drovi, maloni, iki šiol negebėjai lankytis.
Tark, ko tu nori, širdis mane verčia gyvai tai įvykdyt,
Jei tik įvykdyt galėčiau ir jei tai įvykdomas daiktas.“
Ašaras tuoj liedama, jam atsakė Tetida ir tarė:
„O, tu Hefaistai, iš dievių visų ar gi rastųs Olimpe
Kad ir viena, kuri tiek iškentėjusi būtų nelaimių,
Kiek daug yra jau man tekę kentėti iš Dzeuso Kronido?

Juk iš visų Nerejidų man vienai teskyrė jis žmogų,
Sūnų Ajako Pelėjų, bet guolį ašai jo pakęsti
Nenoromis tegalėjau, dabar jis senatvės prislėgtas
Rūmuose liūdnas sau guli. Bet smūgiams dar mano ne galas.
Dzeusas man leido štai sūnų gimdyti ir jį užauginti,
Didvyrį žymų žymiausią; išaugo kaip metuogė medžio.
Auklėjau jį, lygu augalą brangų derlingoje dirvoj.
Į Ilijoną siunčiau, pasodinus į erdvąjį laivą,
Kauti Trojėnų narsiųjų, tačiau aš jo nebesulauksiu
Grįžtant iš karo namo, prie Pelėjaus, besėstančio tėvo.
Bet lig jis gyvas tebėr, ligi saulės tebmato dar šviesą,
Kenčia jisai, ir aš jo negaliu ir nuėjusi gelbėt,
Nes kur Achajai mergelę jam, dovaną gražią, parinko,
Ją iš nagų galingasis Atrydas žiauriausiai išplėšė.
Nuolat jis kremtas pykčiu, savo sielą be galo kankina.
Tad Achajus vėl Trojėnai nugrūdo visai prie laivyno,
Be išeities. Ir tada jį maldavo Argėjų seniūnai,
Brangias ir dideles dovanas jam nusižeminę siūlė,
Griežtai tačiau jis nelaimę pašalint nuo jų atsisakė.
Vieną Patroklą išleido, šarvus jam paskolinęs savo,
Kautis padėti Achajams, pavedęs jam būrį kareivų.
Kiaurą jie kovėsi dieną prie Skajiškių vartų plačiųjų.
Tą pačią dieną išgriovę jie būt Ilijoną, jei Foibas
Garbų Menoitijo sūnų, kurs priešams daug kenkė, nebūtų
Prieky nukovęs eilių ir laimėjimą Hektorui teikęs.
Tau todėl puolu dabar į kelius ir prašau, kad sutiktum
Sūnui padirbti iš vario šarvus, tvirtą skydą ir šalmą,
Lygiai ir blauzdašarvius su sagtimis, pritaisytoms prie kulšių,
Nes tuos šarvus, kur nuo seno turėjo, jam draugas pražudė:
Priešų nukautas; nūnai jis ant žemės sukruvintas guli.“
Jai atsakydamas, tarė garbus dailininkas Hefaistas:
„Būki rami, tenerūpi dalykai šitie tavo širdžiai.
O, kad aš jį nuo mirties baisenybių lengvai taip galėčiau
Padausiuose kur paslėpti, mirties valanda kad ateis jam,
Kaip kad šarvai padaryti bus gražūs, kuriuos kad matytų,
Būtų nustebintas tūlas iš daugel žmonių mirtingųjų.“
Tai jis pasakęs, paliko ją greitai, prie dumplių išeidams.
Beregint suko į ugnį ir liepė jas minti skubotai.
Dvidešimts žaidų liepsnojo, juos įdegė didelės dumplės,
Dumdamos vėją visokio didumo, kad karštį gamintų,

Tai kad greičiau ar lėčiau jos padėtų čia kalti Hefaistui,
Kaip jisai sieloj norėjo, arba kad sparčiau eitų darbas.
Drėbė į ugnį jis varį nelankstų ir baltąjį šviną,
Brangųjį auksą, taipogi sidabrą; tuomet dailininkas
Rito ant trinkos didžiulį priekalą, į dešinę ėmė
Didelį kūjį ant koto stipriausio, reples gi — į kairę.
Jis pirmučiausia tad nukalė skydą didžiulį ir tvirtą.
Visą papuošė, kraštus tridruože apvadžiojo atbraila,
Žibančia puikiai, o rankenai kilpą pritaisė sidabro.
Skydas išėjo suklotas iš penketos sluoksnių. Iš viršaus
Daug gana meno vaizdelių iškaustė, buklingai sumanęs,
Būtent: paviršiais išraižė jis žemę, ir dangų, ir jūrą,
Saulę neilstančią savo kelionėj ir pilną mėnulį.
Lygiai žvaigždynus visus, kuriais puošiasi visos padangės.
Taip gi sietyną žvaigždžių, ir Hijadas, taip pat Orijoną
Lygiai Grižoratį, kur dažnai ratais praminę vadina,
Jis visuomet tenai, už Orijono užėjęs, apsigręž,
Ir niekuomet nesileidžia, paskęsdamas į Okeaną.
Čia jis išbraižė ir dvejetą miestų, kurių visi žmonės,
Puikiai atrodė. Iš jų viename buvo puota vestuvių:
Jaunos mergaitės iš savo namų buvo vedamos miestan,
Šviečiant dervos žiburiams; kyla skambiosios dainos į orą.
Aidi čia kanklių, čia švilpų garsai, štai čia vyrai jaunuoliai
Šoka smagiai, kieme senosios moterys štai stoviniuoja,
Kitos gi prieangy, ir kiekviena iš mergaičių tų stebis.
Daug susirinko piliečių jau aikštėj, kur įprasta rinktis.
Sprendžiamas buvo čia ginčas, kuris dviejų vyrų sukeltas
Atlygio dėliai už žmogų nukautą, ir vienas jų siekdams,
Tvirtino miniai, jau visa atlyginęs, antras gi sakės,
Nieko negavęs. Abudu jie pavedė bylą teisėjui.
Triukšmą pakėlė minia, gindama čia ir vieną ir antrą.
Bando skelbikai nutildyt triukšmaujančią minią. Seniūnai
Ant akmenų nutašytų štai rymo, susėdę į ratą,
Ima į savo rankas jau lazdas šaukiančiųjų skelbikų
Ir, pasirėmę jomis, štai jie skelbia paeiliui sprendimą,
O vidury jų ant žemės gulėjo du aukso talentai
Tam paskirti, kuris visą teisybę išrodys tikriausiai.
Antrąjį miestą štai supa kariuomenės dvi narsių vyrų,
Ginklais šviesiais apginkluotų; kiekvienai kas kita rūpėjo:
Vienai — paimti tuoj miestą, o kitai — pasiūlyt piliečiams

Turtą, kur miestas gražusis turėtų, pusiau padalyti.
Tie nepabūgo grasinimų, slaptą puolimą, mat, ruošė,
Sienas begynė tuo tarpu tik mielosios moterys silpnos,
Seniai nukaršę drauge su švelniaisiais jaunuoliais sustoję.
Vyrai išėjo, Arėjui ir dievei Paladai Atenai
Jiems vadovaujant, tie rūbais gražiausiais auksiniais dėvėjo,
Puikiai didingai abu ten atrodė, dievams kaip pritinka,
Šviesą aplink žerdami, nes minia vis gi buvo tamsesnė.
Vyrai nuėję, kiek reikalas rodė, patykoti priešų
Upės pakranty, kur girdyti varomos būdavo bandos.
Jie, čia sulindę, susėdo, variu apsikaustę šviesiuoju.
Dar nuošaliau kiek nuo būrio paguldė žvalgų porą vyrų,
Kad lūkuriuodami juodu matytų čia jaučius klišuosius.
Greit pasirodė tie beiną, juos varė čia du piemenėliai,
Griežė jie savo vaukšleliais, nenujautė priešų klastingų.
Šie tai pamatę tuoj urmu išpuolė ir greitai apsupo
Jaučių raguočių klišųjų būrius ir taipogi gražiąsias
Tviskančiai baltas avelių bandas; piemenėliai tuoj krito.
Bet ir antrieji išgirdę čia didelį triukšmą dėl jaučių,
Klausėsi priekin išėję ir tuoj ant žirgų vėjakojų
Veikiai veikiausiai užšokę, skubėjo ir greitai nujojo.
Upės pakrančiais sustoję į eilę jie kautis pradėjo.
Svaidė vieni ir antri čia ietis su smailiagaliais vario:
Buvo čia Vaidas ir Triukšmas, taip pat ir Mirtis viešpatavo:
Vieną sulaiko ji sužeistą, kitą sulaiko ir sveiką,
Kitą nukautą jau velka už kojų per lauką skerdynės,
Jai ant pečių buvo rūbai raudoni, tarytum ei kraujo.
Maišėsi tarpe gyvųjų žmonių, kurie dar tebkovojo.
Ir nuo kits kito herojų lavonus atimti mėgino.
Dar jis išbraižė toliau kiek ir pūdymo lauką derlingą,
Erdvą, kuris tris sykius sukartotas; čia daugel artojų
Vaikščiojo, jaučių varydami jungus vienur, čia kitur kur.
Kai apsigręžę su jaučiais, prieidavo dirvos jie galą,
Jiems į rankas saldaus vyno įteikdavo taurę išgerti
Ūkio to vyras, o šie vėl į vagą apsukdavo jungą,
Plačiojo pūdymo lauko norėdami galą pasiekti.
Juodavo visas arimas, tarytum suartasai laukas,
Nors padarytas iš aukso, taip puikiai ten visa tai buvo.
Dar pagamino jisai ir vešliųjų javų plačią dirvą,
Čia pjovėjai su aštriaisiais pjautuvais jau lauką dagojo,

Varpos derlingos javų eilėmis į vagas griuvo virto;
Tuoj pat ryšiais iš šiaudų rišėjai jas surišo į pėdus.
Sekė rišėjus dar trys rinkėjai, kurie rinko tuos pėdus,
Ėjo vaikai rinkdami čionai varpas, jas rankose nešės
Už pjovėjų. Tuo metu šeimininkas tylėdams stovėjo,
Remdamos savo lazda prie vagos: jis — gerai nusiteikęs,
Kiek nuošaliau po medžiu, ūksmėje, tarnai rengė jau puotą:
Didelį jautį paskerdę jie pjaustė. O moters tuo tarpu,
Miltų baltųjų įpildamos daug, pjovėjams taisė girą.
Dar jis išbraižė ten sirpstančių vynuogių didelį daržą,
Gražų iš aukso, — o vynuogės buvo juodai nudažytos, —
Blizgančių karčių gryniausio sidabro gražiai prismaigstytą,
Apvestą apkasu juodu, tvora cinine apvaruotą.
Vienas vienintelis takas teėjo į tą vynuogyną,
Grįždavo juo nešėjai, kai prinokusias rinkdavo uogas.
Jaunos mergaitės ir vyrai jaunuoliai čia džiaugdamies nešė
Krepšiuose vynmedžių uogas saldžiąsias nuraškę, sukrovę.
Vienas vaikinas iš būrio čia eidamas skambino kanklėms,
Dainą gražiausią dainavo ir gyrė joj Liną jaunuolį.
Mielu balsu, o kiti eidami čia su juo šokinėjo,
Tarė dainoms, kiti šūkavo garsiai ir kojomis spraigė.
Dar jis nemažą ir kaimenę jaučių statragių išraižė,
Keletą karvių jis nukalė aukso, kitas gi iš švino.
Jaučiai iš diendaržio bėgo skubiai baubdami į ganyklą,
Upės srauniosios pakrančiais, siūbuojančioms nendrėms plonosioms.
Piemens iš aukso dirbti čia sykiu su bandoms bėginėjo,
Buvo čia jų keturi su šunim devyniais greitakojais,
Bet gi štai liūtai vikrieji tuojau iš tų jaučių pirmųjų
Bulių apnikę didžiulį, tebkriokiantį gyvą jau velka.
Vejasi juos greitakojai čia šunės ir piemens jaunuoliai,
Liūtai gi milžino tauro sudraskę tuoj stipriąją odą,
Žarnas ir juodąjį kraują surijo, ir piemens tad veltui
Baidė, paskui sekdami, ir šunis greitkojus vis siundė.
Puolė tikrai tie, bet liūtams nedrįso įkibti į kailį,
Lojo sustoję būry, jie, mat, liūtų be galo bijojo.
Dar ir ganyklą išbraižė skyde tas garsus klišakojis.
Būrį štai sidabravilnių avelių gražiausiame slėny,
Užtvaras, štai ir lūšnas ir gurbus gyvuliams suvaryti.
Dar ir žaidimams paruošė čia vietos garbusis Hefaistas.
Jie panešėjo į tuos, kur pirmiausia plačiajame Knose

Suruošė Daidalas taip sumaniai Arijadnei gražplaukei.
Čia tat jaunuoliai, drauge ir meilingosios jaunos mergelės
Šoko ir sukos rately, už rankų kits kitą nutvėrę,
Puošės mergaitės čionai kuo ploniausiais drabužiais lininiais,
Vyrai — chitonais nertais, kurie šiek tiek spindėjo aliejum,
Juos pasipuošusios buvo puikiausiais vainikais. Jaunuoliai
Pasietus kalavijus dar turėjo sidabro pasaitais.
Ir sukinėjos lengvai, bėginėdami kojoms švelniosioms,
Tartumei puodžius lengvai savo ratą įgudusiom rankom
Pasuk, kad bėgtų, ir bando, begu taisyklingai jis sukas.
Vėl kitoj vietoj jaunuoliai štai sukasi vienas prieš kitą.
Žaislą įdomų apstojo didžiulė minia ir ji džiaugias,
Vienas garbus giesmininkas giedojo, ir skambino kanklėms
Čia atsistojęs. Ir du juokdariai dar su jais drauge ėjo,
Bet prasidėjus žaidimams, į būrį jų tuoj įsimaišė.
Ir Okeano išraižė jisai vandenų didžią jėgą,
Prie paties rumbo padirbtojo skydo didžiulio ir tvirto.
Baigęs tą skydą, kuris toksai didis gražus, jisai ėmė
Šarvą jo liemeniui dirbti, sumanęs šviesesnį už ugnį.
Dar jam padarė ir stiprųjį šalmą plonimams apsaugot,
Buvo gražus ir dailus; čionai aukso įtaisė dar kuodą.
Blauzdšarvius taipgi padarė, iš baltojo švino nuliejęs.
Kai nuoširdžiai jau padarė ginklus stipriarankis garbusis,
Įteikė močiai Achilo, suėmęs pirmiau juos į glėbį.
Ji tuomet leidos, kaip vanags nuo kalno Olimpo snieguoto,
Sūnui skubiai žibančiuosius šarvus iš Hefaisto nunešti.

Devynioliktoji giesmė

Apmaudo atlyžimas.

Kai geltonrūbė aušra iš gelmių okeano pakilo
Nemirtingiesiems dievams ir gležniesiems žmonėms šviesos nešti,
Dievė Tetida su dovanomis nuo dievaičio atėjo.
Savąjį sūnų ji begulint rado prie kūno Patroklo.
Dideliai verkė jisai, ir draugų jo nemaža liūdėjo.
Ir čia prie jų kai atėjo štai sidabrakojė dievaitė,
Sūnui už rankos nutvėrus tuoj, tarė sparnuotąjį žodį:
„Mano vaikel, nekliudykim ilsėt jam, nors mums jo ir gaila,
Nes gi iš anksto dievams taip nutarus, jis buvo nukautas.
Tu gi Hefaisto padirbtus priimki šarvus štai puikiuosius,
Vyras nė vienas tokių niekuomet ant savęs nėr turėjęs."
Taip ji prašnekus į sūnų, padėjo šarvus tuos ant žemės,
Prieš pat Achilą, ir ginklai dailieji didžiai sužvangėjo.
Apėmė baimė visus Mirmidonus, ir niekas nedrįso
Žvelgti stačiai į akis, šiurpuliai vien juos krėtė. Achilui,
Tą vos pamačius, didesnis dar apmaudas širdį suspaudė.
Akys tad iš po blakstienų žvairavo liepsna galingąja.
Nes gi pradžiugo, į ranką tas dovanas dievo paėmęs,
Ir pasidžiaugęs širdy, bežiūrėdamas dailųjį darbą,
Motinai savo lakiuosius žodžius jisai tarė, sakydams:
„Močia tu mano, ginklus tuos parūpino vienas dievų man,
Tai nemirtingojo darbas, žmogus padaryt to negali,
Beregint juos ant pečių užsidėsiu. Bet rūpestį didį
Aš dar turiu, kad Menoitijo didvyrio sūnui herojui
Kietojo vario atvertosios žaizdos mūsų neprilįstų,
Gyvių bjauriųjų neveistų viduj ir nebjaurintų kūno,
Nes jojo gyvastis žuvo, o kūnas štai visas jau genda."
Jam atsakydama, tarė tuoj sidabrakojė Tetida:
„Tau tie dalykai, sūnau, čia visai teneeina į širdį.
Aš nuvaikyt pabandysiu muses ir jų bjauriąją sėklą,

Kur nukautuosius žiauriojoj skerdynėj nesykį apninka,
Ištisus norint metus šiam lavonui čia tektų gulėti,
Bus nuolatos jisai sveikas, negedęs arba dar gražesnis.
Susirinkiman sušauk Achajus, garbinguosius herojus,
Mesk tą nelemtąjį pyktį, atleisk Agamemnonui vadui,
Greitai ginkluokis ir eiki į žiauriąją kovą kovoti."
Taip pakalbėjusi, teikė jam kario drąsos kuodidžiausios,
Pylė Patroklui į nosį ambrozijos dieviškos lašą,
Draug ir raudono nektaro, kad jojo lavonas negęstų.
Tuoj ir Achilas į jūros pakrantę skubotai nubėgo,
Šaukdams galingu balsu, Achajus jisai vertė sukrusti.
Tie, kurie niekad ir kojos iš laivo nebuvo iškėlę,
Ir vairininkai, kurie laivuose nuolatos laiko vairą,
Net palydovai laivų ir visi, kurie maistą dalina,
Netgi ir tie skubiai bėgo vyrijon, nes štai jau Achilas
Vėl pasirodė, kurio ilgą laiką nematė kovojant.
Draug čia šlubuodami žengė tarnautojai dievo Arėjo:
Vyras Tidydas narsuolis ir didvyris štai Odisėjus,
Remdamies savo durtuvais, nes dar sužeisti tebebuvo,
Ir prisiartinę, juodu pirmosna susėdo eilėsna.
Paskutinysis visų Agamemnonas vadas atvyko,
Žaizdą turėdamas; sužeidė jį, mat, baisiojoj skerdynėj
Žibančia vario ietim tat Koonas, sūnus Antenoro.
Kai jau visi susirinkę čion buvo Achajai narsieji,
Tad atsistojęs prabilo į juos greitakojis Achilas:
„O, tu Atrėjaus gimdytasai. Taip juk abiem naudingiau bus,
Tau draug ir man, negu keršto turėti širdy prieš viens antrą,
Lygiai žalingąjį apmaudą giežti čia mums dėl merginos.
Kad laivuose Artemidos ją strėlės nukovusios būtų
Tą pačią dieną, kai pilį Lirneso paėmęs išgrioviau,
Priešai nebūtų nudėję tiek daug nelaimingų Argėjų,
Žemės nebūtų jie graužę, jei pyktis manęs nebūt ėdęs.
Hektorui draug ir Trojėnams tai buvo pelninga. Aš spėju
Ilgą dar laiką Achajai atmins tą nelemtąjį kerštą.
Bet kas praėjo, jau leiskim praeiti, širdis nors ir kaistų.
Reikalo yr suvaldyt savo mieląją širdį krūtinėj.
Aš, iš tikrųjų, nūnai esmi apmaudą savo užgesęs,
Nes kerštu degti herojams netinka ilgai. Tad greičiau tu
Kurstyki man Achajus šviesiaaulius, narsiuosius herojus,
Aš pabandysiu dar stoti bent sykį kovot su Trojėnais,

Gal prie laivų jie norėtų nakvoti čionai, bet manau aš,
Linksmas ne vienas ant kelių išvargusių klauptų ištrūkęs,
Žiauriojo karo ir mūsų durtuvo galingo išvengęs."
Taip jis kalbėjo tuomet, šviesiastaibiai Achajai pradžiugo,
Kad atsisakė nuo keršto nelemto galingas Achilas.
Ir Agamemnonas vadas tad tarė sparnuotąjį žodį,
Stačiai iš vietos, iš savojo suolo, į vidurį nėjęs:
„Brangūs draugai ir herojai, tarnautojai dievo Arėjo,
Vyrą tą kalbant klausytis gražu, nepritink jam kliudyti.
Būt tai sunku padaryt, nors kliudytojas būtų herojus,
Ar yr girdėjęs bent viens minioje, kurioj vyrų daugybė,
Taip kaip jis kalbant? Gabusis kalbėtojas gali juk žūti.
Aš su Achilu tariuos susitarsiąs, tačiau jūs Argėjai
Dėmesio kreipkit visi ir kiekvienas jo žodį minėkit.
Daugel Achajų man paniekos žodžių yra jau ištarę
Ir dergdami mane niekinę, bet aš visai nėsmi kaltas.
Vienas tik Dzeusas, Likimas ir šmėkla nakties Erinija,
Sueigoj vyrų apakino jie tada širdį man baisiai,
Tą pačią dieną, kada aš Achilui jo dovaną grobiau.
Kas gi man buvo daryti? Juk dievė įvykdė tad visa:
Atė, garbingoji Dzeuso duktė, kur apjakin ne vieną,
Ji prakeikta lengvakojė, prieina nė nepastebėta.
Vis neaukštai ties galvom mirtingųjų žmonių tiktai slenka,
Kvailindama, ką sutinka, kitam net supančioja kojas.
Net pačiam Dzeusui kadaise apsuko ji galvą, kurs praneš,
Juk visus vyrus narsiuosius, dievus galinguosius, bet sykį
Hėra, nors ji ir žmona, gudrumu sugebėjo prigauti:
Sykį, kuomet gerbiamoji Alkmenė jau taisės gimdyti
Tebės tvirtovėj aptvertoje mūru Heraklą herojų.
Dzeusas šnekėjos tad, pasididžiuodams visų dievų tarpe:
Nūn paklausykit manęs jūs visi ir dievaičiai ir dievės,
Nes aš kalbu, ką krūtinėj širdis man kalbėti įsako:
Greit Eileitija, pagalbos teikėja išves į šią šviesą
Vyrą, kuris viešpataus čia aplinkiniams savo kaimynams,
Jis iš herojų kartos, kuri kyla iš manojo kraujo."
Hera, garbioji gudruolė, tad jam atsakydama tarė:
„Tu pameluosi, juk niekad nevykdai tuojau savo žodžio.
Gal tu nūnai, Olimpieti, prisiektumei priesaika savo:
Kad čia aplinkiniams savo kaimynams tasai bus valdovas,
Šiandien kuris moteriškei iš įsčiaus nukris prie jos kojų,

Iš giminės tų herojų, kurie iš tavęs esą kilę.“
Tai ji pasakė ir Dzeusas apgaulės jokios nematydams,
Ištarė priesaiką šventą, bet buvo labai jis apgautas.
Hera skubėdama leidosi tuoj nuo Olimpo viršūnės,
Vėjo greitybe ji lėkė į Argą Achajon. Žinojo
Čia Persejado Stenelo kilniausiąją moterį esant
Nėščią, kuri savo vaisių nešiojo jau mėnesį sekmą.
Hera į saulės ji šviesą išvilko, kad ir pirma laiko;
Draug ji Alkmenės sulaikė dar gimdymą, mat, Eileitijos
Ji neprileido, ir Dzeusui Kronidui paskelbdama tarė:
„Dzeuse, tu tėve, kurs žaibus žeri, žodį vieną tau tarsiu:
Gimė jau vyras kilnus, Argėjus kurs valdyti turėtų,
Jis Persejado Stenelo sūnus, o vardu Euristėjus,
Tavo kilmės, valdovu net ne gėda Argėjų jam būti.“
Taip ji kalbėjo, bet pyktis didžiausias jo apėmė širdį.
Tuoj už galvos ir kasų šviesiaplaukę jis Atę nutvėrė,
Baisiai įtūžęs širdy ir jis priesaiką šventą tad tarė:
Nei į Olimpą snieguotą, ir nei į žvaigždėtąjį dangų
Atės daugiau nebįleisti už paprotį kvailint kiekvieną.
Taip prakalbėdamas, ją iš žvaigždėto dangaus jisai drėbė,
Savo ranka aplink galvą apsukęs, ji krito į žmones.
Nuolat dėl to atsidusdavo jis, mielą sūnų pamatęs
Vargstantį sunkiai tenai, Euristėjas kur buvo valdovas.
Lygiai ir aš, pastebėjęs, kaip Hektoras didis herojus
Skerdžia, prie pat pirmutinių laivų Argėjus, atsibrovęs,
Juk negalėjau aš Atės užmiršti, prieš tai jos apmulkints.
Būdamas taip aš apakints ir proto per Dzeusą nustojęs,
Vėl susitaikinti noriu ir dovaną didelę duoti.
Eik tad į žiauriąją kovą ir žmones ginkluotus padrąsink.
Dovanas irgi visas atiduosiu, kurias jau žadėjo
Vakar, į tavo stovyklą atėjęs, garbus Odisėjus.
Jei tu tik nori, čionai pasilik, kol kovos susilauksi,
Mano tarnautojai, dovanas iš mano laivo paėmę,
Tau atgabens, kad matytumei, ką pageidaujamą duosiu.“
Jam atsakydamas, greitai prašneko greitkojis Achilas:
„O, Agamemnone, tu garbingasis Atryde, herojau,
Ar dovanų, kaip pritinka, man teikti mielai tu norėtum,
Ar jų neduotum, tai tavo dalykas, tik kovą atminkim
Greitai labai, nes netink šiuo metu čia mums esant dvejoti,
Nei brangų laiką gaišinti, nes didelis darbas dar laukia.

Veikiai Achilą dabar pirmose eilėse pamatysit,
Aižant Trojėnų eiles durtuvu savo vario baisiuoju.
Tegu kiekvienas iš jūsų galvoja, kaip priešą nukauti!“
Jam gudragalvis tuojau Odisėjus atsakė, prašnekdams:
„Taip nedaryk, nors narsus tu esi, dievams lygus Achilai,
Prieš Ilijoną nevalgiusių tu nevaryki Achajų,
Kad prieš Trojėnus kovotų, kova ir ilgokai gal trukti,
Jei susidurtų bent sykį ten eilės kovojančių vyrų,
Ir jei vieniems ir antriems kuris dievas suteiktų kantrybės.
Liepk tad Achajams pavalgyti prie pat laivų, prie greitųjų
Duonos ir vyno, — jėgų ir stiprumo suteikia tas valgis.
Ar gi galėtų žmogus kiaurą dieną kovoti su priešais
Lig pat saulėlydžio, valgymo jokio negavęs ragauti.
Nors ir geidautų jis savo širdy stoti veikiai į kovą,
Bet nenoroms jo nariai pasunkėja, ir teikia jam vargo
Troškis ir alkis, jam einant jo keliai sugniūžta ir virpa.
Vyras tačiau prisisotinęs duonos ir vyno kaip reikiant,
Nors jis per kiaurą ten dieną lig vakaro remtųs su priešais,
Jojo krūtinėj širdis pasilieka drąsi. Nepavargsta
Jojo nariai, lig visi pasitraukia ir kovą palieka.
Štai ir nūnai tesiskirsto kareivos. Ir jiems tu paliepki
Valgio patiekti. O dovanas tau Agamemnonas vadas
Stačiai į sueigą vyrų atneš, kad visi pamatytų
Vyrai Achajai, ir tavo širdis pasidžiaugtų krūtinėj;
Lygiai prisiekti privalo tau, prieš Argėjus atsistojęs:
Jos neįžengęs dar guolin, ir jos nė lieste nepalietęs.
Kaip, tu valdove, žinai, nustatyta yra žmonių tarpe.
Lygiai ir tau tad pačiam suminkštėtų širdis neramioji.
Dar gi privalo pavaišint tave jisai savo stovykloj,
Gauti turi iš jo visa, kas tau pagal teisę priklauso.
Tu gi, Atrėjaus sūnau, ateity savo draugui teisingas
Būti turi, nes valdovą nė kiek nepažemin dalykas,
Jei susitaikin su vyru, kurį jisai buvo supykdęs.“
Jam Agamemnonas, vadas vyriausias taip tarė prabilęs:
„Aš pradžiugau, žodžius tavo girdėdamas, Laertijade.
Visa, kaip tinka, tvarkoj ir plačiai tu išdėstei, nurodei.
Visa tai noriu prisiekt širdyje, nes tai siela man leidžia.
Ir neteisingai ašai neprisieksiu dievams. Bet Achilas
Čia tepalaukia, nors veikiai geidautų jis eiti kovoti,
Bet ir kiti pasilikit visi, susitarę iš vieno,

Dovanos lig čia ateis ir prisieksime sutartį šventą.
Tau aš pačiam įsakau, net ir raginu vykdyti darbą:
Sau iš Achajų visų pasirinki jaunuolių narsiausių
Nešt dovanoms iš laivų, iš manųjų, kurias mes Achilui
Vakar žadėjome duoti, ir moteris čia atgabenti.
Te man herojus Taltibijas greit iš stovyklos Achajų
Kuilį parūpina aukai aukoti Helijui ir Dzeusui."
Jam atsakydamas greitai, prabilo greitkojis Achilas:
„O, Agamemnone, vyre garbingas, narsusis Atryde
Gal kitados pasirūpinti tuo daug daugiau būt naudinga,
Kai kovoje mes nuvargę sustosime kiek pailsėti
Ir kada apmaudas mano širdy nebebus toks galingas,
Bet gi nūnai nukautieji juk takšo, nudėjo tenai juos
Hektoras, Trojos herojus, kai Dzeusas pagerbęs jį buvo.
Judu, mat, pavalgydinti geidaujat kareivas, ašai gi,
Tuoj·štai Achajų vaikus nusivesčiau į žiauriąją kovą
Ir nepavalgiusius. Kai nusileis skaisčiaveidė saulutė,
Bus vakarienė didi, savo pyktį ant priešų nugiežus.
Bet kol tai visa įvyks, aš nei valgio nei jokio gėrimo,
Sau prie burnos neprikišiu, dėlto kad nukautas man draugas
Guli ten, mano stovykloj, ietim nužudytas aštriąja,
Durų link atsuktos kojos, draugai gi kareivos aplinkui
Verkia graudžiausiai. Todėl mano širdžiai ne puotos berūpi,
Bet tik mirtis, juodas kraujas ir Trojos herojų dejonės."
Jam gudragalvis tuojau Odisėjus atsakė, prabildams:
„O, tu Achilai, Pelėjaus sūnau, tu kilniausias Achajų.
Daug už mane tu narsesnis esi, durtuvu ypač savo,
Savo protu aš žymiai bet gi pranešu tavąją jėgą,
Nes aš pirmiau už tave esmi gimęs ir daug daugiau matęs.
Štai dėliai to mano žodį nukęsk širdyje savo kantriai:
Žmonės išalkę juk veikiai kovos prisisotins žiauriosios,
Varis šviesusis, matai, suguldys juos ant žemės, kaip žolę
Tirštą, ir bus toji pjūtis trumpa, nes gi Dzeusas svarstyklę
Nukreipė, būdamas karo sprendėjas, žmonėms mirtingiesiems.
Ne, ne tuščiu tat pilvu turi draugo gailėtis Achajai;
Jų čia pražūna daugybė, krūvoms ant kits kito suvirsta.
Jei amžinai mes liūdėtum, kuomet pailsėti mums tektų?
Reikia palaidoti tuos, kurie čia bekovodami kritę,
Juos apraudoti tą dieną, bet dvasioj tvirtybės turėti.
Tie, kur išliko gyvi dar nuožmiojoj skerdynėj, privalo

Gerti ir valgyt atmint, kad jėgų įsigiję galėtų
Kautis be pertrūkio jokio tvermingai su vyrais narsiausiais,
Kūną apdraudę variu nepradaužiamu; ir tegu niekas
Kito įsakymo liaudžiai ginkluotai nelaukia, negaišta,
Kitas įsakymas nepagailės tų, kurie pasiliktų
Tarpe Argėjų laivų. Mes visi susitarę užpulkim
Urmu Trojėnus kresnuosius, skerdynę jiems baisią paruošę.“
Tarė ir sūnus jis paėmė Nestoro, vyro narsuolio,
Sūnų Filėjaus Megetą, Toantą, taip pat Merijoną
Ir Likomedą, tą sūnų Krejono, sykiu Melanipą.
Į Agamemnono jie palapinę žingsniuodami ėjo,
Kas pirma žodžiais kalbėta, tai darbu įvykdyta buvo:
Iš jo stovyklos jie nešė septynis trikojus žadėtus,
Ir dubenų kuopuikiausių čia dvidešimt, vedė žirgų dar,
Dvylika buvo visų; sykiu moteris vedė gražiąsias
Buvo septynetas, o Brisėjida — ašma, gražiaskruostė,
Dar Odisėjus ir aukso tuoj atsvėrė dešimt talentų,
Nešinas tuo jisai ėjo drauge su jaunuoliais Achajų.
Visa į vyrų jie susirinkimą atnešę padėjo.
Draug ir Taltibijas vyras, kurs dievišką balsą turėjo,
Kuilį ant rankų paėmęs, stovėjo čia pat prie valdovo.
Tad Agamemnonas rankomis savo čia peilį ištraukė,
Kurs nuolatos prie makščių didelių jojo kardo kabėjo,
Kuiliui nuo kaktos praskutęs tad plaukus, rankas aukštyn kėlė,
Dzeusą maldaudams. Argėjai prie jo tad nutilę sėdėjo:
Toks paprotys tuomet buvo valdovo kalbos išklausyti.
Melsdamas jis prakalbėjo, į platųjį dangų pažvelgęs:
„Dzeuse, tu pirmas pažvelk iš dievų, tu vyriausias, geriausias.
Žeme ir Saule, taip pat ir Erinijos, požemių dievės,
Baudžiate tą iš žmonių, kuris ištaria priesaiką kreivą.
Aš Brisėjidos visai nepalietęs esu savo rankom,
Neverčiau jos niekuomet dar į savo aš guolį įžengti.
Jei tik dėl to aš prisiekčiau kreivai, te dievai duod nelaimę
Dideliai baisią, kaipo piktadariui už priesaiką kreivą.“
Tarė ir kietu variu jisai perskrodė gerklę tam kuiliui,
O jau Taltibijas sviedė jo maitą į prarają jūros,
Gąslią labai, tuo patiekdamas maisto žuvims. Bet Achilas,
Tad atsistojęs, prabilo Argėjams narsiesiems šį žodį:
„Dzeuse, mūs tėve, žmonėms tu teiki daug didžiausių nelaimių.
Šitas Atrydas nebūt niekuomet taip žiauriai mano širdį

Žeidęs krūtinėj be reikalo jokio, ir tos štai mergelės
Prieš mano valią niekad neatėmęs, jei Dzeusas nebūtų
Noro turėjęs, kad daugel Achajų sau mirtį atrastų.
Eikite valgyt pietų, o paskui pasiruoškime žygiui."
Tai jis įsakęs, tuojau susirinkusius vyrus paleido.
Jie išsiskaidė aplinkui, kiekvienas prie savojo laivo.
Ir Mirmidonai narsieji tada dovanų jo žiūrėjo,
Ėjo jomis nešini į Achilo gražiausiąjį laivą,
Jam jas sudėjo stovykloj ir moteris čia pasodino.
Ištikimieji tarnai į ganyklą jo žirgus paleido.
Štai Brisėjida, kuri gražumu Afroditai net lygi,
Vos tik pamatė Patroklą, ietim kuris perdurts aštriąja,
Apsikabinus lavoną pravirko graudžiausiai, o rankom
Draskė krūtinę ir plonąjį kaklą bei gražųjį veidą,
Lygi galingoms dievėms moteris verkdama taip kalbėjo:
„Mielas Patroklai, tu savo širdim prielankiausias buvai man.
Gyvą tave palikau aš stovykloj, kai teko išeiti,
Nūn aš nukautą, negyvą randu tave, vyrų valdovą,
Greitai sugrįžusi, mat, patekau iš nelaimės nelaimėn.
Vyrą, kuriam nuleista aš buvau savo tėvo ir močios,
Teko išvyst prie pat miesto aštriuoju variu štai nukautą.
Broliai man trys, pagimdyti vienos, mums bendros mano močios,
Mano labai mylimi, tą nelemtąją dieną pražuvo.
Bet tu niekaip man neleidai tuomet, kai Achilas man vyrą
Žiauriai nukovė, kai gerbiamo Mineto pilį išardė,
Verkti, liūdėti, žadėdamas man, kad Achilas greitkojis
Veikiai mane savo žmona vadins, ir laivais riestanosiais
Ftijon nuplaukęs, iškels vestuves šalyje Mirmidonų.
Jo tat be galo verkiu ir gailiuosi to mielo jaunuolio."
Taip verkdama ji kalbėjo, ir moterys kitos dejavo,
Tik ne Patroklo, bet šiaip kiekviena dėliai savo nelaimių.
Patį Achilą apstojo Achajų valdovai garbingi,
Prašė jį valgio ragauti, bet šis atsisakė dejuodams:
„Brangūs draugai, jus maldauju, jei meilės širdy dar man turit,
Nieks tenekursto manęs, kad pirmiau ašai valgydams, gerdams
Širdį raminčiau, nes skausmas didžiausias dabar mane slegia.
Saulė lig leisis palauksiu be valgio, turiu aš kentėti."
Taip jis saviesiems kalbėjo, kitus gi namo tad atleido,
Tik bepaliko Atrydai ir vyras garsus Odisėjus,
Nestoras, Idomenėjus, ir Foinikas, senis garbingas.

Stengėsi liūdesį jo nuraminti, širdis betgi jojo
Rimt nenorėjo, į kruvinas žiotis jam karo dar nėjus.
Kovą atminęs, jis sunkiai alsuodamas, tarė šį žodį:
„O, nelaimingasai, man iš draugų mylimiausias, pirma čia
Pats juk patiekdavai man palapinėje pusrytį gardų
Puikiai, skubotai, Achajams dar pulti narsiai besiruošiant
Vyrus žirgvaldžius Trojėnus ir nešt ašaringąjį karą.
Nūn tu nukautas guli sau ant žemės, širdis gi manoji
Gėrimo jokio ir valgio menkiausio nenori, kur turim,
Vien tik tavęs ji gedauja. Didžiau man širdis neskaudėtų,
Netgi apie savo tėvo man liūdnąją mirtį išgirdus,
Kurs nūn tenai, pačioj Ftijoje, ašaras karštas belieja,
Ilgisi savo sūnaus, kurs patekęs tarp priešų žiauriųjų,
Kaujasi dėl nelemtosios Helenos su vyrais Trojėnais. —
Ir taip neverkčiau dėl savo sūnaus, kuris auklėjams Skire,
(Jei iš tikrųjų tik Neoptolemas dar gyvas belaikos.)
Mano krūtinėj širdis iki šiol nuolatos tebesako,
Jog reiks pražūti toli man nuo Argo kumelių turtingo,
Čia prie tos Trojos, o tu sau laimingas į Ftiją sugrįši,
Ir riestanosiuos laivuos tu iš Skiro į gimtąją šalį
Mieląjį sūnų nuveši, namie jam parodysi visa:
Turtą ir vergus visus, o taip pat mano rūmus aukštuosius.
Iš visako jau ašai numanau visai aiškiai Pelėjų
Mirusį esant, arba kad ir gyvą, bet liūdną ten tūnint,
Savo sunkiosios senatvės prislėgtą; jisai nuolat laukia,
Kad jam praneš kurią dieną — sūnus kovoje yra žuvęs.“
Taip jis tad verkdams kalbėjo, aplinkui dejavo valdovai,
Sieloj mąstydami, ką namuose jų kiekvienas paliko.
Dzeusas jų, liūdesį tuokart pamatęs, pagailo širdingai,
Greitai Atenai prabilo, žodžius jai lakiuosius sakydams:
„Mano vaikel, ar jau išsižadėjai šio vyro galingo.
Nūn tavo širdžiai nei kiek neberūpi Achilas greitasis.
Ten juk matai, kaip jisai prie juodųjų laivų riestanosių,
Sėdi, graudingai liūdėdamas mielojo draugo, kiti gi
Eina pietų pasivalgyti, jis gi nei geria, nei valgo.
Skrisk tat prie jo ir ambrozijos su nektaru jam saldžiuoju
Pilk į krūtinę, kad alkis jėgų sunaikint negalėtų.“
Taip pakalbėjęs, jis kurstė Ateną, kuri ir be to jau
Atminė tai ir it sakalas, klykdams sparnus kada skleidžia,
Leidos per orą žemyn iš dangaus krisdama. Tad Achajai

Greitai ginklavo, rikiavo kariuomenę, ji gi Achilui
Pylė krūtinėn ambrozijos, pylė taip pat ir nektaro,
Kad nepakenčiamas alkis herojui nepainiotų kojų,
Paskum į didelius rūmus galingojo tėvo sugrįžo.
Tad iš laivų pakrikai ir Achajai jau eiti pradėjo,
Lyg kada tirštasai sniegas pasipila žemėn nuo Dzeuso,
Šaltas labai, kurį vėjas, šiurkščiausias Borėjas, lakina,
Taip ir šalmai susiglaudę, žibėdami prie kitas kito,
Skydai sluoksniuotieji draug iš laivų veržte veržės pakrantėn,
Ir išlankstytos liemenės, ir ietys didžiulės uosinės.
Dangų net siekė šviesa, ir gamta visa juokės aplinkui,
Žalvariui šviečiant, ir žemė dundėjo po kojomis jųjų.
Jų vidury tad ginklavos Achilas, dievams kuris lygus.
Griežė įnirtęs dantis, ir abidvi jo akys žvairavo,
Tartumei liepsnos galingos ugnies, ir širdy jojo kilo
Apmaudas didis; tuomet ant Trojėnų taip būdams įsiutęs,
Dievo pasiėmė dovanas, kur jam padirbo Hefaistas.
Ant savo staibių pirma jis gražiuosius blauzdašarvius dėjo,
Puikūs jie buvo — sidabro sagtims juos galėjai susegti.
Paskum jis šarvą liemens ant krūtinės tuojau užsidėjo
Ir ant pečių kalaviją varinį su sluoksniais sidabro,
Paėmė jis dar ir skydą didžiausią ir stiprų be galo,
Kurs žėrė šviesą plačiausiai aplinkui, tarytum mėnulis,
Ar lygu jūroj plačiojoj staiga kad jūreiviams sušvinta,
Aiški ugnis, kuri dega viena kur ant kalno viršūnės,
Vietoj nykioj, o laivus, nors labai to nenori jūreiviai,
Viesulai varo tolyn nuo draugų į žuvingąją jūrą.
Taip ir nuo skydo Achilo dailaus ir gražaus, šviesa skleidės
Oru plačiai. Tuomet rankosna sunkųjį šalmą paėmęs,
Sau ant galvos užsivožė, kuris lyg žvaigždė jam žibėjo;
Buvo jam ten skiauterė ašutų, kurie auksu tviskėjo;
Ją tat Hefaistas viršūnėje rankomis savo uždėjo.
Dar lig čia pat, tuoj Achilas mankštinos, ginklus išmėgindams,
Ar jie pritinka, su jais ar lengvai jis judėti galėtų,
Tartum sparnais virto ginklai ir kėlė herojų į aukštą.
Iš savo laivo ištraukė jis senojo tėvo durtuvą,
Sunkų ir didelį, stiprų, kurio iš Achajų nė vienas
Rankoms pakėlęs linguot negalėjo, tik vienas Achilas.
Pelijo kalno tai uosis, jo tėvui Heironas jį davė,
Nuo pat viršūnės to kalno nukirtęs. Mirtis — tai herojams.

Automedontas ir Alkimas atvedė žirgus greituosius,
Jiems pakinktus su gražiausiomis juostomis beregint dėjo,
Dar pažabojo ir užpakalin atvarslus juodu tiesė
Stačiai į dailią sėdynę. O Automedontas, botagą
Rankomis šviesų ir gražų sugriebęs, pats šoko sėdynėn.
Tuoj jam už nugaros stojos Achilas vikrusis, ginkluotas,
Vario žibėdamas ginklais, lyg Hiperijonas šviesusis.
Smarkiai suriko jisai ant žirgų savo tikrojo tėvo:
„Ksantai ir Balijau, tu pagarsėjusi veislė Podargės!
Nūn judu kitaip manykite gelbėti savo vežiką:
Nešt į Danajų būrius, kai kovos jau mes būsime sotūs,
Jūs nepalikit manęs ten lauke, kaip palikot Patroklą!"
Jam iš pakinktų prabilo tad žirgas, tas Ksantas greitkojis,
Galvą visai jis nuleido žemyn, iš pavalkų jo karčiai
Sklido pakrikę viršum ant pakinktų, net žemę pasiekė.
Balsą kalbėti jam davė tad Hera, baltrankė dievaitė:
„Sveiką tave sugrąžinsim nūnai, tu narsusis Achilai,
Bet tau arti pražūties yr diena, nekalti tik čia mudu
Esame, vien tiktai didysai dievas ir kietas likimas.
Ir tuo metu ne per mūsų žalingą tingumą pagrobė
Priešai Trojėnai nuo kūno Patroklo ginklus tuos gražiuosius;
Tad iš dievų pats žymusis, Lėtojos gražplaukės gimdytas,
Nudobė jį pirmose eilėse, vis tai Hektoro garbei.
Vešime mudu tave ir lakinsim greitybe Dzefiro,
Kurs pats greičiausias esąs neva vėjas, o tau štai, Achilai,
Nutarta, jau, kad nuo dievo ir vyro mirtingojo žūsi."
Taip šiam prašnekus, Erinijos dievės tuoj balsą nutraukė.
Smarkiai supykęs tad vėl prakalbėjo greitkojis Achilas:
„Ksantai, kam man pranašauji tu mirtį? Jau tuo nesirūpink.
Pats aš gerai tai žinau, mano pražūtį skyrė likimas.
Tėvą ir motiną mielą paliksiu. Bet šiaip ar taip būtų,
Aš nenurimsiu, Trojėnų pirmiau nepalamdęs gerokai."
Tai jis pasakęs suriko ir paginė žirgus greituosius.

Dvidešimtoji giesmė

Dievų kova.

Taip prie laivų, prie dubiai išlenktųjų ginklavos Achajai
Draug su tavim, o Achilai, kovos kurs seniai jau ištroškęs.
Priešais, aukštesnėje lygumos vietoj, Trojėnai rikiavos.
Dzeusas tad liepė Temidai sušaukti dievus į tarybą,
Nuo daugiadaubio Olimpo uolotosios kalno viršūnės.
Šioji bėgiojo ir kvietė į Dzeuso namus susirinkti.
Be Okeano, netrūko nė vieno, — net upių dievaičių,
Buvo ir nimfos, kurios po miškus, po gražiuosius gyvena,
Ar kur versmių gelmėse, ar vešliuosiuose pievų žolynuos.
Kai jau visi susirinko į rūmus galingojo Dzeuso,
Tuoj susisėdo priešinėje menėje. Dzeusui ją buvo
Kalte iškalęs Hefaistas uoloj sumaningai be galo.
Taip jie visi ligi vieno pas Dzeusą viduj susirinko.
Netgi Kratytojas žemės ir tas iš gelmių atkeliavo.
Sėdos į tarpą dievų, į pat vidurį, klausdamas Dzeusą:
„Kam, šviesiažaibi tu, Dzeusai, dievus vadinai į tarybą?
Gal tau Trojėnų, arba gal Achajų likimas parūpo?
Kils juk tarp jų tučtuojau kruvinoji kova ir skerdynė“
Jam atsakydamas tad debesų Varinėtojas tarė:
„Žemės Kratytojau, mano širdies esi mintį atspėjęs,
Aš ir kviečiau jus dėlto, kad žmonių, kurie žūsta, man gaila,
Nors, iš tikrųjų, aš pats pasiliksiu ant aukšto Olimpo,
Sėsiu čia taip, kad bent kovą regėdams galėčiau gėrėtis,
Jūs dabar galite eiti tenai, kur Trojėnai, Achajai;
Neškit pagalbą vieniems ar antriems, kaip kiekvienas išmano;
Nes jei Achilas ir vienas staiga kur apniktų Trojėnus,
Nesulaikys greitakojo Pelydo jie nė valandėlės,
Juk ir pirmiau jie iš baimės drebėdavo, vien jį pamatę.
Nūn dėliai mielojo draugo taip baisiai jo širdžiai įsiutus,
Ima mane šiurpulys, kad pilies tik jisai neišgriautų.“

Dievai žygiuoja į kovą. (XX, 32).

Taip pakalbėjęs Kronidas, sukurstė dievų baisų narsą.
Bėgo į kovą dievai, o kiekvienas vis savo ką manė:
Hera nuėjo tiesiog prie laivyno, Palada Atena
Ir Poseidonas, kurs žemę vis laiko, į glėbį paėmęs,
Dievas Hermėjas, kuris pranašus savo proto galybe,
Žengė su jais išdidusis Hefaistas, piktai baltakiuodams,
Raišdams, kinkuodams, nes kojos plonutės drebėjo, jam einant.
Linkui Trojėnų Arėjas šalmu pasipuošęs nubėgo,
Ir Apolonas ilgplaukis, taip pat su lanku Artemida,
Ksantas, Lėtoja, drauge gražiaveidė su jais Afroditė.
Kol dar toli tebebuvo dievai nuo eilių mirtingųjų,
Šūkavo garsiai ir džiaugės Achajai, dėl to, kad Achilas
Vėl pasirodė, ilgoką jau laiką nuo karo ilsėjęs.
Krėtė Trojėnus šalti šiurpuliai ir jiems blauzdos drebėjo,
Tirpo iš baimės, matydami vyrą Achilą greitkojį,
Žibantį ginklais, panašų į kraugerį dievą Arėją.
Kai Olimpiečiai dievai į kariuomenę vyrų atėjo,
Eris stipruolė, tautas kuri kursto, tuoj siųsti suskato,
Rėkė Atena, griovy atsistojus už sienų tvirtovės,
Net ir pajūry jos riksmas galingas dar buvo girdėti.
Staugė Arėjas, lyg viesulas jūroj stipriausiosios audros,
Kurstė kareivas Trojėnų jis čia iš aukščiausiojo bokšto,
Čia paupy Simoento, bėgiodamas Kalikolònėj.
Taip laimingieji dievai Achajus ir Trojėnus tad kurstė
Prieš vienas kitą ir baisią skerdynę bematant sukėlė.
Dzeusas, tas tėvas dievų ir žmonių tuoj perkūną paleido
Debesyse, o žemai Poseidonas plačiausiąją žemę
Sutrenkė draug ir pakrutino kalnų aukščiausias viršūnes.
Idos kalnynas, kurs pilnas šaltinių, tada sudrebėjo,
Ir jo viršūnės, pilis Ilijono, Achajų laivynas;
Požemy netgi ir Hadas, vėles kuris valdo, virpėjo,
Baimėj nuo sosto nušoko, aldojo, kad žemės negriautų
Jam nuo galvos Poseidonas galiūnas, kratytojas žemės,
Kad neišvystų dievai nemirtingi ir žmonės jo buto,
Kurs toks yra nejaukus ir kurio nė dievai nepakenčia.
Toks tatai triukšmas pakilo, dievams besiruošiant į kovą.
Prieš Poseidoną, galingąjį jūrų plačiųjų valdovą,
Veržėsi tuoj Apolonas, aštriųjų strėlių nusitvėręs,
Dievė žaibakė Palada Atena — prieš baisų Arėją,
Herą užpuolė triukšmingą, kuodelį turėdama rankoj,

Dievė medžioklės, Tolsvaidžio seselė, garbi Artemida.
Eit prieš Lėtoją išdrįso Hermėjas, nešiotojas laimės,
O prieš Hefaistą — sraunus, sūkuringųjų upių dievaitis,
Ksantu dievai jį vadina, o žmonės mirtingi — Skamandru.
Taip tuo metu prieš kits kitą žygiavo dievai, o Achilas
Su heroju Prijamidu tat ypač norėjo į kovą
Baisiąją leistis. Širdis jo nuožmioji geiste pageidavo
Stiprų ir narsų Arėją krauju jo pagirdyt lig soties.
Foibas, tautas kuris mėgsta suerzinti, kurstė Ainėją
Stačiai užpulti Achilą, ir teikė drąsos jam kilniosios,
Tad Likaono, Prijamo sūnaus, pasisavinęs balsą
Ir pasivertęs į jį, Apolonas dievaitis prabilo:
„Kur gi pradingo, Ainėjau, Trojėnų tarėjau, pagyros,
Taip gi grūmojimai tavo, kai saldųjį vyną begerdams,
Drąsiai kovot prieš Achilą, Pelėjaus gimdytą, žadėjai?"
Jam atsakydams Ainėjas, tuojau prakalbėjo šiais žodžiais:
„Kam, Prijamide kilnusis, kalbi tai, nes aš jau nenoriu
Prieš tą garbingą Achilą Pelydą išeiti kovoti.
Nepirmiena su Achilu yra jau čia man susitikti,
Nes *vieną kartą mane ietimi jisai privertė bėgti*
Idos kalnuos, kada jaučius jis mūsų užpuolęs pagrobė,
Griovė Lirneso ir Pedazo pilį. Tada mane Dzeusas
Gelbėjo, teikdamas širdžiai stiprumo, o kojoms greitumo.
Dingęs aš būčiau nuo rankos Achilo, arba nuo Atenos,
Kai eidama jinai priekyje, teikė šviesos jam ir kurstė
Vario ietim Lelegus ir Trojėnus narsuolius išskersti.
Nėr juk nūn vyro, kurs drįstų išeiti kovot su Pelydu,
Nuolat globoja jį dievas, kuris nuo jo mirtį nukreipia,
Bet ir strėlė jojo skrenda tiesiausiai, visai nenusilpsta,
Kol tik įstringa giliai ji į didvyrio kūną. Kad sykį
Taip jau dievai mums sulygintų laimę kovoj žalingojoj,
Tad nelaimėtų, nors džiaugias, variu apsikaustęs jis vienas."
Jam Apolonas, Kronido gimdytas valdovas prabilo:
„Vyre kilnusis, dabar tu patsai į dievus amžinuosius
Kreipkis, nes sakoma, jogei Kronido duktė Afroditė
Gimdžius tave, o Achilas iš dievės žemesnės užgimęs.
Juk viena Dzeuso duktė, o antroji — tai jūros senelio,
Tiesiai nešk stangųjį vario durtuvą, visai nesiduoki
Nuo savo tikslo nukreipiamas žodžiais verksmingais, keikimais."
Taip pakalbėjęs, didžiausiąją jėgą jis kvėpė Ainėjui.

Žalvariu visas blizgąs, į pirmąsias eiles tasai žengė.
Bet gi štai sūnų Anchiso pamatė jau Hera baltrankė
Prieš greitakojį Achilą žygiuojantį didvyrių tarpe.
Ji suvadino dievus pasitarti ir tarė jiems žodį:
„Judu abu, Poseidonai, drauge ir Atena, svarstykit
Nūn širdyje, į ką būt panašus šitoksai mūsų darbas.
Štai jau Ainėjas ginkluotas variu žibančiuoju žygiuoja
Priešais Achilą, herojų Pelydą, pakurstė jį Foibas.
Eikite priekin ir stumkite atbulą jį savo vieton,
Bet gi iš mūsų bent vienas paskiau prie Achilo testovi,
Jam tegu teikia jėgų, kad jo širdžiai drąsos nepritrūktų,
Kad jis matytų, kaip patys stiprieji dievai jį tebmyli.
Kad sužinotų, jog patys silpnieji dievai ir bejėgiai
Gynė Trojėnus nuo karo ir jojo žiauriosios skerdynės.
Tam mes visi nuo Olimpo snieguoto čionai nusileidom,
Esam kovoj, kad jisai nuo Trojėnų negautų kentėti
Šią tiktai dieną, paskui tegu kenčia jau visa, ką Kėrės
Įverpė jam nukentėti, kai motina jiji pagimdė.
Bet gi tegu iš dievų nesužino likimo Achilas,
Gal išsigąsti žinodamas, kad kovoje prieš jį eina
Bet kuris dievas, baisu juk ir vyrams dievus pamatyti."
Jai atsakydamas, žemės Kratytojas pratarė žodį:
„Hera, kodėl taip beprotiškai sielojies? Tai juk netinka.
Aš negaliu ir norėti, kad kautųs dievai nemirtingi
Karo lauke, nes mes daug stipresni dabar esam.
Vietoj aukštesnėje sėskimės, kur pasitraukę iš tako:
Vyrams mirtingiems terūpi dabar ašaringasis karas.
Bet jei Arėjas tą kovą pradėtų, arba kad ir Foibas,
Jei jie Achilą trukdytų, neleistų jam narsiai kovoti,
Tuoj ir tarp mūsų, dievų, kovos karštis baisusis pakiltų,
Bet aš manau, labai greitai išspręstas tas būtų dalykas:
Jie į Olimpą sugrįžtų atgal prie kitų dievų būrio;
Mūs visų rankos ir jėgos bematant čia juos nugalėtų."
Taip Poseidonas juodplaukis prabilęs, dievus vedė greitai
Prie apkasų apvalai supiltųjų dar vyrui Heraklui;
Jam su Atenos pagalba supylė kadaise Trojėnai,
Kad pasislėptų čionai jis, paspruķęs nuo jūros siaubūno,
Kurs jį nuo jūros pakrančio nuvijo į lygųjį lauką.
Sėdos čionai Poseidonas, atėjęs sykiu su dievaičiais.
Apdengė savo pečius jie rūku debesų kuotirščiausiu.

Priešais antrieji susėdo ant Kalikolonės viršūnės,
Prie pat tavęs, Apolone ir dieve Arėjau,
Taip tad dievai, prieš kits kitą susėdę, visi susimąstė,
Ką nūn daryti, tačiau abeji vis dar delsė pradėti
Kovą verksmingą, bet Dzeusas įsakė, aukštybėse būdams.
Beregint laukas prisklido žmonių ir žirgų greitakojų,
Žalvariu visas nušvito, o žemė drebėjo po kojų,
Žengiant kareivoms. Tada tai du vyrai kilnieji išėjo
Iš savo būrio kiekvienas ir kautis abu pageidavo.
Buvo sūnus tai Anchiso Ainėjas ir vyras Achilas.
Pirmąjį žingsnį Ainėjas padarė, grūmodamas pulti,
Sunkųjį šalmą palenkęs į žemę, o odinį skydą
Prie pat krūtinės laikydamas, vario durtuvą iškėlęs.
Priešais jį ėjo Pelėjaus gimdytas Achilas, kaip liūtas,
Kai susirinkę drauge visi vyrai nudėti jį geidžia;
Šis gi pirma išdidžiai, nors čia jam ir grasinama, žengia,
Bet kai pataiko į jį su strėle koks jaunuolis narsusis,
Krenta prie žemės tuomet išsižiojęs ir riečias, o putos
Drimba pro gerklę, krūtinėj kilnioji širdis sudejuoja,
Uodega čaižo jisai palengva savo šonus ir slėpsnas,
Pats save kursto su priešu kovoti, akis pabalindams,
Tykoja šokti tiesiog ir jau vyrą bent vieną paristi,
Ar pagaliau, jei apniktų gauja, jau patsai pirma žūtų.
Taip atkalkiai ir Achilą vis kurstė drąsa ir jo jėgos,
Pulti į priekį prieš garbų Ainėją, galingą herojų.
Kai kovoje puldami netoli vienas antro sustojo,
Pirmas Achilas greitkojis, dievams kuris lygus, prabilo:
„Kam tu Ainėjau, nuo būrio toli atsitraukęs žygiuoji?
Tavo širdis, jau matyt, su manim tave spiria kovoti,
Jau tu vilies žirgavaldžius Trojėnus valdyti garbingai.
Taip, kaip Prijamas. Tačiau, kad mane tu dabar ir nudėtum,
Senis Prijamas į tavo rankas tik valdžios dar neduotų,
Pats jisai turi vaikų, yra stipras ir gan išmintingas.
Gal tau Trojėnai žadėjo jau duoti net gabalą žemės,
Derlų ir tinkamą vynui auginti ir dirvoms daryti,
Jei tu mane čia nudėtum? Tačiau tai sunku padaryti.
Rodos, jau sykį tave aš esu durtuvu savo baidęs,
Gal nebeatmeni, kai nuo bandos tave vieną ten esant,
Aš nubaidžiau žeminkalniui beveizint iš Idos atkalnių.
Tavo tad kojos ir žemės nesiekė, atgal nežvalgeisi,

Bėgai į Lirneso pilį, tačiau aš ir ten įsilaužiau,
Puldams drauge su dievaite Atena Palada ir Dzeusu.
Suimtas moteris tuomet variausi, joms laisvę atėmęs.
Vienas tik Dzeusas tegynė tave nuo žiauriausio likimo.
Bet nemanau, kad dabar jis apgintų tave, kaip tu nori
Nūn širdyje, ir aš tau įsakau: nuo manęs pasitrauk tu
Veikiai prie savo būrių. Akyse tu man čia nestovėki,
Kol dar pavojaus nėra. Susipranta po laiko ir kvailas."
Tuoj jam Ainėjas taipogi atkirto, pratardamas žodį:
„Nesitikėki, Pelyde, mane vien tik žodžiais, kaip kvailį,
Gąsdint galėsiąs, nes lygiai ir aš labai aiškiai galėčiau
Žodžiais skaudžiausiais įgelti, arba įžulumais tau svaidyt.
Žinome mudu jau kilmę viens antro ir žinome tėvus,
Girdime mudu, kaip žmonės mirtingi jų garbę tebskelbia.
Juk niekuomet nematei tu manųjų, ašai gi tavųjų,
Šnekama tik, kad tu esąs herojaus Pelėjaus gimdytas.
Motina tavo — gražplaukė, tai jūrų dievaitė Tetida,
Aš gi, matai, esu vaikas Anchiso, garbingo valdovo,
Tuo ir didžiuojuos, o motina mano yra Afroditė.
Nūn ar vieniems, ar antriems iš tėvų apraudoti
Teks savo sūnų; manau, kad vienais tiktai žodžiais tuščiaisiais
Mes neišspręsim dalyko, negrįšim šiandien nesikovę.
Bet, jei tiksliai visa ką tu čia nori patirt, sužinoki
Dar apie mūsų kilimą daugumas žmonių tatai žino:
Pirmąjį gimdė Dardaną pats Dzeusas, Olimpo valdovas.
Jis tat Dardano ir pilį įkūrė. Tada Ilijonas
Šventasai dar lygumoj nestovėjo, žmonių ten nebuvo,
Jie tebgyveno dar Idos pakalnėj tarp daugel šaltinių.
Gimė Dardanui sūnus Erichtonijas, didis valdovas,
Kurs tarp mirtingų žmonių tuo metu buvo pats turtingiausias.
Trejetas tūkstančių pievoje ganės kumelių vešliųjų,
Žindamos visos jos po kumeliuką linksmutį turėjo.
Daugelis jų ir Borėjui sukėlė galingąją aistrą,
Ir pasivertęs į žirgą juodkartį joms meilę jis reiškė.
Tapusios dienės, atsivedė dvyliką jos kumelaičių.
Kai po dirvas derlingąsias jos laigyt pradėdavo visos,
Varpos javų nė vienos nenumindavo, bėgdamos greitai.
Jei pasileisdavo josios vilnėtosios jūros paviršium,
Tai bėginėdavo kojų galais ant vilnių balzganųjų.
Tas Erichtonijas Trosą pagimdė, Trojėnams valdovą.

Trosas gi trejetą vyrų gražuolių turėjo pagimdęs:
Ilą, Asaraką ir Ganimedą, dievams kuris lygus,
Tas iš visų mirtingųjų žmonių pats gražiausias jam gimė,
Jį ir dievai pasigrobė; kad Dzeusui jis pilstytų vyną.
Dėliai gražumo jisai tarp dievų nemirtingų pateko.
Ilas pagimdė vėl sūnų narsuolį, tai Laomedontą,
Laomedontas pagimdė Titoną ir vyrą Prijamą,
Lampą ir Klitiją, Hiketaoną, šaka tas Arėjo,
O Asarakas pagimdė vėl Kapį, o Kapis — Anchisą.
Šitas Anchisas man tėvas, o Hektorą gimdė Prijamas.
Tad prieš tave kilimu mūsų kraujo garbingo didžiuojuos.
Dzeusas tik vienas žmonėms tesuteikia ir atima drąsą,
Kaip tik jo širdžiai patinka, stipriausią dėlto mes jį sakom.
Bet jau gana, apie tai taip kvailai nebkalbėkime mudu,
Ko čia stovėti be darbo, žiauriosios kovos dabar metas.
Vienas antram mudu turime daug labai žodžių skaudžiųjų,
Ir šimtairklis net laivas naštos jų tikrai nepakeltų...
Toks tatai suktas yra mirtingųjų liežuvis ir keistas,
Žodžių daugybė yra, kurie ginčams dažniausiai vis dera.
Kokį tarei tu man žodį, aš tokį ir tau tuoj grąžinsiu.
Kam čia be reikalo ginčytis, kam kerštingaisiais čia žodžiais
Vienas antram vis į veidą drabstyti, lyg moterys kokios,
Kai susipykusios apmaudu dega, kurs gyvastį kremta,
Eina į vidurį gatvės ir pakelia vaidą didžiausią,
Painioja tiesą ir melą, klausydamos papykio balso.
Žodžiais vienais nenuveiksi tu mano drąsos, ašai noriu
Savo variu čia tave pabandyti, tik eiki greičiau man:
Skonį varinių durtuvų ragaukime vienas iš antro."
Taip pakalbėjęs, į baisųjį skydą paleido jis ietį
Savo galingą, ir skydas baisusis didžiai sužvangėjo.
Tuokart Pelydas pakėlė galingoje rankoje skydą
Ir sudrebėjo, pajuto, mat, kad ilgakotis durtuvas
Jam labai greitai įsmegti galėjo, Ainėjo paleistas.
Sieloje ir širdyje jisai savo pamiršo, mat, kvailas,
Jog ne taip lengva yra sunaikinti dievų garbingųjų
Dovanas, čia mirtingųjų žmonių eina niekais pastangos.
Skydo galingo sunkioji Ainėjo ietis nepramušo:
Auksas sulaikė ją — tai dovana buvo didžiojo dievo.
Netgi du sluoksnių pramušo ietis, bet dar trys pasiliko,
Nes iš penkių klišakojis jį sluoksnių sulankstęs, mat, buvo:

Du prie paviršiaus variniai, o du iš vidaus jo cininiai,
Vienas pačiam vidury gryno aukso — tas ietį sulaikė.
Tad ir Achilas paleido skubiai ilgakotį durtuvą,
Taipgi pataikė Ainėjui į skydą, variu padabintą,
Į tą jo kraštą, kur vario plonintėlis sluoksnis tebuvo
Ir kur ploniausioji oda jį tauro teklojo, čia kiaurai
Perlindo uosis Pelydo, ir skydas skardžiai suskambėjo.
Pats gi Ainėjas iš baimės susirietė, skydą pakėlė
Greit prieš save, ir durtuvas, pro petį smarkiausiai prazvimbęs,
Smego į žemę, visai sugadinęs suardęs to skydo
Pakraštį. Likęs patsai nuo durtuvo dar gyvas, Ainėjas
Stačias stovėjo iš baimės nustebęs, ir akys jam raibo,
Išgąstį baisų pajuto, kad taip arti smego durtuvas.
Tad kalaviją Achilas ištraukęsis aštrųjį, garsiai
Šaukdamas, puolė. Ainėjas nuo žemės pasiėmė rankom
Akmenį tokį, kurio neįstengtų pakelti du vyrai,
Žmonės mirtingi, o jis gan lengvai jį pakėlė ir vienas.
Štai jau tuo akmeniu būtų Ainėjas Achilui pataikęs,
Šalmą ar skydą sudaužęs, kur saugo herojaus gyvybę.
Štai ir Pelydas gyvybę jam kalaviju būt atėmęs,
Jei Poseidonas, Kratytojas žemės, nebūt to pamatęs.
Tuokart jis greitai dievams nemirtingiems prašneko taryboj:
„Man yra gaila, dievai, šitai kilniojo vyro Ainėjo,
Veikiai, Achilo nukautas, į tamsųjį Hadą gal žengti,
Nes Apolono, tolsvaidžio dievaičio, jis žodžiò paklausė.
Kvailas, o dievas tasai nuo mirties, nuo žiaurios, jo negelbės.
Kam tas nekaltasai vyras turėtų čia mirtį sutikti
Už svetimųjų kaltes? Jisai nuolat širdingai aukoja
Tinkamą auką dievams, kur snieguotam Olimpe gyvena?
Eikim pas jį mes visi, nuo mirties išsigelbėt padėkim,
Apmaudas kad nepaimtų Kronido, jei leisim Achilui
Ten jį nudėti, nes lemta yra jam gyvam dar išlikti,
Kad neišnyktų Dardano karta, nepalikusi ainių,
Jį net labjau už kitus savo sūnus Kronidas juk myli,
Kur jam iš moterų gimė mirtingų pirmojoj gadynėj.
Tik giminės, mat, Prijamo nebgali Kronidas pakęsti,
Ir nuo šio laiko Ainėjas pradės viešpatauti Trojėnams,
Taipgi ir ainiai jo, kur ateity, amžiams bėgant, užgims jam.“
Hera, garbioji dievaitė jautakė, tuojau jam atsakė:
„Žemės Kratytojau, savo širdy tu gerai apsvarstyk tai:

Ar tu Ainėją išgelbėki gyvą, arba gal ir leiski,
Kad jį Pelydas Achilas kilnusis herojų nudėtų,
Mes jau ne kartą žadėjom ir siekte dažnai juk prisiekėm,
Aš ir Palada Atena, dievams nemirtingiems Olimpo
Nuo Trojos vyrų galvos niekuomet nepašalint nelaimės,
Net ir tuomet, kad rajoji liepsna pačią Troją apimtų,
Degindama visą pilį, padegus Achajams narsiesiems."
Tai Poseidonas, trankytojas žemės, išgirdęs, nubėgo
Tekinas į kovos lauką, kur ietys virbždėte virbždėjo.
Greit prie Ainėjo jisai prisiartino ir prie Achilo.
Tamsųjį rūką tuomet prieš akis jis nuleido Achilui
Ir tuojau sūnui garbingo Anchiso iš skydo ištraukė,
Ietį didžiulę uosinę, su smaigaliu vario aštriuoju,
Ir prie pat kojų Achilo iš priekio netrukęs padėjo.
Patį Ainėją, pagrobęs nuo žemės, aukštyn jis pakėlė,
Kurs per daugybę eilių, ir žirgų, ir herojų nušoko
Užpakalin, nemirtingajam dievui ranka jį pastūmus.
Ir atsidūrė jis užpakaly net kovos triukšmingosios,
Ten, toje vietoj, kur tuokart Kaukonai į kovą rikiavos.
Čia Poseidonas dievaitis prie jo kuoarčiausiai priėjęs,
Tardamas savo lakiuosius žodžius jam prabilo maloniai:
„O, tu Ainėjau, kuris iš dievų taip nevykusiai liepė
Tau su Achilu Pelydu garbingu pradėti kovoti?
Jis už tave daug narsesnis yra ir dievams malonesnis;
Tu pasitrauki nuo jo, kai tiktai kur su juo susitiksi,
Kad prieš likimą tu kartais į Hado šalis nepatektum.
Bet kai Achilas pražus ir įvyks visa tai, kas jam lemta,
Tu pirmose eilėse tad drąsesnis galėsi kovoti,
Nes kitas nieks iš Achajų visų neišnardys tau kaulų."
Taip pakalbėjęs, paaiškinęs visa, ten pat jį paliko.
Greit nuo akių tad Achilui pašalino dievišką rūką.
Šis vos tiktai akimis praregėjo, aplink apsižvalgė
Ir atsiduso giliai, savo kilniajai sielai sakydams:
„Vai, kokį didį stebuklą matau akimis ašai savo.
Pamestas guli ant žemės durtuvas, o vyro nė jokio
Vis nematau, į kurį ašai taikiau, nudėti norėdams.
Mat, ir Ainėjas dievų amžnųjų globojamas bėsąs.
Aš gi maniau, kad jisai tik didžiuotis be reikalo mėgsta.
Na, tegu bėga! Tasai su manim nebnorės bekovoti.
Juk ir dabar jisai džiaugias išvengęs mirties ir pasprukęs.

Susimaniau aš dabar pakalbėt su Achajų herojais,
Paskum vėl grįšiu Trojėnų kitų savo ginklais bandyti."
Tarė ir, šokęs eilesna, jis ragino vyrą kiekvieną:
„Vyrai, narsieji Achajai, dabar kur atstu nestovėkit,
Pulkit prie priešų arčiau, ir nudėkit kiekviens po Trojėną,
Man per sunku čia vienam, nors stiprus ir galingas esu aš,
Tokią daugybę žmonių suvaikyt su visais bekovojant.
Net nemirtingas Arėjas ir dievė Palada Atena
Žiotyse tos štai baisiosios skerdynės jau būtų pavargę.
Bet aš patsai, kiek tiktai begalėsiu, ir rankoms ir kojoms
Ir savo jėga tarsiuos padarysiąs čia visa kaip reikiant.
Ir jų eiles tuojau kiaurai pramušiu, žinodamas aiškiai,
Jog nesidžiaugs jau Trojėnai pamatę ten mano durtuvą."
Taip jis kalbėjo ir drąsino vyrus. O Hektors Trojėnus,
Klykdamas, šaukdamas kurstė ir pulti Achilą jiems liepė:
„Kilnūs herojai, Trojėnai, Pelydo visai nebijokit,
Žodžiais galėčiau aš net su dievais olimpiečiais kovoti,
Bet jau durtuvais baisu: jie žalingi yra juk be galo.
Juk ir Achilas negali visų savo žodžių įvykdyt,
Vieną padaro, o kita pačiam vidury ir nutrūksta.
Eisiu aš kautis su juo, nors jo rankos ir būtų kaip liepsnos,
Rankos jo būtų kaip liepsnos, jėga gi — gelžis žibančioji."
Taip jis kalbėjo ir drąsino vyrus. Trojėnai pakėlė
Savo ietis, jų būriai susimaišė, o ūžmas didėjo.
Tad prisiartinęs Foibas dievaitis prie jo prakalbėjo:
„Hektorai, nūn tu visai su Achilu kovot nepradėki,
Bet pasislėpęs minioj tiktai triukšmo metu jį patykok,
Kad ietimi arba kalaviju čia tau kartais nekliūtų."
Taip jis kalbėjo, ir Hektoras tuoj pasitraukė prie vyrų,
Išgąstį didį turėdams, kad dievą taip kalbant išgirdo.
Tad ir Achilas Trojėnus jau puolė, jėgų įsigavęs,
Šaukdamas garsiai. Jis Ifitijoną pirmiausia nudėjo,
Garbųjį Otrintejidą, tautų kurs daugybę tad valdė.
Jį Otrintėjui griovikui pilių versmių Nimfė pagimdė,
Tmolo snieguoto pakalnėje, Hidės šaly derlingojoj.
Kai šisai puolė, pataikė jam dieviškas vyras Achilas
Stačiai galvon durtuvu, ir ji trūko visa jam per pusę,
Griuvo, net žemė dundėjo. Pradžiugęs Achilas jam tarė:
„Griūk, Orintėjaus sūnau, iš narsiausių tų vyrų Trojėnų.
Čia sutikai dabar mirtį, gimei gi Gigajos pakrantėj,

Ten, kur banguoja žuvingasis Hilas ir Hermas sriaunusis.“
Taip jis pradžiugęs kalbėjo, o šiam tuojau akys aptemo,
Ir jį sutraiškė Achajų dviračiai, žirgų traukiamieji,
Priekyje prie pat pirmųjų eilių. Tada tuoj Demolonui,
Pagalbininkui kilniam kovoje, Antenoro gimdytam,
Stačiai ploniman pataikė, sudavęs per žalvario šalmą;
Varis, matyt, neįstengė durtuvo nei kiek sulaikyti,
Kiaurai išlindo jisai čia per galvą, jam kiaušą prakirtęs.
Smegenys jo tuoj pasruvo kraujais, ir jis iškvėpė dvasią.
Hippodamantui tuomet, su žirgais kuris leidosi bėgti,
Priekyje greitai bebėgant, jis perdūrė tarpetį kiaurai.
Dvasią išleido tas savo, surikęs tarytumei jautis,
Kai yra prie Poseidono jis aukuro velkamas aukai,
Vyrų jaunuolių, ir džiaugsmo yra tad Kratytojui žemės.
Taip suvaitojęs išleido jisai savo drąsiąją dvasią.
Vėlek Achilas ietim Polidorą užpuolė garbingą,
Sūnų Prijamo; jam tėvas neleido į kovą dar leistis,
Nes iš visų jo vaikų Polidoras jam buvo jauniausias,
Ir mylimiausias. Visus jis pranešdavo kojų greitybe.
Šis iš puikybės tad kojų greitybę parodyt norėdams,
Blaškės mitriai eilėse, ligi gyvastį savo pražudė.
Jam durtuvu movė vadas Achilas į vidurį strėnų,
Bėgant pro šalį, pataikęs į juostą, kur sagtės auksinės
Laiko ją taip, kad čia šarvą tarytumei dvilinką daro.
Smailo durtuvo galūnė pro bambą jam kiaurai išlindo,
Šaukdams suklupo ant kelių ir juods debesis jį užklojo,
Priekin jis kniūbsčias sugniužo ir rankomis užėmė žaizdą.
Vos tiktai Hektoras taip Polidorą, brolelį, pamatė,
Rankomis žaizdą užėmusį laikant, sugniužusį kniūbsčią,
Akys herojui aptemo, apraibo. Ilgiau nebgalėjo
Kęsti toli tarp eilių ir jis ryžosi pulti Achilą,
Ietį kilnodamas smailią, kuri panešėjo į liepsną.
Kai jį Achilas pamatė, į aukštą pašoko ir tarė:
„Šit tasai vyras, kuris mano širdį taip įžeidė baisiai.
Kurs mano brangųjį draugą nudėjo. Daugiau vienas antro
Mes nebevengsime, kaip kad nurodo kovos mums taisyklės.“
Iš paniurų pažiūrėjęs į Hektorą, tas prakalbėjo:
„Eiki arčiau, kad greičiau mirties kilpon patekti galėtum.“
Hektoras tad skaisčiašalmis jo neišsigandęs prabilo:
„Nesitikėki, Pelyde, mane, kaipo kūdikį kokį,

Žodžiais nugąsdint galėsiąs, ašai juk ir pats sugebėčiau
Žodžiais pašiepiamais gelti ir lygiai kaip tu išsiplūsti.
Juk aš žinau, jog kilnus tu esi, aš silpnesnis daug sykių,
Bet ateitis ir likimas dievų žinioje tebeglūdi.
Taikysiu stačiai ietim tau šviesiają, aštriai sugaląsta."
Tarė ir savo durtuvą paleido pirmyn, bet Atena
Jėga štai vėjo atgal nuo Achilo garbingo atsuko:
Priekyje jis prie pat kojų nukrito. Tada jau Achilas
Puolė, surikęs baisiausiai, norėdamas veikiai nukauti,
Hektorą, bet Apolonas dievaitis herojų beveizint
Savo galybe tuojau atitraukė ir rūką užleido.
Tris sykius puolė dar dieviškas vyras, Achilas greitkojis.
Tris sykius movė dar vario ietim jis giliai į tą rūką,
Bet kai ketvirtą jis sykį taip puolė, tarytum dievaitis,
Baisųjį balsą paleido ir tarė žodžius šiuos lakiuosius:
„Vėl tu, šunie, išlikai nuo mirties. Ji visai arti buvo.
Nūn tave gelbėjo Foibas, skaistus Apolonas dievaitis,
Jo tu pagalbos šaukeis, į strėlių šį virbždyną išeidams;
Bet su tavim apsidirbsiu aš greitai, paskiau susitikęs,
Gal kuris dievas ir man į pagalbą ateiti dar teiksis.
Nūn pabandysiu aš pulti kitus, jei kurį jų sutiksiu."
Taip pakalbėjęs, ietim jisai Drijopui perdūrė sprandą,
Priekyje jam prie pat kojų pargriuvo, tačiau jį palikęs
Demuchui Filetoridui galingam ir didelio ūgio
Sužeidė kelį, jam mesdamas ietį, o paskum didžiuoju
Kalaviju savo kirto, išvarė gyvybę iš kūno.
Vėl Laogoną, Dardaną, Bijanto tai sūnus narsiuosius,
Puolęs smarkiausiai tuojau iš dviračių ant žemės išstūmė:
Vieną ietim, o jau antrąjį kalaviju jis nudėjo.
Alastoridas tad Trosas, ant kelių parpuolęs, maldavo,
Kad pagailėtų, nelaisvėn paimtų, ir gyvą paliktų,
Kad nenukautų iš apmaudo, savo vienmečio pagailęs.
Kvailas nematė, jog jo numaldyti negali nei vienas,
Nes buvo vyras beširdis, gailėtis nepratęs nė vieno,
Baisiai ūmus. Vos jo kojas tas rankomis apsikabino,
Ėmė maldauti, jis kalaviju į jaknas tuojau kirto,
Jaknos išslydo į viršų ir juodasai kraujas ištryško
Jam į pat skreitą. Tada jau tamsybė akis jam užklojo,
Dvasiai išėjus. Tuojau prisiartinęs jis prie Mulijo,
Dūrė į ausį ietim. Ir jam vario durtuvas išlindo

Kiaurai pro antrąją ausį, Echeklui tad Agenoridui
Kalaviju, nusitvėręs už koto, į galvą jis kirto;
Net kalavijas apšilo nuo kraujo, ir tuoj už akių jam
Stvėrė Mirtis raudonoji, Likimas žiaurusis prislėgė.
Deukalijonui tuomet prie alkūnės, kur gyslos suseina,
Pervėrė vario ietim jo galingąją dešinę ranką,
Ir atsistojęs šis, ranką laikydamas sužeistą kiaurai,
Stačiai žiūrėjo į mirtį, Achilas gi perkirto kaklą.
Jojo galva su šalmu nuriedėjo toli, ir ištryško
Smegenys jo iš nugarkaulio, ir jis pargriuvo ant žemės.
Paskum skubėjo užpulti Peirojo garbingąjį sūnų,
Rigmą vardu, kurs iš Trakės *uolotos atvykęs čia buvo.*
Jam tuoj pataikė, ir plaučiuose varis paliko įsmegęs.
Gruvio tuojau iš dviračių. Jo draugui tada Areitojui,
Žirgus mėginusiam sukti, į nugarą movė aštriąja
Savo ietim; iš dviračių išgriuvo, žirgai trako baisiai.
Tartum besotė ugnis sausroje kada siausti pagauna,
Ar tarp kalnų daubose, ar miškai traškantieji kai dega,
Pūsdamas vėjas kai ardo čia viską ir liepsną nešioja, —
Taip ir jisai visur švaistės ietim, lyg dievaitis galingas,
Bėgančius vaikė, o žemė juodoji krauju jau paplūdo.
Tartumei ūkininks jaučius pakinkęs į sunkųjį rulį,
Kulti baltuosius miežius pasitaiso lygiajame kluone,
Kojomis jaučiams stipruoliams patrypus greit kuliasi miežiai, —
Taip ir Achilo garbingojo vyro žirgai greitakojai
Myniojo kūnus žmonių ir skydus, o ašis po sėdynės
Buvo visa aptaškyta krauju, ir dviračiai aplinkui
Buvo aptiškę kraujais nuo kanopų žirgų, kurie trako,
Ir nuo tekinių lankų. Jis gi geisdams garbės įsigyti,
Apdrėbtas buvo purvais ir kraujais, taip gi dulkėmis žemės.

Dvidešimtpirmoji giesmė

Kova upės pakrantėje.

Vos tik Trojėnai atėjo prie upės vagos šviesiavilnės,
Ksantu Srauniuoju vadinamos, Dzeuso galingo gimdytos.
Tuoj juos Achilas suskaidė: per lygumą dalį jų vijos
Miesto link, ten, kur Argėjai dar vakar nuo išgąsčio bėgo,
Kai ašaringoj kovoj begaliniškai Hektoras siuto.
Čia tat Trojėnai pabūgę atbėgo, bet Hėra juos dievė,
Užleisdama priešais tirštąjį rūką, sulaikė. Antroji
Buvo dalis apsiausta prie gelmės upės sidabravilnės,
Griuvo triukšmingai į vandenį gilų, net vilnys pliauškėjo.
Aiškus atsiliepė aidas pakrančiais, jų baisiai, mat, rėkta;
Vandeniu plaukė vienur ir kitur nešami jie verpetų.
Tartumei skėrės pakyla nuo gaisro jėgos žalingosios,
Gelbėtis puola prie upės, į vandenį krenta bejėgės,
Jeigu ugnis, netikėtai pakilusi, plečiasi smarkiai,
Taip ir nuo rankos Achilo prigriuvęs triukšmingai knibždėjo
Pilnas žirgų ir herojų vanduo Ksanto upės srauniosios.
Dieviškas vyras tuomet savo ietį paliko pakrantėj,
Prie tamarisko atkolęs ją medžio, patsai lygu liūtas
Kalaviju savo puolė, baisiausią dalyką sumanęs.
Kirto visus, kurie buvo aplinkui, dejonės didžiausios
Tuokart pakilo, vanduo nuo jų kraujo beveizint paraudo.
Nuo plačiažiočio delfino kai bėga mažesnės žuvelės,
Perimtos baimės, tuoj prieplaukos užkampius pilnus pripildo:
Ryja kiekvieną ryklys, kai tik jam pasigauti pavyksta.
Taip ir Trojėnai nuo kranto į vandenį upės giliosios
Puolė pliauškėdami. Nuo kalavijo kai rankos įsmilko,
Dvyliką vyrų jaunuolių gyvų išsitraukė iš upės
Kerštui nugiežt už nužudymą kilniojo vyro Patroklo,
Išgąsčio apimtus, tartumei elnio vaikus, išsitraukęs,
Užpakalyje rankas jiems suraišiojo diržais šikšniniais,

Tais, kuriuos patys dėvėjo pintiesiems šarvams susijuosti.
Tuokart jaunuolius draugams į laivus jisai davė nuvesti,
Jis gi pats puolė iš naujo, herojus žudyti ištroškęs.
Čia iš vandens išsikasusį mato jisai Likaoną,
Sūnų Prijamo, tą patį, kurį vieną kartą nelaisvėn
Paėmė jėga ir išvedė iš tėvo sodo vaisingo,
Naktį užklupęs, kai tas su aštriuoju variu sau genėjo
Jaunas šakas figos medžio sėdynės kraštams apipinti,
Bet garbingasis Achilas užėjo, tarytum nelaimė,
Pardavė jį kaip belaisvį į Lemno derlingąją salą,
Ten nugabenęs laivais. Jį Jazono sūnus nusipirko.
Paskum iš šio jau brangokai mokėdamas buvo nupirkęs,
Eetijonas Imbrietis ir nusiuntė jį į Arisbę,
Tą slaptomis jis palikęs, sugrįžo į tėvo vėl rūmus.
Jis tik vienuolika buvo dienų su gimdytojais savo,
Grįžęs iš Lemno, o dvyliktą dieną atidavė jįjį
Jau į Achilo nagus vienas dievas, kur buvo sumanęs
Siųsti jį Hadui, nors šis nenorėjo tenai dar gabentis.
Tuokart pamatė jį bėgant greitkojis Achilas garbingas
Pliką, be šalmo, be skydo ir jokio durtuvo neturint,
Visa jis buvo numetęs ant žemės, nes prakaitas pylė,
Puolant iš upės srauniosios. Nuo nuovargio keliai jam linko.
Tad atsiduso Achilas ir pratarė pats savo sielai:
„Vai, kokį didį stebuklą matau akimis dabar savo.
Ar ir garbingi Trojėnai, kuriuos kovoje aš nukoviau,
Vėl iš numirusių kelsis, ir prieblandoj vaikščios šešėliai,
Taip kaip ir šis kad sugrįžo, išvengęs dienų nelaimingų,
Buvo parduotas į šventąją Lemno jis salą, bet jam, mat,
Jūra pilkbangė netrukdė sugrįžti, nors daugeliui trukdo.
Eikš gi arčiau. Paragauki tu skonio nūn mano durtuvo,
Kad aš tikrai širdyje sužinočiau, patirti galėčiau,
Ar besugrįš iš tenai jis, ar jau pagaliau nuramins jį
Žemė maitintoja: ji ir galingus herojus sulaiko."
Taip šisai mąstė stovėdamas, ans gi iš baimės net tirpo,
Žengė artyn ir kelius apkabinti Achilui jau taisės,
Sprukt nuo mirties jisai troško ir juodo likimo išvengti.
Bet štai Achilas iškėlė aukštyn savo ilgą durtuvą,
Durti norėdamas, o Likaonas pribėgęs nutvėrė
Jo kelius taip, kad durtuvas prazvembęs į žemę įsmego,
Trokšdamas veltui čionai kurio nors žmogaus kūno ragauti.

Dešine savo ranka apkabinęs kelius jo, maldavo,
O kairėje laikė ietį jo smailią, niekaip nepaleisdams.
Kreipėsi tas į Achilą, žodžius tarė savo lakiuosius:
„Prie tavo kelių maldauju, Achilai, manęs pagailėki.
Aš tavimi nūn viliuosi, manęs nepaniekink, kilnusis,
Nes pas tave pirmą sykį aš valgiau ir vaisių Demetros,
Tą pačią dieną, mane kad pagrobei iš sodo derlingo
Ir mane tuoj išvarei tu toli nuo draugų ir nuo tėvo
Lemno šventojon salon, tuomi šimtą pelnydamas jaučių.
Išsipirkau, sumokėdamas jiems treja tiek. Šitas rytas
Dvyliktas jau, kai į šventą grįžau Ilijoną, iškentęs
Daugel vargų, nūn atidavė vėl mane rankosna tavo
Piktas likimas. Manau nebekenčia manęs tėvas Dzeusas,
Kurs mane išdavė rankosna tavo. Trumpam tiktai laikui
Gimdė mane Laotoė, duktė seno vyro Altajo,
Kurs Lelegus, karo vyrus narsiuosius tebvaldo galingas,
Satnioento pakrantėj, Pedaso pily viešpataudams.
Vedė Prijamas jo dukrą, nors daug ir kitų jis turėjo.
Gimėme dvejetas brolių, abiem nusukai tu jau sprandus.
Pirmąjį priekyje, tarpe pėsčiųjų, žiauriai tu nukovei,
Lygų dievams Polydorą, įsmeigęs jam savo durtuvą.
Nūn ir mane jau nelaimė ištiks. Neturiu ašai vilties,
Dievo čia atvestas, tavo sunkiosios jau rankos išvengti.
Vieną sakau nūnai tau, ir širdy apsvarstyk mano žodį:
Tu nežūdyk manęs, Hektoras nėr mano tikrasai brolis,
Kurs žiaurioje kovoje tavo draugą malonų nudėjo."
Taip jis maldaudams, tačiau teišgirdo vien pašaipą skaudžią:
„Mulki, neaušink burnos, nekalbėki apie išpirkimą.
Kai dar Patroklo nebuvo ištikęs žiaurusis likimas,
Linkęs buvau širdyje dar ašai ir Trojėnų gailėtis,
Daugel gyvų esu jų aš suėmęs, nelaisvėn pardavęs,
Nūn nėr nė vieno, kuris nuo mirties išsisuktų, jei dievas
Kurs jau į mano rankas jį įduos netoli Ilijono.
Nepagailėsiu nė vieno, o ypač kur gimdė Prijamas.
Na, jau tad, mielasai, mirki ir tu, ko gi taip aimanuoji?
Numirė juk ir Patroklas, nors jis už tave daug geresnis.
Ar nematai tu, koksai aš gražus ir koksai ašai didis:
Tėvas, mat, mano narsuolis yra, mano motina — dievė;
Bet man taip pat, kaip ir tau, vis dar gresia mirtis, ir likimas
Gal vakare, per pietus, ar iš ryto mane kur ištikti,

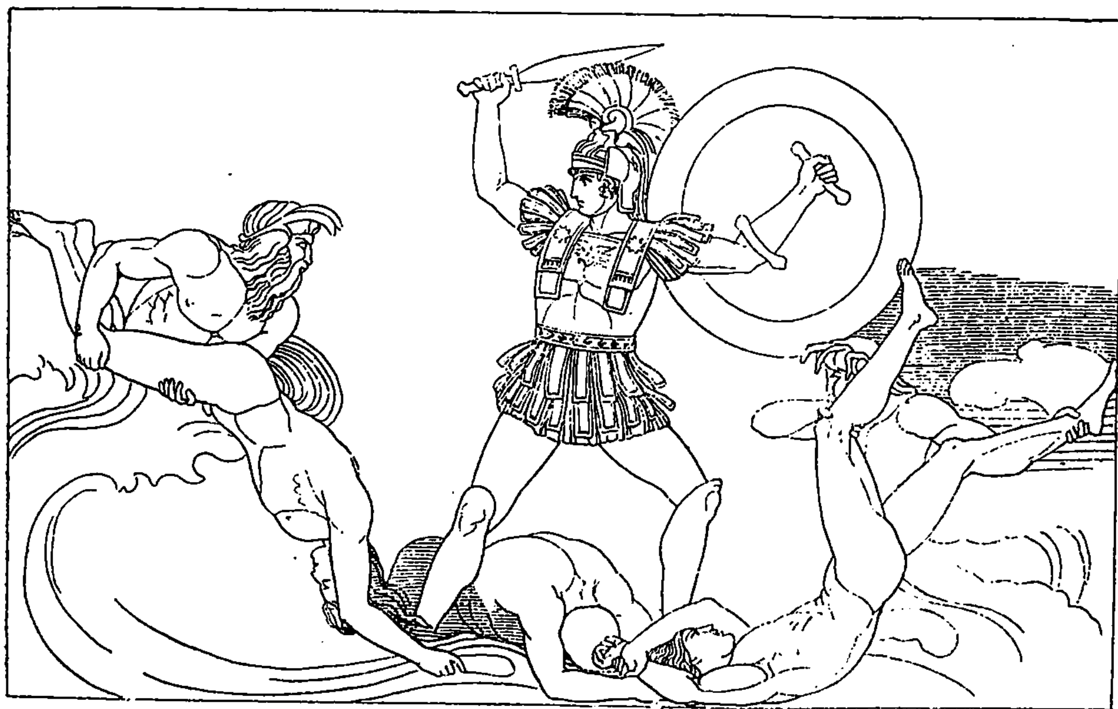
Veikiai kurs priešų išvys man gyvybę iš narsiojo kūno,
Mesdamas ietį, ar strėlę varinę paleidęs iš lanko."
Taip jis kalbėjo, o tam ir širdis, jau ir keliai drebėjo,
Ietį paleidęs, jis sėdos, rankas tada savo ištiesdams.
Vyras Achilas tuomet iš makščių kalaviją ištraukė,
Kirto prie sprando pečiomentėn ir kalavijas aštrusis
Visas sulindo, tas kniūbsčias sugurę̨s ant žemės pastyro.
Juodasai kraujas gausiai ištekėjo ir žemę suvilgė.
Jį tad Achilas už kojos pakėlė ir metė į upę,
Džiaugdamos tarė žodžius jis lakiuosius, sakydamas šitaip:
„Taip tu nūnai tarp žuvų atsigulk, kurios tavąjį kraują
Ten nuo žaizdos nulaižys atsidėjusios. Motina tavo
Nebeapverks jau, paguldžius mirties patalan, vien Skamandras
Neš nūn sraunusis tekėdams į jūros didžiąsias platybes.
Iš po juodųjų bangų, puldama ten sukurniais srauniaisiais,
Veikiai atplauks tad žuvis Likaono taukais pasivaišint.
Žūkite, lig Ilijono mes šventąją pilį paimsim,
Jūs bėgdami tekini, o aš vysiuos jus, kaudams kiekvieną.
Nė vienas dievas tos upės jūs sidabravilnės negelbės,
Nors ilgą laiką ir jaučių daugybę aukoję jiems esat;
Žirgus greitkojus lig gyvus bangų gelmėse jo skandinę.
Bet jūs visi susilauksit likimo nūn negailestingo,
Kol aš nubausiu už mirtį Patroklo, nelaimės Achajų,
Kai prie laivų, prie šauniųjų, juos kovėte, man nekovojant."
Taip jis kalbėjo, ir upių dievaitis pradėjo svarstyti
Sieloje, kaip sulaikyt nuo skerdynės žiauriosios Achilą,
Dievišką vyrą ir baisią nelaimę nukreipt nuo Trojėnų.
Greit vėl Pelėjaus sūnus, ilgakotę turėdamas ietį,
Asteropają herojų užklupo, nukauti ištroškęs,
Gimusį iš Pelegono, o tą vėl pagimdė platusis
Aksijas ir Periboja, tat Akesamenės ji buvo
Iš dukterų vyresnioji. Pamilo ją upių dievaitis.
Tą tai Achilas užpuolė, jisai gi iš upės išėjo,
Dvejetą iečių turėdamas rankoj, drąsos gi jam teikė
Ksantas, įširdęs dėl vyrų jaunuolių nelaimės baisiosios,
Kai juos beširdis Achilas nudėjo prie upės srauniosios.
Ir kai arti juodu buvo, žygiuodami prieš vienas antrą,
Pirmas prašneko Achilas greitkojis, dievams kuris lygus:
„Kas tu per vienas? iš kur tu? ir kaip išdrįsai čionai eiti?
Juk tik vaikai nelaimingų tėvų su manim tekariauja."

Jam vėl atsakė tuojau čia sūnus Pelegono gimdytas:
„Kam gi teiraujies kilmės tu čia mano, garbusis Pelydai?
Iš tolimos ir uolotos Pajonijos aš atkeliavęs,
Vesdamas čia štai Pajonus, kurie — su ilgaisiais durtuvais,
Rytas vienuoliktas jau, kaip ašai atvykau Ilijonan,
O esu kilęs iš Aksijo upės plačiosios dievaičio.
Aksijo to, kuris spindinčiu vandeniu žemę suvilgo.
Tas ietininką garbingą, vardu Pelegoną pagimdė,
Tas gi mane, sako, gimdęs. Bet laikas, Achilai, kovoti."
Taip jis grūmodams kalbėjo, Achilas pakėlė jau ietį,
Uosį iš Pelijo kalno. Tuo tarpu gi Asteropajas
Metė dvi ieti sykiu: mesti jis ir kairc sugebėjo.
Viena — pataikė jisai į pat skydą, tačiau nepramušo,
Skydą tik įdaužė, auksas sulaikė, mat, duotasai dievo.
Bet gi antrąja į dešinę ranką, alkūnėn pataikė,
Kad net jam juodasai kraujas ištryško, ietis gi, pro šalį
Jo vos prazvimbusi, smigo į žemę, išalkusi kraujo.
Greit ir Achilas paleido tą sunkiąją ietį uosinę
Asteropajui herojui, nukauti norėdamas jįjį,
Prasviedė bet gi pro šalį, pataikęs į statųjį skardį.
Lig pusės koto į skardį susmego ietis jo uosinė.
Piktas Pelydas, pagriebęs nuo juostos tuojau kalaviją,
Puolė Trojėną. O tas ieties kotą diržingomis rankoms
Bandė ištraukti iš staigiojo skardžio, tačiau nepajėgė,
Tris sykius kotą jis klibino smarkiai, išplėšti norėdams,
Trissyk pritrūko jėgų, o ketvirtąjį sykį benorint
Lankstant nulaužti uosinį durtuvą kilnaus Ajakido,
Greitai Achilas prišokęs gyvybę jam atėmė mielą.
Pilvą prie bambos jam perkirto kalaviju; viduriai jo
Žemėn išslydo, tamsa gi užklojo akis jo šviesiąsias,
Iškvėpė dvasią. Achilas užšokęs tad jam ant krūtinės,
Plėšė gražiuosius šarvus jo ir džiaugdamos pratarė žodį:
„Na, ir gulėk! Nors sūnus upių dievo esi, bet nelengva
Šokti kovoti ir kautis su ainiais Kronido galingo.
Juk tu kalbėjai, kilmės esąs upių dievaičio galingo.
Aš gi didžiuojuos kilmės esąs Dzeuso, Olimpo valdovo.
Gimdė mane Mirmidonų narsiųjų herojų karalius,
Vyras Pelėjus, jo tėvas Ajakas jau buvo iš Dzeuso;
Kiek galingesnis Kronidas už upių sraunių̜jų dievaičius,
Tiek giminė to Kronido narsesnė už giminę upių.

Juk ir ši upė, čia pat tekančioji, visai negalėjo
Gelbėt tavęs, nes prieš Dzeusą Kronidą nėra, kas kovotų.
Nesusilygins su juo Achelojas, galingasai dievas,
Nei galingoji jėga giliabangių srovių Okeano,
Iš kurio plūsta visų upių srovės ir jūra plačioji,
Versmės, šaltiniai ir gilūs labai šuliniai iškastieji.
Bet ir jisai prisibijo žaibų, kuriuos žeria Kronidas,
Lygiai baisiosios perkūnijos trenksmo žemyn iš padangių."
Taip pakalbėjęs, durtuvą iš skardžio varinį ištraukė.
Asteropają paliko smėly, jam gyvybę išplėšęs,
Taip jis gulėjo pakrantėj, ir juodosios vilnys jį plovė,
Pro pat jo šalį būriai ungurių ir žuvų plaukinėjo.
Nuo jo inkstų, nuo riebiųjų jos taukus čiulpsėdamos rijo.
Puolė Pelydas tada ir Pajonų vikriųjų kapoti,
Tie dar prie upės srauniai tekančiosios iš baimės bėgiojo,
Vyrą narsiausią nukautą pamatę žiauriojoj skerdynėj
Rankoms Achilo Pelydo ir kalaviju jo sunkiuoju.
Dar jis nudėjo Tersilochą, Midoną ir Astipilą,
Mnesą ir Trasiją, Ainiją ir Ofelestą herojų.
Dar ir daugiau būt Achilas greitkojis Pajonų išžudęs,
Jei giliasrovis nebūtų štai upių dievaitis prabilęs
Pykdamas, kurs, gelmėje pasivertęs į vyrą, kalbėjo:
„O, tu Achilai galingas, esi už kitus daug baisesnis,
Nes kovoje tau pagalbos suteikia dievai Olimpiečiai.
Jeigu Kronidas tau leido Trojėnus visus išnaikinti,
Tu bent mane jau palik ir tesiausk lygumoj kiek norėdams.
Štai mano puikiosios bangos jau priverstos pilnos lavonų,
Net nebgaliu aš vandens nuvaryti į šventąją jūrą,
Pilnas esu jau lavonų, čia tavo žiauriai nukautųjų.
Liaukis valdove galingas! Mane baisus siaubas jau ima."
Jam atsakydamas, tarė greitkojis Achilas šiais žodžiais:
„Bus visa taip, kaip sakai, tu dievų užaugintas Skamandre,
Bet nesiliausiu lig toliai išdidusių skersti Trojėnų,
Kol juos į pilį sustumsiu ir Hektoro jėgą ištirsiu,
Kad jį nukaučiau, arba jis mane bekovodams nuveiktų."
Taip pakalbėjęs Trojėnus jis puolė, tarytum dievaitis.
Tuomet šiaip kreipėsi į Apoloną jau upių dievaitis:
„Sidabralanki, gimdytasai Dzeuso, sakyki, kodėl tu
Dzeuso liepimo nepildai, kurs daugelį sykių įsakė
Remti narsiuosius Trojėnų kareivas net ligi sutemstant:

Saulė kol tik nusileis ir kol tik apdengs žemę tamsumas."
Tarė ir tuokart Achilas į vidurį upės įšoko,
Atsibėgėjęs nuo kranto. Ir Upė tuoj virti pradėjo,
Metė ji savo vilnim lavonus nukautųjų Trojėnų,
Buvusius jos sūriose bangose, nuolatos kurios kilo.
Tuoj iš vandens ji išsvaidė ant kranto, sušniokštus kaip jautis,
Tuos, kur gyvi tebebuvo, nuo pykčio Achilo priglobė,
Ten gelmėsna nerdama, kur didžiausi sūkurniai vis ošė.
Baisiai įtūžusios vilnys verpetais apsupo Achilą,
Daužė jam skydą vanduo kunkuliuodamas, nei jis ant kojų
Stoti galėjo tvirtai, bet vos rankomis guobą nutvėrė
Didelę, puikiai išaugusią. Ta iš šaknų tuoj išvirto,
Statųjį skardį nugriovė, bangų jinai užtvenkė srovę.
Ji vešliomis šakomis net gi lieptą padarė per upę,
Griuvo, mat, stačiai į vagą. Jisai iš gelmių išsikasęs,
Leidosi lyguma sprukti vikrioms savo kojoms toliausiai,
Baimėje būdamas, dievas, mat, upių nerimo, bet puolė,
Vis labjau tvindamas, kad sulaikytų nuo baisiojo darbo
Didvyrį narsų Achilą, Trojėnams nelaimės nukreiptų.
Betgi Pelydas pašoko per vieną ieties numetimą,
Juodo erelio, medžiotojo paukščių, įgijęs greitybę,
Tas tarp sparnuočių visų pasižymi didžiausiąja jėga.
Taip tada puolė Achilas: garsiai ant krūtinės herojaus
Vario žvangėjo šarvai. Ir Skamandro norėdams išvengti,
Bėgo į priekį, bet upė tuojau šniokšdama jį pavijo.
Tartumei grioviakasys iš šaltinio kad vandeniui taką
Daro kur stačiai laukais nusikreipdamas srovę daržuosna,
Su kastuvu tuojau meta šlamštus ir taip griovį pravalo;
Beregint srautas grioviu prasiveržia, visi akmenėliai
Riedi pirmyn, nes vanduo labai greit kunkuliuodamas teka
Tiesiai pakalnėn, pralenkia net patį to griovio kasėją, —
Taip ir Achilą betvindamos greitosios vilnys pavijo,
Kad ir greičiausiai jis spruko, dievai vikresni, mat, už žmones.
Kiek tiktai sykių tad ruošės Achilas greitkojis garbingas
Spirtis vilnims atsistojęs, atgal atsigręžęs pažvelgti,
Ar ne visi jį nūn vėja dievai, kur Olimpe gyvena, —
Tiek sykių upių dievaičio patvinusios srauniosios vilnys
Net lig pečių jį apsėmė, tad smarkiai jis šoko į aukštą,
Baimėje būdams, vanduo gi jį laikė už kojų galingai,
Tvindamas paužulniai, iš po kojų jam smėlį paplaudams.

Tuokart Pelydas maldavo, į platųjį dangų pažvelgęs:
„Dzeuse, tu tėve, ar dievas nei vienas neįengs pagailėjęs
Gelbėt manęs nuo to upių dievaičio, man tiek iškentėjus?
Iš dangiškųjų nėra man dabar niekas kitas tiek kaltas,
Kiek miela motina mano, kuri suviliojo apgaulėms,
Juk ji kalbėjo: ties sienoms ginkluotų Trojėnų tvirtovės
Nuo Apolono strėlių, nuo greitųjų teteksią man žūtį.
Kad mane Hektoras būtų nudėjęs, narsiausias herojus,
Būtų laimėjęs herojus, ir būtų nukovęs herojų;
Nūn mirtimi kuožemiausia man tenka numirti, pražūti,
Į gilią upę įklimpus, tarytum kiauliaganis būčiau,
Kurs į upelį įkrinta bebrisdamas, audrai užėjus.“
Taip jis kalbėjo, bet greit Poseidonas drauge su Atena
Stojos priėję prie jo, pasivertę į paprastus žmones,
Jie savo rankosna ėmė jo ranką ir guodė širdingai.
Pirmas prašneko tuomet Poseidonas, kratytojas žemės:
„Nei tu, Achilai, labai taip bijoki, nei taip išsigąski.
Štai mes dabar jau abu nuoširdžiai tau padėti atėjom,
Pritariant Dzeusui, Palada Atėna ir aš Poseidonas.
Tau giliose bangose šito tvano pražūti nelemta,
Upių dievaitis beveizint nurims, tu patsai pamatysi.
Bet mudu tariame rimtą tau žodį, tikrai paklausyki:
„Rankų pirmiau nenuleisk kovose pražutingojo karo,
Lig Ilijono pilin tu garbingon sustumsi Trojėnus,
Nors kai kurie ir ištrūktų. Kai Hektorą tu jau nudėsi,
Grįžki atgal prie laivų, mes tau leisim garbės įsigyti.“
Taip pakalbėjusiu tuodu sugrįžo tuojau į Olimpą;
Jis gi, padrąsintas žodžiais dievų galingųjų, tuoj bėgo
Tiesiai laukuosna, kurie vis paplūdę dar vandeniu buvo.
Daugel gražiųjų šarvų nukautųjų jaunuolių narsiųjų
Plūduro ten su lavonais, tuomet jis pašokęs į aukštą,
Puolė tiesiausiai prieš srovę, ir jo tada jau nebsulaikė
Upė užtvinusi: didžią, mat, jėgą jam davė Atena.
Bet gi Skamandro siautimas nė kiek nesiliovė; labjau dar,
Siusdamas vis ant Pelydo, jis skatino srovę banguotą,
Keldamas ją vis aukštyn, pasišaukdamas dar Simoentą:
„Mielas brolau, abu mudu privalome vyro to jėgą
Greit sulaikyti, nes miestą Prijamo tuojau jis sugriautų.
Patys Trojėnai vieni nepajėgs numalšinti jo narso.
Eikš į pagalbą greičiausiai ir vandenį pilk į tą tvaną,

Achilas kovoja su upių dievaičiu. (XXI, 300)

Leisdams tekėti versmėms ir upeliams srauniesiems patvinti.
Kelki didžiausias vilnis ir didžiausiąjį triukšmą daryki,
Risdamas kalnus, uolas numalšinti baisiajam tam vyrui,
Kurs kovose dabar siaučia ir tariasi esąs lyg dievas,
Tik, aš sakau, nepadės nei jėga jam, nei grožis šiandieną,
Nei žibantieji šarvai, nes ir tie guls gelmėj į pat dumblą,
Upėj ant dugno, ant šlamštų krūvos suneštosios. Jį patį
Smiltim apversiu ir tūkstančiais žvyrų apkrausiu aplinkui.
Nebegalės nei jo kaulų surinkti Achajai tarp šlamštų,
Tokia tat stora aš dumblo krūva jį apkrausiu beveizint,
Tokį jam kapą aš ten padarysiu, ir kito nebreiks jau
Kur besupilti Achajams, palaidojus savo herojų.“
Tarė, ir puolė sujudęs Achilą, ir tvino aukštyn vis,
Drabstė kraujais jį ir putoms, vartydamas kūnus Trojėnų
Rausvosios bangos to dieviško plūstančio tvano iš upės,
Kildamos stojosi stačios, apsiausdamos daužė Achilą.
Hera sušuko dabar nusigandus, kad kartais Achilo
Kur nenustumtų į armenis upių dievaitis galingas.
Tuoj jinai šaukės pagalbos Hefaisto, sūnaus savo mielo:
„Kelkis nūnai, klišakoji sūnau, nes čia gausi kovoti
Su šviesiabangiu Ksantu, kurs patvinęs štai visa naikina,
Eikš kuogreičiausiai pagalbon, čia didelę liepsną sukurki.
Aš gi pati vakarų ir pietų kuosmarkiausiuosius vėjus
Greit pasikviesiu nuo jūros baisiausiajam viesului kelti,
Liepsnos galingos plaikstysis, naikins ir sudegins Trojėnų
Galvas tuojau ir ginklus. Pats gi Ksanto pakrančiais
Degink medžius. Jam pačiam meski ugnį. Niekaip nesiduoki
Įkalbamas nusileisti, nors jis kaži kaip tau grasintų.
Savo jėgos tu nė kiek nesumažink pirmiau, lig aš duosiu
Balsą pati, tik tada tegesyki tą ugnį besotę.“
Taip ji kalbėjo, Hefaistas sukūrė pašėlusią ugnį.
Beregint po visą lanką pasklido ugnis ir naikino
Suverstus kalnus lavonų — Achilo tat baisųjį darbą.
Vienas išdžiūvo greit laukas ir tyras vanduo tuo nuseko.
Tartume vėlų jau rudenį drėgnąjį daržą Borėjas
Greitai džiovina, ir džiaugias tasai, kuris daržą tą dirba.
Taip ir tas laukas išdžiūvo visai, ir kūnai supleškėjo.
Dievas tuomet savo šviesiąją ugnį į upę pasuko,
Vinkšnos užsidegė, gluosniai, taip pat tamariskų krūmokšniai,
Platūs lukštai, drauge nendrės maudinės bei gervuogės aštrios.

Visa tai augo klestėjo pakrančiais tos upės gražuolės.
Daug pačioje gelmėje ungurių ir žuvų išsigando,
Nardė į duburius ir čia vienur, čia kitur puldinėjo,
Jausdamos karštąjį to gudragalvio Hefaisto dvelkimą.
Kai jau užsidegė upės jėga, ir jos dievas prabilo:
„Tau, o Hefaiste, nė viens iš dievų pasipriešint negali,
Nė aš patsai nekovosiu toliau prieš tą karštąją ugnį.
Liaukis jau pykęs. Tegu jau Trojėnus ir veja Achilas
Laukan iš miesto. Na, kam tas čia ginčas? ir kam tas čia karas?“
Taip jisai degdams kalbėjo, o bangos tik siautė, plasdėjo,
Lyg ant karštosios ugnies kada katilas užkaistas verda,
Pilnas pridėtas taukų, nupenėtos riebiausiai peniukšlės.
Katilas tad kunkuliuoja, o sausosios malkos vien pleška,
Taip ugnyje ir tos vilnys pleškėjo, vanduo visas virė,
Jos nebnorėjo tekėti į priekį ir daikte sustojo,
Garo naikinamos, įveiktos jėga gudruolio Hefaisto,
Kreipės į Herą Skamandras ir tarė žodžius šiuos lakiuosius:
„Hera, kodėl tavo vaikas pirmasis užpuolė naikinti
Vandenis mano mėlsvuosius? Ne tiek aš jau kaltas esu tau,
Kiek visi tie, kurie padeda kautis Trojėnams šarvuotiems.
Aš, jei tu leisi, mielai sutinku tuojau liautis kovojęs,
Tik ir tasai tesiliauja. Galiu dabar tau ir prisiekti,
Kad nuo Trojėnų nelaimių niekad aš daugiau nebnukreipsiu,
Net ir tuomet, kada imtų pleškėti ugny visa Troja,
Kai ją naikindami degintų sūnūs Achajų narsieji.“
Kai tiktai Hera, baltrankė dievaitė, taip kalbant išgirdo,
Tuoj į Hefaistą jinai, savo mylimą sūnų, prašneko:
„Liaukis, Hefaistai, vaikel mano mielas, juk taip nepritinka
Bausti šį dievą galingą čia vien dėl žmonių mirtingųjų.“
Jai taip prašnekus, Hefaistas užgesė tuoj gąsliąja liepsną,
Tvano vanduo vėl atgal sutekėjo į gražiąją upę,
Kai tiktai Ksantas nurimo, tada galingieji dievaičiai
Laikės abudu ramiai; pykdama numalšino juos Hėra.
Bet tarp dievaičių kitų kilo ginčas ir vaidas smarkiausias,
Nes ir jausmai ir jų mintys nebuvo šiuo tarpu vienodos.
Jie susikirto ir triukšmą pakėlė, net žemė dundėjo,
Plačiosios erdvės skambėjo aplinkui. Ir Dzeusas pamatė
Tai besėdėdams aukštajam Olimpe; širdis jo pradžiugo.
Linksmas, kad matė dievus taip kovot tarp savęs besiruošiant.
Ir tuo metu jie ilgai nebelaukė, pirmasai Arėjas,

Skydų daužytojas, puolė beveizint Atėną Paladą,
Vario durtuvą laikydamas, tardamas pašaipos žodį:
„Kam tu, kale, dabar kurstai dievus į žalingąją kovą,
Narso galingo pilna, pasikėlus didžiausion puikybėn,
Gal *nebeatmeni, kad Diomedą Tidydą tu kurstei*
Durti man? ir tu pati, visiems matant, pačiupusi ietį,
Tiesiai sviedei man ir sužeidei gražų labai mano kūną.
Nūn aš manau tau atgiežti už visa tai, ką padarei man.“
Tais jisai žodžiais prašnekęs, į skydą sluoksniuotą jai movė,
Tvirtą tvirčiausią, kurio net ir Dzeuso žaibai nepramušo,
Taip ją Arėjas kraujuotas užgavo ietim savo ilga.
Ji pasitraukė, bet akmenį grobė stipriosiomis rankoms,
Lygumoje kurs gulėjo, toks didelis, juodas, kampuotas.
Žmonės jį buvo paguldę kaip ženklą riboms savo dirvų.
Juo tatai šėrė į sprandą Arėjui, kuris tuoj pastyro.
Pletrų septynetą uždengė griūdams, šarvai sužvangėjo,
Žemių pribiro plaukai jo. Ir juokės Palada Atėna,
Ir prasidžiugusi pratarė savo žodžius jam lakiuosius:
„Mulki, įmatyt, negalvojai, kiek kuo už tave aš stipresnė,
Kad su manim, kaip akiplėša koks, pasiryžai kovoti.
Reiks pagaliau savo motinos tau prakeikimą patirti,
Širdgėloj daugel nelaimių ant tavo galvos ji užtraukė,
Kad, Argėjus užsimiršęs, Trojėnams vis padedi kautis.“
Taip pakalbėjusi, nukreipė savo akis žibančiąsias;
Jį gi už rankos paėmusi Dzeuso duktė Afroditė,
Vedė dejuojantį, kurs vos ne vos dabar dvasią atgavo,
Kai tiktai ją pastebėjo baltrankė galingoji Hera,
Tuoj prakalbėjo Atėnai žodžius ji lakiuosius, ir tarė:
„Dukra Kronido, kurs baisųjį skydą, aigidą, nešioja,
Ar *tu regi, — ta begėdė šunmušė Arėją* kraujuotą
Iš kruvinosios skerdynės ten veda. Veikiau imki ginklą!“
Taip sakė Hera, Atena gi džiaugdamos klausė jos greitai
Ir Afroditę užpuolė, stipriąja ranka į krūtinę
Smogė šiai taip, kad ir keliai ir miela širdis jos nutirpo.
Du jau dievai nūn gulėjo ant žemės vešlios ir derlingos.
Džiaugdamasi prakalbėjo žodžius ji lakiuosius ir tarė:
„Kad, kiek yra, visi tie, kurie remia Trojėnus,
Kautųsi draug kovose su Argėjais narsuoliais ginkluotais,
Taip atkakliai ir narsiai, kaip dabar Afroditė kad kovės,
Ryžusis man pasipriešint, Arėjui kraujuotam padėti,

Karą seniai mes jau būtume baigę ir poilsio gavę,
Iš pamatų Ilijoną, tą puikųjį miestą išardę."
Taip ji kalbėjo ir Herai baltrankei dievaitei patiko.
Į Apoloną tada prakalbėjo Kratytojas žemės:
„Foibe, kam mudviem be darbo stovėti? Juk taip nepritinka
Mudviem valdovam. Ir gėda net būtų kovos neragavus,
Vėl į Olimpą, į Dzeuso varinę buveinę, sugrįžti.
Nūn tu pradėki, esi pats jaunesnis, o man nepritinka,
Aš, mat, vyresnis esmi ir daugiau už tave aš patyręs,
Jaunas tu, tavo širdis dar kvaila. Net ir to nemąstai tu,
Kiek daug nelaimių mes kentėme prie Ilijono tvirtovės,
Kai mudu iš nemirtingųjų tam Laomedui saunorai
Dzeuso siųsti čia per kiaurus metus labai dirbome sunkiai
Už suderėtąją algą, klausydami jo paliepimų.
Aš tada pilį Trojėnams įkūriau ir mūrijau sienas,
Buvo jos gražios ir plačios, kad pilį galėtų apginti.
Tu tada, Foibe, turėjai stipriuosius jo jaučius ganyti
Ten daubose giliose, Idos kalno pakrūmiais gražiausiais.
Ir kada metams suėjus, mums geidžiamą dieną jau Horos
Atnešė, tad visą algą nusuko šykštus Laomedas,
Sukčius beširdis, žiauriai mum grūmodams, atleido abudu.
Tau jis grūmojo: už nugaros rišti rankas taip gi kojas
Ir į vergiją parduoti tuojau tolimosna salosna.
O mums abiems jis, beširdis, ketino ausis nukapoti.
Grįžome mudu tad, širdį turėdami pilną kartybių,
Dėliai algos pykdami, kad žadėjęs jisai neišpildė.
Tu to paties dabar liaudį globoji, visai nebandydams,
Čia su mumis tuoj naikinti Trojėnus, išdidusius baisiai,
Novyt žiauriai tų herojų vaikus ir droviąsias jų žmonas."
Tuoj Apolonas, tolsvaidis dievaitis, valdovas atsakė:
„Žemės Kratytojau, tu nesakyk mane esant beprotį,
Kad prieš tave dėl gležnųjų žmonių aš į kovą nūn stoju.
Jie gi visai į lapus juk medelių žaliųjų panašūs,
Tie gan gyvai kartais klesti, turėdami maisto iš žemės,
Kitąsyk gaišta dėl niekų menkiausių. Tačiau mudu veikiai
Liaukimės vaidytis, ir jie sau patys vieni tekovoja."
Taip pakalbėjęs skaistus Apolonas atgal pasitraukė:
Prieš savo tikrąjį dėdę bijojo, mat, ranką pakelti.
Tad Artemida, valdovė žvėrių ir medžioklės dievaitė,
Brolį piktai ėmė barti ir žodį užgaulų jam tarė:

„Bėgi šalin tu, Tolsvaidi, užleisdams laimėjimą visą
Štai Poseidonui, ir leidi be reikalo jam tuo didžiuotis.
Tikras kvailys tu ir lanką be reikalo kam benešioji.
Bent tėvo rūmuose kad jau daugiau niekuomet nebišgirsčiau,
Kaip kad pirmiau tarp dievų nemirtingų tu mėgdavai girtis,
Su Poseidonu, dievu galinguoju, tu einąs imtynių.“
Taip ji kalbėjo, tačiau Apolonas nesakė jai nieko.
Tik tuomet Dzeuso drovioji žmona jai supykusi tarė:
Žeidžiamais žodžiais prabilo į garbiąją Saulę dievaitę:
„Kaip tu, begėde, kale, bebandai su manim dar kovoti?
Bus tau sunku atsispirti prieš mano galingąją jėgą,
Nors ir didžiuojies tu savo lanku. Tave Dzeusas padarė
Liūtę mirtingųjų moterų, jas ir žudyti tau leido.
Tau juk pritiktų labjau kalnuose skersti žvėris plėšriuosius,
Briedžius, bet ne su dar galingesne čia dieve susiremti;
Jei tiktai nori, tuojau nuramdysiu, kad paskum atmintum,
Kiek aš stipresnė esu, jeigu jėga pradėsi tu spirtis.“
Tarė ir savo kairiąja abidvi rankas tos nutvėrė,
Dešine tai nuo pečių jinai nuėmė lanką auksinį
Ir šypterėjusi, daužė lanku tuo ausis tai ir veidą,
Kol nusisukti suskubo, ir strėlės tuojau tai išbiro.
Spruko į priekį tuomet Artemida, lyg miško balandis,
Kai jisai skrenda nuo vanago tiesiai į dubiąją uolą,
Į gilų plyšį, nes būt pagautam jam nebuvo dar lemta.
Taip verkdama ir jinai tuoj pabėgo, palikusi lanką.
Tad tarė žodį Lėtojai dievaitis, žudytojas Argo:
„Aš su tavim nekovosiu, Lėtoja, visai nepritinka
Triukšmą daryti su moterims Dzeuso, kurs debesis renka.
Tu prieš dievus nemirtingus gali išdidžiai pasigirti,
Jog kovoje tu mane nugalėjai galingąja jėga.“
Tarė. Lėtoja surinko strėles Artemidos ir lanką, —
Visa tai buvo smėly čia vienur, čia kitur išbarstyta.
Paskum, surinkus strėles, prie dukters, prie savosios sugrįžo,
O Artemida nuvyko į Dzeuso varinę buveinę,
Ten verkdama jinai sėdos ant kelių galingojo tėvo.
Rūbai ploni jos drebėjo ir leido ambrozijos kvapą.
Tėvas Kronidas, priglaudęs ją, klausė, šypsodamas meiliai:
„Kurs iš dievų Olimpiečių išdrįso tave dabar skriausti,
Be jokio reikalo, lyg tu viešai nusikaltusi būtum?“
Jam gi atsakė tada vainiku pasipuošusi dievė:

„Tėve, tai tavo žmona mane įžeidė, Hera baltrankė,
Tarp nemirtingų dėl jos nuolat kerštas ir barniai vis kyla.“
Taip tarp savęs juodu prieš vienas antrą kalbėdami tarės,
Foibas dievaitis į šventą tuomet Ilijoną nuėjo,
Mat gi, parūpo jam sienos ir bokštai to puikiojo miesto,
Kad netikėtai tą dieną Danajai dar jų neišgriautų,
Bet gi kiti amžinieji dievai į Olimpą sugrįžo.
Buvo vieni jų supykę, kiti gi laimėjimais gyrės,
Sėdos visi tad prie Dzeuso, kurs debesis juodus vis renka.
Skerdė Achilas Trojėnus taip pat ir jų žirgus greitkojus,
Tartumei dūmas iškyla ir platųjį dangų pasiekia,
Plinta iš degančio miesto, dievai kad rūstybę parodo.
Baimė prislėgia visus, o daugybę jų kančios ir skurdas, —
Taip ir Achilas Trojėnams pridarė daugybę nelaimių.
Senis Prijamas valdovas šventajame bokšte stovėjo
Ir į Achilą žiūrėjo galingąjį, kaip nuo jo greitai
Kriko Trojėnai ir leidosi bėgti, ir nieko nebuvo,
Kas jiems pagalbon ateitų. Dejuodamas žengė iš bokšto,
Duodamas griežtą įsakymą sienų sargams garbingiesiems:
„Atidarytus laikykit vartus, kol tiktai prisiartins
Miestan herojai bėgą, kuriuos veja narsusis Achilas,
Įkandin skersdamas; nūn aš jaučiu, jog nelaimė ateina.
Ir kai tiktai jie subėgę į vidų paspruks nuo pavojaus,
Tuoj uždarykit vartus, kur į sienas tvirtai įtaisyti,
Nes aš privengiu, kad vyras tasai neįpultų į vidų.“
Tarė, ir tie tuoj vartus atidarė, jų skląsti atsklendę.
Buvo kur sprukti kareivoms. Tuomet Apolonas šviesusis
Jų susitikti nubėgo, Trojėnams nelaimę pašalint.
Tie gi tiesiausiai prie miesto ir sienų aukštųjų pribėgo,
Gerti ištroškę ir dulkėms aprūkę, be dvasios atbėgę.
Tas gi greičiausiai juos sekė, laikydamas rankoj durtuvą,
Siuto širdis galingoji labai, nes garbės jisai troško.
Nūn jau Achajų vaikai būtų Troją garbingą paėmę,
Kad Apolonas nebūt Agenorą galingą pakurstęs,
Narsų ir drovų herojų, kurį Antenoras pagimdė.
Įkvėpė jam Apolonas drąsos, pats šalia jo prie guobos,
Stojęsis ir prisiglaudęs, migla apsitraukęs tirštąja,
Kad jį apsaugotų čia kiek nuo Kėrių mirties, nuo žiauriosios,
Kai Agenoras pamatė Achilą, tą miestų griovėją,
Bėgęs tuoj liovės, jo širdį visokios, mat, mintys kamavo.

Jis atsidūsęs, prabilo į kilniąją sielą, sakydams:
„Ak, nelaimingas aš, jei nuo Achilo galingojo bėgčiau,
Kaip ir kiti išsigandę kad leidosi bėgti pakrikę,
Jis gi vis viena pagautų mane ir man sprandą nusuktų.
Jeigu praleisčiau kitus, ir Pelydas Achilas pragintų
Juos pro mane, aš tada patsai bėgčiau į šalį nuo sienos,
Ten, į laukus Ilijono lygiuosius ir, gal būt, pasiekčiau
Idos daubas išvingiuotas ir krūmuosna slėpčiaus tankiuosna.
Čia susilaukęs aš vakaro, upėj gilioj išsimaudęs,
Ir jau atvėsęs nuo prakaito, grįžčiau atgal Ilijonan.
Bet gi kodėl mano miela širdis tas mintis nuolat kiša,
Kad tik, bebėgant iš miesto laukuosna, manęs nematytų
Ir nepagautų, priginęs mane greitomis savo kojoms?
Jau tad mirties ir likimo žiauraus aš niekaip neišvengčiau,
Nes visus žmones mirtingus labai jisai praneša jėga.
Gal pasilikti man čia ir tą priešą sutikti prie vartų.
Nes *juk aštrioji ietis ir jo kūną sužeisti galinga*,
Juk ir jisai turi sielą, ir žmonės jį taria mirtingą,
Sako tiktai, kad jam Dzeusas Kronidas garbės daug suteikęs.“
Tarė ir ryžos palaukti Achilo. Kilnioji jo siela
Veržėsi smarkiai į kovą, geiste pageidaudama kautis.
Tartum pantera plėšrioji *iš miško tankmės* kada eina
Prieš vyrą šaulį į nuožmiąją kovą. Jinai savo sieloj
Nei išsigąsta, nei bijo, nors čia ir išgirsta lojimą,
Nors ją šaulys durtuvu ar strėle jau sužeidžia iš lanko,
Perverta vario ietim jinai dar nė nemano nurimti,
Lig susitinka su priešu nuožmiuoju ir būna nudėta:
Taip Antenoro sūnus Agenoras, dievams kuris lygus,
Bėgt nenorėjo visai, su Achilu kovoti nebandęs.
Ir savo skydą jis priekin atstatė, iš sluoksnių sudėtą,
Vario ietim jisai tiesiai jam movė, aldodamas garsiai:
„Tu širdyje savo aiškiai tikėjai, garbusis Achilai,
Lig šios dienos dar išgriauti didingąją pilį Trojėnų.
Kvailas tu. Daug dar nelaimių didžiausių įvyks dėliai josios.
Mūsų pily susirinko daugybė narsiausių herojų.
Mes kaip pirma visi ginsim vaikus savo, žmonas ir tėvus,
Ginsim taip pat Ilijoną, o tu čia turėsi pražūti,
Nors ir baisus tu esi ir drąsus, karo vyras galingas.“
Tarė ir aštriąją ietį paleido iš rankos stipriausios.
Stačiai pataikė Achilui į staibį žemiau kiek už kelio.

Tad iš cinos padarytieji blauzdšarviai jojo naujieji,
Tuoj suskambėjo skardžiai bet sulaikė ją dovanos dievo.
Tad Agenorą, dievams kuris lygus, Achilas užpuolė,
Bet Apolonas neleido garbės čia didžios jam pasiekti.
Jis iš kovos jį pagrobė, įsiausdams į didelį rūką
Ir jam ramiai iš skerdynės kovos įsakydamas eiti.
Dar ir Achilą jisai nuo žmonių per apgaulę atskyrė:
Į Agenorą Tolsvaidis dievaitis tuomet pasivertęs,
Jam prie pat kojų priėjo, šis leidosi jį tuojau vytis,
Bėgo Pelydas ilgai derlingaisiais laukais Ilijono,
Ir, į Skamandro vilnis, kur giliais tvanais teka, pasukęs,
Bandė privyti; apgaule, mat, jį Apolonas viliojo,
Kėlė jam vilties, kad seksis greitosiomis kojoms pavyti.
Tad ir Trojėnai kiti išsigandę, būriais ėmė grįžti,
Džiaugdamos pilį pasiekę, ir pilnas priėjo jų miestas.
Jųjų nė vienas nė kiek nebnorėjo už miesto, už sienų
Laukti parbėgant kitų, sužinoti, kuris yr išbėgęs,
Kurs kovoje jų nukautas, tačiau kuogreičiausiai į miestą
Plūdo visi, kuriuos keliai ir kojos išgelbėjo greitos.

Dvidešimtantroji giesmė

Hektoro mirtis.

Taip visi bėgo Trojėnai į pilį, kaip briedžiai bailieji,
Ten susibėgę vėdinos ir vandeniu troškulį gesė,
Šlaikstės prie sienų bent kiek pasilsėti, tačiau ir Achajai,
Žengė prie sienų arčiau, ant pečių sau skydus užsimetę.
Hektorą ten pasilikti prispyrė likimas baisusis,
Prie Ilijono šventosios pilies, šalia Skajiškių vartų.
Tuomet prabilo Pelydui šviesus Apolonas dievaitis:
„Kam tu, Pelėjaus sūnau, savo kojoms mane taip gainioji,
Būdams mirtingas, mane nemirtingą? Tur būt, nepažįsti,
Kad ašai dievas esu, o tu vargint manęs nesiliauji?
Niekais nueis tau Trojėnų nelaimės, kurias tu sukėlei.
Jie susibėgo į pilį, o tu čionai veltui bastaisi.
Tu niekuomet nenukausi manęs: man mirtis ne valdovė."
Pykdams labai, jam atsakė greitkojis Achilas šiais žodžiais:
„Nūn apgavai, tu Tolsvaidi, mane, iš dievų pats nuožmusis,
Ten taip toli nuviliojęs nuo sienų tvirtųjų. Iš tikro,
Daugelis būt dantimis žemę graužę, pilies nepasiekę.
Nūn, Apolone, išplėšei tu man čia didžiausiąją garbę,
Gelbėdamas taip Trojėnus. Ar tu nebijai mano keršto,
Nes, iš tikrųjų, nubausčiau tave, jei jėgų tik turėčiau."
Taip pakalbėjęs, pasuko link Trojos, narsu užsidegęs,
Lėkdamas, tartumei žirgas lenktynės laimėti įpratęs,
Kurs išsitiesęs, prie žemės prikritęs, per lygumą šauja.
Taip ir Achilui mikliai čionai lankstės ir keliai ir kojos.
Senis Prijamas, pakėlęs akis, jį pirmasis pamatė
Bėgantį lyguma smarkiai, tarytumei žibančią žvaigždę,
Kur rudenop, nakties tamsai užėjus, padangėj sušvinta
Ir tarp daugybės žvaigždžių skaistesne šviesa mirksi ir žiba.
(Daugel žmonių Orijono šunim ją praminę vadina.)
Ji tai šviesiausia žvaigždė, bet visuomet negera ką lemia:

Jį pranašauja gležniesiems žmonėms labai didelę kaitrą.
Taip tada varis žibėjo, herojui per lygumą bėgant,
Senis gailiai suvaitojo ir daužėsi rankomis galvą,
Nuolat jas kėlė į aukštą, o paskum didžiausiai suriko,
Šaukdamas mieląjį sūnų, kuris prieš vartus tebstovėjo,
Ir, įsigeidęs didžiausiai, jau taisės kovot su Achilu.
Jį tada senis maldavo, rankas jam ištiesęs, sakydams:
„Hektorai, mielas sūnau, tu nelauk čia to baisiojo vyro
Vienas palikęs, kad kartais likimas tavęs neužkluptų,
Tu nuo Pelydo pražūsi, kuris už tave daug stipresnis.
Kad tokį kraugerį tiek ir dievai, kiek ašai, temylėtų,
Veikiai jį kritusį šunes ir nuožmūs kirliai sudraskytų,
Veikiai baisi neapykanta man nuo širdies tuoj nuslinktų,
Tiek jisai daug man kilniųjų sūnų iki šioliai išplėšė,
Vienus nukovęs, kitus gi pardavęs į tolimą salą.
Štai ir šiandieną Trojėnų minioj, kur subėgo į miestą,
Dviejų sūnų nerandu: Likaono, taip pat Polidoro.
Juos Laotoė pagimdė, visų moteriškių geriausia.
Jeigu gyvi tebėra ir pateko į priešų nelaisvę,
Paskum variu arba auksu išpirksiu, nes daug dar turiu jo,
Dukrai, garbusis Altajas, mat, davė gan didelę dalį.
Bet jeigu žuvo ir tamsiojo Hado jau rūmuose vieši,
Laukia skausmai ir mane ir jų močią, nes mes juos pagimdėm,
Liaudis ginkluota beveizint užmirš visą širdgėlą savo,
Kad tik nežūtum nuo rankos Achilo nukautas žiauriausiai.
Eikš tat vidun, mano mielas sūnau, kad galėtumei gelbėt
Vyrus Trojėnų ir moteris. Tu tik garbės nepadaugink
Vyrui Pelydui ir pats nepraraski gyvybės brangiosios.
Pasigailėki manęs! Patarimą tau duodu protingą.
Gal būt, rytoj Olimpietis pašauks jau prie slenksčio senatvės,
Ir gal prieš mirtį dar teks pamatyti daugybę nelaimių:
Sūnus visus išžudytus, dukras gi pagrobtas nelaisvėn,
Moterų garbųjį guolį išniekintą, kūdikius žemėn
Daužomus, kilus skerdynei, be pasigailėjimo jokio,
Varomas jaunas marčias į nelaisvę žiauriųjų Achajų.
O pagaliau ir aš pats ten prie durų didžiųjų sukrisiu,
Jeigu iš priešų kuris durtuvu ar strėle mane pervers
Ir man gyvybę atims. Mano kūną draskys tada šunes;
Rūmuose juos maitinau aš prie stalo, kad saugotų pilį;
Nūn mano kraujo prilakę, suguls jie, biaurybės, prie vartų.

Kritus jaunam kovoje ir negėda gulėti pastyrus,
Ar jis nukautas strėle ar aštriuoju variu jis nudurtas,
Toks ir negyvas gražus, kur tik kūną pradengęs pažvelgsi,
Bet kada galvą, kaip obelį, žiląją barzdą ir gėdą,
Žuvusio seno žmogaus, drasko šunes skernagiai įnirtę,
Tai, iš tikrųjų, didžiausia nelaimė žmonėms vargingiesiems."
Tarė senelis, ir rankomis draskės jis plaukus žiluosius,
Raudamas juos nuo galvos, bet jis Hektorui neįkalbėjo.
Taip ir jo motina verkė tada, gailestavo didžiausiai
Savo krūtinę nudengusi, krūtį paėmusi rankon,
Verkė ir tarė lakiuosius žodžius jam, sakydama šitaip:
„Hektorai, mano sūnau, bent jau šitą pagerbk, pasigailęs
Bent jau manęs moteriškės, kur krūtį maistingą tau teikė.
Tai tu atminki, sūnau mano mielas, ir venki to vyro,
Eiki vidun ir pats pirmasai tu jam akysna nestoki.
Tu kietasprandi! Jei žūsi dabar, atžala man brangioji,
Net gi apverkti tavęs mirties guolyje mes negalėsim,
Nei turtingoji žmona, nei gi aš, bet toli tad nuo mūsų
Prie pat Argėjų laivų sudraskys tave šunes greitkojai."
Taip verkdami juodu meldė tada savo brangųjį sūnų,
Didelę kėlė tad aldą, bet Hektoro neprikalbėjo,
Vis jisai laukė ateinančio milžino vyro Achilo,
Tartum drakonas kalnuos tarp uolų kada laukia praeivio,
Nuodų bjauriųjų pririjęs ir būdamas baisiai įsiutęs,
Dairosi savo ugningom akim, ant uolos antsirietęs.
Taip ir sūnus atkaklusis Prijamo sugrįžt nenorėjo.
Žibantį skydą varinį prie atsparos bokšto atkolęs,
Sunkiai labai atsidusęs, patsai savo širdžiai prašneko:
„Vai, nelaimingas! Jei slėpčiaus už vartų ir sienų stipriųjų,
Pirms Polidamas akysna ten drėbtų man panieką skaudžią,
Kurs buvo liepęs į pilį nuvesti Trojėnų kareivas
Baisią tą naktį, kad kėlės žyguoti Achilas herojus.
Bet gi aš jo neklausiau, nors labai būtų gera tai buvę.
Nūn, kada tiek pražudžiau jau kareivų per savo puikybę,
Gėdžiuos aš vyrų Trojėnų ir moterų mūs ilgarūbių,
Kad koks iš jų už mane daug silpnesnis kada nesakytų:
Hektoras vyras pražudė, bepasitikėdamas jėga.
Taip ir kalbės jie. O man patogiau būtų tūkstantį kartų
Grįžti į pilį nukovus Achilą, dievams kuris lygus,
Ar bent pražūti garbingai akivaizdoj miesto prie vartų.

Ką gi, jei šviesiojo žalvario skydą ant žemės padėčiau,
Taip gi ir sunkųjį šalmą, o ietį į sieną atkalčiau,
Pats pasitikti nueičiau aš vyrą narsiausią Achilą
Ir jam žadėčiau grąžinti Heleną drauge su jos turtais,
Kur Aleksandras dubiuos laivuose buvo tad pasiėmęs,
Ir atgabeno į Troją: tatai ir sukėlė šį karą.
Visa tai duotume mes pasiimti Atrydams ir daug dar
Turtų visokių pridėtume, esančių Trojoj, Achajams.
Iš vyresniųjų Trojėnų paimčiau aš priesaiką paskum:
Nieko neslėpti, bet visa pusiau padalyti ir duoti
Turtą, kurį tasai miestas gražusis tarp sienų sukrovė.
Bet gi kodėl mano miela širdis tas mintis vis man kiša?
Aš gi ir neisiu maldauti, Achilas manęs neklausys juk,
Nepagailės juk manęs, bet beginklį nusiųs jis į Hadą,
Kaip moteriškę tuojau, vos ginklus tiktai savo padėčiau.
Mums ir netinka, tarytumei ant akmenų kur po medžiais
Ilgai kalbėtis, kaip kalbas mergelė su mylimu savo.
Vyrui jaunam visuomet yra miela pašnekint mergelę.
Daug būt geriau mudviem tuoj susikirst ir greičiau pamatyti,
Kam malonės Olimpietis suteikti laimėjimo šlovės."
Taip jis stovėdamas svarstė. Tuo tarpu Achilas artyn jo
Žengė, lyg būt Enijalijas dievas, kovoj pats vikriausias,
Ietį uosinę jisai ant peties savo dešinio nešės,
Dideliai baisią; šarvai jo žibėjo ir spindulius leido,
Tartumei gaisras didžiulis, ar saulė, kada jinai teka.
Hektoras, kai jį pamatė, ūmai sudrebėjo ir likti
Čia nebnorėjo, nuo vartų skubiai jis iš baimės pabėgo.
Tuokart Pelydas jį leidosi vytis vikriom savo kojom.
Lygiai kalnuos kada sakalas, kurs tarp plunksnuočių lakiausias,
Skrenda šauniai, vis pavyti norėdamas bailų balandį.
Paužulniai tasai sprunka, o sakals arti suklegėjęs,
Ir suplasnojęs sparnais ją pasiveja geisdamas grobio.
Taip ir tasai tada puolė smarkiausiai, o Hektoras bėgo
Trojos pasieniais skubiai, kiek galėdams, lankstydamas kojas,
Ten pro pat kalvą ir vėjų vis supamą figos medelį.
Bėgo abu suvažiuotu dviračiais keliu paliai sienas.
Juodu nubėgo tenai, iš kur versmės dvi teka ir trykšta
Dvejets žydriųjų srovių šviesiavilnio Skamandro galingo:
Ten vienoje teka drungnas vanduo ir aplinkui iš jojo
Garas vis kyla į orą aukštyn, lyg ugnis tenai degtų

Antrasai teka ir vasarą šaltas, šaltumo jis lygus,
Net su kruša su sniegu, su skysčiu, kurs pavirtęs į ledą.
Čia prie pat jų netoli yra daugelis kudrų giliųjų.
Visos jos gražios, uolinės, rūbus čionai savo šviesiuosius
Plaudavo moters Trojėnų ir dukros jų skaisčios ir gražios,
Kol tebebuvo taika ir Achajai nebuvo atėję.
Čia juodu spruko pro šalį: viens bėgo, o antrasai vijos.
Nes ne aukos gyvulys čia rūpėjo, taip pat ne jo kailis,
Kurs paprastai yra duodamas vyrams už kojų greitumą,
Bet dėliai Hektoro sielos čia buvo tos baisios lenktynės.
Tartumei pratę laimėti lenktynių žirgai greitakojai,
Bėgo aplenkę jau ženklą, ir laukia jų dovanos žymios:
Vario trikojis arba moteriškė, kurios žuvęs vyras.
Taip tuodu tris kart bematant apsuko tad pilį Prijamo
Kojoms vikrioms. O dievai čia visi, kiek jų buvo, žiūrėjo,
Dzeusas tad, tėvas žmonių ir dievų, prakalbėjo jiems pirmas:
„Aš savo mylimą vyrą matau akimis dabar savo
Vejamą miesto pasieniais, ir jo aš gailiuosi širdingai,
Hektoro būtent, kurs daug man aukodams sudegino jaučių
Idos daugdaubės viršūnėse, retkarčiais taipgi ir Trojoj
Bokšte aukščiausiame. Jį štai dabar jau Achilas greitkojis
Veja greičiausiai aplinkui garbingąjį miestą Prijamo.
Nūn, gerbiamieji dievai, apsvarstykit ir tarkite žodį,
Ar nuo mirties nuo žiauriosios mes gelbėsim gyvą, ar leisim
Jįjį nukauti, nors narsų, Achilui, Pelėjaus gimdytam?"
Jam atsakydama, tarė skaistakė dievaitė Atena:
„Ką tu čia, tėve, kalbi, kuris žaibus žeri iš aukštybių?
Vyrą mirtingą, kuriam jau paskirta likimo pražūti,
Vėl tu jį gyvą išgelbėt keti nuo mirties nuo baisiosios,
Ryžkis, daryk, bet kiti gi dievai jau visai nepritars tam."
Jai tad atsakė tuojau debesų varinėtojas Dzeusas:
„Tritogenėja tu mano, dukte mylimoji, tariau aš
Žodį tą ne iš širdies, palankus juk aš noriu tau būti.
Viską daryki, kas tik tau į galvą atein ir negaiški."
Taip jis prabilęs, sukurstė pirmiau jau įskatusią dievę.
Leidosi ji puldama nuo Olimpo viršūnių snieguotų.
Hektorą be atlydos tebevijos greitkojis Achilas.
Lyg tarp kalnų kada bailųjį briedį skalikas gainioja,
Kur per daubas ir per krūmų tankmes iš gūžtos jį išbaidęs,
Nors ir slapstytųsi, ir prie krūmelių tankiųjų prikristų,

Bet tasai įkandin lekia, ieškodamas lig jį atranda.
Lygiai ir Hektoras tad nuo Achilo pabėgt negalėjo,
Kiek tiktai sykių jis bandė, mėgino prie vartų Dardano
Pulti tiesiausiai arba prie stipriai pastatytųjų bokštų,
Kad strėlėmis pilyje esantieji jį gintų iš aukšto,
Tiek sykių tas, jį pranokdamas, privertė krypti į šalį,
Lygumos link, o patsai paskui bėgdamas laikėsi sienų
Tartum sapne, kada, rodosi, tenka ką vytis ar bėgti,
Vienas negali nuo antro pabėgti, o antras pavyti.
Hektoras taip nepajėgė paspruktí, Achilas paginti.
Ne, jis nebūtų galėjęs pats vienas tiek bėgti nuo Kėrių,
Jei Apolonas nebūtų priėjęs padėti dar sykį,
Ir neįkvėpęs jėgos jam, bei kojų vikrių nepadaręs.
Vyrams ginkluotiems Achilas įsakė, tad galva pamojęs,
Nė nemėginti į Hektorą leisti strėlių ir jį kauti,
Kad kas garbės nepagrobtų, o jis tiktai antrasai liktų.
Bet kada prie tų šaltinių ketvirtą jie sykį atbėgo,
Dzeusas tuomet savo aukso svarstyklę pakėlė į aukštą.
Dėjo ant josios jis dvejetą burtų mirties skausmingosios,
Vieną Achilui, o antrąjį Hektorui skirtą, žirgvaldžiui,
Ėmė už vidurio, ir tada Hektoro burtas nusviro:
Krito į Hadą; apleido tuomet jį ir Foibas dievaitis
Tad prie Pelydo atėjo šviesakė dievaitė Atėna,
Stojo arti ir prabilo, žodžius jam sakydama savo:
„Nūn aš tikiuosi, Achilai garbusis, dievų mylimasis,
Nešime mudu Achajams tenai prie laivų didžią garbę,
Hektorą, kurs nesiliauja vis kautis tikrai nūn nudėsi.
Nėr jam nūnai išeities, kad iš rankų jis mūsų paspruktų,
Nors per tatai labai daug nukentės ir skaistus Apolonas,
Kurs jau ant kelių parpuolęs maldauja galingąjį tėvą.
Tu gi nūn stoki čionai, atsipūski tuo tarpu, lig jįji
Aš prikalbėsiu, kad eitų tuojau su tavim susiimti."
Taip prakalbėjo Atena, jisai gi pradžiugęs sutiko.
Savo ilgąja ietim jis dabar pasirėmęs sustojo.
Tuoj jį paliko jinai ir prie dieviško Hektoro žengė,
Vertusis į Dejifobą, net gi ir jo balsą paėmus.
Tuokart prie jo atsistojusi, tarė žodžius jam lakiuosius:
„Mielasai, kaip gi didžiai tave vargin greitkojis Achilas,
Kojoms greitomis gainiodams tave aplink pilį Prijamo.
Bet nebijok. Abu stokim ir ginkim sustoję viens antrą."

Hektoras tuoj jai atsakė, sau skiauterę šalmo pakratęs:
„Tu Dejifobai buvai ir pirma nuolatos man vienginklis
Tarp mano brolių, kur gimdė Hekabė ir tėvas Prijamas,
Nūn aš manau dar labjau širdyje tave branginti gerbti,
Kurs iš tvirtosios pilies dėl manęs panorėjai išeiti,
Kai akimis pamatei, o kiti viduje pasiliko.“
Jam atsakydama tarė dievaitė šviesakė Atena:
„Mielasai, daug mane tėvas ir motina mano maldavo,
Vienas po antro kelius apkabinę, draugams čia pat stovint,
Kad pasilikčiau tenai, nes visi jie labai tad drebėjo,
Bet mano širdį krūtinėj vis širdgėla krimto aistrioji.
Nūn stačiai pulkim į kovą žiauriausią. Iečių dabar savo
Nesigailėki nei kiek, kad matytume, ar tas Achilas,
Vieną iš mūsų nukovęs, ginklus kruvinuosius atėmęs,
Grįš į laivus, į dubiuosius, ar pats jisai kris čia nudėtas.“
Taip pakalbėjusi dievė, gudriai per apgaulę jį vedė.
Kai jau arti tuodu buvo, žygiuodami prieš vienas antrą,
Pirmasai jam prakalbėjo didingasai Hektoras vyras.
„Aš jau Pelyde dabar kaip pirma, tavęs nebebijosiu,
Tris juk sykius apibėgau aš šventąjį miestą Prijamo
Ir man pavyko išbėgti, nūnai gi mane spiria siela
Stot prieš tave, susiremti, ir paskum laimėti ar žūti.
Mudu dievus pasišaukime čia, jie bus patys geriausi
Liudininkai, nes jie sutartis sergsti, ir saugo geriausiai.
Nei aš manau tave niekinti bjauriai, jei Dzeusas man duotų
Kovą laimėti ir gyvastį tavo atimti, pagrobti:
Tavo ginklus, o Achilai, garbiuosius nudraskęs, nuplėšęs,
Tavo lavoną Achajams grąžinsiu, ir tu taip daryki.“
Iš paniūrų akį metęs, prabilo Achilas greitasis:
„Hektorai, tu pats pikčiausias, tu man nekalbėk apie taiką.
Kaip tarp žmonių ir tarp liūtų tikrosios taikos negal būti,
Kaip susitaikint vilkai ir jėreliai niekuomet negali,
Nuolat vieni pageidauja kitiems, kad žiauriausiai pražūtų,
Taip tarp manęs ir tavęs jokio nėr palankumo, ir lygiai
Būti negal sutarties, koliai vienas iš mūsų nukautas,
Savo krauju iki soties pagirdys dievaitį Arėją.
Savo narsumą ir jėgą sukaupki! Šiandieną tau reikia
Būti vikriam ietininkui ir kariui galingam be baimės.
Tu nepaspruksi daugiau, ir beveizint Palada Atena
Mano nudės durtuvu, ir tada už visus tau atgiešiu

Mano draugų iškentėtus skausmus, durtuvu kai juos kovei.“
Tarė ir metė durtuvą jis, rankoje jį palingavęs,
Bet tai iš anksto matydamas, Hektoras tuoj pasitraukė,
Priešakin klupdams, ietis gi varinė praskrido pro šalį,
Žemėn įsmego, pagrobė ją greitai Palada Atena,
Vėl ją Achilui atidavė, Hektoras to nepamatė.
Tuomet jisai į Pelydą prašneko, žodžius šiuos sakydams:
„Tu nepataikei, Achilai, dievams kuris lygus, vargu bau
Tu ir žinai mano mirtį iš Dzeuso, kaip man kad kalbėjai.
Koks gražbylys tu ir koks gudragalvis, tiek daug prikalbėjai,
Kad išsigandęs tavęs, aš užmirščiau stiprybę ir drąsą.
Bėgant į nugarą man durtuvu tu smailiuoju nebdursi,
Bet kai smarkiausiai aš pulsiu, tad tiesiai man durki krūtinėn,
Dzeusas jei tau yra leidęs, tačiau ir tu mano durutvą
Venki varinio. Kad taip aš jį visą galėčiau susmeigti
Tau, tikrai mums tada karas baisusis jau būtų lengvesnis,
Jei tik tu būtum nukautas, kurs baisiąją mirtį mums rengi.“
Tarė ir metė durtuvą jis, rankoje jį palingavęs.
Ir jis pataikė tada į pat vidurį skydo Achilo,
Bet jo durtuvas nuo skydo atšoko ir Hektors supyko,
Kad jo greitoji ietis jam be reikalo lėkė iš rankos.
Liūdnas stovėjo, nes stigo jam antro uosinio durtuvo.
Jis baltaskydį tada Dejifobą vadino aldodams,
Savo durtuvo geidaudams, tačiau jo arti nebebuvo,
Hektoras visa suprato širdy ir tad tarė patsai sau:
„Vai, iš tikrųjų, dievai man dabar siunčia žiauriąją mirtį,
Nes aš maniau Dejifobą herojų čia esant atėjus,
Bet jis yra pilyje, o mane suvadžiojo Atena.
Nūn man žiaurioji mirtis jau arti, ji už nugaros stovi,
Nieks nepašalins, nes taip jau, matyti, ir Dzeusui galingam
Ir jojo sūnui tolsvaidžiui dievaičiui patiko, nors tuodu
Buvo globėjai pirma man palankūs, dabar tenka mirti:
Kad bent lengvai, be kovos, be garbės nepražūčiau aš greitai,
Bet, kad ką kilnų padaręs kartoms būsimosioms atminti.“
Taip pakalbėjęs, jisai kalaviją pačiupęs ištraukė,
Kurs jam prie juostos kabėjo ant saito, stambus ir galingas.
Ir susilenkęs, tarytum erelis, kurs skraido padangėm,
Kurs nusileidžia į lygumą iš debesų, iš tamsiųjų,
Grobdams vikriai sau jaunutį jėrelį ar bailųjį kiškį.
Taip puolė Hektoras kalaviju savo baisiai švaistydams.

Puolė taip pat ir Achilas, pašėlusio narso įgavęs
Savo širdy, o iš priekio jam dengė krūtinę jo skydas, —
Buvo gražus ir dailus; ketursparnis jam šalmas lingavos,
Puikiai žibėdamas, aukso šviesi skiauterė plėvesavo,
Mat, ją Hefaistas, į pluoštą suglaudęs, ant viršaus uždėjo.
Kaip vakarinė žvaigždė tarp žvaigždžių kada matoma naktį,
Ten danguje tamsiame jinai mirga ir spindi gražiausiai.
Lygiai žibėjo ir varis ieties sugaląstas, kurią tad
Sviedė Achilas iš rankos į Hektorą, mirtį jam ruošdams,
Gražų jo kūną apžvelgęs, kur durti pritiktų labjausiai,
Nors ir variniais šarvais buvo kūnas jo visas apklotas, —
Dailūs, tie patys, kuriuos nuo Patroklo jis buvo pagrobęs, —
Bet prie pat kaulo pečių, kur prasideda kaklas, galėjo
Gerklę matyti: opiausiąją vietą, kur sužeistas miršta.
Stačiai ton vieton Achilas garbingas ietim savo movė,
Kiaurai per vešlųjį sprandą išlindo smailusis tuoj varis,
Bet gi gerklės variu kaustytas uosis visai nesudraskė,
Taip, kad šiek tiek atsakydams žodžius dar kalbėti galėjo.
Dulkėsna griuvo jisai, o Achilas iš džiaugsmo prašneko:
„Hektorai, tu juk tikrai tad tikėjais, kai kovei Patroklą,
Sveikas išlikti, manęs toli esančio tu neprivengei.
Kvailas tu, jojo vikrusis vienginklis dar gyvas ten buvo,
Užpakaly pasilikęs toli prie laivų, prie dailiųjų,
Kurs tave pervertė štai. O dabar tave šunes ir paukščiai,
Biauriai draskydami, valkios, aną gi Achajai palaidos."
Alpdamas Hektoras jam skaisčiašalmis kalbėdamas tarė:
„Dėl savo sielos ir dėl garbingųjų gimdytojų tavo,
Taip nedaryk, kad mane prie laivų ėstų šunes Achajų,
Bet išpirkimą priimki, daugybę ir vario ir aukso,
Dovaną tokią tau tėvas ir motina duos garbingoji.
Mano lavoną grąžinki tėvams, kad, man žuvus, jį gautų
Karštis ugnies, taip gi vyrai Trojėnai ir moters Trojėnų."
Jam greit atsakė, žvairoms pažiūrėjęs, Achilas greitkojis:
Nesikabinki į kojas, šunie, ir tėvų neminėki,
Kad man tik leistų širdis, aš pašėlęs tuojau tave patį
Visą supiaustęs suėsčiau už tai, ką esi man padaręs.
Vyro nėr, kur nuo galvos tavo vargšės, šunis pavarytų,
Net jei tavieji man dešimteriopą ir daug dar didesnį
Mokestį čion atgabentų ir daug dar kitko pažadėtų,
Net tave patį jei auksu atsverti paliepty brangiuoju

Tėvas Prijamas, nė tad nesutiksiu, kad motina tavo,
Į mirties patalą brangųjį kūną paguldžius, apverktų,
Bet tegu visą tave ėda šunes ir paukščiai skernagiai."
Merdėdamas dar kalbėjo skaistusis jam Hektoras šitaip:
„Aš jau pažįstu tave! Ir be reikalo mano maldauta
Tavo malonės: gelžinę, mat, širdį turi tu krūtinėj.
Bet tu atmink, kad aš tau priežastim dievų apmaudo būsiu,
Tuokart, kada Apolonas dievaitis ir Paris narsusis
Mirtį pašauks tau, nors tu ir galingas, prie Skajiškių vartų."
Vos tiktai pabaigė žodį, mirtis tuoj apglobė herojų,
Siela išskrido iš jojo narių ir skubėjo į Hadą,
Verkė dėl savo likimo, jaunatvę ir jėgą palikus.
Tad į numirusį dar prakalbėjo Achilas garbingas:
„Stipki tu. Savo likimą sutiksiu tuomet, kuomet Dzeusas
Draug su kitais nemirtingais dievais panorės man atsiųsti."
Tarė ir ietį varinę ištraukė iš jojo lavono,
Tą jis pametęs į šalį, tuoj plėšė šarvus nuo pečių jo
Kruvinus, tad ir kiti čion subėgo, susėjo Achajai.
Hektoro ūgiu ir jo dailumu visi tuokart stebėjos,
Nes jie visi daug žalingų žaizdų iš jo gavę nešiojo.
Tūlas, *matydamas tai*, šnekučiavo *arčiausiam kaimynui*:
„Hektoras — daug nūn jaukesnis, jį galima net palytėti,
Ne kaip pirma, kada mūsų laivus ugnimi jis pakūrė."
Tūlas taip sakė šalia atsistojęs, ietim dar jį žeidė.
Kai iš šavrų jį išnėrė greitkojis Achilas garbingas,
Tarpe Argėjų stovėdams, prabilo žodžius tad lakiuosius:
„Mano draugai, jūs Argėjų vadai ir valdovai galingi,
Nūn, kai dievai nemirtingi man leido tą vyrą nudėti,
Kurs mums nelaimių pridarė, daugiau už visus net Trojėnus,
Nūn pabandykim, šarvais prisidengę, prieš miestą žygiuoti,
Kad sužinotume, ką nūn Trojėnai bemano daryti.
Ar jie paliks, kritus jam, šitą pilį galingą tvirtovę,
Ar pasilikti norės, nors jau Hektoro nėr jųjų tarpe.
Bet gi kodėl mano miela širdis tas mintis man vis kiša?
Mat, prie laivų guli dar nepalaidotas kūnas Patroklo.
Jo niekuomet neužmiršiu, kiek ilgai aš tarpe gyvųjų
Veiksiu, ir keliai šie mano stiprieji krutės ir bus lankstūs.
Nors tuos, kur mirę, į Hadą nužengę, juk žmonės užmiršta.
Aš ir ten esantį mieląjį draugą atminęs minėsiu.
Giesmę laimėjimo nūn jūs užtraukit kilnieji Achajai,

Grįžkime tuoj prie laivų prie dailiųjų, ir jį pasiėmę,
Hektorą garbų nukovę, mes pelnėme didelę garbę,
Juk juo Trojėnai didžiavos, lyg būtų jis dievas galingas.“
Tarė ir Hektorui bjaurųjį jis tad dalyką sumanė:
Kojas jo užpakaly jis aštriuoju variu tad pradūrė,
Tarp kulkštinų ir kulnų tuoj jis odos diržus jam įvėrė
Ir prie dviračių pririšo, o galvą paleido ant žemės,
Pats į dviračius įšokęs, šarvus jo gražiuosius iškėlęs,
Niūkdamas kirto jisai botagu, kad žirgai paskubėtų,
Ties velkamuoju tik maišėsi dulkių sukurniai, dulkėjo
Jojo juodieji plaukai, ir jo veidas, kadaise gražiausias,
Šlamštuose visas gulėjo, taip Dzeusas jį priešams piktiesiems
Leido išniekint, išdergti tėvų jį gimtojoje žemėj.
Taip jo visa tad galva apipurvinta buvo. Tada jo
Motina rovė sau plaukus, šalin jinai numetė šydą
Gražų ir klykė baisiausiai ,matydama brangųjį sūnų,
Verkė graudingai ir mielasai tėvas, aplinkui gi minios
Liūdesio perimtos šaukė ir staugė po visą jų miestą.
Tas liudesys panešėjo į tai, lyg kad švents Ilijonas
Degtų nuo pat apačios ugnyje lig pat savo viršūnės.
Vyrai nuo liūdesio svaigstantį senį vos vos besulaikė,
Geidė ir veržės išeit pro Dardano vartus jis iš miesto.
Meldė ir prašė gailingai visus ir voliojosi dulkės
Šaukdams, vadindamas vyrą kiekvieną jo pasigailėti:
„Mieli draugai, jūs palikit mane ir išleiskit, nors liūdit,
Eiti iš miesto. Pats vienas nueisiu Achajų laivynan,
Imsiu maldauti tą nuožmųjį vyrą, kad pasigailėtų,
Gal jisai mano privengs kiek ir amžiaus, ar pasigailės gal
Mano senatvės. Tikrai juk ir jis tokį pat turi tėvą,
Narsų Pelėjų, kuris jį pagimdė, kad žūtų Trojėnai,
Ypačiai man už kitus jis daugiausia pridarė blogybių:
Tiek daug vaikų jisai mano jauniausių žaliūkų išžudė,
Bet tų visų aš ne tiek gailestauju, nors gaila ir jųjų,
Kiek šito vieno. Skaudus liūdesys tas nuneš mane Hadan
Hektoro dėliai. O, kad taip ant rankų jis mano būt miręs,
Būtume mes prisiverkę ir prisidejavę lig soties,
Motina, gimdžiusi jįji, ir tėvas ašai nelaimingas.“
Taip jisai verkdams kalbėjo, aplinkui dejavo piliečiai.
Tarp moteriškių Trojėnų Hekabė tad raudą pradėjo:
„Mano sūnau, juk man vargšei nebėr ko gyventi, taip kenčiant,

Tau nūn numirus? Kuris naktimis, dienomis vis buvai man
Džiaugsmas mieste visame ir pagalba geriausia pavojuj,
Vyrams Trojėnams ir moterims Trojos, kurie lygu dievą
Gerbė tave. Ir tikrai jiems garbė būtų buvus didžiausia,
Gyvas jei būtum, nūnai gi mirtis ir likimas ištiko."
Ji verkdama taip kalbėjo. Žmona nežinojo dar nieko.
Jai dar nei vienas skelbikas nebuvo žinios šios pranešęs.
Audė ji rūmuose savo tad audeklą gražų be galo,
Dvilinką, rausvą, įaudus tenai įvairių dar žolynų.
Ji tad įsakė mergelėms gražplaukėms, tų rūmų tarnaitėms,
Tuoj prie ugnies pastatyti trikojį ir Hektorui kaisti
Vandenį šiltą maudyklei, kai grįš po kovos jis į rūmus.
Vargšė visai nežinojo, jog jį ten toli nuo maudyklių
Rankoms Achilo nudėjo šviesakė dievaitė Atena.
Štai ji staiga didį verksmą ir klyksmą išgirdo iš bokšto,
Kūno nariai sudrebėjo, šaudyklė jai žemėn nukrito.
Tuoj ji prašneko savosioms tarnaitėms kasotoms ir tarė:
„*Dvi tepalydi mane. Sužinot, kas nutiko, aš noriu.*
Uošvės garbiosios aš balsą girdėjau, ir mano krūtinėj
Jau neberimsta širdis, o man keliai iš baimės net linksta.
Tur būt, nelaimė kokia atsitiko jau šeimai Prijamo.
Lai šisai žodis toli nuo ausų mano būna, tačiau aš
Baisiai bijau, kad Achilas, dievams kuris lygus, tą mano
Hektorą, vieną nuo miesto atskyręs, laukuosna nuginęs,
Gal numalšino aštriąja ietim jo didžiausią narsumą.
Hektoras priešų palaukia, minioj, kaip kiti, jis nestovi,
Priekin išeina jisai ir nė vieno jėgos neprivengia."
Taip pakalbėjusi, bėgo iš rūmų, tarytum apsvaigus,
Drebančią širdį suspaudusios, sekė ją moterys kitos,
Bet kai prie bokšto į vyrų ji būrį bematant atbėgo,
Čia apsistojusi ji apsižvalgė nuo sienos ir matė
Velkamą jį priešais miesto tvirtovę. Žirgai greitakojai
Vilko greičiausiai laivų link dubiųjų Achajų herojų,
Čia jos akis tuoj užtemdė užklojo naktis kuotamsiausia.
Griuvo aukštielninka ir nebeteko tuojau jinai žado.
Metė šalin nuo galvos nuo gražiosios ji puošmenas savo,
Juostą ir tinklą plaukams, taip pat pynę kasoms susipinti,

Lygiai ir šydą, kurį Afrodytė jai davusi buvo
Tą pačią dieną, kai Hektoras didis per žmoną ją ėmė,
Eetijono namuos, kuris didelę davė jai dalį.
Ten būryje ir jos mošos ir dėverių žmonos stovėjo.
Laikė ją alpstančią, ištiktą nūn tos didžiausios nelaimės.
Kai ji kvėpuoti pradėjo, ir jausmas į širdį sugrįžo,
Suklikdama laiks nuo laiko, taip tarė ji moterims Trojos:
„Hektorai, aš nelaiminga. Lygiam mes likimui užgimę
Tu aukštame Ilijone, Prijamo galingojo rūmuos,
Aš gi aukštvarčiuose Tebuos, prie Plako atkalnių miškingų,
Rūmuose Eetijono, kurs mažą mane išaugino.
Vargšas pagimdė vargdienę. O, kad jisai gimdęs nebūtų.
Tu dabar Hado namuosna keliauji po žemės gilybių,
Hektorai! viena mane palikai čia nuliūdusią baisiai,
Našlę apleistą visų. O tas mūsų mažutis vaikelis,
Kur nelaimingai pagimdėme! Juk jau dabar negalėsi
Jo beapginti nuo priešų, prireikus pagalbos suteikti.
Kad ir tą kruviną karą Achajų jisai išgyventų,
Širdgėlos ir nuolatiniai vargai ateity jo telauktų,
Nes gi kaimynai kiti jojo dirvų ribas arinėtų.
Ta našlaitybės diena be žaidimo draugų jį padarė,
Viską atminti ir tik ašaroti beliko jam progos.
Kūdikis verkdamas eis tad pas tėvo draugus elgetauti.
Stverdamas vieną už ilgojo rūbo, o kitą už švarko.
Tūlas, pagailęs jo, lėkštę jam valgio mažutę pakiš gal
Lūpoms vienoms tik suvilgyti, gomuriui nieko neteks jau;
Kitas vėl vaikas, gyvų dar tėvų, pavarys jį iš puotos,
Rankomis mušdamas, apmaudo žodžiais jį žeisdams, užgaudams:
„Eki oran, tavo tėvas nevalgo juk puotoje mūsų."
Kūdikis verkdamas kreipsis į savo tad motiną vargšę,
Astianaktas, pirma kurs ant tėvo sėdėdamas kelių
Valgė tik smegenis kaulų ir riebiąją mėsą avieną,
Jei kuomet miegas paimdavo jįjį, tad žaisti paliovęs,
Guolyje savo ilsėdavo žiūrimas auklės budriosios:
Guolis tas minkštas, jisai gi miegodavo pilnas ramybės.
Nūn tu kentėsi daugybę vargų, savo tėvo nebtekęs,
Astianaktai. Taip jį prasiminę Trojėnai vadina.

Hektorai, vienas tu pilį ir sienas ilgąsias apgynei.
Nūn prie laivų riestanosių, toli nuo gimdytojų tavo,
Rys tave kirmėlės nuogą visai, nuo šunų kas beliks joms,
Nors tavo rūmuos sukrauta daugybė visokių drabužių.
Rūbai ploni ir minkšti, išausti jie vis moterų rankoms.
Bet visus tuos aš sudeginsiu, karštąją ugnį užkūrus, —
Nebreikalingi jie tau, niekuomet tu ant jųjų nebgulsi, —
Kad nūn prieš vyrus Trojėnus ir moteris būtų garbės tau.“
Taip verkdama ji kalbėjo ir moterys kitos dejavo.

Dvidešimttrečioji giesmė

Rungtynės Patroklo garbei.

Trojos pily taip dejavo Trojėnai. Achajai, tuo tarpu
Savo laivus jau pasiekę ir prie Helesponto nuėję,
Greit išsiskaidė kiekvienas į savo stovyklą ar laivą.
Tik Mirmidonams narsuoliams neleido Achilas iškrikti.
Jis dar prašneko tad, savo draugams ir herojams sakydams:
„Jūs Mirmidonai, greiti žirgavaldžiai, draugai mano brangūs,
Dar iš pakinktų žirgų greitakojų tuo tarpu neleiskit,
Ant tų pačių užsisėdę žirgų su šauniaisiais dviračiais
Trauksim arčiau prie lavono Patroklo, nes reikia pagerbti
Mirusius, o atsipeikėję po šio verksmingojo smūgio,
Žirgus iškinkę jau valgysim mes tad bendrai vakarienę.“
Tarė ir raudą pradėjo Achilas, šie taipgi raudojo,
Triskart apjojo jie kūną aplinkui žirgais gražiakarčiais,
Nuolat liūdėdami, teikė Tetida jiems liūdesį didį.
Smiltys sudrėko nuo ašarų, didvyrių ginklai sudrėko,
Taip pasiilgę gedavo valdovo rūstingojo savo.
Jiems tad Pelydas pravirkęs tą karčiąją raudą pradėjo,
Žmogžudiškąsias rankas ant krūtinės laikydamas draugui:
„Džiaukis, Patroklai, nors tu ir šaly esi tamsiojo Hado.
Visa įvykdysiu, ką aš pirmiau tau esų pažadėjęs:
Hektorą čia atvilkau ir šunims atiduosiu draskyti,
Priekyje degančio laužo aš dvyliką kausiu jaunuolių,
Vyrų kilniausių Trojėnų, supykęs už tavąją mirtį.“
Tarė ir Hektorui šunišką darbą tuojau sugalvojo:
Kniūbsčią šalip jį prie guolio Patroklo ištiesęs paguldė
Dulkėsna, o Mirmidonai tuo tarpu ginklus pasidėjo,
Kaltus iš vario ir žibančius, žvengiančius žirgus iškinkė
Ir prie Achilo greitkojo tuojau susisėdo jie laivo.
Tūkstančiai buvo jų, bet gi riebius jiems tad šermenis kėlė.
Daug labai jaučių riebiųjų drebėjo, įsmeigus jiems peilį;

Paskersta buvo daugybė ožkų ir avių šilkavilnių,
Daug baltadančių paršelių vešliųjų, riebiai nupenėtų,
Svilino jie į Hefaisto liepsnas, į karštąsias paguldę.
Juodasai kraujas gausiausiai tekėjo aplink jo lavoną.
Patį Achilą Pelėjaus gimdytą, greitkojį valdovą,
Prie Agamemnono dieviško vedė Achajų valdovai,
Vos nevos jį prikalbėję, nes buvo vis piktas ant draugo.
Kai palapinę Atrydo žingsniuodami buvo pasiekę,
Nieko nelaukę, įsakė jie savo skelbikams didbalsiams
Didį trikojį statyt prie ugnies, nes įtikint ketino
Sūnų Pelėjaus, kad jis nusiplautų sukepusį kraują,
Bet pasipriešino griežtai šis, net siektinai jiems prisiekė:
„Niekad, o Dzeuse, kuris iš dievų nemirtingų vyriausias,
Aš nesutiksiu, kad galvą man liestų vanduo ir mazgotų,
Kol aš Patroklą įdėsiu į ugnį, jam kapą supilsiu,
Plaukus kol aš apsikirpsiu, nes kitas toks didelis skausmas
Mano širdin nebateis niekuomet, kol žmonių tarpe būsiu.
Bet gi nūnai mes atlikime šermenis jo gedulingus,
Ryt, Agamemnone, tu įsakyki nueiti į mišką,
Malkų čionai atgabenti ir visa, ką reikia, priruošti
Mirusiam, kurs pasiruošęs jau eiti tamsos viešpatijon.
Jo tegu kūną besotė liepsna sunaikina veikiausiai,
Te amžinai jį apglobia, kad vyrai prie darbo vėl grįžtų."
Taip jis kalbėjo, ir jie jo paklausė ir visa įvykdė.
Tuomet kiekvienas pats sau vakarienę skubiai pasiruošęs
Valgė skyrium — nes širdis negeidavo bendros vakarienės.
Ir kada troškulį baisų bei alkį visi jie nutildė,
Ėjo ilsėtis kiekvienas į savo tuojau palapinę.
Tuomet Pelydas prie kranto dailaus didžiai ošiančios jūros
Atgulė, sunkiai dejuodamas savo būry Mirmidonų,
Prie paties tyrojo pakraščio, kur visad bangos skalauja.
Apėmė jį tenai miegas, saldusis maloniai apglobė,
Rūpesčiai sielą apleido; Achilas labai, mat, nuvargo,
Hektorą vydams aplink Ilijoną, kurs — vėjų atgairėj.
Vargšo Patroklo vėlė tad, atėjus prie jo, pasirodė,
Tokia į jį panaši iš gražiųjų akių ir iš ūgio,
Taip gi iš balso ir kitko, tais pat apsisiautusi rūbais,
Jam prie galvos atsistojusi, šiais į jį žodžiais prašneko:
„Tu gi, Achilai, miegi sau, manęs nebatmindams, užmiršęs.
Gyvo manęs neapleisdavai, man tat nūnai pasimirus,

Greitai palaidok mane, kad aš Hadan įeiti galėčiau,
Nūn manęs vėlės — numirėlių šmėklos — neleidžia ir trukdo,
Kliudo man, perėjus upę, prie jų prisijungti, bedalių,
Veltui dabar ašai klaidžioju Hado parūmiais erdviaisiais.
Duoki man ranką, vargstu ir kenčiu, bet daugiau aš nie-
Kai tik į ugnį mane jūs įdėsit, iš Hado nebeisiu! [kuomet,
Ak, nebebūsim gyvi, nuošaliai nuo draugų atsiskyrę,
Mes nebespręsim drauge jau bylų, nes mane nūn apžiojo
Pats tas žiaurusis likimas, man gimus paskirtas iškęsti,
Betgi ir tau yra lėmęs likimas, Achilai, herojau,
Žūti ties sienoms tvirtovės kilniųjų Trojėnų, žirgvaldžių.
Vieną dalyką dar tau aš sakau, tiktai tu paklausyki:
Pelenus mano, Achilai, sudėki drauge su savaisiais;
Jų tu neskirk, kaip kad augom vienybėje rūmuose jūsų,
Kai mane mažą dar vaiką Menoitijas iš Opoento
Ėmė į gimtąjį kraštą pas jus po skerdynės liūdnosios
Dieną aną, kad nudėjau aš Amfidamanto berniuką,
Kvailas, nenoroms supykęs tiktai, kada žaidėm kauleliais.
Tad žirgavaldis Pelėjus ir priėmė į savo rūmus,
Ir, rūpestingai mane išauginęs, draugu tavo laikė.
Taip mūsų pelenus vienas ir bendras tesaugoja indas,
Tas pats auksinis, kurį gerbiama tavo motina davė.“
Jam atsakydamas, tarė greitkojis Achilas šiais žodžiais:
„Kam tu, galvele miela, vėl atgal prie manęs sugrįžai čia
Ir apsakei man gražiai visa tai iš eilės? Ir aš visa
Tau padarysiu tikrai ir klausysiu, kaip tu kad sakai man.
Eikš gi arčiau prie manęs, apkabinkime mudu viens antrą,
Nors trumpam laikui tą liūdesį skaudų palengvint bandykim.“
Taip prakalbėjęs, rankas savo mielas jis tiesė maloniai,
Bet nepačiupo, vėlė, mat, lyg dūmas, po žemės pranyko,
Tik subraškėjo triukšmingai. Nustebęs Achilas pašoko,
Rankomis savo suplojo, liūdnai jis prašneko, sakydams:
„Dzeuse galingas! Yra juk ir Hado tamsiojoj būstynėj
Mūsų vėlė ir pavidalas, vien tikros gyvasties trūksta.
Šią šitai naktį Patroklo man vargšo vaidenosi šmėkla,
Raudą ji savo liūdnai aimanavo ir verkė vaitojo.
Man tik vienam tekalbėjo. Į jį panaši labai buvo.“
Tarė, visų širdyse pasilgimas didžiausias pakilo.
Jiems bevaitojant, prie vargšo velionies lavono prašvito
Dievė aušra raudonpirštė. Tuomet Agamemnonas didis,

Iš palapinių visų savo vyrus išvarė į mišką
Malkų parvežti. Ir čia prisidėjo prie jų dar herojus,
Tarnas tai Idomenėjaus narsuolio, vardu Merijonas.
Jie iškeliavo, kirvius pasiėmę, pamalkauti medžių,
Ėmė ir virvių dar, o asilai jųjų priekyje ėjo.
Žengė kalnais jie, pakalnėmis, šuntakiais, taipgi ir šlaitais.
Kai šaltiningųjų Idos kalnų jie daubas tad pasiekė,
Išbėginius tuojau ąžuolus kirviais variniais galąstais
Kirto skubotai. Ir griuvo tie, triukšmą sukėlę didžiausią
Juos tad Achajai darbštieji bematant suskaldė į malkas.
Ant asilų tas uždėjo, kurie trypdami kojoms žemę,
Smerkėsi greit lygumon per krūmokšnių tankynus aštriuosius.
Ir kirtėjai nešės trinkas drauge, nes taip buvo paliepęs
Idomenėjaus, narsuolio skelbikas, vardu Merijonas.
Metė prie kranto parnešę visi iš eilės, kur Achilas
Sau ir Patroklui pajūryje kapą jau buvo numatęs,
Ir kada malkų jau buvo sumetę jie didelę krūvą,
Dar tenai pat laukdami susisėdo visi, bet Achilas
Liepė tuojau Mirmidonams narsiesiems skubotai
Apsišarvuoti variu ir dviračiuosna žirgus kinkyti.
Jie tuomet beregint kėlės, ir greitai šarvus užsidėjo,
Šoko dviračiuosna lygiai kovotojai, lygiai vežikai,
Priekyje vyko važiuoti, paskui jau pėsčiųjų kareivų
Tūkstančiai sekė. Draugai vidury nešė kūną Patroklo,
Savo plaukais, nusikirpę, lavoną jo apdengė visą.
Eidams paskui laikė galvą Achilas herojus narsusis,
Liūdesio perimtas, draugą, mat, mielą į Hadą lydėjo.
Kai jie tą vietą pasiekė, kurią jiems Achilas nurodė,
Kūną padėjo ir didelę krūvą sukrovė ten malkų.
Dar tad ir kitką sumanė greitkojis Achilas garbingas:
Jis nusigręžęs nuo laužo, nukirpo gelsvuosius sau plaukus,
Želdino tokius vešlius upės dievui Sperchėjui pagerbti.
Nūn jis supykęs prabilo, žiūrėdams į tamsų jo tvaną:
„Meldėsi, veltui, Sperchėjau, herojus Pelėjus sakydams:
Jeigu sūnus besugrįžtų į gimtąją savo žemelę,
Plaukus jo būčiau aukojęs tau ir hekatombą sudėjęs,
Tau penkias dešimtis tekių paskerdęs aš būčiau ir kraują
Stačiai suleidęs į versmę, kur aukuras tavo šventasis.
Tai pažadėjo tau senis, bet tu mano žodžio nepildei.
Nūn nebegalint man grįžti į gimtąją savo šalelę,

Leiski, kad plaukus herojui Patroklui aš duočiau nešioti."
Taip pakalbėjęs, jisai į rankas plaukus įteikė draugui.
Visa tai vyrams narsiesiems sukėlė raudojimą graudų.
Nuolat tenai jiems taip liūdint, būt saulė šviesi nusileidus,
Jeigu Achilas priėjęs nebūt Agamemnonui taręs:
„Vyre Atryde, Achajų ginkluota minia tavo žodžių
Pratus klausyti, — mes liūdesiu galim visad prisisotint, —
Liepki nuo laužo jiems tuoj pasitraukti ir puotą taisyti,
Visa ką kitą atliksime patys vieni, kuriem ypač
Rūpi vėlionis, vadai su mumis tegu čia pasilieka."
Kai Agamemnonas, vadas tautų, jį prašnekus išgirdo,
Vyrus ginkluotus tuojau į dailiuosius laivus jis išskaidė,
Tik šermininkai vieni bepaliko ir krovė jam laužą.
Laužą sukrovė po šimtą pėdų ir skersai ir išilgai.
Dėjo aukštai jo lavoną, nors širdį sugeltą turėjo.
Daugel riebiosios smulkmės ir raguočių tuomet kreivaragių
Paskerdė jie prie pat laužo ir nudyrė kailį. Visų gi
Taukus paėmęs, apkrovė lavoną garbingas Achilas
Nuo pat galvos iki kojų, šalia jųjų odas pametęs.
Dar jis padėjo čionai ir medaus ir alyvos ąsočius,
Juos prie lavono priglaudęs. Ir keturis žirgus greituosius
Drėbė jisai įsirėžęs ant laužo ir gailiai dejavo.
Prie savo skobnio Patroklas maitino šunis dar devynis,
Taip gi iš tų jisai du tad nudėjęs dar metė į ugnį.
Dvylika Trojos kilniųjų sūnų, iš pačių gerbiamųjų,
Smogęs pirma juos variu ir išžudęs, į ugnį susvaidė.
Negailestingąją ugnį sukurti lauže tad įsakė,
Pats gi raudoti pradėjo, į brangųjį kreipęsis draugą:
„Džiaukis, Patroklai, nors būdamas rūmuose Hado tamsiuosiuos,
Visa įvykdžiau dabar, ką pirmiau pažadėjęs buvau tau:
Dvylika Trojos kilniųjų sūnų, iš pačių gerbiamųjų,
Čia su tavim sunaikins ugnies karštis, bet sūnų Prijamo,
Aš atiduoti neleisiu liepsnoms, tegu šunes jį ryja."
Taip jis grūmodams kalbėjo, bet šunes neėdė to kūno,
Mat, nuo tos gėdos apgynė jį Dzeuso duktė Afroditė,
Sergėjo dieną ir naktį ir rožių aliejumi tepė
Jį čia, kad dulkėse valkiojamas nesugestų taip greitai,
Dar Apolonas dievaitis nuleido net tamsųjį rūką
Lygumon ton iš dangaus ir apsupo tą vietą aplinkui,
Kur jo lavonas gulėjo, kad saulės kaitrioji galybė

Nepridžiovintų bent prie raumenų jojo odos ir gyslų.
Degti ugnis nenorėjo lauže, kur gulėjo Patroklas.
Vėl tada kitką sumanė greitkojis Achilas garbingas:
Jis atsigręžęs nuo laužo, dar kreipės malda į du vėjus:
Šiaurės Borėją, taipo gi Dzefirą aukų pažadėdams.
Daug tad jis vyno išlaistė iš aukso taurės, vis maldaudams,
Kad kuoveikiausiai karštybėj ugnies supleškėtų lavonas,
Malkos gi degt įsigautų. Vikrioji dievaitė Irida,
Maldą išgirdus, tuojau kaip skelbikė nubėgo pas vėjus,
Tuodu prie gairingo tuomet Dzefiro vidun susibūrę,
Ūžė puotaudami. Greitai Irida atbėgusi stojo
Prie paties slenksčio, ir tuodu pažvelgę, kai tik ją pamatė,
Šoko abu jie iš vietos, abu atsisėsti ją kvietė,
Bet ji tenai atsisėst nesutiko, tik pratarė žodį:
„Laiko nėr sėstis. Tuojau aš einu Okeano bangosna,
Aitiopiečių šalin, nes jie rengia tenai nemirtingiems
Nūn hekatombą, mat, noriu ir aš aukomis pasivaišint.
Bet štai Achilas Borėją ir gairingą lygiai Dzefirą
Prašo atvykti, aukų pažadėdams daugybę puikiausių,
Laužas kad degtų užkurtas, kurio vidury paguldytas,
Vyras Patroklas, didžiausiai jo gailis Achajų kiekvienas.“
Tarė ir tarusi greit ji pabėgo, bet kėlės ir tuodu,
Baisiai triukšmaudami ir stumdami juodus debesis priekin.
Greit pūsdami juodu jūrą pasiekė, tuoj bangos pakilo
Vėjų siūbuojamos. Greit juodu Trojon uoloton nuskrido.
Puolė į uždegtą laužą, ir šėlo ugnis ten besotė.
Visą ten naktį liepsnas juodu kėlė. Abudu iš vieno
Šniokštė ir siuto. Achilas greitasis iš aukso ąsočio
Visą ten naktį, laikydamas rankoje taurę dvigalvę,
Vyno pasemdamas laistė po kojų, suvilgydams žemę,
Šaukdamas nuolat Patroklo, herojaus, nudingusią vėlę.
Lygiai kaip tėvas prie degančio laužo verksmingai raudoja
Pirmojo vaiko, kurs žūdamas tėvus pravirkdė varguolius, —
Taip ir Achilas vis verkdamas degino draugo lavoną,
Vaikščiojo apie liepsnojantį laužą ir gailiai dejavo.
Kai patekėjo Aušrinė ir žemei paskelbė šviesybę,
Kai geltonrūbė Aušra Okeano paviršiais jau sklido,
Laužas tad griuvo braškėdams, liepsna gi netrukus užgeso.
Vėjas Borėjas ir vėjas Dzefiras namo skubiai grįžo,
Tiesiai per Trakijos jūrą, kuri tuoj pradėjo banguoti,

Vėjai pučia Patroklo laužą. (XXIII, 212)

Tad ir Pelydas, nuo rūkstančio laužo šalin pasitraukęs,
Gulė pavargęs, ir miegas saldusis jį apėmė greitai.
Paskum atėjo pas jį štai kareivų vadai su Atrydu.
Žingsnių dundėjimas ir jų balsai jį prikėlė iš miego.
Tiesiai jisai atsisėdęs, prašneko kalbėdams šiais žodžiais:
„O, Agamemnon, ir kilnūs kiti jūs Achajų valdovai,
Laužą pirma užgesykit, užliekit vynu jį skaisčiuoju
Visą visur, nes kai kur tebedūksta jėga dar karštybės,
Tad tik terinksim herojaus Patroklo mes kaulus baltuosius,
Juos mes be vargo atskirsime, nes pastebėti jie lengva,
Juk vidury jisai laužo gulėjo, kiti gi arčiau kiek
Degė pačiais pakraščiais, susimaišę žirgai čia ir žmonės.
Mes juos sudėsim į indą auksinį, apdėsim, kaip reikiant,
Sluoksniu taukų ir tebūnie taip, lig nukeliausiu į Hadą.
Kapą ašai perdaug didelį, aukštą neleidžiu supilti,
Tik koks pritinka, tačiau ateity, man numirus, supilkit,
Platų ir aukštą visi jūs, Achajai, kurie pasiliksit
Savo šauniuosiuos laivuos riestanosiuos ir lauksit likimo.“
Taip jis kalbėjo, ir jie greitakojo Pelydo paklausė.
Laužą pirma jie užgesė, skaisčiuoju vynu jį užliejo,
Kur buvo liesta liepsnos, ir krūva pelenų kur subiro.
Verkė ir rinko mieliausiojo draugo jie kaulus baltuosius,
Dėjo į indą auksinį, taukų dviem eilėm juos apkrovę,
Ir palapinėj pastatė, juos rūbais marškoniais apdengę.
Kapui jie vietą paskyrė ir užverpė žemę aplinkui,
Kur degė laužas, tuomet jie į kauburį sukasė žemę.
Kapą sukasę, tuojau išsiskaidė, tačiau tad Achilas
Savąją liaudį sulaikė ir liepė jiems sėstis į ratą.
Dovanas tad iš laivų jis gabeno jiems: puodus, trikojus,
Žirgus ir asilus, jaučius didgalvius, statragius, storuosius,
Moteris puikiai apjuostas, išpuoštas ir žibantį gelžį.
Tuokart lenktynių bėgikams pasiūlė jis dovaną puikią:
Moterį gražią, be ydos jokios, didžią darbo mėgėją,
Taipgi nuo dvidešimt dviejų saikų dar ąsotą trikojį.
Skirta tai buvo pirmajam, antram gi paskyrė kumelę
Neprijaukintą, šešergę ir dienę nuo eržilo mulo.
Skyrė trečiajam jis dubenį dar visiškai nevartotą,
Gražų, šauniai padarytą, saikų keturių jis talpumo.
O ketvirtajam paskyrė jisai dar du aukso talentų.
Lėkštę penktajam dvilypę paskyrė, visai nevartotą.

Stačias stovėdamas, tarė jis žodį Argėjams, sakydamis:
„Vyre Atryde garbingas ir jūs, šviesiastaibiai Achajai.
Dovanos laukia vežikų, padėtos lenktynių jau vietoj.
Jei mes Achajai dėl kito herojaus lenktynių nūn eitum,
Dovaną pirmą paėmęs, aš sau palapinėn nuneščiau,
Žinote, kiek tie žirgai greitumu kitus praneša žirgus,
Jie nemirtingi yra, Poseidonas dievaitis juos davė
Mano garbingajam tėvui Pelėjui, šis man dovanojo.
Nūn palikau ašai vienas, ir mano žirgai tie greitkojai
Juk jau praradę yra savo didžiąją garbę — vežiką,
Kurs malonus buvo jiems, labai tankiai aliejum riebiuoju
Plaukus ištepdavo, vandeniu tyru pirma juos nuplovęs.
Vyro to gailis ir stovi abu žemyn galvas nuleidę,
Širdį jų skausmas suspaudė, ir karčiai lig žemės nudribo.
Susirikiuokite nūn jūs visi, ir kiekvienas testoja,
Kurs tik pasitiki savo žirgais ir dviračiais stipriaisiais."
Taip tad kalbėjo Pelydas, ir rinkos vežikai vikrieji.
Pirmasai stojo Eumelas, valdovas, garbingasai vyras,
Tauras Admeto sūnus iš visų žirgavaldžių guviausias.
Stojo paskui Diomedas narsuolis, Tidėjaus gimdytas,
Žirgus Trojėnų pakinkęs jis vedės, kur buvo atėmęs
Vyrui Ainėjui kadaise, išgelbėtam tad Apolono.
Ir Menėlajas pakilo šviesusis, Arėjo gimdytas.
Buvo dievų jis kilmės, ir greituosius jis vedėsi žirgus:
Aitę kumelę ir žirgą Padargą, kuriuodu priklausė
Tad Agamemnonui, nes Echepolas juos šiam dovanojo,
Kad nežygiuotų jis į Ilijoną, kurs — vėjų atgairėj,
Džiaugtųs gi likęs tėvynėje savo, nes turtų didžiausių
Davė jam Dzeusas, gyvenant tuomet Sikijone derlingam.
Vedės jis Aitę pakinkęs, sunku nulaikyti ją buvo.
Dar Antilochas ketvirtasai žirgus greituosius rikiavo,
Nestoro tauras sūnus, ogi Nestorą garbų pagimdė
Vyras Nelejus, valdovas. Žirgai, kurie kilę iš Pilo,
Greitai lakino dviračius, ir tėvas priėjęs prie jojo,
Tarė jam žodi, linkėdamas laimės protingam jaunuoliui:
„O, Antilochai, tave, dar lig jauną tebesant pamilę,
Dzeusas pats ir Poseidonas išmokė, kaip žirgus valdyti,
Mano pamokymų šiandien tu jau nebėsi reikalingas,
Nes sumanai apsisukti prie galo; žirgai bet gi tavo —
Patys rambieji lenktynėms, tariuos, tu turėsi daug vargo.

Jų štai žirgai greitesni, bet gi patys, matai, nepajėgia
Nieko geriau padaryt už tave, kur — lenktynėse pratęs.
Būki drąsus tu, sūnau, ir parodyki mums sumanumo
Daug įvairiausio, kad dovanos brangiosios tau neišslystų.
Medžių kirtėjas gudrybe daugiau juk padaro, nei jėga.
Ir vairininkas gudrybe juk veda įsiutusioj jūroj
Greitąjį laivą, kuris vėjo draskomas vandeniu plaukia.
Tik gudrumu, miklumu ir vežikas lenktynėse laimi.
Kurs tik žirgais tepasitiki, ar ir dviračiais lengvaisiais
Daug neapmąstęs dalykų vienur ir kitur sukinėjas,
Blaškos žirgai visoj aikštėj lenktynių, ir jų nesuvaldo.
Bet kurs tą meną išmano, nors žirgus rambius teturėtų,
Žiūri į taikinį nuolat, apsisuk mitriausiai ir niekad
Jis nepamiršta, kurią reik patempti šikšninę vadelę,
Vis jisai laikos tvirtai ir težiūri į lėkiantį prieky.
Taikinį tą, kurs gale, nusakysiu, kad nepasiriktum:
Žemėje stovi ten sausas baslys kokio sieksnio ilgumo,
Ąžuolo medžio, arba ir pušies, jis lietaus negadintas.
Baltu du akmeniu iš dešinės ir kairės niukso žemėj,
Sąsiauroj kelio, kame lygus takas lenktynių pasisuk.
Gal tai čia kapo žymė seniai mirusio vyro garbingo,
Gal senesniųjų žmonių ir gi takas lenktynėms paruoštas.
Taikinį tą tat Achilas garbingas lenktynėms padarė.
Tu prie jo puldamas smarkiai varyki ten žirgus greituosius.
Pats atsikalki tvirtai sumaniai nupintojoj sėdynėj,
Šiek tiek į kairiąją pusę žirgų; tuomet dešinį žirgą,
Šaukdamas, kirsk botagu, vadeles trupučiuką atleidęs.
Kai prie pat ženklo kairysis arklys prisiplakdamas suksis,
Tau pasirodyti gali, kad jį net užgaus ašis rato,
Būk atsargus ir tiktai užsigauti į akmenį venki,
Kad tu savųjų žirgų nesužeistum į ašį dviračių.
Džiaugsmas tai būtų kitiems, liūdesys tau pačiam tepaliktų.
Tad, mano mielas, daryk sumaniai, atsargiai visur veikdams,
Nes, kai tik juos tu, prie taikinio bėgdamas, būsi pranokęs,
Niekas tavęs nepavys jau, nei bepravažuos pro pat šalį,
Net jeigu vytųsi paskum kas su Arijonu gražiuoju,
Žirgu Adresto greituoju, kuris iš dievų buvo kilęs,
Ar netgi Laomedonto žirgais, kurie Trojoje augę."
Nestors Nelėjaus sūnus tai pasakęs tuoj sėdos ant žemės,
Sūnui savajam kiekvieną pritirtą dalyką pasakęs.

Penktasai štai Merijonas rikiavo dar žirgus gražplaukius.
Tad į dviračius sulipo visi ir jie burtus tuoj metė.
Burtus sumaišė Achilas, ir krito pirma Antilochui,
Nestoro sūnui, o burtas antrasis iškrito Eumelui narsuoliui.
Paskum herojui Atrėjaus gimdytam garbiam Menėlajui,
Ir Merijonui lenktynių eit burtas iškrito. Galop gi
Sūnui Tidėjo, garsiajam žirgvaldžiui, iškrito jau burtas.
Jie tad sustojo į eilę, Achilas pats ženklą jiems davė,
Lygumoj ten atsistojęs. Visus prižiūrėti įsakė
Dieviškam Foinikui, tam savo tėvo Pelėjo vienginkliui,
Kad jis lenktynėmis rūpintųs, tikrąją tiesą pranešdams.
Vienu sykiu visi savo žirgams jie sukirto botagais,
Stipriai vadelėmis smogė ir skatino žodžiais visokiais,
Šoko žirgai ir nuskrido greičiausiai per lygumą dailią
Greit nuo laivų kuotoliausiai, jų priekyje dulkių verpetai
Kilo banguodami, lyg debesis arba viesulas kokis.
Karčiai ilgieji žirgų plevėsavo tad plaikstomi vėjo,
Kartais dailieji dviračiai žeme derlingąja riedėjo,
Kartais ir oru jie skrido pakilę, tuo tarpu vežikai
Savo dviračiuos stovėjo, širdis jų kiekvieno drebėjo;
Troško laimėti, ir niūkė aldodams kiekvienas savuosius
Žirgus, kurie skriste skrido per lauką ir dulkes vis kėlė.
Bet kai žirgai greitakojai ilgiausiąjį trūkį nubėgo,
Ir jau link jūros pilkosios pasuko, greitumas kiekvieno
Tad paaiškėjo, nes šūksniais žirgai įsibėgo, bet greitai
Štai Feretido Eumelo greitkojės kumelės pranoko.
Jį sekė du Diomedo drigantai, kur kilę iš Trojos,
Bėgo čia pat netoli jam už nugaros, kartais prie pat jo,
Taip bėgdami, nuolatos juodu rodės įlipsią sėdynėn,
Šniokštė ir nugarą šildė Eumelui, taip pat ir pečius jo,
Nes bėgdami savo galvas ant nugaros jo tada laikė.
Nūn jisai būtų pralenkęs arba bent greta atsidūręs,
Jei Apolonas šaulys, kuris rūstavo ant Diomedo,
Tuokart nebūtų ištraukęs iš rankų gražaus jo botago.
Ir Diomedui štai ašarom akys pasruvo, pravirko
Pykčio pagautas, kad žirgus Eumelo pamatė pranokus,
Kad jo paties atsiliko drigantai, nebėsant kuo varo,
Betgi Atėna tuojau pastebėjo, kaip sūnų Tidėjaus
Foibas prigavo. Skubiai ji pribėgo prie vyrų valdovo,
Įdavė vėl jam botagą, žirgams čia jėgos dar įkvėpus;

Pyko ir niršo, paskui jis pas sūnų Admeto nubėgo
Ir pakinktus jam bematant sulaužė. Žirgai vėjakojai,
Puolė patrakę iš kelio ir vilko rodiklį ant žemės,
Tad iš dviračių iškrito Eumelas tiesiog prie tekinio.
Kiek apsidraskė abidvi alkūnes ir burną, ir nosį,
Sutrenkė kaktą ties antakiu vienu, abi jojo akys
Ašarų pilnos pribėgo, ir balsas gerklėj jam paspringo.
Tuokart Tidėjaus sūnus pro pat šalį pasuko greit žirgus,
Užpakalyje toli jis paliko kitus, nes Atena
Siuntė žirgams jo tvirtybės, pačiam gi garbės teikt norėjo.
Bet prie pat jo Menėlajas, Atrėjo gimdytas, skubėjo,
O Antilochas vis niūkdamas, šaukė, žirgams savo tėvo:
„Priekin gyviau! Ir, kiek galit, lenktynes ilgiau jūs nutęskit,
Aš nesakau jums pavyti, pralenkti ten žirgus Tidydo,
Vyro narsaus ir galingo, nes jiems, mat, Palada Atena
Įkvėpė greitį ir jėgą, pačiam jam garbės nori teikti,
Nepasiduokit žirgams Menėlajo ir juos pasivykit,
Gėdos kad nepadarytų jums Aitė. Jinai juk kumelė.
Mano ristieji žirgai, kam gi judu dabar atsiliekat?
Žodį dabar pasakysiu, tikrai taip bus jums padaryta:
Nesitikėkit tada jūs globos iš valdytojo vyrų
Nestoro, kurs jus nudės, varį aštrųjį rankosna ėmęs,
Jeigu, aptingus jums, dovanas mes menkesnes telaimėtum.
Na gi į priekį. Jūs bėkit greičiausiai, kiek jėgos beleidžia,
Pats sugalvosiu gudrybę ir ten, kur blogesnis jau kelias
Veikiai į priekį prasmuksiu. Pavyksiant man tai, aš tikiuosi."
Taip jis kalbėjo, žirgai gi pabūgę valdovą grūmojant,
Laiką kurį jie gyviau pabėgėjo, staiga Antilochas
Preišais save pastebėjo nelygiojo kelio siaurumą.
Žemėje buvo duobė, kur išrausia vanduo, susitvenkęs
Žiemą kely palengva, ir taip didelę griovą padaro.
Jon Menėlajas pateko, bijodams dviračiais sukliūti,
Bet Antilochas iš kelio pasuko, į priekį nudūmė
Su Menėlaju beveik jau greta, savo gindamas žirgus.
To Menėlajas pabūgo ir tuoj Antilochui suriko:
„Ko, Antilochai, be proto lėki taip, laikyk savo žirgus.
Kelias čia siauras, tenai kur platesnis, mane tu pralenksi,
Kad, čia dabar susidaužus dviračiams, abiem nepakenktų."
Tarė jis, bet Antilochas greičiau savo žirgus dar ginė,
Kirsdamas jiems botagu, ir vis tarėsi nieko negirdįs,

Lyg kad ripka iš peties išlinguota, kai skrenda taikiklin,
Vyro jaunuolio mesta, kad jis savąją jėgą mankština,
Tuodu žirgai taip paspruko tada ir Atrydą paliko.
Pats įsibėgusius žirgus sulaikė dabar jau net tyčia,
Kartais kad jie kelyje siaurame ir duobėtam negriūtų.
Tad Menėlajas šviesusis supykęs prabilo, sakydams:
„Nėr už tave, Antilochai, bjauresnio čia tarp mirtingųjų.
Eik iš akių, nes tave apsirikę vadinom protingą,
Bet, iš tikrųjų, sakau, dovanų neprisiekęs negausi."
Taip pakalbėjęs, varydamas žirgus, sušuko šiais žodžiais:
„Kam judu beatsiliekat, sustojat širdy vis nuliūdę?
Ten aure 'tiems daug pirmiau, negu jums, pails kojos ir keliai,
Nes jo žirgai savo gražią jaunatvę seniai jau praleidę."
Taip jis kalbėjo, žirgai gi pabūgę valdovą grūmojant,
Bėgo smarkiau ir netrukus arti prie anų atsidūrė.
Vyrai Argėjai tuo tarpu susėdę žiūrėjo lenktynių,
Ypač į žirgus, kurie tarpe dulkių vis skrido per lauką.
Pirmasai Idomenėjus, Kretiečių valdovas, pamatė
Žirgus jų, nes jis aukščiausiai sėdėjo už kelio sargovėj.
Jis tą pažino, kur priekyje skrido, jo balsą išgirdęs,
Dar pastebėjo ir žirgą įžymų, pirma kuris bėgo.
Visas to žirgo liemuo buvo rudas, tik priekyje kaktos
Švietė žvaigždė balzgana, apskrita lygu pilnas mėnulis.
Stačias jis tad atsistojo ir pratarė žodį Argėjams:
„Mano draugai, jūs Argėjų vadai ir valdovai garbingi,
Ar tik aš viens tematau tenai žirgus, bet gal ir kas kitas?
Bet nebe tie man atrodo žirgai, kurie priekyje laikos,
Jau nebe tas pasirodo vežikas; matyti, kur nors jau
Lygumoje ten suvargo, pradžioj nors jie laikėsi puikiai.
Aiškiai mačiau, kaip pirmieji ten aplenkė galą lenktynių,
Aš negaliu jų dabar bematyti jau niekur, nors visą
Besižvalgydamas štai akimis regiu lygumą Trojos.
Atvarslus bus jau vežikas paleidęs, arba nemokėjęs
Savo žirgų sulaikyti belenkdamas ženklą galinį.
Spėju, iškrito jisai iš sėdynės, dviračiams sulūžus;
O jo kumelės iš baimės patrako ir pametė kelią.
Jūs bet gi vietose savo sustoję žiūrėkite patys.
Aš jų pažint negaliu, bet man regis yra tenai vyras
Iš padermės Aitoliečių, narsiųjų Argėjų valdovas,
Jis žirgavaldžio Tidėjo sūnus, žirgavaldis narsuolis."

Jį tuojau skaudžiai pašiepdamas, tarė Ajantas Oilydas:
„Kam tu čia, Idomenėjau plepi dar pirm laiko? Nes prieky
Skrenda kumelės greitkojės, lyg vėjas per platųjį lauką,
Nei pats jaunasis pagal savo amžių esi tarp Argėjų,
Nei tavo kaktoje akys aiškiau už kitus mato vyrus,
Tu visados tauški plepalus vienus, o tau nepritiktų
Būti plepiu akyse už tave daug narsesnių herojų.
Dar tos kumelės juk pirmosios laikos, kaip pirmosios buvo,
Vyro Eumelo, kurs atvarslus rankos turėdamas lekia.“
Tuoj jam įtužęs atkirto Kretiečių valdovas sakydams:
„Pirmas tu bartis, Ajantai, drąsus esi vien tiktai plūstis,
Vyrai nemėgsta tavęs, nes tu širdį turi, mat, pikčiurnos,
Na, tai laižybų eime štai iš puodo arba iš trikojo,
Kas dabar lekia pirma, kad prakišęs tu nebesispirtum.
Savo teisėju šitai Agamemnoną galim išrinkti.“
Tarė jis. Šoko tuojau greitakojis Ajantas Oilydas,
Pykdamas ir atsakydamas žodžiais, skaudžiais užgaulingais.
Čia būtų kilęs tarp vyrų narsiųjų jau didelis vaidas,
Jei pats Achilas nebūt atsistojęs ir žodį prataręs:
„Apmaudo žodžių skaudžiųjų daugiau viens antram nesakykit,
Idomenėjau ir tu štai Ajantai, nes taip nepritinka.
Patys jūs peiktumet kitą, kuris panašiai pasielgtų.
Jūs susisėdę ramiai kaip kiti tiktai sekite žirgus,
Veikiai ir patys vežikai atbėgs čia, ištroškę laimėti;
Tuokart visi jau atskirsite žirgus Achajų greituosius,
Ir pamatysit tada, kas pirmiau, kas paskiau čia atbėga.“
Taip jis kalbėjo. Tidydas tuo tarpu arti pasirodė.
Švaistėsi jis botagu, o žirgai jo vis lėkė, kaip iškert,
Šuoliais pakilę aukštyn štai jau baigė paskirtąjį trūkį,
Vis mesdami savo kojomis gabalus smėlio vežikui.
Užpakaly greitakojų žirgų jo dviračiai riedėjo,
Auksu skaisčiuoju, taipogi cina padabinti gražiausiai,
Ir minkštame smėlyje vėžių pėdsakų maž tepaliko.
Taip ilgakarčiai žirgai labai greitai čia lyguma skrido
Ir atsidūrė štai aikštėj, kur buvo Achajai sustoję.
Nuo jo drigantų krūtinės ir sprando vien prakaitas žliaukė.
Iš žibančiųjų dviračių patsai jis beveizint iššoko
Ir prie pakinktų pastatė botagą. Garbingas Stenelas,
Nieko neblaudamas, puolė džiaugsmingai ir dovaną ėmė;
Savo kareivoms įsakė tą moterį vest palapinėn,

Taip gi nunešti trikojį ąsotą. Pats žirgus iškinkė.
Antrasai čia Antilochas atbėgo, valdydamas žirgus,
Ne greitumu, bet apgaule tiktai Menėlają pranokęs.
Bet ir patsai Menėlajas jo įkandin lėkė greičiausiai:
Tarpas tebuvo toksai, koks yra nuo tekinio lig žirgo,
Kai šis lauku išsitiesęs lakina valdovą dviračiais,
Ir taip arti nuo žirgų čionai riedi tekiniai greitieji,
Jog uodegos ašutai vis paliečia tekinio net lanką
Toks mažas tarpas tėra, kai lauku jie plačiuoju kur skrenda.
Tiek tat mažai atsilikęs tada Menėlajas tebuvo
Nuo Antilocho. Pradžioj atsilikęs per disko metimą,
Jį pasivijo bematant, kai tik gražiaplaukė kumelė
Atė, kurią Agamemnonas davė, pagavo greit bėgti,
Kad tų puikiųjų lenktynių ilgesnis kiek kelias būt buvęs,
Šis būt pavijęs aną arba vienkart abu būt pribėgę.
Tad Merijonas garbingasai, Idomenėjaus vienginklis,
Nuo Menelajo tiktai per ieties numetimą paliko,
Mat, jo žirgai gražiakarčiai tebuvo jau patys rambieji,
Bet ir jis pats kuomenkiausiai lenktynių dviračius tevaldė.
Paskutinysis atbėgo Admeto gimdytas Eumelas,
Vilkdams gražiuosius dviračius, varydamas priekyje žirgus.
Jo pasigailo tada greitakojis Achilas garbingas.
Tarpe Argėjų stovėdams, prabilo žodžius jis lakiuosius:
„Paskutinysis pareina, pradžioj kuris buvo pirmiausias.
Bet mes užleisime jam, kaip pritinka čia, dovana antrą,
O garbingasis Tidydas tegu sau pasiima pirmą.“
Taip jis kalbėjo, jo žodį visi jie kaip vienas pagyrė.
Būtų Eumelas, Achajams sutikus, kumelę tuoj gavęs,
Jei Antilochas, garbingas herojus nebūtų pašokęs,
Prieš atsistojęs ir taręs Achilui Pelėjaus gimdytam:
„Piktas aš būsiu, Achilai, jei tu, ką sakai, padarysi,
Nes ketini man priklausančią dovaną grobti dėl to tik,
Kad tas žirgvaldis, kur myli labjau, kely kliūtį sutiko,
Ir kiek sutrukti turėjo. Reikėjo dievų nemirtingų
Šauktis, ir tuokart jisai paskutinis nebūtų atbėgęs,
Jeigu tu jo, iš tikrųjų, galies, ir jis tau yra mielas,
Aukso brangiausio daugybę ir vario turi palapinėj.
Iš tų gėrybių paėmęs jam dovaną duok net didesnę,
Kitą gal sykį arba ir tuojau, kad Achajai pagirtų.
Aš gi neduosiu, kas mano yra. Ir bet kurs tepabando,

Jeigu norėtų dėlto su manim susiremti čia kumštim."
Taip jis kalbėjo. Ir nusišypsojo greitkojis Achilas,
Nes Antilochą mylėjo jisai kaipo draugą malonų,
Jam atsakydamas, tarė žodžius jisai savo lakiuosius:
„O, Antilochai, jei liepsi man iš palapinės ką kitą
Duoti Eumelui, tuojau aš, paklausęs tavęs, padarysiu,
Asteropajo nukauto jam šarvą liemens dovanosiu
Grynojo vario, kurio pakraščiai dar cina žibančiąja
Puikiai aplink aplieti, ir to šarvo herojus juk vertas."
Tarė ir liepė jis Automedontui, mielam savo draugui,
Šarvą čia iš palapinės atnešti. Tas tuoj atgabeno,
Rankosna teikė Eumelo, šis dovaną priėmė linksmas.
Tad Menelajas pakilo, turėdamas įžeistą širdį,
Ant *Antilocho baisiausiai* įsiutęs. Gudrusis skelbikas
Rankosna teikė jam žibančią lazdą ir liepė nutilti
Vyrams Argėjų. Tada tik tas dieviškas vyras prašneko:
„Ką padarei, Antilochai, pirma nors protingas buvai tu,
Pašiepei mano narsumą ir žirgus greituosius trukdei man,
Stumdams savuosius į priekį, kur daug rambesni už manuosus.
Būkit teisėjai, Argėjų vadai ir valdovai garbingi.
Spręskit teisingai, kaip tinka, jokios neparodę malonės.
Iš variarūbių Achajų kad kartais netartų kuris man:
Štai Menelajas apgaule nuskriaudęs nūnai Antilochą,
Varos paėmęs kumelę, nors jo rambesni žirgai buvo,
Vien tiktai nustelbė jis Nestoridą galybe ir jėga.
Leiskite, pats aš tą bylą išspręsiu ir niekas, sakau aš,
Te iš Danajų netauška, dalyką *teisingai pabaigsim.*
Eikš, Antilochai, dievų išaugintasai, šiaip padaryki:
Stojęsis priešais dviračius ir žirgus, į ranką paėmęs
Lengvąjį *savo* botagą, kurį neseniai tu vartojai,
Ir prisilietęs žirgų, tu Kratytojui žemės prisieki:
Mano dviračius sulaikęs netyčia, apgaut nenorėdams."
Jam Antilochas protingas tuojau atsakydamas tarė:
„Nusiraminki nūnai, esu daugel jaunesnis juk amžium
Aš už tave, Menelajau, ir tavo narsumas didesnis.
Juk tu žinai, kaip jaunuolis prie blogo labjau yra linkęs.
Aistros yra labai karštos, tačiau išmintis dar menka jo.
Tik nuramdyk savo širdį, kumelę aš pats atiduosiu,
Tą kurią aš nupelniau, ir, jei kartais iš mano namų tu
Dar ko geresnio norėtum, aš linksmas tuojau atiduočiau,

Kad neprarasčiau tik tavo draugystės, herojau galingas,
Ir nemirtingiems dievams nusikaltėlis kad nepalikčiau.“
Tarė ir ėmęs kumelę garbingasai tad Nestoridas
Ją Menėlajui atidavė. Tuokart širdis šio nušvito,
Tartum lašeliai skaisčiosios rasos, kada varpas vešliąsias
Vilgo jie dirvoj, kurioj vasarojus kaip siena užaugęs.
Taip, Menelajau, narsioji širdis tavo džiaugės krūtinėj.
Ir jis prašneko į jį tad, žodžius jam sakydamas savo:
„O, Antilochai, dabar aš patsai nusileisiu tau pirmas,
Nors aš buvau ir supykęs, nes tu visuomet be puikybės
Ir be paikybės, jaunatvė tik šiandien tau nuveikė protą.
Bet kitą sykį tu liaukis apgaulėmis erzint narsiuosius,
Nes ne taip greitai mane būtų kits kurs Achajų numaldęs;
Tu gi esi daug iškentęs ir žygių daugybę atlikęs
Dėliai manęs — tu patsai, tavo tėvas narsusis ir brolis.
Nūn dėliai to, tau maldaujant atleidžiu ir duosiu kumelę,
Tą, kuri mano yra, kad visi šitie vyrai žinotų,
Jog aš širdies nekietos ir visuomet esu be puikybės.“
Tarė ir įteikė jis Noemonui, Antilocho draugui
Vesti kumelę, patsai gi pasiėmė dubenį aukso.
O Merijonas herojus laimėjo du aukso talentų,
Nes jis atbėgo ketvirtas, beliko tik penktas laimikis:
Lėkštė dvilipė, Achilas ją Nestorui duoti nusprendė,
Ją į Argėjų lenktynes atnešęs, jis tarė stovėdams:
„Te tau, seneli, tebūnie dabar dovana ta brangioji,
Kaip atminimas Patroklo, nes jau nuo šio laiko tu jojo
Tarpe Argėjų matyt nebgalėsi. Tą dovaną duodu
Taip sau, nes kumštimi tu nekovosi, nei eisi imtynių,
Nei ietimi tujen svaidysi, nei tu bėgtynių beleisies,
Nes gi senatvės sunkioji našta tave laiko primygus.“
Taip pakalbėjęs, jis rankosna teikė, o šis ją paėmęs,
Džiaugdamos, savo žodžius jam lakiuosius sakydams prabilo:
„Mano vaikel, visa tai, ką kalbi iš tikrųjų teisybė:
Nūn sąnariuos nebėra jau jėgų, mano kojos privargo,
Rankos pečiuos nebegali taip greit, kaip pirma, bejudėti.
O kad galėčiau vėl jaunas patapti, ir jėgos sugrįžtų,
Kaip aną metą, kad Amarinkėjų herojų Epėjai
Laidojo Buprasije. Jo vaikai dovanų daugel teikė:
Neatsirado lygaus tada vyro man nei iš Epėjų,
Nei iš narsiųjų Pilijų, ir nei iš Aitolų garbiųjų.

Kumštimi priveikiau aš Klitomedą tad, Enopo sūnų,
Grumdamos aš nugalėjau Ankają, iš Pleurono krašto,
Eidams bėgtynių, prabėgau Ifiklą, garbingąjį vyrą,
Mesdamas ietį, pranokau Filėjų taip pat Polidorą,
Tik nugalėjo mane tada broliai du Aktorijonai,
Kai lenktyniavom žirgais, jie laimėjimo man pavydėjo,
Geidė, kad brangiosios dovanos jiems tik vieniems pasiliktų.
Juodu, mat, buvo dvyniai ir jų vienas vikrus žirgavaldis, —
Vienas vikriai valdė žirgus, o antrasai kirto botagais.
Tokis kadaise buvau, bet dabar tegu veikia jaunieji
Tokius pat darbus, mane gi senatvė telaiko surišus.
Bet gi kadaise aš tarpe herojų žymus esu buvęs.
Tad paskubėk ir lenktynėmis gerbk savo brangųjį draugą.
Dovaną tavo aš meiliai priimsiu; širdis mano džiaugias,
Kad aš matau, jog manęs dar draugai nepamiršta ir teikis,
Kaip kad pritinka mane tarp Achajų herojų pagerbti.
Te nemirtingi dievai lygią padėką teikia už viską."
Tarė šis. Tuokart Pelydas į būrį Achajų nuėjo,
Kai pagyrimą Nelydo lig galo jau buvo išklausęs.
Kumščių čia kovai aršiausiai jis dovanas taisė puikiausias:
Atvedė mulą darbinį, dar neprijaukintą šešergį,
Kur suvaldyti sunku ir pririšo būry jį Achajų.
Tam gi, kurs bus nugalėtas, jis paruošė taurę dvigalvę,
Stačias stovėdamas, tarė Argėjams jis žodį sakydamas:
„Vyre Atryde, ir jūs štai visi šviesiastaibiai Achajai.
Šioms dovanoms štai laimėti išrinkit du vyrus narsiuosius,
Kumščių kovoj išbandysime jėgas, kuriam Apolonas
Teiktų kovoj patvarumo, ir tai pripažintų Achajai,
Tas tenusiveda į palapinę šį mulą darbinį,
O nugalėtasai gaus parsinešti šią taurę dvigalvę."
Kumštimi kautis mokąs, Panopejaus gimdytas Epejas.
Kumštimi kautis mokąs, sūnus Panopejaus Epejas.
Jis atsistojęs prie mulo darbinio, prabilo sakydams:
„Tas tik teeinie arčiau, kuris taurę dvigalvę nor gauti.
Mulą, sakau, palapinėn nevesis kas kits iš Achajų,
Kumštimi kovą laimėti tariuosi aš esąs stipriausias.
Ar negana, kad kovoj nenusilpstu? Tikrai, ar gal būti,
Kad mirtingasis mokėtų visus gerai darbus atlikti?
Tiek tesakau ir tikrai, kaip sakau, bus įvykdyta visa:
Stačiai apkulsiu to kūną aš visą ir kaulus sumalsiu.

Tepasilieka draugai jo čia pat susibūrę į būrį,
Kad jį paneštų šalin, mano rankų stipriųjų apkultą."
Taip jis kalbėjo, narsieji Achajai nutilę dar klausės.
Štai priešais jį atsistojo tuojau, Eurijalas narsusis,
Ainis Talajo, sūnus Mekistejaus, garbingo valdovo.
Buvo kadaise jis Tebėn nuvykęs, Oidipo nukauto
Laidoti, čia jis vikriausius Kadmiečius visus nugalėjo.
Jį Diomedas, narsus kovose ietininkas, lydėjo:
Drąsindams žodžiais, linkėdamas jam šitą kovą laimėti,
Dar jį diržu čia stipriuoju sujuosė ir rankosna davė
Puikiai išrėžtas šikšnas dvi iš odos laukinio dar jaučio.
Taip susiveržę jie diržais į vidurį rato žingsniavo.
Vienu sykiu keldami abu savo rankas galingąsias,
Puolė smarkiausiai viens antrą ir sunkiosios rankos ribėjo,
Gąsliai tratėjo žandai, ir varvėjo jiems prakaitas kūnu,
Bet pagaliau garbingasis Epejas, gerai nusitaikęs,
Smogė į žandą narsiam Eurijalui, kai šis kažko žvalgės.
Jau nebstovėjo kovoj, bet dailieji jo keliai sulinko.
Lygiai nuo vėjo Borėjo žuvelė aukštyn kad pašoka,
Krinta į žolę, juodoji banga tuojau vėl ją pagauna,
Taip šis užgautas pašoko. Tačiau ir Epejas garbingas
Jį nusitvėręs už rankų pastatė, draugai tuoj apstojo,
Vedė tuojau jį iš būrio, ir ėjo jis vilkdamas kojas,
Spjaudė tirštais tad kraujais, jo galva ant pečių svirduliavo.
Pusgyvį vedėsi jį savo tarpe, ant žemės sodino.
Patys nuėję jam dovaną atnešė: taurę dvigalvę.
Dar štai Pelėjaus sūnus ir trečiąsias jiems dovanas rengė:
Jis dar Danajams pasiūlė rungtynių sunkiausiąją kovą.
Pirmas laimėtojas gauti turėjo didoką trikojį,
Dvylikos jaučių vertės, įkainoję tiek buvo Achajai,
O nuveiktajam jis moterį vedė į vidurį būrio.
Mokančią daugel darbų, įkainotą bent ketvertą jaučių.
Stačias stovėdamas, tarė Argėjams jis žodį sakydams:
„Du tegu eina šitų pabandyti imtynių sunkiųjų."
Tarė. Ir kėlėsi vyras Ajantas, sūnus Telamono,
Ir Odisėjus vikrusis, gudrybių visokių mokąs daug.
Tuoj susijuosę jie diržais į vidurį aikštės žingsniavo.
Grobė tuojau vienas antrą į glėbį tvirtoms savo rankoms,
Ir susijungė lyg gegnės sunertos dailydės, kurs rūmus
Aukštus statydams, jas suneria ginti nuo vėjų galybės.

Įtemptos nugaros tad susiėmusiems baisiai braškėjo,
Prakaitas, tartum lietus nuo kūnų nuolat plūdo ant žemės,
Stambiosios gyslos papampo ant jųjų pečių ir pašoniais,
Ir pasidarė raudonos, krauju jos patvino, kovojant,
Geidė abu jie laimėti trikojį, gražiai išdabintą.
Nei Odisėjus galėjo paversti, ir nei jo pagrumti
Taipgi Ajantas neįveikė, mat, Odisėjus jį laikė.
Ir kada jau šviesiastaibiams Achajams nubodo žiūrėti,
Tad prakalbėjo Ajantas, galingas sūnus Telamono:
„Ar tu mane nūn nuo žemės pakelki, vikrus Odisėjau,
Ar tu pats pakeliams leiskis, o kita tesprendžia jau Dzeusas.“
Tarė ir stvėrė jį, bet Odisėjus, klastų neužmiršęs,
Užpakalin jam į lenkmenį smogė ir kojas pakirto,
Griuvo aukštielninkas, o Odisėjus ant viršaus užgriuvo.
Vyrai aplinkui sustoję, nustebę į juodu žiūrėjo.
Tad Odisėjus garbingasai bandė atkelti Ajantą,
Bet nepajėgė, tiktai vos šiek tiek pakylėjo nuo žemės,
Veikiai tas sulenkė kojas, ir griuvo abudu iš naujo,
Vienas prie antro arti, tada dulkėms abudu apteko.
Trečią dar sykį būt šokę ir stoję̨sis rungtis pradėję,
Jeigu Achilas patsai čia nebūtų dabar jų sudraudęs:
„Tų jau rungtynių gana ir daugiau nebevarkite judu,
Lygiai laimėjot abudu ir dovanas lygias paėmę,
Grįšite, nes lenktyniuoti dar nori daugybė Achajų.“
Taip jis kalbėjo, ir šie tai išgirdę uoliausiai paklausė,
Dulkes nuo kūno nutrynę chitonais tuojau apsivilko.
Vėl štai Pelėjaus sūnus kitas dovanas taisė bėgikams:
Puikų ąsotį sidabro, šeši čia saikai gali tilpti, —
Tokio gražumo tik vienas pasaulyje žinomas buvo,
Nes Sidoniečiai, moką savo meną, jį puikiai padirbo,
Foinikų vyrai per tamsiąją jūrą čionai atgabeno.
Uostan atplaukę, jie vyrui Toantui tą dovaną davė.
O Jasonidas Eunėjas, prireikus išpirkt Likaoną,
Davė Patroklui herojui tą brangų ir gražų ąsotį.
Šermenis keldamas mielojo draugo garbingas Achilas,
Skyrė ąsotį kaip dovaną tam, kuris bėgti greitesnis.
Riebų ir didelį jautį jis siūlė antrajam bėgikui.
Paskutiniajam sutaisė jis aukso bent pusę talento.
Stačias stovėdamas, tarė jis žodį Argėjams, sakydams:
„Čia teišeina, kurie pabandyti lenktynių panoro.“

Tarė. Tuoj kėlėsi vyras Oilydas, greitkojis Ajantas
Ir Odisėjus gudruolis, galop Antilochas kilnusis,
Tas, kuris tarp jaunesniųjų herojų pirmasis bėgikas.
Štai tie į eilę sustojo, Achilas jiems ženklą nurodė.
Nuo pirmos užtvaros bėgti reikėjo šion pusėn. Pirmasis
Puolė Oilydas, tuoj šoko paskui Odisėjus garbingas,
Sekdamas jį. Kaip prie pat moteriškės gražuolės krūtinės
Laksto šaudyklė, kad ji vikriomis savo rankomis šaudo
Skiedmenimis apmatų ir įaudžia čia siūlus gražiuosius,
Taip netoli Odisėjus čia įkandin bėgo Ajanto.
Mynė į pėdas jisai jo pirmiau, negu smiltys užgriuvo.
Ir ant galvos Odisėjus garbingas jam dvasią vis pūtė,
Bėgdamas greitai, žiūrovai Achajai garsiais pritarimais,
Drąsino jį ir sukėlė jėgų jam bei noro laimėti.
Kai prie lenktynių jau galo jie bėgo, tuomet Odisėjus
Meldėsi į mėlynakę Ateną širdy tada savo:
„Dieve geroji, išgirski, ir kojoms padėti ateiki.“
Taip jisai meldės kalbėjo. Išgirdo Palada Atena,
Teikė miklumo nariams jo, o rankoms ir kojoms stiprumo.
Ir kada prie dovanų kuogreičiausiai jis taisėsi pulti,
Bėgdams Ajantas paslydo, — jį dievė Atena sulaikė —
Jis, mat, įmynė į mėšlą galvijų, aukoms paskerstųjų,
Kai šermenims čia Patroklo juos skerdė greitkojis Achilas.
Karvių jam mėšlo prilindo burna pilnutėlė ir nosis.
Tad Odisėjus, gudrusis herojus laimėjo ąsotį,
Kai tiktai pirmas atbėgo, Ajantas gi jautį tegavo.
Ir šalia jaučio stovėdams, už rago ranka nusitvėręs,
Mėšlus iš nosies krapštydams, prabilo Argėjams šiais žodžiais:
„Vai, iš tikrųjų, man kojas sukliudė dievaitė Atėna,
Kur lygu motina remia visur Odisėjų herojų.“
Taip pakalbėjo, visi gi smagiai tad kvatojo ir juokės.
O Antilochas nusinešė dovaną sau paskutinę.
Linksmas labai jis Argėjams prabilo, sakydamas šitaip:
„Žodį aš jums pasakysiu draugai, ir jūs patys tai žinot,
Jog nemirtingi dievai labjau gerbia senuosius herojus,
Kad ir Ajantas šisai už mane maža ką tėr senesnis,
Tad gi Laerto sūnus senesniosios kartos jau herojus
Bet Odisėjaus senumas dar menkas, ir vyrams Achajų,
Bėgti su juo sunku būtų visiems, teišskyrus Achilą.“
Tais jisai žodžiais kalbėjo, pagerbdams Achilą greitkojį,

Jam atsakydams, Achilas prašneko ir pratarė šitaip:
„O, Antilochai, tasai pagyrimas išeis tau į gerą,
Štai aš už tą duodu grynojo aukso tau pusę talento.“
Taip pakalbėjęs, jo rankosna teikė, šis priėmė linksmas.
Ietį tada ilgakotę Achilas Pelėjaus gimdytas,
Išnešė vyrams Achajų, čia buvo dar šalmas ir skydas —
Ginklai garbaus Sarpedono, Patroklo kovojant laimėti.
Stačias stovėdamas, tarė jis žodį Argėjams, sakydams:
„Kviečiam du vyrus narsiuosius iš tarpo Achajų kareivų,
Šiuos užsidėti šarvus, savo rankosna imti štai varį,
Su viens antru pabandyti kovot akyse viso būrio.
Tam, kuris pirmas palies savo priešo kur baltąjį kūną,
Lygiai ir juodąjį kraują išlies, jo šarvus kur pramušęs,
Duosiu ašai kalaviją, papuoštą sidabro sagutėms,
Trakijos darbo, kurį ašai Asteropajui nuplėšiau,
O Sarpedono šarvus lygiomis tegu pasidalija.
Dar palapinėje savo jiems puikiąją puotą pakelsiu.“
Tarė. Tuojau atsistojo Ajantas, sūnus Telamono,
Kalas taip pat ir herojus Tidydas, narsus Diomedas.
Kai pasitraukę nuo vyrų į šalį šarvus užsidėjo,
Tuoj abu aikštėn atėjo, kovoti aistra užsidegę,
Baisiai žvairuodami, šiurpis visus Achajus tuomet ėmė.
Taip, žengdami prie viens antro artyn, jie tuojau susitiko,
Puolė tuojau tris sykius vienas antrą, žiauriai susikirto.
Tuokart Ajantas į skydą sluoksniuotą, didžiulį, šiam movė,
Kūno tačiau nepasiekė, nes ietį sulaikė liemenė.
Bet ir Tidydas iš viršaus pro skydą didžiausią vis taikė
Priešui į kaklą įsmeigti kur žibantį galą durtuvo.
Jau ir Achajai tuomet išsigandę labai dėl Ajanto
Liautis kovoti jiems šaukė, nes dovanos lygios paskirtos.
Sūnui Tidėjaus tuomet kalaviją Achilas atnešęs,
Įdavė draug su makštim ir dailiausiai dabintais pasaitais.
Tuokart Pelydas parodė didžiulį dar diską gelžinį,
Milžinas Eetijonas stipruolis jį mėgdavo svaidyt,
Bet kai garbingas greitkojis Achilas kovoj jį nudėjo,
Su brangenybėms atsivežė diską laivan įsidėjęs,
Stačias stovėdamas, tarė Achajams jis žodį, sakydams:
„Stok, kuris nori šiose štai rungtynės parodyti galią,
Tas, kurs laimės, nebepirks geležies penkeri kokie metai;
Nors jo derlingi laukai ir tolokai kur būtų nuo miesto,

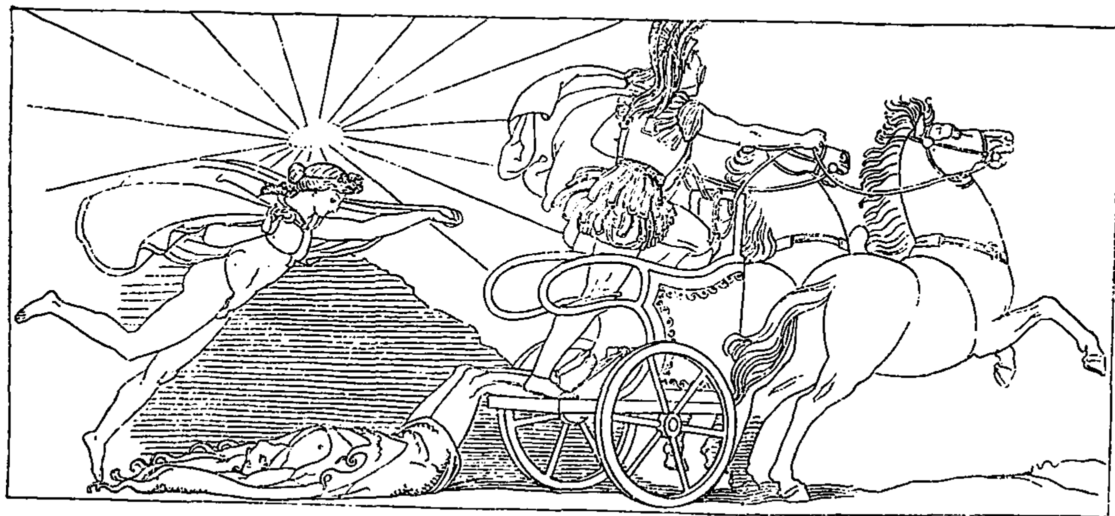
Jau per tą laiką nereiks nei artojui nei piemeniui eiti
Pirkti ten. Tiek geležies tat laimėtojui duos šitas diskas.“
Tarė jis. Tad Polipoitas pakilo kovoj ištvermingas,
Paskum tuojau Leontėjus, dievams kuris lygus stiprybe.
Taipgi Ajantas, sūnus Telamono, sūnus dar Epėjaus.
Stojo į eilę visi, ėmė, diska pirmasis Epėjas,
Ir išlingavęs paleido, Achajai visi iš to juokės.
Tad Leontėjus paleido, kuris iš Arėjo kilimo.
Trečias ją metė Ajantas didingas, sūnus Telamono,
Savo ranka diržingąja, ir diskas nuskrido už ženklo.
Bet kada diską paleido narsus kovose Polipoitas,
Skrido jis, tartumei strypas, kur skerdžius iš rankos paleidžia,
Ir apsisukdamas lekia per kaimenę visą galvijų.
Numetė jis už visus tuotoliausiai. Sušuko Achajai.
Tad Polipoito stipruolio draugai, atsikėlę iš vietų,
Savo valdovo laimikį gabeno į dailųjį laivą.
Tuokart šauliams vėl Achilas padėjo gelžies tamsiai mėlsvo,
Dešimtį dar dviašmenių, tiek pat vienašmenių dar kirvių.
Įbedė paskum jisai laivo stiebą pakrantėj į smėlį,
Čia tuoj pririšo už kojos balandį, tą baukštųjį paukštį,
Siūlu plonuoju, šauliams jį parodė ir liepė pataikyt:
„Tas, kuris tiesiai pataikys strėle į šį bailų balandį,
Dešimtį kirvių gerų dviašmenių namo tegabena.
Kurs tepataikys į siūlą, prašaudamas paukščiui pro šalį,
Vienašmenius telaimės tas kirvius, nes blogiau jis bus šovęs.“
Tarė ir tuoj atsistojo galingasai Teukras, valdovas
Ir Merijonas, tai Idomenėjaus vienginklis stiprusis.
Burtus abudu, į šalmą varinį įdėję, sumaišė,
Teukrui gi burtas pirmasis iškrito, tuojau jisai strėlę
Smarkiai smarkesniai paleido. Tačiau nežadėjo jis Foibui
Skersti pirmgimių jėrelių ir jam hekatombą sudėti.
Paukščiui prašovęs pro šalį, nes pyko ant jo Apolonas,
Jis tepataikė į siūlą, kur pririštas paukščiui prie kojos,
Ir ta strėlė, ta smailioji, plunksnota tuoj perkirto siūlą.
Paukštis padangių aukštybėn bematant nuskrido, o siūlas
Tyso žemyn. Tad Achajai nustebę visi sualdojo.
Ir Merijonas skubėdamas grobė iš rankų šiam lanką.
Strėlę gi rankoje laikė, seniai pasiruošęs ją leisti.
Beregint apžadus darė jis Foibui dievaičiui, tolsvaidžiui,
Skersti žadėdams pirmgimių jėrelių, sudėt hekatombą.

Padebesy gan aukštai jisai matė balandį, tą bailį.
Taip jam skrajojant ore, jis pataikė į vidurį sparno.
Perlindo kiaurai varinė strėlė, kuri žemėn nukritus
Prieš Merijoną po kojų įsmego, ir paukštis tuo tarpu
Nutūpė ant nudažyto juodai laivo stiebo pajūry,
Kaklas nusviro žemyn ir sparnai nusileido smailieji,
Veikiai išskrido dvasia iš narių, ir patsai nuo to stiebo
Krito žemyn. Visi vyrai herojai žiūrėjo nustebę.
Ir Merionui čia teko dešimts dviašmenių sekyrų.
Ir Merijonui čia teko dešimts dviašmenių tų kirvių.
Teukras gi vienašmenius nugabeno į savąjį laivą.
Dubenį dar nevartotą, dabintą, vertės vieno jaučio
Išnešė aikštėn. Aplinkui sustojo durtuvų sviedėjai.
Pirmas Atrėjaus sūnus Agamemnonas, didis valdovas,
Ir Merijonas, dar Idomenėjus kresnusis vienginklis.
Tiems nūn prabilo Achilas, dievams kuris lygus, greitkojis:
„Žinom, Atryde, kad tu mus visus čionai praneši savo
Jėga, stiprybe, taip pat sugebėjimu svaidyti ietį,
Dovaną tą pasiėmęs, sugrįžki į dubųjį laivą.
O jau tą ietį mes duosim herojui, garbiam Merijonui,
Jeigu tik savo širdy su šitais sutinki mano žodžiais.“
Tarė jis. Ir Agamemnonas vadas nesakė jam nieko.
Davė jisai Merijonui tą ietį varinę, tačiau šis
Įteikė dovaną puikią Taltibijui, vyrui skelbikui.

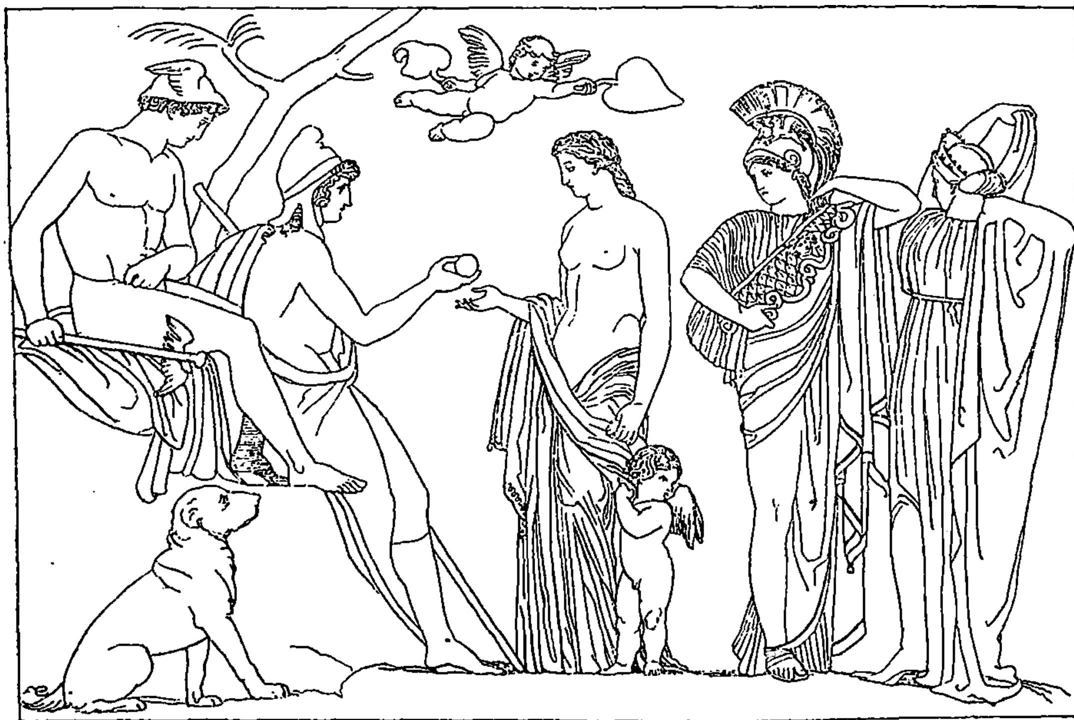
Dvidešimtketvirtoji giesmė

Hektoro kūno išvadavimas.

Baigės lenktynės, ir vyrai kiekvienas į savąjį laivą
Žengė skubotai ir skirstėsi — jiems vakarienė rūpėjo,
O kai kurie pageidavo prigulę saldžiai pamiegoti.
Verkė tuo tarpu Achilas, minėdamas mieląjį draugą.
Neėmė jo tuomet miegas, kurs žmones pajėgia nuveikti,
Blaškės ilgėdamos draugo Patroklo jisai atsiminęs,
Kiek daug nuveikęs ir kiek daug su juo iškentėjęs nelaimių,
Vyrų kovoj daug nukovęs, per audringas jūras išplaukęs.
Tai atsiminęs, gausias jisai ašaras liejo liūdėdams.
Gulė ant vieno, paskui vėl ant antro jis vertėsi šono,
Griuvo aukštielninks ir kniūbsčias, galop atsikėlė jis eiti.
Bastėsi jūros tamsiosios pakrančiais. Aušra gi šviesioji
Jo nepaliko tamsoj, jau ji kilo ties jūrų paviršium.
Jis pasikinkęs tuoj žirgus greituosius į savo dviračius,
Hektoro kūną pririšo prie galo sėdynės gražiosios.
Trissyk jį vilko aplinkui paminklą Patroklo herojaus,
Tuomet tiktai palapinėj nurimo, palikęs lavoną
Kniūbsčią pakrantėj ištiesęs. Tačiau Apolonas apgynė
Kūną, neleisdamas jo sudarkyt: buvo gaila jam vyro,
Kad ir nukauto, jis skydą auksinį ištiesęs, jį dangstė,
Kad kur bevilkdams aplinkui Achilas jo nesužalotų.
Taip tasai darkė tad dievišką Hektorą apmaudą gieždams,
Net gi dievams laimingiesiems Olimpo žiūrėt buvo gaila.
Jie tad žudytoją Argo pakurstė pagrobti lavoną.
Jiems tai patiko visiems, teišskyrus čia Herą jautakę,
Ir Poseidoną galingą bei dievę Paladą Atėną,
Nes ir dabar, kaip pirma, tebepyko ir nekentė Trojos,
Vyrų, Trojėnų, Prijamo — tai vis dėl kaltės Aleksandro,
Kam dvi dieves jisai įžeidė, kai prie bandos jo atėjo.
Pagerbė tą tik, kuri pražūtingą jam siūlė gašlumą.

Achilas velka Hektoro kūną. (XXIV, 14).

Pario sprendimas. (XXIV, 25)

Kai nuo to laiko jau dvyliktą sykį aušrą patekėjo,
Tąsyk šviesus Apolonas prabilo dievams nemirtingiems:
„Esat beširdžiai dievai nedorieji. Atminkit, ar nėr jums
Hektoras teikęs šlaunių, ir ožkų ir net jaučių paskerdęs?
Nūn jūs nenorite štai ir negyvą jo kūną išgelbėt,
Kad pamatytų žmona ir jo motina, taip gi ir vaikas,
Lygiai ir tėvas Prijamas, draugai jo herojai, kurie jį,
Ugnį sukūrę, sudegintų, šermenis keltų jo garbei.
Jūs gi, dievai, tam nedorėliui norit padėti Achilui,
Kurs nesilaiko teisybės, širdy atkaklumo teturi,
Dega baisiausiu tuojau žiaurumu, lygu liūtas plėšrusis,
Kai jis, turėdams didžiausios jėgos ir drąsos atkakliosios,
Puola bandas žmonių saugomas maisto laimėt įsigeidęs.
Taip, tas Achilas visai yra vyras beširdis, nėra jam
Gėdos, kuri čia žalinga žmonėms, čia be galo naudinga.
Žmonės dažnai juk netenka ir dar brangesnių savo širdžiai;
Kitas štai tikrojo brolio, arba savo mielojo vaikò,
Vis dėl to verkdamas ir aimanuodamas dar susilaiko,
Nes gana kietą žmonėms yra būdą suteikęs Likimas, —
Šis betgi dieviškam Hektorui gyvastį mielą atėmęs
Ir prie dviračių pririšęs, aplinkui jį velka paminklo
Savojo draugo, jam nieko kilnesnio, rimtesnio neteikdams.
Jam nepritarkim dabar, nors yra jis narsuolis galingas,
Nes jis iš apmaudo siusdamas darko lavoną bejausmį."
Apmaudu tad degdama, tarė Hėra baltrankė dievaitė:
„Tas tavo žodis te niekais nueina, šauly tu skaistusis,
Jeigu Achilą ir Hektorą lygiai, sakai, reik pagerbti;
Hektoras vyras mirtingas, moters jisai krūtį težindo,
O gi Achilas gimdytas yr dievės, kurią ir man pačiai
Teko penėti, auginti ir leisti už vyro tekėti,
Būtent: Pelėjaus, kurį nemirtingi dievai taip pamilo.
Jūs tuo metu juk dievaičiai visi dalyvavote puotoj,
Taip gi, nedorėli, tu tada skambinai kanklėmis savo."
Tarė tad jai debesų varinėtojas Dzeusas, sakydams:
„Hera, tu taip su dievais nemirtingais neleiskis į ginčą,
Nes pagarba nevienoda jų laukia, nors taip gi ir Hektoras
Tarp mirtingųjų žmonių Ilijono dievams buvo mielas,
Kaip kad ir man, nes neskundė aukų maloniųjų aukoti;
Ant mano aukuro niekad netrūko taukų kvepiančiųjų,
Tamsiojo vyno — tatai mūsų garbei vis buvo paskirta,

Vis dėlto turime mesti jau mintį pagrobti lavoną,
Nes padaryti negalima to slaptomis nuo Achilo —
Motina vaikščioja, mat, ir dienom ir naktim jo lankyti.
Gal iš dievų bet kuris pavadintų čia dievę Tetidą,
Noriu jai tarti labai svarbų žodį, dėlto kad Achilas,
Dovanas imdams Prijamo, jam Hektorą pats atiduotų."
Tarė. Irida dievaitė, skelbikė greitkojė, tuoj kėlės.
Tarpe salų jinai Samo, taipogi uolotojo Imbro
Krito į tamsiąją jūrą, net aidas pakrantėj skambėjo,
Tuoj nuburbėjo į gelmę, lyg apvalas gabalas švino,
Kurs, jeigu pririštas būna prie jaučio kiečiausiojo rago,
Grimsta gelmėn prie žuvų prie rajųjų, joms nešdamas žūtį.
Ji ten giliojoj uoloj ir pamatė dievaitę Tetidą;
Buvo ratu susisėdusios nimfos, o ji vidury jų
Verkė graudžiai dėl likimo sūnaus, kuriam buvo jau lemta
Trojoj pražūti toli nuo garbingų tėvų, nuo savųjų.
Čia tat, arti prisistojusi, tarė Irida greitoji:
„Kelkis, Tetida, vadina Kronidas, kurs ateitį žino."
Jai atsakydama sidabrakojė Tetida prašneko:
„Kam reikalauja manęs tas galingasai dievas, aš gėdžiuos
Tarpe dievų pasirodyti, kremta baisus mane skausmas.
Vis dėlto eisiu, kad žodis jo tartasai veltui nebūtų."
Taip pakalbėjusi, šydą sau ėmė tą dievė garbinga,
Juodą visai, ji juodesnio nebuvo nešiojusi rūbo.
Žengė pirmyn, vėjakojė Irida ją priekyje vedė.
Jūroje tamsiosios bangos, joms einant, aplinkui liūliavo
Kai tik į aukštąjį krantą išlipo, dangun tuoj nuskrido.
Rado galingą Kronidą, čionai ir kiti visi buvo
Draug susisėdę būry pasitarti dievai laimingieji.
Ji šalip Dzeuso tuojau, pasitraukus Atėnai, prisėdo.
Rankosna Hera jai įteikė taurę gryniausiojo aukso,
Šnekino dailiai. Tetida išgėrusi, taurę grąžino.
Tėvas žmonių ir dievų tuomet žodį prašneko sakydams:
„Nors susikrimtus, Tetida, tačiau tu Olimpą pasiekei,
Kremta tau širdį skausmai, aš matau ir patsai tat, dievaite.
Nūn pasakysiu, kodėl aš tave vadinau čia ateiti:
Nemirtingieji devintą jau dieną štai ginčijas dėliai
Hektoro kūno, taip pat dėl Achilo, to pilių griovėjo:
Argo žudytoją nuolat jie kursto lavoną pagrobti,
Bet visą garbę aš noriu suteikti Achilui Pelydui,

Kad pagarbos taipgi meilės aš tavo širdy nepraras̃čiau.
Eik į kariuomenę greit ir pranešk savo sūnui nuėjus:
Pyksta dievai ant tavęs, o labjausiai tai Dzeusas Kronidas,
Jam pasakyk, kad pykstu, kam jisai dėliai apmaudo šėldams
Hektorą laiko tenai prie laivų ir neduoda išpirkti.
Gal *jis manęs pabijos ir leis Hektoro kūną atgauti.*
Siųsiu Iridą tuojau pasakyti Prijamui garbingam,
Kad prie Achajų laivų jis nuėjęsis sūnų išpirktų,
Dovanas neštų Achilui ir sielą jam tuo numaldytų."
Taip jis kalbėjo; Tetida, baltrankė dievaitė, paklausė.
Leidosi ji kaip strėlė nuo Olimpo uolotos viršūnės.
Ji palapinę sūnaus greit pasiekė ir rado jį patį
Širdgėloj sunkiai dejuojantį, kai jo draugai mylimieji
Greitai greitesniai apyvoką ėjo ir pusrytį ruošė,
Didelę avį *baltvilnę, tada palapinėj* papjovę.
Motina, kai palapinėn įėjo, arti prie jo sėdos,
Rankomis glostė ir kalbino žodžiais, vardu jį vadino:
„Mano sūnau, kiek ilgai tu liūdėsi ir graudžiai dejuosi,
Širdį sau krimsdamas, ir jokio valgio visai neragausi,
Taipgi be poilsio? Bent kad gražioji žmona nuramintų,
Nes nebilgai čia bevaikščiosi man tujen sveikas, arti jau
Kerės mirties prisistojusios, taip gi likimas žiaurusis.
Bet kuogreičiausiai supraski mane: esu Dzeuso skelbikė,
Pyksta dievai ant tavęs, o labjausiai pats Dzeusas Kronidas,
Pykstąs labiausiai už tat, kam dėl apmaudo didžio įsiutęs,
Hektorą ten tu laikai prie laivų ir neleidi išpirkti.
Veikiai jo kūną atduoki, už jį išpirkimą paėmęs."
Jai atsakydamas, tarė greitkojis Achilas, sakydams:
„Taip, tegu būnie. Kas duos išpirkimą, tas teima kūną,
Ypač kada Olimpietis patsai taip rimtai reikalauja."
Taip jie kalbėjo tenai tarp gražiųjų laivų riestanosių
Daugel lakiųjų žodelių sūnus ir jo motina dievė.
Dzeusas Iridą į šventąjį siuntė tuomet Ilijoną:
„Greit paskubėk, vėjakojė Irida, palikus Olimpą
Į *Ilijoną garbingam Prijamui tu žinią nuneški,*
Sūnų jisai kad išpirktų, nuėjęs laivynan Achajų,
Dovanas nešdams Achilui jo kietajai širdžiai suminkštint.
Be palydovų tevyksta pats vienas, be vyrų Trojėnų.
Vienas rimtesnis skelbikas teeinie, drauge jis tevaldo
Ir jo mulus ir dviračius gražiuosius, skelbikas tegu tuoj

Kūną į pilį gabena, Achilo garbingo nukautą.
Te nesigąsčioja mirti, širdy tegu baimės nejaučia,
Nes palydovą jam duosime stiprų žudytoją Argo,
Jis ligi tol palydės, kol visai jie nueis prie Achilo.
Kai nulydės palapinėn galingojo vyro Achilo,
Tas jo nekaus ir kitus jis visus sulaikys nuo to žingsnio,
Nėr jis be proto ir nėr jis kvailys, ar koksai piktadaris,
Pasigailės, kaip pritinka, visad jisai prašančio vyro.“
Tarė. Irida dievaitė skelbikė greitoji tuoj kėlės,
Rūmus Prijamo pasiekė. Ji rado ten klyksmą ir verksmą.
Tėvą vaikai apsisėdę ratu vidury plataus kiemo,
Ašaroms vilgė rūbus; pačiame vidury patsai senis,
Susivyniojęs į skraistę gulėdamas dulkės voliojos.
Daug buvo žemių galvoj ir ant kaklo suvargusio senio,
Pats savo rankomis bėrė į galvą jas graudžiai dejuodams.
Dukters ir marčios susėjusios rūmuos raudas teraudojo.
Daugel jos vyrų kilniųjų minėjo, apverkdamos ypač
Tuos, kurie krito nuo rankų Argėjų ir dvasią prarado.
Tad prie Prijamo skelbikė Kronido priėjusi tarė
Savo švelniuoju balsu, bet jį šiurpas tuoj nukrėtė visą:
„Būki drąsus, Dardanieti, tu nusiraminki, Prijamai,
Aš ne ką blogą paskelbti, pranešti einu pas tave čia,
Vien tiktai gerą manydama. Dzeuso esu aš skelbikė,
Kurs, nors toli nuo tavęs, vis gi gelbsti ir nūn pasigailo.
Dievišką Hektorą tau Olimpietis įsako išpirkti,
Dovanas nešti Achilui ir širdį jo kietą suminkštint.
Vienas keliauki, iš vyrų Trojėnų teneinie ten niekas!
Vienas rimtesnis skelbikas telydi tave ir tevaldo
Tavo mulus ir dviračius gražiuosius. Skelbikas tegu tas
Kūną gabena į pilį, Achilo garbingo nukautą.
Tuokart mirties nesigąsčiok, širdy neturėki net baimės,
Nes eis drauge su tavim galingasis žudytojas Argo,
Jis tave toliai lydės, kol visai pas Achilą nueisi.
Kai nulydės palapinėn garbingojo vyro Achilo,
Tas gi nekaus ir kitus jis visus sulaikys nuo to žingsnio.
Nėr jis be proto ir nėr jis kvailys, ar koksai piktadaris,
Bet pasigailsta, kaip tinka, visad jisai prašančio vyro.“
Tarė ir, tarusi tai, tuojau dingo Irida greitkojė.
Savo sūnums jis mulus liepė greit į dviračius gražiuosius
Tad pakinkyti ir skrynią prie galo dviračių pririšti.

Pats jisai žengė į kvepiantį kambarį savo, iš medžio
Kėdro padirbtą ir aukštą. Čia daugel brangybių sukrauta.
Greit jis Hekabę čia žmoną pašaukęs prabilo sakydams:
„Mano brangioji, atėjo nuo Dzeuso skelbikas paragint,
Kad prie Achajų laivų aš nuėjęsis sūnų išpirkčiau,
Dovanas neščiau Achilui jo kietajai širdžiai nutildyt.
Bet pasakyk dabar man, ką širdy dėliai to tu manytum?
Nes mane patį smarkus labai noras ir geismas vis spiria,
Eiti tenai prie laivų, į kariuomenę plačią Achajų."
Taip jis kalbėjo, žmona apsiverkusi pratarė žodį:
„Vai, nelaiminga aš, kur gi tas protas tau dingo, pirma kurs
Gerbiamas buvo žmonių svetimų ir paties valdomųjų.
Kaip gi tu nori pats vienas nueit prie Achajų laivyno,
Vyro akysna, kurs tokią daugybę išžudė kilniųjų
Tavo sūnų? Geležinę turi tujen širdį krūtinėj.
Jis tuoj suimtų tave, piktomis akimis pažiūrėjęs.
Kruvinas ir pasalus tasai vyras tavęs negailėtųs,
Tavo senatvės visai nepagerbtų. Todėl nors iš tolo
Jį apgailėkim susėdę, kuriam jau žiaurusis likimas
Buvo įverpęs į siūlą man gimdant, jog kaujantis žuvus:
Šunes greitkojai jį ėsią toli nuo tėvų, nuo savųjų,
Ten šalia kraugerio vyro. O kad gi galėčiau Achilo
Kepenas ėsti išplėšus! Tuomet jam tikrai atmokėčiau
Už savo vaiką. O Hektoras krito kovodams garbingai,
Vyrus ir moteris Trojos nuo priešo žiauriausiojo gindams,
Jokio pavojaus nevengdams ir bėgti bailiai užsimiršęs."
Greit dievaveidis jai senis Prijamas atsakė šiais žodžiais:
„Noriu aš eiti, tu man nekliudyki ir nei tu pati man,
Paukštis nelaimės nebūki namuos, nieks manęs neįtikins.
Jeigu kas kitas iš žemės gyventojų man tai sakytų,
Kas tik jis būtų: žynys ar šventikas, ar pranašas koksai,
Jį melagiu pavadinę šalin nuo jo imtume bėgti.
Nūn aš einu, nes patsai, mat, girdėjau dievaitę ir veidą
Jos aš mačiau, ir jos žodis nėr veltui. Jei lemta yra man
Būti tenai nukautam prie laivų šviesiarūbių Achajų,
Tai man patinka, tegu sau nužudo mane ten Achilas,
Sūnų kai rankos laikysiu, kai širdžiai bus ašarų sočiai."
Tarė ir skrynių jisai atidarė viršus išdabintus.
Dvylika drapanų ėmė ir dar jis ištraukė gražiųjų
Dvylika vienlinkų maršką, ir patiesalų tiek pat ėmė,

Tiek irgi ėmė jis marškų dailiųjų ir tiek pat apsiaustų.
Dešimtį nešė atsvėręs jis aukso talentų svariųjų.
Du žibančiuosius trikojus ir keturis dubenis ėmė,
Taurę gražių begražiausią, kurią jisai gavo iš Trakų,
Būdamas siųstas ten, brangią be galo. Bet senis visai tad
Nesigailėjo visko savo rūmuose, nes širdyje jis
Sūnų išpirkti norėjo. Visus tad Trojėnus jis varė
Iš savo priesienio rūmuose, bardamas žodžiais piktaisiais:
„Eikit šalin, jūs begėdžiai bailieji. Ar jūs šituos rūmuos
Gedulos, verksmo nejuntat, kad einat mane čionai vargint?
Ar jums juokai, kad Kronidas man Dzeusas tą širdgėlą davė:
Sūnų prarasti narsiausią? Tačiau ir jūs patys patirsit:
Bus daug lengviau jus dabar tiems Achajams narsuoliams nuveikti,
Hektorui vyrui pražuvus kovoj. Bet labai malonu būt
Pirm, negu gražųjį miestą išplėštą, sugriautą matysių,
Pats akimis ašai savo, į Hado namus man nužengti."
Tarė, ir lazdą paėmęs, išvaikė tuos vyrus. Tie bėgo,
Jiji pamatę supykusį. Tad ant sūnų jisai šaukė,
Bardams Heleną ir Parį, taip pat Agatoną garbingą,
Pamoną ir Antifoną, kovoj taip gi narsų Politą,
Dar Deijifobą, taip pat Hipotoją ir kilnų Dioną.
Tiems devyniems savo vyrams tas senis įsakė sušukdams:
„Eikit šalin, jūs netikę vaikai be drovos, kad visi jūs
Būtumėt Hektoro vietoj pražuvę tenai prie Achajų.
Aš nelaimingas esu tiek vaikų, tiek narsiųjų pagimdęs
Trojoj plačiojoj, sakau, bet nei vieno iš jų nebeliko:
Mestoras dieviškas, taipgi Trojilas, kurs žirgus taip mėgo
Hektoras, kurs kaip dievaitis koksai tarp žmonių vaikštinėjo,
Rodės ne vyro mirtingo sūnus jisai esąs, bet dievo, —
Karas visus tuos pražudė, beliko bailiai ir begėdžiai,
Gabūs gabiausi meluoti ir šokti, juokus vien tik krėsti.
Viešojo turto: jėrelių, ožkų atkakliausi grobikai!
Ar jūs dviračius nenorite greitai paruošti tam žygiui,
Visą tą turtą sukrauti kelionei tai mano atlikti?"
Taip jis kalbėjo, o sūnūs bijodami tėvo keiksmų tų,
Ruošė dviračius lengvuosius, mulai juos galėjo patraukti,
Gražūs, naujai padaryti ir skrynią padėjo ant viršaus.
Greitai nuo gembės jie paėmė jungą mulams tiems kinkyti,
Dirbtą iš dailiojo skroblo, papuoštus bumbolais, sagutėms,
Išnešė kaklininkus tuoj pakinktams devynetos mastų,

Juos prie rodyklio pririšo, labai rūpestingai išdrožto.
Ten prie jo galo dar buvo ąselė, čia kyštį įšovė,
Jungo viršuj dar pro sagą iškišo ir trilinką juostą.
Ir iš eilės jos galus jie priveržę čionai prikabino.
Tuomet iš iždo stropiai į dailiuosius dviračius gabeno
Brangų labai išpirkimą už Hektoro kūną nukautą.
Tad stipriakojus mulus tuoj pakinkė brangybėms toms vežti.
Misai kadaise juos davė Prijamui kaip dovaną garbią.
Atvedė žirgus Prijamui kinkyti, kuriuos patsai senis
Mėgdavo retkarčiais liuobti, pastatęs prie ėdžių dailiųjų.
Tuodu tad žirgus pakinkė kieme prie pat rūmų aukštųjų.
Buvo Prijamas patsai ir skelbikas be rūpesnio jokio;
Tad rūpestinga Hekabė prie jųjų arti prisistojo,
Taurę auksinę gardaus labai vyno turėjo pripylus
Laistymo aukai daryti prieš vyrui išvykstant kelionėn.
Stojosi prieky žirgų ir prabilo, sakydama žodį:
„Imk štai ir laistyki Dzeusui tam tėvui ir melsk, kad sugrįžtum
Čia nuo tų vyrų žiaurių̨jų, kadangi tave spiria noras
Eiti tenai prie laivų, nors labai aš nenoriu išleisti,
Bet tujen melski Kronidą, tamsiam debesy kuris sėdi
Idos kalnuos ir apžvelgia ten Trojos apylinkę visą,
Iš dešinės kad atsiųstų erelį skelbiką, kuris jam
Ypačiai mylimas paukštis, nes jėgą didžiausią jis turi,
Laimės tau lemti. Patsai akimis kada savo matysi,
Būsi drąsesnis keliaudams Danajų laivų aplankyti.
Jei debesų varinėtojas Dzeusas nesiųstų skelbiko,
Aš tau patarčiau, tave tad prašyčiau neleistis kelionėn,
Ten prie Argėjų laivų, nors širdis ir labai tavo trokštų.“
Jai dievaveidis Prijamas tad tarė, prabildamas žodį:
„O, moteriške garbinga, įsakymo tavo žiūrėsiu.
Darbas kilnus yra kelti rankas, meldžiant Dzeuso malonės.“
Tarė. Ir senis tuojau pavadino merginą, tarnaitę,
Vandeniui čia ant jo rankų užpilti. Tarnaitė priėjo,
Rankomis savo ji laikė praustuvę ir gražų ąsotį.
Kai nusiplovė rankas, iš žmonos jisai paėmė taurę.
Meldėsi viduryje tada kiemo ir vyną vis laistė,
Žvelgdams į dangų aukštyn, prakalbėjo sakydamas žodį:
„Dzeuse, tu tėve, tu Idos valdove, garbingas, galingas,
Kad pas Achilą malonės aš rasčiau, kad jis pasigailtų,
Iš dešinės man erelį tu leiski, skelbiką, kuris tau

Ypačiai mylimas paukštis, nes jėgą didžiausią jis turi
Laimės man lemti. Patsai akimis kada savo matysiu,
Būsiu drąsesnis išvykdams Danajų laivų pamatyti."
Melsdamas taip jis kalbėjo. Išgirdo jį Dzeusas globėjas.
Greitai erelį jam siuntė, sparnuočių tikriausiąjį ženklą,
Vikrųjį paukščių grobiką, kurs lygumos, pelkės gyvena.
Kiek turi pločio net sąverinės durys rūmų aukštųjų
Vyro turtingo, raktu kuostipriausiu rakinamos nuolat,
Tiek jo sparnai išskleisti buvo platūs, lakiojant padangėj.
Iš dešinės, viršuj miesto Trojėnai jį skrendant pamatę,
Dideliai džiaugės, ir vilties širdy jie visi įsigijo.
Senis skubotai įlipo į savo dviračių sėdynę
Ir pavažiavo triukšmingai nuo prieangio tiesiai per kiemą,
Priekyje keturtekinį mulai jo gabeno vežimą,
Valdė Idajas, vežikas vikrusis, o užpakaly jo
Ėjo žirgai, botagu smarkiai kirsdamas senis juos varė
Dideliai greitai per miestą. Draugai tuomet jį visi sekė,
Kėlė jie didelį klyksmą, lyg eitų žiauriai kur numirti.
Jie, kai iš miesto išėjo ir lygųjį lauką pasiekė,
Vėl Ilijono garbingo pilin nusiminę sugrįžo;
Buvo žentai čia ir sūnūs. Tad Dzeusas į tuodu žiūrėjo,
Lygumoj kai pasirodė, žiūrėdamas senio gailėjos.
Greitai sutikęs Hermėją jis, mylimą sūnų, prašneko:
„Mielas Hermėjau, pamėgęs esi labdaringąjį darbą,
Susidraugauji su vyru bet kokiu, kuris tau patinka:
Greit paskubėk pas Prijamą, tenai prie laivų, prie dubiųjų
Taip nulydėk, kad jo nieks nei matytų ir nei pastebėtų
Vyras Danajų nei vienas, kol narsų Pelydą pasieks jis."
Liovėsi Dzeusas kalbėjęs, Hermėjas vikrusis paklausė.
Tuoj įsispyrė jisai į sandalijas savo gražiąsias,
Dieviškas, dirbtas iš aukso, kurios ir per vandenį nešė,
Taipgi per žemės platybes, kaip greitasai vėjo pūtimas,
Ėmė ir lazdą, kuria jisai vyrams akis mėgo dumti,
Tiems, kuriems jis panorėjo, kitus gi iš miego jis kėlė.
Rankosna ėmęs ją, leidosi skristi žudytojas Argo.
Greitai jis Troją ir greit Helespontą pasiekė, taip skrisdams.
Stojos ant žemės į sūnų valdovo tuojau pasivertęs,
Gražų ir jauną, barzda jam ant smakro tik želti pradėjo.
Kai tuodu didįjį ženklą už Ilo, važiuodami lenkė,
Truputį jie savo žirgus sustabdė pagirdyt upely,

Bet jau ir prieblanda buvo pradėjusi leistis ant žemės.
Tuokart parodė skelbikas, arti pastebėjęs, jaunuolį,
Patį Hermėją, ir tarė Prijamui, prabildamas žodį:
„Tu, Dardanieti, žiūrėk, reikia elgtis dabar atsargiai mums:
Vyrą matau aš, kuris, reik manyti, mums kaulus išnardys,
Bet mudu žirgus turėdamu, bėkim, arba reikalinga
Melst, apkabinus kelius jo, kad mūsų jisai pasigailtų."
Tarė, ir seniui net protas sumiko, didžiai išsigando,
Jam ant galvos stati stojos plaukai ir nariai jo sulinko.
Jis tad nustebęs stovėjo. Tasai geradaris priėjęs,
Senį už rankos paėmęs, paklausė, prašnekdamas žodį:
„Kur tujen, tėve, varai tuos mulus taip gi žirgus savuosius
Šventąją naktį, kada kiti žmonės mirtingi jau miega?
Juk netoli visiškai yra tavo ten priešai pikčiausi.
Jei kurs iš jų pamatytų tave, štai naktovidžiu einant,
Tiek daug gėrybių gabenant, tuomet širdyje ką pajustum?
Pats nebejaunas esi, palydovas taip pat yra senas,
Neapsigintų nuo vyro, kurs pirmas užpuolęs įžeistų.
Bet nieko pikto aš tau nedarysiu, aš dar ir nuo kito
Ginsiu tave, tu, mat, primeni man didžiai mylimą tėvą."
Jam dievaveidis čia senis Prijamas prabilo šį žodį:
„Taip, iš tikrųjų, yra, mano mielas, kaip tu kad sakai man,
Bet jau, matyt, kuris dievas čionai savo ranką man tiesia,
Kurs palydovą štai tokį jau leido kelionėj sutikti,
Atsiųstą laimei, kaip tu kad gražus iš liemens ir iš veido,
Taipgi protingas. Laimingi tėvai, kurie tokį tur sūnų."
Jam atsakydamas, tarė vikrusis žudytojas Argo:
„Vai, visa tai tu, seneli garbus, pasakei kaip pritinka,
Bet tu ir tai man paaiškink, sakydamas tikrą teisybę:
Kam gabeni brangenybių puikiųjų čia tokią daugybę
Vyrams visai svetimiems, juk verčiau tau pačiam tai paliktų?
Gal jau visi Ilijoną jūs šventą paliekat iš baimės,
Žuvus žiauriai bekovojant jūs Hektorui, vyrui narsiausiam,
Sūnui tavajam, kuris nusileisti Achajams nemėgo?"
Jam dievaveidis tad senis Prijamas atsakė kalbėdams:
„Kas, gerbiamasis, esi ir kokių tu tėvų pagimdytas,
Kad taip kilniai tu mini sūnaus mano likimą verksmingą?"
Jam atsakydamas tarė vikrusis žudytojas Argo:
„Tu dar teiraujies, seneli, manęs apie Hektorą klausdams?
Daugel gan sykių esu aš jį matęs garbingai kovojant

Savo patsai akimis, prie laivų kai užpuolė jis priešus,
Novijo tad Achajus jis, daužydams variu juos aštriuoju.
Mes tad visi susistoję žiūrėjom, nes tuokart Achilas
Nėjo kovon dar: jis apmaudą ant Agamemnono gieže.
Aš jojo draugas, ir vienu laivu čia atvykova mudu.
Aš — Mirmidonų kilmės, mano tėvas garbus Poliktoras,
Turi jis daugelį turtų, bet senas ir lygus tau amžium,
Turi šešis jisai sūnus stipriuosius, ašai jam septintas.
Metėme burtus visi, o man burtas iškrito čia eiti.
Nūn iš laivų aš dailiųjų einu lygumon, nes rytoj jau
Taisosi pulti tą miestą pradžiugę Achajai narsieji.
Jie nekantrauja, ilsėtis nenori ir jųjų negali
Net sulaikyti valdovai, taip smerkias Achajai kovoti.“
Jam dievaveidis tad senis Prijamas atsakė kalbėdams:
„Jei, iš tikrųjų, esi tu kareiva Achilo galingo,
Tad, aš maldauju, man visą neslėpdamas tiesą sakyki:
Hektoro kūnas ar vis tebėra prie laivų, prie juodųjų,
Ar gabalais jį supjaustęs Achilas šunims kur išsvaidė?“
Jam atsakydamas, tarė vikrusis žudytojas Argo:
Tėve garbingas, nei šunes, nei paukščiai dar jo nesuėdė,
Dar tebeguli jisai šalia laivo Achilo narsuolio,
Tarp palapinių; nūnai yra dvyliktas rytas išaušęs,
Kai jisai guli, ir kūnas nepūna, jo kirmys neėda,
Nors jos ir mėgsta labai kovoj kritusius vyrus sugraužti.
Tik ,iš tiesų, aplink kapą jis savo geriausiojo draugo
Valkioja jį negarbingai, aušra kai tik pradeda švisti,
Bet nesudarko, patsai tu nustebsi, nuėjęs prie kūno,
Toks jis gražus tenai guli, ir kraujas nuplautas.
Nėr nė dulkelės ant jo, ir jau visos užgijo jam žaizdos,
Kiek tik jų buvo, nes daug gana vario susmego į kūną.
Taip laimingieji dievai tavo mieląjį sūnų globoja,
Nors ir nukautas nūnai, jis vis vien yra mielas jų širdžiai.“
Taip jis kalbėjo, ir džiaugdamos senis prašneko jam žodį:
„Mielasai, mat, kaip naudinga yra tat dievams nemirtingiems,
Tinkamų teikti aukų. Juk sūnus mano, gyvas kol buvo,
Nuolat minėjo dievus, ant Olimpo gyvenančius kalno,
Jie tat atsiminė jį, kai žiaurioji mirtis net ištiko.
Bet gi nūnai iš manęs tu priimk šitą gražiąją taurę.
Gink mane, leisdamas eiti drauge su dievais nemirtingais
Kol palapinėn nuvyksiu galingo Achilo herojaus.“

Vėl atsakydamas tarė vikrusis žudytojas Argo:
„Nori jaunuolį mane išbandyti, bet nesuviliosi,
Liepdamas man šitas dovanas imti, Achilui nežinant.
Jo aš bijausi širdy ir drebu, tad paimti nedrįsiu
Nieko jam skirto, kad neatsitiktų man kartais kas bloga.
Tau palydovas esu, net į Argą galėčiau lydėti
Aš rūpestingai, laivan pasodinęs, ar pėsčią apgindams,
Kad nenuskriaustų nei vienas tavęs, palydovo privengdams."
Tarė, ir tas geradaris vežiman įšoko ir žirgus
Kirto jisai botagu, savo rankosna atvarslus ėmęs.
Davė jėgos nuolatinės žirgams ir mulams patvariesiems
Kai tik jie stiebus pamatė laivų ir atėjo prie griovio,
Dar panaktiniai prie laivo tebetiekės sau vakarienę.
Beregint tiems į akis leido miegą žudytojas Argo.
Pats jis vartus atidarė atsklęsdamas didelį skląstį.
Senį Prijamą įleido ir dovanas jo įgabeno.
Tuoj palapinę Achilo Pelydo gražiausią pasiekė,
Tą, kurią jam Mirmidonai kaip savo valdovui pastatė,
Rąstų pušų miškuose prisikirtę, o stogui aukštajam
Nendrių skarotų pririnkę-pripjovę drėgnosiose balos,
Dar jie aplinkui padarė ir didelį kiemą valdovui,
Tankiai jį basliais apsmaigstę; jo vartai tik vieną eglinį
Skląstį turėjo, kurį teužsklęsdavo trys tiktai vyrai.
Triese tik didelį raktą atsukdavo durų antrųjų.
Bet gi Achilas užsklęst ir atsklęsti pats vienas galėjo.
Tą geradaris Hermėjas nūn greit atidarė seneliui,
Dovanas brangias greitkojui Achilui vidun sugabeno.
Pats iš vežimo ant žemės nušoko ir tarė, prabildams:
„Aš gi, Prijamai, esu iš Olimpo dievaitis Hermėjas,
Tau mane siuntė pats tėvas lydėti tave šioj kelionėj.
Betgi nūnai aš atgal turiu grįžti, nenoriu Achilui
Rodytis aš akyse, nes visai nepritinkąs dalykas,
Taip atvirai nemirtingajam dievui globoti mirtingus.
Tu apkabinki Pelydui kelius palapinėn įėjęs,
Melsk jį vardu seno tėvo, ir motinos jo gražiaplaukės,
Lygiai sūnaus, kad jo kietąją širdį galėtum sujaudint."
Taip pakalbėjęs, jis grįžo į tolimą kalną Olimpo.
Vienas Prijamas palikęs tuojau iš vežimo išlipo,
Bepasiliko Idajas skelbikas žirgų palaikyti,
Taipgi mulų prižiūrėti, o senis vidun tiesiai ėjo,

Kur dieviškasis Achilas sėdėjo, ir rado jį vieną.
Jo gi kareivos sėdėjo toliau kiek. Ir du tiktai vyrai —
Automedontas, Alkimas, kuris iš Arėjo kilimo,
Savo valdovui tarnavo, jisai vakarienę jau baigė,
Sočiai pavalgęs, pagėręs ilsėjos: prieš jį buvo stalas.
Nepastebėtas įėjo Prijamas, arti prisistojęs,
Kojas Achilui jisai apkabino, rankas kruvinąsias
Jis išbučiavo, kurios tiek sūnų jam nukovė narsiųjų!
Lyg nelaimingas klajūnas nudėjęs tėvynėje žmogų,
Slegiamas nusižengimo į svetimą šalį pasprunka,
Į namus vyro turtingo, visi į jį žiūri nustebę.
Taip ir Achilas nustebęs žiūrėjo į senį Prijamą,
Lygiai stebėjos visi, į kits kitą herojai pažvelgę.
Tuomet Prijamas maldaudamas jį šitą žodį pasakė:
„Savąjį tėvą atmink, kurs dievams esi lygus, Achilai,
Tokio jis amžiaus kaip aš, prie pat slenksčio senatvės vargingos
Gal artimieji kaimynai, gyveną aplinkui jo kraštą,
Spaudžia ir jį, bet nėra kas apgintų nuo karo ir vargo.
Betgi jisai, tave gyvą ir sveiką girdėdamas esant,
Džiaugias širdy ir dienų dienomis mini vilties turėdams
Mylimą sūnų išvysti nuo Trojos iš karo pareinant.
Aš nelaimingasai tėvas, kam sūnus gimdžiau galinguosius
Trojoj plačiojoj, iš jų gal nė vieno man gyvo neblikti.
Penkios man dešimtys buvo sūnų prieš ateinant Achajams,
(Tik iš vienos, mat, žmonos devyniolika vyrų man gimė,
O gi kitus ten vaikus man įvairios jau žmonos pagimdė.)
Daugeliui dievas Arėjas narius jų ir kaulus išnardė.
Taigi tik vienas bebuvo, kurs miestą ir mus visus gynė.
Tą tu nukovei nūnai, už tėvynę jis galvą paguldė,
Hektoras — tai, ir dėl jo atėjau prie laivų aš Achajų.
Štai už jo kūną nešu išpirkimą tau brangų be galo.
Bent tu drovėkis dievų, o Achilai, manęs bent gailėkis,
Savąjį tėvą atmindams, ašai ir už jį vargingesnis.
Iškenčiau tiek, kiek nė viens iš žmonių nėra kentęs:
Sau prie burnos spaudžiu ranką to vyro, kurs sūnų nužudė.“
Tarė ir jam pasilgimą jis graudų sužadino tėvo.
Senį už rankos paėmęs, iš lengvo pasuko Achilas.
Juodu abudu atsiminė: vienas jų Hektorą savo,
Narsųjį Trojos herojų, — suklupęs po kojų Achilo;
Vyras Achilas tad savojo tėvo gailėjos, taipogi

Draugo Patroklo. Namuos abiejų tiktai raudos skambėjo.
Kai prisisotino liūdesio dieviškas vyras Achilas,
Kai liūdesys pasilgimo sukeltas apleido jo širdį,
Kėlės iš kedės ir senį už rankos paėmęs pakėlė,
Pasigalėjęs žilos jo galvos ir barzdos jo žilosios.
Jam prakalbėjo, sakydamas savo žodžius jis lakiuosius:
„O, nelaimingasai, tu, iš tikrųjų, daug skausmo iškentęs;
Kaip išdrįsai prie Achajų laivų patsai vienas ateiti,
Stoti akysna to vyro žiauraus, kuris tiek daug kilniųjų
Tavo išžudė vaikų? Geležinę, matyt, turi širdį.
Bet gi dabar pailsėk, atsisėdęs į šitą štai kedę,
Leisime skausmui nurimt širdyje, nors labai susikrimtę.
Niekam joks darbas nevyksta, žiaurus liūdesys jei jį graužia.
Tokią dievai vargingiesiems žmonėms yra naštą užkrovę:
Rūpesčiuos, širdgėloj nuolat gyventi, dievai tėr laimingi.
Rūmuose Dzeuso prie slenksčio statinės dvi didelės stovi,
Pilnos prikrautos: vienoj — tik skausmai, o antrojoj — palaima.
Jei Griausmavaldis kam nors sumaišydamas teikia likimą,
Tenka tam laikas nuo laiko ir skausmo ir džiaugsmo patirti.
Jeigu kam nors vien skausmų tesuteikia, tą vargšą padaro:
Badas, baisiausia nelaimė šventojoje žemėj, jį slegia,
Bastos nekenčiamas jis nei dievų, nei žmonių mirtingųjų,
Taip ir Pelėjui dievai dovanojo visokių gėrybių
Nuo pat gimimo, visus mirtinguosius jis praneša žmones
Laime ir turtais, yra jis valdovas narsių Mirmidonų.
Kad ir mirtingam, bet dievę juk Dzeusas jam žmoną paskyrė.
Bet gi paskiau ir nelaimių jam teikė nemaža tas dievas.
Nedavė rūmuos garbingų sūnų, kur slaugyti galėtų,
Vieną tik sūnų, pirm laiko pražūsiantį, jis tepagimdė.
Tas negalėjo nukaršint senelio, nes aš sėdžiu Trojoj,
Tėviškę savo palikęs, tave ir tavuosius baugindams
Bet tu, seneli, girdėjom, laimingas pirma esi buvęs;
Kiek toli Lesbo ir Makaro siekia apylinkės plačios,
Frigija šiaurės link ir Helesponto platybės be krašto,
Ten, sako, turtų brangių ir vaikų tu turėjęs daugybę,
Bet gi paskui Olimpiečiai dievai negailėjos skausmų tau:
Miesto pasieniais vis kovos ir vyrų žudynės neliaujas,
Nusiramink ir neverk taip be saiko, širdy aimanuodams,
Nieko nebepadarysi gailėdamos savojo vaiko,
Jo neprikelsi, greičiau kokią kitą nelaimę užtrauksi."

Jam dievaveidis tad senis Prijamas atsakė prašnekdams:
„O, tu dievų išaugintas, manęs nesodinki į kėdę,
Hektoras kol palapinėje tavo nelaidotas guli,
Leisk akimis jį tuojau pamatyti, priimk išpirkimą
Didelį, mūsų tau atvežtą, juo tu naudokis ir džiaukis.
Grįždamas į savo gimtąjį kraštą, kad leidai man vargšui,
Kol aš dar gyvas išvysti bent šviesą skaisčiosios saulutės.“
Iš paniūrų žvilgsnį metęs, prabilo greitkojis Achilas:
„Seni, manęs tu neerzink daugiau, aš patsai numanau tai:
Hektorą tau atiduoti man reikia, tai skelbė nuo Dzeuso
Motina mano atėjus, dukra senio jūros dievaičio.
Dar gi, Prijamai, aš tai suprantu, jau manęs neapgausi,
Kaži koks dievas tave prie laivų, prie greitųjų lydėjo,
Nes čion ateiti nebūtų išdrįsęs net jaunas nė vienas,
Stačiai stovyklon, ir jis nuo sargų pasislėpęs nebūtų.
Lygiai ir skląstį čia durų nebūtų taip lengvai atsklendęs.
Nūn todėl tu nebejaudink širdies, nebekelk mano skausmo,
Kad palapinėj, seneli, tavęs nenudėčiau aš kartais,
Nors nuolankus tu esi, ir kad Dzeuso neniekinčiau žodžio.“
Taip jis kalbėjo, ir senis bijodamos klausės jo žodžių.
Tuokart Pelydas, lyg liūtas, oran pro duris šuoliu šoko,
Dar ir ne vienas, su juo ir draugai du geriausi išbėgo:
Automedonts ir Alkimas herojai, nes tuodu labjausiai
Gerbė Achilas, kai draugas Patroklas pražuvo kovodams.
Tuodu mulus iš vežimo ir žirgus iškinkė beveizint,
Įvedė į palapinę senelio skelbiką Idają
Ir pasodino į kėdę, tuomet nuo dailaus jo vežimo
Nuėmė brangų labai išpirkimą už Hektoro galvą.
Du tiktai audeklus dar jie paliko ir vieną apsiaustą,
Kad, jais apdangstę lavoną, namo pargabenti galėtų,
Liepė mergoms jis lavoną nuplaut ir ištepti aliejum,
Kur nusinešus į šalį, kad nepamatytų Prijamas,
Kad susikrimtusioje jo širdy nepakiltų koks pyktis,
Sūnų pamačius, kad apmaudas taipgi nekiltų Achilui
Ir nenudėtų jį Dzeuso liepimą visai užsimiršęs.
Kai tą lavoną merginos nuplovė, ištrynė aliejum,
Marškoms lininėms jos jį apvyniojo ir apdengė rūbais.
Tad pats Achilas paėmęs paguldė į guolį jo kūną,
Draug su abiem jisai savo draugais į vežimą įkėlė.
Tuokart Achilas raudojo ir savąjį draugą jis šaukė:

„Tu nesirūstink, Patroklai, herojau, jei tu sužinotum
Hado buveinėje būdamas, kad ašai Hektoro kūną
Įteikiau tėvui jo, kai išpirkimą tas tinkamą davė.
Tinkamą dalį to atvežto turto ir tau atiduosiu."
Taip pakalbėjęs, Achilas tuoj į palapinę sugrįžo,
Sėdos į dailiąją kedę, kuri pastatyta prie sienos,
Kur ir pirmiau jis sėdėjo. Prijamui tad tarė jis žodį:
„Tavo sūnus jau grąžintas, seneli, kaip tu kad norėjai,
Marškosna jis suvyniotas jau guli, ir, švintančią aušrą
Kai pamatysi, jį vežkis. Bet nūn vakarienę atminkim.
Net gražiaplaukė Niobė pavalgyt nei kiek nepamiršo,
Nors josios rūmuose dvylika žuvo vaikų nekaltųjų.
Šešios jos dukros, šeši tebebręstą dar vyrai jaunuoliai;
Sidabriniu juos lanku Apolonas dievaitis nušovė.
Keršydams motinai, o Artemida dukras jai išžudė,
Kam ta gražuolė tada tarės esanti lygi Lėtojai,
Kur tepagimdė vien kūdikiu du, o jinai tokį būrį.
Tuodu Lėtojos du kūdikiu jos tat vaikus ir išžudė.
Jų gi lavonai devynias dienas kraujuose išgulėjo,
Nieks jų nelaidojo, Dzeusas į uolą, mat, pavertė žmones.
Vos tik dešimtąją dieną palaidojo juos nemirtingi.
Ji ir tada dar atsiminė valgyt, nuo verksmo privargus,
Ten tarp uolų nuošaliai ,kur aukštieji kalnai nuogi stūkso,
Žemės Sipilo, tenai, kame, sako, susirenka nimfės,
Mėgsta ilsėtis, kada Achelojo pakrančiais jos šoka.
Čia ji į uolą pavirtusi, pyksta už smūgį patirtą.
Taip lygiai mudu privalom atminti, garbingasai seni,
Valgyti. Spėsi dar mieląjį sūnų apverkt, apraudoti,
Veždamas jį Ilijonan, jis ašarų vertas tavųjų."
Tarė, ir šokęs iš vietos greitkojis Achilas papjovė
Avį baltvilnę, draugai ją nulupo ir puikiai ištaisė:
Tuoj jie supjaustė į gabalus, juos pasimovę ant iešmo,
Kepė atsargiai ir vėl juos visus nuo to iešmo numovė.
Automedontas svečiams tuojau duoną suraikęs dalijo,
Dėdamas ją į krepšius, pačią mėsą dalijo Achilas.
Prie patiektų gardumynų tuojau jie rankas savo tiesė.
Ir kada gerti bei valgyti noras nutildytas buvo,
Tad Dardanietis Prijamas stebėjos, Achilą matydams,
Koks jojo ūgis ir būdas, dievams jisai lygus atrodė.
Taip gi Achilas stebėjos, Dardano matydamas sūnų,

Žvelgdams akysna, matydams orumo, žodžius jo girdėdams.
Kai pasitenkino juodu, žiūrėdami vienas į antrą,
Pirmas Prijamas tada dievaveidis senelis, prabilo:
„Leisk kuoveikiausiai man gulti, dievų tu augintas herojau,
Leisk pasisotint ramiajame guoly miegu mums saldžiuoju,
Nes gi dar aš nesudėjau akių, kur po mano blakstienais,
Kai mano vaikas per tavąją ranką prarado gyvybę,
Nuolat dejuoju ir tūkstančius aš sopulių turiu kęsti,
Besivoliodamas smiltyse kiemo ir dulkėse gatvės.
Nūn ragavau ašai valgio ir gėriau aš skaisčiojo vyno,
Gerklę juo sudrėkinau, nes pirmiau nebuvau aš dar valgęs.“
Tarė jis, tuoj tad Achilas įsakė draugams ir tarnaitėms,
Prieš palapinę pastogėj patiesti ir purpuro kloti
Patalą dideliai gražų, ir viršų apdengti kilimais,
Marškas pakloti ir antklodę dėti vilnonę ant guolio.
Iš palapinės jos ėjo, laikydamos žiburį rankos,
Greitai skubėdamos, patiesė dvejetą guolių gražiųjų.
Nusišypsojęs tada, prakalbėjo greitkojis Achilas:
„Gulki, garbingas seneli, lauke, iš Achajų kad kartais
Čia bet kuris neateitų valdovas, kurie dabar renkas
Į palapinę svarstyt reikalų, su manim pasitarti.
Jei iš jų kurs pamatytų tave šičionai benakvojant,
Tuoj Agamemnonui tai išplepėtų, valdovui galingam,
Ir sugrąžinimas šito lavono tuojau nusitęstų.
Tik tu dabar pasakyki teisybę, neslėpdamas nieko,
Kiek tu dienų ketini dievams lygųjį Hektorą laidot,
Kad per tą laiką ilsėčiaus ir vyrams kovoti neleisčiau.“
Jam dievaveidis tad senis Prijamas atsakė,
„Jei tu man šermenis Hektorui tinkamai leistum atlikti,
Leisdamas tai tu, Achilai, didžios man malonės suteiktum,
Nes tu žinai, mes pily apgulti ir mes malkų neturim.
Mes iš kalnų jas gabenam, Trojėnai labai prisibijo.
Mes jį dienų bent devynetą rūmuose savo raudotum,
Dieną dešimtą jį laidotum, vyrams iškeltume puotą,
O gi vienuoliktą dieną mes kapą ant jojo supiltum,
Dvyliktą dieną karan eit galėtume, jeigu to reiktų.“
Jam atsakydamas tuoj prakalbėjo greitkojis Achilas:
„Taip tas dalykas tepildos, kaip tu kad sakai, garbingasis,
Tiek aš kovoti galiu čia uždrausti, kiek tu reikalauji.“
Taip pakalbėjęs, jis seniui Prijamui už rankos nutvėrė

Jo dešinės, kad jis baimės jokios širdyje neturėtų.
Prieš palapinę pastogėj drauge tada sugulė tuodu,
Senis Prijamas ir jojo skelbikas, abu sumaningi,
Pats gi Achilas viduj palapinės gražiosios ilsėjos
Ir Brisejida gražuolė šalia atsigulusi buvo.
Kai galingieji dievai ir narsieji herojai žirgvaldžiai
Kiaurą miegojo tą naktį, saldaus pasiilgę jau miego,
Miegas neėjo dievaičiui Hermėjui, tam laimės davėjui,
Kurs tuomet svarstė širdy, kuo būdu jisai senį Prijamą
Ves atgalios nuo laivų, kad šventieji sargai nematytų.
Jam prie galvos atsistojęs, prabilo jis žodį, sakydams:
„Seni, matyti, nelaimė nerūpi, kad taip tu miegi sau
Tarpe žiauriųjų žmonių, kai Achilas tave jau atleido.
Nūn išpirkai savo mieląjį sūnų, mokėdamas brangiai,
Bet gi už gyvą tave daug didesnę būt davę jiems kainą
Tavo vaikai, pasilikę namie, jei tiktai Agamemnons,
Vyras Atrydas tai būt sužinojęs su savo Achajais."
Tarė jis, senis labai išsigando ir kėlė skelbiką.
Jiemdviem Hermėjas mulus draug ir žirgus pakinkė beveizint
Tuoj jis patsai per stovyklą juos vedė ir niekas nejuto.
Bet kai plačiosios jie upės krantus ir jos vagą pasiekė,
Ksanto didžiai verpetingo, kurį patsai Dzeusas pagimdė,
Dievas Hermėjas tuomet jau į tolimą grįžo Olimpą.
Kai geltonrūbė aušra visą plačiąją žemę apsupo,
Tuodu dejuodami ir klykdami didžiai miesto link žirgus
Skatino bėgti, mulai gi lavoną gabeno. Nieks pirmas
Nei iš herojų, nei moterų Trojos gražuolių nejuto,
Kaip tik Kasandra viena, Afroditei kuri lygi dievei,
Pergamo bokštan įlipusi, mieląjį tėvą pažino,
Kur tada su skelbiku Idaju buvo savo dviračiuos.
Taipgi pamatė mulus ir vežimą, kur buvo lavonas,
Ji tad pravirko graudžiai ir sukliko, net skleidėsi miestas:
„Eikit, žiūrėkite Hektorą, vyrai ir moterys Trojos.
Džiaugėtės jūs, kai sugrįždavo gyvas iš karo žalingo.
Džiaugsmas didžiausias tad būdavo miestui taipogi ir liaudžiai.
Taip ji kalbėjo ir tuokart visuos namuose nebeliko
Nei moteriškės, nei vyro, — visus ėmė skausmas be saiko.
Ir susiėję prie vartų sutiko jie kūno vežėją.
Pirmosios plaukus sau rauti pradėjo žmona mylimoji
Ir gerbiama jojo motina. Lipo abidvi vežiman,

Rankomis lietė jo galvą, minia visa verkė aplinkui.
Ir jie per kiaurą tą dieną lig saulės laidos būtų verkę
Hektoro, ašaras savo būt lieję prie vartų sustoję,
Jei iš vežimo senelis nebūt prakalbėjęs jiems tardams:
„Traukitės, mano mulai kad praeitų, paskui jūs galėsit
Verkti lig soties, kai aš jau namo parsivešiu lavoną."
Taip jis prabilo ir jie prasiskyrę, vežimą praleido.
Tuodu kai tik įvažiavo į rūmus puikiuosius, lavoną
Į mirties patalą jiedu paguldė, raudotojoms liepė,
Tuokart pradėti raudoti: vieni jų čia giesmę giedojo,
Tarė kiti ir raudojo, o moterys visos dejavo.
Joms Andromacha baltrankė pravedusi buvo jau kelią,
Hektoro galvą apglobus laikydama rankose savo:
„Vyre tu mano brangusis, lig jaunas žuvai, mane našlę
Rūmuose savo apleistą palikęs ir kūdikį silpną.
Mudu jį gimdėme, tu ir ašai, būdami abu vargšai,
Aš nemanau, kad į vyrą subręstų jisai ligi miestas
Grius nuo to kalno, kadangi žuvai jo geriausias gynėjas,
Gindamas jojo vaikus ir jį patį, ir moters droviąsias,
Greit jos vergijon bus varomas ten prie laivų, prie juodųjų,
Ir aš pati su jomis, mane seksi mielasis vaikuti,
Ten mane einančią, verčiamas dirbsi tu darbus prasčiausius,
Engiamas kokio valdovo beširdžio, arba iš Achajų
Kurs nusitvėręs už rankos iš bokšto išmesdams gėrėsis,
Pykdams, kad Hektoras brolį yra kovoje jam nukovęs,
Tėvą arba gal ir sūnų, nes dideliai daug iš Achajų
Krito nuo Hektoro rankos ir graužė jie žemę pargriuvę.
Ne minkštaširdis herojus juk buvo kovoj tavo tėvas
Ne dėl ko kito jo gailisi taip Ilijono štai žmonės.
Tu padarei, kad tėvams tik graudingosios raudos beliko,
Hektorai, ypačiai man bepaliko skausmai kuodidžiausi,
Nei tu man mirdamas iš savo guolio nepadavei rankos,
Nei tu tarei paskutinio man žodžio, kurį aš minėčiau
Nuolat su ašaromis širdyje savo dieną ir naktį."
Taip verkdama jinai tarė ir moterys visos dejavo.
Vėl jam Hekabė pradėjo šią gedulo raudą raudoti:
„Hektorai, mano tu širdžiai esi iš vaikų mylimiausias.
Kol tu man gyvas buvai, nemirtingi dievai tave gerbė,
Jie ir nūnai neužmiršo tavęs po mirties, po žiauriosios,
Mano kitus kai suimdavo sūnus greitkojis Achilas,

Juos tuoj parduodavo, veždamas už jūrių marių tamsiųjų,
Samo salon, ar į Imbrą, arba į nejaukųjį Lemną,
Bet kai gyvybę jis atėmė tau durtuvu savo ilgu,
Vilko tave daugel sykių aplink savo draugo paminklą,
Tavo nukauto Patroklo, tačiau neprikėlė ir taip jo.
Nūn tu gražus, malonus, štai guli aukštuose mano rūmuos.
Ir panašus tu į vyrą, kurį tas šaulys Apolonas,
Savo pasiekęs dailioms strėlėmis, kur be skausmo nukauja."
Ji verkdama taip kalbėjo ir triukšmas pakilo be saiko.
Tad iš eilės jas trečioji pravirkdė gražioji Helena:
„Hektorai, tu iš visų mano dieverių pats mylimiausias,
Nes mano vyras yra Aleksandras, dievams jisai lygus,
Kurs mane Trojon gabeno, bet žūti pirma man reikėjo,
Nes gi man dvidešimt metų nūn lygiai sukako nuo laiko,
Kai iš tenai išsikrausčiau ir savo tėvynę apleidau,
Bet niekuomet nuo tavęs negirdėjau aš blogo žodelio.
Jei mane vienas ar kitas užnikdavo barti čia rūmuos,
Ar mano dieveriai, mošos, ar dieverių pačios, ar uošvės —
Tėvas kilnusis Prijamas visad kuogeriausias man buvo, —
Tu nuramindavai žodžiais ir juos sulaikydavai nuolat,
Tu savo nuolaidumu ir didžiu švelnumu savo žodžių.
Taip verkdama aš tavęs, apverkiu ir save nelaimingą.
Nėr jau nė vieno dabar, kuris Trojoj plačiojoje būtų
Mielas man draugas, visi šioj pily mane uja ir uja."
Tarė jinai verkdama ir didžiausia minia sykiu verkė.
Senis Prijamas gi liaudžiai ginkluotai prabilo, sakydams:
„Nūn jūs, Trojėnai, į miestą gabenkite malkų. Argėjų
Pasalo būrio visai nebijokit, yra man Achilas
Tai pažadėjęs, paleisdams mane nuo laivų nuo juodųjų:
Nieko nekenkti lig dvyliktą sykį aušra pasirodys."
Taip jis prabilo, ir į vežimus jie mulus, taipgi jaučius
Kinkė ir greitai už miesto visi susirinko į būrį,
Ir per devynias dienas prigabeno jie malkų daugybę.
Ir kai dešimtąją dieną aušra šviesiaspalvė prašvito,
Jie verkdami nešė Hektoro kūną iš rūmų aukštųjų
Ir jį padėję ant laužo aukštai, tuojau ugnį sukūrė.
Kai ankstyvoji aušra, raudonpirštė dievaitė, prašvito,
Tuokart prie laužo garbingojo Hektoro vyrai atėjo.
Kai susirinko į krūvą, arti prie kits kito sustojo,
Laužą pirmą jie užgesė, užliejo vynu tuoj skaisčiuoju,

Visą tą vietą, liepsnos kur galybė karštoji pasiekė.
Tad jo draugai ir jo broliai surinko jo kaulus baltuosius,
Buvo didžiai tad nuliūdę ir ašaros šviesios jiems biro.
Kaulus baltuosius surinkę, sudėjo į urną auksinę,
Tuoj ją padėjo į ertą ir suskliaustą rūsį, viršuj gi
Iš akmenų, iš sunkiųjų sukrovė greit krūvą didžiausią,
Greitai padarė jie kapą, aplinkui žvalgus pasistatė,
Kad neužpultų juos ten šviesiastaibiai Achajai, jų priešai.
Kapą supylę, atgal jie sugrįžo į savo tvirtovę.
Vėl susirinkę, vėlioniui minėti pakėlė jie puotą
Rūmuos Prijamo, dievų išaugintojo savo valdovo.
Taip tat Trojėnai palaidojo Hektorą, narsų žirgvaldį.

1927. V. 10
Skuodas.

KOMENTARAS

I.

1. *Rūstybę Achilo:* Achilo rūstybė — tai pagrindinis Ilijados objektas, tai — ašis, apie kurią sukasi beveik visi Ilijados įvykiai.
Achilas (Achilejus) — Ftijos šalies Tesalijoje karaliaus Pelejaus (iš čia: Pelydas) ir jūrų dievės Tetidos sūnus, Ajako, Dzeuso sūnaus, anūkas, vyriausias Ilijados karžygys.
Mūza — poezijos ir muzikos dievė, poetų įkvėpėja.
2. *Achajai* — bendras visų prieš Troją žygiavusių graikų pavadinimas. Siauresne prasme imant — žymiausia graikų tauta, Trojos karo laiku apimanti visą Tesaliją ir didelę Peloponeso dalį.
3. *Hadas* — Krono ir Rejos sūnus, Dzeuso ir Poseidono brolis, požemių valstybės valdovas. Į jo valstybę keliaudavo visų mirusiųjų ir gerų ir blogų vėlės. Ne visur Homeras Hado valstybę vaizduoja požemyje esant: kartais ją randame vidury žemės, o kartais tolimoje, miglų aptrauktoje, vakarų šalyje, kur saulės spinduliai niekad neįsiskverbia, todėl ten viešpataujanti amžina tamsa. Hadas dažnai reiškia ne tik požemių dievą, bet ir pačią jo šalį.
5. *Dzeusas* — titano Krono (iš čia: Kronidas) ir *Rejos* sūnus, Heros brolis ir vyras, galingiausias iš visų dievų, pasaulio valdovas, dievų ir žmonių tėvas. Gyvena aukščiausio Tesalijos kalno Olimpo viršūnėje. Jo valdžioje visos atmosferinės atmainos: debesys, lietūs, perkūnai, žaibai, metų laikai ir tt. Lakštingala jo pasiuntinys, nes ji praneša naują metų laiką — pavasarį. Jo valia visada sutinka su likimo sprendimu, ir tuo jis aukštesnis už visus kitus dievus.
7. *Atrydas* — Agamemnonas, Mikėnų, Peloponeso miesto, karaliaus Atrejaus sūnus, Menelajo brolis, pasiėmęs vyriausią visos graikų kariuomenės vadovybę, norėdamas atkeršyti Trojėnams už tai, kad Trojos karaliaus Prijamo sūnus Paris pagrobė Menelajo žmoną Heleną.
9. *Lėtojos ir Dzeuso sūnus* = Apolonas, Likijos (M. Azijos tautelės) kilimo šviesos dievas, tvarkos saugotojas. Tvarkos ardytojus šaudydavo strėlėmis iš savo sidabrinio lanko, todėl ir vadinamas „sidabralankis", „toli šaudąs".
11. *Chrisas* — šventikas iš Chrisos miesto, Vakarinėje Troados dalyje. *Šventikas:* graikai neturėjo šventikų luomo, kaip, pav., egiptiečiai, arba babiloniečiai, bet tiktai atskiroms pareigoms: maldoms ir aukoms skiriamus žmones. Tačiau ir tie atskirų pareigų žmonės ne-

buvo vieninteliai religinių apeigų vykdytojai: karalius, kariuomenės vadas, arba šeimos galva — tėvas taip pat kiekvienu atsitikimu galėdavo atlikti religines apeigas.

12. *Laivų stovyklon:* Achajų laivai buvo ištraukti ant kranto, o prieš juos tiesėsi kariuomenės stovykla.

14. Šventikai nešiodavosi rankoje lazdą (skeptrą), o ant galvos vainiką, tikriau sakant, tam tikrą vilnonę juostą. Maldaudami ko nors nusiimdavo savo vainiką ir uždėdavo ant skeptro, rodydami, kad jie yra globojami to dievo, kuriam jie tarnauja.

16. *Broliai Atrydai* — Agamemnonas ir Spartos karalius Menelajas.

17. *gražiaauliai:* blauzdoms apsaugoti kareiviai apdengdavo jas visaip išpuoštomis metalinėmis plokštelėmis.

19. *Prijamas* — Laomedonto sūnus, Trojos karalius.

21. *Foibas* — Apolono pavadinimas; reiškia „šviesus", „spinduntis šviesa".

33. *Tyliai nuėjo...* Koks puikus kontrastas tarp nusiminusio, tyliai einančio senelio ir sujudusios ūžiančios jūros!

37. *Kila* (Killa) — mažas Troados miestelis netoli nuo Chrisos.
Tenedas — maža salelė netoli nuo Trojos krantų.

38. *Smintėjus* — Apolono pavadinimas. Kai kurie senovės Homero komentatoriai aiškindavo, kad Smintejus reiškiąs „laukų pelių naikintoją" (sminthoi — laukų pelės). Aristarchas, Aleksandrijos filologas, tvirtino, kad Apolonas vadinamas Smintėjum dėlto, kad Smintėjuje, mažame Troados miestelyje, buvusi jo šventykla.

39—40. *...kulšis riebiausias deginau...*: aukojant ne visas gyvulys būdavo sudeginamas: užtekdavo paimti tiktai kulšis, apdėti jas taukų sluoksniu ir sudeginti.
Aukojantis manydavo, kad dievas, kuriam jis aukoja, yra įpareigotas jam už tai kuo nors atsilyginti. Ir čia mes matome, kaip senelis primena dievui, kad tas esąs jam dar skolingas už aukas.

41. *Danajai* — bendras prieš Troją kovojusių graikų pavadinimas, panašiai, kaip Achajai. Siauresne prasme — Argo, Peloponeso šalies, gyventojai, kuriuos seniau valdęs kažkoks Danajas, todėl jie ir pasivadinę jo vardu — Danajais.

46. *...lyg naktis kuo tamsiausia:* naktis senovės graikams buvo kažkoks baisus dalykas. Juo tamsesnė naktis, juo didesnės sukeldavo jiems baimės. Todėl ir čia Homeras, norėdamas mums parodyti, su kokiu baisumu ir smarkumu ėjo Apolonas, sulygina jį su greitai užeinančia tamsia naktimi. Tas palyginimas dar ir tuo įspūdingas, kad šviesos dievas Apolonas lyginamas su tamsa.

53. *...Achilas vyriją įsakė:* Achilas nebuvo vyriausias vadas, bet tik karžygys, todėl jis neturėjo teisės sušaukti vyriją: tatai galėjo padaryti tik Agamemnonas. Matyt, per ilgą karą ir tokį baisų marą buvo pakrikusi Achajų disciplina.

54. *Hera* — Krono duktė, Dzeuso sesuo ir žmona, graikų užtarėja, nekenčianti Trojėnų. Paprastai ji vadinama baltarankė, „jautakė".

61—62. Homero raštuose mes randame tris žynių klases: a) *žynys* apskritai paėmus (graik. mantis). Juo gali būti kiekvienas burtininkas, ar šiaip kas sugebąs iš tam tikrų ženklų ar apsireiškimų gamtoje išpranašauti

dievų valią; b) *šventikas* kurio nors dievo, kurio nors kulto aptarnautojas (gr. hiereus), sprendžiantis dievų lėmimą iš aukojamų gyvulių širdies, kepenų ir kitų kūno vidurių, ir c) *sapnų aiškintojas* (graik. oneiropolos) pranašaujantis iš savo paties sapnų, arba svetimų sapnų aiškintojas.

64. *hekatomba* — šimto jaučių auka.

71. Garsus žynys Kalchas plaukė drauge su Achajais Trojon. Spręsdamas kiekvienu momentu iš įvairių ženklų dievų nusistatymą, jis įspėdavo gresiantį graikams pavojų ir tuo jiems padėdavo išvengti visokių nelaimių.

79. *Argėjai* = Achajai = Danajai; siauresne prasme — Argo šalies (Peloponese) gyventojai.

113. *Chrisejida* — šventiko Criso duktė.

114. *Klytaimnestra* — Agamemnono žmona, anksčiau viešpatavusio Spartos karaliaus Tindaro duktė, pagrobtosios Helenos sesuo.

124. ...*dovaną duoti:* karo grobis būdavo išdalinamas tarp kareivių; vyriausias vadas, nors ir nedalyvaudavo grobime, visada gaudavo didžiausią ir geriausią dalį.

139. *Ajantas* (Aias) — Lokridos, Vidurinės Graikijos šalies, karaliaus Oilejaus sūnus (iš čia Oiliadas), po Achilo greičiausias iš visų prieš Troją kovojusių graikų; yra dar kitas *Ajantas,* Telamono sūnus, iš Salamino salos, po Achilo stipriausias ir veikliausias iš visų graikų. *Odisėjus* — Laerto sūnus, Itakos salos karalius, gudriausias ir apsukriausias iš visų Achajų.

145. *Idomenejus* — Kretos karalius, Deukalijono sūnus, mitiškojo Kretos karaliaus Mino anūkas.

156. *Ftija* — šalis ir miestas Tesalijoje, Pelejaus, Achilo tėvo, sostinė.

161. *šunaki:* šuo graikams buvo visada begėdiškumo simbolis, panašiai, kaip mūsų laikais kiaulė.

174. *riestanosiai:* laivo priešakys ir užpakalis būdavo iškelti ir išlenkti, todėl atrodydavo, lyg užriestos nosys.

184. *Mirmidonai:* — Ftijos gyventojai, Achilo valdiniai.

188. *Brisejidą... paimsiu:* Agamemnonas čia paima Brisejidą ne tiek savo nuostoliui atlyginti, kiek dėl to, kad Achilas pajustų jį viršininku esant. Brisejida — Brisejaus duktė.

198. *Atena* (Athėnė) — Dzeuso duktė, narsi ir protinga dievė, Achajų vadų, ypatingai Odisėjaus globėja. Paprastai ji vadinama „pelėdakė“, „šviesaakė“.

206. *Aigidvaldžio Dzeuso:* — valdančio aigidą. Aigida — Dzeuso skydas, sudarytas iš žvėrių odų, paties Hefaisto darbas. Pakračius Dzeusui aigidą, pradeda kilti debesys, žmones apima baimė.

215. *žodžiais gali... jį užgaulioti:* Achilas negali suvaldyt savo piktumo. Jei jis negauna darbu atkeršyt, tai bent koliojimais stengiasi išlieti savo tulžį. Atėna tik pritaria tiems koliojimams, matydama, kad iš karto negalima jo suvaldyti.

239. *Skeptras* — lazda, karališkos valdžios ženklas.

243. *teisdariai,* kaip ir karaliai, nešiodavo skeptrą.

249. *Hektoras,* Prijamo sūnus, žymiausias Trojėnų karžygys.

254. *Nestoras,* Nelėjaus sūnus, *Pilo,* Mesenijos miesto, žiemos vakarų Peloponeso pakrantėje, karalius, seniausias iš visų Achajų.

267. *Daug gudresnių ir už judu herojų:* Nestoras mielai pasakoja apie galingesnius, geresnius seniau buvusius žmones, palygindamas su jais tenykščius herojus, o poetas vėl, iš savo pusės tuos herojus palygina su savo laikais. Žmonės vis eina blogyn!

270. *Peiritojas (Peirithoos), Driantas* ir kit. — lapitai iš Larisos miesto Tesalijoje, garsūs savo kova su kentaurais, kalnų baisenybėmis.

272. *Tezėjus* (Theseus), Atėniečių sentėvis, Homero niekur nėra minimas. Šioji eilutė — tai tik vėlesnių laikų įterpimas, paimtas iš Heziodo.

315. *Menoitijo sūnus* = Patroklas. Dar būdamas vaikas, žaisdamas kartą kauleliais, nudėjo savo draugą. Bijodamas tėvų keršto, pabėgo jis iš savo namų pas Pelėjų, užaugo čia kartu su Achilu, ir kartu iškeliavo Trojos karan.

321. *stovyklą valyti:* visa stovykla buvo suteršta Agamemnono pasielgimu ir baisiu maru. Todėl reikėjo viską išvalyti, išplauti, kad tuo būdu ir Agamemnono kaltė, užtraukusi tokią nelaimę, būtų nuplauta. Graikai manė, kad nusiplaudami kūną tuo pačiu ir kaltės nusiplauna. Panašią pažiūrą mes matome ir pas izraelitus. Šv. Rašte labai dažnai galima sutikti tokių nusiplovimų. Pav., Samuel. 6, 7 sako, kad „Izraelio vaikai" — pasiryžę atsisakyti nuo stabų garbinimo — susirinko pas Mipah, sėmėsi vandens, liejosi Jehovos akivaizdoje, pasnykavo ir sakė: „nusidėjome prieš Jehovą".

328. *Taltibijas ir Euribatas:* Herodotas sako, kad Spartoje buvusi Taltibijo šventykla. Buvę ten ir jo anūkai, vis tebeiną heroldų pareigas.

356. *Prievarta ėjo mergaitė.* Prie šios vietos senovės kritikų gražiai buvo pastebėta, kad Homeras sugeba būt iškalbingas, net tada, kada jis tyli.

359. *motiną... melsdams atvykti:* Achilo motina buvo Tetida, Nerejaus duktė. Kaip mažas vaikas, eina Achilas pas motiną, išsiverkti ir išsipasakoti jai savo nelaimę. Apskritai, Homero didvyriai nusiminę verkia, kaip maži vaikai. Nereikia iš to spręsti, kad jie sentimentalūs: tai teparodo jų naiviškumą ir primityviškumą.

360. *trumpaamžį:* likimo buvo nulemta Achilui mirti dar jaunam, tuojau, kaip tik jam pavyks nukauti Hektorą. Tasai lėmimas visą laiką kabo ties jo galva ir dar labjau padidina jo gyvenimo tragiškumą.

365. *verkdamas:* Achilas verkia ne tiek dėl Brisejidos, kiek dėl savo teisių įžeidimo.

366. *Nerėjus* — jūrų dievas, turėjęs puikius rūmus jūrų dugne.

367. *migla apsisupus:* dievai pas Homerą dažnai pasirodo paprasto kokio gamtos apsireiškimo forma.

373. *Tu juk žinai:* nors Tetida, kaipo dievė, žino visa, kas nutiko, tačiau Achilas vis tiek jai viską išpasakoja, norėdamas tuo būdu savo skausmą palengvinti.

374. *Tebe* — miestas Troadoj, prie Helesponto.

403. *Dar pas senelį bebūdams esu girdėjęs...* Tetida, pagimdžiusi Pelejui Achilą, pasilikusi jo namuose ir užauginusi vaiką. Tačiau, Trojos karo metu, jau mes jos pas Pelėjų nematome: ji vėl persikėlė jūron.

405 ir tol. Tas mitas bus tur būt alegoriškas, vaizduojąs baisių gamtos jėgų

sukilimą, kur sujudusios vandens ir sausumos galybės, susijungusios, *net patį Dzeusą skaudžiai paliečia. Homeras, be abejonės, to mito* pirmykštės reikšmės nežinojo.

407. *Poseidonas* — Krono sūnus, Dzeuso ir Hado brolis, jūros ir šiaip vandenų valdovas. Savo trišake ietimi jis sujudina jūrą, arba žemę priverčia drebėti. Jis siunčia pagal savo norą jūrininkams vėjus. Gyvena daugiausia jūroj, bet kartais ir Olimpe.

410. *Briarėjus-Aigajonas* — pagal Aristarchą, Poseidono sūnus (kitų nuomone, Urano-Dangaus ir Gajos-Žemės sūnus), jūrų dievas, audrų ir sujudusių jūros bangų valdovas.

413. *kelius apkabinki* — šitaip dar ir šiandien kiti sveikina kokį aukštos kilmės asmenį.

429. *Vakar išvyko Dzeusas...* Poetas išgalvoja tą Dzeuso išvykimą, kad galėtų atidėti Tetidos prašymą, o tuo tarpu Achajai pamatytų, kaip jiems seksis Achilui iš karo pasitraukus. Tačiau poetas, užuot mums parodęs Achajų stovyklą, aprašo, kaip Odisėjus gabeno Chrisejidą. Nuomonė, kad Dzeusas keliauja pas Aitiopus, remiasi žmonių įsitikinimu, kad toli, kur nors pasaulio krašte, arba pietuose (Aitiopai), arba šiaurėje (Hyperborejai) gyvenanti *kokia dorovinga tauta, užsitarnavusi* tiek, kad dievai pas ją lankosi.

Okeanas — upė, apsupanti visą žemės diską. Iš jos ištekančios visos kitos upės, net jūros ir šiaip vandens. Aitiopai, Nylo aukštupio gyventojai, siekę Okeaną.

432. *varinį rūmą* = vario grindimis. Dievų rūmai buvę perdėm metaliniai.

455. *barstyti druska... ir miežiais:* prieš nuduriant aukos gyvulį apibarstydavo apmaltais miežiais.

472. *kulšims sudegus* — žiūr. 39—40 eil.

478. *krateras* — didelis indas, kuriame maišydavo vyną su vandeniu.

481. *paianas* — padėkos giesmė dievams už išgelbėjimą nuo kokios nelaimės. Paianu (Paieonu) vadinęsis seniau kažkoks medicinos dievas. Vėliau tas Paianas buvo sumaišytas su Apolonu, tada tai paianu vadinosi kiekviena giesmė Apolono garbei.

487. *Aušra* (gr. *Ἠώς*) — ryto dievė, Hyperiono duktė, Helijo (saulės) sesuo. Jos pareiga — atidaryti Rytui duris. Ji kas rytas išvažiuodavo paskui Aušrinę savo ketvertu arklių. Homeras ją vadina dažniausiai „raudonpiršte" *(originale: „rožiapirštė")*.

497. *Vien tik Achilas...* Poetas vėl valandėlę mus nuveda pas vyriausią visos Ilijados didvyrį Achilą, paskui ilgam laikui paliks jį sau vieną pykti.

497—501. Su taip bepykstančiu Achilu mes vėl susitinkame tiktai IX giesmėj.

535. *linkteriu galva:* galvos linkterėjimas čia turi magiškos reikšmės. Paprastai Dzeusas pareiškia savo sutikimą ką nors įvykdyti griausmu ir perkūnu. Bet čia, kai Tetida, akis į akį, prašo jos išklausyti, Dzeusas nebegriaudžia, bet tik galva linkteri; tačiau tas linkterėjimas reiškia tiek pat, kiek ir perkūnas.

544. *Dzeusas pagrižo namo,* t. y. į savo rūmus Olimpo viršūnėje, kur įvykdavo visi dievų pasitarimai.

547. *Hera jau buvo mačius*...: prasideda šeimyniška scena, verta komedijos!

581. *Hefaistas* — Dzeuso ir Heros sūnus, ugnies, vulkanų ir metalurgijos dievas. Tik ką gimusį, motina išmetė jį į Lemno salą, kur jis bekrisdamas išsisuko koją ir visą laiką turėjo būt šlubas. Jis turėjo savo kalvę Olimpe, kur dirbdavo kiklopai. Visi dievai eidavo pas jį užsisakyti ginklų ir kitokių padargų.

594. *Lemnas* — sala šiaurinėje Egėjaus jūro dalyje, netoli nuo M. Azijos krantų.

595. *Sintiečiai* — senieji Lemno gyventojai. Tai buvo jūrų plėšikai, turbūt Trakų kilmės.

II.

6. *Sapnas* (gr. Oneiros), savo prigimtimi artimas Mirčiai (gr. Thanatos), gyvena požemyje, valdo ne tik žmones, bet ir dievus, net pats Dzeusas negali prieš jį atsispirti.

20. *Nelėjaus sūnus* = Nestoras: žiūr. I, 254, Nelėjus — Poseidono sūnus, legendaris Mesenijos (Peloponese) miesto Pilo įkūrėjas ir valdovas.

23. *Atrėjaus sūnus* = Agamemnonas. Atrėjus — Pelopo sūnus, Mikėnų karalius, pagarsėjęs savo brolio Tiesto neapkentimu ir baisiu kerštu: nužudęs du Tiesto sūnu, iškepė ir patiekė Tiestui valgyti. Vėliau jis buvo nužudytas likusio trečiojo Tiesto sūnaus Aigisto.

42. *Chitonas* — ilgas, apatinis, be rankovių drabužis; mūsiškai būtų — marškiniai.

47. *Variarūbiai:* ant chitono užsivilkdavo kariai varinius šarvus, kuriems blizgant, atrodydavo, lyg pats chitonas variu blizgėtų.

55. *tarės su jaisiais:* Agamemnonas čia pasielgia labai gudriai. Jam reikia būtinai sugrąžinti kariuomenėn discipliną, kuri per dešimt taip sunkaus karo metų, prisidėjus dar vadų tarpusavio nesutikimams, jau beveik visai buvo pakrikusi. Jis čia sugalvoja tokį psichologišką eksperimentą: atsargiai pasiūlo kariuomenei liautis kariavus ir vykti tuojau namo, tuo tarpu kiti vadai, iš anksto pamokyti, kaip reikia pasielgti, turi stoti prieš tokį pasiūlymą, išpeikti jo argumentus, norinčius įrodyti, kad reikia grįžti namo, ir tokiu būdu sulaikyti kariuomenę, priversti ją klausyti vadų ir sužadinti iš naujo į kovą — be Achilo.

81. *būtum už melą priėmę:* tokioj nemalonioj padėty (Achilui pasitraukus) esant, graikams rodėsi neįtikėtinas dalykas, kad galima būtų pakilti, sumušti priešą ir paimti Troją.

101—2. ...*Agamemnonas skeptrą turėdams:* to skeptro genealogija suteikia poetui progos išvesti galingą Agamemnono kilmę: padarė tą skeptrą Hefaistas, nes jis visokių metalų išdirbėjas; paskyrė jį Dzeusui, kaipo karališkos valdžios ženklą, iš jo paėmė Hermėjas, bandų ganytojas — karalių pavyzdys (karaliai dažnai buvo vadinami: tautų, žmonių ganytojai).

103. *Argą nužudė* = Hermėjas, Dzeuso ir Majos sūnus, dievų pasiuntinys. Jis užmušė šimtaakį Argą, saugojusį Heros paliepimu jo, argėjų ka-

raliaus Inacho dukterį, Dzeuso mylimą. *Užtat jis ir vadinamas Argžudžiu* (gr. Argeifontes).

105. *Pelopas* — Tantalo sūnus, Dzeuso anūkas, Atrėjaus tėvas. Jis pirmiau gyveno Lidijoje. Iš ten atvykęs į Pizą (Olimpijoje) vedė Hipodamėją, Oinomajaus dukterį, ir ėmė valdyti pusiasalį, kuris jo vardu buvo pavadintas Peloponesu (Pelopo sala: Pelopos + nesos — sala).

110. *Arėjas* — kovos dievas (toks kaip romėnų kovos dievas Marsas). Jis labiausiai buvo garbinamas Trakijoje.

110—40. Žiūr. II, 55. Agamemnono kalba čia taip sudaryta, kad būtinai reikia padaryti visai priešingą išvadą: Užuot namo grįžus, tuojau pulti priešą! *Senovės žmonės laikė tą kalbą puikiausiu hypokrizijos* (veidmainiavimo) pavyzdžiu.

144. *Euras* — žiemos rytų vėjas, tirpinantis pavasario sniegą.
Notas — lietų ir ūkanas nešantis pietų vėjas.
Ikarijas — Kretos labirinto statytojo Daidalo sūnus. Jis ir jo tėvas drauge prisitaisę sparnus, belėkdami iš Krėtos, nukrito į žiemos rytų pusės Aigėjaus jūrą; todėl ta jūros dalis ir joje esanti sala tapo jo vardu pavadintos.

146. *Dzefiras* — vakarinis vėjas, visada sukeliantis audrą.

155 ir sek. Sulig Agamemnono planu, padarytu pasitarime su vadais (žiūr. *II*, 55), *dabar turėjo vadai stoti prieš Agamemnoną ir įtikinėti graikus*, kad pasiliktų vietoj. Poetas, kaip paprastai, vadų intervenciją aiškina dievų įsikišimu.

182. *Euribatas* — jau žinomas šauklys, Agamemnono vežikas.

221 ir sek. Tersitas daro Agamemnonui čia tuos pačius priekaištus, kaip ir Achilas pirmoje giesmėje. Kada Achilo pusę ginti stojo toks akiplėša, tai aišku, kad Achilo pusė turi pralaimėti.

255. *Telemachas* — Odisėjaus ir Penelopės sūnus.

265—6. *Vyrai... juokės:* Kaip vaidas tarp dievų pirmoje giesmėje, pasirodžius Hefaistui, baigiasi vien juokais, taip čionai tas didelis Achajų sujudimas pagaliau pasibaigia gardžiu juoku.

297. *Kėrės* — likimo dievės, suteikiančios žmonėms laimę, nelaimę, o dažniausiai mirtį.

298. *Aulida* — miestas ir uostas Bojotijoj prie Euripo įlankos, prieš Chalkidą, visų prieš Troją žygiavusių Achajų susirinkimo vieta.

333. *Gerenija* — Mesenijos miestas. Plačiau VII, 172.

350. *iš dešinio šono žaibavo:* graikai, žiūrėdami į Dzeuso ženklus — žaibus, būdavo atsikreipę į žiemius. Jei sužaibuodavo iš dešinės — rytuose, tai reikšdavo Dzeuso pritarimą, jei vakaruose — priešingą nusistatymą.

372. *Aigidvaldis* = Aigidą valdantis Dzeusas. Aigida — *galingasis Dzeuso* skydas, Hefaisto darytas, kurį jis stipriai krato kairiąja ranka, tuo tarpu kaip dešiniąja mėto žaibus.

402. *Tidėjaus sūnus* = Diomedas. Tidėjus — Oinėjaus sūnus, Aitolijos miesto Kalidono karalius. Diomedas — Tidėjaus ir Diifilos sūnus, karaliui Adrestui mirus, vedęs jo žmoną Aigialėją ir tuo būdu tapęs Argo karalium.

Ajantu abudu: Ajantas Mažasis — Lokridos karaliaus Oilėjaus sūnus, Ajantas Didysis — Salamino salos karaliaus Telamono sūnus, po Achilo stipriausias ir narsiausias iš visų prieš Troją kovojusių.

444. *Atenos Aigida* (skydas) — gauruota oda, dengianti pečius, rankas ir krūtinę. Kartais toji Atenos Aigida vaizduojama kaip krūtinės šarvai, gauruota oda aptraukti, su baidyklės Gorgonos galva vidury, apjuosta aplinkui žalčiais.

451 ir sek. Į kovą einančios kariuomenės vaizdą poetas mums nupiešia penkiais palyginimais, vaizduojančiais penkias žygiavimo fazes: pirmiausia iš toli ima žybčioti blizgą, kaip ugnis, ginklai; paskui lygumoj pasirodo kareivių minios, kaip paukščių pulkai, ir slenka chaotingai, kaip musės. Dabar jau vadai skirsto kareivius būriais, kaip piemenys ožkas. Galiausiai atvyksta vyriausias vadas ir duoda įsakymus... Homeras tą kariuomenės žygiavimą vaizduoja taip, lyg būtų aprašinėjęs dar tik pirmąją kovą pas Troją. Jis pradėjo savo poemą vaizduodamas tik dešimtus Trojos karo metus, todėl kiekvieną dalyką jis turi iš pat pradžių atpasakoti.

457—8. *Asijo lanka* — pelkėta lyguma Lidijoj, tarp Tmolo kalno ir Kaistro upės. Iš čia kyla visos vienos pasaulio dalies Azijos pavadinimas.

464. *Skamandras* — upė, tekanti per beveik patį Trojos lygumos vidurį.

490 ir sek. Nuo čia prasideda vadinamasis katalogas, t. y. išskaičiavimas paeiliui abiejų pusių kariuomenių pagal tauteles, miestus ir tt., pamininti drauge ir kiekvienos dalies vadus. Tasai katalogas — tai vėlybesnių laikų įterpimas. Turtingos graikų aristokratų šeimos, norėdamos parodyti savo seną ir aukštą kilmę, stengdavosi ją išvesti iš kurio nors Trojos karo karžygio. Tuo tikslu paimdavo iš Ilijados kurį nors nežymų asmenį (arba ir visai naują išsigalvodavo), padarydavo jį tos šalies, iš kurios ta giminė nori išvesti savo kilmę, karalium, ar kariuomenės vadu, ir leisdavo jam dalyvauti su savo grupe Trojos kare. Tokiu būdu ir susidarė nemažas katalogas. Jis suskirstytas į dvi dalis: pirmojoj daly išskaičiuojama graikų pajėgos, antrojoj — trojėnų. Jame randama daug nesutikimų su kitomis Ilijados dalimis. Senovėj tasai katalogas paprastai būdavo vadinamas Bojotija. Tatai mums duoda pagrindo spėti, kad tas katalogas bus buvęs surašytas Bojotijoje, kokio nors Bojotiečio. Tam pritaria ir tas faktas, kad Heziodo, kuris buvo bojotietis, poezijoj randama daug panašaus „kataloguojančio“ elemento, o kas svarbiausia, — tai, kad tasai katalogas prasideda Bojotijos ir jos dalių aprašymu, nors šiaip tie kariai iš Bojotijos jokio žymesnio vaidmens Ilijadoj nevaidina. Geografijos atžvilgiu tasai katalogas vaizduoja laikus daug vėlybesnius už Trojos karą. Taip, pav., Tukididas savo istorijoje (I, 12) sako, kad Bojotiečiai tik šešiasdešimtais metais po Trojos išgriovimo buvę tesaliečių iš Tesalijos nustumti į vėliau vadinamą Bojotiją, kuri anksčiau vadinusis Kadmejida. Negalėdamas to fakto suderinti su Ilijados katalogu, jis prieina klaidingą išvadą, kad Trojos karan žygiavusi tik maža Bojotiečių dalelė, kuri esą buvusi jau anksčiau nustumta Bojotijon.

490. *Bojotija* — Vidurinės Graikijos dalis tarp Fokidos, Atikos ir Kopaidos ežero. Sostinė *Tebai.*
492. *Hiria* — mažas Bojotijos miestelis prie Euripo sąsmaugos.
Schoinas — miestas netoli nuo sostinės Tebų.
493. *Skolas* — miestas netoli nuo Tebų.
Eteonas — miestelis prie Asopo upės.
Tespėja — miestas prie Helikono kalno, garsus senovėje Eroso ir Mūzų šventykla.
Graja — miestas prie Asopo upės.
494. *Mikalesas* — miestas nepertoli nuo Tanagros.
Harmas ir *Eilesas* — miesteliai netoli nuo Tanagros.
495. *Eritra* — miestas prie Kitairono kalno, ant pietinio Asopo upės kranto, Platajiečių teritorijoj.
Eleonas — miestas į vasaros vakarus nuo Tanagros.
Hila — miestas prie Kopaidos ežero.
496. *Peteonas* — miestas netoli nuo Haliarto miesto, Tebų teritorijoj.
Okalėja — miestas tarp Holiarto Alalkomenų miestų.
Medeonas — miestas prie Fenikijaus kalno.
497. *Kopai* — miestas ant šiaurinio Kopaidos ežero kranto.
Eitresas — miestas netoli nuo Tespejos miesto, garsus Apolono orakulu.
498. *Tisba* — miestas prie Helikono kalno netoli nuo Tespejos.
Koronėja — miestas į vakarus nuo Kopaidos ežero.
Haliartas — miestas prie Kopaidos ežero netoli nuo Koronėjos, romėnų nugriautas per karą su Persėjum.
499. *Plataja* — miestas Asopo upės slėnyje, tarp Helikono ir Kitairono kalnų. Toje vietoje, Pausanijui ir Aristidui vadovaujant, buvo sumušta persų kavalerija ir pats vadas Mardonijus užmuštas.
Glisantas — miestas prie Hipato kalno, netoli nuo Tebų, sugriautas Antoninų laikais.
500. *Hypotebai* — apatinė, lygumoj gulinti, Tebų miesto dalis. Aukštutinė miesto dalis ir pilis vadinosi Kadmeja.
Onchestas — miestas prie Kopaidos ežero toje vietoj, kur šiandien yra vienuolynas Mazaraki.
502. *Arnė* — miestas, kuris vėliau buvo vadinamas Cheronėja. Jis netoli nuo Kefiso upės, Kopaidos ežero ir Koronėjos.
503. *Midėja* — miestas prie Kopaidos ežero, Strabono liudijimu, nuskendęs į ežerą.
Nisa — miestas prie Helikono kalno.
Antedonas — miestas ir uostas prie Euripo.
506. *Aspledonas* — miestas Minijiečių teritorijoj prie Kopaidos ežero.
Orchomenas — miestas prie Kefiso upės įtakos į Kopaidos ežerą, buvęs, kitados buvusios garsios, Minijiečių valstybės sostinė. Jo griuvėsius randame dabar netoli miestelio Skripų.
507. *Askalafas ir Ialmenas* — Argonautų žygio dalyviai, abu žuvę pas Troją.
512. *Fokėja* (Fokida) — Vidurinės Graikijos šalis prie Parnaso, į vakarus nuo Bojotijos.

Schedijas — *Epistrofo* brolis.
513. *Iitas* — dalyvavo Argonautų žygyje.
514. *Kiparisas* — miestelis netoli nuo Delfų. Parnaso tarpekliuose.
Pitonas — senasis Delfų vardas.
Delfai — garsusis Apolono orakulas prie Parnaso kalno.
515. *Krisa* — miestas ir uostas prie Lepanto įlankos.
Daulida — miestas ant vienos kalvos netoli nuo Delfų.
Panopėja — miestas prie Bojotijos sienos, šiandien vadinamas Blaslos.
516. *Anemorėja* — miestelis netoli nuo Delfų.
Hiampolas — miestelis prie vieno tarpeklio, einančio iš Fokidos į Tesaliją.
Kefisas — Fokidos upė, įtekanti į Kopaidos ežerą. Reikia skirti kitą Kefisą, tekantį per Atiką.
517. *Lilaja* — miestas netoli nuo Doridos sienos.
521. *Lokrai* — Lokridos gyventojai. Lokrida — Vidurinės Graikijos dalis prie Eubojos įlankos, į vasaros rytus nuo Fokidos.
524. *Helada* = Graikija.
Argas — miestas Argolidoje (Pelopönese). Čia reiškia visą Peloponesą.
525. *Kinas* — miestas to paties vardo iškyšulyje, Opunto uostas.
Opoentas (Opūntas) — Lokridos sostinė, Patroklo, Achilo draugo, tėvynė.
Kaliaras — miestas, kuris jau Strabono (63 prieš Kr. — 19 po Kr.) laikais buvo tik griuvėsių krūva.
526. *Bėsa* — Strabono liudijimu — esąs ne miestas, bet tik slėnis.
Skarfa — miestelis netoli nuo Termopilų, žemės drebėjimo sunaikintas apie 400 m. pr. Kr.
Augeja — nežinomas miestas.
Tronis — pajūrio miestas, vėliau tapęs vadinamųjų Epiknėmidiečių lokrų sostinė.
527. *Boagrias* — Strabono liudijimu — esąs šaltinis, jo laiku vadinamas Manes.
529. *Euboja* — sala Aigėjaus jūroje, atskirta nuo Bojotijos siaura Euripo sąsmauga.
530. *Abantai* — senieji Eubojos gyventojai.
531. *Chalkida* — Eubojos sostinė prie Euripo.
Eiretrija — Eubojos miestas į žiemos rytus nuo Euripo.
532. *Histijaja* — miestas ant šiaurinio Eubojos kranto.
Kerintas — miestas į žiemos vakarus nuo Chalkidos.
533. *Dijus* — miestas ant kalno netoli nuo Histijajos.
Karystas — miestas ant pietinio Eubojos kranto, garsus senovėje savo marmuro gabalais.
534. *Stira* — miestas netoli nuo Karysto.
Elefenoras — Chalkodonto sūnus, Abantų vadas.
540. *Atenai* — Atikos sostinė, klasinės graikų kultūros centras.
541. *Erechtejus* — Atenų įkūrėjas ir pirmasis valdovas.
546. *Peteojas* — Erechtėjaus ainis.
551. *Salaminas* — sala netoli nuo Atikos krantų, prieš pat Atenus.

553. *Argas* čia reiškia ne visą Peloponeso dalį Argolidą, bet tiktai miestą. *Tirintas* — Argolidos miestas, vienas iš žymiausių priešistorinės vadinamosios *Mikėnų kultūros centras, garsaus vokiečių archeologo* Schliemann'o pereito amžiaus pabaigoj atkastas. Tenai rasta milžiniškų priešistorinių rūmų griuvėsiai — vadinamosios Kiklopų sienos.
554. *Hermionia* — Argolidos *miestas prie jūros.*
Azina — miestas į rytus nuo Hermionos.
555. *Troidzena* — Argolidos miestas, garsus Poseidono šventykla.
Eionos — miestelis Argolidoje prie Skilėjaus iškyšulio.
Epidauras — Argolidos pajūrio miestas, kur buvo garbinamas Eskulapas.
556. *Aigina* — sala tarp Atikos ir Peloponeso šalies Argolidos.
Masėtas — Hermionos miesto uostas Argolidoje.
557. *Diomedas* — Tydėjaus, Aitolų karaliaus, ir Deifilos sūnus, Argolidos dalies ir Aiginos salos valdovas, vienas iš svarbiausių Iliados didvyrių.
558. *Stenelas* — vienas iš epigonų (t. y. septynių prieš Tebus žygiavusių karalių sūnų), geriausias Diomedo draugas. Plačiau žiūr. IV, 382.
559. *Eurialas* — Diomedo draugas, kaip ir Stenelas, vienas iš drąsiausių karžygių.
560. *Mekistėjus* — Tydėjaus draugas Tebų apgulimo metu.
Talajonas — vienas iš Argonautų.
563. *Mikėnai* — vienas iš didžiausių priešistorinių Graikijos kultūros miestų. Jame, kaip ir Tirinte, tas pats Schliemann'as rado didelius mūrus, daug visokių brangenybių, rastų vadinamuose karalių kapuose (paprastai juos vadina „dėžiniais" grabais — „Schachtgräber") taip, kad ir visą priešistorinės Graikijos kultūrą nuo to laiko paprastai ėmė vadinti Mikėnų kultūra.
564. *Korintas* — Peloponeso miestas prie Istmo.
Kleonai — miestas pakeliui iš Argo į Korintą.
565. *Arnėjos* — Argolidos miestas.
Araitireja — vėliau vadinamas Fliūntu, Argolidos miestas.
Sikionas — Peloponeso miestas į vasaros vakarus nuo Korinto.
566. Adrestas — Argo karalius, *pabėgęs nuo Amfiarajo į* Sikioną pas uošvį Polibą, vienas iš septynių karalių, žygiavusių prieš Tebus.
567. *Hiperesija* — Achajidos, Peloponeso šiaurinės dalies, miestas.
Gonoesa — Achaidos *pajūrio miestas.*
Pelenė — miestas netoli nuo Sikiono.
568. *Aigionas* — vėlesniais laikais Achajų sąjungos sostinė.
569. *Aigialas* — visas Peloponeso pajūrys nuo Korinto sąsmaugos ligi Elidos ribų.
Helikė — vienas iš to pajūrio (Aigialo) miestų, *laike žemės drebėjimo* nuskendęs į jūrą IV š. pr. Kr.
575. *Lakedaimonas* — gaubtas Euroto upės (Peloponese) slėnis. Tos šalies sostinė — *Sparta.*
576. *Faris* — Lakedaimono miestas.
Mesa — miestas prie Tenaro iškyšulio.
577. *Brizėjos* — miestas *į pietus nuo* Spartos.

Augejos — miestas prie Gitiono.

578. *Amiklai* — Spartos priemiestis prie Euroto upės.

Helosas — miestas netoli nuo Augėjos.

579. *Laanas* — Lakedaimono miestas netoli nuo jūros.

Oitilas — Lakedaimono miestas pajūry.

586. *Pilas* — spėjama, kad tai Mesenijos mietas, bet tikrai negalima nuspręsti.

Arenė — Mesenijos miestas. Mesenija — Peloponeso pietinė dalis į vakarus nuo Lakedaimono.

587. *Trias* — Mesenijos miestas prie Elidos ribos. Elida — Peloponeso pajūrio vakarinė dalis į šiaurę nuo Mesenijos.

Alfejas — Elidos upė.

Aipis — Elidos miestas prie Mesenijos sienos.

588. *Kiparisenta* — Elidos miestas netoli nuo Mesenijos sienos.

Amfigencja — vėliau vadinama Amfeja, Mesenijos miestas.

589. *Pteleonas* — Elidos miestas, Strabono laikais jau nebegyvenamas.

Helas — Elidos miestas prie Alfėjo upės.

590. *Mūzos* — meno dievaitės, poetų įkvėpėjos, Dzeuso ir Heros dukters, gyvenančios Olimpo kalne, Tesalijoj. Jų buvo devynios.

592. *Oichalija* — Tesalijos miestas.

Euritas, Oichalijos karalius, buvo vienas iš garsiausių lankininkų Savo lanką jis perleido sūnui Ifitui, o tasai jį vėliau padovanojo Odisėjui.

597. *Gerenijos Nestoras* — žiūr. I, 253.

599. *Arkadija* — labai kalnuota šalis pačiam vidury Peloponeso.

Kilenė — kalnas Arkadijoj, prie pat Achajos ir Argolidos rubežių. Legenda sako, kad ant to kalno buvęs gimęs Hermejas; dėlto jam ten buvusi pastatyta šventykla.

600. *Aipitas* — Arkadijos karalius. Jo kapas buvo Kilenės kalno šlaite.

601. *Feneonas* — miestas Arkadijoje.

Orchomenas — miestas Arkadijoje, daug kartų paimtas Peloponeso karų laiku. Iš tenai Epaminondas perkraustė gyventojus į Megalopolį, miestą pietinėj Arkadijos dalyje.

602. *Ripa, Stratija, Enipsė* — nežymūs Arkadijos miesčiukai.

603. *Tegėja* — miestas pietinėje Arkadijos dalyje.

Mantinėja — Arkadijos miestas netoli nuo Argolidos sienos tiesiog prieš Argo miestą, garsus Epaminondo Makedoniečių nugalėjimu ir jo mirtimi.

604. *Stimfelas* — Arkadijos miestas prie to paties vardo ežero.

Parasija — nežinomas Arkadijos miestas. Vėliau tas pavadinimas reiškė žiemos vakarų Arkadijos dalį.

609. *Buprasijonas* — Elidos miestas netoli nuo Achajos sienos, Strabono laikais tiktai šalies pavadinimas.

Elida — tai ne to paties vardo Peloponeso šalies miestas, gulintis prie Penejaus upės, bet tiktai šalis. Homeras paties Elidos miesto dar nežinojo.

610. *Hirmina* — pajūrio miestas šiaurinėje Elidos dalyje, vėliau tiktai vieno iškyšulio pavadinimas.
Mirsinas — Elidos iškyšulys.
Olenija — Skolio kalno viršūnė Achajoj prie pat Elidos sienos.
Alcisijonas — kalva Elidoje.

613. *Epėjai* — senieji Elidos gyventojai.

615. *Kteatas ir Euritas* — broliai, Aktoro sūnūs, abudu Heraklo užmušti. Kai kurie padavimai sako, kad juodu abu turėję tik vieną bendrą kūną, tačiau dvi galvas, keturias kojas, keturias rankas ir nevienodą jėgą. Aktoras — Elidos karaliaus Augėjaus brolis.

616. *Dioras* — Elidos karaliaus *Amarinkėjaus sūnus.*

617. *Polikseinas* — išlikęs nuo mirties po Trojos karo, vieno vėlybesniųjų graikų epų — Telegonijos pasakojimu, priėmęs pas save grįžtantį Odisėjų į svečius.

618. *Dulichijonas* ir *Echinados* — mažos salėles Jonėnų jūroje, prie pat Achelojo upės žiočių.

620. *Megėtas (Meges)* — Dulichijono salos valdovas.

621. *Filėjus* — Elidos karaliaus Augėjaus sūnus, iš Elidos pabėgęs į Dulichijoną.

625. *Kefalėnai* — Kefalėnijos gyventojai. Kefalėnija — šiandien Korfu — didžiausia Jonėnų jūros sala, beveik lygiam atstume nuo Akarnanijos ir Peloponeso.

626. *Itaka* — Jonėnų jūros sala. Dėl jos geografinės padėties archeologų tarpe, jau nuo pereito šimtmečio pabaigos eina karšti ginčai. Schliemann — Trojos, Mikėnų, Tirinto ir kt. atkasėjas — manė, kad Itaka esanti netoli nuo Kefalenijos maža salelė šiandien vadinama Thiaki. Kitas jo amžininkas, archeologas Dörpfeldas, manė, kad Itaka — tai dabartinė Leukados sala. Abi pusės turi savo argumentų, bet galutinai klausimas neišrištas.

627. *Krokilėja ir Aigilipa* — vienų nuomone, vietos Itakos saloje; kitų — vietos prieš Itaką gulinčiame sausžemyje.

628. *Dzankintas* — didelė Jonėnų jūros sala prieš Elidą.

631. *Toantas* — Aitolų karalius — garsus savo narsumu ir iškalbingumu.
Aitolai — Aitolijos gyventojai. *Aitolija* — Vidurinės Graikijos šalis.

632. *Pleuronas* — Pietinės Aitolijos miestas netoli nuo jūrų.
Olenonas — miestas netoli nuo Pleurono.
Pilėna — pietinės Aitolijos dalies pajūrio miestas.

633. *Chalkida* — Aitolijos pajūrio miestas.
Kalidonas — miestas prie Eveno upės kiek aukščiau už Chalkidą.

635. *Oinėjus* — Kalidono karalius, Meleagro tėvas.

636. *Meleagras* buvo vadinamosios Kalidono medžioklės vadovas. Medžioklė ta buvo surengta prieš nuostabiai atsiradusį (dievų siųstą) didelį šerną, pradėjusį visu smarkumu naikinti Kalidono laukus.

639. *Idomenėjus* — Kretos karalius, Deukalijono sūnus, mitiškojo karaliaus Mino anūkas, vienas iš drąsiausių vadų.
Kretiečiai — Kretos gyventojai. Kreta — pietų Aigėjaus jūros sala, garsi didelėmis priešistorinės Aigėjaus jūros kultūros liekanomis.

640. *Knosas* — Kretos miestas, garsus savo labirintu. Neperseniai ten buvo atkasta didžiuliai priešistorinių Kretos valdovų rūmai.
Gortina — Kretos miestas beveik pačiame salos viduryje.
641. *Liktas* — Spartiečių kolonija Kretoje netoli nuo Knoso.
Milėtas — Jonėnų kolonija Kretoje.
Likastas — miestas pietinėje salos dalyje.
642. *Faistas* — miestas netoli nuo Gortinos.
Ritas — pajūrio miestas šiaurinėje salos dalyje.
645. *Merijonas* — Molo ir Melfidos sūnus, Idomenėjaus vežikas.
647. *Tlepolėmas* — Heraklo sūnus, pabėgęs į Rodo salą įkūrė ten kelis miestus.
Heraklas — lotyniškai Hercules — Dzeuso ir Alkmenos sūnus. Hera jo labai nekentė, dėlto ji nusiuntė jį į Mikėnus pas karalių Euristėjų vergauti. Tas jam uždavė iš eilės dvylika sunkių, paprasto žmogaus pajėgomis neįveikiamų, darbų, kuriuos tačiau visus jis gerai atliko ir Euristėjus buvo priverstas jį paleisti. Paskiau jis vedė Dejaneirą, Oinėjaus, Aitolų karaliaus dukterį. Užmušus jam kartą kentaurą Nesą, Dejaneira, pavilgiusi savo vyro rūbus jo krauju, nusiuntė vyrui. Tasai užsivilkęs juos, pajuto ugnį, iš visų pusių jį deginančią ir tokiu būdu turėjo sudegti ugny, iš tų drabužių kilusioje. Po mirties jis buvo priimtas dievų tarpan ir apvesdintas su Hebe, jaunystės dieve. Tai geriausias graikų karžygys, tikras vyriško drąsumo ir narsumo idealas.
648. *Rodiečiai* — Rodo salos gyventojai. Rodo sala netoli nuo Maž. Azijos krantų, prieš pat Indo upės žiotis.
650. *Lindą, Jelisą* ir *Kameirą,* tris didžiausius Rodo miestus, sulig padavimu, įkūręs Tlepolemas.
653. *Efira* — šiaurinės *Elidos* dalies miestas prie Seleento upės, kitaip vadinamas Oenoe.
665. *Nirėjus* — Simos valdovas. *Sima* — Aigėjaus jūros sala tarp Rodo ir Knido, netoli nuo Karijos krantų.
670. *Nisiras* — viena iš Sporadų salų. Sporados — mažų salelių grupė netoli nuo Maž. Azijos krantų prieš pat Kariją.
Krapatas — šiandien Scarpanto — salelė tarp Kretos ir Rodo. Jos vardu tapo pavadintas tas jūros plotas tarp Kretos ir Rodo salų.
Kasas — šiandien Kasso — salelė netoli nuo *Koo salos* (Sporadų grupės).
671. *Kolidnos:* — vienų nuomone, Lero ir Kalimnos salos; kiti mano, kad tai Sporados, esančos arti Koso salos, kurių didžiausia Kalimna.
674. *Pelasgijos Argas* = Tesalija — Šiaurinės Graikijos rytinė dalis. Reikia skirti šitą Argą nuo Achaidos Argo — Peloponeso.
675. *Ala* — Tesalijos miestas prie Otrijo kalno.
Alopė — miestas netoli Otrijo kalno.
Trachinas — Tesalijos miestas prie Maliako įlankos, netoli nuo Oitos kalno.
676. *Ftija,* arba Farsalas, Pelėjaus, Achilo tėvo, sostinė, netoli nuo Nartakijaus kalno, prie Apidano upės. Vietomis *Ftija* reiškia ir patį kraštą, priklausiusį Achilui.
Helada — miestas, kurio geografinės padėties mes nežinome.

677. *Mirmidonai* — speciališkas pavadinimas tų tesaliečių, kurie buvo Achilo valdžioje.
Helenai — bendras visų graikų pavadinimas, kilęs nuo Helados miesto.
Achajai — bendras visos eoliečių grupės pavadinimas rasiniu atžvilgiu.
683. *Lirnesas* — Troados miestas.
684. *Tebė* — Troados miestas.
685—6. *Minėtas* — Lirneso karalius. Jo brolis *Epistrofas* ir tėvas *Euenas* šiaip nežinomi.
689. *Filakė* — miestas Ftiotidoje (Achilo tėvynėje).
Pirasas — uostas prie Maliako įlankos.
690. *Demetra* — (lot. Ceres) — Krono ir Rejos duktė, Dzeuso sesuo, Persefonės motina, laukų ir sodų derliaus, bendrai — žemės ūkio kultūros ir sodžiaus gyvenimo dievė, civilizacijos įsteigėja, taip pat jungtuvių dievė. Demetros šventykla Pirase sudarė visą priemiestį, vadinamą Demetrijonu.
Itonas — Tesalijos miestas netoli nuo Larisos.
691. *Antronas ir Ptelejas* — miestai netoli nuo Piraso.
692. *Protesilajas* — tesaliečių vadas, pirmas iš visų Achajų išsikėlęs Troados žemėje. Pirmiau jis vadinęsis Iolas, bet dėl to fakto jis tapęs pavadintas Protesilajum (prōtos tū lāū = pirmasis iš žmonių).
693. *Gyvas dar būdams:* Protesilajas pirmas buvo užmuštas iš visų Achajų.
696. *Dardanas:* — vieni sako, kad tai buvęs patsai Hektoras; kiti mano, kad Euforbas, arba Ainėjas. Tikriausiai tai čia bus ne koks tikras vardas, bet trojėnų (arba Dardanų) tautos vyro pavadinimas.
699. *Ifiklas*, iš Filakės miesto, dalyvavęs Argonautų žygyje (žiūr. II, 706).
705. *Fera* — vyriausias rytinės Tesalijos dalies miestas.
Boibėida — ežeras netoli nuo jūros toje Tesalijos daly, kuri vadinasi Magnesija.
706. *Boiba* — kaimyninis Ferai miestas.
Jaolkas — Tesalijos miestas prie Pagaso įlankos, garsus legenda apie Argonautų žygį: Jaolko karalius Pelijus pasiuntė savo anūką Jasoną į Kolchidą (šalis prie juodųjų jūrų į pietus nuo Kaukazo), kad tas iš ten jam parvežtų drakono saugojamą auksinėmis vilnomis kailį. Eetas, Kolchidos karalius, nenorėdamas išduoti to kailio, uždavinėjo Jasonui visokius baisius darbus, kuriuos tačiau jam padėjo atlikti karaliaus duktė Mėdėja. Nugalėjęs visas kliūtis Jasonas drauge su įsimylėjusia jį Mėdėja, auksavilniu kailiu nešinas, pargrįžo namo. Žinoma, jis atliko tą kelionę ne vienas, bet su būriu jūrininkų. Laivas, kuriuo jie plaukė, vadinosi Argas, dėlto jie ir vadinami Argonautai. Lakioji graikų vaizduotė sudarė ištisą eilę įvairiausių nuotykių, kurių tekę patirti Argonautams.
708. *Admetas* — Feros karalius, vienas iš Argonautų.
710. *Pelijas* — Kretėjaus sūnus, Jaolko karalius, išvijęs savo brolį Nelėjų iš Jaolko, o kitam broliui Asijui atėmęs valdžią, privertęs Jasoną plaukti auksavilnio kailio parvežti, tačiau vėliau, Medėjos intrigomis, savo paties dukterų sukapotas.
711. *Metona* — *Taumakija* — Magnesijos miestai.

712. *Meliboja* — Magnesijos miestas.
Olidzonas — mažas miestelis netoli nuo Melibojos.

713. *Filoktetas* — Pojanto sūnus iš Melibojos, garsus šaulys, Heraklo draugas, gavęs iš jo lanką ir strėles, be kurių būtų buvę negalima paimti Trojos. Beplaukiant jam drauge su kitais į Troją, Lemno saloje įkando gyvatė į koją. Kadangi žaizdos tuokart nebuvo galima užgydyti, tai jis, kaip netinkamas karui, buvo paliktas ten pat Lemne. Dešimtais karo metais Achajai, matydami, kad be Heraklo lanko negalės paimti Trojos, pasiuntė į Lemną Odisėjų ir Neoptolemą (Achilo sūnų), kad juodu parsivežtų Filoktetą. Čia parvežtą Filoktetą išgydė Machaonas. Išgijęs tuoj stojo kovoti, užmušė Parį ir tuo prisidėjo prie galutino Trojos išgriovimo.

717. *Hidra nuodinga įkando:* hidra — vandeny gyvenanti gyvatė.

721. *Medontas* — Mažojo Ajanto, Lokridos karaliaus Oilėjaus sūnaus brolis, pabėgęs iš tėvynės į Tesalijos miestą Filakę ir čia tapęs tesaliečių vadu.

723. *Trikė* — Tesalijos miestas prie Penėjo upės. Tenai buvusi seniausia Asklepijo, gydymo dievo, šventykla.
Itoma — miestas kalnuose netoli nuo Trikės.

724. *Oichalija* — žiūr. aukščiau II, 592.

728. *Asterijas* — miestas Tesalijoje netoli nuo Titano kalno, esančio beveik pačiame vidury Tesalijos.

731. *Argisa, Girtonė* — miestai prie Penėjo upės Tesalijoje.

732. *Orta, Helonė, Oloosonas* — miestai pačioje Tesalijos šiaurėje, netoli nuo Penėjo žemupio.

734. *Peiritojas* — Dzeuso ir Dijos sūnus, Lapitų, karingos Tesalijos tautelės, karalius. Laike jo vestuvių su Hipodamija iškilo kova tarp Lapitų ir Pelijo kalne gyvenančių baidyklių Kentarų, dalyvavusių taip pat vestuvėse.

737. *Pelijo* kalnas yra Magnezijoje netoli nuo jūros.

738. *Aitikai* — tautelė, gyvenanti prie Pindo kalnyno, esančio tarp Tesalijos ir Epiro.

739. *Leontejus* — lapitas, vienas iš buvusių Helenos pretendentų.

742. *Kilas* — Perebijos miestas prie to paties vardo kalno.

743. *Eniėnai* ir *Peraibai* — Epiro tautelės, gyvenančios apie Dodoną.

744. *Dodona* — garsi Dzeuso orakulo vieta Epire.

745. *Titaresas* — kitaip vadinamas Eurotu — upė, skirianti Tesaliją nuo Makedonijos.

746. Penėjas — didžiausia Tesalijos upė.

747. Penėjo vanduo visada buvo drumžlinas, nešantis savyje daug smėlio, o Titareso — tyras, vaiskus.

749. *Stiksas* — požemių upė. Prisiekti Stiksu — reiškė didžiausią ir baisiausią priesaiką.

750. *Magnetai* — Magnezijos gyventojai, Pelasgų kilmės.

770. *Lotas* (Lotos) — žolė, panaši į dobilus. Reikia skirti nuo loto, kurį valgė Lotofagai. Ten buvo ne žolė, bet vaisius.

774. Čia jau kalbama ne apie Achilo kariuomenę, bet apie kitus Achajus, likusius prie Agamemnono, žygiuojančius dabar į kovą.

777. *Tifonas* (Tifoejus) = priešistorinių laikų baisybė — Tartaro (tamsios požemio valstybės) ir Gajos (Žemės) sūnus, vulkanų ir didelių audrų simbolis. Jis buvęs Dzeuso nugalėtas ir pakastas po *Arimų* kalnais. Kartas nuo karto jis ten pradedąs šniokšti arba purtintis taip, kad žemė ima drebėti ir pradeda iš kalnų veržtis ugnis.
Arimų kalnai, vienų nuomone, buvę Kilikijoje, kitų — Lidijoje. Abiejose šalyse būdavo daug žemės drebėjimų.

780. *Irida* (Iris) — vaivorykštės personifikacija, Taumanto ir Elektros duktė, dievų pasiuntinė, paprastai vadinama „vėjakojė". Ji nešioja auksinius, rasos lašeliais nusagstytus, sparnus. Savo veikimu ji prilygsta Hermėjui.

782. *pas rūmą*...: Kristijonas Wolfas sako, kad tai esą Rytų paprotys daryti posėdžius ne kokioj salėj, bet lauke, prieš valdovo rūmų duris

786. Senovės poetai sudarė visą legendą apie šiaip mažai žinomą Prijamo sūnų *Politą*. Tatai pavartojo Vergilijus, pas kurį Politas užmušamas paties Prijamo akivaizdoje.

787. *Aisvetas* — vienas iš Prijamo karališkos giminės princų. Kapai būdavo supilami gana aukšti, atrodydavo kartais kaip koks kalnelis.

797. *Hektoras*, Prijamo sūnus, vyriausias Trojėnų karžygys.

810. *Mirinė* — viena iš Amazonių, kurios kartą buvo pasiekusios net Troją. Amazonės — Arėjo ir Harmonijos dukters — narsios moterys, gyvenusios prie Termodonto upės, Ponte. Jos kartą buvo užpuolusios Frigiją ir Likiją, bet ten buvo visiškai Bellerofonto sumuštos.

815. *Dardanai* — Dardanijos gyventojai. Dardanija — Troados dalis prie Hellesponto, apačioj Idos kalno. Dardanijos sostinė taip pat vadinosi Dardanija.

816. *Ainėjas* — pagal kai kurios padavimus — Trojai pražuvus, išlikęs nuo mirties ir pasilikęs toliau gyventi Troadoj.
Afroditė — Dzeuso ir Dijonės duktė, meilės, grakštumo ir grožio dievaitė, paprastai vadinama „meiliai besišypsanti".
Anchisas — Kapijo ir nimfos Temistos sūnus, Dardanijos miesto valdovas.

817. *Ida* — aukštas Maž. Azijos kalnynas, prasidedantis Frigijoj, besitęsiantis per Troadą į Miziją.

818. *Antenoras* — išmintingas, įžymus Trojietis, Prijamo svainis.

820. *Dzelija* — vasaros rytų Troados miestas netoli Aisepo upės žiočių.

821. *Aisepas* — Mizijos upė.

823. *Pandaras*, likiečių vadas, puikus lankininkas, suardęs karo paliaubas ketvirtoje giesmėje, paskiau Diomedo užmuštas.

824. *Adrestėja* — Mažosios Mizijos miestas prie Propontidos.
Apajisas — miestas prie Propontidos į rytus nuo Lampsako.

831. *Sestas* — miestas Trakijos Chersonese (Europos pusėj).
Arisbė — Troados miestas prie Selėento upės, į rytus nuo Abido.

834. *Selėentas* — Troados upė, netoli nuo Arisbės.

835. *Pelasgai* — Graikijos gyventojai prieš graikams įsikuriant. Vėliau tą vardą užlaikė tik čionai minima tautelė, užėmusi Aijolidos dalį (Maž. Azijoje).

836. *Larisa* — Aijolidos miestas į pietus nuo Kimės. Aijolida — Aijoliečių kolonizuotas Maž. Azijos pajūrys prieš Lesbo salą ir kiek toliau į šiaurę.

839. *Trakai* — Trakijos gyventojai. Trakija — šalis į šiaurę nuo Graikijos. Ribos: pietuose Egėjaus jūra, šiaurėje, pagal Herodotą, Istro upė ir Skytija, vakaruose — Adrijatiko jūra.

842. *Kikonai* — Trakiečiai, gyvenantieji apie Hebro upę.

844. *Piraichmas* — Trakiečių vadas.
Pajonai — Trojėnų kolonija Trakijoj, vidury kikonų.

847—8. *Enetai* ir *Pallagonija* — šalys prie Juodųjų jūrų, į rytus nuo Partenijo upės.

852. *Alidzonai* — kitaip vadinami Chalibais.

853. *Alibė* — Bitinijos kraštas, kur buvo geriausios sidabro kasyklos, bet vėliau tik geležies.

854. *Misai* — Trakiečių kilmės tauta, gyvenanti Maž. Azijoj nuo Aisepo upės žiočių ligi Frigijos Olimpo.

856. *Ajakas* — Dzeuso ir Aiginos sūnus, Aiginos salos karalius, po mirties teisėjas požemių valstybėje. Jo sūnus Pelėjus, o ainis — Achilas.

858. *Askanijas* — frigiečių vadas.
Frigiečiai — Frigijos gyventojai. Frigija — vakarinė Maž. Azijos dalis prie Sangarijos upės.

859. *Askanija* — miestas prie to paties vardo ežero Bitinijoje.

860. *Meonija* — Lidijos šalis apie *Tmolo* kalną (*netoli* Lidijos *sostinės* Sardų).

861. *Gigaijos ežeras* — netoli nuo Sardų.

863. *Karai* gyveno toj Maž. Azijos pajūrio daly, kuri vėliau vadinosi Jonija. Jie buvo ne Graikų kilmės, paskiau tiktai helenizuoti. Herodoto laikais dar mes matome Jonijoj labai daug Karų elemento.

864. *Miletas* — miestas prie Majandro upės, vėliau tiktai joniečių gyvenamas, žymiausias joniečių kultūros centras. Iš čia kilo pirmieji Graikų filosofai (Talis, Anaksimandras, Anaksimenas), seniausias geografas Hekatajas ir kiti.

865. *Majandras* — labai vingiuota Maž. Azijos upė, tekanti per Frigiją ir Joniją, ties Miletu įtekanti į jūrą.
Mikalė — iškyšulys Jonijoj stačiai prieš Samo salą.

872. *Likija* — Maž. Azijos šalis tarp Karijos ir Pamfilijos.
Sarpedonas — Dzeuso ir Laodamijos sūnus, vėliau Patroklo užmuštas (XVI g.).
Glaukas — Sarpedono giminaitis.

873. *Ksantas* — srauni Likijos upė, nusileidžianti iš Tmolo kalnų ir įtekanti į Viduržemio jūrą. Nereikia sumaišyti šį Ksantą su kitu Ksantu, Troados upe, kitaip dar vadinama Skamandru.

III.

5. *Okeanas* — didžiulė upė, tekanti apie visą žemę. Iš Okeano žvaigždės tekančios ir į Okeaną nusileidžiančios. Už Okeano prasidedanti požemio valstybė.

6. *Pigmajai* — pasakiška neūžaugų tauta, gyvenusi pasaulio krašte arba Indijoj, arba ten, kur prasidedąs Nylas, Etiopų šalyje, ant Okeano krantų. Jie turėdavę visomis jėgomis gintis nuo *užpuolančių gervių*. Pigmajų vardas paeina nuo žodžio p y g m ė — kumštis, vadinasi, kumščio didumo žmonės.

10. *Notas* — lietų nešantis pietų vėjas.

12. *... kiek akmenį mestum:* — tai primityviškas atstumo matavimas.

16. *Aleksandras,* kitaip vadinamas Paris, Prijamo ir Hekabės sūnus, ganydamas kartą gyvulius Idos kalne, buvo pakviestas teisėju išspręsti dievaičių ginčą. Mat, Hera, Atena ir Afroditė susiginčijo, kuri iš jų gražiausia ir kuriai tokiu būdu turi tekti grožio obuolys. Afroditė pažadėjo Pariui gražiausią moterį, jei jis ją pripažinsiąs pirmąja gražuole esant. Paris taip ir padarė. Ta gražiausia moteris tai buvo Spartos karaliaus Menelajo žmona, kurią Paris ir pagrobė. Tatai buvo priežastim Trojos karo ir visiško Trojos sunaikinimo.

25. *Liūtai,* labai dažnai sutinkami Mikėnų perijodo dailėje, gyveno Homero laikais ir Maž. Azijoj ir šiauriniame Aigėjaus jūros pakrašty. Makedonijoj dar buvę galima sutikti liūtą Persų karų laiku (V amž. pr. Kr.).

76—77. *Argas* čia: Peloponesas, *Achaja* — visa kita Graikija.

100 ir sek. Senovės komentatoriai pastebėjo, kad Menelajo stilius yra aiškus, griežtas, lakoniškas.

105. *Saulei,* kaip vyriškos giminės dievui (Helios — graikų k. vyriškos giminės) aukodavo baltą aviną, o Žemei — moteriškos giminės dievei — juodą avį. Šias aukas turi duoti Trojėnai, nes jie pasiūlo padaryti priesaiką; Achajai, iš savo pusės, aukoja aviną Dzeusui, priesaikų saugotojui.

115. *iš dviračių iššoko:* Homero kareiviai nekovojo pas Troją dviračiuose stovėdami, kaip, pav., Aigiptiečiai, ar Babiloniečiai. Dviračiai jiems — tik važiavimo priemonė. Atvažiuoja jie ligi pirmųjų kareivių eilių tais dviračiais, paskui iššoka ir kariauja pėsti, o pačius dvirāčius su arkliais paduodavo vežikui čia pat laikyti, kad, jeigu tektų bėgti, greit būtų galima pasišalint.

124. *austi* — paprastas Homero karžygių žmonų darbas.

139. *brangiųjų tėvelių:* — jos tėvas buvo Tindarėjus, Lakedaimono karalius, bet tik iš vardo, o iš tikrųjų — tai Dzeusas tėvas ir Leda — motina.

143. *Aitrė* — Pitėjaus, Troidzeno karaliaus, duktė — Tesėjaus, mitologiškojo graikų didvyrio, motina. Ją pavogę iš tėvų namų vadinamieji Dioskurai (Kastoras ir Polideukas — Dzeuso ir Ledos sūnūs, Helenos broliai) ir pargąbenę Sparton Helenai vergauti. Drauge su Helena ir ji pateko Trojon.

144. *Skaijiški vartai* — Trojos tvirtovės vartai, atkreipti į Skamandro upės slėnį, kur ėjo kovos. Kartais jie vadinami Dardano vartais. Pagal padavimą, jų vardas pareinąs nuo kažkokio senovės herojaus Skaijo. Bet *skaiós* graikų k. reiškia paprastai *kairys,* vadinasi, Skaijiški vartai ne kas kita, kaip „Kairieji vartai".

145—6. *Pantojas* — vienos aukštos Trojėnų giminės žmogus, žinomų karžygių Polidamanto, Euforbo ir Hiperėnoro tėvas.

Lampas, Klitijas, Hiketaonas — Laomedonto sūnūs, Prijamo broliai. *Antėnoras* — Aisveto sūnus — Teanos, Hekabės sesers vyras, Prijamo svainis, visą laiką stojęs už tai, kad Helena būtų sugrąžinta Menėlajui.

150. *cikados* — tam tikra žiogų rūšis — gyvena medžių šakose, arba krūmuose. Karščiausiu dienos metu, kada paukščiai ir kiti gyviai nutyla, cikados, plasnodamos savo sparneliais, atsimušančiais kas kartą į krūtinę, sudaro tam tikrą zirzimą, panašų į kai kurių paukščių balsą. Tasai zirzimas senovės žmonėms labai patikdavo. Kartais net narveliuose laikydavosi pasigavę cikadų, kad jiems pazirztų.

174. *dukterį* — Hermionę.

183. *Frigija* — žiūr. II, 858. Čia kalbama apie Didžiąją Frigiją, o ne Mažąją, kuri buvo tiktai Troados pajūrio dalis.

185. *Migdonas* paliko savo vardą vienai Frigijos daliai, kurią jis valdė drauge su savo broliu Otrėjum.

186. *Sangarijas* — šalia Halijo, žymiausia Mažosios Azijos upė, įtekanti į Juodąsias jūras. Ji teka išilgai visos Frigijos, t. y. šalies, senovėje apgyventos Frigų, Trakų tautos, giminės.

191. Prijamas jau buvo matęs Odisėjų ir Menelajų, kai juodu buvo atvykę Trojon reikalauti atlyginimo už Helenos pavogimą. Bet Homeras, pradėdamas savo poemą tik dešimtų Trojos karo metų aprašymu, daug dalykų mums rodo, lyg jie būtų dar tik pirmą kartą įvykę.

200. *Itakė* — žiūr. II, 626.

242. Dioskūrai (Kastoras ir Polideukas) žuvo kovoj su Idasu ir Linkėjum už pavogtąsias Leukipo dukteris. Sulig vėlesniais padavimais, mirti turėjo tiktai Kastoras, nes tik jis buvęs mirtingas. Tada nemirtingasis Polideukas, gailėdamasis savo brolio, patekusio Hadan, išsiprašė Dzeuso, kad jam būtų leista kas antrą dieną nuvykti požemin pakeisti brolio, kad tas tuo laiku galėtų pabūti Danguje. Jų kapas buvęs rodomas netoli nuo Terapnų.

245. *Idajas* — Prijamo skelbikas.

273—4. *vilną... paskirstė...* Ant tų, kuriems tekdavo vilnų pluoštelis, užguldavo ir visas atsakingumas už priesaiką, jeigu ji būdavo sulaužyta.

276. *Ida* — Mizijos kalnynas. Aukščiausios viršūnės: Kotilas ir Gargazas.

277 ir sek. Prisiekti Saule dar gana ilgai buvo Europos tautų įprasta, panašiai, kaip ir priesaika Žeme (prisiekiantis Žeme paimdavo saujelę žemių). Priesaiką darantis pirmiausia šaukdavosi aukštųjų dievų (Saulės), paskui Žemės, upių ir kitų vandenų, pagaliau požemio dievų (Hado, Persefonos, Erinijų), nes šie bausdavo neteisingai prisiekusius.

283. *turtus:* Drauge su Helena Paris pagrobė ir daugybę turtų.

311. *avis... susidėjęs:* Priesaikos apeigose užmuštų gyvulių mėsos nevalgydavo, bet užkasdavo į žemę, arba išmesdavo jūron. Prijamas čia nešasi savo baltąjį aviną ir juodąją avį užkasti mieste. Achajai, būdami svetimoj šalyje, nenori užkasti ten savo gyvulių: jiems geriau išmesti į jūrą.

332. *gražiausiais šarvais...* Paprastai mums vaizduojamas Paris lengvai

apsitaisęs. Bet čia, kada turi būti išspręstas jo likimas, jis apsitaiso visokiais — sunkiais ir lengvais — šarvais.

335. *Likaonas* — Prijamo ir Laotojos sūnus.

359. *vaišes iškėlė:* — atvykusį Parį Menelajas puikiai buvo priėmęs savo rūmuose ir gerai pavaišinęs. Tas atsilygindamas pavogė jam žmoną. Toks pasielgimas buvo laikomas didžiausiu prasižengimu, už kurį bausdavęs jau patsai Dzeusas.

387. *miglą užleidus:* tai paprasta, Homero vaizduojama, dievų priemonė gelbėti iš nelaimės karžygius.

406 ir sek. Savo dideliam sujudime Helena nori parodyti, kad Afroditė ją privertė bėgti su Pariu, ir dabar, kada jau ji pradėjo pasiilgt Menelajo, vėl nori ją nuvadinti pas Parį.

431. *Kiprida* = Afroditė. Sulig padavimu, Afroditė gimusi iš jūrų putų (aphros — putos, dyein — kilti). Tik užgimusi išsikėlusi į Kipro salą. Čia ji buvo ypatingai gerbiama. Užtat ir vadinasi Kiprida. Kipro sala yra rytinėje Viduržemio jūrų dalyje.

451. *Kranajos sala* — vienų nuomone, maža Lakonijos įlankos salelė, kitų nuomone — Kiteros sala, dar kitų — Saronijos įlankoj esanti salelė.

462. *Kovą laimėjo Menelajas,* nes Aleksandras pabėgo iš kovos.

466. Pergalės pareiškimu baigiasi trečioji giesmė. Reikia pasakyti, kad aleksandriečiai labai puikiai mokėjo suskirstyti epopėją į dalis. Čia, iš tikrųjų, susidaro tam tikra pauza, po kurios jau vėl prasideda naujas veiksmas.

IV.

1—2. *dievai... tarės, ką veikti:* Pabėgus Aleksandrui iš dvikovos, dievai turi dabar išspręsti, ar nugalėjimas priklauso Menelajui, kaip pranešė tatai Agamemnonas, ir ar jau Trojėnams teks kentėti pralaimėtos dvikovos pasekmės. Dalykas buvo neaiškus, kadangi buvo sutarta tą pusę laikyt pralaimėjusia, kurios kovotojas per dvikovą *žus.* Dzeusas gi, norėdamas būtinai įvykdyti taip iškilmingai suteiktus ir dar pakartotus Tetidai prižadus (atkeršyti Achajams už Achilo nuskriaudimą), negali sutikti su Agamemnono tvirtinimu, esą Trojėnai jau pralaimėję; rūpinasi todėl, kad nepasibaigtų karas ir stengiasi vėl sukurstyti Trojėnus į kovą.

2. *Hebė* — jaunystės dievaitė, Dzeuso ir Heros duktė, dievų patarnautoja per puotas, į dievus pakeltojo Heraklo žmona.

8. Hera vadinama *Argietė* dėlto, kad Argo mieste (Peloponese) buvo jos garsiausia šventykla.

Alalkomenų Atena — buvo garbinama Alalkomenuose, Bojotijos mieste.

17—19. Dzeusas čia kalba ironiškai, žinodamas, kad dievai, o ypač Hera, su tuo jokiu būdu nesutiks.

26—31. Hera dėlto taip pyksta ant Trojėnų, kad Trojos karaliaus Prijamo sūnus Paris nepripažino ją gražiausią esant. Dėl tos pačios priežasties ir Atena neapkenčia Trojėnų.

61. *Kronas* — vienas iš titanų, Urano (Dangaus) ir Gajos (Žemės) sūnus, Rejos brolis ir vyras, Dzeuso, Poseidono, Hado, Demetros ir Heros

tėvas, viso pasaulio valdovas, paskiau Dzeuso nuverstas nuo sosto ir pasiųstas drauge su kitais titanais požemio viešpatijon — Tartaran.

78. *šviesiąją žvaigždę* — meteorą.

105. Apolonas vadinamas *likiečiu* todėl, kad jis buvo tautinis likiečių dievas, nepaprastai Likijoje garbinamas. Iš ten jis pateko į graikus.

136—140. Krūtinsargis (gr. thorēx) susidėdavo iš dviejų bronzinių plokščių, kurių viena dengdavo krūtinę, kita nugarą. Šonuose tiedvi plokštės būdavo susegtos sagtimis. Krūtinsargis siekdavo iki juostos. Čia ji pridengdavo puikiai išdabinta odinė juosta (gr. zōstēr), sagtimi susegta su krūtinsargio apatine dalimi taip, kad krūtinsargis toje vietoje pasidarydavo kaip ir dvilinkas. Po krūtinsargiu, ant marškinių (gr. chitōn), būdavo dar viena plati odinė arba vilnonė juosta (gr. mitra), dažnai smulkiomis metalinėmis plokštelėmis išklota. Tokiu būdu, per juosmenį kūnas būdavo trimis sluogsniais apdengtas.

144. *Meonija* = *Lidija*; *Karija* — žiemos rytų Maž. Azijos pajūrio šalis, vėliau Jonėnų kolonizuota.

149. *vario aulai* — kojų šarvai — išlenktos varinės plokštės, dengiančios blauzdas, per pakinklius ir apačioj ties kulkštiniu susegtos.

164. Pas graikus, kaip ir pas senovės žydus, už tėvų kaltes gaudavo atgailoti ne tik vaikai, bet kartais ir vaikų vaikai net ligi septintos kartos.

167—8. Tą pat, tik dar ryškiau, pranašauja Hektoras VI, 453—4.

173. *trokštamas:* Argolida gana drėgnas kraštas Bet, sulig vienu padavimu, Poseidonas išdžiovinęs kartą ten visas upes, dėlto ir pasidaręs tuokart visas kraštas „trokštantis“ vandens.

195—6. *Machaonas* — Asklepijo sūnus, gydytojas. *Asklepijas* — Trikės, Tesalijos miesto valdovas, garsus gydytojas. Pas Homerą mes jį matome dar žmogum esant, bet paskiau jis tapo gydymo dievu.

222. *Chironas* — kentauras iš Tesalijos, herojų auklėtojas, geras gydytojas, išmokinęs medicinos Machaono tėvą Asklepiją. Legenda sako, kad jis išauklėjęs Achilą.

300—13. Čia mes matome Graikų taktiką panašią į tą, kurią, Ksenofonto liudijimu, vartoję Asiriečiai.

322. *Ereutalijonas* — Arkadiečių vadas.

332. *Kefalenija* — sala Jonėnų jūroje, netoli nuo Itakos, prieš Akarnaniją ir Aitoliją.

337. *bokštas* = kariuomenės būrys. Homero graikai dar nežinojo karo mašinų, bokštais vadinamų.

375. *Tidėjus* buvo narsiausias iš septynių vadų per pirmąjį Trojos apgulimą.

381. *Polineikas* — jaunesnysis Eteoklo brolis, Oidipo ir Iokastės sūnus. Kai tėvas buvo išvytas iš Tebų, abu broliai Eteoklas ir Polineikas susitarė valdyti Tebus pamečiui. Bet, kai Polineikas, metams praėjus, nenorėjo perleisti valdžią broliui, iškilo karas tarp juodviejų, vadinamas „septynių prieš Tebus“. Laike to karo abu broliai žuvo dvikovoje.

389. *Kadmiečiai* = Tebiečiai. Kadmas įkūrė Tebus, todėl jie ir vadinosi kadmiečiais.

402. *Aitolų.* — Tidėjaus tėvas Oinėjus buvo Kalidono miesto karalius Aitolijoj.
432. *Danajai* = Achajai — bendras prieš Troją kovojusių graikų pavadinimas.
443. *Išgąstis, Baimė* ir *Vaidas* — tai ne individualūs dievai, kaip Arėjas ar Atena, bet tik demoniškos jėgos, kurių veikimu buvo aiškinama kovojančiųjų jausmai ir aistros. Jie pasirodo kaip Arėjo palydovai.
459. *Antilochas* — Nestoro sūnus, Achilo draugas, žymus kovotojas.
514. *Pergamas,* pas Homerą, visada reiškia Trojos pilį, kitaip sakant, pačią Troją.
521. *Tritogenėja:* tikroji šio Atenos pavadinimo reikšmė mums nežinoma. Vieni mano, kad tai reiškia „priešams baimę sukelianti" (gr. trein — drebėti); kiti sako, kad Atena esą gimusi Tritono upės krantuose, Bojotijoj, netoli nuo Alalkomėnų; kiti vėl sako, kad ji gimusi iš Dzeuso galvos (eoliškai „trito" — galva), vadinasi, reikštų „iš (Dzeuso) galvos gimusi".
527. *Aina* — Trakijos miestas, prie vienos Hebro upės žiočių.

V.

Ketvirtoje giesmėje Agamemnonas, peržiūrinėdamas kariuomenę, buvo apibaręs Diomedą už jo neveiklumą ir neskubų ruošimąsi kovon. Norėdamas tuos priekaištus paneigti, Diomedas dabar savo narsumu rodo tikrus stebuklus. Visi šios giesmės įvykiai koncentruojasi apie Diomedą. Kitų karžygių darbai, šen ir ten įpinti, bendram šios giesmės vaizdui suteikia tik didesnį dar įvairumą, o jos vyriausiam asmeniui — Diomedui dar daugiau garbės.

5. *Rudens žvaigždė* — tai Sirijus, kitaip vadinamas Orijono Šunim (Canicula maior).
9. *Daretas* — tik šioj vietoj minimas — vėlesniais laikais buvo laikomas *Trojėnų Ilijados* autorium, kurią jis parašęs, kaip sako legenda, ant palmės lapų. Jam buvo priskiriamas taip pat vienas fantastiškas, lotynų kalba mums užsilikęs, romanas „apie Trojos išgriovimą" (De excidio Troiae), kurį jis išvertęs iš Graikų kalbos. Viduramžiuos tasai romanas buvo labai mėgiamas.
36. *Skamandras* — Troados upė, tekanti per Trojos lygumą.
44. *Tarnė* — Aristarcho nuomone, tai Sardės, Lidijos sostinė.
53. *Artemida* (Artemis) — Dzeuso ir Lėtojos duktė, Apolono sesuo, seniau mėnulio dievė, vėliau medžioklės ir burtų, garbinama taip pat kaipo gimdymo dievė. Ji visada būdavo apsiginklavusi lanku ir strėlėmis, kuriomis dažnai žudydavo staigiai moteris.
70. *Teano* — Antenoro žmona, šventikė Atenos šventykloje Trojoje.
76. *Euripilas* — Euaimono sūnus, Ormenijos miesto valdovas Tesalijoj, vienas iš narsiausių Graikų didvyrių.
77. *Skamandras,* arba Ksantas, to pat vardo upės dievas, Okeano ir Tetidos sūnus. Jo šventykla buvo Pergame.
106. *Stenelas* — Kapanejaus sūnus. Jo tėvas buvo dalyvavęs „septynių žygyje" prieš Tebus.

114. *Atritonė* — Atenos pavadinimas, reiškiąs „galinga“.

164. *Ainejas* — žiūr. II, 816.

194. *pūrai* — tam tikra kviečių rūšis.

219. *Trosas* — Erichtonijaus ir Astiochos sūnus, Dardano anūkas, Ilo, Asarako ir Ganimedo tėvas. Šalis, kurioj Trosas viešpatavo, buvo pavadinta jo vardu Troada su sostine Dardanija. Jo sūnus Ilas įkūręs Ilijoną.

246. *Afrodite* — žiūr. II, 816.

263. *Ganimedas* buvo gražiausias jaunikaitis. Jis Dzeusui taip patiko, kad tas jį pavogė nuo tėvo ir padarė vyno pilstytoju dievų puotose.

265. *Anchisas* — Ainejo tėvas, Dardanijos valdovas.

266. *Laomedontas* — Ilo sūnus, Prijamo, paskutinio Trojos karaliaus, tėvas, buvęs taip pat Trojos valdovas. Už susitartą atlyginimą Apolonas ir Poseidonas pastatė jam per vienus metus Trojos sienas. Bet, kai Laomedontas atsisakė mokėti sutartą užmokestį, supykę tuodu dievai užsiuntė ant Trojos didelę jūros baidyklę ir marą.

327. *Enio* — karo dievė, karo personifikacija. Pavadinimas „miestų griovėja“ rodo, kad Enio buvo ne vien tik karo personifikacija, bet ir individuali dievė. Enio — tai lygiagretė Arėjui moteriškosios giminės karo dievė.

331. *Charitės* — lot. Gratiae — gražumo ir grakštumo dievaitės.

359. *Irida* — žiūr. II, 780.

364. Homeras nežinojo mito apie Afroditės kilimą iš jūrų putų. Afroditė jam — Dzeuso ir Dionės duktė.

367. *dievus Uraniečius* = dangiškuosius (Graikų kalboje: *ūranios* — dangiškas).

379—80. *Efijaltas* ir *Otas*, sūnūs Aloejaus (Poseidono sūnaus), nepaprastai augšto ūgio ir didelės jėgos milžinai. Juodu bandė pasidaryti sau laiptus į dangų, dėdami ant viens kito Pelijo ir Osos kalnus. Užtat juodu buvo Apolono užmušti.

383. *Eriboja* — antroji Aloejaus žmona.

386. *Amfitrijonas* — Alkajo sūnus, Alkmenės vyras, Heraklo tėvas, Tirinto, vėliau Tebų valdovas.

395. *Paieonas* — dievų gydytojas. (Palygink šios giesmės galą). Vėliau Paieonas tampa tiktai Apolono, teikiančio Išgelbėjimą ir priešo nugalėjimą, epitetas.

416. *Kiprida* = Afroditė. Plg. III, 431.

441. *Letoja* — Titano Kojo ir Foibos duktė, Apolono ir Artemidos motina, Trojėnų globėja.
Artemida — žiūr. V, 53.

457. *Akamantas*, Eusoro sūnus, trakiečių vadas, pasižymėjęs savo narsumu ir greitumu.

466. *Sarpedonas* — likijų vadas. Plg. II, 872.

475. *Ksantas* — žiūr. II, 873.

497. *Demetra* (Demeter) — laukų derliaus dievė. Plg. II, 690.

516 ir sek. Galima pastebėti, kaip Diomedas, vyriausias šios Ilijados giesmės didvyris, pamažu vis labiau traukiasi užpakalin, vis mažiau ir

mažiau pasirodo, kol pagaliau, žaizdų nukamuotas, visiškai pasitraukia iš kovos lauko.

520. *Borėjas* — Šiaurės, arba Šiaurės Rytų, vėjas.

539. *Dioklas* minimas Odisėjos trečioj giesmėj, kaipo priėmęs pas save Telemachą.

540. *Fera* — Mesenijos miestas, priklausąs Agamemnono valstybei.

542. *Pilijai* — Pilo gyventojai. Pilas — miestas, pietinėje Elidos dalyje, į pietus nuo Alfėjo upės.
Alfėjas — upė, tekanti per Arkadiją ir Elidą.

560. *Antilochas* — Nestoro sūnus, Achilo draugas.

572. *Pilaimenas,* šioje vietoje užmuštas, vėliau vėl figuruoja Ilijadoj. Gal būt čia buvo du skirtingu Pilaimenu.

583. *Enyo* — žiūr. V, 327.

584. *Maišatis* — kovos triukšmo personifikacija.

609. Reikia skirti šitą *Amfiją,* Selago sūnų, nuo kito Amfijo, Meropo sūnaus.
Paisas — Troados miestas prie Paiso upės.

626. *Tlepolenas* — Heraklo sūnus, Dzeuso anūkas. Plg. II, 647 ir sek.

638. *Laomedontas* tuos arklius buvo pažadėjęs Heraklui už išvadavimą dukters Hesijonės iš Poseidono užsiųstos jūros baidyklės. Kai Laomedontas, atgavęs dukterį, atsisakė atiduoti pažadėtus arklius, tai Heraklas išgriovė Troją.

653. *Hadas,* sako, turėjęs puikius žirgus, su kuriais vežiodavęs numirėlius į požemį.

661. Sarpedono tėvas Dzeusas šį kartą išgelbsti savo sūnų, bet paskiau leidžia Patroklui jį nužudyti (XVI giesmėj).

693. *Dzeuso ąžuolas,* anot Homero, buvęs netoli nuo Skajiškų vartų.

707. *Hila* — Bojotijos miestas.

708. *Kefiso ežeras* = Kopajidos ežeras. Kefisu jis vadinosi seniau dėlto, kad į tą ežerą įteka Kefiso upė. Kopajidos ežeras yra Bojotijoj.

713 ir sek. Herai ir Atenai stojus kovon prieš Arėją, prasideda dievų kova prieš dievus, panašiai, kaip dvidešimtoje ir dvidešimt pirmoje giesmėje.

721. *Hebė* — žiūr. IV, 2.

736. Atena mokėjo puikiai austi. Ją laikė audėjų globėja.

739. *Aigida* — žiūr. II, 444.

742. *Gorgona* (Gorgeie) — didelė baidyklė su baisia galva, nuo kurios pamatymo kiekvienas pastirdavo.

758. *Horos* (= valandos, metų laikai) — trys Dzeuso ir Temistos dukterys, jaunos metų laikų ir oro atmainų dievės, Dangaus durų sergėtojos, atidarančios ir vėl uždarančios Olimpo duris.

852. *Hadas* arba *Aidas* graikų kalboje reiškia „nematomą“, arba „padaranti ką nematomą“. *Tai dievas, kuris paslepia mirusius požemy,* vadinasi, pašalina iš mūsų akių, padaro mums nematomus. Taigi ir jo šalmas padaro tą, kas jį *užsideda, nematomą.*

867. Jeigu jau Stentoras galėjo surikti tokiu balsu, kaip kad 50 paprastų vyrų kartu sušuktų, tai visai nenuostabu, jei kovos dievas, galingasis Arėjas, galėjo surikti 10 000 vyrų stiprumo balsu.

904. *Uranidai* — Urano (Dangaus) sūnūs, Titanai, Dzeuso sumesti į Tartarą. Reikia nesupainioti *Uranidus* su *Uraniečiais* — Dangaus dievais.

VI.

Šios giesmės pradžia — tai betarpiškas V-sios giesmės tęsinys. Kova ir toliau tebeeina. Tačiau, pasitraukus dievams, ji susilpnėja, darosi nebe tokia smarki, vyksta lėčiau. Vietoj baisių kovos žudynių, poetas mums dabar parodo draugišką Glauko ir Diomedo pasikalbėjimą, o šalia šeimos ir svetingumo teisių laužytojo Pario, — jausmingą Hektoro su Andromacha atsisveikinimą.

4. *Simoentas* — mažas Skamandro intakas Troadoje, ištekantis iš Idos kalno.
Ksantas = Skamandras — Troados upė, tekanti per Trojos lygumą.

5. *Pirmas...*, vadinasi, po to, kaip dievai pasitraukė.

8. *Akamantas* — Trakiečių vadas; plg. V, 457.

22. *Najados* — upių ir šaltinių dievės.

28. *Mekistėjadas* — Mekistėjaus sūnus = Eurialas.

31. *Teukras* — Telamono sūnus, didžiojo Ajanto brolis.

32. *Antilochas* — Nestoro sūnus, Achilo draugas.

34. *Satnioentas* — srauni Maž. Azijos upė, tekanti per Miziją ir Troadą

35. *Pedasas* — miestas prie Idos kalno, kurį Achilas išgriovė Trojos karo laiku.

36. *Lejitas* — Alektrijono sūnus, Bojotiečių vadas.

37. *Adrestas* Amfijo brolis, Meropo sūnus.

39. *Mirikinis* = tamariskinis. Tamariskas — tam tikra krūmų rūšis.

50—51. Homeras dažnai pabrėžia švelnų, minkštą Menelajo būdą, sugretindamas jį su griežtu ir kietu Agamemnonu.

73. *Helenas,* Prijamo sūnus, kaip ir jo sesuo Kasandra, buvo garsus žynys. Sulig padavimu, atpasakotu Vergilijaus Eneidoje, Helenas, Troją griaunant, išlikęs gyvas, nuvykęs į Epirą ir ten tapęs vietinio karaliaus Piro įpėdiniu ir atgabentosios ten pat Hektoro žmonos Andromachos vyru.

75. *Ainėjas* čia įvedamas tik dėl to, kad, Hektorui išvykus į miestą, jis perimtų vyriausią Trojėnų kariuomenės vadovybę.

84. *Hektor, dabar tau reik eiti namo...* Poetas čia išveda mums karžygį iš kovos lauko, norėdamas pertraukti baisios kovos aprašymą ir pereiti prie švelnių šeimos gyvenimo scenų. Tą karžygio išvedimą jis paremia religiniais motyvais. Kaip vėliau pas Romėnus dažnai vyriausias kariuomenės vadas, palikęs savo kariuomenę, vykdavo Romon klausti dievų patarimo, taip čionai Hektoras vyksta Trojon maldauti dievaitę Ateną.

85. Helenas ir Hektoras buvo vienos motinos — Hekabės vaikai. Iš viso Hekabė turėjo 19 sūnų. Kiti Prijamo sūnūs buvo iš kitų žmonų.

90. Senovės Atenos statulos rodo dievaitę visada sėdinčią. Ką nors aukodami, žmonės padėdavo tiesiog jai ant kelių.

118. Hektoro skydas buvo labai didelis, uždengiantis jį nuo galvos iki kojų. Pas Homerą mes randame dviejų rūšių skydus: vieni dideli, pailgi (toki, kaip Hektoro), maždaug atitinką Mikėnų gadynės skydus; kiti — nedideli, apskriti, atitinką vėlesnės, jau istorinės gadynės joniečių skydus.

119. *Glaukas* — žiūr. II, 872.

128—9. Taip kalba tas, kuris dar neseniai sužeidė Afroditę ir Arėją.

130—40. *Likurgas* — Drijanto sūnus — Edonų (Trakijos tautelės) karalius, nenorėjo įsileisti į savo šalį Dioniso (Bakcho) kultą. Jis išvijo iš Edonų Bakcho auklėtojas ir garbintojas Nisėjaus kalno (Trakijoje) nimfas Hijadas ir patį Bakchą privertė bėgti ir pasislėpti jūroj. Užtai jį Dzeusas apjakino.

Dionisas (Bakchas), vynuogynų ir vyno dievas, Dzeuso ir Semelės sūnus, gimė Trakijoj ir ten Hijadų buvo išaugintas. Vėliau jis padarė didelį žygį per Trakiją, Frigiją, Siriją, Egiptą ir Indiją. Homero jis retai teminimas. Dievų pasitarimuose Olimpo viršūnėje mes jo niekad nematome.

146—49. Šis gražus žmonių likimo palyginimas su medžių lapais daugelio poetų buvo kartojamas. Ypač gražiai pakartojo ir paaiškino Simonidas vienoje savo elegijoje.

152. *Efira* — čia suprantamas Korintas, o ne Elidos, arba Tesprotijos, Efira.

153. Sisifas, Ajolo sūnus, Efiros (Korinto) įkūrėjas, apsukriausias iš visų žmonių, garsus savo apgavimais ir gobšumu. Kaipo pabaudą už tokius darbus, jam Dzeusas uždavė požemy risti be paliovos sunkų akmenį ant aukšto kalno. Kaip tik jis vargais negalais tą akmenį užris ligi pat viršūnės, tuoj tasai vėl atgal nurieda, Sisifas vėl rita, tas vėl atgal rieda ir taip tas jo darbas eina amžinai.

154. *Ajolas* — seniausias Heleno, visų graikų protėvio, sūnus. Jisai viešpatavęs Tesalijos mieste Magnesijoj, turėjęs septynis sūnus ir penkias dukteris. Iš jo kilusi visa Ajoliečių giminė. Graikai manė, kad jie visi kilę iš vieno žmogaus kažkokio Heleno. Tasai Helenas turėjęs tris sūnus: Ajolą, Dorą ir Joną. Iš Ajolo kilę Ajolai (Ajoliečiai), iš Iono — Jonėnai, o iš Doro — Dorėnai.

155. *Glaukas* — Likijos Glauko protėvis, paprastai poetų vadinamas Potnijos Glauku, kadangi jis gyvenęs Potnijos mieste, Bojotijoje. Jis užsitraukęs Afroditės rūstybę ir buvęs užtat savo paties įdūkusių arklių sudraskytas.

155. *Belerofontas,* pagal Didimą, pirmiau vadinęsis Hiponojas. Vėliau, užmušęs Korinto karalių Bellerą, pradėtas buvęs vadinti Bellerofontu, t. y. *„Bellero užmušėju".* *Jam nepavyko paimti užmuštojo* Bellero sostą ir turėjo pabėgti pas Tirinto karalių Proitą.

157. *Proitas,* Abaso sūnus, savo brolio *Akrisijo išvytas iš Argolidos,* pabėgo į Likiją, vedė likijų karaliaus Iobato dukterį Antėją, ir, grįžęs tėvynėn, su uošvio pagalba, vėl atkariavo iš brolio Tirinto sostą.

169—70. Tai vienintelė vieta pas Homerą, kur minimas šioks ar toks raštas. Aristarchas mano, kad tai buvę kokie hieroglifai.

173. *Ksantas* — Likijos upė. Plg. II, 873.

175. Aristarchas čia pažymi tą Homero pamėgimą vartoti skaičių „devynis". Panašus dalykas ir lietuvių kalboj: pasakose, priežodžiuose, dainose dažniausia užtiksime „tris" arba „devynis".

180. *Chimėra* (Chimaira) — Likijos baidyklė, Tifono ir Echidnos duktė. Dar ir šiandien rodoma Likijoj vieta, kur trykšta visoki nešvarūs vandens su karštais garais. Ten, sako, esanti po žeme Chimėra užmušta.

185. *Solimai* — mitiški Tauro kalnų gyventojai Likijoje.

187. *Amadzonės* — žiūr. II, 810.

200. *Sarpedonas* — žiūr. II, 872.

202. *Alėjo* lyguma buvusi netoli nuo Malo, Kilikijoje, tarp Piramo ir Simaro upių.

206. *Artemida* — žiūr. V, 53.

217. Čia kalbama apie Oinėjų, Tidėjaus tėvą, Kalidono karalių, Aitolijoje.

235—6. Homeras, gerbdamas senovės karžygių kilnumą, nesusilaiko nepadaręs labai praktišką pastabą: jam atrodo, kad Glaukui protas pamišo, jei jis savo auksinius šarvus išmainė ant varinių.

237. *Skaiji̇ški vartai* — vakariniai Trojos vartai. Plg. III, 144.

249. *Hektoro motina* — Hekabė.

290. *Sidonas* — Finikijos miestas. Tiras pas Homerą visai nėra minimas, tik visur Sidonas. Sidono purpurine spalva dažyti audeklai buvo garsūs visame tų laikų pasauly.

299. *Teano* — Trakijos karaliaus Kiso duktė.

314. Karalių sūnūs ir žentai gyvendavo paprastai paties karaliaus rūmuose, bet pasižymėjusieji kuo nors sūnūs galėdavo pasistatyti sau atskirus rūmus, tik netoli nuo tėvo namų.

371—2. Poetas duoda Hektorui nujausti, kad jis jau paskutinį kartą atlankysiąs savo šeimą ir paskui žūsiąs.

375. *Andromacha* (Andromache) — Tebės, Misijos miesto, karaliaus Eetijono duktė, Hektoro žmona, Astijanakto motina, po Trojos išgrobimo Neoptolemo išgabenta kaipo vergė Epiran.

400. *Plakas* — kalnas netoli nuo Idos, kurio apačioje Heraklo buvo įkurtas Tėbės miestas.

Kilikėnai. Reikia skirti šiuos Kilikėnus nuo kilikų, gyvenančių žiemos rytų Maž. Azijos dalyje — Kilikijoje.

406. *Skamandrijas* paeina nuo Skamandro upės. Kaip Skamandro upė, drauge su Simoento įtaku, apjuosusi miestą iš trijų pusių, saugojo jį nuo priešų, taip ir Hektoro sūnus užaugęs turėjo saugoti Troją.

407. *Astijanaktas* reiškia: miesto valdovas.

...Hektoras saugojo Trojos: Hektoras nebuvo vienui vienas Trojos gynėjas, bet, reikia pripažinti, kad be jo jau seniai būtų pražuvęs Ilijonas. Savo narsumu ir mokėjimu tvarkyti kariuomenę jis neturėjo sau lygaus Trojoje.

432. Jei moteris staigiai mirdavo, tai graikai manydavo, kad ją nužudžiusi Artemida.

437—8. Vėlesnis padavimas sako, kad, Apolonui ir Poseidonui statant Trojos sienas (žiūr. V, 266), prisidėjo prie to darbo ir vienas mirtingas — žmogus Ajakas, užtat toji vieta, kur dirbo tasai Ajakas, išėjo visai silpna ir priešams lengvai prieinama.

452—3. Šias garsias eilutes pakartojo vėliau Kartaginos išgriovikas Emilijus Scipijonas Jaunesnysis, įžengdamas į išgriautos Kartaginos miestą.

461—2. *Mesejida* ir *Hiperėja* — Tesalijos šaltiniai. Argas čia reiškia Tesaliją, o ne Peloponesą.

487. Garsusis vadinamasis „juokas pro ašaras".

509 ir sek. Po liūdnos, nykių nujautimų pilnos, scenos su Andromacha, poetas mus išveda vėl į atviros kovos laukus, vėl mus paliečia gaivinantis oras, o naujomis gyvybės jėgomis trykštantis gyvenimas geriausiai atsispindi, kai Paris sulyginamas su ištrūkusiu iš tvarto arkliu.

529. *Krateras* — didelis indas, kuriame maišydavo vyną su vandeniu.

VII.

Septintoji giesmė — tai šeštosios giesmės tęsinys: atvykus Hektorui su Pariu į kovos lauką, kova eina toliau ir baigiasi Hektoro ir Ajanto dvikova.

8. *Areitojas* — Arnų miesto valdovas, vėliau Arkadijos karaliaus Likurgo užmuštas. Pas Mantinėją rodydavo jo kapą.
Arnė — Bojotijos miestas. Žiūr. 502.

38 ir sek. Apolonas nori vis toliau atidėti Trojos išgriovimą. Todėl jis ir šiuo momentu geidžia kovą pertraukti, kad tik Achajai neįveiktų jau visiškai nusilpusių Trojėnų. Kariuomenės jau ilgai kovojo, baisiai nuvargo, todėl labai lengvai sutiks su dvikova.

58. Nereikia manyti, kad čia dievai būtų priėmę paukščių pavidalą: jie tik susėdo ant to ąžuolo taip, kaip paukščiai. Jiems nereikia čia keisti savo pavidalą, kadangi jie nematomi.

68 ir sek. Kaltę už sulaužymą III giesmėj aprašytosios sutarties Hektoras nuverčia tiesiog ant Dzeuso. Todėl jis ir savo šaukimą dvikovon paremia visai kitokiais motyvais, negu Paris, iššaukdamas (III giesmėje) Menelają. Ten nuo tos dvikovos parėjo viso karo baigimas ir visos tautos likimas, čia vien tik dėl garbės: Hektorui čia nesvarbu, kuo baigtųsi karas, jis tik vieno tegeidžia: plačiai pagarsėti savo narsumu.

86. *Pilkalnį:* Vėlesniais laikais būdavo rodomi netoli nuo jūros gulintieji Ajanto, Achilo, Patroklo ir kitų aukštai supilti kapai.

109. *...pablūdai, Menelajau:* primityvus senovės žmonių naiviškumas — manyti, kad kovoti su stipresniu — tai beprotybė.

125 ir sek. Tai gražiausia iš visų kalbų, kurią vėliau stengėsi pasekti didžiausias graikų oratorius Demostenas.

126—7. *Pelėjas,* Ajako sūnus, Achilo tėvas, Mirmidonų tautelės (Tesalijoje) valdovas.

128. Nestoras ir Odisėjus, rengdamiesi į Trojos žygį, lankėsi pas įvairius Graikijos karalius, ragindami prisidėti prie ruošiamo žygio. Buvo juodu atvykę ir pas Pelėjų prašyti, kad leistų į karą savo sūnų Achilą. Pelėjus širdingai juodu priėmė ir klausinėjo Nestorą apie vyrus, kurie jau buvo pasižadėję dalyvauti tame žygyje.

134. *Keladontas* — Alfėjaus, Elidos upės, įtakas.

136—7. *Feja* — Elidos miestas.
Jordanas — Alfėjaus įtakas.
Kai kas mano, kad Keladontas ir Jordanas — tai tas pat, ką ir Akidas, upė į žiemius nuo Pilo ir Lepreono, įtekanti į Anigro upę.

139. *Arcitojas* — žiūr. VII, 8.

145. Šitas *Likurgas* — Arkadijos karaliaus Alėjaus sūnus.

168. *Enijalijas* = Arėjas.
Merijonas — Idomenėjaus draugas, kretietis.

169. *Euripilas* — Ormenijaus, Tesalijos miesto, valdovas.
Toantas — Aitoliečių vadas. Ilijadoj pasitaiko trys visai skirtingi Toantai.

172. *Gerenijos... Nestoras:* Padavimas sako, kad, kai Heraklas išgriovė Pilo miestą, Nestoro tėviškę, tai Nestoras, dar visai mažas, buvo nugabentas į Mesėnijos miestą Gerėniją ir ten užaugintas. Dėlto jis ir vadinamas Gerėnijos Nestoru.

177. Mes čia matome, kokiu būdu buvo atliekamas burtų traukimas: kiekvienas buriantysis paimdavo burtą (t. y. tam tikrą gabalėlį medžio, akmens, žvirgždo, puodo šukutę ar kitą kokį kietos medžiagos daiktelį), padarydavo ant jo tam tikrą ypatingą ženklą, kad jo kiti nesuprastų, ir įmesdavo į šalmą. Ištrauktąjį daiktą skelbikas rodydamas nešiodavo tarpe buriančiųjų, kol surasdavo tą, kurs supranta ženklą, ant to burto pabrėžtą, vadinasi, kam priklauso tas burtas. Tokiu būdu susirasdavo laimėtojas.

185. *Skelbikas* — karaliaus padėjėjas tiek valdžios reikaluose, tiek religinėse apeigose, tiek paties valdovo gyvenime. Jis visada nešiodavo tam tikrą lazdą, skeptru vadinamą, paskelbdavo visus valdovo nutarimus, įsakymus, o kadangi jo asmuo buvo neįžeidžiamas, tai jis kaip pasiuntinys keliaudavo į kitas šalis.

197. *Melskitės... patyliais:* Ajantas bijo, kad priešai, išgirdę jų maldas, taip pat neimtų sau pasisekimo iš dievų prašyti, ir tokiu būdu susilpnintų, o gal ir visai panaikintų jo maldos galią.

202. *Salaminas* — sala netoli nuo Atikos.

222—3. *Skydas... bokšto didumo:* pailgas, nuo galvos iki kojų siekiantis skydas.

225. *Hila* — miestas Bojotijoje. Legenda pasakoja, kad ten būdavo rodomas platanas, po kuriuo kartą Homeras, širdingai to Tichijo priimtas, dainavo savo dainas.

243. *Dešine arba kairiąja...:* kariai skydą mokėdavo greitai permesti iš vienos rankos kiton panašiai, kaip vėlesniais laikais kalaviją.

245. *Šokį Arėjo.* Pirmiau tai buvo tam tikras šokis su ginklais Arėjo garbei, kaip ir pas daugelį kitų primityvių tautų. Vėliau tas pasaky-

mas nustojo savo pirmykščios reikšmės ir tapo tik vaizdingu kovos pavadinimu.

279. *Taltibijas* buvo Agamemnono skelbikas, o Idajas — Prijamo.

285. Dar net istoriniais laikais naktis pertraukdavo kiekvieną, net ir baisiausią, kovą. Vos tik pradėdavo temti, tuoj abiejų pusių kariuomenės skyrėsi ir ėjo į poilsį, kad rytui tik išaušus vėl pradėtų kovą.

302. Šitoje giesmėje mes matome, kaip du seniai nesimatę draugai — Glaukas ir Diomedas — susitikę apsikeičia dovanomis. Šioj vietoj Hektoras *pasiūlo dovaną tikram savo priešui. Čia jis mums pasi*rodo kaip tikras Viduramžių riteris.

306 ir sek. Jau senovės komentatoriai pastebėjo, kad Ajantas, Achilui mirus, negavęs jo šarvų, nusidūrė tuo pačiu kalaviju, kurį jam buvo padovanojęs Hektoras, o nužudytojo Hektoro lavonas buvo pririštas prie dviračių ir velkamas ta juosta, kurią jam buvo įteikęs Ajantas. Gal būt dėlto ir kilo graikų priežodis: „priešų dovanos pragaištingos", kurį vėliau taip puikiai išreiškė Vergilijus savo Eneidos II giesmės 49 eilutėj Laokoonto žodžiais sakydamas: „Timeo Danaos et dona ferentes" — Bijau Danajų, kad ir dovanas nešančių.

314—15. Graikai manė, kad Ajantas nugalėjo Hektorą, nes jis Hektorą užgavo ir tasai pirmas paprašė baigti kovą.

316 ir sek. Nuo čia prasideda antroji šios giesmės pusė — nukautųjų palaidojimas ir apkasų sutvirtinimas.

337—8. *Kaulus... grįždams nuvežti.* Pasakymas, kad mirusių kaulus reikią *parvežti namo vaikams, prieštarauja paprastai pas Homerą vaiz*duojamam papročiui — sudeginti lavonus čia pat, kur jie krito, o pelenus ir kaulus užkasti ir supilti piliakalnį. Todėl Aleksandrijos kritikas Aristarchas ir daug kitų senovės kritikų, tas eiles visai išbraukė, kaip vėlesnių laikų įterpimą. Iš tikrųjų, ne tik šios eilutės, bet ir visa VII giesmės dalis nuo tos vietos ligi galo ir VIII giesmės pradžia, visas tas apkasų sutvirtinimas, daug kur nesutinka su kitomis visomis Ilijados dalimis.

391. Skelbikas visą kaltę suverčia ant Pario. Iš tikrųjų, mes matome, kad karo nukamuoti Trojėnai, nori visą skriaudą *Menelajui atlyginti*, kad tik jis grįžtų su kariuomene namo.

401. Taikos pasiūlymas iš Trojėnų pusės *Achajams buvo visai netikėtas.* Jie nustebę galvojo, kokį čia davus atsakymą. Tik Diomėdas išjudino *juos savo smarkia kalba.*

429. Verkti Prijamas uždraudė dėlto, kad priešai nemanytų juos esant visiškai nusiminusius.

432—3. Achajai, nors ir nemažiau už Trojėnus savųjų gailėdamies, susilaiko patys nuo ašarų, Trojėnams tuo tarpu reikia net karaliaus įsakymo, kad susivaldytų.

444—64. Venecijos rankrašty šios eilutės paimtos į skliaustelius. Senovės filologai manė, kad pasakojimas apie tą pylimą esąs paties Homero sugalvotas, nes tokio pylimo, kokį ten Graikai neva padarę, jokių žymių neliko. Net mūsų laikų archeologai neranda visoje Trojos lygumoje nieko panašaus į tą pylimą. Poetas, žinodamas, kad tokio *pylimo niekur nebuvo, pasistengia tuoj jam parašyti pražūties* de-

kretą, kad neimtų kas jo ieškoti kur nors Trojos lygumoje. Greičiausia čia bus kokio vėlesnių laikų poeto įterpimas. Plg. pastabą prie VII, 337—8.

468. Per visą Trojos karą Achajai turėjo santykių su Lemno sala.

470. *Hipsipilė* buvo Lemno karaliaus Toanto duktė. Padavimas sako, kad Argonautai, plaukdami Kolchidon, užsukę pakeliui ir į Lemno salą. Čia jie radę tik vienas moteris, nes visi vyrai buvo žuvę tarpusavio karuose. Tuomet Jasonas susidėjęs su karalaite Hipsipile, o jo draugai su kitomis moteriškėmis. Tokiu būdu Lemniečių giminė buvo apsaugota nuo išnykimo ir galėjo vėl toliau tarpti.

VIII.

Aštuntąja giesme prasideda antroji kovos diena.

1. *Šafraninė* spalva buvo labai aukštai vertinama Azijoje. Iš ten ji pateko į Graikiją, bet netrukus turėjo čia vietą užleisti purpurinei spalvai.

14. Apie *Tartarą* garsus Vokiečių filologas Heyne taip sako: „Žemė randasi pačiam vidury. Viršuj *aēr* (oras), viršuj šio *aithēr* (eteras); apačioj žemės *Hādēs* (Hado karalija), po šiuo *Tartaras.* Taigi Tartaras ir Olimpas yra dvi prieš vieną antrą pastatytos kraštutinės šalys. Dėlto ir charakteringosios tųdviejų kraštutinių punktų žymės yra priešingos: Olimpe — šviesa, Tartare — tamsa".

25—28. Senovės filosofai šitame vaikiškos vaizduotės poetingame pasakojime apie auksinę virvę, kuria Dzeusas galėtų visą pasaulį patraukti, norėjo matyti viso pasaulio struktūros paslaptį. Platonas, pavyzdžiui, sako, kad toji auksinė virvė esą ne kas kita, kaip Saulė, prie kurios esą prikabintas visas pasaulis.

40. *Tritogenėja* — žiūr. IV, 521.

42. Dzeusas pats sau pasikinko žirgus, pats apsitaiso šarvais. Jam nereikia patarnautojų.

49. *Gargaras* — viena iš trijų Idos kalno viršūnių, arčiausiai prie Trojos.

70. *Helijas,* Saulės dievas, Hiperijono ir Tejos sūnus. Jisai kas rytą išvažiuoja arkliais iš Okeano rytuose ir, apvažiavęs dangų, vėl pasineria Okeane vakaruose. Jo garbei būdavo aukojama dažniausiai arkliai. Labjausiai jį garbino Argas ir Rodo sala. Panašūs į Graikų Heliją buvo Persų dievas Mitras, garbinamas ne tik Persijoj, bet taip pat Masagetuose ir Skituose.

74. Svarbiu kovos momentu poetas mums rodo visada įsikišant Dzeusą. Nereikia manyti, kad čia Dzeusas sveria kovojančių pusių likimą, norėdamas pats sužinoti, — jis tai jau iš anksto, būdamas aukščiausias dievas, žino; čia poetas nori tik parodyti, kad Dzeuso sprendimas visada sutampa su likimo sprendimu.
Pas Homerą svarstyklės reiškia priešingai mūsų supratimui: kuris svarstyklių galas iškyla, toj pusėj skaitoma persvara, nes tasai svarstyklių galas kyla į dangų; o kuris galas žemyn nusileidžia — blogas ženklas, nes svarstyklės, mat, linksta čia į žemę, į požemį.

102. *Nelėjadas* — Nelėjaus sūnus = Nestoras.

108. *Troso žirgai* — žiūr. V, 262 ir 263.
180. *sieną — pylimą:* žiūr. tekstą VII, 438—442.
188. *Ksantas* — palvys; *Podargas* — baltkojis; *Lampas* — šimelis, *Aitonas* — bėris.
193. *pirmiau... negu man:* geras raitelis visada apsirūpina pirmiau savo žirgais, o tik paskui savimi. Andromacha šeria žirgus rodydama tuo savo meilę Hektorui.
198. *Hefaistas* — žiūr. I, 581.
206. *Helikė* — žiūr. II, 569. *Aigas* — miestas netoli nuo Helikės per žemės drebėjimą nuskendęs į jūrą.
225. Purpurinį apsiaustą karalius užsivilkdavo tuo tikslu, kad greičiau būtų visų pastebėtas ir tokiu būdu greit galėtų visus sušaukti.
235. Padavimas sako, kad Achajai, prieš atvykdami į Troją, užsukę į Lemno salą ir ten buvę puikiai vietinių gyventojų pavaišinti.
246. Aukodami gyvulių šlaunis, apdėdavo jas storu taukų sluogsniu.
253. Erelis reiškė pas graikus tikriausią Dzeuso valios pranešėją.
272. *Merijonas,* Molo sūnus, kretietis, Idomenėjaus draugas.
289. Teukras nebuvo teisėtas Telamono sūnus, bet gimęs iš vergės Hesijonės, kurią buvo paėmęs Heraklas, išgriaudamas pirmąsyk Troją
312. *Aisimė* — Trakijos miestas.
325. *Kebrijonas* buvo vėliau Patroklo užmuštas (XVI g.). Pasakojimas apie jo mirtį yra vienas įdomiausių Ilijados epizodų.
356. *Gorgona* — žiūr. V., 742.
371. *sūnų* = Heraklą.
372. *Euristėjus* — Stenelo sūnus, Mikėnų karalius. Herai sumanius jis laikė pas save Heraklą ir uždavė jam iš eilės atlikti dvylika sunkių darbų, tarp kurių vienas gana ypatingas: atvesti iš Hado valstybės baisų trigalvį šunį Kerberą. Tatai jam padėjo atlikti Atėna.
377. *Erebas* — tamsi vieta prie Tartaro.
378. *Stiksas* — požemių upė.
402. *Horos* — žiūr. V, 758.
407. *Irida* — žiūr. II, 780.
437—8. *Ašai to neleisiu dėl žmonių...* — taip dažnai dievai pažymi žmonių menkumą, dėl kurių jiems visai neverta su Dzeusu pyktis.
451. *Žemės Kratytojas* = Poseidonas. Jis buvo taip pat arklių dievas.
458. Ironiškas klausimas, nes Dzeusas juk žino, pats juodviem uždraudęs vykti kovon.
485. *Pelydas* = Achilas.
491. *Japetas* — Urano ir Gajos sūnus, Titanas, Prometėjaus, Epimetėjaus ir Atlanto tėvas. Už pasipriešinimą Dzeusui drauge su broliu Kronu nutremtas Tartaran. *Kronas* — jauniausiais iš Titanų, Dzeuso tėvas.
493. *Tartaras* — tamsiausia požemio vieta apačioj Hado valstybės.
497. *Okeanas* — bekraštis vandenynas, kuriame plaukiojanti žemė. Kaip didelė upė, jis apjuosia žemę aplinkui.
503. Toji upė tai buvo Skamandras.
506. *Vienuolikos mastų:* perdėtas dydis, kaip pasakoj.
511. Ilijono tvirtovė buvo pastatyta ant aukštos kalvos, todėl vėjams buvo gerai prieinama.

517 ir sek. Nakčiai užėjus, Trojėnai pasitraukdavo, paprastai, savo miestan. Čionai pirmą kartą mes matome juos liekant nakvoti lauke tuo tikslu, kad jeigu sumušti Achajai panorėtų naktį laivais pasprukti, galima būtų juos paskutiniu smūgiu pribaigti.

544. *Diomėdas* — žiūr. II, 402.

558. *Krateras* — indas, kuriame maišydavo vyną su vandeniu.

560. *hekatomba* — šimto jaučių vertės auka.

IX.

Šioji giesmė vaizduoja nuotykius, įvykusius naktį po pirmųjų kautynių. Vyriausias šios giesmės dalykas — tai pasiuntimas pasiuntinių pas Achilą, kad permaldautų jį ir vėl pritrauktų kovoti.

5. *Borėjas* (Boreas) *Dzefiras*... Homeras žiūri į Trakiją kaip į visų vėjų tėvynę. Trakija vadina jisai visą tą šalį, kurią randame į šiaurę nuo Aigėjų jūros. Tada aišku, kad tam, kas gyvena šiauriniame Maž. Azijos pakranty ir šiaurės ir vakarų vėjas ateina iš Trakijos.

27. *Bėkim laivais*... Tą pasiūlymą Agamemnonas jau buvo daręs antroje giesmėje, tik tada tai buvo apsimetimas, o dabar jau iš tikrųjų pataria visiems bėgti tėvynėn.

45. *Iš Mikėnų atplaukdamis:* Mikėnai nebuvo uostas, nes nepriėjo prie jūrų. *Iš Mikėnų* čia reiškia, iš Mikėnų vastybės uostų.

67. *Pasigaminkime valgio:* Pasidarius dideliam sujudimui, Agamemnonas tuojau sušaukė vyrijon senuosius, bet visiškai užmiršo apie įprastą tokiais atsitikimais puotą. Todėl dabar Nestoras tatai visiems primena, kad bevalgydami ir begerdami galėtų sau visi pajuokauti ir tokiu būdu vėl nusiraminti.

125. *trikojus ugnies nerūkytus.* Čia kalbama tiktai apie trikojus, vartojamus namų arba net šventyklų papuošimui, kuriuos aukodavo dievams kaip paprastas dovanas. Kadangi šie trikojai nebūdavo vartojami virtuvėje, tai jie būdavo visada švarūs, ugnies nerūkyti.

131. *užkariavo mums Lesbą:* Pasakojimas apie Lesbo užkariavimą priklauso prie senesnių už pačią Ilijadą pasakojimų.

143. *Orestas* — Agamemnono sūnus.

145—6. Aleksandrijos kritikų nuomone, *Laodikė* esą ta pati, ką ir tragikų Elektra, o *Ifianasa* — ta pati Ifigenėja, kuri, sulig kitu padavimu, turėjusi būt paaukota Aulidoje. Homeras, matyt, apie Ifigenėją Aulidoje nieko nežinojo.

147. *be jokio pirkimo,* nes paprastai vedimas tai buvo ne kas kita, kaip nuotakos nupirkimas: jaunikis nuotakos tėvams sumokėdavo tam tikrą sumą ir vesdavosi nuotaką.

169. *Foinikas,* pabėgęs iš savo tėvo, atvyko į Ftiją pas Pelėją, kuris jį širdingai priėmė ir paskyrė savo sūnaus Achilo auklėtoju. Vykdamas Trojon Achilas Foiniką pasiėmė su savim kaipo globėją ir patarėją.

187. *kanklėm.* Tos kanklės vėliau buvo vadinamos lyra. Iš pradžių tai buvo tiktai paprastas keturių stygų instrumentas.

189. *Heetijonas* — Tebų karalius, Andromachos tėvas. Tie Tebai — tai ne Bojotijos Tebai, bet Troados, esanti netoli nuo Trojos.
190. *dainuodamas didvyrių garbę:* Achilas yra vienintelis iš visų Achajų, dainuojantis dainas, kanklėms pritariant. Skambinti kanklėmis ir dainuoti jį išmokino kentauras Cheironas. (Plg. IV, *222*).
217. *Menoitijadas* — Menoitijo sūnus — Patroklas, geriausias Achilo draugas.
251. *Argas* čia reiškia visą Graikiją.
356. Tos aukos vadindavosi *embatėria. Nuplaukę į vietą, išlipę ant kranto*, vėl aukodavo dievams už suteiktą laimingą atvykimą. Šios aukos buvo vadinamos *ekbatėrija.*
359. *Helespontas* čia reiškia ne patį Helespontą, bet Aigejų jūrą, į kurią įsilieja Helespontas. Achilui juk reikėjo keliauti per Aigejų jūrą, kad galėtų pasiekti Tesaliją.
381. *Orchomenas* — Bojotijos miestas, garsus turtais, sudėtais tada, kada Orchomenas dar buvo žydinčios Minijų valstybės sostinė.
Tebai — Aukštutiniojo Aigipto miestas — 14 ir 13 š. pr. Kr. buvo pasiekęs aukščiausią savo klestėjimo laipsnį.
405. *Pitonas* — seniausias Delfų pavadinimas. Jau senovėj Delfai buvo garsūs savo turtais. Delfai — garsaus Apolono orakulo vieta.
Parnasas — kalnas Fokidoje, kurio viename šlaite buvo Delfai.
447. *Helada* čia reiškia patį miestą, o ne šalį.
452. Motina jo Hipodamėja.
455. Erinijos — keršto dievės.
458. *Požemių Dzeusas* = Hadas.
Persefonėja — Dzeuso ir Demetros duktė, Hado žmona, todėl visos požemio valstybės valdovė.
486. *Dolopai* — Tesalijos tautelė, tur būt Pelasgų kilmės. Jie priklausė Pelėjaus valstybei.
504. *Maldos* — maldų personifikacija. Homeras mums jas vaizduoja kaip kokias dieves. *Šlubas* jas sako esant todėl, kad jos atsiranda žmoguje *tik labai iš lėto, tik tada*, kada žmogus ima gailėtis savo klaidų. Jos yra *raukšlėtos* dėlto, kad žmogus gailėdamasis labai graužiasi, o tas vidujinis susigraužimas atsispindi ir veido išreiškoj. Jos yra *žvairos*, nes maldaujantis nedrįsta tiesiai žiūrėti į akis tam, kurį jis nuskriaudė, kurio jis atleidimo maldauja. Šita maldų personifikacija ir ta visa alegorija — tai vien Homero padaras, nes šiaip mes tokių maldų-dievių niekur kitur pas graikus neužtinkame.
530. *Aitolai* (Aitoliečiai) — Aitolijos gyventojai. Aitolija — šalis vakarinėje Viduriniosios Graikijos dalyje.
Kurėtai — Lelegų (prieš graikus gyvenusius Graikijoj) kilmės tautelė, gyvenanti apie Pleuroną (žiūr. II, *632*), pietinėje Aitolijos dalyje. Jų kraštas vėliau buvo vadinamas Akarnanija.
531. *Kalidonas* — Aitolijos sostinė, kurioj viešpatavo Oinėjus, Tidėjaus (Diomedo tėvo) ir Meleagro tėvas.
552. *Kol Meleagras...* Homeras visai nekalba apie tai, kaip tasai karas iškilo. Jo klausytojai visi žinojo gerai tą dalyką, todėl jam ir nebuvo reikalo viską iš eilės pasakoti. Karo priežastis buvo tokia:

negalėdami išspręsti, kam turi tekti užmuštojo šerno galva ir oda, visi medžiotojai (ir Aitolai ir Kuretai) nutarė tatai paaukoti Atalantai, Artemidos draugei medžioklėje. Trys Meleagro dėdės, (Meleagro motinos broliai), būdami drauge Kuretų valdovai, tą Atalantos auką sau pasiėmė. Aitolai tatai sužinoję, paskelbė Kuretams karą. Kada bekovojant Meleagras užmušė vieną savo motinos brolių, motina užtai prakeikė savo sūnų. Meleagras tuo motinos prakeikimu įsižeidęs, apleido kariuomenės vadovavimą, pasitraukė savo namuosna ir nieks iš ten jo negalėjo išprašyt pagelbėti Kurėtų spaudžiamiems Aitolams, kurie, t. y. Kurėtai, nedalyvaujant Meleagrui, visiškai apgulė miestą ir ruošėsi jį paimti.

557. *Altaja* — Testijo (Arėjo sūnaus), Aitolų karaliaus, duktė.

559. *Euėnas* — Aitolijos upės dievas.
Marpesa buvo Ido žmona. Kartą ją įsimylėjo Apolonas ir pavogė nuo Ido. Šisai, susiradęs Apoloną, pradėjo taikyti į jį lanku ir tokiu būdu privertė nusileisti ir vėl sugrąžinti pačią. Vėlesnis padavimas sako, kad Dzeusas įsikišęs į tą kovą tarp Apolono ir Ido ir liepęs pačiai Marpesai pasirinkti, katras iš juodviejų jai geriau patinka. Marpesa pasirinkusi Idą.

563. *Alkijonė* — sulig Graikų padavimu — tai tokio jūros paukščio patelė, kuri, būdama toli atskirta nuo savo patinėlio, pasiilgusi jo be paliovos raudanti, vaitojanti, pripildydama visą apylinkę savo liūdnomis gaidomis. Marpesa taip pat buvo panašioj padėty, kada ją laikė nuo vyro pagrobęs Apolonas.

571. *mušė į žemę:* Kada žmonės maldaudavo aukštųjų dangaus dievų pagalbos, tai iškeldavo rankas aukštyn — į dangų. Kada reikėdavo šauktis požemio dievų, tai mušdavo į žemę, manydami, kad po žeme gyvenantieji dievai išgirs beldimąsi į savo namus ir paklausys.

619—20. Foiniko kalba, matyt, padarė Achilui šiokio tokio įspūdžio, jeigu jis jau nekalba, rytoj tikrai keliausiąs tėvynėn, kaip pirmiau buvo sakęs, bet dar ketina tatai apsvarstyti, ar likti, ar keliauti sau namo. Iš visa ko matyt, kad Achilas pagaliau pasigailės žudomų Achajų, kaip jo buvo prašęs Odisėjus, nors Agamemnono dovanas ir atmetė.

632—5. Homero laikais valstybė nebausdavo užmušėjų. Atkeršijimą už kieno nors mirtį pasiimdavo visa užmuštojo giminė. Pirmiau už kiekvieną nužudytąjį asmenį, tie užmuštojo giminės užmušdavo ką nors iš kaltininko giminių, arba patį kaltininką. Vėliau dažnai pasitenkindavo tuo, kad būdavo sumokamas tam tikras atlyginimas už nužudytąjį.

665. Sakoma, kad šitas *Forbantas* pasipriešinęs graikams, atvykusiems į Lesbo salą. Užtai Achilas paėmęs sau jo dukterį *Diomedę*.

668. *Skiras* — bėdina, nederlinga Aigėjaus jūros sala, į rytus nuo Eubojos.

712. *Dzeusui nulieję iš taurių.* Baigdami kiekvieną puotą graikai nuliedavo vyno dievams.

X.

Ši giesmė vadinama Dolonėja, nes joje kalbama apie Doloną.

Padavimas sako, kad šita dešimtoji giesmė buvusi visai atskirai sau nuo Ilijados sukurta ir tik Peisistrato laikais Ilijadon įterpta. Iš tikrųjų (imant, žinoma, tik originalą) tiek tos giesmės kalba, tiek jos turinys daro vėlesnių laikų įspūdį. Tačiau negalima pasakyti, kad ji būtų buvusi visai atskirai sukurta, sudariusi visai atskirą vienetą, šiaip nuo Ilijados nepriklausomą, kadangi čia jau žinomi dalykai, vykę VII, VIII ir IX giesmėse; dabar seka *tik tų dalykų tęsinys. Iš kitos pusės vėl toji 10-toji giesmė taip* silpnai su visa Ilijados akcija sujungta, kad ją galima labai lengvai visai iš Ilijados pašalint, jokios spragos ten nepadarant. Iš tikro, IX giesmės *įvykiai jungiasi tiesiog su XI giesmės įvykiais.*

3—4. *Atrydo, saldusis neėmė miegas:* Agamemnonas nerimauja dėlto, kad jo kariuomenė pirmą kartą atsirado tokiam keistam padėjime Pirmiau, būdavo, nakčiai užėjus, abi kariuomenės pertraukia kovą ir eina katra sau: Achajai savo stovyklon, o Trojėnai — Trojon. Dabar gi Trojėnai pasiliko nakvoti kovos lauke su visu apsiginklavimu. Gal jie mano pulti Achajus naktį? Kokia tuomet būtų ta kova naktį? Kaip reiktų vesti tą naktinę, niekad nebandytą, kovą? — Štai kokios mintys neduoda Agamemnonui ramumo. Jis negali rasti jokios išeities iš tokio padėjimo, nežino, ką reikia daryti. Pagaliau kyla mintis pasiųsti ką nors priešų stovyklon pažiūrėti, ką veikia priešai.

5. *vyras gražplaukės Heros* = Dzeusas.

10. *Plėvė viduriuos jam drebėjo: phrenes* = diafragma (plėvė, skirianti širdį ir plaučius nuo kepenų). Kadangi, senovės žmonių nuomone, širdis ir aplink ją esančios vietos mąstymo, valios, jausmų ir bendrai sielos buveinė, tai labai dažnai širdis, arba pav. toji diafragma, buvo identifikuojama su tuo ar kitu psichišku reiškiniu, arba tiesiog siela.

39. pasiųsti... *Mintis pasiųsti* ką *nors* pasižvalgyti po priešų stovyklą, tokiame padėjime esant, kyla savaime. Baimė, kad gali neatsirasti toks drąsuolis, rodo, kad čia kalbama ne apie paprastą žvalgybą, bet apie *tokią*, kaip pav. *Odisėjus yra kartą* padaręs (Odisėjos IV giesmėj): persirengęs elgeta, jisai, niekeno nepastebėtas, nuvyko Trojon, užmušė tenai daug Trojėnų ir, prisirinkęs žinių, vėl grįžo sau laisvas atgal.

76. *Rado jį prie palapinės ir juodojo laivo:* Nestoras nemiegojo savo palapinėj, bet lauke, šalia palapinės, kad, pakilus kokiam triukšmui, greičiau galėtų būt viskam pasiruošęs.

112. *Filėjaus sūnus* — Megetas, Epejų, Elidos tautelės, karalius.

213. *juodą avį:* Juodas avis graikai manė geriausias esant, nes jos būdavusios paprastai stipresnės ir vaisingesnės. Turėti juodų avių kaimenę — pas graikus reiškė jau būti turtingam.

237—8 ir sek. Taip Agamemnonas stengiasi nukreipti Diomedo mintis nuo Menelajo ne tiek dėlto, kad Menelajas būtų netikęs tokiam žygiui, kiek dėlto, kad nežūtų jis tame žygyje. Tuomet nebūtų juk už ką kovoti su Trojėnais.

254. *Trasimedas* — Nestoro sūnus.

265. *Amintoras* — Foiniko tėvas.
Autolikas — Hermėjo sūnus, Odisėjaus protėvis iš motinos pusės, garsus senovės vagis.
286. *Asopas* — Bojotijos upė.
287. *Kadmiečiai* = Tebiečiai: Kadmas, Bojotiečių herojas, įkūrė Tebus, dėlto jo vardu ir buvo vadinami Kadmiečiai.
293. *ragus padabinęs auksu:* Aukojamų gyvulių ragus paprastai paauksuodavo, kad atrodytų brangesni ir dievams gražesni.
313. *Dolonas* — tai tik fiktyvus vardas, paties Homero sudarytas. *Dolos* — graikiškai reiškia *gudrumą, apgavimą*. Taigi Dolonas — tas, kuris ką nors *apgauna, apsuka*. *Eumedas* — taip pat fiktyvus vardas, reiškiąs „daug minčių ir planų turįs".
403. *Ajakidas* — Ajako anūkas = Achilas.
415. *Ilas* — Troso sūnus, Asarako ir Ganimedo brolis, Laomedonto tėvas, Trojos — Ilono įkūrėjas. Jo kapas buvo Trojos lygumoje.
428. *Karai* — žiūr. II, 863; *Pajonai* — žiūr. II, 844.
429. *Lelegai* — tauta, gyvenusi, prieš graikams atsikelsiant, Aigejų jūros salose, Graikijos pakraščiuose ir Maž. Azijoj, ypatingai pietinėj Troados daly.
Kaukonai — Maž. Azijos tautelė, gyvenanti netoli nuo Paflagonų, Partenijo upės.
Pelasgai — tauta, kuri pagal padavimo gyveno prieš graikams ateisiant visoj vėlesnių laikų Graikijoj. Šiame atsitikime *Pelasgai* reiškia vien Karijos pajūrio gyventojus.
430. *Timbrė* — Trojos lygumos dalis.
Likijai — žiūr. II, 872. *Misai* — žiūr. II, 854.
431. *Frigiečiai* gyveno Frigijoj (Didžiojoj) apie Saugarijo upę. *Meonai* — žiūr. II, 860.
435. *Resas* — Trakijos valdovas, sulig padavimu, Strimono, Trakijos upės, ir mūzos Euterpės sūnus. Homeras jį vadina Ejonėjaus sūnumi, bet Ejonėjus — tai ne kas kita, kaip tik pirmykštis Strimono upės vardas.
436. Vėlesnis padavimas sako, kad nuo tų žygių priklausęs pačios Trojos likimas: jeigu tie arkliai būtų nors kartą gavę atsigert iš Skamandro ir būtų užėdę Trojėnų arklių pašaro, Troja nebūtų buvusi paimta.
446 ir sek. Odisėjus pirmiau buvo nuraminęs Doloną, sakydamas, kad čia nereikią bijoti mirties, bet neužtikrino nenudėsiąs. Dabar Diomedas, visai neatsižiūrėdamas į tai, ką buvo pasakęs Odisėjus, ima Dolonui prikaišioti visokias kaltybes, ieškoti priekabės jį užmušti. Suradęs tokiu būdu sau argumentų, Diomedas dabar užmuša jį.
462. *dovaną mūsų priimk:* Dolono šarvai neturėjo jokios didesnės materijalės vertės, bet jie turėjo didelę moralę vertę, nes buvo paimti tamsią naktį, per tokį sunkų žvalgybos žygį.
466. *miriko* — žiūr. VI, 39. Mirikai — tai ne vien krūmai. Yra ir nedidelių medžių tos pačios mirikų rūšies.
495. Puikus atvaizdavimas miegančio žmogaus, kurį pažadina iš gilaus sapno mirtinas smūgis.

512. *ant žirgo užšoko:* vežimo juodu neturėjo, todėl reikėjo raitiems joti. Tai vienintelė vieta pas Homerą, kur matome jojant.

527. *šarvus* Dolono.

543 ir sek. Nestoras čia klausia, *iš kur juodu gavo tokius arklius,* bet nei jam, nei kitiems visai neateina į galvą paklausti, ką veikia Trojėnai, nors, juk tuo tikslu ir buvo žvalgai siųsti. Matyt, čia poetas būtinai norėjo įterpti Ilijadon tokio nakties nuotykio aprašymą, taigi surado tam iš pradžių ir priežastį, kuri vėliau jam pasidarė jau nereikalinga.

XI.

Šiąja giesme prasideda trečioji kovos diena.

1. *Titonas* — Trojos karaliaus Laomedonto sūnus, kurį įsimylėjusi Aušra pagrobė iš tėvo namų ir paėmė sau už vyrą. Dzeusas, Aušros prašomas, suteikė jam nemirtingumą, bet užmiršo suteikti amžiną jaunystę, todėl Titonas ilgainiui, ėmė senti, eiti vis mažyn ir mažyn, ir pagaliau pavirto į visai mažutį svirplį. Juodu su Aušra turėjo sūnų Memnoną, karaliavusį Aitijopuose, kuris, Hektorui kritus kovoj, atvyko Trojėnams pagalbon, bet pirmame susirėmime žuvo nuo Achilo rankos.

4. *vėliava:* Kiekvienas Vaido pasirodymas savaime jau sukelia kovą. Poetas *tą Vaidą mums vaizduoja kaip kokį* kariuomenės vadą su vėliava rankoj, bet tai tik poezijos dalykas. Tačiau, senovės žmonės manė, kad tasai Vaidas iš tikrųjų turįs savo vėliavą, kad ta vėliava esanti visai materijalus daiktas, tai esąs žaibas, tam tikra ietis, o kartais ir vaivorykštė.

18 ir sek. Menelajo šarvavimosi aprašymas atkreipia mūsų dėmesį į patį Menelają, kuris šioj giesmėj vaidina vyriausiąją rolę. Prieš tai mes matėme jį esant labai negabų, nerangų, bet dabar, kada kitiems vadams pradėjo nesisekti, jis stoja visos kariuomenės priešakin, rodydamas čionai visą savo jėgą.

21. *Kiniras* — Kipro salos karalius, Pafo miesto įkūrėjas, Afroditės šventikas tame Pafo mieste. Jisai, išgirdęs, kad Achajai ruošiasi žygiuoti Trojon, nusiuntė Menelajui dovanų puikų krūtinsargį, rodydamas tuo savo palankumą.

28. *vaivorykštė* pas graikus buvo laikoma blogu ženklu. Ji reikšdavusi arba karą, arba blogą orą.

37. *Gorgona* — žiūr. V, 737.

38. *Išgąstis ir Baimė* — žiūr. IV, 443.

46. *baisiai sugriaudė:* Paprastai griausdavo tiktai Dzeusas, bet, kadangi Hera buvo Dzeuso žmona, o Atena — duktė, tai juodvi galėjo taip pat turėti šiek tiek valdžios ant perkūnų.

58. *Polidamantas* (Polidamas) — Pantojo sūnus, labai veiklus karžygys.

60. *Antenoras* — Aisveto sūnus, aukštos kilmės Trojėnas, visą laiką tvirtinęs, kad Helena būtų grąžinta Menelajui.

63. *kenksminga žvaigždė.* Toji žvaigždė — tai Sirijus. Ji vadinama *kenksminga* dėlto, kad su jos pasirodymu tuose kraštuose, kur Homeras aprašo, prasideda pats karščiausias ir nesveikiausias metų lai-

kas. Tas palyginimas vaizduoja nenuilstamą Hektoro veiklumą rikiuojant kariuomenę.

167. *Ilo kapas* — žiūr. X, 415.

195. *Tamsa* vadinama *šventa* dėlto, kad ji dievų siųsta.

212. Poetas čia sako Iridą pasiųstą pirmiausia tam, kad paaiškėtų dėlko Hektoras nestoja kovoti prieš Agamemnoną, kas būtų labai natūralu; paskui tam, kad būtų aiškus tasai Trojėnų susitvarkymas ir subruzdimas spirtis prieš Achajus.

219. Mūzų Homeras paprastai šaukiasi tada, kada jam reikia išvardyti daug vardų, kaip, pav. „Laivų kataloge" (II giesmė). Mūzos būdamos Mnėmosinės (Atminties) dukters, viską puikiausiai atsimena.

230. *Perkotė* — uostas prie Helesponto.

257. *Audros auginta ietim:* Kadangi medžiai augdami dažnai yra audros blaškomi, vadinasi, jie užauga audrose, arba juos audros užaugina, tai ir įrankiai iš tų medžių padaryti gali būti pavadinti *audrų auginti*.

271. *Eileitijos* — gimdymo dievės. Apie šias dieves mums nėra likę jokių padavimų. Homeras mums nepaduoda nei jų skaičiaus nei vardų. Pagal Hesijodą, esanti tik viena *Eileitija*, Dzeuso ir Heros duktė. Hera buvo taip pat jungtuvių dievė. Štai dėlko jos duktė ir yra gimdymo dievė.

387. Šaudymas lanku buvo laikomas žemesniu dalyku, negu kovojimas kalaviju ar ietimi. Lanką geriau mokėjo vartoti Trojėnai, negu Achajai: tik ką čia Koonas pašovė Agamemnoną, dabar vėl Aleksandras Diomedą.

452. Graikai dėdavo visas pastangas, kad tik numirėlis būtų palaidotas. Palikimas numirėlio kūno nepalaidoto, reikšdavo didžiausiai numirėlį išniekinti. Todėl ir čia Odisėjus pasako tiesiog į akis savo priešui, koks bus jo išniekinimas, jei jo kūnas bus paliktas lauke žvėrims. Labai gražiai tą Graikų religinę pažiūrą vaizduoja Sofoklas savo Antigonoj.

487. Taip atitolina poetas didvyrius iš kovos lauko, duodamas tuo būdu progos kitiems į jų vietą stoti. Į sužeisto Diomedo vietą dabar stoja Ajantas.

504. *Machaonas* — garsus gydytojas. Plg. IV, 196—7.

519. *Kebrijonas* — Hektoro vežikas.

546. Ajanto pasitraukimą poetas aiškina tuo, kad jam esą Dzeusas atėmęs drąsą. Todėl tas jo pasitraukimas nė kiek nesumažina jam garbės.

551. Liūtai bijosi ugnies, todėl degančiais strypais lengvai juos galėdavo nubaidyti.

557. *Asilas* senovės Rytų gyventojams nebuvo toks paniekos žodis, kaip kad dabar pas mus, priešingai, jis būdavo labai aukštai statomas. Šv. Rašte *mes randame dažnai žymius žmones palygintus su asilais*; pav., Genezies 49, 14 Izachoras sulyginamas su asilu ir kt.

584. *Kerės* — likimo dievės.

596. *Nelėjaus kumelėmis.* Tos kumelės buvo iš tų pačių kumelių veislės, kuriomis Nelėjus drauge su savo broliu Pelijum laimėjo Olimpijos lenktynes.

612. *Asklepijadas* — Asklepijaus (žiūr. IV, 196—7) sūnus.

623. *Kikeonas* — maišytas vynas. Žiūr. 638 eil.
624. *Tenedas* — sala stačiai prieš Troją.
632 ir sek. Visai panašią taurę rado Schliemann Mikėnuose vadinamuosiuose karalių kapuose, atkasęs ketvirtą kapą; tik čia, vietoj keturių ąsų, buvo dvi. Ant tų ąsų tupėjo du karveliai, prieš viens antrą atsikreipę. Matyt, Homeras, aprašydamas Nestoro taurę, turėjo žinoti, ar bent būt girdėjęs, apie panašias taures.
638. *Nuo Pramnės* — kalnų uolos Ikarijos saloje. Tas vynas buvo stiprus, aitrus ir maistingas. Vėliau jį vartodavo vaistams.
671. *Elida* — Pelaponeso šalis.
685. Mes tikrai nežinome, ar tasai *Pilas* buvo Trifilijoje, ar Mesenijoje. Visokios legendos aptemdė jo tikrąją vietą.
687. *Epėjai* = Elėjai, Elidos gyventojai. Jie vadinęsi Epėjais dėlto, kad buvęs ten pas juos kažkoks Epėjus, Elėjaus, Elidos įkūrėjo, tėvas.
689 ir sek. Padavimas sako, kad Heraklas žygiavęs į Pilą dėlto, kad Nelėjus atsisakęs jį nuvalyti nuo gėdos ir nešlovės, kurią jis buvo užsitraukęs užmušdamas Ifitą. Pilas buvęs visiškai sunaikintas. Vėlesnis padavimas sako, kad Pile žuvęs tąsyk ir pats Nelėjus, tuo tarpu mes jį matome čia gyvą. Tasai Ifitas, dėl kurio buvo išgriautas Pilas, tai buvo vienas iš Argonautų (žiūr. *II, 706*), *Odisėjaus svetys*, suteikęs šiam Eurito lanką. Jisai pavogęs Heraklo kumeles. Tasai už tai jį ir užmušęs.
703. *Augėjas* — žinomas Elidos karalius, Heraklo draugas, paprastai vadinamas Helijo sūnumi.
709. *du Molijonu* — Kteatas ir Euritas. Jų dieviškas tėvas buvo Poseidonas, o žmogiškas — Aktoras, Augėjo brolis. Motina — Molijonė, Molijo duktė. Paprastai mes matome herojus turint ir dievišką ir žmogišką tėvą. Seniau, žinoma, jie turėjo tik žmogų — tėvą, vėliau padavimai juos ėmė dievinti, priskirdami dievus tėvais.
722. *Arenė* — miestas prie jūrų Trifilijoj. Buvo kita *Arenė* Mesenijoj.
756. *Buprasijas* — žiūr. II, 609.
757. *Olenija* ir *Alezijas* — žiūr. II, 610.
771. *Menoitijas* čia buvo tik pripuolamai atvykęs atlankytų savo sūnaus Patroklo.
833. *Cheironas* — žiūr. IV, 223. Kentaurai — tai buvo baisenybės galva ir lig pusės kūno žmogus, nuo pusės — arklys.
834. *Podaleirijas* — Asklepijo sūnus, Machaono brolis, gydytojas.

XII.

Poetas vėl tęsia kovos aprašymą, kurį buvo nutraukęs XI giesmėje Nestoro epizodu, ir, neminėdamas to, kaip Achajai pasitraukė į pylimą, pasakoja toliau, kaip ten pas tą pylimą kovojo.

58. *Polidamantas* (Polidamas) — Trojėnas, Apolono šventyklos tarno Pantojo ir Frontidos sūnus, narsus kovotojas, žynys ir Hektoro draugas.
86. *Kebrijonas* — Hektoro vežėjas.
89. *Alkatojas* — Aisveto sūnus, Ainėjo švogeris.

Agenoras — Poseidono ir Libijos sūnus, Sidono karalius, Kadmo tėvas.
Helenas — Prijamo ir Hekabės sūnus, garsus žynys.

90. *Dejifobas* — šiaip nežinomas Prijamo sūnus.

97—8. *Sarpedonas* ir *Glaukas* — Likiečių vadai.
Asteropajas — Pajonų vadas.

109. *Iš Kerių blogųjų išbėgus* — tos Kerės, tai buvusios mirusiųjų vėlės, kurios tykodavusios kiekvieną momentą žmogų, kad, atėjus Likimo paskirtam laikui mirti, galėtų pagriebti jo vėlę ir nunešti į Hado valstybę. Šalia šitos religijos pažiūros randame pas Homerą kitą, kad kiekvienas žmogus gimdamas jau gaunąs sau Kerę, kuri jį ir sekiojanti per visą gyvenimą.

123. *Lapitai* — narsi Tesalijos tautelė. Sulig padavimu, jie visi kilę iš Lapito, Apolono sūnaus.

134. *Orestas* — čia kažkoks Trojėnas.

229—30. Žiūrėdami į paukščių lėkimą graikų žyniai būdavo atsikreipę į žiemius, todėl po dešinei būdavo rytai, o po kairei — vakarai.

302. *Ksantas* — Likijos upė; nereikia čia supainioti su Ksanto upe Troadoje.

322. *Peteojas* — atenietis, Erechtėjaus ainis.

358. *Likomėdas* — Bojotietis, Kreonto sūnus.

416—17. *lengvas lyg ta plunksna:* Senovės komentatoriai sako, kad tai buvę nedideli, lengvi, iš gerai išdirbtų kailių padaryti, skydai, kuriuos lengvai rankoj galėdavo visaip sukinėti, kaip plunksną.

XIII.

Padėjęs Trojėnams nugrūsti Achajus ligi pat laivų, Dzeusas mano būsiąs tuomi jau išpildęs prižadus Tetidai ir dabar pasitraukia sau iš kovos. Poseidonas, pasinaudodamas proga, suteikia Achajams pagalbą, ir tie vėl atmuša Trojėnus.

4—6. Iš paminėtų tautų tik *Trakiečiai* ir *Misai* minimi kataloge (II, 839 ir 854).
Abijai ir *Hipėmolgai* — Skitų kilmės tautelės.
Hipemolgai misdavo, matyt, kumelių pienu, ką rodo pats jų pavadinimas: *„kumelių milžikai“*.

8—9. *Nebetikėjo*... Dzeusas buvo labai griežtai uždraudęs dievams kištis į žmonių kovą. Plg. VIII.

10. *Kratytojas žemės* = Poseidonas.

12. *Trakijos Samas* = *Samotrakė.*

20. *Aigai* — Achajos pajūrio miestas, šiaurinėje Peloponeso dalyje. Ten buvo garsi Poseidono šventykla.

33. *Tenedas* — maža salelė netoli nuo Troados krantų.
Imbras — sala netoli nuo Trakijos krantų.

54. *Sakosi jis sūnumi... Dzeuso...:* Hektoras niekad nesisakė, esąs Dzeuso sūnus, bet, kadangi jis labai pasitikėjo Dzeusu, lyg tai būtų jo tėvas, tai Poseidonas čia ir sako, kad jis tariąsis Dzeuso sūnumi esąs.

166. *Pedajas* — miestas netoli nuo Idos kalno.
179. *Amfimachas* — Epėjų vadas.
199. *ainį:* Amfimachas buvo sakomas Poseidono ainiu dėlto, kad jo tėvas Kteatas buvęs Poseidono sūnus.
209. *Toantas* — Andraimono ir Gorgės, Kalidono karaliaus Olinėjaus dukters, Meleagro sesers, sūnus.
242. *Molas* — Kretos karaliaus Denkalijono sūnus, Idomenėjaus brolis.
293—4. *Efirai* ir *Flegijai* — narsios Tesalijos tautelės, kurių kraštą dažnai užpuldinėdavo Trakiečiai.
295. *laimėjimą skiria kitiems:* Arėjas neišklauso nei Efirų nei Flegijų maldų, bet suteikia laimėjimą visai kitiems, t. y. užpuolikams Trakiečiams.
314. *Demetra* — žiūr. *II, 690.*
357. *Kabesas* — Trakijos miestas prie Helesponto.
378. *Asijas* — Hirtako sūnus, iš Arisbės miesto.
423. *Anchisas* — Prijamo gentainis, Dardanijos miesto valdovas.
441. *tris:* Otrionėjų, Asiją ir Alkatoją už vieną Hipsėnorą.
445. *Minojas* — Dzeuso ir Europos sūnus, galingas priešistorinių laikų Kretos karalius. Jo sostinė buvusi Knoso miestas. Ten dabar, kaip žinome, anglas Evans'as atkasė milžiniškus rūmus.
454—5. Sako, buvęs orakulo pranašavimas, kad Ainėjas valdysiąs Troją. Už tai Prijamas jo ėmęs nekęsti. Aristarchas sako, kad Ainėjas buvęs iš karto atsisakęs padėti Trojėnams ginti jų pilį, už tai jis laikomas paniekoje.
675—95. Kai kurie šių laikų kritikai tas eilutes laiko vėlesnių laikų įterpimu. Iš tikrųjų, tas visokių vardų sugrūdimas tiktai apsunkina tos kovos atvaizdavimą. Čia panašiai, kaip ir kataloge, tie vardai įterpti dėl to, kad ta ar kita graikų aristokratų giminė — ypač Ateniečių aristokratai — norėjo savo giminę išvesti iš šių Ilijados didvyrių.
677. *Jonėnai* — čia reiškia *Ateniečiai.*
ilgaisiais chitonais: Ateniečiai dar ligi persų karų dėvėjo vis ilgais rūbais.
691. *Iliklas* — Filako sūnus, kilęs iš Filakės miesto, argonautas. Jis buvo pavogęs Tirai, Nelėjaus motinai, galvijų kaimenę. Tačiau žynys Melampas sugavo vagį ir, palaikęs nelaisvėj metus, privertė jį grąžinti Tirai pavogtuosius galvijus.
752—3. *Dejifobas* jau buvo Merijono sužeistas, *Adamantas* — Antilocho užmuštas, *Asijas* — Idomėnėjaus nužudytas.
765. *Otrijonėjus* jau buvo Idomėnėjaus užmuštas.
786. *Askanija* — žiūr. II, *859.*

XIV.

Vyriausias šios giesmės dalykas tebėra tas pats, kaip ir praeitos giesmės, būtent: Poseidono pagalba Achajams. Vis dėlto yra ir šioks toks skirtumas: praėjusioj giesmėj Poseidonas gelbėjo Achajus pasivertęs į žmogų, — į Kalchantą, ar Toantą, — šioje giesmėje jis veikia atvirai, kaip dievas.

1. Poetas vėl mus nuveda į Nestoro būstą. Nestoras, kaip buvo aprašyta XI giesmėj, parsivedė pas save sužeistą Machaoną ir sėdosi kiek išgerti. Plg. XI, 621 ir sek.

42. *priežadus:* apie tokius priežadus mums poetas papasakojo VIII giesmėj, užtat mes juos galime žinoti. Bet iš kur Agamemnonas galėjo apie juos sužinoti? Poetas šitaip dažnai duoda savo veikėjams žinoti tai, ką tiktai mes — skaitytojai, galėjome iš poeto sužinoti, bet pats veikėjas to jokiu būdu negalėjo sužinoti.

72—74. Čia vėl, matome, Agamemnonas pasiūlo bėgti. Tas dalykas puikiai charakterizuoja ir patį Atrydą, kaipo silpnabūdį, ir baisų, beveik be vilties, Achajų padėjimą.

106. Aleksandrijos kritikai, Aristarcho mokiniai, keldavo klausimą, dėlko čia neatsiliepė Nestoras, bet Diomedas. Tatai aiškindavo tuo, kad Nestoras, kaip senas žmogus, nesurojo dar taip greit atsakyti, tuo tarpu karštabūdis Diomedas, nieko nelaukdamas, tuojau ir įsikišo.

111. Tidėjus žuvo kare „septynių prieš Tebus".

113. *Pleuronas* ir *Kalidonas* — Aitolijos miestai. Plg. II, 633 ir IX, 531.

119. *Adrestas* — Argo karalius.

149. *Įkvėpė jėgą didžiausią Achajams:* Poetas čia vėl mus išveda į kovos lauką, palikdamas nuošaliai Nestorą ir tuos tris sužeistuosius. Rodosi, kad visa šios giesmės pradžia ligi šitos vietos bus buvusi tik vėlesniais laikais įterpta.

160—61. *užleistų saldųjį miegą:* Hera Dzeusą nori užmigdyti bijodama, kad jis kartais nepastebėtų Poseidono besimaišančio tarp Achajų, ir tuo nesutrukdytų Achajams laimėjimo, o pačiam Poseidonui netektų už tai skaudžiai atkentėti.

180. *triakius,* t. y. turinčius po tris brangiųjų akmenų akutes.

199. *Okeanas* čia ne pati upė, bet tos upės dievas, Tetisos vyras.
Tetisa — Urano ir Gajos duktė, jūrų ir upių dievų motina.

201. *Rėja* — Urano ir Gajos duktė, Krono sesuo ir žmona, Kronidų (Dzeuso, Poseidono ir Hado) motina.

224. *Pijerija* — šalis Makedonijoje, prie Tesalijos sienos, į šiaurę nuo Olimpo, garsaus mitiškojo dainiaus Orfėjaus tėvynė. Jau nuo senų senovės ten mes randame buvus Mūzų kultą.
Ematija — pirmykštis Makedonijos pavadinimas.

227. *Atonas* — Makedonijos kalnas Chalkidikės pusiasalyje.

228. *Toantas* — Bakcho ir Ariadnos sūnus.

229. *Miegas* — miego dievas. Jis būdavęs paprastai Hado valstybėje, tik čia kažkokiu būdu pasitaikė tuokart Lemne.

244. Buvo tokia nuomonė, kad visi dievai kilę iš Okeano ir Tetisos; tą patį ir anksčiau matėme išreikštą 199 eilutėj, kur pasakyta, kad Okeanas ir Tetisa esą visų dievų tėvai.

249. *Ilijoną sugriovęs* — plg. V, 633.

253. *Kosas* — žiūr. II, 670.

278. *Titanai* — tai pirmykštė, kilusi iš Urano ir Gajos, dievų giminė, kuriai priklausė Okeanas, Kojas, Hiperijonas, Iapetas (Prometėjaus tėvas) ir Kronas. Jie nuvertė savo tėvą Uraną nuo sosto ir patys

valdė dangų. Po kiek laiko Dzeusas, vieno iš tų Titanų sūnus, pakilo, atėmė iš jų sostą ir nutrenkė visus Tartaran.

283. *Lektas* — iškyšulys, išeinantis iš pačios Idos.

290. *Chalkida* — paukštis — tai tam tikra juodojo sakalo rūšis. Plinijus savo veikale „Historia Naturalis" X, 8 vadina tą paukštį (Chalkidą) „nocturnus accipiter" — nakties vanagas. Pavadinimo dvilypumą galima paaiškinti tuo, kad Chalkida, tai buvęs graikų kalbos žodis, vadinasi, pačių graikų sudarytas tam paukščiui pavadinti.

298. *žirgų... vežimo:* Spėdamas, kad Hera keliauja kur nors toliau, Dzeusas užklausia ir apie vežimą, kadangi tolimesnėms kelionėms dievai visada važiuodavo važiuoti.

316. *Iksijonas* — Tesalijos karalius.

317. *Peritojas* — žiūr. II, 734.

318. *Danaė* — Argo karaliaus Akrisijo duktė.

319. *Persėjus* — Atėniečių tautinis herojus. Padavimas sako, kad Akrisijas gimusį ne jo vaiką ir jo motiną Danaę įkėlęs į mažą luotelį ir pastūmėjęs plaukti sau ežeru. Tiktai Polidektas, Serifo karalius, išgelbėjęs motiną su vaiku ir išauginęs Persėjų pas save. Tasai momentas, kada tarp ūžiančių sujudusio ežero bangų, mažame luotely, Danaė, laikydama rankose apkabinusi savo nekaltą, ramiai sau miegantį, sūnelį, meldžiasi Dzeusui, prašydama jo numalšinti bangas, ir davė didžiajam graikų lirikui Simonidui įkvėpimo sukurti savo (ir bendrai graikų lirikos) gražiausią kūrinėlį „Danaės rauda".

320. Toji Foiniko duktė vadinama *Europa.*

321. *Minojas* — žiūr. XIII, 445.
Radamantis — Minojo brolis, labai teisingas žmogus. Už tą savo teisingumą jis buvo perkeltas pas laiminguosius dievus ir paskirtas Hado valstybėje mirusiųjų teisėju.

322. *Semelė* — Kadmo duktė. Ji labai prašiusi Dzeusą, kad tas jai pasirodytų, kaip Dievas, visam savo puikume. Dzeusas išklausęs jos prašymo, pasirodęs, kaip pridera, su žaibais ir perkūnais, ir toji vargšė buvusi nutrenkta.

323. *Dionisas* — žiūr. VI, 130—40.

324. *Heraklas* — žiūr. II, 647.

325. *Demetra* — žiūr. II, 690.

326. *Letoja* — Kojo ir Foibos duktė, pagimdžiusi Dzeusui Apoloną ir Artemidą.

391. *jūra padūko ir ūžė:* sukilusios jūros lydi savo valdovą kovon.

434. *...kursai iš dangaus yr išplaukęs* — originale: *kurį pagimdė Dzeusas.* Mes keliose vietose anksčiau matėme, kad Okeanas yra visų dievų ir upių tėvas. Čia, tokiu būdu, išeina jau šioks toks nenuoseklumas. Bet šis Homero pasakymas, esą Ksantas Dzeuso gimdytas, visai natūralus: Ksantas prasideda aukštuose, debesis siekiančiuose, kalnuose. Nuo lietaus jisai patvinsta. Kadangi ir lietus ir dangus, kuriuo slenka debesys ir kur atsiremia tie aukštieji kalnai, randasi Dzeuso valdžioje, tai visai natūralu, jei poetas čia metaforiškai pasako, kad Ksantą pagimdęs Dzeusas.

XV.

Poseidono ir Heros padedami Achajai atmušė Trojėnus nuo savo laivų. Bet tuo tarpu pabudo Dzeusas, nuvijo Poseidoną, ir vėl Trojėnai atsiėmė prarastąsias pozicijas, nuvydami Achajus ligi pat laivų.

26. *Heraklo, gailėdams* — plg. XIV, 248 ir kit., ir V, 633.

87. *Temida* — Urano ir Gajos duktė, Teisingumo personifikacija; Homero raštuose matome ją einant dievų skelbiko pareigas.

120. *Šiurpuliui, Išgąsčiui* — plg. IV, 443.

171. *iš aitero užgimstančiam* = iš viršaus pučiančiam (aiteras yra viršuj oro).

197. *vaikus:* čia pajuokia Arėją ir Ateną, kuriuodu taip pat mėgsta kovoti.

203. *vyresnį:* Negalėdama Poseidono įtikinti, kad Dzeusas už jį galingesnis, Irida griebiasi dabar juodviejų amžiaus. Čia, kaip žinome, pirmenybė turi tekti vyresniam. *Erinijos,* keršto dievės, baudžia už kiekvieną nusižengimą prigimčiai, už kiekvieną prigimties dėsnių sulaužymą, o tiems prigimties dėsniams priskiriama: pagarba tėvams, vyresniems ir tt.

235. *sakalas greitas:* Apolonas pasivertė į sakalą dėlto, kad tas yra greičiausias iš visų paukščių. Be to, sakalas buvo pašvęstas Apolono garbei.

306. *Aigida* — Dzeuso skydas. Plg. II, 372.

370. *Argas* čia reiškia visą Graikiją.

417. *Klitijas* buvo Prijamo brolis.

430. *Kitera* — sala Lakonijos įlankoje.

517. *Kilenija* — Elidos pajūrio miestas. Nereikia ją painioti su to paties vardo kalnu Arkadijoje.

544. *Melanipas* — Prijamo brolis.

546. *Perkotė* — Troados miestas prie Helesponto.

632. Perifetas — Euristėjaus, Mikėnų karaliaus, skelbikas.

689. *Protesilajas* — Filakės miesto valdovas Tesalijoje.

XVI.

Šioji giesmė, taip pat ir kita septynioliktoji, sudaro vadinamąją *Patroklėją* — Patroklo žygius. Patroklas matydamas, kad Achajams jau atėjo paskutinioji, grįžta pas Achilą ir prašo, kad leistų jam, pasiėmus Achilo šarvus ir kareivas, stoti kovon.

14. *Menoitijas* — Patroklo tėvas.

102. *plonimai* — orig.: *phalara* = tam tikri metaliniai šalmo papuošalai.

138. *Pelijas* — medžiais apaugęs kalnas Tesalijoje, į žiemos rytus nuo Osos.

140. *Automedontas* buvo Patroklo vežikas; vėliau, Patroklui žuvus, jį paėmė Achilas vežiku.

144. *Ksantui* ir *Balijui:* Tuodu arkliu Dzeusas padovanojo Pelejui per vestuves su Tetida, tada, kada ir Cheironas įteikė jam savo galingąją ietį.

145. *Harpijos* — Homero Ilijadoj ne kas kita, kaip pačios *audros*, tų audrų personifikacija. Vėlesnių laikų poetai jas vaizduodavo paukščiais su moteriškių galvomis.

148. *Eetijonas* buvo Tebų miesto valdovas, Andromachos tėvas.

167—8. *Pelejaus dūkra* — vadinasi, Achilo sesuo. Apie šią Achilo seserį mes nieko daugiau nežinome.

167. *Sperchėjas* — Tesalijos upė.
Dangiškos — orig.: *iš dangaus ištekančios.* Kadangi Sperchėjas, kaip ir kitos Graikijos upės, išteka iš kalnų, o tie kalnai (ypač Tesalijos) savo viršūnėmis išsikiša viršum debesų, tai ir atrodydavo, kad toji upė išteka iš *dangaus.*

180. *Eileitija* — gimdymo dievė, dievų akušerė.

188. *Foinikas* — Amintoro sūnus, Pelėjaus paskirtas Dolopų valdovas, Achilo auklėtojas.

225. *Dodonieti, Pelasgieti:* Dzeusas čia vadinamas *Pelasgiečiu* dėlto, kad Dodona, vieta Epire, kur buvo didžiausias Dzeuso orakulas, buvo įkurta Pelasgų, t. y. tautos, gyvenusios Graikijoj prieš Graikams ten įsikuriant. Ir Ftijos gyventojai vesdavo savo kilmę iš Pelasgų, užtai ir jų kraštas (Tesalija) dažnai Homero vadinamas Pelasgų Argu.

227. *Seliečiai,* kitaip dar vadinami *Heliečiais,* buvo senieji Dodonos apylinkių gyventojai, kurie vertės Dzeuso kultu. Jų religija reikalaudavo iš jų niekad neplauti kojų ir gulėti ant plikos žemės. Jie spėdavo Dzeuso valią iš švento ąžuolo lapų šlamėjimo. Tame ąžuole gyvendavęs pats Dzeusas panašiai, kaip mūsų Perkūnas.

278. *Piraichmas* — žiūr. II, 844.

279. *Amidonas, Aksijas* — žiūr. II, 845.

300. *Toantas* — tik šioj vietoj Trojėnas su tokiu vardu; kitur Toantas būdavo Aitolietis.

308. *Trasimedas* — Nestoro sūnus.

314. *Amisadoras* — Libijos karalius. Libijoj Belerofontas nukovė Chimerą (Chimairą). Plg. VI, 155 ir 180.

328. Šitas *Akamantas* buvo Antenoro *sūnus.* Kitas *Akamantas,* Trakiečių vadas, minimas VI, 8 ir kit.

440. Čia kalbama apie raudoną, kaip kraujas, lietų. Žiūr. XI, 55.

505. *tu, valdove:* Glaukas čia kreipiasi į Apoloną ne kaip į *gydymo* dievą, kaip kad vėliau graikai jį vadindavo (Apollo medicus), bet kaip į savo šalies Likijos globėją, savo tėvynės dievą.

533. *iš svetur:* Sarpedono motina Laodameja buvo Belerofonto duktė, o Belerofontas buvo atvykęs Likijon iš Efiros (senovinis Korinto vardas). Taigi, Sarpedonas buvo ne Likiečių kilmės.

587. *Idiškio,* Idos kalne gyvenančio.

599. *lengvakoję šokėją:* Merijonas taip mikliai mokėdavo pasitraukti nuo ieties, kaip tik geras šokėjas galėtų taip padaryti.

640. Dzeusas savo *svarstyklėmis* sveria žmogaus likimą, bet tik svarbiais atsitikimais.

698. *Hekabė* — Prijamo žmona, Hektoro motina.

746. *Rytys ir Vakaris* — orig.: *Euras ir Notas.*

789. Tasai *Euforbas* buvo Polidamanto brolis. Kitoj giesmėj mes jį matysime jau Menelajo nudėtą. Graikų filosofas Pitagoras tvirtindavo, kad jis pats buvęs senovėj tas Euforbas. (Pitagoras manė, kad kiekvienas žmogus atgimstąs daug kartų.)

834—5. Senovės žmonės manydavo, kad mirštantieji žiną visą ateitį ir galį kitiems ją išpranašauti.

XVII.

Šioji giesmė yra glaudžiai susijusi su XVI, kova eina toliau aplink Patroklo lavoną.

23. *Pantojas* turėjo tris sūnus: Polidamantą, Hiperėnorą ir Euforbą.

40. *Frontida* — Pantojo žmona.

52. *alyvos:* alyva Rytuose skaitoma gražiausiu medeliu. Dažnai ją randame Šv. Rašto palyginimuose.

71. *Kikonai* gyveno Trakijoj prie Hebro upės, stačiai prieš Taso salą.

148. *Sarpedonas* buvo Glauko draugas. Glaukas visai nežino, kad Sarpedono kūnas neteko Achajams, bet, Apolono įsakymu, buvo nuneštas tėvynėn.

199—200. *mirtis... artėja* — Dzeusas žino, kad Achilas būtinai atkeršys Hektorui už geriausio draugo nužudymą, o paskui turės ir pats tuoj mirti.

268. *rūką* Dzeusas užleido dėlto, kad Achajams lengviau būtų išnešti Patroklo lavoną.

298. *Larisa* — Pelasgų miestas. Plg. II, 836.

348. Pajonija — Trojėnų gyvenama Trakijos dalis.

349. *Asteropajas* — Pajonų vardas.

424—5. *žirgai... verkė:* Reikia atsiminti, kad Achilo žirgai buvo dieviško kilimo, todėl nenuostabu, kad juodu galėjo verkti, kaip žmonės.

427. *Automedontas* — žiūr. XVI, 140.

444. *gležnesnis* — silpnesnis, labjau apgailėtinas.

444—5. Tokią pesimistinę mintį mes jau matėm VI giesmėje, kur žmonių giminė buvo prilyginta medžių lapams. Tai pirmieji ženklai to „Weltschmerz'o", kurį mes daug dažniau sutinkame vėlesnėj už Homerą graikų literatūroje, ir kurį taip aiškiai pabrėždavo naujaisiais laikais vadinamieji romantikai.

543—4. Šias dvi eilutes kritikai laiko įterptomis, kadangi čia yra nesutikimų su kitomis Ilijados vietomis: pav., čia sakoma, kad Dzeusas savo nuomonę jau atmainęs, o iš tikrųjų mes niekur neradome kitur, kad Dzeusas savo nuomonę mainytų; arba vėl: Dzeusas siunčia Atentą tuo tarpu, kada mes žinome, kad jis griežčiausiai uždraudė dievams stoti ton žmonių kovon.

568. Čia kalbama apie musės nuolatinį, nenuilstamą, puolimą, nesiliovimą stengtis įkąsti.

580. *Drąsino Foibas dievaitis:* Kaip Achajus drąsino kovon Poseidonas, taip Trojėnus Apolonas.

599. *Lejitas* ir *Penelejus* — Bojotiečių vadai.

609. *Liktas* — Kretos miestas.

651. *Antilochas,* šalia Patroklo, buvo mylimiausias Achilo draugas. Todėl ir čionai jį paskyrė Ajantas nunešt Achilui tą liūdną žinią.

735 ir kit. Rodosi, kad šitas visokių palyginimų sugrūdimas bus vėlesnių laikų įterpimas, kadangi visi tie palyginimai vaizduoja tiktai du dalyku: Trojėnų veržimąsi ir Achajų atsispyrimą: būtų visai užtekę ir pirmųjų dviejų palyginimų.

XVIII.

Šioji giesmė — tai betarpiškas praėjusios giesmės tęsinys: Achilas, sužinojęs iš Antilocho apie Patroklo mirtį, pasiryžta Hektorui atkeršyti, pats stoja kovon, išgelbsti Patroklo lavoną iš priešų rankų ir jį aprauda. Šia giesme baigiasi trečioji kovos (prasidėjusios dar XI giesmėj) diena.

10. *Mirmidonų narsiausias:* Patroklas buvo ne Mirmidonas, bet Lokrietis. Tačiau jo tėvas Menoitijas buvo gimęs Mirmidonų gyvenamoje Aiginos saloje. Štai dėlko Achilas Patroklą vadina Mirmidonu. Be to, Patroklas juk užaugo tik pas Mirmidonus, jis vedė kovon tik Mirmidonus.

39—49. Šitas Nerejidų katalogas jau senovės kritikams pasirodė įtartinas taip, kad jie šias eilutes dėdavo į skliaustelius, arba ir visai išbraukdavo. Iš tikrųjų, čia tas vardų išskaitymas neturi jokios reikšmės: jis labjau tiktų Hesiodui, kuris savo Teogonijoj panašiai išskaičiuoja visokius dievus.

46. *Nemertė* — graik. Nėmėrtės; *Apseudė* — graik. Apseudės.

57. *Jį maitinau aš,* vadinasi, *užauginau:* Iš čia matome, kad Achilas buvo pačios Tetidos užaugintas. Ir IX giesmėj buvo pasakojama, kad Achilas užaugęs namie pas savo tėvą pirmiau Tetidos, o vėliau Foiniko, priežiūrimas. Todėl visi tie pasakojimai apie tai, kad Achilas buvęs kentauro Cheirono užaugintas ir kiti pan., Homerui bus buvę visai nežinomi: jie bus atsiradę tik vėlesniais laikais.

85. *varė dievai:* Tetidą pats Dzeusas išleido už Pelejaus, o į vestuves buvo atvykę visi dievai.

119. Hera nekentė Heraklo už tai, kad jis buvo slaptų jos vyro Dzeuso ir Alkmenės Tebietės jungtuvių vaisius.

219. *trimito:* Tai vienintelė Homero vieta, kur minimas trimitas, bet ir tai tik palyginimui: patys Ilijados didvyriai čia niekur nevartoja trimito. Aristarchas sako, kad trimitas buvęs išrastas tik daug vėliau po Trojos karo.

238—9. Kada Herai jau pavyko pasiekti savo tikslą, t. y. grąžinti Achajams Patroklo lavoną, ji dabar priverčia saulę nusileisti, nors dar nebuvo atėjęs laikas, užtat čia ir sakoma *„nenoroms"*.

290. *Frigiją* ir *Majoniją,* nes tiedvi šalys suteikdavo kariuomenei visą užlaikymą. Trojėnų kariuomenė buvo nemaža, o Trojos lyguma visai mažutė, be to dar priešų teriojama, todėl aišku, kad negalėjo suteikti užtektinai visai kariuomenei maisto. Reikėjo gabenti maistą iš kitų šalių, o tokios šalys patogiausios tai buvo Frigija (apie Sangarijo upę) ir Majonija.

297 ir kit. Hektoras nori pasilikti kovos lauke kaip ir VIII giesmėje.

Jeigu Trojėnai būtų paklausę Polidamanto ir negrįžę miestan, tai Hektoro ir Achilo dvikova būtų neįvykusi. Taigi, Trojėnų pasilikimas nakvoti lauke yra paremtas tik kompozicijos motyvais.

316. *žmogžudiškąsias:* Nereikia šio žodžio aiškinti ta prasme, kaip mes jį šiandien aiškintume. *Žmogžudiškas* Homerui nieko bloga nereiškia, priešingai, jis reikia: *karžygišką, narsų.*

325. *Opoentas,* vėliau *Opūntas* — Lokridos miestas.

350. *Devynerių metų,* t. y. devyneri metai, kaip atvežtas iš Ftijos. Reikia čia prisiminti, kad mums vaizduojami jau dešimteji Trojos karo metai.

370. *Klišakojis* — Hefaistas.

394. *Ji išvadavo...* Hefaistas čia pasakoja apie savo vaikystę: Hera, nekęsdama savo šlubo sūnaus, išmetė jį į jūrą. Šioj vietoj sakoma ne apie tą Hefaisto išmetimą, kuris buvo atpasakotas I, 591—4, bet apie kitą ankstybesnį. Kada jį Dzeusas metė Lemno salon, jis jau nebuvo vaikas. Negalima sakyti, kad jis būtų išsisukęs koją krisdamas: jis buvo gimęs šlubas, tai matyt čia ir iš jo paties žodžių: *„mane klišį".*

397. *Eurinomė* — Okeano ir Tetidos duktė, Nerejaus žmona.

485. *Sietynas* — mums gerai žinoma septynių žvaigždžių konsteliacija, graikiškai vadinamų Plejadomis (t. y. „karveliais").
Hijados, t. y. „lietaus žvaigždės" — žvaigždžių grupė Jaučio konsteliacijos galvoje. Su jų pasirodymu tuose kraštuose prasideda lietingas rudens laikas.
Orijonas — konsteliacija netoli nuo Plejadų (Sietyno). Padavimas sako, kad Orijonas iš pradžių buvęs žmogus, Hirėjo sūnus Bojotijoje, puikus šaulys, gražus ir stiprus vaikinas. Kartą jis pasityčiodamas pakvietęs Artemidą eiti su juo disko mėtyti. Ta supykusi jį užmušė ir, drauge su jo medžioklės šunimi, pavertė žvaigžde.

486. *Grižoratis* mums gerai pažįstamas moksle; jis vadinamas *Ursus Major,* t. y. „Didysis Lokys". Tasai terminas — tai ne kas kita, kaip tik graikų žodžio *Arktos* vertimas.

496 ir kit. Čia mes matome Homero laikų teismą: atskirų teismo rūmų nėra: byla sprendžiama turgavietėje, susirinkus daugybei žmonių. Teisia senesnieji žmonės, profesionalų teisėjų nėra.

510. Čia kalbama apie grobį, kurį ras paėmę miestą: vieni nori, kad viskas būtų sunaikinta, išplėšta, imant kam kas patinka, kiti, kad visas grobis būtų suneštas krūvon ir paskui padalintas pagal užsitarnavimus kiekvienam.

525. *vaukšleliais* = vamzdeliais.

541. *tris sykius sukartotas,* t. y. tris sykius suartas: pavasarį, vasarą ir rudenį.

569. *Liną:* Tai buvo tam tikra liūdna daina, apdainuojanti tokį mitologišką jaunuolį Liną, Apolono ir Uranijos sūnų, kuris pačioj savo jaunystėj buvęs šunų sudraskytas.

590. *Knosas* — Kretos miestas, garsus priešistorinių valdovų rūmais, vadinamais „labirintu".

591. *Arijadnė* — Minojo, mitologiškojo Kretos karaliaus duktė, kuri padėjo Tesėjui išeiti iš labirinto tada, kada jis ten užmušė Minotaurą.

Daidalas — garsus Kretos priešistorinių laikų dailininkas ir inžinierius, pastatęs *tą garsųjį labirintą*.

595. *spindėjo aliejum:* kad audeklas būtų švelnesnis, jį gerai ištepdavo aliejum.

606. *Okeaną* Hefaistas išbrėžė ant paskutinės, t. y. penktosios ir didžiausios plokštės taip, kad jis tuos visus vaizdus supo iš visų pusių, kaip tai pasakoja mitologija sakydama, kad Okeanas tekąs aplinkui visą žemę.

XIX

XVIII—XXII giesmės vaizduoja Achilo susitaikymą su Agamemnonu ir keršijimą Hektorui už Patroklą. Kai kurie kritikai mano, kad šios giesmės tik vėliau buvusios prie Ilijados pridėtos. Tai netiesa. Ilijada, kaip žinome, vaizduoja Achilo pyktį, to pykčio priežastis, eigą ir vaisius. Aišku, kad turi būti atvaizduota ir to pykčio pabaiga. Mes matėme, kad Achilas pasiryžo atkeršyti Hektorui už Patroklo nukovimą. Kaip gi mes galime atmesti tas giesmes, kuriose ir vaizduojamas tasai keršijimas? Norėdamas atkeršyti Hektorui, Achilas turi susitaikyti su Agamemnonu, t. y. atsisakyti nuo savo pykčio. Tą susitaikymą ir randame šiose giesmėse. Atmetę šias keturias giesmes, mes paliktume Ilijadą be užbaigos, perkirstume ją ties pačiu svarbiausiu jos momentu.

91. *Atė: apakinimas, apmulkinimas, apkvaišinimas.*

98. *Alkmenė* — Amfitrijono, Tirinto karaliaus, žmona, Heraklo motina.

103. *Eileitija* — gimdymo dievė.

110. *moteriškei... prie kojų nukrisiąs,* t. y. *gimsiąs.* Taip graikai išreikšdavo kartais gimimo sąvoką. Panašiai būdavo sakoma ir lotynų kalboje: „de matre cadere".

115. *Argas Achajoj* = Peloponesas.

116. *Stenelas,* Persejaus ir Andromedos sūnus, išvijo savo dėdę Amfitrijoną iš Argo ir tapo Argo, Mikėnų ir Tirinto karalium.

123. *Euristėjus,* Stenelo sūnus, Heros pastangomis gimęs anksčiau už Heraklą, karaliavo Mikėnuose. Jis mums žinomas iš „12 Heraklo darbų", kuriuos jis buvo davęs Heraklui, kad šis kaip nors pražūtų.

141. *vakar* — iš tikrųjų tai *vakar naktį.* Matyt, kad Homero graikai skaitydavo dieną ne nuo ryto ligi kito ryto, bet nuo vakaro lig kito vakaro, taip, kad naktis būdavo priskiriama jau kitai dienai. Šioj vietoj kalbama apie įvykius, aprašytus IX giesmėj, t. y. apie Achajų delegaciją pas Achilą.

156. *nevalgiusių,* nes Achilas juos buvo sukėlęs ir sušaukęs dar švintant, taip, kad nebuvo kada pavalgyt pusryčių. Apie tuos pusryčius Odisėjus čia kalba labai plačiai, norėdamas įtikinti Achilą, kad nereikia karščiuotis, bet viską daryt iš palengvo.

197. *kuilį.* Trečioj giesmėj mes matėme Dzeusui aukojant du avinu. Keista, kad čia ketinama aukoti kuilį. Tokių kiaulių aukų mes šiaip neužtinkame. Tačiau Pausanijas mini, kad kartais ir kuilys būdavo aukojamas Dzeusui — „Priesaikų saugotojui".

238. *Nestoro sūnus:* Antilochą ir Trasimedą.

240. *Melanipas* — tik šioj vietoj minimas.

266—7. Priesaikų apeigoms papjautų gyvulių mėsą nevalgydavo, kadangi ant tų gyvulių būdavo užtrauktas prakeikimas. Ją mesdavo jūron, arba užkasdavo į žemę, skirdami tuo būdu patiems požemio dievams.

295. *Mineto pilis* — tai Lirneso miestas. *Minetas* buvo Lirneso karalius ir Brisejidos vyras.

325. *Skiras* — sala Aigėjų jūroj.

326. Tas Achilo sūnus vadinosi Neoptolemas. Šitos eilutės, kur kalbama apie Achilo buvimą Skire, bus, turbūt, vėliau įterptos. Devintoj giesmėj Foinikas pasakė, kad jis dar visai jaunutį Achilą tiesiog iš namų atsigabenęs Trojos karan. Čia vėl kalbama apie Achilo sūnų, kurį jis palikęs Skire. Matyt, Homeras apie Achilo buvimą Skire nieko nežinojo. Ajoliečiai turėjo daug pasakojimų apie savo tautinio herojaus Achilo žygius. Viename tokiame pasakojime buvo apsakoma, kaip Achilas nukariavęs Skiro salą, vedęs karaliaus Likomedo dukterį Deidamėją, pagimdžiusią jam Neoptolemą ir tt. Kikliškieji poetai tą pasakojimą panaudojo savo Kiprijose.

364—6. Šias eilutes kritikai laiko įterptomis. Iš tikrųjų dantų griežimas šioj vietoj visai netinka.

389. *Pelijo kalnas* — žiūr. XVI, 138.

391. *Alkimas* — Mirmidonų vadas. Patroklui žuvus, jis išgelbėjo Achilo žirgus nuo priešų.

412. Čia kalbama apie Apoloną.

417. Keista, kad čia tam arkliui balsą atima ne pati Hera, kuri jį ir buvo suteikusi, bet Erinijos.

XX.

Tęsdamas praėjusios giesmės įvykius, poetas dabar mums vaizduoja naują kovą, kurioj vadovaujamą rolę ima ką tik su Agamemnonu susitaikęs Achilas. Šiai giesmei charakteringas yra nuolatinis dievų kišimasis kovon ir nuolatinis karžygių nykimas iš kovos lauko. Achilas tačiau visą laiką pasilieka vyriausias šios kovos asmuo. Galima dar pastebėti, kad šios giesmės autorius mėgsta ilgas kalbas ir labai daug simpatijos rodo Ainejui.

4. *Temida* — teisingumo dievė, dievų skelbikė ir pasiuntinė.

7. *Okeanas,* kuris laiko apjuosęs visą žemę (o žemė tuomet buvo skaitoma viso pasaulio centru), negali pasitraukti iš savo vietos ir vykti dievų pasitariman, nes tada visas pasaulis suirtų.

14. Galima buvo tikėtis, kad Poseidonas, anksčiau taip susikirtęs su Dzeusu, visai neatvyks į dievų pasitarimą; todėl poetas jį pamini visai atskirai.

24. *Galite eiti:* VIII giesmėj Dzeusas, norėdamas išpildyti prižadą Tetidai (t. y. atkeršyti Achajams už Achilo įžeidimą), buvo griežtai uždraudęs dievams kištis į kovą. XV giesmėj tą savo įsakymą vėl pakartojo. Dabar, kada jau Tetidai prižadas išpildytas, jis leidžia veikti dievams tame kare, kaip jie nori.

30. ...*kad tik... neišgriautų.* Likimo buvo lemta, kad Troją išgriaus Achajai, bet ne Achilas.

33—36. Tie penki dievai, kaip ir pirmiau, laiko Achajų pusę.

38—40. Šie dievai, išskyrus Ksantą, jau ir anksčiau buvo daug padėję Trojėnams.

53. *Kalikolonė* (t. y. „gražioji kalva") — kalva, pasikelianti nuo dešiniojo Simoento kranto.

56 ir kit. Kaip iškilmingai aprašomas čionai galingas gamtos jėgų, lydinčių savo valdovą kovon, sujudimas!

66 ir kit. Nors čia dievai išsirikiuoja viens prieš kitą, bet lig tarpusavės kovos nepriena.

92. *Lirnesas* ir *Pedasas* — Troados miestai.

96. *Lelegai* — Lirneso ir Pedaso gyventojai.

107. *Jūros senelio* — Nerejaus.

145. *pylimo,* kurį Heraklui buvo supylę Trojėnai, kad jis galėtų už jo pasislėpti nuo jūros baidyklės, iš kurios nasrų jis buvo apsiėmęs Laomedontui išvaduoti dukterį Hesijonę.

223. *Borejas* — smarkus šiaurės vėjas.

232. *Ilas* — žiūr. X, 415. *Ganimedas* — žiūr. V, 263.

307—8. Šias eilutes Vergilijus paėmė pagrindan išvesti Romėnų kilmei iš Ainėjo: „hic domus Aeneae cunctis dominabitur oris et nati natorum et qui nascentur ab illis (Aen. III, 97—8).

329. *Kaukonai* — žiūr. X, 429.

385. *Tmolas* — kalnas Lydijoje, netoli kurio buvo Sardų miestas. *Hidė* — Didimas sako, kad tai tas pats Sardų miestas, Plinijus sako, kad tai visai kitas Lidijos miestas prie Galatijos ir Kapadokijos sienos.

390. *Gigaja* — ežeras Lidijoje. Plg. II, 861.

391. *Hilas* — Hermo upės intakas Lidijoj.

406. Apie tą Polidorą rašo tragikai. Jie sako, kad Polidoras nebuvęs namie Trojos apgulimo ir išgriovimo metu, bet gyvenęs nuvykęs pas Trakijos valdovą Polimėstorą, kuris, kai tik sužinojo, kad jau Troja išgriauta, tuoj apgaulingai jį nužudė, pagrobdamas tokiu būdu visus jo turtus, kuriuos buvo drauge atsivežęs iš Trojos.

XXI.

Ilijada čia toliau tęsia tos kovos aprašymą, kuriai vadovauja Achilas ir kurion pamažu pradeda kištis dievai: pirmiausia Achilui tenka kovoti su Ksantu, tuoj prisideda Hefaistas, paskui Arėjas, Atena, Afroditė ir tt., kol galų gale įvyksta tikra tarpusavė dievų kova. Čia dievai jau nepasitenkina vien to ar kito karžygio raginimu, jie patys ima su karžygiais kovoti, o paskui ir vieni prieš kitus.

2. *Ksantas* — nedidelė upė, bet poetas ją savo sumetimais padidina.

12. *Skėrės.* Skėrės bijo labai ugnies. Užtat žmonės, norėdami jas nubaidyti nuo savo laukų, uždegdavo didelius laužus, nuo kurių dūmų tos skėrės turėdavo arba uždust, arba pasitraukti. Tie laužai būdavo praktikuojami ypatingai Kipro saloje.

17. *Dieviškas vyras* — Achilas.

22—24. Aleksandrijos kritikai pastebėdavo, kad Homeras su nepaprastu tikslumu pritaiko savo palyginimus prie aplinkybių: kada Achilas buvo sausumoje, Homeras jį prilygino ugniai; kada jis įšoko į vandenį, jis tapo delfinu. Trojėnai, kurie sausumoj buvo kaip skėrės, dabar pavirto mažomis žuvimis. Delfinas, nors ir nelabai didelė žuvis (7—8 pėdų ilgio), tačiau savo greitumu ir plėšrumu žymiai pralenkia kitas žuvis. Reikia pridurti, kad delfinų labai daug yra Smirnos įlankoje, taip, kad, stovint ant kranto, nuolatos ten galima matyti panašių vaizdų, kaip čia poetas mums vaizduoja.

41. *Jazono sūnus* — žiūr. VII, 470.

43. *Eetijonas.* Reikia skirti šitą Eetijoną nuo Andromachos tėvo.
Imbrietis = kilęs iš Imbro salos. Ta sala yra netoli nuo Trakijos krantų.

76. *pirmą' sykį*... Likaonas, kaipo senas Achilo belaisvis, čia skaito save Achilo svečiu, o svečių teisė reikalavo svečių neliesti, neįžeisti, bet vaišinti.

85. *Altajas* — Lelegų karalius.

106. Achilas nepyksta ant Likaono, jo neužgaulioja, jis tik jį nužudo, kaipo auką, už Patroklo mirtį.

139. *Asteropajas* — Pajonų vadas. Plg. II, 844.

141. *Aksijas* — Trakijos upė.

153. *Pajonija* — šalis Trakijoj tarp Strimono ir Aksijo upių.

193. *Achelojas* — Graikijos upė, skirianti Aitoliją nuo Akarnanijos. Rodos, kad Achilas Achelojo upę laiko didžiausia, nes tuoj po jos jis primena Okeaną, visų upių šaltinį. Iš tikrųjų, Achelojo upė tiek savo ilgumu, tiek vandens gausumu, tiek savo vagos gilumu praneša visas Graikijos upes.

222. Achilas čia kalba ironiškai, jis nesidrovi net dievą pavadinti jo žmoniškuoju vardu, vietoj dieviškojo Ksanto.

306. *Simoentas* įteka į Skamandrą, todėl savaime suprantam, jei Ksantas šaukiasi tą upę.

343. Senovės žmonės stebėdavosi, kaip čia nesudegė Achilas, jei viskas aplinkui jį turėjo sudegt. Bet mes matėme, kad ta ugnis buvo užleista Achilui padėti, tad aišku, kad ji Achilo negalėjo liesti.

349. *tamariskai* — žiūr. VI, 39.

367. *Į Herą.* — Ksantas, matydamas, kad Hefaistas jo vistiek neklauso, kreipiasi į jo motiną Herą, kad ši įsakytų Hefaistui paliauti deginus upę.

395. žiūr. V, 798 ir kit.

406. *Pletrų septynieta* — Mes nežinome, kiek ilgumo turi Homero vartojamas pletras. Vėliau jis turėjo 100 pėdų ilgio.

484. Jei moteriškė staigiai mirdavo, tai sakydavo, kad ją užmušė Artemida savo strėle.

XXII.

Po visokių nukrypimų tik XXII giesmėje prieiname prie Achilo ir Hektoro dvikovos. Šioji giesmė pasižymi dideliu jausmingumu ir aukštu kalbos tonu. Daug kas mano, kad tai bus vėlesnio kokio poeto kūrinys.

7. *Apolonas* čia prakalba į Achilą, būdamas vis dar Agenoro pavidale, nes kitaip, Achilas būtų iš karto pažinęs, kad čia dievas.

29. *Orijono šunim.* Toji žvaigždė tai Sirijus. Tai šviesiausia žvaigždė iš vadinamojo Didžiojo Šuns (Canicula maior) žvaigždyno. Kadangi ji matoma netoli nuo Orijono (žiūr. XVIII, 485), tai žmonės ją ir praminė Orijono šunimi. Ji pasirodo pačiu karščiausiu vasaros laiku.

47. *Likaonas* jau buvo Achilo nudėtas XXI, 116—17. Plačiau žiūr. XXI, 34—117.
Polidoras buvo taip pat Achilo nudėtas. Plg. XX, 412—17.

79. *motina* — Hekabė.

87. *mirties guolis.* Baisiausias likimas buvo tų, kurie buvo nepalaidoti.

182. *Tritogenėja* — žiūr. IV, 521.

193. *Dardano vartų* = Skajiškių vartų. Plg. III, 144.

301. *sūnui,* t. y. Apolonui.

345—6. *tave patį... suėsčiau.* Apie tokias žiaurybes mums pasakoja graikų padavimai. Pav., Tidėjus, sako, suėdęs Melanipo smegenis, arba pasakojimas apie Atrejų (žiūr. II, 23) ir kt. Toki žiaurūs Ilijados posakiai, kaip šis, bus turbūt dar senovės žiauriųjų papročių atgarsys, iškyląs kartais visai netikėtai tarp tokių kilnių ir gražių vaizdų, kaip šioj giesmėj kad mes randame.

358. *Paris ir Apolonas.* Jau XIX, 416 Achilo arklys Ksantas buvo pasakęs Achilui, kad jį nužudys dievas ir žmogus. Homeras ir čia norėjo pasakyti, kad Achilas mirs nuo Pario ir nuo dievo Apolono rankos. Tai plačiausiai žinomas padavimas. Bet yra ir kitas padavimas, kuris sako, kad Achilas turėjęs žūti nuo Apolono, pasivertusio į Parį.

390. Laimėjimo giesmė, *pajanas,* kurią giedodavo Apolono garbei, arba kokiam nors džiaugsmui išreikšti, pav. kokiam laimėjimui apdainuoti.

441—2. *Hektorui kaitint vandenį maudyklei...* Koks čia baisus kontrastas! Kada namuose Andromacha ruošia ramiai sau Hektorui maudyklę, lygiai tuo pat laiku jo kūnas lauke valkiojamas purvyne, išniekinamas.

497. *tik smegenis kaulų.* Graikai manydavo, kad kaulų smegenyse glūdi visa jėga, todėl savo vaikams stengdavosi duoti kuodaugiausia tų kaulų smegenų valgyti, kad tuo daugiau įgautų jėgos.

XXIII.

113. *Merijonas* — jau gerai žinomas Kretiečių vadas.

142. *Sperchėjas* — Achilo gimtinės upė Tesalijoje. Tos upės dievui Pelėjus prižadėjo paaukoti savo Achilo plaukus, jei šis sveikas sugrįš iš to karo. Achilas jau žino, kad neteks jam sugrįžti namo, užtat ir tą Pelėjaus pažadą gali sulaužyti.

259 ir kit. Achilas dabar liepia surengti įvairius žaidimus mirusiojo garbei. Čia išskaičiuojamos dovanos už laimėjimus.

288. *Eumelas* — Tesalietis. Plg. II, 705—10.

295. *Aitę, Podargą* — žiūr. VIII, 188.

296. *Echepolas* — Anchiso sūnus, viešpatavo Sikijone (mieste netoli nuo Korinto).

346—7. *Arijonu žirgu Adresto* — Tasai Arijonas — tai garsus graikų padavimų žirgas, Poseidono ir Demetros atvestas. Juo Heraklas užkariavęs Elidą, juo Adrestas pabėgęs iš Tebų.

348. *Laomedonto žirgai* — tai tie patys, ką ir Troso žirgai. Žiūr. V, 262 ir 263.

450. *Idomenejas* ypatingai domėjosi lenktynėmis dėlto, kad jose dalyvavo jo geriausias draugas Merijonas.

508. *Stenelas* — Diomedo draugas ir vežikas.

511. *trikojį*. Padavimas sako, kad Diomedas tą trikojį vėliau paaukojęs Delfų orakului. Sako, net buvęs užrašas ant to trikojo su Diomedo vardu. Gal tai buvo auka kokio karaliaus, vedančio savo kilmę iš Homero Diomedo.

530. *Paskutinysis*... Pirmas, kaip žinoma, stojo lenktynėsna tasai Eumelas (plg. anksčiau 288 eil.). Dabar matome, kad jis jau paskutinis. Taip visada graikų pasakose ir poezijose mes randame, kad tas, kas pirmas stoja rungtynėsna, visada pralaimi, lieka paskutinis.

557. *Asteropajas* — žiūr. XXI, 140—183.

628. *Buprasijas* — Elidos miestas, Amarinkejaus sostinė.

630. *Aitolai* — žiūr. IX, 530.
Pleuronas — žiūr. II, 633.

634. *Itiklas* — žiūr. II, 699.

635. *Filėjus* — žiūr. II, 621.

638. Tuodu Aktoro sūnūs, tai buvo Kteatas ir Euritas.

662. Gal čia bus pats *Epejas*, kuris padarė tą garsųjį medinį arklį, padėjusį Achajams įeiti į Troją.

674. *Eurijalas* — Diomedo draugas.

676. *Oidipo nukauto*. Oidipas, vadinasi, mirė Tebuose ir ten buvo palaidotas. Homeras, matyt, nežinojo tų pasakojimų apie Oidipo klajojimus, apie jo pranykimą Eumenidų gojely Atėnų priemiesty Kolonoj, ką mums atvaizduoja Sofoklas savo tragedijose.

742. Čia kalbama apie *Toantą*, Lemno karalių, Bakcho ir Arijadnos sūnų.

743. *Eunėjus* buvo Toanto ainis, Achajų draugas.
Likaonas — žiūr. XXI, 34 ir kit.

782. *Antilochas* buvo toli pasilikęs už Ajanto.

794 ir kit. Ši visa partija (apie 100 eil.), kur kalbama apie rungtynes dėl ginklų, laikoma vėlesnių laikų įterpimu. Iš tikrųjų, tokios rungtynės anksčiau visai nebuvo paminėtos. Be to, visas tų rungtynių vaizdavimas daug prastesnis, negu anksčiau aprašytųjų.

833—4. *Polipoitas* ir *Leontėjus* — Lapitai iš Tesalijos. Plg. II, 733 ir 734.

XXIV.

Šioje giesmėje pasakojama toliau praėjusios giesmės įvykiai: Patroklo laidojimo ceremonijos pasibaigia, paskui Hektoro kūno išpirkimas ir, galų gale, iškilmingas jo laidojimas. Kritikai mano, kad šioji giesmė pirmiau sudariusi visai atskirą dalykėlį ir tik vėliau buvusi pridėta prie Ilijados.

29. *dievcs,* t. y. Herą ir Ateną. Plg. III, 16.

30. Čia turima galvoj *Afroditė.*

31. *dvyliktą sykį,* t. y. dvyliktą dieną, kaip Hektoras buvo nudėtas. Nereikia manyti, kad taip ilgai Hektoro kūnas būtų buvęs nepalaidotas. Skaičius „dvylika" Homero labai dažnai vartojamas, daugiausia ten, kur galima būtų pasakyti „keli" (kelios dienos...). Matyt, tas skaičius Homerui buvo kaip ir nustojęs savo tikrosios reikšmės, jis buvo vartojamas tik kaipo bendra formulė, pažyminti keleto dienų laikotarpį. Šioj vietoj mes galėtume pasakyti: „praėjus kelioms dienoms".

62. *visi dalyvavote puotoj.* Padavimas sako, kad tose Pelėjaus ir Tetidos vestuvėse dievai ne tik dalyvavę, bet kiekvienas dar ir po dovaną atnešęs jauniesiems.

78. *Samo,* t. y. *Trakijos Samo = Samotrakės.* Toji Samotrakė — tai sala netoli nuo Trakijos krantų.
Imbras sala netoli nuo Trakijos krantų.

170. *švelniuoju balsu,* kad neišgąsdintų Prijamo ir kad kiti negirdėtų.

249. *Agatoną.* Tas Agatonas tik šioj vietoj minimas. Iš kitų, čia suminėtų, Prijamo sūnų mums žinomi tik Helenas, Paris, Politas ir Deifobas, kiti visai nežinomi.

278. *Misai* (Misiečiai) — žiūr. II, 854.

325. *Idajas* — jau žinomas Prijamo vežikas.

360. *Tasai geradaris,* t. y. *Hermejas.*

396. *Poliktoras* čia išgalvotas vardas, bet, kadangi Prijamas gerai, matyt, nežinojo Pelėjaus giminės, tai jis priima tą Poliktorą už visai tikrą.

436. *Argas* čia reiškia *Pelasgų Argą,* t. y. Tesaliją.

527. Paėmęs tą seną legendą apie gėrio ir blogumo statines, poetas čia mums pasako savo pažiūrą žmogaus laimės atžvilgiu: tokių žmonių, kuriems Dzeusas teiktų vien tik gerumus, nėra. Tačiau, yra tokių, kuriems teikia vien tik blogumus.

543. *Makaro.* Apie tą Makarą yra visokių legendų. Vieni sako, kad jis buvęs kažkoks Ajolo sūnus, kiti, kad Ilo. Šie pastarieji sako, kad jis, nudėjęs savo brolį Tenagą, pabėgęs iš Troados į Lesbo salą ir ten įkūręs Mitilėnės miestą, Lesbo sostinę. Vėl kiti sako, kad tas Makaras atkeliavęs Lesban iš Achajos, Rodo salos, ar dar iš kaž kur kitur. Tai tokių legendų mums duoda Aleksandrijos kritikai.

601. *Niobė,* sako, buvusi Amfijono, Tebų karaliaus, žmona.

602. *dvylika.* Kitų poetų sakoma, kad Niobė turėjusi 14 vaikų: septynis sūnus ir septynias dukteris.

611. *Į uolą pavertė.* Pasakyta tik perkelta prasme (metaforiškai). Dzeusas žmones nepavertė į akmenis, bet tik atėmė iš jų pasigailėjimo jausmą, jų širdis padarė nejautrias, kaip akmenis.

614. *Sipilas* — Tmolo kalno šaka Lidijoje. Apačioj to kalno buvo Sipilo miestas.

615. *Achelojas* — upelis, tekąs iš Sipilo kalno į Smirnos apylinkes.

616. Geografas Strabonas sako, kad jis matęs Sipilo kalne tą suakmenėjusią Niobę. Žmonės jam parodę vieną uolą, kuri iš tolo atrodžiusi visai kaip kokia moteriškė ir tai lyg būtų verkianti.

698. *Kasandra* — Prijamo duktė, garsi Trojėnų pranašė.

746. *Hekabė* nors tuo raminasi, kad ir Patroklas žuvo, kad ne tik Hektoras.

764. *dvidešimt metų,* vadinasi, turėjo būt jau 10 metų po Helenos pagrobimo, kai prasidėjo Trojos karas. Apie tai mes niekur kitur nerandame.
